

**HOMILIE
I KAZANIA
NA ROK
C**

ks. Zdzisław Struzik

**HOMILIE
I KAZANIA
NA ROK
C**

2021-2022

Instytut Papieża Jana Pawła II
Warszawa 2023

Redaktor naczelny
ks. dr hab. Zdzisław Struzik

Redaktor prowadzący, opracowanie redakcyjne, korekta
Elżbieta Salwocka
Julia Wiśniewska

Współpraca merytoryczna
dr Aneta Buczyńska
Michał M. Pełka
Michalina Poźniak

Projekt graficzny, skład i łamanie
Andrzej Winiarek

Fotografie:
Archiwum Instytutu Papieża Jana Pawła II
<https://unsplash.com>

Druk
Drukarnia Wydawnictwa Arka

© Copyright by ks. Zdzisław Struzik
© Copyright by Instytut Papieża Jana Pawła II
Warszawa 2023

Imprimatur
Za zgodą Kurii Metropolitalnej Warszawskiej z dnia 23.11.2022/Nr 2745/D/2022

ISBN Instytutu Papieża Jana Pawła II • 978-83-67056-23-6

Instytut Papieża Jana Pawła II
ul. Księdza Prymasa Augusta Hlonda 1 • 02-972 Warszawa
tel. 22 213 11 90 • instytut@ipjp2.pl • www.ipjp2.pl

Instytut Papieża Jana Pawła II jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego

25^{lat} Mazowsze

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	7
I NIEDZIELA ADWENTU	9
II NIEDZIELA ADWENTU	17
III NIEDZIELA ADWENTU	25
IV NIEDZIELA ADWENTU	32
ŚWIĘTO ŚWIĘTEJ RODZINY	39
II NIEDZIELA PO NARODZENIU PAŃSKIM	48
NIEDZIELA CHRZTU PAŃSKIEGO	56
II NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	64
III NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	72
IV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	81
V NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	90
VI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	98
VII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	106
VIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	114
I NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU	121
II NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU	129
III NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU	137
IV NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU	145
V NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU	153
NIEDZIELA PALMOWA	161
NIEDZIELA ZMARTWYCHWSTANIA PAŃSKIEGO	173
II NIEDZIELA WIELKANOCNA, MIŁOSIERDZIA BOŻEGO	181
III NIEDZIELA WIELKANOCNA	189
IV NIEDZIELA WIELKANOCNA, DOBREGO PASTERZA	197
V NIEDZIELA WIELKANOCNA	204
VI NIEDZIELA WIELKANOCNA	211
VII NIEDZIELA WIELKANOCNA	
UROCZYŚCIE WNIĘBOWSTĄPIENIA PAŃSKIEGO	219
NIEDZIELA ZESŁANIA DUCHA ŚWIĘTEGO	227
XI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO, UROCZYŚCIE NAJŚWIĘTSZEJ TRÓJCY	236
XII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	243
XIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	251

XIV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	259
XV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	267
XVI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	275
XVII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	283
XVIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	292
XIX NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	300
XX NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	309
XXI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	317
XXII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	324
XXIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	332
XXIV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	340
XXV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	349
XXVI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	357
XXVII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	365
XXVIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	373
XXIX NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	381
XXX NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	389
XXXI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	397
XXXII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	405
XXXIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	413
XXXIV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO	
UROCZYSTOŚĆ JEZUSA CHRYSZTUSA KRÓLA WSZECHŚWIATA	421
ANEKS	429
UROCZYSTOŚĆ NARODZENIA PAŃSKIEGO	430
UROCZYSTOŚĆ ŚWIĘTEJ BOŻEJ RODZICIELKI MARYI	438
UROCZYSTOŚĆ OBJAWIENIA PAŃSKIEGO	445
PONIEDZIAŁEK W OKTAWIE WIELKANOCY	453
UROCZYSTOŚĆ NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY, KRÓLOWEJ POLSKI	461
UROCZYSTOŚĆ NAJŚWIĘTSZEGO CIAŁA I KRWI CHRYSZTUSA	468
UROCZYSTOŚĆ WNIEBOWZIĘCIA NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY	475
UROCZYSTOŚĆ NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY CZĘSTOCHOWSKIEJ	483
UROCZYSTOŚĆ WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH	491
BIBLIOGRAFIA	500
NETOGRAFIA	504
POLSKIE SKRÓTY KSIĄG BIBLIJNYCH WEDŁUG BIBLIJ TYSIĄCLECIA	507

WPROWADZENIE

Zarówno Autor, jak i Instytut Papieża Jana Pawła II w Warszawie przekazują Czytelnikowi teksty homilii i kazań przeznaczonych na Rok C. Homilie są zredagowane według schematu: czytania liturgiczne, wprowadzenie, tematy związane z poszczególnymi czytaniem, tekst rozważań biblijnych z nauczania papieskiego i zakończenie zawierające werset Psalmu potraktowany jako modlitwa.

Przekazywane teksty poszczególnych homilii i kazań na niedziele Roku C kierowane są do tych, którzy z różnych powodów nie mogą uczestniczyć osobiście w Liturgii Mszy św. we własnych parafiach.

Proponowane teksty należy także traktować jako pomoc w sprawowaniu Liturgii Słowa we własnym środowisku rodzinnym oraz w środowisku Kościoła domowego.

Autor

| ROK C

I NIEDZIELA ADWENTU

CZYTANIA

Jr 33, 14-16; Ps 25 (24), 4-5. 8-9. 10. 14 (R.: por. 1b); 1 Tes 3, 12 – 4, 2;
Ps 85 (84), 8; Łk 21, 25-28. 34-36.

I CZYTANIE (Jr 33, 14-16)

Tak mówi Pan: „Oto nadchodzą dni, kiedy wypełnię pomyślną zapowiedź, jaką obwieściłem domowi izraelskiemu i domowi judzkiemu. W owych dniach i w owym czasie wzbudzę Dawidowi potomstwo sprawiedliwe; będzie wymierzać prawo i sprawiedliwość na ziemi. W owych dniach Juda dostąpi zbawienia, a Jerozolima będzie trwać bezpiecznie. To zaś jest imię, którym ją będą nazywać: Pan naszą sprawiedliwością”.

PSALM RESPONSORYJNY (Ps 25 (24), 4-5. 8-9. 10. 14 (R.: por. 1b))

REFREN: Do Ciebie, Panie, wznoszę moją duszę.

Daj mi poznać Twoje drogi, Panie,
naucz mnie chodzić Twoimi ścieżkami.

Prowadź mnie w prawdzie według swych pouczeń,
Boże i zbawco, w Tobie mam nadzieję. [...]

Dobry jest Pan i łaskawy,
dlatego wskazuje drogę grzesznikom.
Pomaga pokornym czynić dobrze,
uczy ubogich dróg swoich.

Wszystkie ścieżki Pana są pewne i pełne łaski
dla strzegących Jego praw i przymierza. [...]

Bóg powierza swe zamiary swoim czcicielom
i objawia im swoje przymierze.

II CZYTANIE (1 Tes 3, 12 – 4, 2)

Bracia: Pan niech pomnoży was liczebnie i niech spotęguje miłość waszą nawzajem do siebie i do wszystkich, jaką i my mamy dla was; aby serca wasze utwierdzone zostały w nienagannej świętości wobec Boga, ojca naszego, na przyjście Pana naszego, Jezusa, wraz ze wszystkimi Jego świętymi.

Na koniec, bracia, prosimy was i napominamy w Panu Jezusie: zgodnie z tym, co od nas przejęliście o sposobie postępowania i podobania się Bogu – jak już zresztą postępujecie – stawajcie się coraz doskonalszymi! Wiecie przecież, jakie nakazy daliśmy wam w imię Pana Jezusa.

AKLAMACJA (Ps 85 (84), 8)

Okaż nam, Panie, łaskę swoją
i daj nam swoje zbawienie.

EWANGELIA (Łk 21, 25-28. 34-36)

Jezus powiedział do swoich uczniów: „Będą znaki na słońcu, księżycu i gwiazdach, a na ziemi trwoga narodów bezradnych wobec huku morza i jego nawałnicy. Ludzie mdleć będą ze strachu w oczekiwaniu wydarzeń zagrażających ziemi. Albowiem moce niebios zostaną wstrząśnięte. Wtedy ujrzą Syna Człowieczego, nadchodzącego w obłoku z mocą i wielką chwałą. A gdy się to dzieć zacznie, nabierzcie ducha i podnieście głowy, ponieważ zbliża się wasze odkupienie. [...]

Uważajcie na siebie, aby wasze serca nie były ociężałe wskutek obżarstwa, pijaństwa i trosk doczesnych, żeby ten dzień nie spadł na was znienacka jak potrzask. Przyjdzie on bowiem na wszystkich, którzy mieszkają na całej ziemi. Czuwajcie więc i módlcie się

w każdym czasie, abyście mogli uniknąć tego wszystkiego, co ma nastąpić, i stanąć przed Synem Człowieczym”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Okaz nam, Panie, łaskę swoją i daj nam swoje zbawienie” (Ps 85, 8).

Rozpoczynamy nowy Rok liturgiczny, dzięki łasce Boga dane nam będzie uczestniczyć w wielu niedzielach; czyli w 52 spotkaniach z Chrystusem. Zmartwychwstałym, w uroczystościach związanych ze zbawieniem płynącym od Syna Bożego, w świątach i uroczystościach na cześć Matki Bożej oraz we wspomnieniach świętych, którzy już dostąpili łaski zbawienia, a teraz są blisko Boga i wstawiają się za nami.

W ciągu Roku liturgicznego czytamy urywki Pisma Świętego, śpiewamy Psalmy i Hymny na cześć Pana. Ta Liturgia jest doświadczaniem obecności Boga w naszym życiu, dużo czasu poświęcamy na modlitwy osobiste bądź rodzinne. Nasze rozważania, przemyślenia i zwracanie się do Boga, to jest wyznawanie autentycznej wiary i zaufania oraz wdzięczności za życie, za materialny dostatek, za dar małżeństwa i rodziny, za naród i Ojczyznę.

Nie zawsze życie nasze jest łatwe i przyjemne, ostatnio doświadczają nas epidemie, wielu z naszych bliskich już odeszło, a my nadal boimy się o siebie i najbliższych. Postęp nauk medycznych, szczepionki i opieka zdrowotna są nadzieją, ale mamy świadomość, że każdy z nas z tego świata odejść musi.

Dzisiejsza aklamacja woła: „Okaz nam, Panie, łaskę swoją i daj nam swoje zbawienie” (Ps 85, 8).

Łaska Boża to obecność Boga wśród nas, to świadomość i wyznawana wiara, to postępowanie zgodne z wolą Boga. Znamy tę wolę, ciągle ją sobie przypominamy przez przykazania Boże i przykazanie miłości. Miłość, jaką obdarzamy siebie i najbliższych, też jest łaską, bo Bóg jest miłością, uczy nas takiej miłości, wskazuje nam dobre cele i pomaga w drodze do świętości, czyli do takiej postawy ducha jaką miał Święty Paweł, gdy

mówił: „Teraz zaś już nie ja żyję, lecz żyje we mnie Chrystus. Choć nadal prowadzę życie w ciele, jednak obecne życie moje jest życiem wiary w Syna Bożego, który umiłował mnie i samego siebie wydał za mnie” (Ga 2, 20).

Zbawienie możemy otrzymać tylko od Chrystusa, zbawienie jest wypełnieniem ostatecznego celu człowieka, szczególnie wobec przemijającego ludzkiego czasu, wobec wielu doświadczeń i cierpień, wobec konieczności odejścia z tego świata.

Teraz przeżywamy Adwent, czas oczekiwania w Roku liturgicznym na przyjście Zbawiciela w Tradycji Bożego Narodzenia, a w naszym rozumieniu, całe nasze życie jest Adwentem, oczekiwaniem na ostateczne zbawienie.

Każdy z nas ma własne „adwenty”, czekamy na rozwiązanie się jakiejś palącej sprawy, czekamy i leczymy się, aby odzyskać zdrowie, czekamy na poprawę moralną naszych najbliższych, czekamy, aby dzieci osiągnęły dojrzałość i okazały się dobrymi ludźmi.

Do naszych „adwentów” zapraszamy Zbawiciela Jezusa Chrystusa przez modlitwę, przez udział w Mszach Świętych., przez sakramenty. Szczególną formą zjednoczenia się z Chrystusem i naszymi braćmi jest Eucharystia. Ta wielka i nadzwyczajna obecność Boga pod postaciami Chleba i Wina, sakramentalna obecność Ciała i Krwi Chrystusa sprawia, że Adwent naszego życia nie jest tylko oczekiwaniem, Bóg jest z nami tu i teraz!

2. „W owych dniach i w owym czasie wzbudzę Dawidowi potomstwo sprawiedliwe” (Jr 33, 15a)

„W owych dniach i w owym czasie wzbudzę Dawidowi potomstwo sprawiedliwe”, tak zapowiadał obecność Boga na ziemi prorok Jeremiasz¹.

1 „Jeremiasz – prorok, twórca biblijnej księgi Jeremiasza, jest mu przypisywane również autorstwo biblijnych Lamentacji oraz Ksiąg Królewskich w czym pomagał mu jego skryba oraz uczeń – Baruch ben Neriah. Zapowiadał spustoszenie Judy i Jerozolimy. Działał przez 40 lat”. *Jeremiasz*, [online:] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Jeremiasz> [dostęp: 27.11.2021].

Zwiastował spustoszenie Judy i Jerozolimy. Dla tamtych mieszkańców było to zapowiadanie końca świata. Natomiast Tradycja Kościoła połączyła przepowiadanie proroka z nauczaniem Jezusa Chrystusa.

Potomstwo sprawiedliwe oznaczało Mesjasza, Zbawiciela, który miał przyjść i wyzwolić naród wybrany z wszelkich obaw i zagrożeń: ekonomicznych i politycznych. Naród wybrany, jak wskazuje historia, nie miał łatwego życia, przeciwnie, i w historii dawnej i w historii nam najbliższej Bóg wymagał i wymaga nadzwyczajnych świadectw wiary i przywiązania do Boga.

Wzbudzenie potomstwa sprawiedliwego odnosi się także do nas. My mamy być sprawiedliwymi w wierze, postępowaniu, w modlitwie, a szczególnie w wypełnianiu przykazania miłości. To przykazanie jest najważniejsze, tym przykazaniem możemy ukazywać Boga obecnego, sprawiedliwego, miłosiernego. W miłości jest także zawarty adwent, to jest życzliwość, aby każdemu działa się dobrze, aby każdy w trudnych doświadczeniach miał nadzieję i mógł oczekiwać pomocy.

3. „Stawajcie się coraz doskonalszymi!” (1 Tes 4, 1b)

„Stawajcie się coraz doskonalszymi!”, tak nas zachęca św. Paweł w Pierwszym Liście do Tesaloniczan. Owi Tesaloniczanie byli przerażeni upadkiem moralnym ówczesnych ludzi, tracili nadzieję na poprawę i na możliwość powrotu do wiary autentycznej, prawdziwej, do wiary w Chrystusa.

Czasy się powtarzają, każdy naród, każde pokolenie i każdy człowiek powinien odczytać swój adwent, ten czas obecny do czynienia dobra i ten Adwent rozliczenia się z Bogiem ze swojego życia i z życia naszych najbliższych.

Wcześniejsze wezwanie mówi: „Aby serca wasze utwierdzone zostały w nienagannej świętości wobec Boga, Ojca naszego, na przyjście Pana naszego, Jezusa” (1 Tes 3, 13). Nie jesteśmy wzywani w obecnym Adwencie do jakiegokolwiek poprawy i zmiany myślenia, jesteśmy wzywani

do świętości, dlatego że Bóg jest święty. Aby ostatecznie „zakończyć” w ręku Boga, trzeba, czkając na ostateczne rozwiązanie egzystencjalne człowieka, wykonać trudną pracę nawrócenia.

4. „Czuwajcie więc i módlcie się w każdym czasie” (Łk 21, 36)

W dzisiejszej Ewangelii Chrystus nas ostrzega: „Czuwajcie więc i módlcie się w każdym czasie, abyście mogli uniknąć tego wszystkiego, co ma nastąpić, i stanąć przed Synem Człowieczym” (Łk 21, 36).

Jest zatem nadzieja, że nasz adwent wypadnie pomyślnie, że nasz naród, rodzina zrozumieją swoją godność dzieci Bożych i staną się *potomstwem sprawiedliwym*.

5. Z nauczania papieskiego

„Pozwól, by łaska twego chrztu owocowała na drodze świętości. Pozwól, aby wszystko było otwarte na Boga i dlatego wybierz Jego, wybieraj Boga wciąż na nowo. Nie zniechęcaj się, ponieważ masz moc Ducha Świętego do tego, by świętość była możliwa. Ona w głębi jest owocem Ducha Świętego w twoim życiu (por. Ga 5, 22-23). Kiedy odczuwasz pokusę, by zaplątać się w swoją słabość, podnieś oczy ku Ukrzyżowanemu i powiedz: «Panie, jestem biedakiem, ale Ty możesz dokonać cudu uczynienia mnie trochę lepszym». W świętym i składającym się z grzeszników Kościele znajdziesz wszystko, czego potrzebujesz, aby wzrastać ku świętości. Pan napełnił go darami ze Słowem, z sakramentami, sanktuariami, życiem wspólnot, świadectwem swoich świętych i wielopostaciowym pięknem, które pochodzi z miłości do Pana «jak oblubienica strojna w swe klejnoty» (por. Iz 61, 10)”².

---

2 Franciszek, adh. *Gaudete et exsultate*, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2018, s. 32.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 25

„Wszystkie ścieżki Pana są pewne i pełne łaski dla strzegących Jego praw i przymierza. [...] Bóg powierza swe zamiary swoim czcicielom i objawia im swoje przymierze”.

II NIEDZIELA ADWENTU

CZYTANIA

Ba 5, 1-9; Ps 126 (125), 1b-2ab. 2cd-4. 5-6 (R.: por. 3a); Flp 1, 4-6. 8-11;
Łk 3, 4c. 6; Łk 3, 1-6.

I CZYTANIE (Ba 5, 1-9)

Złóż, Jeruzalem, szatę smutku i utrapienia swego, a przywdziej wspa-
niałe szaty chwały, dane ci na zawsze przez Pana. Oblecz się płasz-
czem sprawiedliwości pochodzącej od Boga, włóż na głowę swą koronę
chwały Przedwiecznego! Albowiem Bóg chce pokazać twoją wspania-
łość wszystkiemu, co jest pod niebem. Imię twe u Boga, na wieki będzie
nazwane: „Pokój sprawiedliwości i chwała pobożności!”. Podnieś się,
Jeruzalem! Stań na miejscu wysokim, spojrzysz na wschód, zobacz twe
dzieci, zgromadzone na słowo Świętego od wschodu słońca aż do za-
chodu, rozradowane, że Bóg o nich pamiętał. Wyszli od ciebie pieszo,
pędzeni przez wrogów, a Bóg przyprowadzi ich niesionych z chwałą,
jakby na tronie królewskim. Albowiem postanowił Bóg zniżyć każdą
górną wysoką, pagórki odwieczne, doły zasypać do zrównania z ziemią,
aby bezpiecznie mógł kroczyć Izrael w chwale Pana. Na rozkaz Pana
lasy i drzewa pachnące ocieniać będą Izraela. Z radością bowiem po-
prowadzi Bóg Izraela do światła swej chwały z właściwą sobie sprawie-
dliwością i miłosierdziem.

PSALM RESPONSORYJNY (Ps 126 (125), 1b-2ab. 2cd. 4. 5-6 (R.: por. 3a))

REFREN: Pan Bóg uczynił wielkie rzeczy dla nas.

Gdy Pan odmienił los Syjonu,
wydawało się nam, że śnimy.
Usta nasze były pełne śmiechu,
a język śpiewał z radości.

Mówiono wtedy między poganami:
„Wielkie rzeczy im Pan uczynił”. [...]
Odmień znowu nasz los, Panie,
jak odmieniasz strumienie na Południu.

Ci, którzy we łzach sieją,
żąć będą w radości.
Idą i płaczą niosąc ziarno na zasiew,
Lecz powrócą z radością niosąc swoje snopy.

II CZYTANIE (Flp 1, 4-6. 8-11)

Bracia: Zawsze, w każdej modlitwie, z radością zanoszę prośbę za was wszystkich, z powodu waszego udziału w szerzeniu Ewangelii od pierwszego dnia aż do chwili obecnej. Mam właśnie ufność, że Ten, który zapoczątkował w was dobre dzieło, dokończy go do dnia Chrystusa Jezusa. [...]

Albowiem Bóg jest mi świadkiem, jak gorąco tęsknię za wami wszystkimi ożywiony miłością Chrystusa Jezusa. A modłę się o to, aby miłość wasza doskonaliła się coraz bardziej i bardziej w głębszym poznaniu i wszelkim wyczuciu dla oceny tego, co lepsze, abyście byli czysti i bez zarzutu na dzień Chrystusa, napełnieni płonem sprawiedliwości, nabytym przez Jezusa Chrystusa ku chwale i czci Boga.

AKLAMACJA (Łk 3, 4c. 6)

Przygotujcie drogę Panu, prostujcie ścieżki dla Niego;
wszyscy ludzie ujrzą zbawienie Boże.

EWANGELIA (Łk 3, 1-6)

Było to w piętnastym roku rządów Tyberiusza Cezara. Gdy Poncjusz Piłat był namiestnikiem Judei, Herod tetrarchą Galilei, brat jego Filip tetrarchą Iturei i kraju Trachonu, Lizaniasz tetrarchą Abileny;

za najwyższych kapłanów Annasza i Kajfasza skierowane zostało słowo Boże do Jana, syna Zachariasza, na pustyni. Obchodził więc całą okolicę nad Jordanem i głosił chrzest nawrócenia na odpuszczenie grzechów, jak jest napisane w księdze mów proroka Izajasza: „Głos wołającego na pustyni: Przygotujcie drogę Panu, prostujcie ścieżki dla Niego; każda dolina niech będzie wypełniona, każda góra i pagórek zrównane, drogi kręte niech staną się prostymi, a wyboiste drogami gładkimi. I wszyscy ludzie ujrzą zbawienie Boże”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Przygotujcie drogę Panu, prostujcie ścieżki dla Niego; wszyscy ludzie ujrzą zbawienie Boże” (Łk 3, 4c. 6).

To już druga niedziela Adwentu, w której słyszymy wezwanie, aby przygotować drogę Panu, to tekst wyjęty z Ewangelii św. Łukasza, opowiadający o roli i znaczeniu w historii zbawienia ostatniego proroka Jana Chrzciciela: „Jak jest napisane w księdze mów proroka Izajasza³: «Głos wołającego na pustyni: Przygotujcie drogę Panu, prostujcie ścieżki dla Niego; każda dolina niech będzie wypełniona [...]. I wszyscy ludzie ujrzą zbawienie Boże»” (Łk 3, 4. 6).

A zatem Pan ma przyjść, a my wspominamy teksty Pisma Świętego, które już od zamierzchłych czasów kierowały ludzkie myśli do rozwiązywania zagadnienia i problemów wiary: W jaki sposób Bóg jest obecny wśród nas?

Jak czytamy w Piśmie Świętym to przyjście już dopełniło się historyczne, Pan Syn Boży już przyszedł na ziemię, jest wśród nas. A działa się to w historycznych wymiarach naszej ery.

Ludzkość na tym świecie ciągle się wymienia, jedni drugim przekazują Dobrą Nowinę, że Bóg jest wśród nas! Dlatego też każdemu pokoleniu trzeba o tym przypominać. O tym przypomina Kościół, Tradycja i wiara przekazywana z pokolenia na pokolenie. Każde pokolenie na swój sposób powinno się przygotowywać na radosną prawdę: Bóg jest wśród nas!

---

3 Por. Mt 3, 1-6; Mk 1, 1-6; J 1, 6n. 23. Por. Iz 40, 3-5; „Wypełnianie dolin», to aluzja do biednych, zgłodniałych, którzy będą nasyceni w czasach mesjańskiej szczęśliwości (Łk 1, 52); «góra» i «pagórek» zrównane to zapowiedź upokorzeń, które mają spotkać wyniosłych i pysznych tego świata”. *Ewangelia wg św. Łukasza. Komentarz*, [online:] <https://wbiblii.pl/szukaj/%C5%81k+3%2C4.6> [dostęp: 1.12.2021].

Nie ulega wątpliwości, że i każdy człowiek przez wiarę powinien uświadomić sobie, że Bóg jest wśród nas! Dlatego wezwanie do przygotowania dotyczy każdego. To w sobie, dzięki Pismu Świętemu i Tradycji, Boga należy odkrywać ponownie, w sobie i wśród bliźnich, a Advent osobisty właśnie na tym będzie polegał. Każdy z nas ma własne „adwenty”, zawsze na coś czekamy i zawsze mamy nadzieję na jakąś pozytywną zmianę. A w tym wypadku mamy otworzyć się wobec Boga już obecnego: Jak to uczynić?

Ponownie z pomocą przychodzi nam Pismo Święte: „Prostujcie ścieżki dla Niego” (Łk 3, 4c) [Boga Syna Bożego Chrystusa] – stwierdza wezwanie. Te ścieżki to nasza dusza, świadomość i wartości, które pozwalają, że Bóg jest z nami! Ścieżkami są przykazania Boże i przykazanie miłości, ścieżkami są nasze modlitwy za żywych i zmarłych. Najlepszymi ścieżkami jest troska i miłosierdzie wobec biednych oraz pozbawionych miłości.

Jak obiecuje wezwanie, Bóg okaże się sprawiedliwy: „I wszyscy [ci] ludzie ujrzą zbawienie Boże” (Łk 3, 6). Widzieć Boga można tylko duchowo, bo On jest Duchem, widzieć Boga można tylko w dobrych myślach i uczynkach. Widzieć Boga można w swoich dzieciach i w swojej rodzinie, oni potrzebują opieki, wychowania i bezpieczeństwa. W taki sposób popatrzmy, jak Bóg jest blisko nas i jest z nami! On jest zbawieniem dla wszystkich w każdym momencie naszej egzystencji.

2. „Oblecz się płaszczem sprawiedliwości pochodzącej od Boga, włóż na głowę swą koronę chwały” (Ba 5, 2)

„Oblecz się płaszczem sprawiedliwości pochodzącej od Boga, włóż na głowę swą koronę chwały”, to tekst odnoszący się do narodu izraelskiego, który wyznawał wiarę w Boga Jedynego oraz zawsze w swoim życiu zachowywał przykazania Boże, a podstawą tych przykazań i zarazem ich wypełnieniem było: „Pokój sprawiedliwości i chwała

pobożności!” (Ba 5, 4b). Sprawiedliwość i pokój to wartości podstawowe, wypływające z natury Boga; Bóg jest pokojem i sprawiedliwością. Dlatego postępowanie ludzkie winno być pokojowe i oparte na sprawiedliwości.

Jak wiemy, z praktyki życia, nie jest łatwo wprowadzać pokój i postępować sprawiedliwie, mamy wiele problemów: agresję, niewiarę, obojętność i krzywdę ludzką spowodowaną właśnie niesprawiedliwością. Ludzie często nie potrafią uszanować własnego człowieczeństwa, własnej godności.

W społeczeństwach skłóconych, w małżeństwach rozbitych, w rodzinach bez miłości nie zamieszka Bóg, najpierw potrzebna jest zmiana mentalności, powrót do zasad humanistycznych, do wartości podstawowych: miłości, sprawiedliwości, pokoju, wolności, prawdy i solidarności.

Takie zadanie, zmiany i poprawy proponuje nam obecny Adwent. Kieruje on nasze myślenie do stanu pełnego pokoju i radości, jaki panował w Betlejem w czasie narodzenia Zbawiciela, a teraz ma panować w Liturgii Bożego Narodzenia, w tradycji spotkań wigilijnych, we wzajemnych życzeniach i pojednaniach. Bóg będzie z nami, jeśli Go zaprosimy naszą duchową i moralną poprawą.

3. „Abyście byli czysti i bez zarzutu na dzień Chrystusa” (Flp 1, 10)

Nie ma piękniejszego dnia niż dzień narodzenia Zbawiciela. Nie ma piękniejszej chwili od tej, gdy ktoś uwierzy, że Bóg jest z nim. Nie ma piękniejszego stanu od wzajemnej zgody pomiędzy narodami, rodzinami i małżonkami. Dlatego dzisiaj wspominamy modlitwę św. Pawła z Listu do Filipian: „Abyście byli czysti i bez zarzutu na dzień Chrystusa”.

Wszystko odbywa się w naszych sumieniach, w naszej duchowości, w naszej świadomości wiary i prawdy. Bóg jest wtedy z nami i w nas, jeśli pozwalamy Mu na to poprzez dobro, jakie wypływa z naszych serc, bo Bóg jest miłością!

4. „Było to...” (Łk 3, 1)

„Było to...”, tak rozpoczyna się relacja w dzisiejszej Ewangelii odnośnie ostatniego już proroka Jana Chrzciciela, który ogłaszał koniec Adwentu historycznego i wskazywał na Baranka Bożego, czyli Mesjasza i Zbawiciela. Podane zostały miejsca i postaci historyczne: „W piętnastym roku rządów Tyberiusza Cezara. Gdy Poncjusz Piłat był namiestnikiem Judei, Herod tetrarchą Galilei, brat jego Filip tetrarchą Iturei i kraju Trachonu, Lizaniasz tetrarchą Abileny; za najwyższych kapłanów Ananasa i Kajfasza” (Łk 3, 1-2).

Chrystus Syn Boży to postać historyczna, a o Jego obecności wśród nas decyduje nasza wiara, oparta na autentycznych świadkach, prorokach, apostołach i wielu wyznawcach Chrystusa.

5. Z nauczania papieskiego

„Wiara z konieczności ma formę kościelną, wyznawana jest z wnętrza ciała Chrystusa jako konkretna komunია wierzących. Właśnie z tej kościelnej przestrzeni otwiera ona poszczególnych chrześcijan na wszystkich ludzi. Słowo Chrystusa, gdy zostaje wysłuchane, mocą swojego dynamizmu przekształca się w chrześcijaninie w odpowiedź, i staje się z kolei słowem wypowiedzanym, wyznaniem wiary. Św. Paweł twierdzi: «Bo sercem przyjęta wiara prowadzi do sprawiedliwości, a wyznawanie jej ustami – do zbawienia» (Rz 10, 10)”⁴.

---

4 Franciszek, enc. *Lumen Fidei*, Wydawnictwo M, Kraków 2013, s. 28.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 126

„Mówiono wtedy między poganami:
«Wielkie rzeczy im Pan uczynił». [...]
Odmień znowu nasz los, Panie,
jak odmieniasz strumienie na Południu”.

III NIEDZIELA ADWENTU

CZYTANIA

So 3, 14-18a; Iz 12, 2-3. 4bcd. 5-6 (R.: por. 6); Flp 4, 4-7; Iz 61, 1;
Łk 3, 10-18.

I CZYTANIE (So 3, 14-18a)

Wyśpiewuj, Córo Syjońska, podnieś radosny okrzyk, Izraelu! Ciesz się i wesel z całego serca, Córo Jeruzalem! Pan oddalił wyroki na ciebie, usunął twego nieprzyjaciela; Król Izraela, Pan, jest pośród ciebie, już nie będziesz bała się złego. Owego dnia powiedzą Jerozolimie: „Nie bój się, Syjonie! Niech nie słabną twe ręce!”. Pan, twój Bóg jest pośród ciebie, Mocarz, który daje zbawienie. On uniesie się weselem nad tobą, odnowi swą miłość, wzniesie okrzyk radości, jak w dniu uroczystego święta.

PSALM RESPONSORYJNY (Iz 12, 2-3. 4bcd. 5-6) (R.: por. 6))

REFREN: Głośmy z weselem, Bóg jest między nami.

Oto Bóg jest moim zbawieniem,
będę miał ufność i bać się nie będę.
Bo Pan jest moją mocą i pieśnią,
On stał się dla mnie zbawieniem.

Wy zaś z weselem czerpać będziecie wodę
ze zdrojów zbawienia. [...]

Chwalcie Pana, wzywajcie Jego imienia,
dajcie poznać Jego dzieła między narodami,
przypominajcie, że wspaniałe jest imię Jego.

Śpiewajcie Panu, bo uczynił wzniosłe rzeczy,
niech to będzie wiadome po całej ziemi.

Wznosź okrzyki i wołaj z radości, mieszkanko Syjonu
bo wielki jest pośród ciebie, Święty Izraela.

II CZYTANIE (Flp 4, 4-7)

Bracia: Radujcie się zawsze w Panu; jeszcze raz powtarzam: radujcie się! Niech wasza łagodność będzie znana wszystkim ludziom: Pan jest blisko! O nic się już zbytnio nie troskajcie, ale w każdej sprawie wasze prośby przedstawiajcie Bogu w modlitwie i błaganu z dziękczynieniem. A pokój Boży, który przewyższa wszelki umysł, będzie strzegł waszych serc i myśli w Chrystusie Jezusie.

AKLAMACJA (Iz 61, 1)

Duch Pański nade mną,
posłał mnie głosić dobrą nowinę ubogim.

EWANGELIA (Łk 3, 10-18)

Gdy Jan nauczał nad Jordanem, pytały go tłumy: „Cóż mamy czynić?”. On im odpowiadał: „Kto ma dwie suknie, niech jedną da temu, który nie ma; a kto ma żywność, niech tak samo czyni”. Przychodzili także celnicy, żeby przyjąć chrzest, i pytali Go: „Nauczycielu, co mamy czynić?”. On im odpowiadał: „Nie pobierajcie nic więcej ponad to, ile wam wyznaczono”. Pytali go też i żołnierze: „A my, co mamy czynić?”. On im odpowiadał: „Nad nikim się nie znęcajcie i nikogo nie uciskajcie, lecz poprzestawajcie na swoim żołdzie”. Gdy więc lud oczekiwał z napięciem i wszyscy snuli domysły w sercach co do Jana, czy nie jest on Mesjaszem, on tak przemówił do wszystkich: „Ja was chrzczę wodą; lecz idzie mocniejszy ode mnie, któremu nie jestem godzien rozwiązać rzemyka u sandałów. On chrzcic was będzie Duchem Świętym i ogniem. Ma On wiejadło w ręku dla oczyszczenia swego omłotu: pszenicę zbierze do spichrza, a plewy spali w ogniu nieugaszonym”. Wiele też innych napomnień dawał ludowi i głosił dobrą nowinę.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Duch Pański nade mną, posłał mnie głosić dobrą nowinę ubogim”
(Iz 61, 1).

Przyjście Pana – Mesjasza, Zbawiciela było od wieków oczekiwane, bowiem człowiek nie czuł się bezpiecznie na świecie, pomimo że z każdym wiekiem i tysiącem lat stawał się bardziej przystosowany do panujących warunków, był coraz lepiej wyposażony w narzędzia produkcji oraz lepiej zorganizowany w rodziny, klany, narody i państwa. Człowiekowi brakowało odniesienia do swojego życia duchowego, poszukiwał sensu swojego istnienia i sensu swojego odchodzenia z tego świata. Potrzebą stawała się religia i związany z nią kult. Powstało wiele religii, wierzeń i zwyczajów z chęci spotkania się z Bogiem, Stwórcą Wszechrzeczy.

Bóg odpowiedział na te pragnienia ludzkie objawieniem siebie pod postacią religii monoteistycznych oraz poprzez naród wybrany Izrael.

Szczytem odpowiedzi na potrzeby duchowe człowieka było przyjście na świat Syna Bożego, Zbawiciela, przyjście Prawdy i wytłumaczenie wszystkich egzystencjalnych pragnień ludzkich. Przyjście Zbawiciela dokonało się przez naturę ludzką, Syn Boży mógł się spotykać z człowiekiem i objawiać mu wszelkie sprawy Boże.

Z zachowaniem delikatności i z miłością Chrystus ukazywał swoje Bóstwo i pochodzenie od Boga Ojca. Dlatego mógł powiedzieć: „Duch Pana Boga nade mną, bo Pan mnie namaścił. Posłał mnie, by głosić dobrą nowinę ubogim, by opatrywać rany serc złamanych, by zapowiadać wyzwolenie jeńcom i więźniom swobodę” (Iz 61, 1). Ten tekst starotestamentalny Jezus przypisał sobie (por. Łk 4, 18), wskazał na siebie i objawił, że to On jest obiecany i oczekiwany Mesjaszem.

W objawieniu zawarte było przesłanie, Dobra Nowina miała być głoszona szczególnie słabym, głodnym, pokrzywdzonym, chorym i umierającym jako nadzieja zbawienia wiecznego. Lepiej mogą zrozumieć ten dar ci, którzy doznają nieszczęść, sytuacji bez wyjścia, problemów społecznych, materialnych i duchowych.

Obecnie doznajemy skutków pandemii, jest ona rozumiana na różne sposoby: jako dopust Boży, jako kara, jako doświadczenie populacji ludzkiej. Wobec tych doświadczeń, pomimo osiągnięć naukowych współczesnego świata wydajemy się być bezsilni, człowiek nie radzi sobie z naturą, która działa przez choroby, bakterie, wirusy i unicestwia nasze istnienia.

A gdzie nasz duch? Gdzie nasza duchowość? Czy też zamiera razem ze światem naturalnym? Medycyna odpowiada nam, jak to się dzieje, że setkami i tysiącami wymieramy, ale nie odpowie, dlaczego?

Jedyną odpowiedzią jest sam Chrystus, który umarł i zmartwychwstał, dlatego szczególnie teraz słuchamy Go, i w Tradycji Kościoła, w Adwencie oczekujemy. Nasze ubóstwo nie jest tylko materialne, największym ubóstwem jest brak wiary, jest zagubienie się duchowe, tym ubóstwem jest negacja albo pretensje do Boga. Nasz duch jest ochoczy, skory do radości życia, skory do przedłużania życia aż w nieśmiertelność. Niestety nieśmiertelność przynależy tylko Bogu i tym, którzy Go rozpoznają i oddają Mu cześć.

2. „Pan oddalił wyroki na ciebie, usunął twego nieprzyjaciela” (So 3, 15ab)

Prorok Sofoniasz⁵ w radosnych słowach przepowiadał uwolnienie polityczne i gospodarcze narodu wybranego. Cierpiący naród rozsławił

---

5 Sofoniasz – żył w VII wieku przed Chr., jeden z 12 proroków mniejszych Starego Testamentu. Był autorem Księgi Sofoniasza. *Sofoniasz*, [online:] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Sofoniasz> [dostęp: 7.12.2021].

pomoc Bożą i z radością przyjmował słowa i głosy pocieszenia proroka, jednak mijał czas, pomoc nie nadchodziła, a doświadczenia życiowe stawały się coraz cięższe. Należało czekać jeszcze ponad 300 lat, aby się spełniły słowa wszystkich proroków Izraela.

A przyjście Mesjasza też nie odbyło się łatwo, tylko kilka chwil Święta Rodzina cieszyła się z narodzenia Dziecięcia i natychmiast powstał wrogość na czele z królem Herodem, którzy czyhali na życie obiecane Mesjasza, Zbawiciela i Króla. „A gdy oni [trzej królowie] odeszli, oto anioł Pański ukazał się we śnie Józefowi i rzekł: «Wstań, weź dziecię oraz matkę jego i uchodź do Egiptu, a bądź tam, dopóki ci nie powiem, albowiem Herod będzie poszukiwał dziecięcia, aby je zgładzić»” (Mt 2, 13).

Jezus na swojej ziemskiej drodze spotykał ludzi dobrych i złych, kierował się miłością do każdego i głosił wobec wszystkich prawdę o zbawieniu. Ostatecznie to zbawienie dokonało się na Drzewie Krzyża i wtedy setnik wyznał, że On prawdziwie był Synem Bożym⁶. Dopiero po zmartwychwstaniu apostołowie uwierzyli razem z innymi świadkami i stali się roznosicielami tej prawdy aż po krańce ziemi (por. Mi 5, 3).

3. „Bracia: Radujcie się zawsze w Panu” (Flp 4, 4a)

List św. Pawła Apostoła wzywa nas do radości: „Pan jest blisko! [pisze] O nic się już zbytnio nie troskajcie, ale w każdej sprawie wasze prośby przedstawiajcie Bogu w modlitwie i błaganiu z dziękczynieniem” (Flp 4, 5b-6).

---

6 „Setnik zaś i jego ludzie, którzy odbywali straż przy Jezusie, widząc trzęsienie ziemi i to, co się działo, zlekli się bardzo i mówili: «Prawdziwie, Ten był Synem Bożym»” (Mt 27, 54).

Wskazanie jest wyraźne, mamy powód do radości, jeśli wyznajemy wiarę w Jezusa Chrystusa. Nasze ziemskie zmartwienia i problemy są niczym wobec wielkości i miłości Boga w Jezusie Chrystusie.

W czasie Adwentu i naszego ziemskiego oczekiwania na spotkanie z Panem nie powinniśmy się niczego obawiać. *Pan Jest blisko*, należy Mu zaufać, podobnie jak apostołowie i uczniowie to uczynili. Za Chrystusem poszło wielu świętych i błogosławionych, męczenników.

W okresie adwentowego oczekiwania na Boże Narodzenie ma w nas panować: „Pokój Boży, który przewyższa wszelki umysł, będzie strzegł waszych serc i myśli w Chrystusie Jezusie” (Flp 4, 7).

4. „Kto ma dwie suknie, niech jedną da temu, który nie ma; a kto ma żywność, niech tak samo czyni” (Łk 3, 11)

„Kto ma dwie suknie, niech jedną da temu, który nie ma; a kto ma żywność, niech tak samo czyni”, takie polecenie dawał swoim współczesnym św. Jan Chrzciciel. Tamci ludzie poznali czas nawiedzenia i potrafili mimo swojej biedy i zatroskania zwracać się do ostatniego proroka i pytać: „Co mamy czynić?” (por. Łk 3, 12-14).

To pytanie dotyczy i nas wszystkich: Co mamy czynić w okresie tego Adwentu? Odpowiedź była zdecydowana:

5. „Nie pobierajcie nic więcej ponad to, ile wam wyznaczono” (Łk 3, 13)

„Nad nikim się nie znęcajcie i nikogo nie uciskajcie” (Łk 3, 14);

„Idzie mocniejszy ode mnie” (Łk 3, 16);

„On chrzcic was będzie Duchem Świętym i ogniem” (Łk 3, 16);

„Kto ma dwie suknie, niech jedną da temu, który nie ma” (Łk 3, 11);

„Kto ma żywność, niech tak samo czyni” (Łk 3, 11).

Zatem zadań do zrealizowania jest wiele, aby godnie przygotować się na przyjście Pana.

6. Z nauczania papieskiego

„Dla chrześcijan słowa Jezusa mają również inny transcendentny wymiar. Oznaczają one rozpoznanie samego Chrystusa w każdym bracie, który jest opuszczony lub wykluczony (por. Mt 25, 40. 45). Rzeczywiście, wiara napełnia niesłuchanymi motywacjami uznanie drugiego, ponieważ każdy, kto wierzy, może uznać, że Bóg kocha każdego człowieka z nieskończoną miłością i że «nadaje mu nieskończoną godność». Ponadto wierzymy, że Chrystus przelał Swoją krew za wszystkich i za każdego, a zatem nikt nie zostaje poza Jego wszechogarniającą miłością. A jeśli udamy się do ostatecznego źródła, jakim jest wewnętrzne życie Boga, to spotkamy wspólnotę trzech Osób, doskonale źródło i wzór wszelkiego życia wspólnotowego. Teologia wciąż ubogaca się dzięki refleksji na temat tej wielkiej prawdy⁷».

7. Zakończenie. Modlitwa słowami proroka Izajasza

„Chwalcie Pana, wzywajcie Jego imienia,
dajcie poznać Jego dzieła między narodami,
przypominajcie, że wspaniałe jest imię Jego” (Iz 12, 4bcd).

---

7 Franciszek, enc. *Fratelli tutti*, Wydawnictwo M, Kraków 2020, s. 59.

IV NIEDZIELA ADWENTU

CZYTANIA

Mi 5, 1-4a; Ps 80 (79), 2ac. 3b. 15-16. 18-19 (R.: por. 4); Hbr 10, 5-10;
Łk 1, 38a; Łk 1, 39-45.

I CZYTANIE (Mi 5, 1-4a)

To mówi Pan: A ty, Betlejem Efrata, najmniejsze jesteś wśród plemion judzkich. Z ciebie wyjdzie Ten, który będzie władał w Izraelu, a pochodzenie Jego od początku, od dni wieczności. Przeto Pan wyda ich aż do czasu, kiedy porodzi, mająca porodzić. Wtedy reszta braci Jego powróci do synów Izraela. I powstanie, i będzie ich pasterzem mocą Pana, przez majestat imienia Pana Boga swego. Będą żyli bezpiecznie, bo Jego władza rozciągnie się aż do krańców ziemi. A On będzie pokojem.

PSALM RESPONSYJNY (Ps 80 (79), 2ac. 3b. 15-16. 18-19 (R.: por. 4))

REFREN: Odnów nas, Boże, i daj nam zbawienie.

Usłysz, Pasterzu Izraela,

Ty, który zasiadasz nad cherubinami.

Wzbudź swą potęgę

i przyjdź nam z pomocą. [...]

Powróć, Boże Zastępów,

wejrzyj z nieba, spójrz i nawiedź tę winorośl.

I chroń to, co zasadziła Twoja prawica,

latorośl, którą umocniłeś dla siebie. [...]

Wyciągnij rękę nad mężem Twojej prawicy,

nad synem człowieczym, którego umocniłeś w swej służbie.

Już więcej nie odwrócimy się od Ciebie,
daj nam nowe życie, a będziemy Cię chwalili.

II CZYTANIE (Hbr 10, 5-10)

Bracia: Chrystus przychodząc na świat mówi: „Ofiary ani daru nie chciałeś, aleś Mi utworzył ciało; całopalenia i ofiary za grzech nie podobały się Tobie. Wtedy rzekłem: Oto idę. W zwoju księgi napisano o Mnie, abym spełniał wolę Twoją, Boże”. Wyżej powiedział: „Ofiar, darów, całopaleń i ofiar za grzechy nie chciałeś i nie podobały się Tobie”, choć składa się je na podstawie Prawa. Następnie powiedział: „Oto idę, abym spełniał wolę Twoją”. Usuwa jedną ofiarę, aby ustanowić inną. Na mocy tej woli uswięceni jesteśmy przez ofiarę ciała Jezusa Chrystusa raz na zawsze.

AKLAMACJA (Łk 1, 38a)

Oto ja służebnica Pańska,
niech mi się stanie według twego słowa.

EWANGELIA (Łk 1, 39-45)

W tym czasie Maryja wybrała się i poszła z pośpiechem w góry do pewnego miasta w pokoleniu Judy. Weszła do domu Zachariasza i pozdrowiła Elżbietę. Gdy Elżbieta usłyszała pozdrowienie Maryi, poruszyło się dzieciątko w jej łonie, a Duch Święty nappełnił Elżbietę. Wydała ona okrzyk i powiedziała: „Błogosławiona jesteś między niewiastami i błogosławiony jest owoc Twojego łona. A skądże mi to, że Matka mojego Pana przychodzi do mnie? Oto, skoro głos Twego pozdrowienia zabrzmiał w moich uszach, poruszyło się z radości dzieciątko w łonie moim. Błogosławiona jesteś, któraś uwierzyła, że spełnią się słowa powiedziane Ci od Pana”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według twego słowa”
(Łk 1, 38a).

To słowa Najświętszej Maryi Panny, to decyzja i przyjęcie woli Boga Ojca, aby się poczęła i narodził Syn Boży. My jesteśmy już w przededniu wielkiej uroczystości, wynikającej z tamtych decyzji i wydarzeń. Obchodzimy tę uroczystość z radością, bo Bóg jest miłością i obdarza ludzkość swoim Synem. Ponownie Bóg jest z nami! Teraz jako Dziecię przychodzi na świat, w ludzkim ciele, aby spotkać się z nami – ludźmi.

Od narodzin Chrystusa, aż do Jego śmierci i zmartwychwstania będą się odbywały spotkania, nauki, wskazania dotyczące rozumienia mądrości i miłości Boga. Świat ludzki będzie patrzył na znaki czasu, uzdrowienia, zatrzymanie burzy, wskrzeszanie umarłych, karmienie rzesz ludzkich pięcioma chlebami i dwoma rybami aż do cudu zmartwychwstania.

Świat będzie patrzył i uczył się o Prawdzie, o zbawieniu, o życiu wiecznym i o godności człowieka, czyli o godności każdego z nas, o możliwości i potrzebie przebaczenia, o miłości również nieprzyjaciół. Wszystko to przyjdzie okupione wielką ofiarą, o której mówią dzisiejsze czytania. Dla niektórych ta mowa miłości powszechnej realizowana przez krzyż wydawała się niemożliwa. „Panie nie może to przyjść na Ciebie” (Mt 16, 22)⁸. „Twarda jest ta mowa, któż ją słuchać może?” (J 6, 60) – tak reklamowali apostołowie Prawdę, o której mówił Chrystus. „Ciało moje jest prawdziwym pokarmem, a Krew moja jest prawdziwym napojem. [...] A wielu

---

8 „Odtąd zaczął Jezus wskazywać swoim uczniom na to, że musi iść do Jerozolimy i wiele cierpieć od starszych i arcykapłanów, i uczonych w Piśmie; że będzie zabity i trzeciego dnia zmartwychwstanie. A Piotr wziął Go na bok i począł robić Mu wyrzuty: «Panie, niech Cię Bóg broni! Nie przyjdzie to nigdy na Ciebie»” (Mt 16, 21-22).

spośród Jego uczniów, którzy to usłyszeli, mówiło: «Trudna jest ta mowa. Któż jej może słuchać?» (J 6, 55. 60).

W kończącym się Adwencie z radością mówimy o narodzeniu Jezusa, o czasie, kiedy był małym Dzieckiem, zależnym od rodziców, karmionym piersią Matki.

Z rozrzewnieniem wspominamy nasze dzieciństwo i młodość, wspominamy kochanych rodziców; teraz ta miłość realizuje się w naszych rodzinach. Dlatego z taką radością patrzymy na Boże Narodzenie, które realizuje się w Tradycji Kościoła, świata i w naszych sercach. Dziękujemy Bogu, za to, że przychodzi do nas jako Dziecię, a my, wielka rodzina ludzka widzimy w tym Dziecięciu zbawienie i naszą przyszłość. Z wdzięcznością, podziwem i wiarą patrzymy na Maryję, która jak każda matka przyjmuje Dzieciątka Jezus. Wypowiedziane słowa: „Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według twego słowa” (Łk 1, 38a) będą już powtarzać wszystkie matki rodzin wierzących, a przecież i niewierzący dziękują za dar życia. Przy małym Dziecięciu w czasie Bożego Narodzenia każde serce ludzkie się raduje, pomimo że wielu przenika *miecz boleści*. „A Twoją duszę miecz przeniknie, aby na jaw wyszły zamysły serc wielu” (Łk 2, 35) – powiedział Symeon, przepowiadając tajemnicę zbawienia.

2. Prorok Micheasz⁹

„Z ciebie wyjdzie Ten, który będzie władał w Izraelu, a pochodzenie Jego od początku, od dni wieczności” (Mi 5, 1b) – przepowiadał prorok Micheasz wskazując na Betlejem Efrata (Judzkie) i w ten

---

9 „Micheasz z Moreszet – jeden z dwunastu proroków mniejszych Starego Testamentu [...]. Pochodził z Moreszet-Gat w Judzie. Prorokował ok. 740-700 r. p.n.e., za czasów królów judzkich: Jotama, Achaza i Ezechiasza. Działał w królestwie południowym będąc współczesnym pozostałym dwóm «prorokom piszącym» – Ozeaszowi i Izajaszowi”. *Micheasz z Moreszet*, [online:] [https://pl.wikipedia.org/wiki/Micheasz_\(prorok_mniejszy\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Micheasz_(prorok_mniejszy)) [dostęp: 13.12.2021].

sposób dawał nadzieję wszystkim plemionom izraelskim, wszystkim ludziom, nawoływał i wskazywał na konkretne miejsce. Ponad siedem wieków wcześniej narodzenie Mesjasza było zapowiadane, musiało przeminąć wiele pokoleń, wielu ludzi należało podtrzymywać na duchu, dodawać im otuchy, aby czekali i przekazywali z pokolenia na pokolenie tę nowinę. To była także próba wiary narodu wybranego Izraela, Bóg im zaufał, że wytrwają i dochowają wiary, przechodząc różne historie życia: wojny, zdrady, najazdy obcych mocarstw pogańskich. To wszystko dokonywało się w trudzie i poświęceniu, aż pozostała niewielka garstka proroków i nauczycieli, którzy wytrwali w głoszeniu tak odległej obietnicy. Ta prawda dotarła do Maryi, która z obawami, co do swego stanu, wyznała Bogu pełną wiarę i zaufanie: „Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według twego słowa” (Łk 1, 38a).

3. „Będą żyli bezpiecznie” (Mi 5, 3b)

„Będą żyli bezpiecznie, bo Jego władza rozciągnie się aż do krańców ziemi. A On będzie pokojem” (Mi 5, 3b. 4a). Tak przepowiadał prorok Micheasz, nie tylko mówił o przyjściu Mesjasza, przepowiadał także skutki Jego przyjścia.

Każdy z nas chce żyć bezpiecznie, chociaż świat jest pełen wojen, konfliktów, chorób, pandemii i różnych zagrożeń. Bezpieczeństwo ciała łączy się z bezpieczeństwem ducha. Nasza dusza dąży do rzeczy ostatecznych, pewnych i wiecznych. Nasza dusza pragnie oczyszczenia, aby Bogu oddawać cześć w *Duchu i prawdzie*¹⁰.

---

10 „Nadchodzi jednak godzina, nawet już jest, kiedy to prawdziwi czciciele będą oddawać cześć Ojcu w Duchu i prawdzie” (J 4, 23a) – powiedział Chrystus do Samarytanki.

4. Chrystus powiedział, dlaczego przychodzi na świat

Chrystus powiedział, dlaczego przychodzi na świat: „Ofiary ani daru nie chciałeś, aleś Mi utworzył ciało; całopalenia i ofiary za grzech nie podobały się Tobie. Wtedy rzekłem: Oto idę. W zwoju księgi napisano o Mnie, abym spełniał wolę Twoją, Boże” (Hbr 10, 5-7). Ciało Chrystusa stało się ofiarą. Dusza Chrystusa była zgodna z wolą Ojca Niebieskiego. Taką ofiarę poniósł Pan za wszystkie grzechy świata i nasze grzechy, abyśmy mogli stawać przed Bogiem czysti i nieskalani jako prawdziwe i wdzięczne dzieci Boże.

5. Dziś patrzymy na Maryję!

Dziś patrzymy na Maryję, na Jej wybranie, świętość, wytrwałość, wiarę aż do końca pod Krzyżem Zbawienia i na ufność, że dokona się zmartwychwstanie. Dziś patrzymy na nasze ludzkie rodziny, zatroskane, niepewne jutra, pełne obaw o zdrowie i życie. A Ona, pełna dobroci nawiedza świętą Elżbietę, swoją krewną, aby jej pomagać, zwyczajnie po ludzku. Idzie pełna łaski, ale i pełna troski o siebie, o nienarodzone Dziecię, o stan Elżbiety. I otrzymuje błogosławieństwo, potwierdzenie i pewność o Bożym Narodzeniu! „Błogosławiona jesteś między niewiastami i błogosławiony jest owoc Twojego łona” (Łk 1, 42) – krzyknęła Elżbieta!

Te dwie kobiety, Matki doznały specjalnej łaski Boga, łaski trudnej, bo obydwaj Synowie stracili życie w straszny sposób, zostali zamordowani na oczach tych i z powodu tych, którzy nie wierzyli w wielkie dzieło Boże.

6. Z nauczania papieskiego

„Podobnie jak Mędrcy, rodziny są zaproszone do kontemplowania Dzieciątka i Jego Matki, by upaść na twarz i oddać Mu pokłon (por. Mt 2, 11). Podobnie jak Maryja, są zachęcone do przeżywania odważnie i z pogodą

ducha swoich obowiązków rodzinnych, tych smutnych i tych porywających, do strzeżenia i rozważania w sercu Bożych cudów (por. Łk 2, 19. 51). W skarbcu serca Maryi są również wszystkie sprawy każdej z naszych rodzin, a Ona je troskliwie zachowuje. Dlatego może nam Ona pomóc w ich interpretacji, abyśmy rozpoznali w rodzinnych dziejach Boże orędzie”¹¹.

7. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 80

„Wyciągnij rękę nad mężem Twojej prawicy,
nad synem człowieczym, którego umocniłeś w swej służbie.
Już więcej nie odwrócimy się od Ciebie,
daj nam nowe życie, a będziemy Cię chwalili”.

---

11 Franciszek, adh. *Amoris laetitia*, Wydawnictwo M, Kraków 2016, s. 25.

ŚWIĘTO ŚWIĘTEJ RODZINY

CZYTANIA

1 Sm 1, 20-22. 24-28; Ps 84 (83), 2-3. 5-6. 9-10 (R.: por. 5a); 1 J 3, 1-2.
21-24; Dz 16, 14b; Łk 2, 41-52.

I CZYTANIE (1 Sm 1, 20-22. 24-28)

Anna poczęła i po upływie dni urodziła syna, i nazwała go imieniem Samuel, ponieważ mówiła: „Uprosiłam go u Pana”. Elkana udał się z całą rodziną, by złożyć Panu doroczną ofiarę i wypełnić swój ślub. Anna zaś nie poszła, lecz oświadczyła swemu mężowi: „Gdy chłopiec będzie odstawiony od piersi, zaprowadzę go, żeby się pokazał przed obliczem Pana i aby tam pozostał na zawsze”. [...]

Gdy go odstawiła, wzięła go z sobą w drogę, zabierając również trzyletniego cielca, jedną ewę mąki i bukłak wina. Przyprowadziła go do domu Pana, do Szilo. Chłopiec był jeszcze mały. Zabili cielca i poprowadzili chłopca przed Helego. Powiedziała ona wówczas: „Pozwól, panie mój! Na twoje życie! To ja jestem ową kobietą, która stała tu przed tobą i modliła się do Pana. O tego chłopca się modliłam i spełnił Pan prośbę, którą do Niego zносиłam. Oto ja oddaję go Panu. Po wszystkie dni, jak długo będzie żył, zostaje oddany Panu”. I oddali tam pokłon Panu.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 84 (83), 2-3. 5-6. 9-10 (R.: por. 5a))

REFREN: Szczęśliwi, którzy mieszkają w Twym domu.

Jak miłe są Twoje przybytki,

Panie zastępów!

Dusza moja stęskniona pragnie przedsionków Pańskich,
serce moje i ciało radośnie wołają do Boga żywego. [...]

Szczęśliwi, którzy mieszkają w domu Twoim, Panie,
nieustannie wielbiąc Ciebie.

Szczęśliwi, których moc jest w Tobie,
którzy zachowują ufność w swym sercu. [...]

Panie zastępów, usłysz modlitwę moją,
nakłoń ucha, Boże Jakuba.

Spójrz, Boże, Tarczo nasza,
wejrzyj na twarz Twojego pomazańca.

II CZYTANIE (1 J 3, 1-2. 21-24)

Najmilsi: Popatrzcie, jaką miłością obdarzył nas ojciec: zostaliśmy nazwani dziećmi Bożymi i rzeczywiście nimi jesteśmy. Świat zaś dlatego nas nie zna, że nie poznał Jego.

Umiłowani, obecnie jesteśmy dziećmi Bożymi, ale jeszcze się nie ujawniło, czym będziemy. Wiemy, że gdy się objawi, będziemy do Niego podobni, bo ujrzymy Go takim, jakim jest. [...]

Umiłowani, jeśli serce nas nie oskarża, to mamy ufność w Bogu, a o co prosić będziemy, otrzymamy od Niego, ponieważ zachowujemy Jego przykazania i czynimy to, co się Jemu podoba. Przykazanie zaś Jego jest takie, abyśmy wierzyli w imię Jego Syna, Jezusa Chrystusa i miłowali się wzajemnie tak, jak nam nakazał. Kto wypełnia Jego przykazania, trwa w Bogu, a Bóg w nim; a to, że trwa on w nas, poznajemy po Duchu, którego nam dał.

AKLAMACJA (por. Dz 16, 14b)

Otwórz, Panie, nasze serca,
abyśmy uważnie słuchali słów Syna Twojego.

EWANGELIA (Łk 2, 41-52)

Rodzice Jezusa chodzili co roku do Jeruzalem na Święto Paschy. Gdy miał lat dwanaście, udali się tam zwyczajem świątecznym. Kiedy wracali po skończonych uroczystościach, został młody Jezus w Jerozolimie, a tego nie zauważyli Jego Rodzice. Przypuszczając, że jest wśród pątników, uszli dzień drogi i szukali Go między krewnymi i znajomymi. Gdy Go nie znaleźli, wrócili do Jeruzalem, szukając Go.

Dopiero po trzech dniach odnaleźli Go w świątyni, gdzie siedział między nauczycielami, przysłuchiwał się im i zadawał pytania. Wszyscy zaś, którzy Go słuchali, byli zdumieni bystrością Jego umysłu i odpowiedziami. Na ten widok zdziwili się bardzo, a Jego Matka rzekła do Niego: „Synu, czemu nam to uczyniłeś? Oto ojciec Twój i ja z bólem serca szukaliśmy Ciebie”. Lecz on im odpowiedział: „Czemu Mnie szukaliście? Czy nie wiedzieliście, że powinienem być w tym, co należy do mego Ojca?” Oni jednak nie zrozumieli tego, co im powiedział. Potem poszedł z nimi i wrócił do Nazaretu; i był im poddany. A Matka Jego chowała wiernie wszystkie te sprawy w swym sercu. Jezus zaś czynił postępy w mądrości, w latach i w łasce u Boga i u ludzi.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Otwórz, Panie, nasze serca, abyśmy uważnie słuchali słów Syna Twojego”
(Dz 16, 14b).

Czytania dzisiejszej niedzieli wzywają nas, abyśmy okazywali dobre serce wszystkim ludziom, ponieważ nasz Pan jest dobrego Serca. Przyszedł do swoich, przyszedł do swego narodu izraelskiego, ale *swoi Go nie przyjęli*. „Na świecie było [Słowo], a świat stał się przez Nie, lecz świat Go nie poznał. Przyszło do swojej własności, a *swoi Go nie przyjęli*” (J 1, 10-11). Święty Jan Ewangelista pisze w prologu Ewangelii, że Światłem dla świata jest Jezus Chrystus. Światło to ma oświecić wszystkie ciemności ludzkiego życia. Te ciemności to wszelkiego rodzaju zagrożenia: zdrowia, szczęścia życia rodzinnego i osobistego. Ciemności te dotyczą także duszy: brak wiary, zagubienie moralne, utrata zaufania do bliźnich, samotność i poczucie bezradności. Człowiek wystawiony na próby powinien szukać Światła, aby znaleźć pocieszenie i odzyskać nadzieję.

Współczesny świat rozwinięty technicznie, gospodarczo i naukowo nie wypełnia w całości pragnień naszego ciała, a tym bardziej świat współczesny nie zaspakaja naszych potrzeb duchowych.

Problemów doświadcza coraz więcej rodzin. Wzrasta liczba rozwodów, nawet związków sakramentalnych, w Parlamencie Europy trwa walka o prawo do życia nienarodzonych. A miłość ludzka, pomiędzy mężczyzną i kobietą jest atakowana przez przeróżne idee, które wynaturzają naturalne powołanie do życia w małżeństwie monogamicznym i przekazywanie życia zgodnie z decyzjami odpowiedzialnych rodziców.

Dzisiejsza Liturgia słowa wskazuje na Świętą Rodzinę, wskazuje na Jej wartości i wykonane przez Nią zadania wyznaczone przez Boga Ojca. Zadanie rodzicielstwa zostało w pełni zrealizowane przez Maryję

i świętego Józefa. Święta Rodzina przechodziła różne trudności życia codziennego, musiała uciekać do Egiptu w obawie o Swoje życie.

Sam Chrystus wskazywał na godność życia rodzinnego, ustanowił jego sakramentalną jedność i nierozzerwalność, na prośby najbliższych dokonywał wskrzeszenia zmarłych (Łazarza, córki Jaira). W sposób szczególny polecił nas opiece swojej Matki i ofiarował Ją wszystkim ludziom. Maryja jest wzorem macierzyńskiej miłości, która ogarnęła cały Kościół i każdego z nas.

2. Nauczanie Kościoła w sprawie małżeństwa i rodziny w nauczaniu św. Jana Pawła II

Właśnie w Kościele i przez Kościół płynie do nas nauczanie o małżeństwie i rodzinie. Czynią to papieże, synody w deklaracjach i instrukcjach ukazujących się, by ratować współczesne rodziny.

Nasz Ojciec Święty Jan Paweł II szczególnie pochylał się nad zagadnieniami dotyczącymi powołania rodzin całego świata. W swojej adhortacji *Familiaris consortio* (22.11.1981) dokonał głębokiej analizy daru Bożego, jakim jest miłość małżeńska i rodzicielska. W adhortacji papież mówi, że „to swoje rozeznanie przedstawia Kościół jako kierunek zmierzający do ocalenia i urzeczywistnienia całej prawdy i pełnej godności małżeństwa i rodziny. Ocena ta dokonywana jest przez zmysł wiary¹², który jest darem udzielonym przez Ducha wszystkim wierzącym¹³. Cała prawda o miłości ludzkiej i małżeństwie jako początku rodziny jest przekazana w Piśmie Świętym. Dar miłości i dar życia pochodzą od Boga. Każdy człowiek ma więc godność dziecka Bożego

---

12 Por. Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele Lumen gentium*, w: tegoż, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, red. M. Przybył, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 137-138.

13 Jan Paweł II, adh. *Familiaris consortio*, w: *Adhortacje apostolskie Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. M. Romanek, wyd. Znak, Kraków 2006, s. 96.

i powinien ten dar rozpoznawać i realizować. Dar miłości i dar małżeństwa mają prowadzić do wzajemnej miłości i do przekazania życia następnemu pokoleniu oraz przekazania wiary. To właśnie problem braku wiary może być podstawową przyczyną licznych tragedii małżeńskich i rodzinnych we współczesnych małżeństwach i rodzinach.

Jan Paweł II stwierdza: „Sytuacja, w której znalazła się rodzina, posiada aspekty pozytywne i aspekty negatywne: pierwsze są znakiem zbawienia Chrystusowego działającego w świecie, drugie – znakiem odrzucenia przez człowieka miłości Boga. Z jednej strony ma się bowiem do czynienia z żywszym poczuciem wolności osobistej, jak również ze zwróceniem większej uwagi na jakość stosunków międzyosobowych w małżeństwie, na podnoszenie godności kobiety, na odpowiedzialne rodzicielstwo, na wychowanie dzieci; prócz tego obserwuje się świadomość potrzeby zacieśnienia więzów między rodzinami celem niesienia wzajemnej pomocy duchowej i materialnej, pełniejsze odkrycie posłannictwa kościelnego właściwego rodzinie i jej odpowiedzialności za budowanie społeczeństwa bardziej sprawiedliwego”¹⁴.

Dzisiaj w sposób szczególny patrzymy i podziwiamy godność Najświętszej Maryi Panny. Właśnie o godności kobiety św. Jan Paweł II pisał w Liście apostolskim *Mulieris dignitatem* (15.08.1988): „Dlatego też w chwili, kiedy ludzkość przeżywa tak głębokie przemiany, niewiasty przepojone duchem ewangelicznym mogą nieść wielką pomoc ludzkości, aby nie upadła”¹⁵.

W powszechnym powołaniu do życia w małżeństwie i rodzinie zawarta jest także wartość społeczna. Jeśli małżeństwa i rodziny się załamują, załamuje się życie całych społeczeństw. „Chodzi tu o każdego i o każdą, o wszystkich synów i córki rodzaju ludzkiego, w których

---

14 Tamże, s. 98.

15 Jan Paweł II, *List apostolski Mulieris dignitatem*, w: tegoż, *Listy apostolskie Ojca Świętego Jana Pawła II*, red. M. Romanek, wyd. Znak, Kraków 2007, s. 311.

urzeczywistnia się w biegu pokoleń podstawowe dziedzictwo całej ludzkości związane z tajemnicą biblijnego «początku»: «stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę» (Rdz 1, 27)¹⁶.

3. „Popatrzcie, jaką miłością obdarzył nas ojciec” (1 J 3, 1a)

„Popatrzcie, jaką miłością obdarzył nas ojciec”. Na tę prawdę wskazuje św. Jan w swoim Pierwszym Liście. Miłość Boga Ojca przejawia się w dziele stworzenia poprzez miłość i dobroć rodziców, zawsze wtedy, kiedy rodzi się nowy człowiek – dziecko Boże. Po narodzeniu dziecka rozpoczyna się długi czas wychowywania, czas współpracy z łaską Boga, aby Jego dzieło – człowiek dobry – godnie nosił to imię dziecka Bożego, był pociechą dla świata i kierując się wiarą osiągnął zbawienie.

4. „Kto wypełnia Jego przykazania, trwa w Bogu”
(por. 1 J 3, 24)

„Kto wypełnia Jego przykazania, trwa w Bogu, a Bóg w nim; a to, że trwa on w nas, poznajemy po Duchu, którego nam dał” (1 J 3, 24). Święty Jan dalej poucza, że aby ratować małżeństwa i rodziny niezbędna jest wiara, potrzebne jest odnowienie sumień i wskazanie na związek człowieka z planami Bożymi, co do życia, śmierci i zbawienia.

5. „Potem poszedł z nimi i wrócił do Nazaretu; i był im poddany” (Łk 2, 51a)

„Potem poszedł z nimi i wrócił do Nazaretu; i był im poddany”. Tymi słowami zakończyła się Ewangelia dnia dzisiejszego. Patrząc z tej

---

16 Tamże, s. 314.

perspektywy na Jezusa widzimy wzór dla wszystkich dzieci naszych rodzin. Syn Boży jest posłuszny i szanuje swoich rodziców, ich godność i powołanie, a także jest zdolny do rodzinnej miłości.

6. Z nauczania papieskiego

„Wcielenie Słowa w ludzkiej rodzinie, w Nazarecie, porusza swoją nowością historię świata. Musimy zagłębić się w tajemnicę narodzin Jezusa, w «tak» Maryi wobec zwiastowania anielskiego, kiedy w Jej łonie poczęło się Słowo; również w «tak» Józefa, który Jezusowi nadał imię i zatroszczył się o Maryję; w radość pasterzy przy żłóbku; w pokłon trzech Mędrców; w tajemnicę udziału Jezusa w cierpieniu swego ludu wyganego, prześladowanego i upokorzonego; w religijne oczekiwanie Zachariasza i radość z narodzin Jana Chrzciciela; w obietnicę, która dla Symeona i Anny spełniła się w świątyni; podziw uczonych w Prawie, kiedy słuchali mądrości nastoletniego Jezusa. Następnie trzeba wnikać w okres trzydziestu długich lat, gdy Jezus zarabiał na życie pracując własnymi rękoma, odmawiając modlitwy i zachowując tradycje religijne swego ludu, wychowując się w wierze swoich ojców, troszcząc się, by zaowocowały one w tajemnicy Królestwa. To jest tajemnica Bożego Narodzenia i tajemnica Nazaretu, pełna woni rodziny! Jest to tajemnica, która tak zafascynowała Franciszka z Asyżu, Teresę z Lisieux i Karola de Foucauld, z której również czerpią rodziny chrześcijańskie, aby odnowić swoją nadzieję i radość¹⁷.

---

17 Franciszek, adh. *Amoris laetitia*, dz. cyt., s. 55.

7. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 84

„Szczęśliwi, którzy mieszkają w domu Twoim, Panie,
nieustannie wielbiąc Ciebie.
Szczęśliwi, których moc jest w Tobie,
którzy zachowują ufność w swym sercu”.

II NIEDZIELA PO NARODZENIU PAŃSKIM

CZYTANIA

Syr 24, 1-2. 8-12; Ps 147B, 12-13. 14-15. 19-20 (R.: por. J 1, 14); Ef 1, 3-6.
15-18; 1 Tm 3, 16; J 1, 1-18.

I CZYTANIE (Syr 24, 1-2. 8-12)

Mądrość wychwała sama siebie, chlubi się pośród swego ludu. Otwiera usta na zgromadzeniu Najwyższego i chlubi się przed Jego potęgą. [...] Wtedy przykazał mi Stwórca wszystkiego, Ten, co mnie stworzył, wyznaczył mi mieszkanie i rzekł: „W Jakubie rozbij namiot i w Izraelu obejmij dziedzictwo!” Przed wiekami, na samym początku mnie stworzył i już nigdy istnieć nie przestanę. W świętym przybytku, w Jego obecności, zaczęłam pełnić służbę i przez to na Syjonie mocno stanęłam. Podobnie w mieście umiłowanym dał mi odpoczynek, w Jeruzalem jest moja władza. Zapuściłam korzenie w sławnym narodzie, w posiadłości Pana, w Jego dziedzictwie.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 147B, 12-13. 14-15. 19-20
(R.: por. J 1, 14))

REFREN: Refren: Słowo Wcielone wśród nas zamieszkało.

Chwał, Jeruzalem, Pana,
wysławiaj twego Boga, Syjonie!
Umacnia bowiem zawory bram twoich
i błogosławi synom twoim w tobie.

Zapewnia pokój twoim granicom
i wyborną pszenicą ciebie darzy.
Zsyła na ziemię swoje polecenia,
a szybko mknie Jego słowo. [...]

Oznajmił swoje słowo Jakubowi,
Izraelowi ustawy swe i wyroki.
Nie uczynił tego dla innych narodów,
nie oznajmił im swoich wyroków.

II CZYTANIE (Ef 1, 3-6. 15-18)

Niech będzie błogosławiony Bóg i Ojciec Pana naszego, Jezusa Chrystusa; On napełnił nas wszelkim błogosławieństwem duchowym na wyżynach niebieskich – w Chrystusie. W Nim bowiem wybrał nas przed założeniem świata, abyśmy byli święci i nieskalani przed Jego obliczem. Z miłości przeznaczył nas dla siebie jako przybranych synów poprzez Jezusa Chrystusa, według postanowienia swej woli, ku chwale majestatu swej łaski, którą obdarzył nas w Umówowanym. [...]

Przeto i ja, usłyszawszy o waszej wierze w Pana Jezusa i o miłości względem wszystkich świętych, nie zaprzestaję dziękczynienia, wspominając was w moich modlitwach. Proszę w nich, aby Bóg Pana naszego, Jezusa Chrystusa, Ojciec chwały, dał wam ducha mądrości i objawienia w głębszym poznawaniu Jego samego. Niech da wam światłe oczy serca, byście wiedzieli, czym jest nadzieja, do której On wzywa, czym bogactwo chwały Jego dziedzictwa wśród świętych.

AKLAMACJA (por. 1 Tm 3, 16)

Chrystus został ogłoszony narodom,
znalazł wiarę w świecie, Jemu chwała na wieki.

EWANGELIA (J 1, 1-18)

Na początku było Słowo, a Słowo było u Boga, i Bogiem było Słowo. Ono było na początku u Boga. Wszystko przez Nie się stało, a bez Niego nic się nie stało, z tego, co się stało. W Nim było życie, a życie było światłością ludzi, a światłość w ciemności świeci i ciemność jej nie ogarnęła. Pojawił się człowiek posłany przez Boga – Jan mu było

na imię. Przyszedł on na świadectwo, aby zaświadczyć o światłości, by wszyscy uwierzyli przez niego. Nie był on światłością, lecz został posłany, aby zaświadczyć o światłości. Była światłość prawdziwa, która oświeca każdego człowieka, gdy na świat przychodzi. Na świecie było Słowo, a świat stał się przez Nie, lecz świat Go nie poznał. Przyszło do swojej własności, a swoi Go nie przyjęli. Wszystkim tym jednak, którzy Je przyjęli, dało moc, aby się stali dziećmi Bożymi, tym, którzy wierzą w imię Jego – którzy ani z krwi, ani z żądzy ciała, ani z woli męża, ale z Boga się narodzili. A Słowo stało się ciałem i zamieszkało wśród nas. I oglądaliśmy Jego chwałę, chwałę, jaką Jednorodzony otrzymuje od Ojca, pełen łaski i prawdy. Jan daje o Nim świadectwo i głośno woła w słowach: „Ten był, o którym powiedziałem: Ten, który po mnie idzie, przewyższył mnie godnością, gdyż był wcześniej ode mnie”. Z Jego pełni wszyscy otrzymaliśmy – łaskę po łasce. Podczas gdy Prawo zostało dane za pośrednictwem Mojżesza, łaska i prawda przysły przez Jezusa Chrystusa. Boga nikt nigdy nie widział; ten Jednorodzony Bóg, który jest w łonie Ojca, o Nim pouczył.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Chrystus został ogłoszony narodom, znalazł wiarę w świecie, Jemu chwała na wieki” (por. 1 Tm 3, 16).

W dalszym ciągu jesteśmy w okresie Bożego Narodzenia, nieustannie dziękujemy Bogu Ojcu, że zesłał na ziemię do ludzi, do nas, swojego Syna. Od ponad dwóch tysięcy lat głoszona jest ta prawda. Wiele narodów przyjęło tę naukę, to objawienie, poprzez wiarę osiągnęli na ziemi błogosławieństwo, a po odejściu z tego świata zbawienie w Jezusie Chrystusie.

Przyszły nowe pokolenia w historii zbawienia, przyszliśmy my, zostaliśmy wierzącymi poprzez pośrednictwo naszych dziadków i rodziców. Więcej, historia naszego narodu została oparta na wartościach chrześcijańskich, na sprawiedliwości, na prawdzie, na miłości, na wolności i na solidarności. Wszystkie te wartości są przekazywane ludziom dobrej woli. Chrystus nieustająco uczy świat o miłosierdziu, o przebaczeniu i o miłości, nawet nieprzyjaciół.

Mimo wszystko, świat nadal jest zamieszany w niesprawiedliwość, w wojny, rywalizację zbrojeń i inne zagrożenia. Taka postawa i takie skutki braku wiary będą trwały nadal, dopóki świat nie zrozumie i powszechnie nie przyjmie przesłania Chrystusowego, o zbawieniu, o duszy ludzkiej nieśmiertelnej, o odpowiedzialności, w tym, i w przyszłym świecie.

Chociaż żyjemy w ciągłym zamieszaniu moralnym tego świata, to jednak chcemy wprowadzać przez naszą wiarę w Chrystusa ten Boży porządek moralny i społeczny. Walczyć musimy ze złem, ze słabościami, wątpliwościami, a w tym wszystkim Bóg jest z nami! Dobry Bóg, który za dobro wynagradza, a za zło karze¹⁸, ukazuje nam swego Syna Jezusa

---

18 „Bóg jest Sędzią sprawiedliwym, który za dobre wynagradza, a za złe karze”. *Mały katechizm katolicki*, zebrał i oprac. M. Wojciechowski, wyd. PETRUS, Kraków 2015, s. 8.

Chrystusa w ludzkiej naturze. Ta natura Boska i ludzka w Chrystusie sprawia, że lepiej rozumiemy i szybciej przyjmujemy prawdę o Bożych planach wobec całego rodzaju ludzkiego.

2. Mądrość wiary

Księga Syracha ukazuje mądrość wiary, a nawet więcej, wskazuje na Boga samego, który jest pełnią Mądrości. W ludzkim rozumieniu, mądrość to umiejętność używania właściwych środków do osiągnięcia dobrych celów. Zatem trzeba używać wiary, aby osiągnąć zbawienie. Nie możemy udawać, że nie znamy całej historii zbawienia, że nie znamy Boga, Syna Bożego, że nie pamiętamy, że On Syn Boży przyszedł już na ludzki świat i w tym ludzkim świecie pozostał.

Historia zbawienia prowadzi nas do Ziemi Świętej, do Jerozolimy. Ewangelie opowiadają wiele wątków miłości Chrystusa do człowieka, łącznie z ofiarą krzyżową i ze zmartwychwstaniem. Dzieje Apostolskie opowiadają o pierwszym Kościele, o trudnościach i problemach w krzewieniu wiary w ówczesnych społeczeństwach – izraelskim i pogańskim.

A nasza wiara i nasze serce, a także mądrość dzieci Bożych prowadzą nas do przeżywania Bożego Narodzenia, do czczenia zmartwychwstałego Pana i do wypełniania woli Boga poprzez respektowanie dobra zawartego w przykazaniach Bożych i w przykazaniu miłości.

3. „Wybrał nas przed założeniem świata, abyśmy byli święci i nieskalani” (Ef 1, 4)

„Wybrał nas przed założeniem świata, abyśmy byli święci i nieskalani”, tak poucza św. Paweł w Liście do Efezjan. Jesteśmy wybrani przed założeniem świata, jesteśmy i byliśmy w planach Bożych na długo przed naszym przyjściem na ten świat. Bóg zaplanował nasze istnienie i zagwarantował nasze życie w określonym momencie czasu. Niektórzy

w to wątpią, niektórzy chcieliby zamienić swój czas istnienia, lecz nie jest to możliwe. Boga mamy rozpoznawać tu i teraz. Tu i teraz świat jest w naszym zasięgu i nasze istnienie mamy wypełnić dobrem, dobrymi czynami.

Powołanie do świętości: *abyśmy byli święci i nieskalani* wydaje się nam trudne. Owszem, sami tego nie dokonamy, ale z Chrystusem, z Jego nauką, działaniem i obecnością w czynach dobrych, możemy tak jak inni święci, przejść do historii zbawienia jako dobre dzieci Boże.

Jak takiego dzieła dokonywać? Odpowiedź znajdujemy w tym samym tekście Listu do Efezjan: „Aby Bóg Pana naszego, Jezusa Chrystusa, Ojciec chwały, dał wam ducha mądrości i objawienia w głębszym poznawaniu Jego samego” (Ef 1, 17). Na tym będzie polegała nasza mądrość życia zarówno materialnego, doczesnego, jak i życia duchowego, wiecznego. Poznawanie Boga jest zadaniem nas wszystkich, możemy to czynić przez zapoznawanie się z Pismem Świętym, z Ewangelią, z sakramentami, z historią Kościoła i historią świętych. A najbardziej możemy poznać Boga w naszym osobistym życiu, przez nasze sumienie, przez dobre czyny, wybacząc naszym bliźnim. Bóg jest tam i jest z tymi, gdzie dzieje się dobro, prawda, miłość i przebaczenie.

4. „W Nim było życie, a życie było światłością ludzi, a światłość w ciemności świeci i ciemność jej nie ogarnęła”
(J 1, 4-5)

„W Nim było życie, a życie było światłością ludzi, a światłość w ciemności świeci i ciemność jej nie ogarnęła”. Świat, życie ludzkie pochodzą od Boga. Wszelkie badania naukowe ukazują życie na ziemi jako coś nadzwyczajnego. Przypisują naturze moc stwórczą, z pierwiastków ziemi składa się człowiek. Materialnie tak, ale jak powstało życie duchowe, moralne, uczuciowe, jak powstało poświęcenie się całkowite prawdzie i wolności?

5. Chrystus poucza, że to co materialne musi zagaść zgodnie z prawem natury, ale dusza ludzka jest wieczna, nieśmiertelna

„Tymczasem jednak Chrystus zmartwychwstał jako pierwszy spośród tych, co pomarli. Ponieważ bowiem przez człowieka [przyszła] śmierć, przez człowieka też [dokona się] zmartwychwstanie. I jak w Adamie wszyscy umierają, tak też w Chrystusie wszyscy będą ożywieni, lecz każdy według własnej kolejności. Chrystus jako pierwszy, potem ci, co należą do Chrystusa, w czasie Jego przyjścia” (1 Kor 15, 20-23).

6. „A Słowo stało się ciałem i zamieszkało wśród nas”
(por. J 1, 14)

„A Słowo stało się ciałem i zamieszkało wśród nas. I oglądaliśmy Jego chwałę, chwałę, jaką Jednorodzony otrzymuje od Ojca, pełen łaski i prawdy” (J 1, 14), tak poucza Jan Ewangelista w Prologu własnej Ewangelii.

Świat i rzeczywistość historyczna nie zaprzeczają przyjściu Jezusa Chrystusa na ten świat, nie zaprzecza się powstaniu Kościoła z 12 apostołami i uczniami. Dzieje Apostolskie tak opisują prawdę o powstaniu pierwszego Kościoła: „Trwali oni w nauce Apostołów i we wspólnocie, w łamaniu chleba i w modlitwach. Bojaźń ogarniała każdego, gdyż Apostołowie czynili wiele znaków i cudów” (Dz 2, 42-43).

7. Z nauczania papieskiego

„Tak więc, pod wpływem Bożej łaski, na wiele sposobów budujemy tę postać świętości, jakiej chciał dla nas Bóg, lecz nie czynimy tego jako istoty samowystarczalne, ale «jako dobrzy szafarze różnorodnej łaski Bożej» (1P 4, 10). Biskupi nowozelandzcy słusznie uczyli nas, że można

kochać bezwarunkową miłością Pana, ponieważ Zmartwychwstały dzieli swe potężne życie z naszym delikatnym życiem: «Jego miłość nie ma granic i raz dana nigdy nie została wycofana. Była bezwarunkowa i pozostała wierna. Taka miłość nie jest łatwa, ponieważ często jesteśmy bardzo słabi. Jednak, abyśmy starali się kochać tak, jak Chrystus nas umiłował, On sam dzieli się z nami swoim własnym zmartwychwstałym życiem. W ten sposób nasze życie ukazuje Jego moc w działaniu nawet pośród ludzkiej słabości»¹⁹.

8. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 147B

„Zapewnia pokój twoim granicom
i wyborną pszenicą ciebie darzy.
Zsyła na ziemię swoje polecenia,
a szybko mknie Jego słowo”.

---

19 Franciszek, adh. *Gaudete et exsultate*, dz. cyt., s. 34.

NIEDZIELA CHRZTU PAŃSKIEGO

CZYTANIA

Iz 40, 1-5. 9-11; Ps 104 (103), 1-2a. 3b-4. 24-25. 27-28. 29b-30
(R.: por. 1a); Tt 2, 11-14; 3, 4-7; Łk 3, 16; Łk 3, 15-16. 21-22.

I CZYTANIE (Iz 40, 1-5. 9-11)

„Pocieszajcie, pocieszajcie mój lud!” – mówi wasz Bóg. „Przemawiajcie do serca Jeruzalem i wołajcie do niego, że czas jego służby się skończył, że nieprawość jego odpokutowana, bo odebrało z ręki Pana karę w dwójnasób za wszystkie swe grzechy”. Głos się rozlega: „Drogę Panu przygotujcie na pustyni, wyrównajcie na pustkowiu gościniec dla naszego Boga! Niech się podniosą wszystkie doliny, a wszystkie góry i pagórki obniżą; równiną niechaj się staną urwiska, a strome zbocza niziną. Wtedy się chwała Pańska objawi, razem ją każdy człowiek zobaczy, bo usta Pańskie to powiedziały”. [...]

Wstąp na wysoką górę, zwiastunko dobrej nowiny na Syjonie! Podnieś mocno twój głos, zwiastunko dobrej nowiny w Jeruzalem! Podnieś głos, nie bój się! Powiedz miastom judzkim: „Oto wasz Bóg! oto Pan Bóg przychodzi z mocą i ramię Jego dzierży władzę. oto Jego nagroda z Nim idzie i przed Nim Jego zapłata. Podobnie jak pasterz pasie on swą trzodę, gromadzi ją swoim ramieniem, jagnięta nosi na swej piersi, owce karmiące prowadzi łagodnie”.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 104 (103), 1-2a. 3b-4. 24-25. 27-28.
29b-30 (R.: por. 1a))

REFREN: Chwal i błogosław, duszo moja, Pana.

Błogosław, duszo moja, Pana,

Boże mój, Panie, Ty jesteś bardzo wielki!

odziany w majestat i piękno,
światłem okryty jak płaszczem. [...]

Chmury są Twoim rydwanem,
przechadzasz się na skrzydłach wiatru.
Wichry używasz za swych posłów,
sługami Twoimi ogień i płomień. [...]

Jak liczne są dzieła Twoje, Panie!
Ty wszystko mądrze uczyniłeś,
ziemia jest pełna Twoich stworzeń.
Oto jest morze, ogromne i szerokie,
a w nim żyjątek bez liku,
zwierząt wielkich i małych. [...]

Wszystko to czeka na Ciebie,
byś dał im pokarm we właściwym czasie.
Gdy im dajesz, zbierają,
gdy otwierasz swą rękę, sycą się Twym dobrem. [...]

Kiedy odbierasz im oddech, marnieją
i w proch się obracają.
Stwarzasz je, napęlniając swym Duchem,
i odnawiasz oblicze ziemi.

II CZYTANIE (Tt 2, 11-14; 3, 4-7)

Ukazała się łaska Boga, która niesie zbawienie wszystkim ludziom i poucza nas, abyśmy wyrzekłszy się bezbożności i żądz światowych, rozumnie i sprawiedliwie, i pobożnie żyli na tym świecie, oczekując błogosławionej nadziei i objawienia się chwały wielkiego Boga i Zbawiciela naszego, Jezusa Chrystusa, który wydał samego siebie za nas,

aby odkupić nas od wszelkiej nieprawości i oczyścić lud wybrany sobie na własność, gorliwy w spełnianiu dobrych uczynków. [...]

Gdy ukazała się dobroć i miłość Zbawiciela naszego, Boga, do ludzi, nie ze względu na sprawiedliwe uczynki, jakie spełniliśmy, lecz z miłosierdzia swego zbawił nas przez obmycie odradzające i odnawiające w Duchu Świętym, którego wylał na nas obficie przez Jezusa Chrystusa, Zbawiciela naszego, abyśmy usprawiedliwieni Jego łaską, stali się w nadziei dziedzicami życia wiecznego.

AKLAMACJA (por. Łk 3, 16)

Jan powiedział: „Idzie mocniejszy ode mnie;
On będzie was chrzczył Duchem Świętym i ogniem”.

EWANGELIA (Łk 3, 15-16. 21-22)

Gdy lud oczekiwał z napięciem i wszyscy snuli domysły w swych sercach co do Jana, czy nie jest Mesjaszem, on tak przemówił do wszystkich: „Ja was chrzczę wodą; lecz idzie mocniejszy ode mnie, któremu nie jestem godzien rozwiązać rzemyka u sandałów. On będzie was chrzczył Duchem Świętym i ogniem”. [...]

Kiedy cały lud przystępował do chrztu, Jezus także przyjął chrzest. A gdy się modlił, otworzyło się niebo i Duch Święty zstąpił nad Niego, w postaci cielesnej niby gołębica, a z nieba odezwał się głos: „Ty jesteś moim Synem umiłowanym, w Tobie mam upodobanie”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Jan powiedział: «Idzie mocniejszy ode mnie; On będzie was chrzczył Duchem Świętym i ogniem»” (por. Łk 3, 16).

Cieszyliśmy się duchowo okresem Bożego Narodzenia – szybko minął, i od Niedzieli Chrztu Pańskiego rozpoczynamy okres zwykły. Ten „pośpiech” liturgiczny potrzebny jest, aby wszystkie ważniejsze wydarzenia z życia i działalności Chrystusa Zbawiciela przedstawić w ciągu jednego roku!

Dzisiaj naszą uwagę kierujemy na Jezusa Chrystusa, który rozpoczyna swoją drogę nauczycielską, drogę miłości wobec chorych, biednych, zagubionych duchowo, załamanych, zniewolonych moralnie i politycznie, umierających i pozbawionych nadziei na życie wieczne. Nauczanie Chrystusa będzie połączone ze znakami, z cudami oraz z aktami zbawczymi: męką, śmiercią i zmartwychwstaniem.

Wszystkie dzieła Pańskie opisują Ewangelie według św. Mateusza, św. Marka, św. Łukasza i św. Jana. Czerpiemy z nich informacje o Zbawicielu i o zbawieniu, włączamy się w wielkie dzieło wiary. Trzeba, bowiem przesłanie Boże – objawienie płynące od Chrystusa przetransponować na naszą rzeczywistość życia duchowego i moralnego, która bezpośrednio nas dotyczy.

Kościół jako społeczność wierzących, idących ku zbawieniu, poucza, przypomina, wyjaśnia, zaprasza i proponuje dzieła Boże. Bóg, bowiem nie tylko zbawił dawne pokolenia, współczesne Synowi Bożemu. Dzieło Boże nadal trwa i obejmuje nasze dzisiejsze sprawy, nasze życie, nasze radości i cierpienia. Trzeba i nam, ludziom początku XXI wieku przyjąć i zrozumieć ten dar Boga Wcielonego Jezusa Chrystusa.

Dzisiaj wsłuchujemy się w pokorny głos i objawienie ostatniego z proroków, św. Jana Chrzciciela. Wskazuje on na Chrystusa

rozpoczynającego wielkie dzieła Boże. W Jordanie przyjmuje chrzest i otrzymuje autoryzację wprost od Boga Ojca i Ducha Świętego.

2. Nauczanie proroka Izajasza

Spełniło się przepowiadanie proroka Izajasza, Zbawiciel przyszedł na ziemię w określonym czasie i miejscu. Przyszedł do swoich, do narodu wybranego, ale swoi Go nie przyjęli: „Na świecie było [Słowo], a świat stał się przez Nie, lecz świat Go nie poznał. Przyszło do swojej własności, a swoi Go nie przyjęli” (J 1, 10-11).

Według proroctwa Izajasza Zbawiciel miał przynieść na świat pocieszenie, sprawić by czas służby się skończył, grzechy zostały odpokutowane, objawiła się chwała Pańska i każdy człowiek zobaczył tę chwałę. W ten sposób Bóg przemawia do człowieka, Dobra Nowina rozprasza wszelki lęk. Z przyjściem Pana przychodzi nagroda i zapłata, On przytula nas do swego serca i obdarza miłością, „tak jak pasterz owce”.

W tych wszystkich przymiotach Syna Bożego Zbawiciela jest wskazanie na miłość, bowiem naturą Boga jest miłość i miłosierdzie *wobec całego stworzenia*. „On jest obrazem Boga niewidzialnego – Pierworodnym wobec każdego stworzenia, bo w Nim zostało wszystko stworzone” (Kol 1, 15-16a).

Patrzmy na Chrystusa Zbawiciela z perspektywy dwóch tysięcy lat, a także analizujemy to Boże przesłanie z perspektywy naszego życia, naszych problemów, potrzeb i zagrożeń. Zastanawiamy się, jak dzisiaj włączyć te wszystkie dzieła Syna Bożego w nasze istnienie? Przyjęliśmy chrzest za sprawą Kościoła, z gwarancją rodziców i rodziców chrzestnych, że będziemy wierzący, praktykujący oraz będziemy cieszyć się przez całe życie doczesne i wieczne miłością i obecnością Boga. Czy tak się dzieje? Niech każdy z nas odpowie na to pytanie, sugerujące sens naszego istnienia we własnym sumieniu.

3. Jak dziękować, czcić i wielbić Boga w osobie Jezusa Chrystusa?

Jak dziękować Bogu w osobie Jezusa Chrystusa, czcić i wielbić Go? „Ukazała się łaska Boga, która niesie zbawienie wszystkim ludziom” (Tt 2, 11), która dotyka wszystkich, bardzo delikatnie, w oparciu o miłość, dotyka naszej osobowości, wiedzy i wykształcenia, a szczególnie naszego poczucia godności w wolności. Czy człowiek w zetknięciu z Bogiem traci wolność? To jest zasadnicze pytanie współczesnego człowieka, który waha się, stojąc na progu wiary. Co straci, a co zyska? Dokąd wiara prowadzi i co daje?

W taki sposób można zahandlować swoim życiem duchowym, rzeczywistym wejściem w działalność widzialną Kościoła. Sens życia rozgrywa się w przestrzeni duchowej, w świadomości wieczności.

Mówiąc poetycko, boimy się wejść z Chrystusem Zbawicielem do rzeki Jordan i nie tylko przyjąć fizycznie chrzest, ale i autorytet Boga Ojca: „Ty jesteś moim Synem umiłowanym, w Tobie mam upodobanie” (Łk 3, 22b). Osoby Boskie – Trójca Przenajświętsza w tej wielkiej tajemnicy miłości działają wspólnie i wskazują na Siebie!

W akcie chrztu Chrystusa widzimy miłość w naturze Bożej, w Bogu! W tym akcie rozpoczynającym działalność publiczną Chrystusa możemy dostrzec i naszą ścieżkę życia. Nasze istnienie płynie jak Jordan, a do naszego istnienia wchodzi Chrystus, a nad nim działa Trójca Przenajświętsza. Czy wyznamy wiarę w Chrystusa i oddamy Mu cześć, tak jak uczynił to prorok św. Jan Chrzciciel? „Ja was chrzczę wodą; lecz idzie mocniejszy ode mnie, któremu nie jestem godzien rozwiązać rzemyka u sandałów. On będzie was chrzczył Duchem Świętym i ogniem” (Łk 3, 16).

Moc, chwała, miłosierdzie, odpuszczenie grzechów, widzialny Bóg w Trójcy Przenajświętszej i wskazanie na Chrystusa, to wydarzyło się w czasie chrztu Jezusa: „Kiedy cały lud przystępował do chrztu, Jezus

także przyjął chrzest. A gdy się modlił, otworzyło się niebo i Duch Święty zstąpił na Niego, w postaci cielesnej niby gołębica, a z nieba odezwał się głos: «Ty jesteś moim Synem umiłowanym, w Tobie mam upodobanie» (Łk 3, 21-22).

Zawsze nad człowiekiem, dzieckiem Bożym *otwiera się niebo*, i zawsze słyhać głos Boży poprzez wyznawaną wiarę. Mamy zadanie, aby patrzeć na rzeczywistość obecną i na nasze istnienie już z innej perspektywy, jesteśmy chrześcijanami, Bóg nas kocha i zbawia, a także uświęca: nasze życie, cierpienia, choroby, umieranie, epidemie, lęki o przetrwanie w czasie kryzysów. Ale przede wszystkim jest z nami! Tu! I teraz!

4. „A gdy się modlił, otworzyło się niebo i Duch Święty zstąpił nad Niego” (Łk 3, 21b-22a)

„A gdy się modlił, otworzyło się niebo i Duch Święty zstąpił nad Niego” – to wskazanie i pouczenie, jak mamy zbliżyć się do Boga i odkrywać tajemnice naszego życia. Modlić się! Rozmawiać z Bogiem tak jak Bóg rozmawia w miłości. Pomiedzy Osobami Boskimi trwa ciągły dialog, a sensem tego dialogu jest ukazanie współczesnemu człowiekowi prawdy o zbawieniu!

5. Z nauczania papieskiego

„Wiara ukazuje nam Boga, który dał swojego Syna za nas i budzi w nas zwycięską pewność, że to prawda: Bóg jest miłością. W ten sposób przemienia w nas niecierpliwość i nasze wątpliwości w pewną nadzieję, że Bóg trzyma w swoich rękach świat, i że mimo wszelkich ciemności On zwycięża, jak to we wstrząsających obrazach ilustruje w sposób radosny Apokalipsa. Wiara, która jest świadoma miłości Boga objawionej w przebitym sercu Jezusa na krzyżu, ze swej strony prowokuje

miłość. Jest ona światłem – w gruncie rzeczy jedynym – które zawsze na nowo rozprasza mroki ciemnego świata i daje nam odwagę do życia i działania. Miłość jest możliwa i możemy ją realizować, bo jesteśmy stworzeni na obraz Boga. Żyć miłością i w ten sposób sprawić, aby Boże światło dotarło do świata – do tego właśnie chciałbym zachęcić w tej Encyklice”²⁰.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 104

„Błogosław, duszo moja, Pana,
Boże mój, Panie, Ty jesteś bardzo wielki!
odziany w majestat i piękno,
światłem okryty jak płaszczem”.

---

20 Benedykt XVI, enc. *Deus caritas est*, Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne, Radom 2006, s. 66-67.

II NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Iz 62, 1-5; Ps 96 (95), 1-2a. 2b-3. 7-8. 9. 10ac (R.: por. 3); 1 Kor 12, 4-11;
2 Tes 2, 14; J 2, 1-11.

I CZYTANIE (Iz 62, 1-5)

Przez wzgląd na Syjon nie umilknę, przez wzgląd na Jerozolimę nie spocznę, dopóki jej sprawiedliwość nie błysnie jak zorza i zbawienie jej nie zapłonie jak pochodnia. Wówczas narody ujrzą twą sprawiedliwość i chwałę twoją wszyscy królowie. I nazwą cię nowym imieniem, które usta Pana określą. Będziesz prześliczną koroną w rękach Pana, królewskim diademem w dłoni twego Boga. Nie będą więcej mówić o tobie „Porzucona”, o krainie twej już nie powiedzą „Spustoszona”. Raczej cię nazwą „Moje w niej upodobanie”, a krainę twoją – „Poślubiona”. Albowiem spodobałaś się Panu i twoja kraina otrzyma męża. Bo jak młodzieniec poślubia dziewczycę, tak twój Budowniczy ciebie poślubi, i jak oblubieniec weseli się z oblubienicy, tak Bóg twój tobą się rozraduje.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 96 (95), 1-2a. 2b-3. 7-8. 9. 10ac
(R.: por. 3))

REFREN: Pośród narodów głoscie chwałę Pana.

Śpiewajcie Panu pieśń nową,

śpiewaj Panu, ziemię całą.

Śpiewajcie Panu,

sławcie Jego imię.

Każdego dnia głoscie Jego zbawienie.

Głoscie Jego chwałę wśród wszystkich narodów,

rozgłaszajcie Jego cuda
pośród wszystkich ludów. [...]

Oddajcie Panu, rodziny narodów,
oddajcie Panu chwałę i uznajcie Jego potęgę.
Oddajcie Panu chwałę należną Jego imieniu,
przynieście dary i wejdźcie na Jego dziedzicze.

Uwielbiajcie Pana w świętym przybytku,
zadrżnij, ziemię cała, przed Jego obliczem.
Głoście wśród ludów, że Pan jest królem,
będzie sprawiedliwie sądził ludy.

II CZYTANIE (1 Kor 12, 4-11)

Bracia: Różne są dary łaski, lecz ten sam Duch; różne też są rodzaje posługiwania, ale jeden Pan; różne są wreszcie działania, lecz ten sam Bóg, sprawca wszystkiego we wszystkich. Wszystkim zaś objawia się Duch dla wspólnego dobra. Jednemu dany jest przez Ducha dar mądrości słowa, drugiemu umiejętność poznawania według tego samego Ducha, innemu jeszcze dar wiary w tymże Duchu, innemu łaska uzdrawiania przez tego samego Ducha, innemu dar czynienia cudów, innemu pro-roctwo, innemu rozpoznawanie duchów, innemu dar języków i wreszcie innemu łaska tłumaczenia języków. Wszystko zaś sprawia jeden i ten sam Duch, udzielając każdemu tak, jak chce.

AKLAMACJA (por. 2 Tes 2, 14)

Bóg wezwał nas przez Ewangelię,
abyśmy dostąpili chwały Pana naszego, Jezusa Chrystusa.

EWANGELIA (J 2, 1-11)

W Kanie Galilejskiej odbywało się wesele i była tam Matka Jezusa. Zaproszono na to wesele także Jezusa i Jego uczniów. A kiedy zabrakło wina, Matka Jezusa rzekła do Niego: „Nie mają wina”. Jezus Jej odpowiedział: „Czyż to moja lub Twoja sprawa, Niewiasto? Czy jeszcze nie nadeszła godzina moja?” Wtedy Matka Jego powiedziała do sług: „Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie”. Stało zaś tam sześć stągwi kamiennych przeznaczonych do żydowskich oczyszczeń, z których każda mogła pomieścić dwie lub trzy miary. Jezus rzekł do sług: „Napełnijcie stągwie wodą”. I napełnili je aż po brzegi. Potem powiedział do nich: „Zaczerpnijcie teraz i zanieście staroście weselnemu”. Ci więc zanieśli. Gdy zaś starosta weselny skosztował wody, która stała się winem – a nie wiedział, skąd ono pochodzi, ale słudzy, którzy czerpali wodę, wiedzieli – przywołał pana młodego i powiedział do niego: „Każdy człowiek stawia najpierw dobre wino, a gdy się napiją, wówczas gorsze. Ty zachowałeś dobre wino aż do tej pory”. Taki to początek znaków uczynił Jezus w Kanie Galilejskiej. Objawił swoją chwałę i uwierzyli w Niego Jego uczniowie.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Bóg wezwał nas przez Ewangelię, abyśmy dostąpili chwały Pana naszego, Jezusa Chrystusa” (por. 2 Tes 2, 14).

Nazywamy siebie chrześcijanami, pamięcią wracamy do naszego chrztu świętego, z zasady przyjmowanego w okresie dzieciństwa. Nasze chrześcijaństwo rozpoczęte tym pierwszym sakramentem rozwija się na przestrzeni życia i buduje świadomość godności bycia dzieckiem Bożym. Z biegiem lat, z biegiem duchowego rozwoju spełnia się i wypełnia dobrem zaproszenie, które pochodzi wprost z nieba, bowiem to sam *Bóg wzywa nas przez Ewangelię*.

Jako chrześcijanie odpowiadamy na wezwanie ewangeliczne zawarte w dobroci i miłości Boga do człowieka. Odpowiadamy Bogu na wiele sposobów i przy wartościach wiary oraz Kościoła. Otrzymujemy słowo Boże, każdej niedzieli jest ono przekazywane i kontemplowane w liturgii Mszy Świętej. Przyjmujemy sakramenty święte: wspomniany chrzest, bierzmowanie, sakrament pokuty, Eucharystię. Obecnie najbardziej zwracamy uwagę na sakrament namaszczenia chorych. Setki tysięcy naszych braci cierpi, choruje i umiera na koronawirusa i na jego odmiany. Część społeczeństwa „odchodzi” – umiera w bólach, bez nadziei, zapominając o godności chrześcijańskiej. A ta godność zobowiązuje nawet w ostatecznych dniach i momentach życia. W dalszym ciągu *Bóg wzywa nas przez Ewangelię*. To słowo Boże połączone z sakramentami świętymi, szczególnie z sakramentem chrztu, a w czasie zagrożenia życia z sakramentem namaszczenia chorych, otwiera drogę do życia wiecznego.

Ostatecznym celem naszego życia religijnego i naszej wiary jest *dostąpienie chwały Pana naszego*. Ta chwała już jest zapisana w naszych duszach i jest gwarantowana miłością Boga do nas. Chwała Boża nad

nami i w nas to nieustanna przemiana na wzór Jezusa Chrystusa. W każdym czasie i w każdej sytuacji życia odwołujemy się do miłosierdzia, dobroci i wszechmocy Boga.

2. Proroctwo Izajasza rozciągnięte na zawsze

Proroctwo Izajasza jest rozciągnięte na zawsze, bowiem sprawy Boże w łączności z wiarą człowieka trwają nieustannie. Prorok Izajasz przepowiadał, że „dopóki jej sprawiedliwość nie błysnie jak zorza i zbawienie jej nie zapłonie jak pochodnia” (Iz 62, 1cd). Te słowa odnosiły się do Syjonu²¹, wzgórza Jerozolimy, na którym rozpoczął się dialog człowieka z Bogiem, a naród wybrany reprezentował tam wszystkie narody świata.

Sprawy Boga, ponieważ jest wieczny, rozgrywają się zawsze, są historyczne i jednocześnie ponadczasowe. Wynika to z wieczności Boga i z Jego miłości do nas, bowiem pragnie On objąć wszystkie pokolenia ludzkie nadzieją zbawienia.

Obrazowo prorok Izajasz przedstawił związek i połączenie człowieka z Bogiem na przykładzie miłości ludzkiej gwarantowanej i realizowanej w małżeństwie. Tak zwane „zaślubiny” Boga z człowiekiem rozpoczynają się przez chrzest święty, trwają i doprowadzają do celu ostatecznego, do zbawienia.

Przesłanie: „Albowiem spodobałaś się Panu i twoja kraina otrzyma męża” (por. Iz 62, 4) jest gwarantowaną opieką Boga nad nami. Dzięki objawieniu, życiu i zbawieniu na krzyżu dokonany przez Chrystusa nastąpiło „zaślubienie” nadzwyczajne, duchowe i materialne (mamy

---

21 „Syjon – pierwotnie południowo-wschodnie wzgórze w Jerozolimie, na którym według przekazu biblijnego znajdowała się twierdza Jebuzytów, zdobyta przez Dawida, który umieścił tam Arkę Przymierza.” *Syjon*, [online:] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Syjon> [dostęp: 12.01.2022].

gwarancję zmartwychwstania) nas chrześcijan z Synem Bożym Jezusem Chrystusem.

„Bo jak młodzieniec poślubia dziewicę, tak twój Budowniczy ciebie poślubi, i jak oblubieniec weseli się z oblubienicy, tak Bóg twój tobą się rozraduje” (Iz 62, 5) – stwierdza tekst proroka Izajasza.

Staramy się zrozumieć i przyjąć miłość Boga do nas. Pytamy się, na czym ona polega? Jakie są motywy miłości Boga wobec nas? Dlaczego miłość tak przebiega, w sposób trudny, przez doświadczanie cierpienia, choroby, umierania?

Nie na wszystkie te pytania udaje się nam odpowiedzieć! Ale mamy zaufanie w wierze, że spotkania z Bogiem mają charakter radosnej nadziei, „tak Bóg twój tobą się rozraduje”.

3. „Wszystkim zaś objawia się Duch dla wspólnego dobra” (1 Kor 12, 7)

Święty Paweł w Pierwszym Liście do Koryntian wymienia dary łaski, jakie otrzymujemy. Dary łaski to inaczej dary obecności Boga w naszym życiu, bowiem łaska jest życiem Bożym w nas. Bóg jest z nami w: *rodzajach posługiwania, bo różne są działania, dar mądrości słowa, umiejętność poznawania, dar wiary, łaska uzdrawiania, dar czynienia cudów, prorocтво, rozpoznawanie duchów, dar języków, łaska tłumaczenia języków* (por. 1 Kor 12, 4-11).

Wszystkie te dary to dialog Boga z człowiekiem, który rozgrywa się w naszym życiu, tu i teraz, a nasza inteligencja, nasza duchowość są ciągle ubogacane samym Bogiem.

4. „W Kanie Galilejskiej odbywało się wesele...” (J 2, 1)

„W Kanie Galilejskiej odbywało się wesele” – tak rozpoczyna się opis wesela, na które został zaproszony Jezus wraz z Matką. Chrystus dokonał

pierwszego cudu – zamienił wodę w wino na oczach biesiadników. Stało się to na prośbę Maryi, a motywem była życzliwość i dobroć Syna Bożego i Jego Matki.

Jak dzisiaj patrzymy na to wydarzenie – cud i interwencję nadzwyczajną Syna Bożego? Niewątpliwie Bóg jest w każdej sytuacji naszego życia! Bóg działa na naszą korzyść, dla naszego i wspólnego dobra! Dobro małżeństwa jest błogosławione w każdym związku miłości mężczyzny i kobiety. Szczególnie odnosi się do tego błogosławieństwa związek sakramentalny.

Szczególnie zwracamy uwagę na rolę Najświętszej Maryi Panny, Ona działa w Kościele, w rodzinach chrześcijańskich, wskazuje na Syna Bożego i nieustannie nas zachęca: „Zróbcie wszystko, cokolwiek [mój Syn] wam powie” (J 2, 5). Słudzy zachowali się posłusznie, zaufali, chociaż nie wiedzieli, co się stanie! To wskazanie i dla nas, mamy zaufać Bogu do końca i w każdej sprawie.

Wielka radość, a zarazem konsternacja, jaka zapanowała w tamtym domu weselnym, jest zachętą dla nas. Bóg jest miłością, a także jest radością życia. Bóg jest z nami, bo jest miłosierny, dobry, obecny, wrażliwy na ludzkie potrzeby. Bóg w Osobie Syna Bożego objawia się na różne sposoby, działa także w nas i przez nas, w naszej inteligencji, powołaniach i zdolnościach, a szczególnie w działaniach dla dobra bliźniego.

5. Z nauczania papieskiego

„Prośmy Pana o łaskę, byśmy zbyt nie wahali się, gdy Duch Święty żąda od nas wykonania kroku naprzód. Prośmy o odwagę apostołską, byśmy przekazywali Ewangelię innym i zrezygnowali z czynienia naszego życia chrześcijańskim muzeum wspomnień. W każdej sytuacji pozwólmy Duchowi Świętemu sprawić, byśmy kontemplowali historię w perspektywie Jezusa Zmartwychwstałego. W ten sposób Kościół,

zamiast trwać w stagnacji, będzie mógł iść naprzód, przyjmując niespodzianki od Pana”²².

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 96

„Każdego dnia głoście Jego zbawienie.
Głoście Jego chwałę wśród wszystkich narodów,
rozgłaszajcie Jego cuda
pośród wszystkich ludów”.

---

22 Franciszek, adh. *Gaudete et exsultate*, dz. cyt., s. 102.

III NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Ne 8, 2-4a. 5-6. 8-10; Ps 19 (18), 8-9. 10. 15 (R.: por. J 6, 63c);
1 Kor 12, 12-30; Łk 4, 18; Łk 1, 1-4; 4, 14-21.

I CZYTANIE (Ne 8, 2-4a. 5-6. 8-10)

Kapłan Ezdrasz przyniósł Prawo przed zgromadzenie, w którym uczestniczyli przede wszystkim mężczyźni, lecz także kobiety oraz wszyscy inni, którzy byli zdolni słuchać. I czytał z tej księgi, zwrócony do placu znajdującego się przed Bramą Wodną, od rana aż do południa przed mężczyznami, kobietami i tymi, którzy mogli rozumieć; a uszy całego ludu były zwrócone ku księdze Prawa. Pisarz Ezdrasz stanął na drewnianym podwyższeniu, które zrobiono w tym celu. [...]

Ezdrasz otworzył księgę na oczach całego ludu – znajdował się bowiem wyżej niż cały lud; a gdy ją otworzył, cały lud powstał. I Ezdrasz błogosławił Pana, wielkiego Boga, a cały lud, podniósłszy ręce, odpowiedział: „Amen! Amen!” Potem oddali pokłon i padli przed Panem na kolana, twarzą ku ziemi. [...]

Czytano więc z tej księgi, księgi Prawa Bożego, dobitnie, z dodaniem objaśnienia, tak że lud rozumiał czytanie. Wtedy Nehemiasza, to jest namiestnik, oraz kapłan-pisarz Ezdrasz, jak i lewici, którzy pouczali lud, rzekli do całego ludu: „Ten dzień jest poświęcony Panu, Bogu waszemu. Nie bądźcie smutni i nie płaczcie!” Cały lud bowiem płakał, gdy usłyszał te słowa Prawa. I rzekł im Nehemiasz: „Idźcie, spożywajcie potrawy świąteczne i pijcie słodkie napoje, pošlijcie też porcje temu, który nic gotowego nie ma: albowiem poświęcony jest ten dzień Bogu naszemu. A nie bądźcie przygnębieni, gdyż radość w Panu jest waszą ostoją”.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 19 (18), 8-9. 10. 15) (R.: por. J 6, 63c)

REFREN: Słowa Twe, Panie, są duchem i życiem.

Prawo Pańskie jest doskonałe i pokrzepia duszę,
świadcstwo Pana jest pewne, nierozważnego uczy mądrości.
Jego słuszne nakazy radują serce,
jaśniej przykazanie Pana i olśniewa oczy.

Bojaźń Pana jest szczerą i trwa na wieki,
sądy Pana prawdziwe, wszystkie razem słuszne. [...]
Niech znajdą uznanie przed Tobą
słowa ust moich i myśli mego serca,
Panie, moja Opoko i mój Zbawicielu.

II CZYTANIE (1 Kor 12, 12-30)

Bracia: Podobnie jak jedno jest ciało, choć składa się z wielu członków, a wszystkie członki ciała, mimo iż są liczne, stanowią jedno ciało, tak też jest i z Chrystusem. Wszyscy bowiem w jednym Duchu zostaliśmy ochrzczeni, aby stanowić jedno Ciało: czy to Żydzi, czy Grecy, czy to niewolnicy, czy wolni. Wszyscy też zostaliśmy napojeni jednym Duchem. Ciało bowiem to nie jeden członek, lecz liczne członki. Jeśliby noga powiedziała: „Ponieważ nie jestem ręką, nie należę do ciała” – czy wskutek tego rzeczywiście nie należy do ciała? Lub jeśliby ucho powiedziało: „Ponieważ nie jestem okiem, nie należę do ciała” – czyż nie należałoby do ciała? Gdyby całe ciało było wzrokiem, gdzież byłby słuch? Lub gdyby całe było słuchem, gdzież byłoby powonienie?

Lecz Bóg, tak jak chciał, stworzył różne członki, rozmieszczając każdy z nich w ciele. Gdyby całość była jednym członkiem, gdzież byłoby ciało? Tymczasem są wprawdzie liczne członki, ale jedno ciało. Nie może więc oko powiedzieć ręce: „Nie jesteś mi potrzebna”, albo głowa nogom: „Nie potrzebuję was”. Raczej nawet niezbędne bywają dla ciała te członki, które uchodzą za słabsze; a te, które uważamy

za mało godne szacunku, tym większym obdarzamy poszanowaniem. Tak przeto szczególnie się troszczymy o przyzwoitość wstydlivych członków ciała, gdyż wobec tych, które nie należą do wstydlivych, nie istnieje taka potrzeba. Lecz Bóg tak ukształtował nasze ciało, że zyskały więcej szacunku członki z natury mało godne czci, by nie powstało rozdwojenie w ciele, lecz żeby poszczególne członki troszczyły się o siebie nawzajem. Tak więc, gdy cierpi jeden członek, współcierpią wszystkie inne członki; podobnie gdy jednemu członkowi okazywane jest poszanowanie, współradują się wszystkie członki.

Wy przeto jesteście Ciałem Chrystusa i poszczególnymi Jego członkami. I tak ustanowił Bóg w Kościele naprzód apostołów, po wtóre proroków, po trzecie nauczycieli, a następnie tych, co mają moc czynienia cudów, potem tych, którzy uzdrawiają, którzy wspierają pomocą, którzy rządzą, którzy przemawiają rozmaitymi językami. Czyż wszyscy są apostołami? Czy wszyscy prorokują? Czy wszyscy są nauczycielami? Czy wszyscy mają moc czynienia cudów? Czy wszyscy posiadają łaskę uzdrawiania? Czy wszyscy mówią językami? Czy wszyscy potrafią je tłumaczyć?

AKLAMACJA (por. Łk 4, 18)

Pan posłał Mnie, abym ubogim niósł dobrą nowinę,
więźniom głosił wolność.

EWANGELIA (Łk 1, 1-4; 4, 14-21)

Wielu już starało się ułożyć opowiadanie o zdarzeniach, które się dokonały pośród nas, tak jak nam je przekazali ci, którzy od początku byli naocznymi świadkami i sługami słowa. Postanowiłem więc i ja zbadać dokładnie wszystko od pierwszych chwil i opisać ci po kolei, dostojny Teofilu, abys się mógł przekonać o całkowitej pewności nauk, których ci udzielono. [...]

W owym czasie: Powrócił Jezus mocą Ducha do Galilei, a wieść o Nim rozeszła się po całej okolicy. On zaś nauczał w ich synagogach, wysławiany przez wszystkich. Przyszedł również do Nazaretu, gdzie się wychował. W dzień szabatu udał się swoim zwyczajem do synagogi i powstał, aby czytać. Podano Mu księgę proroka Izajasza. Rozwinąwszy księgę, znalazł miejsce, gdzie było napisane: „Duch Pański spoczywa na Mnie, ponieważ Mnie namaścił i posłał Mnie, abym ubogim niósł dobrą nowinę, więźniom głosił wolność, a niewidomym przejrzenie; abym uciśnionych odsyłał wolnymi, abym obwoływał rok łaski Pana”. Zwinąwszy księgę, oddał słudze i usiadł; a oczy wszystkich w synagodze były w Niego utkwione. Począł więc mówić do nich: „Dziś spełniły się te słowa Pisma, które słyszeliście”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Pan posłał Mnie, abym ubogim niósł dobrą nowinę, więźniom głosił wolność” (por. Łk 4, 18).

Dzisiejsze czytania tak są dobrane, aby ukazać autorytet Jezusa Chrystusa, wywodzący się z tradycji starotestamentalnej zawartej w Piśmie Świętym. Dzielimy bowiem wszystkie teksty Pisma Świętego na dwie części. Pierwsza część to Stary Testament – obejmuje czasy od stworzenia świata aż do przyjścia Mesjasza; druga natomiast dotyczy osoby Jezusa Chrystusa – od Jego narodzenia aż do śmierci ostatniego z apostołów.

Opisanie całego objawienia Bożego dokonało się na przestrzeni długiego historycznego czasu. Mamy do czynienia z opisem historii zbawienia, która zawiera zapowiedzi, przepowiednie, prorocтва, a centralną Postacią i treścią jest Jezus Chrystus.

2. Publiczne czytanie Pisma, Księgi Prawa

Księga Proroka Nehemiasza²³ przedstawia scenę publicznego czytania Pisma z okresu starotestamentalnego, czytano Księgę Prawa²⁴. Słyszeli-

---

23 „Księga Nehemiasza – jedna z ksiąg Pisma Świętego zawarta w Starym Testamencie. Pierwotnie księga ta wraz z Księgą Ezdrasza stanowiła jedną całość zwaną Księgą Ezdrasza. Później Żydzi podzielili ją na księgi 1 i 2 Ezdrasza, a jeszcze później Księga 2 Ezdrasza stała się znana jako Księga Nehemiasza. Wydarzenia wspomniane w jej początkowej części dzieli od ostatnich wydarzeń opisanych w Księdze Ezdrasza mniej więcej 12-13 lat. Sprawozdanie Księgi Nehemiasza zaczyna się zatem u schyłku roku 445, a kończy po roku 433 p.n.e.” *Księga Nehemiasza*, [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Ksi%C4%99ga_Nehemiasza [dostęp: 19.01.2022]. *Nehemiasz (postać biblijna)*, [online:] [https://pl.wikipedia.org/wiki/Nehemiasz_\(posta%C4%87_biblijna\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Nehemiasz_(posta%C4%87_biblijna)) [dostęp: 19.01.2022].

24 „Księga Powtórzonego Prawa (Powtórzone Prawo; łac. Deuteronomium) – ostatnia, piąta księga Tory. Zawiera między innymi przepisy prawa, które Bóg podyktował Moj-

śmy jak lud izraelski z uwagą, skupieniem i zainteresowaniem słuchał tekstu tej Księgi, traktowano bowiem te słowa jako objawienie Boże, jako wolę Boga. Tekst odnosił się do ustanowienia dnia świętego, w którym należało oddawać Bogu chwałę, bowiem w tym dniu dokonało się zakończenie stwarzania świata i człowieka.

Obecnie mamy, dzięki odkryciom naukowym, całkiem inne spojrzenie na powstanie świata i człowieka, ówczesny opis dotyczył natomiast czasów V w. p.n.e. Opis Księgi Prawa ma charakter pisma religijnego, przekazuje treści religijne oraz reakcję człowieka na taką formę objawienia. Dalsza część tej Księgi odnosi się do przekazania narodowi wybranemu, a w dalszej kolejności całemu światu – Dzieśięciu przykazań Bożych.

Słowo Boże zawarte w przykazaniach jednoznacznie wskazuje na obowiązek moralnego zachowania się człowieka wobec Boga, wobec bliźniego i wobec samego siebie. Lud wybrany zareagował radośnie na to Prawo mówiące o obecności Boga i Jego mocy stwórczej i zbawczej, a zachowanie przykazań przez ludzi świadczyć miało o ich głębokiej wierze. Należało czcić Boga w dzień najważniejszy: „Ten dzień jest poświęcony Panu, Bogu waszemu. Nie bądźcie smutni i nie płaczcie!” (Ne 8, 9b) – stwierdził Nehemiasz²⁵ – „Albowiem poświęcony jest ten

---

żeszowi na górze Horeb (tzw. kodeks deuteronomiczny), poprzedzone Dekalogiem. W księdze tej umieszczony jest również hymn Mojżesza. Księga Powtórzonego Prawa kończy się śmiercią Mojżesza i wkroczeniem Izraelitów do Ziemi Obiecanej. Dalsze wydarzenia opisuje Księga Jozuego. Przepisy prawne z Księgi Powtórzonego Prawa uważane są za najstarszą część Pięcioksięgu”. *Księgi Powtórzonego Prawa (Powtórzone Prawo; łac. Deuteronomium)*, [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Ksi%C4%99ga_Powt%C3%B3rzonego_Prawa [dostęp: 19.01.2022].

- 25 „Nehemiasz – postać biblijna (V w. p.n.e.), namiestnik króla Persji w Judei, razem z Ezdraszem reformator judaizmu. Nehemiasz był podczaszym króla Artakserksesa I”. *Nehemiasz*, [online:] [https://pl.wikipedia.org/wiki/Nehemiasz_\(posta%C4%87_biblijna\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Nehemiasz_(posta%C4%87_biblijna)) [dostęp: 19.01.2022].

dzień Bogu naszemu. A nie bądźcie przygnębieni, gdyż radość w Panu jest waszą ostoją” (por. Ne 8, 10).

3. Nauczanie św. Pawła o jedności z Chrystusem w Kościele

Nauczanie, jakie słyszymy od św. Pawła Apostoła w Pierwszym Liście do Koryntian, ukazuje społeczność wierzących w Chrystusa jako jedną nierozłączną wspólnotę. Przez akty zbawcze Chrystusa – przez Jego mękę, śmierć i zmartwychwstanie oraz wcześniejsze nauczanie, cuda i edukację apostołów dokonano się wypełnienie tekstów i prorocत्व zawartych w Starym Testamencie. Chrystus mógł powiedzieć, wskazując na siebie: „Pan posłał Mnie, abym ubogim niósł dobrą nowinę, więźniom głosił wolność” (por. Łk 4, 18).

Jedność Zbawiciela z Jego wyznawcami, również z nami wyznającymi wiarę chrześcijańską, św. Paweł ukazał na przykładzie jedności ciała ludzkiego: „Wy przeto jesteście Ciałem Chrystusa i poszczególnymi Jego członkami” (1 Kor 12, 27).

Takie zjednoczenie z Chrystusem dokonuje się mocą Jego łaski – obecności w Słowie (Piśmie Świętym), które przedstawia historię zbawienia, w przykazaniach Bożych, w przykazaniu miłości, w sakramentach świętych, w Eucharystii, w posłudze bliźnim. Szczególnym znakiem tego zjednoczenia jest nasz udział w wielkiej tajemnicy jedności, jaką jest Msza Święta. Zebranie nasze, wspólne z Chrystusem w niedzielnej Mszy Świętej upamiętnia zmartwychwstanie Pana naszego. W Credo wyznajemy wiarę, wspólnie się modlimy i składamy w ofierze Ojcu Przedwiecznemu Ciało i Krew Syna Bożego.

Takie są racje oddawania wspólnie czci Bogu w każdą niedzielę, uznajemy nie tylko dzień stworzenia tak jak starotestamentalni Izraelici, ale z radością obchodzimy dzień zmartwychwstania Chrystusa. Ten

dzień zapowiada, bowiem i nasze zmartwychwstanie, nadaje formę i sens naszej wierze.

4. Przesłanie Ewangelii według św. Łukasza

Dzisiejsza Ewangelia to początek narracji wydarzeń nowotestamentalnych odnoszących się do pierwszych dni powstającego Kościoła Chrystusowego. To obraz ludzi, którzy są zafascynowani Chrystusem, a szczególnie prawdą o wypełnieniu się obiecanej obecności Boga na ziemi w Osobie Jezusa z Nazaretu. Święty Łukasz dedykuje te wiadomości dostojnemu Teofilowi. „Wielu już starało się ułożyć opowiadanie o zdarzeniach, które się dokonały pośród nas, tak jak nam je przekazali ci, którzy od początku byli naocznymi świadkami i sługami słowa” (Łk 1, 1-2). Pośrednio i my dowiadujemy się o całej historii zbawienia, za tą historią stoją naoczni świadkowie i ci, co mieli okazję być blisko Jezusa Chrystusa, słuchać Go, patrzeć na Jego znaki i utożsamiać Go z przesłaniami proroczymi, a szczególnie byli świadkami zmartwychwstania i ukazywania się Chrystusa w epifaniach.

Święty Łukasz Ewangelista spotykał tych świadków, słuchał ich świadectwa, obserwował ich wiarę i postanowił to opisać. Do naszych czasów dotrwały tylko cztery opisy ewangeliczne, oprócz św. Łukasza mamy także opis św. Mateusza, św. Marka i św. Jana. Wszystkie te teksty ewangeliczne są czytane podczas Mszy, aby przybliżyć nam tamte czasy historyczne, byśmy włączali się wiarą w tajemnicę trwającego zbawienia, obejmującego nas i cały rodzaj ludzki.

Na każdej Mszy Świętej czujemy się jak apostołowie i uczniowie Chrystusa, którzy widzieli Zbawiciela siedzącego w świątyni i czytającego prorocztwa oraz przesłanie od Ojca Niebieskiego: „Duch Pański spoczywa na Mnie, ponieważ Mnie namaścił i posłał Mnie, abym ubogim niósł dobrą nowinę, więźniom głosił wolność, a niewidomym przejrzenie;

abym uciśnionych odsyłał wolnymi, abym obwoływał rok łaski Pana” (Łk 4, 18-19).

5. Z nauczania papieskiego

„Jednocześnie prosimy Boga o umocnienie jedności w Kościele, jedności ubogaconej różnorodnościami, które jedną się dzięki działaniu Ducha Świętego. «Wszyscyśmy bowiem w jednym Duchu zostali ochrzczeni, [aby stanowić] jedno Ciało» (1Kor 12, 13), gdzie każdy wnosi swój własny, szczególny wkład. Jak stwierdził św. Augustyn, «ucho widzi w oku, a oko słyszy w uchu». Istnieje także pilna potrzeba nieustannego dawania świadectwa spotkania między różnymi wyznaniem chrześcijańskimi. Nie możemy zapomnieć o pragnieniu wyrażonym przez Jezusa: aby «wszyscy byli jedno» (J 17, 21)²⁶».

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 19

„Prawo Pańskie jest doskonałe i pokrzepia duszę,
świadectwo Pana jest pewne, nierozważnego uczy mądrości.
Jego słuszne nakazy radują serce,
jaśnieje przykazanie Pana i olśniewa oczy”.

---

26 Franciszek, enc. *Fratelli tutti*, dz. cyt., s. 196.

IV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Jr 1, 4-5. 17-19; Ps 71 (70), 1-2. 3-4a. 5-6b. 15ab. 17 (R.: por. 15);
1 Kor 12, 31 – 13, 13; Łk 4, 18; Łk 4, 21-30.

I CZYTANIE (Jr 1, 4-5. 17-19)

Za panowania Jozjasza Pan skierował do mnie następujące słowo: „Zanim ukształtowałem cię w łonie matki, znałem cię, nim przyszedłeś na świat, poświęciłem cię, prorokiem dla narodów ustanowiłem cię. [...]

Ty zaś przepasz biodra, wstań i mów wszystko, co ci rozkażę. Nie lękaj się ich, bym cię czasem nie nappełnił lękiem przed nimi. A oto Ja czynię cię dzisiaj twierdzą warowną, kolumną żelazną i murem ze spiżu przeciw całej ziemi, przeciw królom judzkim i ich przywódcom, ich kapłanom i ludowi tej ziemi. Będą walczyć przeciw tobie, ale nie zdołają cię zwyciężyć, gdyż Ja jestem z tobą – mówi Pan – by cię ochraniać”.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 71 (70), 1-2. 3-4a. 5-6b. 15ab. 17
(R.: por. 15))

REFREN: Będę wysławiał pomoc Twoją, Panie.

W Tobie, Panie, ucieczka moja,

niech wstydu nie zaznam na wieki.

Wyzwól mnie i ratuj w Twej sprawiedliwości,

nakłoń ku mnie swe ucho i ześlij ocalenie.

Bądź dla mnie skałą schronienia

i zamkiem warownym, aby mnie ocalić,

bo Ty jesteś moją opoką i twierdzą.

Boże mój, wyrwij mnie z rąk niegodziwca. [...]

Bo Ty, mój Boże, jesteś moją nadzieją,
Panie, Tobie ufam od młodości.
Ty byłeś moją podporą od dnia narodzin,
od łona matki moim opiekunem. [...]

Moje usta będą głosiły Twoją sprawiedliwość
i przez cały dzień Twoją pomoc. [...]
Boże, Ty mnie uczyłeś od mojej młodości
i do tej chwili głoszę Twoje cuda.

II CZYTANIE (1 Kor 12, 31 – 13, 13)

Bracia: Starajcie się o większe dary, a ja wam wskażę drogę jeszcze doskonalszą. [...] Gdybym mówił językami ludzi i aniołów, a miłości bym nie miał, stałbym się jak miedź brzęcząca albo cymbał brzęmiący. Gdybym też miał dar prorokowania i znał wszystkie tajemnice, i posiadał wszelką wiedzę, i wiarę miał tak wielką, iżbym góry przenosił, a miłości bym nie miał – byłbym niczym. I gdybym rozdał na jałmużnę całą majątność moją, a ciało wystawił na spalenie, lecz miłości bym nie miał, nic mi nie pomoże. Miłość cierpliwa jest, łaskawa jest. Miłość nie zazdrości, nie szuka poklasku, nie unosi się pychą; nie jest bezwstydną, nie szuka swego, nie unosi się gniewem, nie pamięta złego; nie cieszy się z niesprawiedliwości, lecz współweseli się z prawdą. Wszystko znosi, wszystkiemu wierzy, we wszystkim pokłada nadzieję, wszystko przetrzyma. Miłość nigdy nie ustaje, nie jest jak prorocтва, które się skończą, albo jak dar języków, który zniknie, lub jak wiedza, której zabraknie. Po części bowiem tylko poznajemy i po części prorokujemy. Gdy zaś przyjdzie to, co jest doskonałe, zniknie to, co jest tylko częściowe. Gdy byłem dzieckiem, mówiłem jak dziecko, czułem jak dziecko, myślałem jak dziecko. Kiedy zaś stałem się mężem, wyzbyłem się tego, co dziecinne. Teraz widzimy jakby w zwierciadle, niejasno; wtedy zaś ujrzemy twarzą w twarz. Teraz poznaję po części, wtedy zaś będę poznawał tak,

jak sam zostałem poznany. Tak więc trwają wiara, nadzieja, miłość – te trzy: największa z nich jednak jest miłość.

AKLAMACJA (por. Łk 4, 18)

Pan posłał Mnie, abym ubogim niósł dobrą nowinę,
więźniom głosił wolność.

EWANGELIA (Łk 4, 21-30)

Kiedy Jezus przyszedł do Nazaretu, przemówił do ludu w synagodze: „Dziś spełniły się te słowa Pisma, które słyszeliście”. A wszyscy przyświadczyli Mu i dziwili się pełnym łaski słowom, które płynęły z ust Jego. I mówili: „Czy nie jest to syn Józefa?” Wtedy rzekł do nich: „Z pewnością powiecie Mi to przysłowie: Lekarzu, ulecz samego siebie; dokonajże i tu, w swojej ojczyźnie, tego, co wydarzyło się, jak słyszeliśmy, w Kafarnaum”. I dodał: „Zaprawdę, powiadam wam: Żaden prorok nie jest mile widziany w swojej ojczyźnie. Naprawdę, mówię wam: Wiele wdów było w Izraelu za czasów Eliasza, kiedy niebo pozostawało zamknięte przez trzy lata i sześć miesięcy, tak że wielki głód panował w całym kraju; a Eliasz do żadnej z nich nie został posłany, tylko do owej wdowy w Sarepcie Sydońskiej. I wielu trędowatych było w Izraelu za proroka Elizeusza, a żaden z nich nie został oczyszczony, tylko Syryjczyk Naaman”. Na te słowa wszyscy w synagodze unieśli się gniewem. Porwawszy się z miejsc, wyrzucili Go z miasta i wyprowadzili aż na urwisko góry, na której zbudowane było ich miasto, aby Go strącić. On jednak, przeszedłszy pośród nich, oddalił się.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Pan posłał Mnie, abym ubogim niósł dobrą nowinę, więźniom głosił wolność” (por. Łk 4, 18).

Ponownie w liturgii słowa dowiadujemy się o całym planie zbawienia przygotowanym przez miłość Boga do człowieka. Zarówno czytania z ksiąg Starego Testamentu, jak i interpretacje Jezusa Chrystusa wskazujące, że to On jest Mesjaszem, i z woli Ojca Niebieskiego wypełnia wszystkie wcześniejsze prorocтва i zapowiedzi, pokazują spójność i skuteczność planu zbawienia.

Plan zbawienia został przewidziany już od samego początku, od czasu stworzenia człowieka, a szczególnie po grzechu pierworodnym, który rozerwał pierwotną relację miłości pomiędzy Bogiem i człowiekiem.

Plan zbawienia wypływał i dalej wypływa z miłości Boga do nas. Bóg nigdy nie pragnie duchowej śmierci grzesznika, mówi tekst Księgi Ezechiela²⁷. Ideą przewodnią miłości Boga do nas jest pragnienie „jedynie tego, aby występny zawrócił ze swej drogi i żył” (por. Ez 33, 11).

Relacja Boga z człowiekiem jest wieczna. Bóg ze swej boskiej natury nie może wyrzec się postawy miłości, natomiast człowiek jest na różne sposoby oszukiwany i prowokowany przez skłonność do grzechu, aby oddalać się od Boga i żyć na własny doczesny rachunek.

Miłość Boga do nas jest doskonała, jak dzisiaj mamy sposobność dowiedzieć się z tekstu św. Pawła, w *Hymnie o miłości* zawartym w Pierwszym Liście do Koryntian. Podobnie i miłość Syna Bożego

---

27 „Powiedz im: Na moje życie! – wyrocznia Pana Boga. Ja nie pragnę śmierci występ- nego, ale jedynie tego, aby występny zawrócił ze swej drogi i żył. Zawróćcie, zawróćcie z waszych złych dróg! Czemuż to chcecie zginąć, domu Izraela?” (Ez 33, 11).

Jezusa Chrystusa do nas została wyrażona w słowach: „Pan posłał Mnie, abym ubogim niósł dobrą nowinę, więźniom głosił wolność” (por. Łk 4, 18).

Miłość Chrystusa obejmuje w szczególny sposób najbardziej poszkodowanych życiowo, ubogich i pozbawionych wolności. Miłość Chrystusa w dzisiejszym czasie obejmuje chorych, umierających na COVID-19 i na jego wariant omikron, także obejmuje nas wszystkich załęcznionych o codzienny byt materialny.

Łatwo jest wyznawać wiarę w czasie spokojnym i dostatnim, trudniej jest wykazać wytrwałość w wierze w okresie zagrożenia i próby, nieraz śmiertelnej.

2. Wypełnianie powołania

Czytany dzisiaj tekst proroka Jeremiasza mówi o obowiązku wypełniania powołania naznaczonego przez Boga, albowiem Bóg każdemu z nas wyznacza określone role do spełnienia na tej ziemi, w czasie trwania naszego życia. W planach Bożych jesteśmy przewidziani tak, jak prorok Jeremiasz: „Zanim ukształtowałem cię w łonie matki, znałem cię, nim przyszedłeś na świat, poświęciłem cię, prorokiem dla narodów ustanowiłem cię” (Jr 4, 5).

Zadaniem naszym jest rozpoznawać nasze powołanie, realizować je i w ten sposób wypełniać wolę Boga. Pokazywać wytrwałość w miłości do siebie, do bliźnich i do Stwórcy.

3. Obraz prawdziwej miłości

Obraz prawdziwej miłości św. Paweł ukazuje w Pierwszym Liście do Koryntian, wskazując na Chrystusa, który miłość do nas zrealizował i nadal realizuje w sposób doskonały.

Jaka jest ta miłość i jak się przejawia?

„Miłość cierpliwa jest, łaskawa jest. Miłość nie zazdrości, nie szuka poklasku, nie unosi się pychą; nie jest bezwstydną, nie szuka swego, nie unosi się gniewem, nie pamięta złego; nie cieszy się z niesprawiedliwości, lecz współweseli się z prawdą. Wszystko znosi, wszystkiemu wierzy, we wszystkim pokłada nadzieję, wszystko przetrzyma” (1 Kor 13, 4-7).

Rzeczywiście, Chrystus nie okazuje względem nas zniecierpliwienia, nawet gdy wielokrotnie oddalmy się od Niego przez grzech. Miłość Chrystusa do nas jest *łaskawa*, to znaczy, że Chrystus zawsze jest z nami duchowo, sakramentalnie, jest obecny w naszych modlitwach, dobrych czynach na rzecz bliźnich, w naszych dobrych planach, a szczególnie wtedy, kiedy jesteśmy załamani duchowo, gdy cierpimy.

Miłość Chrystusa pozbawiona jest tak zwanej „ludzkiej” zazdrości. Chrystus dzieli się miłością do nas z Bogiem Ojcem, z Duchem Świętym, a także kieruje miłość ludzką do bliźnich, w różnych powołaniach i sytuacjach życiowych.

Często, my ludzie, chwalimy się miłością narzeczeńską, małżeńską, rodzinną, zawodową, miłością do nauki i działań na rzecz dobra wspólnego. Pragniemy, aby te formy miłości były widoczne, uznane i na swój sposób wynagradzane. Tymczasem Chrystus nie potrzebuje żadnego wyróżnienia, bowiem jako Syn Boży pragnie nas obdarzyć największym darem – zbawieniem dokonany na Drzewie Krzyża, w boleściach, w umieraniu i przelewaniu Boskiej krwi na odpuszczenie grzechów.

„Gniew Boga” może wynikać z wartości sprawiedliwości i być reakcją na niewdzięczność ludzką. Stwierdzenie Chrystusa, że nasze grzechy będą wybaczone jest znamienne: „Dlatego powiadam wam: Każdy grzech i bluźnierstwo będą odpuszczone ludziom, ale bluźnierstwo przeciwko Duchowi nie będzie odpuszczone. Jeśli ktoś powie słowo przeciw Synowi Człowieczemu, będzie mu odpuszczone, lecz

jeśli powie przeciw Duchowi Świętemu, nie będzie mu odpuszczone ani w tym wieku, ani w przyszłym” (Mt 12, 31-32).

Miłość Chrystusa do nas *współweseli się z prawdą*, co odnosi się do rzeczywistej relacji opartej na wzajemnym zaufaniu, na wspólnym przeżywaniu doświadczeń Chrystusa w aktach zbawienia z naszym ofiarnym życiem na rzecz innych. Ofiara Boska i ludzka realizują się wspólnie, są prawdziwe i skuteczne, niosą zbawienie, odpuszczenie grzechów i nieustanną łaskę obecności Boga wśród nas. Zło ludzkie jest zapominane, a na jego miejsce wchodzi prawdy Boże, przykazania Boże i przykazanie miłości.

Prawda o Bogu i o człowieku jest pełna treści i uzdalnia do radości. Śmiertelny i przemijający człowiek przez wiarę dostępuje godności i radości dziecka Bożego.

Miłość Boża „wszystko znosi, wszystkiemu wierzy, we wszystkim pokłada nadzieję, wszystko przetrzyma” (1 Kor 13, 7). Bóg jest wieczny i przetrzyma wszystko, a Jego miłość zaprasza do naśladowania właśnie tych przymiotów. Wielokrotnie człowiek wycofuje swoją miłość do drugiego człowieka, zarówno w małżeństwie, jak i w rodzinie, tymczasem autentyczne uczucia, nigdy nie powinny ulegać zmianie ani odwoływaniu.

4. Przez miłość poznamy Boga

Jednym ze sposobów poznawania Boga i Jego obecności wśród nas jest właśnie prawdziwa miłość. Trzeba być dobrym dla bliźniego, okazywać mu prawdziwą miłość, także w małżeństwie i w rodzinie, aby bezpośrednio spotkać Boga, bo „Bóg jest Miłością”²⁸.

Chrystus w dzisiejszej Ewangelii podał przykłady miłości Boga w sytuacji *za czasów Eliasza* i jak został uzdrowiony Syryjczyk Naaman.

---

28 Por. Mi 7, 14-15. 18-20; Ps 85 (84), 2-3. 5-8; J 14, 23; Mt 12, 46-50.

Niestety, słuchacze z Nazaretu nie zrozumieli wartości miłości Boga i „porwawszy się z miejsc, wyrzucili Go z miasta i wyprowadzili aż na urwisko góry, na której zbudowane było ich miasto, aby Go strącić” (Łk 4, 29). Nie rozpoznali Mesjasza, który sam wypełniał wszystkie proroctwa i ukazywał wiele znaków swej Boskiej natury.

5. Z nauczania papieskiego

„A Jezus Chrystus sam – wówczas, kiedy już jako więzień stanął przed trybunałem Piłata, kiedy był przez niego pytany, o co oskarżali Go przedstawiciele Sanhedrynu – czyż nie odpowiedział: „Ja się na to narodziłem i na to przyszedłem na świat, aby dać świadectwo prawdzie” (J 18, 37)? Tymi słowami, które wypowiedział wobec sędziego w decydującym momencie, jakby raz jeszcze powtórzył wygłoszone ongiś zdanie: „poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli”. Czyż przez tyle stuleci i pokoleń, poczynając od czasów apostoelskich, Jezus Chrystus nie stawał wielokrotnie obok ludzi sądzonych z powodu prawdy, czyż nie szedł na śmierć z ludźmi skazywanymi z powodu prawdy? Czyż wciąż nie przestaje On być wyrazem i rzecznikiem człowieka żyjącego „w duchu i prawdzie” (por. J 4, 23)? Tak jak nie przestaje nim być wobec Ojca, tak też i wobec dziejów człowieka. Kościół zaś – pomimo wszystkich ludzkich słabości, które są również udziałem jego ludzkich dziejów – nie przestaje podążać za Tym, który powiedział: „nadchodzi jednak godzina, owszem już jest, kiedy to prawdziwi czciciele będą oddawać cześć Ojcu w Duchu i prawdzie, a takich to czcicieli chce mieć Ojciec. Bóg jest Duchem; potrzeba więc, by czciciele Jego oddawali Mu cześć w Duchu i prawdzie” (J 4, 23 n.)²⁹.

---

29 Jan Paweł II, enc. *Redemptor hominis*, dz. cyt., s. 20.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 71

„Bo Ty, mój Boże, jesteś moją nadzieją,
Panie, Tobie ufam od młodości.
Ty byłeś moją podporą od dnia narodzin,
od łona matki moim opiekunem”.

V NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Iz 6, 1-2a. 3-8; Ps 138 (137), 1b-2a. 2b-3. 4-5. 7e-8 (R.: por. 1c);
1 Kor 15, 1-11; Mt 4, 19; Łk 5, 1-11.

I CZYTANIE (Iz 6, 1-2a. 3-8)

W roku śmierci króla Ozjasza ujrzałem Pana zasiadającego na wysokim i wyniosłym tronie, a tren Jego szaty wypełniał świątynię. Serafiny stały ponad Nim; każdy z nich miał po sześć skrzydeł. [...] I wołał jeden do drugiego: „Święty, Święty, Święty jest Pan Zastępów. Cała ziemia pełna jest Jego chwały”. Od głosu tego, który wołał, zadrgały futryny drzwi, a świątynia napełniła się dymem. I powiedziałem: „Biada mi! Jestem zgubiony! Wszak jestem mężem o nieczystych wargach i mieszkam pośród ludu o nieczystych wargach, a oczy moje oglądały Króla, Pana Zastępów!” Wówczas przyleciał do mnie jeden z serafinów, trzymając w ręce węgiel, który szczypcami wziął z ołtarza. Dotknął nim ust moich i rzekł: „Oto dotknęło to twoich warg, twoja wina jest zmazana, zglądzony twój grzech”. I usłyszałem głos Pana mówiącego: „Kogo mam posłać? Kto by Nam poszedł?” Odpowiedziałem: „Oto ja, poslij mnie!”

PSALM RESPONSOJNY (Ps 138 (137), 1b-2a. 2b-3. 4-5. 7e-8)
(R.: por. 1c))

REFREN: Wobec aniołów psalm zaśpiewam Panu.

Będę Cię słauił, Panie, z całego serca,

bo usłyszałeś słowa ust moich.

Będę śpiewał Ci psalm wobec aniołów,

pokłon Ci oddam w Twoim świętym przybytku.

I będę słauił Twe imię za łaskę i wierność Twoją,
bo ponad wszystko wywyższyłeś Twe imię i obietnicę.
Wysłuchałeś mnie, kiedy Cię wzywałem,
pomnożyłeś moc mojej duszy.

Wszyscy królowie ziemi będą dziękować Tobie, Panie,
gdy usłyszają słowa ust Twoich.
I będę opiewać drogi Pana:
„Zaprawdę, chwała Pana jest wielka!” [...]]

Wybawia mnie Twoja prawica.
Pan za mnie wszystkiego dokona.
Panie, Twa łaska trwa na wieki,
nie porzucaj dzieła rąk swoich.

II CZYTANIE (1 Kor 15, 1-11)

Przypominam, bracia, Ewangelię, którą wam głosiłem, którą przyjęliście i w której też trwacie. Przez nią również będziecie zbawieni, jeżeli ją zachowacie tak, jak wam głosiłem. Bo inaczej na próżno będziecie uwierzyli. Przekazałem wam na początku to, co przejąłem: że Chrystus umarł – zgodnie z Pismem – za nasze grzechy, że został pogrzebany, że zmartwychwstał trzeciego dnia, zgodnie z Pismem; i że ukazał się Kefasowi, a potem Dwunastu, później zjawił się więcej niż pięciuset braciom równocześnie; większość z nich żyje dotąd, niektórzy zaś pomarli. Potem ukazał się Jakubowi, później wszystkim apostołom. W końcu, już po wszystkich, ukazał się także i mnie jako poronionemu płodowi. Jestem bowiem najmniejszy ze wszystkich apostołów i niegodzien zwać się apostołem, bo prześladowałem Kościół Boży. Lecz za łaską Boga jestem tym, czym jestem, a dana mi łaska Jego nie okazała się daremna; przeciwnie, pracowałem więcej od nich wszystkich, nie ja, co prawda,

lecz łaska Boża ze mną. Tak więc czy to ja, czy inni, tak nauczamy i tak uwierzyliście.

AKLAMACJA (Mt 4, 19)

Pójdźcie za Mną,
a uczynię was rybakami ludzi.

EWANGELIA (Łk 5, 1-11)

Pewnego razu – gdy tłum cisnął się do Jezusa, aby słuchać słowa Bożego, a On stał nad jeziorem Genezaret – zobaczył dwie łodzie stojące przy brzegu; rybacy zaś wyszli z nich i płukali sieci. Wszedłszy do jednej łodzi, która należała do Szymona, poprosił go, żeby nieco odbił od brzegu. Potem usiadł i z łodzi nauczał tłumy. Gdy przestał mówić, rzekł do Szymona: „Wypłyn na głębię i zarzućcie sieci na połów!” A Szymon odpowiedział: „Mistrzu, całą noc pracowaliśmy i nic nie ułowiliśmy. Lecz na Twoje słowo zarzucę sieci”. Skoro to uczynili, zagarnęli tak wielkie mnóstwo ryb, że sieci ich zaczynały się rwać. Skinęli więc na współtowarzyszy w drugiej łodzi, żeby im przyszli z pomocą. Ci podpłynęli; i napełnili obie łodzie, tak że się prawie zanurzały. Widząc to, Szymon Piotr przypadł Jezusowi do kolan i rzekł: „Wyjdź ode mnie, Panie, bo jestem człowiekiem grzesznym”. I jego bowiem, i wszystkich jego towarzyszy w zdumienie wprowadził połów ryb, jakiego dokonali; jak również Jakuba i Jana, synów Zebedeusza, którzy byli współnikami Szymona. A Jezus rzekł do Szymona: „Nie bój się, odtąd ludzi będziesz łowił”. I wciągnąwszy łodzie na ląd, zostawili wszystko i poszli za Nim.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Pójdźcie za Mną, a uczynię was rybakami ludzi” (Mt 4, 19).

Wezwanie kierowane do nas przez Chrystusa jest nadzwyczajne, ma charakter zaproszenia, na które każdy z nas powinien odpowiedzieć. Odpowiedź ma być dobrowolna i *pójście* za Chrystusem jest dobrowolne. Wielokrotnie słyszeliśmy z Ewangelii, że relacja z Bogiem, jeśli ma być autentyczna, prawdziwa, a następnie skuteczna, musi opierać się na wolności.

Znamy sprawę Jezusa z Nazaretu, przez całe życie, od momentu naszego chrztu staramy się poznać, na czym polegała i polega historia zbawienia, a w tym wypadku historia naszego zbawienia. Pójście za Chrystusem wymaga poznania i zastosowania Jego nauczania w naszym myśleniu i działaniu.

Trzeba nieustannie odkrywać prawdę o Bogu, ale w taki sposób, by to spotkanie zmieniało nas, także duchowo. Chrystus, zaczynając od apostołów, dokonywał na ich oczach wielu znaków, tłumaczył im zawiłe problemy życia, tłumaczył, jak należy wierzyć i jak oddawać Bogu chwałę.

Scena nad Jeziorem Genezaret, wielki połów ryb, był argumentem przemawiającym za Boską naturą Jezusa Chrystusa. Ta scena wywarła wielki wpływ na postawę apostołów, zdziwili się, byli zaskoczeni, a nawet uświadomili sobie, że taki cud dokonujący się na ich oczach będzie ich zobowiązywał do dawania świadectwa. Już nie będą mogli się wycofać, zwątpić, zapomnieć i nie włączyć się w dzieło zbawienia, które kontynuuje Chrystus. Stali się od tego momentu *rybakami ludzi*.

Rozpoczęły się od tego cudu „wielkie łowy” do sieci zwanej zbawieniem, rozpoznaniem miłości Boga, życiem moralnym i życiem

wiecznym. Każdy z apostołów i każdy, kto uwierzył, że cud stał się na ich oczach, będzie już w sieci zwanej także łaską Boga.

Historia Kościoła i nasza historia życia połączyły się przez wiarę w Chrystusa i przez wiarę w świadectwo apostołów. „Ryby w sieci” to znaczy my, nie jesteśmy pozbawiani osobistego życia, istnienia i działania, przeciwnie każdy „złowiony” staje się apostołem, świadkiem, wyznawcą i uczestnikiem tych wielkich spraw Bożych.

2. „Święty, Święty, Święty jest Pan Zastępów” (por. Iz 6, 3)

„Święty, Święty, Święty jest Pan Zastępów” – to wizja proroka Izajasza³⁰, wizja wielkości Boga, wizja Jego majestatu. Bóg jest godzien uwielbienia, adoracji, czci i uznania Jego mocy. Do Boga przynależy świętość, to znaczy doskonałość duchowa, nadzwyczajność, niepowtarzalność, jedyność. Chwałę takiemu Bogu oddają Serafiny. „Serafiny stały ponad Nim; każdy z nich miał po sześć skrzydeł. [...] I wołał jeden do drugiego: Święty!” (por. Iz 6, 2-3). Biblia sugeruje, że Serafiny to nadzwyczajne stworzenia, które mają za zadanie podkreślać naturę Boga.

„Święty jest Pan Zastępów. Cała ziemia pełna jest Jego chwały” (por. Iz 6, 3) – to świadectwo o samym Bogu, który nie tylko zarządza niebem, ale także Swoją mocą i władzą zarządza ziemią, to znaczy każdym pokoleniem ludzkim, w każdym czasie historii ziemi.

„Od głosu tego, który wołał, zadrgały futryny drzwi, a świątynia napełniła się dymem” (Iz 6, 4).

Prorok Izajasz w tej wizji przedstawia obecność i chwałę Boga w miejscu znamionym, w świątyni jerozolimskiej³¹, zbudowanej

---

30 „Ujrzałem Pana zasiadającego na wysokim i wyniosłym tronie, a tren Jego szaty wypełniał świątynię” (por. Iz 6, 1).

31 „Król Salomon wybudował rzeczoną świątynię w latach 966-959 p.n.e. na Górze Moria, na której Abraham poświęcił Izaaka. Wzniesienie świątyni w stolicy Zjednoczonego królestwa Izraela stało się koronnym osiągnięciem władcy”. *Pierwsza Świątynia*,

właśnie na chwałę Boga. W swoim czasie Jezus Chrystus odniósł się do tej świątyni: „Gdy Jezus szedł po wyjściu ze świątyni, podeszli do Niego uczniowie, aby Mu pokazać budowlę świątyni. Lecz On rzekł do nich: «Widzicie to wszystko? Zaprawdę, powiadam wam, nie zostanie tu kamień na kamieniu, który by nie był zwalony». A gdy siedział na Górze Oliwnej, podeszli do Niego uczniowie i pytali na osobności: «Powiedz nam, kiedy to nastąpi i jaki będzie znak Twego przyjścia i końca świata?» (Mt 24, 1-3). Świątynią, bowiem był On sam Chrystus, dał temu świadectwo w słowach: „Zburzcie tę świątynię, a w trzy dni ją odbuduję” (J 2, 19). I tak się stało, po trzech dniach pobytu w grobie, kiedy zmartwychwstał.

3. Świadectwo św. Pawła

Dzisiaj drugie czytanie, pochodzące z Pierwszego Listu św. Pawła do Koryntian przedstawia już nie wizję prorocką, ale konkretne, własne świadectwo, które się kończy słowami: „Tak więc czy to ja, czy inni, tak nauczamy i tak wyście uwierzyli” (1 Kor 15, 11). Wcześniej św. Paweł wspominał wydarzenia i ich świadectwo: „Przekazałem wam na początku to, co przejąłem: że Chrystus umarł – zgodnie z Pismem – za nasze grzechy, że został pogrzebany, że zmartwychwstał trzeciego dnia, zgodnie z Pismem; i że ukazał się Kefasowi, a potem Dwunastu” (1 Kor 15, 3-5).

Na tym świadectwie opiera się nasza wiara i zaufanie do ludzi, którzy widzieli zmartwychwstałego Chrystusa. Nikt nie może się odwrócić od tego świadectwa, za tę prawdę o zmartwychwstałym Chrystusie wszyscy apostołowie oddali swoje życie. Do ich świadectwa dołączyli się wszyscy święci męczennicy i męczennice w historii Kościoła.

[online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Pierwsza_%C5%9Awi%C4%85tynia [dostęp: 2.02.2022].

Do tego świadectwa dołączają się wszyscy wierzący i wyznający autentycznie wiarę przez zachowywanie przykazań Bożych, przez modlitwę, przez dobro dokonywane z miłości do Chrystusa i do bliźnich.

4. „Wyłyn na głębię i zarzućcie sieci na połów!” (Łk 5, 4b)

„Wyłyn na głębię i zarzućcie sieci na połów!”, takie było polecenie Chrystusa skierowane do Szymona, a potem św. Piotra. Rybacy uczynili, co im Chrystus wskazał, chociaż mieli wątpliwości, bo doświadczali nieudanych połowów. Wynik ponownych połowów był jednak znakomity, nie tylko stał się cud i zagarnęli mnóstwo ryb, ale dokonała się duchowa przemiana tamtych świadków. Stali się *rybakami ludzi*, głosili prawdę o Chrystusie, prawdę o zbawieniu, o odpuszczaniu grzechów, o miłosierdziu Boga, a szczególnie o Jego obecności i miłości.

Wątpliwości zatroskanych i zapracowanych rybaków z Jeziora Galilejskiego powtarzają się i w naszym życiu. Wątpimy w siebie, w swoją pracę, w wartości rodziny, a szczególnie teraz wątpimy, czy uda nam się wyjść z pandemii?

Dzisiejsza Ewangelia jest podpowiedzią i zachętą. *Wyłyn na głębię*, to znaczy zaufaj Bogu, Jego Synowi Zbawicielowi świata. Tak też przemawiał do nas i do młodych zebranych w Lednicy w 2000 roku św. Jan Paweł II: „Wyłyn na głębię swego ducha”³².

Wtedy wszyscy młodzi widzieli autentyczną wiarę i świadectwo słowa i życia Jana Pawła II. Powstał wielki ruch i odnowienie wiary na kontynentach, w narodach i państwach całego świata.

---

32 Jan Paweł II, *Nie bój się, wyłyn na głębię*, [online:] <https://deon.pl/wideo/nie-boj-sie-wyplyn-na-glebie,1639565> [dostęp: 2.02.2022].

5. Z nauczania papieskiego

„Wiara rodzi się w spotkaniu z Bogiem żywym, który nas wzywa i ukazuje nam swoją miłość, miłość nas uprzedzającą, na której możemy się oprzeć, by trwać niezłomnie i budować życie. Przemienieni przez tę miłość, otrzymujemy nowe oczy, doświadczamy, że jest w niej zawarta wielka obietnica pełni i kierujemy spojrzenie w przyszłość. Wiara, którą przyjmujemy od Boga jako dar nadprzyrodzony, jawi się jako światło na drodze, wskazujące kierunek naszej wędrówki w czasie. Z jednej strony pochodzi ona z przeszłości, jest światłem pamięci o Założycielu, o życiu Jezusa, gdzie objawiła się Jego w pełni wiarygodna miłość, zdolna zwyciężyć śmierć. Lecz jednocześnie, ze względu na to, że Chrystus zmartwychwstał i przeprowadza nas poza próg śmierci, wiara jest światłem bijącym z przyszłości, które otwiera przed nami wielkie horyzonty i kieruje nas poza nasze odosobnione «ja» ku szerokiej komunii”³³.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 138

„Wybawia mnie Twoja prawica.
Pan za mnie wszystkiego dokona.
Panie, Twa łaska trwa na wieki,
nie porzucaj dzieła rąk swoich”.

---

33 Franciszek, enc. *Lumen Fidei*..., dz. cyt., s. 8.

VI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Jr 17, 5-8; Ps 1, 1-2. 3. 4. 6 (R.: por. Ps 40 (39), 5a); 1 Kor 15, 12. 16-20;
Łk 6, 23ab; Łk 6, 17. 20-26.

I CZYTANIE (Jr 17, 5-8)

Tak mówi Pan: „Przeklęty mąż, który pokłada nadzieję w człowieku i który w ciele upatruje swą siłę, a od Pana odwraca swe serce. Jest on podobny do dzikiego krzewu na stepie, nie dostrzega, gdy przychodzi szczęście; wybiera miejsca spalone na pustyni, ziemię słońca i bezludną. Błogosławiony mąż, który pokłada ufność w Panu, i Pan jest jego nadzieją. Jest on podobny do drzewa zasadzonego nad wodą, co swe korzenie puszcza ku strumieniowi; nie obawia się, gdy nadejdzie upał, bo zachowa zielone liście; także w roku posuchy nie doznaje niepokoju i nie przestaje wydawać owoców”.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 1, 1-2. 3. 4. 6 (R.: por. Ps 40 [39], 5a))

REFREN: Szczęśliwy człowiek, który ufa Panu.

Szczęśliwy człowiek, który nie idzie za radą występnych,
nie wchodzi na drogę grzeszników
i nie zasiada w gronie szyderców,
lecz w Prawie Pańskim upodobał sobie
i rozmyśla nad nim dniem i nocą.

On jest jak drzewo zasadzone nad płynącą wodą,
które wydaje owoc w swoim czasie.

Liście jego nie więdną,
a wszystko, co czyni, jest udane.

Co innego grzesznicy:

są jak plewa, którą wiatr rozmiata. [...]

Albowiem droga sprawiedliwych jest Panu znana,
a droga występnych zaginie.

II CZYTANIE (1 Kor 15, 12. 16-20)

Bracia: Jeżeli głosi się, że Chrystus zmartwychwstał, to dlaczego twierdzą niektórzy spośród was, że nie ma zmartwychwstania? [...] Jeśli umarli nie zmartwychwstają, to i Chrystus nie zmartwychwstał. A jeżeli Chrystus nie zmartwychwstał, daremna jest wasza wiara i aż dotąd pozostajecie w waszych grzechach. Tak więc i ci, co pomarli w Chrystusie, poszli na zatracenie. Jeżeli tylko w tym życiu w Chrystusie nadzieję pokładamy, jesteśmy bardziej od wszystkich ludzi godni politowania. Tymczasem jednak Chrystus zmartwychwstał jako pierwociny spośród tych, co pomarli.

AKLAMACJA (por. Łk 6, 23ab)

Cieszcie się i radujcie,
bo wielka jest wasza nagroda w niebie.

EWANGELIA (Łk 6, 17. 20-26)

Jezus zszedł z Dwunastoma na dół i zatrzymał się na równinie; był tam liczny tłum Jego uczniów i wielkie mnóstwo ludu z całej Judei i z Jerozalem oraz z nadmorskich okolic Tyru i Sydonu. [...] On podniósł oczy na swoich uczniów i mówił: „Błogosławieni jesteście, ubodzy, albowiem do was należy królestwo Boże. Błogosławieni, którzy teraz głodujecie, albowiem będziecie nasyчени. Błogosławieni, którzy teraz płaczecie, albowiem śmiać się będziecie. Błogosławieni jesteście, gdy ludzie was znienawidzą i gdy was wyłączą spośród siebie, gdy zelżą was i z powodu Syna Człowieczego odrzucą z pogardą wasze imię jako nieczne: cieszcie się i radujcie w owym dniu, bo wielka jest wasza nagroda w niebie. Tak

samo bowiem przodkowie ich czynili prorokom. Natomiast biada wam, bogaczom, bo odebraliście już pociechę waszą. Biada wam, którzy teraz jesteście syści, albowiem głód cierpieć będziecie. Biada wam, którzy się teraz śmiejecie, albowiem smucić się i płakać będziecie. Biada wam, gdy wszyscy ludzie chwalić was będą. Tak samo bowiem przodkowie ich czynili fałszywym prorokom”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Cieszcie się i radujcie, bo wielka jest wasza nagroda w niebie”
(por. Łk 6, 23ab).

Radość z wiary przynależy tym, którzy wyznają wiarę w sposób autentyczny, oparty na Piśmie Świętym i na Tradycji Kościoła. W każdą niedzielę czytamy przypisane fragmenty Pisma Starego i Nowego Testamentu, w taki sposób, aby w ciągu trzech cykli A, B, C zapoznać się z całą nauką o objawieniu Bożym.

Bóg zawsze przemawiał i przemawia do człowieka w sposób indywidualny, przez sumienie, przez wiedzę zaczerpniętą ze stworzonego świata i w sposób bezpośredni przez objawienie pozytywne, to znaczy przez bezpośrednią mowę Boga do nas.

W czasach ostatecznych Bóg przemówił do nas przez swojego Syna. „Wielokrotnie i na różne sposoby przemawiał niegdyś Bóg do ojców przez proroków, a w tych ostatecznych dniach przemówił do nas przez Syna. Jego to ustanowił dziedzicem wszystkich rzeczy, przez Niego też stworzył wszechświat” (Hbr 1, 1-2).

„Ostateczne czasy” to nasze czasy, są nazwane „ostatecznymi”, ponieważ Chrystus już przyszedł na ziemię i dokonał aktów zbawczych (męki, śmierci i zmartwychwstania), a teraz trwa czas miłosierdzia, dobroci Boga.

Ostatecznym czasem dla każdego z nas jest śmierć i odejście z tego świata stworzonego do świata duchowego, wiecznego. Ostatecznego czasu dla *wszystkich narodów, pokoleń i języków* należy wyczekiwać i spodziewać się, wierząc w miłosierdzie Boże. To stwierdza Księga Apokalipsy: „Potem ujrzałem rzeszę wielką, której nikt nie mógł zliczyć, ze wszystkich narodów i pokoleń, ludów i języków. Stojąc przed tronem i przed obliczem Baranka” (por. Ap 7, 9).

Objawienie Boże zawarte zatem jest w Piśmie Świętym jako wiedza oraz w Jezusie Chrystusie jako Synu Bożym. Radość z Pisma Świętego i radość z Syna Bożego Jezusa Chrystusa dopełniają szczęścia wierzących, bowiem „Bóg jest z nami”³⁴ w swoim Słowie, w sakramentach świętych, w modlitwie, w dobrych czynach, a szczególnie w swojej miłości do nas.

2. „Przeklęty mąż”, „błogosławiony mąż” (por. Jr 17, 5-8)

Prorok Jeremiasz porównuje dwóch ludzi: *przeklęty mąż* i *błogosławiony mąż*. Pierwszy utracił zaufanie do Boga: „Który pokłada nadzieję w człowieku i który w ciele upatruje swą siłę, a od Pana odwraca swe serce” (Jr 17, 5). Zadufanie w swoje ludzkie moce i zdolności może prowadzić do odrzucenia wiary, może prowadzić do postawy egoistycznej, a nawet do wiary we własną, ludzką nieśmiertelność. Postęp nauki, wiedzy i medycyny nieustannie może zwodzić człowieka i obiecywać, że za kilka lat dostępne będą lepsze lekarstwa, które zapewnią nieśmiertelność. Taką naiwną postawą może człowiek odrzucać całe objawienie Boże, wiedzę religijną, wartości duchowe oraz Boga – „od Pana odwraca swe serce”.

Ten drugi, *mąż błogosławiony* zachowuje się inaczej: „Błogosławiony mąż, który pokłada ufność w Panu, i Pan jest jego nadzieją” (Jr 17, 7). Taki człowiek jest napełniony wiarą, uznaje obecność i działanie Boga. Nic nie traci z wartości stworzonego świata, więcej, oprócz doczesności widzi poprzez wiarę swoją przyszłość po śmierci.

Prorok Jeremiasz porównuje te dwie skrajne postawy ludzkie do zjawisk biologicznych, do natury ożywionej, „do dzikiego krzewu na stepie” (Jr 17, 6a) i „do drzewa zasadzonego nad wodą” (Jr 17, 8a).

34 „Ten [Syn], który jest odbłaskiem Jego chwały i odbiciem Jego istoty, podtrzymuje wszystko słowem swej potęgi, a dokonawszy oczyszczenia z grzechów, zasiadł po prawicy Majestatu na wysokościach. On o tyle stał się wyższym od aniołów, o ile odziedziczył wyższe od nich imię” (Hbr 1, 3-4).

Sama natura stworzona wskazuje na wartość życia, na jego jakość, trwanie i przemijanie. Człowiek nie tylko jest materią doczesną, biologicznie przemijającą, ale posiada inteligencję, samoświadomość, rozbudowane uczucia i umiejętności, żyje duchem i ciałem, szuka sensu życia, sensu w cierpieniu, w umieraniu, a przez prawdy wiary szuka łączności z Bogiem. Człowiek jak „drzewo zasadzone nad wodą” korzysta z obecności i łaski Boga, nawiązuje z Nim dialog życia, śmierci i zmartwychwstania aż do życia wiecznego włącznie.

3. „Jeżeli głosi się, że Chrystus zmartwychwstał” (1 Kor 15, 12a)

Święty Paweł w Pierwszym Liście do Koryntian rozwiązuje problem wiary i niewiary w zmartwychwstanie Chrystusa. Kto uwierzy i ochrzci się – mówi Chrystus – będzie zbawiony. „I rzekł do nich: «Idźcie na cały świat i głosicie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu! Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony; a kto nie uwierzy, będzie potępiony»” (Mk 16, 15-16). To jest jasna alternatywa, a jednocześnie propozycja wiary na podstawie świadectwa apostołów, którzy widzieli zmartwychwstałego Chrystusa. „Jeżeli tylko w tym życiu w Chrystusie nadzieję pokładamy, jesteśmy bardziej od wszystkich ludzi godni politowania. Tymczasem jednak Chrystus zmartwychwstał jako pierwszy spośród tych, co pomarli” (1 Kor 15, 19-20).

Świadectwo św. Pawła Apostoła, opisane epifanie (ukazywanie się zmartwychwstałego Chrystusa) przez naocznych świadków, a w konsekwencji świadectwo ich męczeństwa są wystarczającym argumentem za wiarą. Dalszymi argumentami są: ustawiczny osobisty dialog z Bogiem, modlitwa, modlitwa liturgiczna na Mszy Świętej, Eucharystia, pomoc na rzecz bliźniego i czyny miłosierdzia.

4. „Błogosławieni jesteście, ubodzy, albowiem do was należy królestwo Boże” (Łk 6, 20b)

„Błogosławieni jesteście, ubodzy, albowiem do was należy królestwo Boże” – mówi Chrystus w dzisiejszej Ewangelii. Każdy z nas jest ubogi, przez naszą słabą wiarę, przez trudności życiowe, stan zdrowia, zagrożenie pandemią. Jesteśmy *ubodzy*, dlatego naszą doczesność i wieczność oddajemy w ręce Boga.

A nawet przeciwności w życiu społecznym nie niszczą naszego zaufania do miłosierdzia Bożego: „Błogosławieni jesteście, gdy ludzie was znienawidzą i gdy was wyłączą spośród siebie, gdy zelżą was i z powodu Syna Człowieczego odrzucą z pogardą wasze imię jako niecne: ciescie się i radujcie w owym dniu, bo wielka jest wasza nagroda w niebie” (por. Łk 6, 22-23).

Zatem, w wierze należy być wytrwałym, zaufanie do Chrystusa i do świadectwa apostołów ma być pełne. Doświadczenia trudne, życiowe tak jak zmartwychwstanie Chrystusa, przemienią się za Jego łaską w radość nieustającą!

5. Z nauczania papieskiego

„Miarą prawdziwej jakości różnych krajów świata jest zdolność do myślenia nie tylko jako kraj, ale także jako rodzina ludzka, a to okazuje się zwłaszcza w momentach krytycznych. W ostatecznym rozrachunku zamknięte nacjonalizmy wyrażają tę niezdolność do bezinteresowności, błędne przekonanie, że można się rozwijać z dala od nieszczęścia innych, i że, zamykając się przed innymi, można się lepiej chronić. Imigrant jest postrzegany jako uzurpator, który nic nie daje. W ten sposób dochodzi się do naiwnego myślenia, że ubodzy są niebezpieczni lub beużyteczni, a możni są hojnymi dobroczyńcami. Tylko kultura społeczna

i polityczna, która zawiera w sobie bezinteresowną gościnność, może mieć przyszłość³⁵.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 1

„Szczęśliwy człowiek, który nie idzie za radą występnych,
nie wchodzi na drogę grzeszników
i nie zasiada w gronie szyderców,
lecz w Prawie Pańskim upodobał sobie
i rozmyśla nad nim dniem i nocą”.

---

35 Franciszek, enc. *Fratelli tutti*, dz. cyt., s. 97.

VII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

1 Sm 26, 2. 7-9. 12-13. 22-23; Ps 103 (102), 1b-2. 3-4. 8. 10. 12-13
(R.: por. 8a) ; 1 Kor 15, 45-49; J 13, 34; Łk 6, 27-38.

I CZYTANIE (1 Sm 26, 2. 7-9. 12-13. 22-23)

Saul wyruszył ku pustyni Zif, a wraz z nim trzy tysiące doborowych Izraelitów, aby wpaść na trop Dawida na pustyni Zif. [...] Dawid wraz z Abiszajem zakradli się w nocy do obozu; Saul właśnie spał w środku obozowiska, a jego dzida była wbita w ziemię obok głowy. Abner i ludzie leżeli uśpieni dokoła niego. Rzekł więc Abiszaj do Dawida: „Dziś Bóg oddaje wroga twójego w twe ręce. Teraz pozwól, że przybiję go dzidą do ziemi, jednym pchnięciem, drugiego nie będzie trzeba”. Dawid odparł Abiszajowi: „Nie zabijaj go! Któż bowiem podniósłby rękę na pomazańca Pańskiego, a nie poniósł kary?” [...]

Wziął więc Dawid dzidę i bukłak na wodę od wezgłowia Saula i poszli sobie. Nikt ich nie spostrzegł, nikt o nich nie wiedział, nikt się nie obudził. Wszyscy spali, gdyż Pan zesłał na nich twardy sen. Dawid oddalił się na przeciwległą stronę i stanął na wierzchołku góry w od dali, a dzieliła go od nich spora odległość. [...] Wtedy Dawid zawołał do Saula: „Oto dzida królewska, niech przyjdzie który z pacholków i weźmie ją. Pan nagradza człowieka za sprawiedliwość i wierność: Pan dał mi ciebie w ręce, lecz ja nie podniosłem ich przeciw pomazańcowi Pańskiemu”.

PSALM RESPONSORIJNY (Ps 103 (102), 1b-2. 3-4. 8. 10. 12-13
(R.: por. 8a))

REFREN: Pan jest łaskawy, pełen miłosierdzia.

Błogosław, duszo moja, Pana,
i wszystko, co jest we mnie, święte imię Jego.
Błogosław, duszo moja, Pana
i nie zapominaj o wszystkich Jego dobrodziejstwach.

On odpuszcza wszystkie twoje winy
i leczy wszystkie choroby.
On twoje życie ratuje od zguby,
obdarza cię łaską i zmiłowaniem. [...]

Miłosierny jest Pan i łaskawy,
nieskory do gniewu i bardzo cierpliwy. [...]
Nie postępuje z nami według naszych grzechów
ani według win naszych nam nie odpłaca. [...]

Jak odległy jest wschód od zachodu,
tak daleko odsuwa od nas nasze winy.
Jak ojciec lituje się nad dziećmi,
tak Pan się lituje nad tymi, którzy cześć Mu oddają.

II CZYTANIE (1 Kor 15, 45-49)

Bracia: Stał się pierwszy człowiek, Adam, duszą żyjącą, a ostatni Adam duchem ożywiający. Nie było jednak wpierw tego, co duchowe, ale to, co ziemskie; duchowe było potem. Pierwszy człowiek z ziemi – ziemski, Drugi Człowiek – z nieba. Jaki ów ziemski, tacy i ziemscy; jaki Ten niebieski, tacy i niebiescy. A jak nosiliśmy obraz ziemskiego człowieka, tak też nosić będziemy obraz Człowieka niebieskiego.

AKLAMACJA (por. J 13, 34)

Daję wam przykazanie nowe, abyście się wzajemnie miłowali,
tak jak Ja was umiłowalem.

EWANGELIA (Łk 6, 27-38)

Jezus powiedział do swoich uczniów: „Powiadam wam, którzy słuchacie: Miłujcie waszych nieprzyjaciół; dobrze czyńcie tym, którzy was nienawidzą; błogosławcie tym, którzy was przeklinają, i módlcie się za tych, którzy was oczerniają. Jeśli cię kto uderzy w policzek, nadstaw mu i drugi. Jeśli zabiera ci płaszcz, nie broń mu i szaty. Dawaj każdemu, kto cię prosi, a nie dopominaj się zwrotu od tego, który bierze twoje. Jak chcecie, żeby ludzie wam czynili, podobnie wy im czyńcie. Jeśli bowiem miłujecie tych tylko, którzy was miłują, jakąż za to należy się wam wdzięczność? Przecież i grzesznicy okazują miłość tym, którzy ich miłują. I jeśli dobrze czynicie tym tylko, którzy wam dobrze czynią, jaka za to należy się wam wdzięczność? I grzesznicy to samo czynią. Jeśli pożyczek udzielacie tym, od których spodziewacie się zwrotu, jakąż za to należy się wam wdzięczność? I grzesznicy pożyczają grzesznikom, żeby tyleż samo otrzymać. Wy natomiast miłujcie waszych nieprzyjaciół, czyńcie dobrze i pożyczajcie, niczego się za to nie spodziewając. A wasza nagroda będzie wielka i będziecie synami Najwyższego; ponieważ On jest dobry dla niewdzięcznych i złych. Bądźcie miłosierni, jak Ojciec wasz jest miłosierny. Nie sądzcie, a nie będziecie sądzeni; nie potępiajcie, a nie będziecie potępieni; odpuszczajcie, a będzie wam odpuszczone. Dawajcie, a będzie wam dane; miarę dobrą, ubitą, utrzesioną i wypełnioną ponad brzegi wsypią w zanadru wasze. Odmierzą wam bowiem taką miarą, jaką wy mierzycie”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Daję wam przykazanie nowe, abyście się wzajemnie miłowali, tak jak Ja was umiłowałem” (por. J 13, 34).

Dzisiaj otrzymujemy od Chrystusa przypomnienie o najważniejszym przykazaniu – przykazaniu miłości. Zachwyca nas to przykazanie, nawet wyobrażamy sobie, jak inaczej by wyglądał świat, gdyby to przykazanie było respektowane przez wszystkich.

Syn Boży w celu ogłoszenia tego nowego przykazania powoływał się na miłość, jaka panuje pomiędzy Osobami Boskimi. Najpierw Chrystus wskazywał na tę wartość natury Boga i mówił: „Ja i Ojciec jedno jesteśmy” (J 10, 30). Jedność oznacza miłość, oznacza wspólne działanie i jednakowe plany zbawienia świata – zbawienia człowieka.

Ta „miłość Boża jest rozlana w sercach ludzkich” (por. Rz 5, 5), Chrystus powoływał apostołów, uczniów w atmosferze miłości, dobra i świętości. Mówił do powołanych:

„Nie tylko za nimi proszę, ale i za tymi, którzy dzięki ich słowu będą wierzyć we Mnie; aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojczy, we Mnie, a Ja w Tobie, aby i oni stanowili w Nas jedno, aby świat uwierzył, żeś Ty Mnie posłał. I także chwałę, którą Mi dałeś, przekazałem im, aby stanowili jedno, tak jak My jedno stanowimy” (J 17, 20-22).

Miłość Trójcy Przenajświętszej przekazywana przez Chrystusa dotyczy wszystkich wyznawców, obejmuje swoim powołaniem wszystkich ludzi dobrej woli. Miłość pomiędzy ludźmi staje się warunkiem zbawienia, bo skoro Bóg jest miłością, to i Jego wyznawcy, przez naśladowanie Jego miłości, stają się godnymi, aby nazywać siebie dziećmi Bożymi.

Przykazanie miłości jest także warunkiem pokoju na świecie. Obecnie doświadczamy tej prawdy, kiedy stajemy w obliczu wojny

na wschodniej granicy naszego państwa. Narody i państwa starają się załagodzić ten problem przez dyplomację i rozmowy, bowiem każda rozmowa daje szansę na pokój, pojednanie i wzajemne zrozumienie.

2. Przykład z historii narodu wybranego

Dzisiejsze czytanie zaczerpnięte ze Starego Testamentu, z Pierwszej Księgi Samuela³⁶ przedstawia nam urywek historii narodu wybranego. Dawid lituje się nad Saulem³⁷, nie pozbawia go życia, bo widzi w nim *pomazańca Pańskiego*: „Dawid odparł Abiszajowi: «Nie zabijaj go! Któż bowiem podniósłby rękę na pomazańca Pańskiego, a nie poniósł kary?»” (por. 1 Sm 26, 9).

Patrzemy na całą historię ludzkości i znajdujemy w niej obrazy nienawiści, wojen, zaborów, obrazy krzywd i śmierci niezliczonej liczby ludzi. Dlaczego tak się dzieje? Dlaczego nie można wprowadzić przykazania miłości, chociaż wielu z tych agresorów nazywa siebie chrześcijanami?

Widocznie wiara powszechnie panująca nie wystarcza historycznemu i współczesnemu człowiekowi, a chrześcijaństwo powstałe na przykazaniu miłości Chrystusa jeszcze nie zakręlowało w sercach i umysłach ludzkich.

---

36 „Prorok Samuel – postać biblijna z XI wieku p.n.e. opisywana w 1 Księdze Samuela, prorok sprawujący również funkcje kapłańskie”. *Prorok Samuel*, [online:] [https://pl.wikipedia.org/wiki/Samuel_\(posta%C4%87_biblijna\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Samuel_(posta%C4%87_biblijna)) [dostęp: 14.02.2022].

37 „Saul – postać biblijna, syn Kisza z plemienia Beniamina [...], według Biblii pierwszy król Izraela. Swoje panowanie rozpoczął być może w 1042 p.n.e. Zginął w 1010 p.n.e. w walce z Filistynami na wzgórzach Gilboa”. *Saul*, [online:] [https://pl.wikipedia.org/wiki/Saul_\(kr%C3%B3l_Izraela\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Saul_(kr%C3%B3l_Izraela)) [dostęp: 14.02.2022].

3. „Pierwszy człowiek z ziemi – ziemski, Drugi Człowiek – z nieba” (1 Kor 15, 47)

Święty Paweł dobrze rozumiał słabość natury ludzkiej, dlatego jasno określił tę różnicę w słowach: „Pierwszy człowiek z ziemi – ziemski, Drugi Człowiek – z nieba”. Ten Drugi Człowiek to Chrystus. Zbawiciel wybrał śmierć na krzyżu, pozwolił się ukrzyżować, aby ludzie poznali autentyczną miłość, bowiem: „Nikt nie ma większej miłości od tej, gdy ktoś życie swoje oddaje za przyjaciół swoich” (J 15, 13).

Największy dar, jaki ma człowiek na tej ziemi – życie, jest w rękach Boga, bo Bóg jest miłością. Ciągłe jednak trwają dyskusje nad tak zwanymi wojnami sprawiedliwymi, nad wojnami prewencyjnymi, nad karą śmierci, nad eutanazją i aborcją.

Wszędzie tam, gdzie dotykamy wartości życia, obowiązuje przykazanie miłości, a dobro życia musimy mierzyć dobrem naszej własnej egzystencji. Stare powiedzenie mówi: „Nie czynj drugiemu, co tobie niemiłe”³⁸. To zaproszenie do miłości bliźniego zaczerpnięte z myśli Konfucjusza, a udoskonalone przez naszego Zbawiciela.

4. „Miłujcie waszych nieprzyjaciół...” (por. Łk 6, 27)

Przesłanie Chrystusa jest zaskakujące: „Miłujcie waszych nieprzyjaciół; dobrze czyńcie tym, którzy was nienawidzą; błogosławcie tym, którzy was przeklinają, i módlcie się za tych, którzy was oczerniają” (por. Łk 6, 27-28).

---

38 Zasadę tę można odnaleźć w *Dialogach konfucjańskich* zawierających myśl Konfucjusza (551-479 p.n.e.). Pojawia się też w pracach Arystotelesa, Platona, Seneki oraz Izokratesa; również w dziełach Filona z Aleksandrii i Hillela. *Dialogi konfucjańskie*, [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Dialogi_konfucja%C5%84skie [dostęp: 14.02.2022].

Stare Prawo mówiło: *Oko za oko, ząb za ząb*. „Twe oko nie będzie miało litości. Życie za życie, oko za oko, ząb za ząb, ręka za rękę, noga za nogę” (Pwt 19, 21). Taka naturalna sprawiedliwość nie wprowadzała pokoju, a zemsta była powodem nieustających sporów, kłótni i zabójstw.

Ale Chrystus uczył i uczy inaczej. W Ewangelii są wymienione konkretne przykłady: „Dawaj każdemu, kto cię prosi, a nie dopominaj się zwrotu od tego, który bierze twoje” (Łk 6, 30). Nie ma tu sprawiedliwości, jest postawa całkowitej życzliwości względem bliźniego, postawa dobra, za którym stoi miłosierny Bóg: „A wasza nagroda będzie wielka i będziecie synami Najwyższego; ponieważ On jest dobry dla niewdzięcznych i złych” (Łk 6, 35b).

Dobro i zło są nieustanną alternatywą postępowania ludzkiego. Motywem dobra może być zwykły humanizm, a w wypadku chrześcijan najważniejszym motywem jest autorytet Boga.

Ludziom bez Boga, bez wiary trudno jest zrozumieć i stosować przykazanie miłości, pragną wszystkie „rachunki” ludzkie załatwić tu i teraz! Nie mają odniesienia do wieczności, do wiecznej Bożej sprawiedliwości.

Natomiast wyznawcy Chrystusa i zwolennicy Jego nauki kierują się nie tylko sprawiedliwością doczesną, kierują się miłosierdziem, dobrocią i przebaczeniem. Chrystus wyraźnie do takiej postawy zachęca: „Jak chcecie, żeby ludzie wam czynili, podobnie wy im czyńcie” (Łk 6, 31). „Nie sądźcie, a nie będziecie sądzeni; nie potępiajcie, a nie będziecie potępieni; odpuszczajcie, a będzie wam odpuszczone” (Łk 6, 37).

Zawsze liczymy na miłosierdzie Boże, liczymy na odpuszczenie naszych grzechów, słabości i niedoskonałości. Wiele nam brakuje, aby w pełni naśladować miłość Boga, ale zawsze jest nadzieja, że razem z Chrystusem możemy dokonać wiele dobrego w naszym życiu i w życiu naszych najbliższych, bliźnich.

5. Z nauczania papieskiego

„Wytrwałość wewnętrzna, która jest dziełem łaski, zachowuje nas od tego, byśmy dali się ponieść przemocy przenikającej życie społeczne, ponieważ łaska osłabia próżność i sprawia, że możliwa staje się łagodność serca. Święty nie marnuje swoich sił, by narzekać na błędy innych, potrafi zachować milczenie w obliczu wad braci i unika przemocy słownej, która niszczy i poniewiera, ponieważ nie uważa siebie za godnego, by być surowym dla innych, ale postrzega ich «jako lepszych od siebie» (por. Flp 2, 3)”³⁹.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 103

„Miłosierny jest Pan i łaskawy,
nieskory do gniewu i bardzo cierpliwy.
Nie postępuje z nami według naszych grzechów
ani według win naszych nam nie odpłaca”.

---

39 Franciszek, adh. *Gaudate et exultate*, dz. cyt., s. 90.

VIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Syr 27, 4-7; Ps 92 (91), 2-3. 13-14. 15-16 (R.: por. 2); 1 Kor 15, 54b-58;
Flp 2, 15d. 16a; (Łk 6, 39-45).

I CZYTANIE (Syr 27, 4-7)

Gdy sitem się przesiewa, zostają odpadki, podobnie błędy człowieka przy jego ocenie. Piec poddaje próbie naczynia garncarza, a sprawdzianem człowieka jest jego wypowiedź. Jak o uprawie drzewa świadczy jego owoc, tak mowa o zamyśle serca człowieka. Nie chwal męża przed wypowiedzią, to bowiem jest próbą dla ludzi.

PSALM RESPNSORYJNY (Ps 92 (91), 2-3. 13-14. 15-16 (R.: por. 2))

REFREN: Dobrze jest śpiewać Tobie, Panie Boże.

Dobrze jest dziękować Panu,
śpiewać Twojemu imieniu, Najwyższy,
rano głosić Twoją łaskawość,
a wierność Twoją nocami. [...]

Sprawiedliwy zakwitnie jak palma,
rozrośnie się jak cedr na Libanie.
Zasadzeni w domu Pańskim
rozkwitną na dziedzińcach naszego Boga.

Nawet i w starości wydadzą owoc,
zawsze pełni życiodajnych soków,
aby świadczyć, że Pan jest sprawiedliwy,
On moją Opoką i nie ma w Nim nieprawości.

II CZYTANIE (1 Kor 15, 54b-58)

Bracia: Kiedy już to, co śmiertelne, przyodzieje się w nieśmiertelność, wtedy sprawdzą się słowa, które zostały napisane: „Zwycięstwo pochłonęło śmierć. Gdzież jest, o śmierci, twoje zwycięstwo? Gdzież jest, o śmierci, twój oścień?” Ościeniem zaś śmierci jest grzech, a siłą grzechu Prawo. Bogu niech będą dzięki za to, że dał nam odnieść zwycięstwo przez Pana naszego, Jezusa Chrystusa. Przeto, bracia moi najmilsi, bądźcie wytrwali i niezachwiani, zajęci zawsze ofiarnie dziełem Pańskim, pamiętając, że trud wasz nie pozostaje daremny w Panu.

AKLAMACJA (por. Flp 2, 15d. 16a)

Jawicie się jako źródło światła w świecie,
trzymając się mocno Słowa Życia.

EWANGELIA (Łk 6, 39-45)

Jezus opowiedział uczniom przypowieść: „Czy może niewidomy prowadzić niewidomego? Czy nie wpadną w dół obydwaj? Uczeń nie przewyższa nauczyciela. Lecz każdy, dopiero w pełni wykształcony, będzie jak jego nauczyciel. Czemu to widzisz drzazgę w oku swego brata, a nie dostrzegasz belki we własnym oku? Jak możesz mówić swemu bratu: «Bracie, pozwól, że usunę drzazgę, która jest w twoim oku», podczas gdy sam belki w swoim oku nie widzisz? Obłudniku, usuń najpierw belkę ze swego oka, a wtedy przejrzysz, ażeby usunąć drzazgę z oka brata swego. Nie ma drzewa dobrego, które by wydawało zły owoc, ani też drzewa złego, które by dobry owoc wydawało. Po własnym owocu bowiem poznaje się każde drzewo; nie zrywa się fig z ciernia, ani z krzaka jeżyny nie zbiera się winogron. Dobry człowiek z dobrego skarbcza swego serca wydobywa dobro, a zły człowiek ze złego skarbcza wydobywa zło. Bo z obfitości serca mówią jego usta”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Jawicie się jako źródło światła w świecie, trzymając się mocno Słowa Życia” (por. Flp 2, 15d. 16a).

Jawimy się, co oznacza „przedstawiamy się” wobec świata, wobec całej rzeczywistości ludzkiej jako przedstawiciele obecności i nauczania naszego Zbawiciela Jezusa Chrystusa. Ta myśl jest zawarta w przesłaniu: „Tak niech świeci wasze światło przed ludźmi, aby widzieli wasze dobre uczynki i chwalili Ojca waszego, który jest w niebie” (Mt 5, 16).

Zatem, nie chodzi tylko o naszą godność chrześcijańską, ale także o pełne świadectwo życia i uczynków. Ta zgodność z Chrystusem dopiero nadaje naszym działaniom wartości nieprzemijającej, dobro wykonywane przez nas nabiera znaczenia nadprzyrodzonego.

Współcześnie mówimy o kryzysie wiary, o wątpliwościach wchodzenia w wartości chrześcijańskie, ponieważ wierzący nie dają dobrego świadectwa, to znaczy żyją tak, jakby Boga nie było. Świadectwo wiary spotykamy najpierw w naszych rodzinach, w naszych środowiskach pracy i w naszych wzajemnych relacjach międzyludzkich.

Niestety współczesny człowiek uważa swoją autonomię za najważniejszą, jedyną w swoim rodzaju i zamiast brać przykład z życia przepelnionego wiarą w Boga, bierze przykład ze świata, to znaczy tworzy własne subkultury, w których powraca do starych błędów. Wraca do agresji, do dominacji nad innymi, do kłamstwa i do bezmyślnej propagandy na rzecz wielkości i niepowtarzalności człowieka.

Osiągnięciem chrześcijańskim było zbliżenie się do respektowania podstawowych prawd i zasad postępowania zawartych w przykazaniach Bożych, a szczególnie w przykazaniu miłości, które głosił Chrystus: „On mu [faryzeuszowi] odpowiedział: «Będiesz miłował Pana Boga swego całym swoim sercem, całą swoją duszą i całym

swoim umysłem. To jest największe i pierwsze przykazanie. Drugie podobne jest do niego: Będiesz miłował swego bliźniego jak siebie samego. Na tych dwóch przykazaniach opiera się całe Prawo i Prorocy»” (Mt 22, 37-40).

Na tych dwóch podstawowych przykazaniach i wskazaniach do moralnego życia opiera się i realizuje „Słowo Życia” – życia, które odnosi się do doczesności i wieczności.

2. „Nie chwal męża przed wypowiedzią, to bowiem jest próbą dla ludzi” (Syr 27, 7)

„Nie chwal męża przed wypowiedzią, to bowiem jest próbą dla ludzi” – stwierdza mędrzec Syrach.

Życie chrześcijańskie realizuje się na drogach próby: stałości, wierności, miłości i czynienia dobra. Jesteśmy ustawicznie oceniani, najpierw przez nasze sumienie, które pyta i odpowiada: Czy dobrze myślałeś? Czy dobrze działałeś? Czy nikt z bliźnich nie został skrzywdzony, pominięty, opuszczony? Nasze subiektywne sumienie weryfikujemy z przykazaniami Bożymi i z przykazaniem miłości. Obserwujemy naszych braci i pytamy wprost: Co sądzą o naszym postępowaniu?

Syrach porównuje życie człowieka do świata roślin, do owocującego drzewa, a także do wyrobów ceramicznych, które podlegają próbie wypalającego ognia. Te naturalne próby muszą nam uzmysłowić prawdę funkcjonującą w naturze rzeczy, ta prawda odnosi się także do naszego życia moralnego. Życie jest weryfikowane, ma ono znaczenie moralne, jest ważne i niepowtarzalne. Raz dokonane dobro ma znaczenie nieprzemijające, a błędy i grzechy mogą być odpuszczone tylko mocą Stwórcy Wszechrzeczy, w chrześcijańskiej wierze dokonuje się to przez akty zbawcze Chrystusa.

3. „Ościeniem zaś śmierci jest grzech” (1 Kor 15, 56a)

„Ościeniem zaś śmierci jest grzech” – stwierdza św. Paweł w Pierwszym Liście do Koryntian, a oścień oznacza „to, co najbardziej rani nasze uczucia, doznania”⁴⁰. Święty Paweł pragnie nam wytłumaczyć na czym polega śmierć duchowa, wskazuje na grzech, który zrywa relację z Bogiem, krzywdzi człowieka moralnie, a nawet może krzywdzić bliźniego.

Jako stworzenia doczesne zastanawiamy się nad sensem naszego życia doczesnego, szukamy wartości, które pozwolą nam odczuwać radość życia. Buntujemy się wobec słabości naszego ciała, które podlega chorobom, przemijaniu i nieuchronnej śmierci. Szczególnie teraz pragniemy wyrwać się spod działania pandemii wirusa zwanego COVID-19, omikron i jego odmian. Mały wirus, a dokonał spustoszenia na całym świecie. Jedni odeszli, drudzy chorują, inni mają poważne powikłania po chorobie, a my dziękujemy lekarzom za ich trud w zmaganiach z tą straszną chorobą.

„Bogu niech będą dzięki za to, że dał nam odnieść zwycięstwo przez Pana naszego, Jezusa Chrystusa” (1 Kor 15, 57) – poucza nas św. Paweł. Chrystus jako pierwszy pokonał śmierć ciała w swojej naturze Boskiej i ludzkiej i przez swoje zmartwychwstanie dokonał zbawienia, czyli wyzwolenia człowieka z niewoli grzechu.

Nasze sumienie rozpoznaje tę wielką wartość wiary w Chrystusa, której podstawą jest trwanie człowieka w wieczności, czyli w miłości Boga nieustającej. Cała historia naszego zbawienia dokonuje się zatem przez wierne trwanie przy nauce i zasługach Zbawiciela.

---

40 Oścień – 1. „ostre widelki osadzone na drewnianym trzonku, służące do połowu ryb” 2. „to, co najbardziej rani nasze uczucia, doznania” 3. „daw. zaostrozony kij używany m.in. do popędzania bydła”. *Oścień*, [online:] <https://sjp.pwn.pl/szukaj/o%C5%9Bcie%C5%84.html> [dostęp: 23.02.2022].

4. „Uczeń nie przewyższa nauczyciela” (Łk 6, 40a)

Chrystus w dzisiejszej Ewangelii wskazuje na siebie i stwierdza: „Uczeń nie przewyższa nauczyciela”. On jest tym, który naucza, naucza wszystkie pokolenia ludzkie każdego przemijającego czasu. Naucza, wzywa do dobra, wskazuje na godność człowieka, na jego duszę nieśmiertelną, na jego odpowiedzialność moralną i wykorzystanie przez niego wszystkich wartości, jakie otrzymał na czele z życiem nieśmiertelnym. „Dobry człowiek z dobrego skarbcza swego serca wydobywa dobro, a zły człowiek ze złego skarbcza wydobywa zło” (Łk 6, 45ab). To pouczenie o naszym życiu moralnym, duchowym, emocjonalnym, a także pouczenie o wartości naszego codziennego życia. Chrystus w każdym widzi dobro, możliwość bycia dobrym, pod warunkiem słuchania Jego porad moralnych i kierowania się wartościami zdobywanymi dzięki wierze. Wartościami tak doczesnymi, jak i duchowymi, wiecznymi.

5. Z nauczania papieskiego

„Miłość bliźniego została zalecona już Izraelitom: «Nie będziesz szukał pomsty, nie będziesz żywił urazy do synów twego ludu, ale będziesz miłował bliźniego jak siebie samego» (Kpł 19, 18). Nawet jeśli na początku przykazanie to wydaje się dotyczyć jedynie Izraelitów, stopniowo zyskuje coraz szerszą wymowę, obejmując również obcokrajowców zamieszkujących pośród nich, przez pamięć o tym, że również Izraelici byli obcokrajowcami w ziemi egipskiej (por. Kpł 19, 34; Pwt 10, 19). W Nowym Testamencie to przykazanie miłości wyraźnie zyskuje sens powszechny; opiera się na pojęciu bliźniego, które nie zna granic (por. Łk 10, 29-37) i rozciąga się również na nieprzyjaciół (por. Mt 5, 43-47). Rzecz istotna, że miłość bliźniego postrzegana jest jako naśladowanie i przedłużenie miłosiernej dobroci Ojca niebieskiego, który troszczy się o potrzeby wszystkich i nie ma względu na osoby (por. Mt 5, 45). W każdym razie

jest związana z miłością do Boga: dwa przykazania miłości stanowią bowiem syntezę i zwieńczenie Prawa i Proroków (por. Mt 22, 40). Jedynie ten, kto zachowuje obydwa przykazania, niedaleko jest od królestwa Bożego, jak podkreśla Jezus odpowiadając na pytanie jednego z uczonych w Piśmie (por. Mk 12, 28-34)⁴¹.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 92

„Dobrze jest dziękować Panu,
śpiewać Twojemu imieniu, Najwyższy,
rano głosić Twoją łaskawość,
a wierność Twoją nocami”

---

41 Jan Paweł II, *Komentarz do Ewangelii*, oprac. M. Czeakański, T. Rowiński, Wydawnictwo M, Kraków 2011, s. 428.

I NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

CZYTANIA

Pwt 26, 4-10; Ps 91 (90), 1-2. 10-11. 12-13. 14-15 (R.: por. 15b);
Rz 10, 8-13; Mt 4, 4b; Łk 4, 1-13.

I CZYTANIE (Pwt 26, 4-10)

Mojżesz powiedział do ludu: „Kapłan weźmie koszyk z twoich rąk i położy go przed ołtarzem Pana, Boga twego. A ty wówczas wypowiesz te słowa wobec Pana, Boga swego: «Ojciec mój, tułacz Aramejczyk, zstąpił do Egiptu, przybył tam w niewielkiej liczbie ludzi i tam się rozrósł w naród ogromny, silny i liczny. Egipcjanie źle się z nami obchodzili, gnębili nas i nałożyli na nas ciężkie roboty przymusowe. Wtedy wołaliśmy do Pana, Boga ojców naszych. Pan usłyszał nasze wołanie, wejrzał na naszą nędzę, nasz trud i nasze uciemżenie. Wyprowadził nas Pan z Egiptu mocną ręką i wyciągniętym ramieniem wśród wielkiej grozy, znaków i cudów. Przeprowadził nas na to miejsce i dał nam ten kraj opływający w mleko i miód. Teraz oto przyniosłem pierwociny płodów ziemi, którą dałeś mi, Panie». Rozłożysz je przed Panem, Bogiem swoim. Oddasz pokłon Panu, Bogu swemu”.

PSALM RESPONSORYJNY (Ps 91 (90), 1-2. 10-11. 12-13. 14-15
(R.: por. 15b))

REFREN: Bądź ze mną, Panie, w moim utrapieniu.
Kto się w opiekę oddał Najwyższemu
i w cieniu Wszechmocnego mieszka,
mówi do Pana: „Ty jesteś moją ucieczką i twierdzą,
Boże mój, któremu ufam”. [...]

Nie przystąpi do ciebie niedola,
a cios nie dosięgnie twojego namiotu.
Bo rozkazał swoim aniołom,
aby cię strzegli na wszystkich twych drogach.

Będą cię nosili na rękach,
abyś stopy nie uraził o kamień.
Będziesz stąpał po węzłach i zmijach,
a lwa i smoka podepczesz.

„Ja go wybawię, bo przylgnął do Mnie,
osłonię go, bo poznał moje imię.
Będzie Mnie wzywał, a Ja go wysłucham
i będę z nim w utrapieniu,
wyzwolę go i sławą obdarzę”.

II CZYTANIE (Rz 10, 8-13)

Bracia: Cóż mówi Pismo? „Słowo to jest blisko ciebie, na twoich ustach i w sercu twoim”. A jest to słowo wiary, którą głosimy. Jeżeli więc ustami swoimi wyznasz, że Jezus jest Panem, i w sercu swoim uwierzysz, że Bóg Go wskrzesił z martwych – osiągniesz zbawienie. Bo sercem przyjęta wiara prowadzi do sprawiedliwości, a wyznawanie jej ustami – do zbawienia. Wszak mówi Pismo: „Żaden, kto wierzy w Niego, nie będzie zawstydzony”. Nie ma już różnicy między Żydem a Grekiem. Jeden jest bowiem Pan wszystkich. On to rozdziela swe bogactwa wszystkim, którzy Go wzywają. „Albowiem każdy, kto wezwie imienia Pańskiego, będzie zbawiony”.

AKLAMACJA (Mt 4, 4b)

Nie samym chlebem żyje człowiek,
lecz każdym słowem, które pochodzi z ust Bożych.

EWANGELIA (Łk 4, 1-13)

Pełen Ducha Świętego, powrócił Jezus znad Jordanu, a wiedziony był przez Ducha na pustyni czterdzieści dni, i był kuszony przez diabła. Nic przez owe dni nie jadł, a po ich upływie poczuł głód. Rzekł Mu wtedy diabeł: „Jeśli jesteś Synem Bożym, powiedz temu kamieniowi, żeby stał się chlebem”. Odpowiedział mu Jezus: „Napisane jest: «Nie samym chlebem żyje człowiek»”. Wówczas powiódł Go diabeł w górę, pokazał Mu w jednej chwili wszystkie królestwa świata i rzekł do Niego: „Tobie dam potęgę i wspaniałość tego wszystkiego, bo mnie są poddane i mogę je dać, komu zechcę. Jeśli więc upadniesz i oddasz mi pokłon, wszystko będzie Twoje”. Lecz Jezus mu odrzekł: „Napisane jest: «Panu, Bogu swemu, będziesz oddawał pokłon i Jemu samemu służyć będziesz»”. Zawiódł Go też do Jerozolimy, postawił na szczycie narożnika świątyni i rzekł do Niego: „Jeśli jesteś Synem Bożym, rzuć się stąd w dół. Jest bowiem napisane: «Aniołom swoim da rozkaz co do ciebie, żeby cię strzegli, i na rękach nosić cię będą, byś przypadkiem nie uraził swej nogi o kamień»”. Lecz Jezus mu odparł: „Powiedziano: «Nie będziesz wystawiał na próbę Pana, Boga swego»”. Gdy diabeł dopełnił całego kuszenia, odstąpił od Niego do czasu.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Nie samym chlebem żyje człowiek, lecz każdym słowem, które pochodzi z ust Bożych” (Mt 4, 4b).

To odpowiedź Chrystusa na czysto ziemskie i naturalne pytania zadane w formie kuszenia. Dziwimy się, dlaczego doszło do takiego zdarzenia, że Syn Boży odpowiadał na pytania szatana? Charakter tych pytań może odnosić się do głównych antywartości, jakimi może kierować się człowiek.

Pierwsze pytanie i próba dotyczą głodu. My boimy się głodu. Zabiegamy każdego dnia, aby spożyć przynajmniej trzy posiłki. Gromadzimy zapasy jedzenia – w magazynach, w lodówkach, uprawiamy ziemię, aby nie zabrakło nam podstawowych produktów. Jedzeniu i zaspokajaniu głodu poświęcamy wiele zabiegów i środków finansowych. W historii ludzkości głód był powodem buntów, rewolucji i zmian systemów politycznych.

Chrystus odpowiada, i nam podpowiada, że „nie samym chlebem żyje człowiek” (por. Mt 4, 4b). To znaczy, że oprócz podstawowych, naturalnych potrzeb, człowiek ma zabiegać także o inne, duchowe wartości. Człowiek nie jest tylko doczesną materią, jego ludzka natura jest także duchowa i skierowana przez wiarę do Boga.

Drugie pytanie i kuszenie dotyczyło władzy, panowania nad całym światem. Wielokrotnie władcy ulegają złudzeniu, że mogą panować nad światem, prowokują i prowadzą wojny, aby zniszczyć systemy społeczne oparte na demokracji, na powszechnych i cyklicznych wyborach. Siłą wprowadzają własny, egoistyczny i totalitarny system.

Odpowiedź na to pytanie i kuszenie była następująca: „Napisane jest: «Panu, Bogu swemu, będziesz oddawał pokłon i Jemu samemu służyć będziesz»” (por. Mt 4, 10).

Syn Boży wskazuje na swoją największą władzę, opartą na miłosierdziu, przebaczeniu i miłości. Ta władza – Boża władza – jest całkiem inna. Nie gnębi i nie poniża nikogo, ale zaprasza do czynienia świata dobrym, przyjaznym i pokojowym.

Trzecie pytanie i kuszenie dotyczyło praw natury, czyli próby zmiany funkcjonowania świata: ciężenia, oddychania, rozmnażania i życia, które ma swój cykl i przemija.

Wielokrotnie człowiek pragnie iść za taką pokusą – nowego, innego porządku rzeczy. Pragnie zmieniać świat, zmieniać jego prawa, a zmiana ta ma wykazać wielkość człowieka, niezależność od wiary i Boga.

Wszystkie pokusy zostały odrzucone, została wskazana droga dla człowieka, droga pokory, droga zgodna z naturalnym porządkiem rzeczy oraz droga wiary i zaufania Bogu.

2. „Wtedy wołaliśmy do Pana, Boga ojców naszych” (por. Pwt 26, 7)

Księga Starego Testamentu, Księga Powtórzonego Prawa wskazują na właściwą postawę ludzi wierzących. Historia izraelskiego narodu wybranego toczyła się w sposób dynamiczny, społecznie i politycznie różnorodny, często przez niewolę, cierpienie i tęsknotę za Ziemią Obiecaną.

Mimo tych prób naród wybrany, przynajmniej w większości, zachował prawdziwą wiarę, zaufanie i wierność Bogu. Znakiem tej wiary było składanie ofiar – z płodów ziemi, ze zwierząt i roślin. Była to wiara pełna wdzięczności za naturalny bieg rzeczy, który dzięki pracy i trudowi pozwala człowiekowi nie cierpieć głodu.

Narracja Księgi Powtórzonego Prawa wskazuje na zależność człowieka od natury, która została stworzona i dana człowiekowi do używania. Pamiętamy nakaz i polecenie Boga skierowane do pierwszych ludzi: „A wreszcie rzekł Bóg: «Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego

Nam. Niech panuje nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad ziemią i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi!» Stworzył, więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę” (Rdz 1, 26-27).

Obraz Boga zawarty w człowieku wiary polega na jego stronie duchowej, człowiek ma panować nad światem rozumnie, roztropnie, nie niszczyć go, bowiem ma on służyć wielu pokoleniom. Ten stworzony świat ma być piękny, przyjazny, płodny i ma zawsze ukazywać wielkość i mądrość Boga Stwórcy.

Dzisiaj bogaci w nauczanie i akty zbawcze Chrystusa inaczej oddajemy chwałę Bogu. Kierujemy się objawieniem dokonany przez Chrystusa, a ofiary składane Bogu Ojcu to Sam Chrystus uwielbiony pod postaciami Chleba i Wina, to cały obrzęd Mszy Świętej bogaty w teksty, śpiewy, konsekrację i wspólną Komunię Świętą. Już nie spalamy płodów ziemi, bo już raz Chrystus umarł za nas na krzyżu i w ten sposób zostaliśmy zbawieni. „On się spalił”! Do bezkrwawej ofiary Chrystusa na Mszy Świętej dołączamy i nasze ofiary w formie dobrych uczynków, w formie różnych sposobów wyrażania miłości do naszych bliźnich. W modlitwie powszechnej zawarte są prośby i błagania o rzeczy powszednie, potrzebne nam. Prosimy o chleb powszedni, to znaczy o wystarczającą ilość żywności (w modlitwie *Ojcze nasz...*), prosimy o zdrowie, szczególnie podczas groźnych pandemii, a teraz prosimy o pokój dla naszych bliźnich za wschodnią granicą.

3. „A jest to słowo wiary, którą głosimy” (por. Rz 10, 8)

Na pytanie, skąd się bierze nasza wiara odpowiada List do Rzymian – *jest to słowo*, słowo Boga, czyli wola Boga, jak ma żyć człowiek na tej ziemi. Słowem Boga jest Chrystus, który nauczał, czynił cudowne znaki, cudownie leczył, cudownie karmił, a obecnie czyni to mocą Ducha Świętego, który, w tajemnicy Trójcy Świętej, jest źródłem naszej wiary.

4. Jak się zbawić?

Pytanie zasadnicze: Jak się zbawić? Jak poznawać Boga? Jak mu służyć? I jak oddawać mu cześć? W Liście do Rzymian mamy odpowiedź: „Jeżeli więc ustami swoimi wyznasz, że Jezus jest Panem, i w sercu swoim uwierzysz, że Bóg Go wskrzesił z martwych – osiągniesz zbawienie” (por. Rz 10, 9). Trzeba zatem dotrzymać wierności Słowu, które do nas przyszło, wierności w myśleniu, postępowaniu, dziełach miłosierdzia i służbie bliźniemu.

Prawdopodobnie my to wszystko wiemy, znamy poprzez przykazania Boże i przykazanie miłości, teraz należy tylko te dzieła dobra wykonywać i składać na ołtarzu w czasie niedzielnej Mszy Świętej. Dalsze polecenie Listu do Rzymian wskazuje na naszą wspólnotę. Każdy człowiek ma jednakową godność, każdy otrzymał dary ciała i ducha, każdy posiada zdolności i talenty. Najważniejszym naszym dobrem jest nasze życie, i to życie wiarą, przez którą możemy osiągać zbawienie: każdy, bowiem „kto wezwie imienia Pańskiego, będzie zbawiony” (por. Rz 10, 13).

5. Z nauczania papieskiego

„Uznajemy w wierze, która jest darem Boga, cnotą nadprzyrodzoną przez Niego zesłaną, że została nam ofiarowana wielka Miłość, że zostało do nas skierowane dobre Słowo i że kiedy przyjmujemy to Słowo, którym jest Jezus Chrystus, wcielone Słowo, Duch Święty przemienia nas, oświeca drogę przyszłości i sprawia, że rosną w nas skrzydła nadziei, byśmy przemierzali tę drogę z radością. Wiara, nadzieja i miłość w godnym podziwu połączeniu kierują życie chrześcijańskie do pełnej komunii z Bogiem”⁴².

---

42 Franciszek, enc. *Lumen Fidei*..., dz. cyt., s. 10-11.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 91

„Kto się w opiekę oddał Najwyższemu
i w cieniu Wszechmocnego mieszka,
mówi do Pana: «Ty jesteś moją ucieczką i twierdzą,
Boże mój, któremu ufam»”.

II NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

CZYTANIA

Rdz 15, 5-12. 17-18; Ps 27 (26), 1bcde. 7-8. 9abc. 13-14 (R.: 1b);

Flp 3, 17 - 4, 1; Mt 17, 5; Łk 9, 28b-36.

I CZYTANIE (Rdz 15, 5-12. 17-18)

Bóg, poleciwszy Abramowi wyjść z namiotu, rzekł: „Spójrz na niebo i policz gwiazdy, jeśli zdołasz to uczynić”; potem dodał: „Tak liczne będzie twoje potomstwo”. Abram uwierzył i Pan poczytał mu to za zasługę. Potem rzekł do niego: „Ja jestem Pan, który ciebie wywiodłem z Ur chaldejskiego, aby ci dać ten oto kraj na własność”. A na to Abram: „O Panie, mój Boże, jak będę mógł się upewnić, że otrzymam go na własność?” Wtedy Pan rzekł: „Wybierz dla Mnie trzyletnią jałowicę, trzyletnią kozę i trzyletniego barana, a nadto synogarlicę i gołębicę”. Wybrawszy to wszystko, Abram poprzerażywał je wzdłuż na połowy i przerażane części ułożył jedną naprzeciw drugiej; ptaków nie porozcinał. Kiedy zaś do tego mięsa zaczęło zlatywać się ptactwo drapieżne, Abram je odpędził. A gdy słońce chyliło się ku zachodowi, Abram zapadł w głęboki sen i opanowało go uczucie lęku, jak gdyby ogarnęła go wielka ciemność. [...]

A kiedy słońce zaszło i nastał mrok nieprzenikniony, ukazał się dym jakby wydobywający się z pieca i ogień niby gorejąca pochodnia i przesunęły się między tymi połowami zwierząt. Wtedy to właśnie Pan zawarł przymierze z Abramem, mówiąc: „Potomstwu twemu daję ten kraj, od Rzeki Egipskiej aż do rzeki wielkiej, rzeki Eufrat”.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 27 (26), 1bcde. 7-8. 9abc. 13-14 (R.: 1b))

REFREN: Pan moim światłem i zbawieniem moim.

Pan moim światłem i zbawieniem moim,
kogo miałbym się lękać?
Pan obrońcą mego życia,
przed kim miałbym czuć trwogę? [...]

Usłysz, Panie, kiedy głośno wołam,
zmiłuj się nade mną i mnie wysłuchaj.
O Tobie mówi serce moje:
„Szukaj Jego oblicza!”
Będę szukał oblicza Twego, Panie.

Nie zakrywaj przede mną swojej twarzy,
nie odtrącaj w gniewie Twego sługi
Ty jesteś moją pomocą,
więc mnie nie odrzucaj. [...]

Wierzę, że będę oglądał dobra Pana
w krainie żyjących.
Oczekuj Pana, bądź mężny,
nabierz odwagi i oczekuj Pana.

II CZYTANIE (Flp 3, 17 – 4, 1)

Bracia, bądźcie wszyscy razem moimi naśladowcami i wpatrujcie się w tych, którzy tak postępują, jak tego wzór macie w nas. Wielu bowiem postępuje jak wrogowie krzyża Chrystusowego, o których często wam mówiłem, a teraz mówię z płaczem. Ich losem – zagłada, ich bogiem – brzuch, a chwała – w tym, czego winni się wstydzić. To ci, których dążenia są przyziemne. Nasza bowiem ojczyzna jest w niebie. Stamtąd też jako Zbawcy wyczekujemy Pana Jezusa Chrystusa, który przekształci nasze ciało poniżone w podobne do swego chwalebного ciała tą mocą, jaką może On także wszystko, co jest, sobie podporządkować. Przeto,

bracia umiłowani, za którymi tęsknię – radości i chwało moja! – tak trwajcie mocno w Panu, umiłowani!

AKLAMACJA (por. Mt 17, 5)

Z obłoku świetlanego odezwał się głos Ojca:
„To jest mój Syn umiłowany, Jego słuchajcie”.

EWANGELIA (Łk 9, 28b-36)

Jezus wziął z sobą Piotra, Jana i Jakuba i wyszedł na górę, aby się modlić. Gdy się modlił, wygląd Jego twarzy się odmienił, a Jego odzienie stało się lśniaco białe. A oto dwóch mężów rozmawiało z Nim. Byli to Mojżesz i Eliasz. Ukazali się oni w chwale i mówili o Jego odejściu, którego miał dopełnić w Jeruzalem. Tymczasem Piotr i towarzysze snem byli zmorzeni. Gdy się ocknęli, ujrzeli Jego chwałę i obydwu mężów, stojących przy Nim. Gdy oni się z Nim rozstawali, Piotr rzekł do Jezusa: „Mistrzu, dobrze, że tu jesteśmy. Postawimy trzy namioty: jeden dla Ciebie, jeden dla Mojżesza i jeden dla Eliasza”. Nie wiedział bowiem, co mówi. Gdy jeszcze to mówił, pojawił się obłok i osłonił ich; zlékli się, gdy weszli w obłok. A z obłoku odezwał się głos: „To jest Syn mój, Wybrany, Jego słuchajcie!” W chwili, gdy odezwał się ten głos, okazało się, że Jezus jest sam. A oni zachowali milczenie i w owym czasie nikomu nic nie powiedzieli o tym, co zobaczyli.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Gdy on jeszcze mówił, oto obłok świetlany osłonił ich, a z obłoku odezwał się głos: «To jest mój Syn umiłowany, w którym mam upodobanie, Jego słuchajcie!»” (Mt 17, 5).

Różne były i są spotkania z Bogiem. Czytania dzisiejszej drugiej niedzieli Wielkiego Postu ukazują spotkania z Bogiem, odbywające się w sposób nadzwyczajny, w formie obłoku na Górze Przemienienia i w formie ognia podczas spotkania z Abramem (Abrahamem). Nadal odbywają się spotkania Boga z człowiekiem w takich formach, aby nie pozbawiać człowieka wolnej woli, w pełnej akceptacji obecności i miłości Boga.

W naszych sumieniach Bóg odzywa się ciągle: w środowisku życia rodzinnego, społecznego, zawodowego, a nawet w postaci objawienia naturalnego w pięknie przyrody. Wielokrotnie Bóg przemawia do nas przez naszych bliźnich, obecnie przemawia i ostrzega w rzeczywistości wojny za wschodnią granicą naszego państwa. Przemawia krzywdą, cierpieniem i niepotrzebną śmiercią, przemawia przez sumienia ludzkie i przypomina Przykazanie Boże: „Nie zabijaj!”.

Bóg przemawia także w nauczaniu Kościoła, w encyklikach, adhortacjach, w orędziach papieskich na rzecz pokoju. Na przestrzeni wieków ludzkość „testowała” i „testuje” przykazania Boże, prędkiej czy później przekonuje się, że bez ich zachowania człowiek żyje w ciągłym strachu, obawach, w kłamstwach, a zawierane wcześniej społeczne, międzypaństwowe umowy, bez prawdy i miłości bliźniego, nic nie znaczą!

Ponownie, zatem trzeba wracać do nauczania i do miłości Boga, do sumienia kształtowanego przykazaniami Bożymi, a szczególnie do przykazania miłości, bowiem kto kocha Boga, wypełnia Jego przykazania!

„Najmilsi: O co prosić będziemy, otrzymamy od Niego, ponieważ zachowujemy Jego przykazania i czynimy to, co się Jemu podoba. Przykazanie zaś Jego jest takie, abyśmy wierzyli w imię Jego Syna, Jezusa Chrystusa i miłowali się wzajemnie tak, jak nam nakazał. Kto wypełnia Jego przykazania, trwa w Bogu, a Bóg w nim” (1 J 3, 22-24a).

2. „Ja jestem Pan, który ciebie wywiodłem z Ur chaldejskiego...” (por. Rdz 15, 7)

„Ja jestem Pan, który ciebie wywiodłem z Ur chaldejskiego, aby ci dać ten oto kraj na własność (por. Rdz 15, 7)”

Podstawą zawartego Przymierza Boga z narodem wybranym przez pośrednictwo Abrahama była wiara w Boga, potwierdzona w sposób nadzwyczajny Jego obecnością w postaci przesuwającego się ognia. Boga, bowiem nie można oglądać „twarzą w twarz”⁴³ podczas czasu ziemskiego życia, jest to zastrzeżone dla czasu przyszłego. Bóg jest Duchem⁴⁴, dlatego przemawia do nas w sposób duchowy. W czasach ostatecznych przemówił do nas także przez Syna⁴⁵, którego można było widzieć, słuchać, dotykać, a nawet prosić o znak, czyli cud: uzdrowienia, wskrzeszenia, nakarmienia i błogosławieństwa.

Przymierze Boga z człowiekiem, w tym wypadku za pośrednictwem Mojżesza, dokonało się przed wiekami, ale nadal obowiązuje, nadal trwa, bo Bóg jest wieczny, a Jego słowa, przymierza, dokonują

---

43 Por. (Mt 5, 8); także: „Umilowani, obecnie jesteśmy dziećmi Bożymi, ale jeszcze się nie ujawniło, czym będziemy. Wiemy, że gdy się objawi, będziemy do Niego podobni, bo ujrzemy Go takim, jakim jest” (1 J 3, 2).

44 „Bóg jest duchem, a ci, którzy mu cześć oddają, winni mu ją oddawać w duchu i w prawdzie” (J 4, 24).

45 „Wielokrotnie i na różne sposoby przemawiał niegdyś Bóg do ojców przez proroków, a w tych ostatecznych dniach przemówił do nas przez Syna. Jego to ustanowił dziedzicem wszystkich” (por. Hbr 1, 1-2).

się nieustannie w sumieniach ludzkich, szczególnie w aktach wiary. Mowa Boga do nas jest zawsze delikatna, mądra, respektująca naszą mentalność w trakcie dziejów, nasze postępy w wiedzy i mądrości. Przykładem Boga z narodem wybranym za czasów Mojżesza wydawać nam się może dziwne, zaskakujące, ale taka była wtedy forma oddawaniu Bogu czci, bowiem człowiek ofiarowywał to, co było dla niego cenne i pożyteczne, w tym wypadku zwierzęta.

Było to jednak dalekie przygotowanie do krwawej ofiary Chrystusa, tekst Pisma Świętego mówi: „Niemożliwe jest bowiem, aby krew cielców i kozłów usuwała grzechy. Przeto przychodząc na świat, mówi: Ofiary ani daru nie chciałeś, aleś Mi utworzył ciało; całopalenia i ofiary za grzech nie podobały się Tobie. [...] Ofiary krwawej z zwierząt nie chciałeś” (por. Hbr 10, 4-6. 8a).

Dopiero ofiara Chrystusa na Krzyżu spowodowała moc odpuszczenia grzechów. Mocą tej ofiary zostaliśmy wykupieni w oczach Boga. Ta ofiara spełnia się bezkrwawo na każdej Mszy Świętej.

3. „Bracia, bądźcie wszyscy razem moimi naśladowcami...” (por. Flp 3, 17)

„Bracia, bądźcie wszyscy razem moimi naśladowcami” – zachęca św. Paweł w Liście do Filipian i wskazuje na dobre czyny, które wyrażają prawdziwą wiarę. Potępienie złego postępowania mocą wiary, czyli mocą Chrystusa jest jedyną formą walki ze złem i grzechem. Porównanie człowieka „ziemskiego” z tym, który patrzy w niebo, czyli odczuwa wartość wieczności jest jednoznaczne i decydujące o wierze prawdziwej.

Z Bogiem nie można być tylko tu i teraz – w doczesności, nam ludziom wiary obiecane i wysłużone jest przez Chrystusa życie wieczne. Dlatego nasze doczesne czyny mają taką moc zbawczą.

4. Chrystus na Górze Przemienienia umacniał wiarę apostołów

Chrystus na Górze Przemienienia umocnił wiarę apostołów, Piotra, Jana i Jakuba. Doznali szoku, a św. Piotr nie wiedział, co powiedzieć, bowiem przez chwilę znaleźli się w niebie i słyszeli dialog Chrystusa z Mojżeszem i Eliaszem. Przez moment dokonało się połączenie Starego Testamentu z Nowym Testamentem, dawnych czasów z czasami Chrystusa w czasie Jego pobytu na ziemi. Historia dialogu Boga z człowiekiem połączyła wszystkie pokolenia, wszystkie narody i całą ludzką rzeczywistość.

Apostołowie ponownie doświadczają będą takiego spotkania z Bogiem podczas epifanii. Będą niedowierzać, sprawdzać, przekonywać się wzajemnie, wspólnie spożywać posiłek z Chrystusem Zmartwychwstałym. A wszystko to się działo, także dla naszego zbawienia, abyśmy uwierzyli, „że Jezus Jest Panem”. „Jeżeli więc ustami swoimi wyznasz, że JEZUS JEST PANEM, i w sercu swoim uwierzysz, że Bóg Go wskrzesił z martwych – osiągniesz zbawienie” (por. Rz 10, 9).

Ponownie na Górze Przemienienia padła deklaracja: „To jest Syn mój, Wybrany, Jego słuchajcie!” (Łk 9, 35b). Było to ostateczne świadectwo i jednocześnie objawienie się tajemnicy Trójcy Przenajświętszej. Jeden Bóg w Trzech Osobach ujawnia swoją naturę człowiekowi, aby go zbawiać!

Każdy chrześcijanin zawiera przymierze z Bogiem w sakramencie chrztu, potwierdza to przymierze, przyjmując następne sakramenty, czyli znaki obecności Boga w naszym życiu. Nadzwyczajne przymierze dokonuje się podczas Mszy Świętej, kiedy Boga – Chrystusa przyjmujemy w Komunii Świętej.

5. Z nauczania papieskiego

„Spotkanie z Jezusem w Piśmie Świętym prowadzi nas do Eucharystii, w której to samo słowo osiąga swoją największą skuteczność, ponieważ

jest Ona realną obecnością żywego Słowa. Tam jedyny Absolut otrzymuje najwspanialsze uwielbienie, jakie można Jemu oddać na tym świecie, ponieważ to Chrystus ofiaruje samego Siebie. A kiedy przyjmujemy Go w Komunii św., odnawiamy nasze przymierze z Nim i pozwalamy Mu na coraz pełniejsze wypełnianie Jego przemieniającego działania”⁴⁶.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 27

„Pan moim światłem i zbawieniem moim,
kogo miałbym się lękać?
Pan obrońcą mego życia,
przed kim miałbym czuć trwogę?”

---

46 Franciszek, adh. *Gaudete et exsultate*, dz. cyt., s. 113.

III NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

CZYTANIA

Wj 3, 1-8a. 13-15; Ps 103 (102), 1b-2. 3-4. 6-7. 8. 11 (R.: por. 8a);
1 Kor 10, 1-6. 10-12; Mt 4, 17; Łk 13, 1-9.

I CZYTANIE (Wj 3, 1-8a. 13-15)

Gdy Mojżesz paść owce swego teścia imieniem Jetro, kapłana Madianitów, zaprowadził owce w głąb pustyni i doszedł do Góry Bożej Horeb. Wtedy ukazał mu się Anioł Pański w płomieniu ognia, ze środka krzewu. Mojżesz widział, jak krzew płonął ogniem, a nie spłonął od niego. Wtedy Mojżesz powiedział do siebie: „Podejdę, żeby się przyjrzeć temu niezwykłemu zjawisku. Dlaczego krzew się nie spala?” Gdy zaś Pan ujrzał, że podchodzi, by się przyjrzeć, zawołał Bóg do niego ze środka krzewu: „Mojżeszu, Mojżeszu!” On zaś odpowiedział: „Oto jestem”. Rzekł mu Bóg: „Nie zbliżaj się tu! Zdejmij sandały z nóg, gdyż miejsce, na którym stoisz, jest ziemią świętą”. Powiedział jeszcze Pan: „Jestem Bogiem ojca twego, Bogiem Abrahama, Bogiem Izaaka i Bogiem Jakuba”. Mojżesz zasłonił twarz, bał się bowiem zwrócić oczy na Boga. Pan mówił: „Dosyć napatrzyłem się na udrękę ludu mego w Egipcie i nasłuchałem się narzekań jego na ciemieżców, znam więc jego ucieszenie. Zstąpiłem, aby go wyrwać z rąk Egiptu i wyprowadzić z tej ziemi do ziemi żyznej i przestronnej, do ziemi, która opływa w mleko i miód” [...]

Mojżesz zaś rzekł Bogu: „Oto pójdę do Izraelitów i powiem im: Bóg ojców naszych posłał mnie do was. Lecz gdy oni mnie zapytają, jakie jest Jego imię, cóż im mam powiedzieć?” Odpowiedział Bóg Mojżeszowi: „Jestem, który jestem”. I dodał: „Tak powiesz synom Izraela: Jestem posłał mnie do was”. Mówił dalej Bóg do Mojżesza: „Tak powiesz Izraelitom: Pan, Bóg ojców waszych, Bóg Abrahama, Bóg Izaaka i Bóg

Jakuba posłał mnie do was. To jest imię moje na wieki i to jest moje zawołanie na najdalsze pokolenia”.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 103 (102), 1b-2. 3-4. 6-7. 8. 11
(R.: por. 8a))

REFREN: Pan jest łaskawy, pełen miłosierdzia.

Błogosław, duszo moja, Pana,

i wszystko, co jest we mnie, święte imię Jego.

Błogosław, duszo moja, Pana

i nie zapominaj o wszystkich Jego dobrodziejstwach.

On odpuszcza wszystkie twoje winy

i leczy wszystkie choroby.

On twoje życie ratuje od zguby,

obdarza cię łaską i zmiłowaniem. [...]

Dzieła Pana są sprawiedliwe,

wszystkich uciśnionych ma w swojej opiece.

Drogi swoje objawił Mojżeszowi,

swoje dzieła synom Izraela.

Miłosierny jest Pan i łaskawy,

nieskory do gniewu i bardzo cierpliwy. [...]

Bo jak wysoko niebo wznosi się nad ziemią,

tak wielka jest łaska Pana dla Jego czcicieli.

II CZYTANIE (1 Kor 10, 1-6. 10-12)

Nie chciałbym, bracia, byście nie wiedzieli, że nasi ojcowie wszyscy co prawda zostawali pod obłokiem, wszyscy przeszli przez morze i wszyscy byli ochrzczeni w imię Mojżesza, w obłoku i w morzu; wszyscy też spożywali ten sam pokarm duchowy i pili ten sam duchowy napój.

Pili zaś z towarzyszącej im duchowej skały, a skałą był Chrystus. Lecz w większości z nich nie upodobał sobie Bóg; polegli bowiem na pustyni. Stało się zaś to wszystko, by mogło posłużyć za przykład dla nas, abyśmy nie byli skłonni do złego, tak jak oni zła pragnęli. [...]

Nie szemrajcie, jak niektórzy z nich szemrali – i zostali wytraceni przez dokonującego zagłady. A wszystko to przydarzało się im jako zapowiedź rzeczy przyszłych, spisane zaś zostało ku pouczeniu nas, których dosięga kres czasów. Niech przeto ten, komu się zdaje, że stoi, baczy, aby nie upadł.

AKLAMACJA (por. Mt 4, 17)

Pan mówi: Nawracajcie się,
bliskie jest królestwo niebieskie.

EWANGELIA (Łk 13, 1-9)

W tym czasie przyszli jacyś ludzie i donieśli Jezusowi o Galilejczykach, których krew Piłat zmieszał z krwią ich ofiar. Jezus im odpowiedział: „Czyż myślicie, że ci Galilejczycy byli większymi grzesznikami niż inni mieszkańcy Galilei, iż to ucierpieli? Bynajmniej, powiadam wam; lecz jeśli się nie nawrócicie, wszyscy podobnie zginiecie. Albo myślicie, że owych osiemnastu, na których zwała się wieża w Siloam i zabiła ich, było większymi winowajcami niż inni mieszkańcy Jeruzalem? Bynajmniej, powiadam wam; lecz jeśli się nie nawrócicie, wszyscy tak samo zginiecie”. I opowiedział im następującą przypowieść: „Pewien człowiek miał zasadzony w swojej winnicy figowiec; przyszedł i szukał na nim owoców, ale nie znalazł. Rzekł więc do ogrodnika: «Oto już trzy lata, odkąd przychodzę i szukam owocu na tym figowcu, a nie znajduję. Wytnij go, po co jeszcze ziemię wyjaławia?» Lecz on mu odpowiedział: «Panie, jeszcze na ten rok go pozostaw, aż okopię go i obłożę nawozem; i może wyda owoc. A jeśli nie, w przyszłości możesz go wyciąć»”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Pan mówi: Nawracajcie się, bliskie jest królestwo niebieskie”
(por. Mt 4, 17).

Słuchamy Boga szczególnie w okresie Wielkiego Postu, słuchamy i rozmyślamy o aktach zbawczych Chrystusa, szczególnie o Jego męce przez którą „świat odkupić raczył”⁴⁷. Mamy się nawracać i mamy zmieniać nasze przyzwyczajenia odległe moralnie od chrześcijańskich wartości, to znaczy od: sprawiedliwości, miłości, wolności, pokoju, prawdy i solidarności. W obszarze każdej z tych wartości zdarzają się nam jakieś braki, a Chrystus pragnie, abyśmy byli doskonali tak, „jak doskonałym jest Ojciec nasz, Który jest w niebie” (por. Mt 5, 48).

Zawsze zwracamy się do Boga i Jego nauczania z wiarą, że Bóg nas nie oszuka, nie wprowadzi nas w błąd, ponieważ jest Miłością, a my jesteśmy Jego dziećmi.

Dzisiaj przypomina nam motyw, którym jest „królestwo niebieskie”. Wiele już wiemy o tym królestwie, Pismo Święte i Katechizm pouczają, że najważniejszą treścią tegoż królestwa jest sam Bóg, są też święci, są też nasi bracia i najbliżsi, którzy już odeszli fizycznie, ale duchowo nadal trwają w Bogu, a On trwa w nich.

Chrystus nauczał nas o tym królestwie w wielu przypowieściach, mówił: „Królestwo niebieskie podobne jest do...”, tak jak owo ziarno gorczycy (por. Mt 13, 31-32), królestwo potrafi przemieniać wszystko i wszystkich (por. Mt 13, 33). Królestwo to porównywane jest do skarbu ukrytego w roli (por. Mt 13, 44). Człowiek, który znalazł drogocenną perłę, sprzedał wszystkie posiadane przez siebie perły, by móc nabyć tę jedną jedyną (por. Mt 13, 45-46). Królestwo niebieskie można

---

47 Droga krzyżowa: „Kłaniamy Ci się Panie Jezu Chryste i Błogosławimy Tobie...”

porównać do uczty królewskiej, na którą zaproszeni są wszyscy ludzie (por. Mt 22, 1-14).

Zatem, bliskie jest królestwo Boże, wystarczy tylko poczuć się dzieckiem Boga, a natychmiast nasze sumienie pobudzane jest do wdzięczności, ofiarności, a w czasie Wielkiego Postu nasze sumienia i serca stają się skore do przebaczenia win bliźnim.

Wszystkie wspomniane i bardzo liczne przypowieści Jezusa ukazują królestwo Boże, do którego zaproszony jest każdy z nas, bez wyjątku, dobry i zły z zastrzeżeniem, aby się poprawił. Do Boga, do Jego królestwa nie można iść z grzechami, chociaż w doczesności, w królestwie, które się zaczęło na ziemi, zdarzają się występki i grzechy. Królestwo to jest już obecne wśród nas, stanowi go Kościół, którego Głową jest Chrystus.

2. Imię Boga: „Jestem, który jestem” (por. Wj 3, 14)

Księga Wyjścia Starego Testamentu w plastyczny sposób przedstawia spotkanie Boga z Mojżeszem. Ten patriarcha otrzymuje polecenie wprowadzenia Izraelitów z ziemi faraona, z ziemi egipskiej, z niewoli.

Mojżesz w imieniu nas wszystkich, w imieniu całego narodu wybranego postawił pytanie o naturę Boga, o prawdę o Bogu, o prawdę o Jego istnieniu. Odpowiedź była nadzwyczaj zaskakująca, ale pełna treści. Imię Boga jest: „Jestem, który jestem” (por. Wj 3, 14). Istotą Boga jest Jego istnienie trwałe, niezmienne, wieczne, nieprzemijające. Zatem, Bóg jest obecny wszędzie, zawsze, a szczególnie jest obecny w sytuacjach miłości, dobra, przebaczenia i służby bliźniemu. Bóg jest obecny we wszystkich wartościach i reprezentuje czystą miłość i dobro.

W takim kontekście lepiej rozumiemy pragnienie Chrystusa, aby połączyć się z Bogiem Ojcem, mówił: Idę do Ojca mego, do Boga! „Niech się nie trwoży serce wasze. Wierzycie w Boga? I we Mnie wierzcie! W domu Ojca mego jest mieszkań wiele. Gdyby tak nie było, to bym

wam powiedział. Idę przecież przygotować wam miejsce. A gdy odejdę i przygotuję wam miejsce, przyjdę powtórnie i zabiorę was do siebie, abyście i wy byli tam, gdzie Ja jestem” (J 14, 1-3).

Taka deklaracja pociesza nas, a akty zbawcze Chrystusa, które przeżywać będziemy w Wielkim Tygodniu, w Wielkim Poście, świadczą o mocy zbawczej Chrystusa, o Jego miłości i jedności z Bogiem Ojcem.

3. „A wszystko to przydarzało się im jako zapowiedź rzeczy przyszłych” (1 Kor 10, 11a)

W Pierwszym Liście do Koryntian św. Paweł opowiada i interpretuje wędrówkę narodu wybranego, wspomina chrzest wodą z Morza Czerwonego, wspomina wodę ze skały, wspomina dziwny pokarm zwany „manną”. Te wydarzenia świadczyły o opiece Boga nad ówczesnymi ludźmi, a szczególnie o dochowaniu przez Boga obietnicy doprowadzenia narodu wybranego do Ziemi Obiecanej. Ta ziemia stała się symbolem królestwa Bożego, ziemi obiecanej, ale już nie w wymiarze materialnym, ale w duchowym.

Konkluzja jest jasna: „A wszystko to przydarzało się im jako zapowiedź rzeczy przyszłych, spisane zaś zostało ku pouczeniu nas” (por. 1 Kor 10, 11). Jesteśmy pouczeni, zatem świadomi i zarazem odpowiedzialni za wszystkie te prawdy Boże. Historia zbawienia jest nam znana, a teraz w tę historię włączani jesteśmy i my. W tę historię zbawienia włączamy się poprzez wiarę, ale wiarę żywą, prawdziwą, pełną dobrych uczynków i miłości bliźniego.

4. „Lecz jeśli się nie nawrócicie, wszyscy podobnie zginiecie” (Łk 13, 3b)

Chrystus w dzisiejszej Ewangelii przytacza różne zdarzenia i tragiczne wypadki, jakie przydarzają się w życiu ludzkim. Świadczą one

o kruchości ludzkiego istnienia. Należy je traktować jako ostrzeżenie. Obecnie boimy się wojny, współczujemy narodowi ukraińskiemu, nie raz myślimy o tzw. karze Bożej za złe postępowanie. Chrystus poucza: „Bynajmniej”! i wskazuje na nawrócenie: „Lecz jeśli się nie nawrócicie, wszyscy podobnie zginiecie” (por. Łk 13, 3).

Nie jest to zastraszanie, ale prawda o przygodności życia ludzkiego. Jedyną drogą wychodzenia z nieszczęść i zagrożeń jest wiara w miłosierdzie Boże. Bóg jest miłością i nie pragnie śmierci grzesznika. „A jeśli bezbożny odstąpił od bezbożności, której się oddawał, i postępuje według prawa i sprawiedliwości, to zachowa duszę swoją przy życiu. Zastanowił się i odstąpił od wszystkich swoich grzechów, które popełniał, i dlatego na pewno żyć będzie, a nie umrze” (Ez 18, 27-28) – tak mówi prorocstwo Ezechiela.

Tę prawdę potwierdził Chrystus słowami: „Nawracajcie się, bliskie jest królestwo niebieskie” (por. Mt 4, 17). Miłosierdzie Boże i Boża „cierpliwość” są zawarte w przypowieści: „Lecz on [ogrodnik] mu odpowiedział: «Panie, jeszcze na ten rok go pozostaw, aż okopię go i obłożę nawozem; i może wyda owoc. A jeśli nie, w przyszłości możesz go wyciąć»” (por. Łk 13, 8-9).

Nie dajmy się „wycinać” z nadziei królestwa Bożego, ono jest już w nas „zasadzone” poprzez sakramenty święte; chrzest św., sakrament bierzmowania, a szczególnie sakrament pojednania.

5. Z nauczania papieskiego

„Skoro wiara jest słuchaniem i widzeniem, to przekazywana jest również jako słowo i jako światło. [...] Przejęte słowo staje się odpowiedzią, wyznaniem i w ten sposób rozbrzmiewa dla innych, zachęcając ich, by uwierzyli. Z drugiej strony, św. Paweł mówi także o świetle: «wpatrujemy się w jasność Pańską jakby w zwierciadło [...], coraz bardziej jaśniejąc, upodobniamy się do Jego obrazu» (2 Kor 3, 18). Odbicie tego

światła przenosi się z jednego oblicza na drugie, tak jak Mojżesz nosił w sobie odbłask chwały Bożej po rozmowie z Nim: «[Bóg] zabłysnął w naszych sercach, by olśnić nas jasnością poznania chwały Bożej na obliczu Chrystusa» (2 Kor 4, 6). Światło Jezusa jaśnieje jak w zwierciadle na obliczach chrześcijan i tak się rozchodzi, i tak dociera do nas, abyśmy i my mieli udział w tym widzeniu i odzwierciedlali innym Jego światło, tak jak światło paschału, które w liturgii wielkanocnej zapala tyle innych świec. Wiara przekazywana jest, można powiedzieć, od osoby do osoby, podobnie jak płomień zapala się od innego płomienia. Chrześcijanie w swym ubóstwie sięją tak urodzajne ziarno, że staje się ono wielkim drzewem, zdolnym napęłnić świat owocami⁴⁸.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 103

„On odpuszcza wszystkie twoje winy
i leczy wszystkie choroby.
On twoje życie ratuje od zguby,
obdarza cię łaską i zmiłowaniem”.

---

48 Franciszek, enc. *Lumen Fidei*..., dz. cyt., s. 49-50.

IV NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

CZYTANIA

Joz 5, 9a. 10-12; Ps 34 (33), 2-3. 4-5. 6-7 (R.: por. 9a); 2 Kor 5, 17-21;
Łk 15, 18; Łk 15, 1-3. 11-32.

I CZYTANIE (Joz 5, 9a. 10-12)

Pan rzekł do Jozuego: „Dziś zrzuciłem z was hańbę egipską” [...]. Rozłożyli się obozem Izraelici w Gilgal i tam obchodzili Paschę czternastego dnia miesiąca wieczorem, na stepach Jerycha. Następnego dnia Paschy jedli z plonu tej krainy, chleby praśne i ziarna prażone tego samego dnia. Manna ustała następnego dnia, gdy zaczęli jeść plon tej ziemi. Nie mieli już więcej Izraelici manny, lecz żywili się tego roku plonami ziemi Kanaan.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 34 (33), 2-3. 4-5. 6-7 (R.: por. 9a))

REFREN: Wszyscy zobaczcie, jak nasz Pan jest dobry.

Będę błogosławił Pana po wieczne czasy,
Jego chwała będzie zawsze na moich ustach.
Dusza moja chlubi się Panem,
niech słyszą to pokorni i niech się weselą.

Wysławiajcie razem ze mną Pana,
wspólnie wywyższajmy Jego imię.
Szukałem pomocy u Pana, a On mnie wysłuchał
i wyzwolił od wszelkiej trwogi.

Spójrzcie na Niego, a rozpromienicie się radością,
oblicza wasze nie zapłoną wstydem.

Oto zawołał biedak i Pan go usłyszał,
i uwolnił od wszelkiego ucisku.

II CZYTANIE (2 Kor 5, 17-21)

Bracia: Jeżeli ktoś pozostaje w Chrystusie, jest nowym stworzeniem. To, co dawne, minęło, a oto wszystko stało się nowe. Wszystko zaś to pochodzi od Boga, który pojednał nas z sobą przez Chrystusa i zlecił nam posługę jednania. Albowiem w Chrystusie Bóg jedną z sobą świat, nie poczytując ludziom ich grzechów, nam zaś przekazując słowo jednania. Tak więc w imieniu Chrystusa spełniamy posłannictwo jakby Boga samego, który przez nas udziela napomnień. W imię Chrystusa prosimy: pojednajcie się z Bogiem! On to dla nas grzechem uczynił Tego, który nie znał grzechu, abyśmy się stali w Nim sprawiedliwością Bożą.

AKLAMACJA (Łk 15, 18)

Zabiorę się i pójdę do mego ojca, i powiem:
„Ojcze, zgrzeszyłem przeciw Niebu i względem ciebie”.

EWANGELIA (Łk 15, 1-3. 11-32)

W owym czasie przybliżali się do Jezusa wszyscy celnicy i grzesznicy, aby Go słuchać. Na to szemrali faryzeusze i uczeni w Piśmie, mówiąc: „Ten przyjmuje grzeszników i jada z nimi”. Opowiedział im wtedy następującą przypowieść: [...] „Pewien człowiek miał dwóch synów. Młodszy z nich rzekł do ojca: «Ojcze, daj mi część własności, która na mnie przypada». Podzielił więc majątek między nich. Niedługo potem młodszy syn, zabrawszy wszystko, odjechał w dalekie strony i tam roztrwonił swoją własność, żyjąc rozrzutnie. A gdy wszystko wydał, nastął ciężki głód w owej krainie, i on sam zaczął cierpieć niedostatek. Poszedł i przystał na służbę do jednego z obywateli owej krainy, a ten posłał go na swoje pola, żeby pasł świnie. Pragnął on napełnić swój żołądek strąkami, którymi żywiły się świnie, lecz nikt mu ich

nie dawał. Wtedy zastanowił się i rzekł: «Iluż to najemników mojego ojca ma pod dostatkiem chleba, a ja tu przymieram głodem. Zabiorę się i pójdę do mego ojca, i powiem mu: Ojcze, zgrzeszyłem przeciw Niebu i względem ciebie; już nie jestem godzien nazywać się twoim synem: uczyni mnie choćby jednym z twoich najemników». Zabrał się więc i poszedł do swojego ojca. A gdy był jeszcze daleko, ujrzał go jego ojciec i wzruszył się głęboko; wybiegł naprzeciw niego, rzucił mu się na szyję i ucałował go. A syn rzekł do niego: «Ojcze, zgrzeszyłem przeciw Niebu i wobec ciebie, już nie jestem godzien nazywać się twoim synem». Lecz ojciec powiedział do swoich sług: «Przynieście szybko najlepszą szatę i ubierzcie go; dajcie mu też pierścień na rękę i sandały na nogi! Przyprawdźcie utuczone cielę i zabijcie: będziemy ucztować i weselić się, ponieważ ten syn mój był umarły, a znów ożył; zaginął, a odnalazł się». I zaczęli się weselić. Tymczasem starszy jego syn przebywał na polu. Gdy wracał i był blisko domu, usłyszał muzykę i tańce. Przywołał jednego ze sług i pytał go, co to ma znaczyć. Ten mu rzekł: «Twój brat powrócił, a ojciec twój kazał zabić utuczone cielę, ponieważ odzyskał go zdrowego». Rozgniewał się na to i nie chciał wejść; wtedy ojciec jego wyszedł i tłumaczył mu. Lecz on odpowiedział ojcu: «Oto tyle lat ci służę i nie przekroczyłem nigdy twojego nakazu; ale mnie nigdy nie dałeś koźlęcia, żebym się zabawił z przyjaciółmi. Skoro jednak wrócił ten syn twój, który roztrwoniał twój majątek z nierządnicami, kazałeś zabić dla niego utuczone cielę». Lecz on mu odpowiedział: «Moje dziecko, ty zawsze jesteś ze mną i wszystko, co moje, do ciebie należy. A trzeba było weselić się i cieszyć z tego, że ten brat twój był umarły, a znów ożył; zaginął, a odnalazł się»”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Zabiorę się i pójdę do mego ojca, i powiem: «Ojcze, zgrzeszyłem przeciw Niebu i względem ciebie»” (Łk 15, 18).

W piątek 25 marca br. o godz. 17.00 papież Franciszek podczas nabożeństwa pokutnego w Bazylice św. Piotra w Watykanie poświęcił Rosję i Ukrainę Niepokalanemu Sercu Maryi. W jedności z papieżem akt ten został dokonany także we wszystkich kościołach w Polsce i na świecie.

Akt zawierzenia jest wyrazem wiary, ufności i nadziei, że Matka Najświętsza w sposób cudowny i duchowy dokona przemiany w sercach agresora, a narodowi ukraińskiemu doda sił i odwagi, aby wytrwał w miłości do życia, ojczyzny i bliźniego.

Wszyscy, cały świat cierpi, modli się i zadaje pytanie: Dlaczego? Dlaczego człowiek zabija drugiego człowieka? Dlaczego piąte przykazanie – Nie zabijaj! – dane przez Boga nie jest zachowywane? Argumenty polityczne, gospodarcze, historyczne i spory międzynarodowe nie są warte śmierci i cierpienia jednego człowieka, dziecka Bożego, obojętnie po której stronie frontu wojennego się znajduje.

Wobec tragedii wojny czujemy się bezradni i czekamy na interwencję Boga. Słabo wierzący nawet wątpią w Jego istnienie. Bezmiar cierpienia i śmierci nas przeraża. Skąd w sercu człowieka może powstać tyle nienawiści, złości i agresji? Myślimy, że jest to wyraz słabości albo postawy całkowicie oddalonej od wiary w Boga obecnego, miłosiernego, którego istotą jest istnienie w miłości. Bóg jest miłością dla wszystkich i tylko idąc drogą miłości, człowiek może postępować właściwie i służyć dobrem innym ludziom.

2. Radość z posiadanej ojczyzny

Naród wybrany przez dziesiątki lat szedł do własnej ziemi ojczyźnianej. Wreszcie patriarcha Jozue⁴⁹ dokonał tego wielkiego dzieła, wprowadził Izraelitów do Kanaanu, zrealizowało się najważniejsze pragnienie. „Dziś zrzuciłem z was hańbę egipską” (Joz 5, 9a) – hańbą egipską była niewola, czas ucisku, cierpienia i śmierci poszczególnych plemion izraelskich.

Księga Jozuego podpowiada, w tym małym fragmencie, jeszcze inne wartości. Izraelici „obchodzili Paschę czternastego dnia miesiąca wieczorem, na stepach Jerycha” (Joz 5, 10b). Tamci ludzie byli wdzięczni Bogu, potrafili cieszyć się i dziękować pomimo tylu nieszczęść, niesprawiedliwości i wielkiego trudu ofiarowanego dla ojczyzny.

Dziękowanie Bogu było wyrazem wiary i jednocześnie wskazywało na narodowe pojednanie, na akceptację odbytej próby, na wzajemnie przebaczenie. Wszystko to działo się dzięki głębokiej wierze w Boga.

„Następnego dnia Paschy jedli z plonu tej krainy, chleby prażone i ziarna prażone” (Joz 5, 11); „zaczęli jeść plon tej ziemi” (por. Joz 5, 12).

Każdy człowiek w swoim ojczystym kraju ma prawo do wolności, ma prawo do korzystania z owoców ojczystej ziemi, ma prawo do pokarmu, ubrania, mieszkania, kultury i rozwoju społecznego. To prawo jest naturalne, niezmiennie i powinno być szanowane we wszystkich relacjach międzynarodowych. Jest to prawo do życia dane człowiekowi przez Boga Stwórcę. Nawet niewierzący, z humanistycznego

---

49 „Jozue – „Jahwe to wybawienie” – postać biblijna, bohater Księgi Jozuego, sędzia starożytnego Izraela, symbol nieugiętości i wierności, święty katolicki, prawosławny, ormiański i koptyjski. Jozue był synem Nuna [...] z plemienia Efraima”. *Jozue*, [online:] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Jozue> [dostęp: 25.03.2022].

punktu widzenia, szanują to prawo, bo ono gwarantuje ludzkie istnienie na ziemi.

3. „Jeżeli ktoś pozostaje w Chrystusie, jest nowym stworzeniem” (2 Kor 5, 17a)

„Jeżeli ktoś pozostaje w Chrystusie, jest nowym stworzeniem” – stwierdza św. Paweł w Drugim Liście do Koryntian. *Nowe stworzenie* odnosi się do przemiany wewnętrznej człowieka. Człowiek wiary nie krzywdzi, nie zabija, nie okrada, nie niszczy cudzej własności. Człowiek wiary jest *nowym* człowiekiem – *stworzeniem*, a przemiana dokonała się już na chrzcie świętym. Ta przemiana ma dokonywać się nieustannie, a szczególnie wobec zła, które nadal niszczy dobro stworzone i podtrzymywane przez Boga.

Człowiek wiary potrafi zrozumieć drugiego człowieka, akceptuje życie i dobrostan drugiego, jest humanistą i wychodzi naprzeciw wszelkim potrzebom ludzkim. Każdy człowiek jest równy drugiemu, ma tę samą godność i wartość nieprzemijającą, ponieważ każdy jest niepowtarzalny. Nie ma dwóch ludzi całkowicie jednakowych, nawet bliźnięta różnią się kodem genetycznym. Życie ludzkie jest unikatem, nigdy się nie powtórzy na ziemi, dlatego ma taką wartość, dlatego Bóg powiedział, ogłosił: Nie zabijaj! O każdego człowieka trzeba upominać się już teraz, na tej ziemi, w wieczności o każdego z nas upomni się Bóg. Tak było już w pierwszych chwilach ludzkiego życia opisanych w Księdze Rodzaju.

„Pan zapytał Kaina: «Dlaczego jesteś smutny i dlaczego twarz twoja jest ponura? Przecież gdybyś postępował dobrze, miałbyś twarz pogodną; jeżeli zaś nie będziesz dobrze postępował, grzech leży u wrót i czyha na ciebie, a przecież ty masz nad nim panować»” (Rdz 4, 6-7). Po dokonanej zbrodni padło stwierdzenie: „Bądź więc teraz przeklęty

na tej roli, która rozwarła swą paszczę, aby wchłonąć krew brata twego, przelaną przez ciebie” (Rdz 4, 11).

Dobro, zatem jest w zasięgu każdego, a panowanie nad grzechem jest zadaniem moralnym człowieka, możliwym do osiągnięcia. Tym bardziej „Jeżeli ktoś pozostaje w Chrystusie” (2 Kor 5, 17a).

To Chrystus dokonał zbawienia i wybawienia ze wszystkich grzechów świata, a „Bóg nie chce śmierci grzesznika, ale, aby się nawrócił i żył” (por. Ez 33, 11), żył godnie, moralnie poprawnie.

4. Przebaczenie

Głównym sensem dzisiejszej Ewangelii i przypowieści jest przebaczenie. Przebaczenie ze strony ojca, który symbolizuje Boga Ojca. Argumenty ojca skierowane do syna były bardzo wzruszające: „ponieważ ten syn mój był umarły, a znów ożył; zaginął, a odnalazł się. I zaczęli się weselić” (Łk 15, 24).

Śmierć zatem może być nie tylko fizyczna, ale także moralna. Syn marnotrawny *odnalazł się*, ponieważ przemieniła go miłość ojca. Wcześniej była refleksja: „Zabiorę się i pójdę do mego ojca, i powiem mu: Ojcze, zgrzeszyłem przeciw Niebu i względem ciebie” (Łk 15, 18).

Boże i ludzkie przebaczenie jest możliwe, a nawet konieczne, bo ostatecznie zdamy sobie sprawę z naszego myślenia i postępowania.

W każdym czasie, a nawet w czasie wojny, możliwe jest zapanowanie nad złem. Najpierw jednak musi nastąpić refleksja: „Zabiorę się i pójdę do mego ojca” (Łk 15, 18a). Ta refleksja powinna się zrodzić, a następnie prowadzić do niezmiennych praw zawartych w Dziesięciu przykazaniach Bożych. Ponadto Chrystus wyprosił nam u Ojca Niebieskiego darowanie wszystkich win, swoją śmiercią i zmartwychwstaniem ukazał ogrom Bożej miłości i miłosierdzia oraz wskazał na przykazanie miłości.

Obecny Wielki Post jest szczególny, jest czasem wojny, cierpienia i śmierci. Starajmy się dokonywać przemiany siebie i tego umęczonego świata.

5. Z nauczania papieskiego

„Wysłuchaliśmy przed chwilą fragmentu Ewangelii według św. Łukasza, który przypomina nam Chrystusową przypowieść o synu marnotrawnym. Do tej przypowieści nawiązałem w encyklice *Dives in misericordia*, uwypuklając wzruszenie, z jakim ojciec biegnie synowi naprzeciw, rzuca mu się na szyję i go całuje. Napisałem wówczas: «Ów ojciec niewątpliwie działa pod wpływem głębokiego uczucia i tym się również tłumaczy jego szczodrość wobec syna, która tak oburzyła starszego brata. Jednakże podstaw owego wzruszenia należy szukać głębiej. Oto ojciec jest świadom, że ocalone zostało zasadnicze dobro: dobro człowieczeństwa jego syna. Wprawdzie zmarnował majątek, ale człowieczeństwo ocalało. Co więcej, zostało ono jakby odnalezione na nowo. Wyrazem tej świadomości są słowa, które ojciec wypowiada do starszego syna: *trzeba się weselić i cieszyć z tego, że ten brat twój był umarły, a znów ożył; zginął, a odnalazł się* (Łk 15, 32). W tym samym rozdziale Ewangelii św. Łukasza czytamy przypowieść o znalezionej owcy (por. 15, 3-6), a z kolei o znalezionej drachmie (por. 15, 8 i n.) i za każdym razem uwydatniona jest taka sama radość, jak w wypadku syna marnotrawnego. [...]»⁵⁰.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 34

„Spójrzcie na Niego, a rozpromienicie się radością,
oblicza wasze nie zapłoną wstydem.
Oto zawołał biedak i Pan go usłyszał,
i uwolnił od wszelkiego ucisku”.

---

50 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta. Rok ABC*, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2011, s. 162.

V NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

CZYTANIA

Iz 43, 16-21; Ps 126 (125), 1b-2b. 2c-3. 4-5. 6 (R.: por. 3a); Flp 3, 8-14;
Jl 2, 13bc; J 8, 1-11.

I CZYTANIE (Iz 43, 16-21)

Tak mówi Pan, który otworzył drogę przez morze i ścieżkę przez potężne wody; który wiodł na wyprawę wozy i konie, także i potężne wojsko; upadli, już nie powstaną, zgaśli, jak knotek zostali zdmuchnięci. „Nie wspominajcie wydarzeń minionych, nie roztrząsajcie w myśli dawnych rzeczy. Oto Ja dokonuję rzeczy nowej: pojawia się właśnie. Czyż jej nie poznajecie? Otworzę też drogę na pustyni, ścieżyny na pustkowiu. Sławić Mnie będą zwierzęta polne, szakale i strusie, gdyż na pustyni dostarczę wody i rzek na pustkowiu, aby napoić mój lud wybrany. Lud ten, który sobie utworzyłem, opowiadać będzie moją chwałę”.

PSALM RESPNSORYJNY (Ps 126 (125), 1b-2b. 2c-3. 4-5. 6
(R.: por. 3a))

REFREN: Pan Bóg uczynił wielkie rzeczy dla nas.

Gdy Pan odmienił los Syjonu,
wydawało się nam, że śnimy.
Usta nasze były pełne śmiechu,
a język śpiewał z radości.

Mówiono wtedy między narodami:
„Wielkie rzeczy im Pan uczynił”.
Pan uczynił nam wielkie rzeczy
i radość nas ogarnęła.

Odmień znowu nasz los, o Panie,
jak odmieniasz strumienie na Południu.
Ci, którzy we łzach sieją,
żąć będą w radości.

Idą i płaczą,
niosąc ziarno na zasiew,
lecz powrócą z radością,
niosąc swoje snopy.

II CZYTANIE (Flp 3, 8-14)

Bracia: Wszystko uznaję za stratę ze względu na najwyższą wartość poznania Chrystusa Jezusa, Pana mojego. Dla Niego wyzułem się ze wszystkiego i uznaję to za śmieci, bylebym pozyskał Chrystusa i znalazł się w Nim – nie mając mojej sprawiedliwości, pochodzącej z Prawa, lecz Bożą sprawiedliwość, otrzymaną przez wiarę w Chrystusa, sprawiedliwość pochodzącą od Boga, opartą na wierze – przez poznanie Jego: zarówno mocy Jego zmartwychwstania, jak i udziału w Jego cierpieniach – w nadziei, że upodabniając się do Jego śmierci, dojdę jakoś do pełnego powstania z martwych. Nie [mówię], że już [to] osiągnąłem i już się stałem doskonałym, lecz pędzę, abym też [to] zdobył, bo i sam zostałem zdobyty przez Chrystusa Jezusa. Bracia, ja nie sądzę o sobie samym, że już zdobyłem, ale to jedno [czynię]: zapominając o tym, co za mną, a wyęszczając siły ku temu, co przede mną, pędzę ku wyznaczonej mecie, ku nagrodzie, do jakiej Bóg wzywa w górę w Chrystusie Jezusie.

AKLAMACJA (Jl 2, 13bc)

Nawróćcie się do Boga waszego,
On bowiem jest łaskawy i miłosierny.

EWANGELIA (J 8, 1-11)

Jezus udał się na Górę Oliwną, ale o brzasku zjawił się znów w świątyni. Cały lud schodził się do Niego, a On usiadłszy nauczał ich. Wówczas uczeni w Piśmie i faryzeusze przyprowadzili do Niego kobietę którą pochwycono na cudzołóstwie, a postawiwszy ją pośrodku, powiedzieli do Niego: „Nauczycielu, tę kobietę dopiero pochwycono na cudzołóstwie. W Prawie Mojżesz nakazał nam takie kamienować. A Ty co mówisz?” Mówili to wystawiając Go na próbę, aby mieli o co Go oskarżyć. Lecz Jezus nachyliwszy się pisał palcem po ziemi. A kiedy w dalszym ciągu Go pytali, podniósł się i rzekł do nich: „Kto z was jest bez grzechu, niech pierwszy rzuci na nią kamień”. I powtórnie nachyliwszy się pisał na ziemi. Kiedy to usłyszeli, wszyscy jeden po drugim zaczęli odchodzić, poczynając od starszych, aż do ostatnich. Pozostał tylko Jezus i kobieta, stojąca na środku. Wówczas Jezus podniósłszy się rzekł do niej: „Kobieto, gdzież oni są? Nikt cię nie potępił?” A ona odrzekła: „Nikt, Panie!” Rzekł do niej Jezus: „I Ja ciebie nie potępiam. – Idź, a od tej chwili już nie grzesz”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Nawróćcie się do Boga waszego, On bowiem jest łaskawy i miłosierny”
(Jl 2, 13bc).

Celem liturgii i nauczania Kościoła w okresie Wielkiego Postu jest nawrócenie, bardzo potrzebne dla całych wspólnot parafialnych i dla każdego wierzącego, bowiem nikt nie jest doskonały w oczach Bożych, a nasze słabości moralne w postaci grzechów ciągle mamy w świadomości. Chcemy poprawy nas samych i całych środowisk, w których żyjemy.

Mamy się nawracać do Boga „naszego”, bo już jesteśmy na drodze zbawienia, która rozpoczęła się od momentu naszego chrztu, poprzez inne sakramenty, a szczególnie przez przyjętą i wyznawaną wiarę w Jezusa Chrystusa.

Jak mamy się nawracać? Wszystkie wskazania zawarte są w przykazaniach Bożych, szczególnie w ostatnim czasie myślimy o piątym przykazaniu, które wzywa do poszanowania wszelkiego ludzkiego życia. Obecnie najbardziej modlimy się i prosimy o pokój, o stan porozumienia społeczności narodowych. Obserwujemy, do czego prowadzi brak wzajemnego poszanowania i respektowania podstawowych praw każdego człowieka: sprawiedliwości, wolności, prawdy, pokoju i miłości.

Miłość do drugiego człowieka ma swoje źródła, takim źródłem może być zwykły humanizm oparty na sprawiedliwości, ale, jak widzimy, on sam nie wystarcza. Dlatego ludzi uznających Boga i Jego działanie duchowe na tym świecie, ludzi wierzących obowiązuje dawanie dobrego przykładu. Aby być przykładem miłości kierujemy się do nauczania Chrystusa, do Boga i Jego miłosierdzia.

2. Pradawny i obecny przykład miłosierdzia Bożego

Pradawny przykład miłosierdzia Bożego znajdujemy w Księdze proroka Izajasza. Tamto miłosierdzie było skierowane do narodu izraelskiego, do wielkiego wysiłku i dążenia tamtego ludu do dojścia do własnej ojczyzny – Izraela. Ekonomia miłosierdzia Bożego polegała na ukazywaniu łaski (obecności) Boga na drodze prób, wysiłków, w wytrwałości w wierze i w zachowywaniu nadziei wyrażanej poprzez przestrzeganie przykazań. Te przykazania, jako instrukcja życia moralnego, gwarantowały zwycięstwo moralne i zwycięstwo fizyczne, ta instrukcja jest aktualna aż do dzisiaj, obowiązuje wszystkie narody i społeczeństwa. Trzeba się do tych przykazań ciągle odwoływać i ukazywać ich praktyczne zastosowanie.

Naród wybrany doświadczał nadzwyczajnej opieki Boga: „Pan, który otworzył drogę przez morze i ścieżkę przez potężne wody” (Iz 43, 16). „Wiódł na wyprawę wozy i konie, także i potężne wojsko; upadli, już nie powstaną, zgaśli, jak knotek zostali zdmuchnięci” (Iz 43, 17). Chodziło o wojska faraona, które pochłonęła woda, podczas gdy Izraelici przeszli bezpiecznie przez Morze Czerwone⁵¹.

Te dawne historie i stwierdzenia kojarzą się nam z dzisiejszą sytuacją. Naród wielki i militarnie mocny napada na naród mały i pragnie siłą sobie go podporządkować.

Tekst proroka Izajasza poszedł jeszcze dalej, wyciąga dalsze wnioski z miłosierdzia Bożego, które jest tak silne i dominujące, że nawet sama natura ożywiona i nieożywiona o tym zaświadcza.

„Oto Ja dokonuję rzeczy nowej [...]. Sławić Mnie będą zwierzęta polne, szakale i strusie, gdyż na pustyni dostarczę wody i rzek na pustkowiu, aby napoić mój lud wybrany” (Iz 43, 19-20).

---

51 Zob. *Mojżesz*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 13, red. S. Wilk, wyd. Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2009, k. 51-55.

Obecnie jesteśmy napełniani łaską Bożą płynącą od Chrystusa, zostaliśmy obmyci łaską chrztu świętego, a inne sakramenty towarzyszą nam przez całe życie. Jest także nawiązanie do świadectwa o Bogu widzianym w naturze, a nawet jest gwarancja Słowa Bożego, które będzie stale głoszone. Chrystus powiedział: Kamienie mówić będą. „Powiadam wam, jeśli ci umilkną, kamienie wołać będą (Łk 19, 40).

Jesteśmy „narodem wybranym, królewskim kapłaństwem [...], ludem na własność Bogu przeznaczonym” (por. 1 P 2, 9a). A jeśli tak, to obowiązuje nas stała troska o nasze życie moralne zgodne z przykazaniami Bożymi i z przykazaniem miłości.

3. Wartość poznania Chrystusa

Współczesny świat mówi o wartościach, o ich potrzebie i działaniu w relacjach międzyludzkich. Są one niezbędne, aby człowiek zachowywał godność najważniejszego stworzenia, rozumnego, wolnego i moralnego, wszak ma używać rozumu, a człowiek wierzący ma wyznawać wiarę w duszę nieśmiertelną i życie wieczne!

Dla chrześcijan poznawanie Boga Chrystusa jest najważniejszą wartością. Poznajemy Chrystusa poprzez Biblię, poprzez nauczanie Kościoła, a szczególnie poznajemy Chrystusa podczas modlitwy, w rachunku sumienia i w relacjach międzyludzkich, bowiem: „gdzie są dwaj albo trzej zebrani w imię moje, tam jestem pośród nich (por. Mt 18, 20) – taka jest gwarancja obecności Boga! Trzeba jednak zawsze być i działać w imię Chrystusa pełnego miłosierdzia, dobroci i miłości.

4. „Pędzę ku wyznaczonej mecie, ku nagrodzie, do jakiej Bóg wzywa w górę w Chrystusie Jezusie” (Flp 3, 14)

„Pędzę ku wyznaczonej mecie, ku nagrodzie, do jakiej Bóg wzywa w górę w Chrystusie Jezusie”. W taki sposób św. Paweł wyrażał swoją wiarę, która go zdominowała i kierowała przez życie doczesne ku wiecznemu. Chrześcijanie mają właśnie taki cel najważniejszy, bowiem cokolwiek uczynimy tym *braciom najmniejszym*⁵², czynimy samemu Chrystusowi. Takie jest świadectwo odpowiedzialności za nasze życie, nie jest ono tylko przygodne, przemijające szybko i bez odpowiedzialności. Każdy znak i gest naszego dobra ma odbicie w niebie i jest zapisany w wieczności. Stąd trzeba się nawracać i stosować Chrystusową naukę, która zbawia świat i każdego z nas.

5. Potępienie czy zbawienie?

Odwieczny dylemat życia ludzkiego: Potępienie czy zbawienie? Sytuacja zapisana w dzisiejszej Ewangelii poucza nas. Wystarczyło tylko jedno pytanie Chrystusa: „Kto z was jest bez grzechu, niech pierwszy rzuci na nią kamień” (J 8, 7b). Wszyscy z zebranych się rozeszli, bo nie mieli odwagi postąpić wbrew swoim sumieniom.

Zachowanie Chrystusa poucza nas, abyśmy rewidowali własne postępowanie w sumieniu. W sumieniach naszych działa Chrystus i kieruje nas na drogi właściwego postępowania, na drogę miłosierdzia i miłości.

---

52 „A Król im odpowie: Zaprawdę, powiadam wam: Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, mnieście uczynili” (Mt 25, 39).

6. Z nauczania papieskiego

„I ja ciebie nie potępiam – Idź, a od tej chwili już nie grzesz!» (J 8, 11). Podczas gdy uczeni w piśmie pragną jedynie przywrócić porządek, zabijają winnego, Jezus dąży do zbawienia kobiety cudzołożnej i wraz z przebaczeniem ofiarowuje jej możliwość nowego życia, nakazując jej, by więcej nie grzeszyła. Do tych, którzy uzurpują sobie prawo do sądzenia grzeszników, Chrystus kieruje wezwanie, by zastanowili się nad sobą i uznali z pokorą, że sami są winni i także potrzebują łaski przebaczenia. Tylko w ten sposób horyzonty śmierci mogą się przemienić w horyzonty życia⁵³.

7. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 126

„Ci, którzy we łzach sięją,
żąć będą w radości.
Idą i płaczą niosąc ziarno na zasiew,
lecz powrócą z radości niosąc swoje snopy”.

---

53 Jan Paweł II, *Komentarz do Ewangelii*, dz. cyt., s. 600-601.

NIEDZIELA PALMOWA

CZYTANIA

Iz 50, 4-7; Ps 22 (21), 8-9. 17-18a. 19-20. 23-24 (R.: 2a); Flp 2, 6-11;
Flp 2, 8-9; Łk 22, 14 – 23, 56.

I CZYTANIE (Iz 50, 4-7)

Pan Bóg mnie obdarzył językiem wymownym, bym umiał przyjść z pomocą strudzonemu, przez słowo krzepiące. Każdego rana pobudza me ucho, bym słuchał jak uczniowie. Pan Bóg otworzył Mi ucho, a Ja się nie oparłem ani się nie cofnąłem. Podałem grzbiet mój bijącym i policzki moje rwącym Mi brodę. Nie zasłoniłem mojej twarzy przed zniewagami i opluciem. Pan Bóg Mnie wspomaga, dlatego jestem nieczuły na obelgi, dlatego uczyniłem twarz moją jak głąz i wiem, że wstydu nie doznam.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 22 (21), 8-9. 17-18a. 19-20. 23-24
(R.: 2a))

REFREN: Boże mój, Boże, czemuś mnie opuścił?

Szydzą ze mnie wszyscy, którzy na mnie patrzą,

wykrzywają wargi i potrzęsają głowami:

„Zaufał Panu, niech go Pan wyzwoli,
niech go ocali, jeśli go miłuje”. [...]

Sfóra psów mnie opada,
otoczyła mnie zgraja złoczyńców.

Przebodli moje ręce i nogi,
policzyć mogę wszystkie moje kości. [...]

Dziela między siebie moje szaty
i los rzucają o moją suknię.

Ty zaś, o Panie, nie stój z daleka:
pomocy moja śpiesz mi na ratunek. [...]

Będę głosił swym braciom Twoje imię
i będę Cię chwalił w zgromadzeniu wiernych:
„Chwalcie Pana, wy, którzy się Go boicie, [...]
niech się Go lęka całe potomstwo Izraela”.

II CZYTANIE (Flp 2, 6-11)

Chrystus Jezus istniejąc w postaci Bożej, nie skorzystał ze sposobności, aby na równi być z Bogiem, lecz ogołocił samego siebie, przyjąwszy postać sługi, stawszy się podobnym do ludzi. A w zewnętrznym przejawie, uznany za człowieka, uniżył samego siebie, stawszy się posłusznym aż do śmierci – i to śmierci krzyżowej. Dlatego też Bóg Go nad wszystko wywyższył i darował Mu imię ponad wszelkie imię, aby na imię Jezusa zgięło się każde kolano istot niebieskich i ziemskich i podziemnych. I aby wszelki język wyznał, że Jezus Chrystus jest PANEM – ku chwale Boga Ojca.

AKLAMACJA (por. Flp 2, 8-9)

Dla nas Chrystus stał się posłusznym aż do śmierci, a była to śmierć na krzyżu.

Dlatego Bóg wywyższył Go nad wszystko i dał Mu imię, które jest ponad wszelkie imię.

EWANGELIA (Łk 22, 14 – 23, 56)

Męka Pana naszego Jezusa Chrystusa według świętego Łukasza

+ – słowa Chrystusa

E. – słowa Ewangelisty

I. – słowa innych osób pojedynczych

T. – słowa kilku osób lub tłumu

Ostatnia Pascha

E. A gdy nadeszła pora, zajął miejsce u stołu i Apostołowie z Nim. Wtedy rzekł do nich: + Gorąco pragnąłem spożyć Paschę z wami, zanim będę cierpiał. Albowiem powiadam wam: Już jej spożywać nie będę, aż się spełni w królestwie Bożym. **E.** Potem wziął kielich i odmówiwszy dziękczynienie rzekł: + Weźcie go i podzielcie między siebie; albowiem powiadam wam: odtąd nie będę już pił z owocu winnego krzewu, aż przyjdzie królestwo Boże.

Ustanowienie Eucharystii

E. Następnie wziął chleb, odmówiwszy dziękczynienie połamał go i podał mówiąc: + To jest Ciało moje, które za was będzie wydane: to czyńcie na moją pamiątkę! **E.** Tak samo i kielich po wieczerzy, mówiąc: + Ten kielich to Nowe Przymierze we Krwi mojej, która za was będzie wylana.

Zapowiedź zdrady

Lecz oto ręka mojego zdrajcy jest ze Mną na stole. Wprawdzie Syn Człowieczy odchodzi według tego, jak jest postanowione, lecz biada temu człowiekowi, przez którego będzie wydany. **E.** A oni zaczęli wypytywać jeden drugiego, kto by mógł spośród nich to uczynić.

Spór o pierwszeństwo

Powstał również spór między nimi o to, który z nich zdaje się być największy. Lecz On rzekł do nich: + Królowie narodów panują nad nimi, a ich władcy przyjmują nazwę dobroczyńców. Wy zaś nie tak [macie postępować]. Lecz największy między wami niech będzie jak najmłodszy, a położony jak sługa! Któż bowiem jest większy? Czy ten, kto siedzi za stołem, czy ten, kto służy? Czyż nie ten, kto siedzi za stołem? Otóż Ja jestem pośród was jak ten, kto służy. Wyście wytrwali przy Mnie w moich przeciwnościach. Dlatego i Ja przekazuję wam

królestwo, jak Mnie przekazał je mój Ojciec: abyście w królestwie moim jedli i pili przy moim stole oraz żebyście zasiadali na tronach, sądząc dwanaście pokoleń Izraela.

Obietnica dana Piotrowi

Szymonie, Szymonie, oto szatan domagał się, żeby was przesiał jak pszenicę; ale Ja prosiłem za tobą, żeby nie ustała twoja wiara. Ty ze swej strony utwierdzaj twoich braci. **E.** On zaś rzekł: **I.** Panie, z Tobą gotów jestem iść nawet do więzienia i na śmierć. **E.** Lecz Jezus odrzekł: **+ Powiadam ci, Piotrze, nie zapieje dziś kogut, a ty trzy razy wyprzesz się tego, że Mnie znasz.**

Chwila walki

E. I rzekł do nich: **+ Czy brak wam było czego, kiedy was posyłałem bez trzosa, bez torby i bez sandałów? E.** Oni odpowiedzieli: **T.** Niczego. **E.** Mówił dalej: **+ Lecz teraz kto ma trzos, niech go weźmie; tak samo torbę; a kto nie ma, niech sprzeda swój płaszcz i kupi miecz! Albowiem powiadam wam: to, co jest napisane, musi się spełnić na Mnie: Zaliczony został do złoczyńców. To bowiem, co się do Mnie odnosi, dochodzi kresu. E.** Oni rzekli: **T.** Panie, tu są dwa miecze. **E.** Odpowiedział im: **+ Wystarczy.**

Modlitwa i trwoga konania

E. Potem wyszedł i udał się, według zwyczaju, na Górę Oliwną: towarzyszyli Mu także uczniowie. Gdy przyszedł na miejsce, rzekł do nich: **+ Módlcie się, abyście nie ulegli pokusie. E.** A sam oddalił się od nich na odległość jakby rzutu kamieniem, upadł na kolana i modlił się tymi słowami: **+ Ojcze, jeśli chcesz, zabierz ode Mnie ten kielich! Jednak nie moja wola, lecz Twoja niech się stanie! E.** Wtedy ukazał Mu się anioł z nieba i umacniał Go. Pogrążony w udręce jeszcze usilniej się modlił, a Jego pot był jak gęste krople krwi, sączące się na ziemię. Gdy wstał

od modlitwy i przyszedł do uczniów, zastał ich śpiących ze smutku. Rzekł do nich: + Czemu śpicie? Wstańcie i módlcie się, abyście nie ulegli pokusie.

Pojmanie Jezusa

E. Gdy On jeszcze mówił, oto zjawił się tłum. A jeden z Dwunastu, imieniem Judasz, szedł na ich czele i zbliżył się do Jezusa, aby Go pocałować. Jezus mu rzekł: + Judaszu, pocałunkiem wydajesz Syna Człowieczego? **E.** Towarzysze Jezusa widząc, na co się zanosi, zapytali: **I.** Panie, czy mamy uderzyć mieczem? I któryś z nich uderzył sługę najwyższego kapłana i odciął mu prawe ucho. Lecz Jezus odpowiedział: + Przestańcie, dosyć! **E.** I dotknąwszy ucha, uzdrowił go. Do arcykapłanów zaś, dowódcy straży świątynnej i starszych, którzy wyszli przeciw Niemu, Jezus rzekł: + Wyszliście z mieczami i kijami jak na zbójcę? Gdy codziennie bywałem u was w świątyni, nie podnieśliście rąk na Mnie, lecz to jest wasza godzina i panowanie ciemności.

Zaparcie się Piotra

E. Schwycili Go więc, poprowadzili i zawiedli do domu najwyższego kapłana. A Piotr szedł z daleka. Gdy rozniecili ogień na środku dziedzińca i zasiedli wkoło, Piotr usiadł także między nimi. A jakaś służąca, zobaczywszy go siedzącego przy ogniu, przyjrzała mu się uważnie i rzekła: **I.** I ten był razem z Nim. **E.** Lecz on zaprzeczył temu, mówiąc: **I.** Nie znam Go, kobieto. **E.** Po chwili zobaczył go ktoś inny i rzekł: **I.** I ty jesteś jednym z nich. **E.** Piotr odrzekł: **I.** Człowieku, nie jestem. **E.** Po upływie prawie godziny jeszcze ktoś inny począł zawzięcie twierdzić: **I.** Na pewno i ten był razem z Nim; jest przecież Galilejczykiem. **E.** Piotr zaś rzekł: **I.** Człowieku, nie wiem, co mówisz. **E.** I w tej chwili, gdy on jeszcze mówił, kogut zapiał. A Pan obrócił się i spojrział na Piotra. Wspomniał Piotr na słowo Pana, jak mu powiedział: Dziś, zanim kogut

zapieje, trzy razy się Mnie wyprzesz. Wyszedł na zewnątrz i gorzko zapłakał.

Jezus wyszydzony

Tymczasem ludzie, którzy pilnowali Jezusa, naigrawali się z Niego i bili Go. Zasłaniali Mu oczy i pytali: **T.** Prorokuj, kto Cię uderzył. **E.** Wiele też innych obelg miotali przeciw Niemu.

Wobec Wysokiej Rady

Skoro dzień nastał, zebrała się starszyzna ludu, arcykapłani i uczeni w Piśmie i kazali przyprowadzić Go przed swoją Radę. Rzekli: **T.** Jeśli Ty jesteś Mesjasz, powiedz nam! **E.** On im odrzekł: + Jeśli wam powiem, nie uwierzycie Mi, i jeśli was zapytam, nie dacie Mi odpowiedzi. Lecz odtąd Syn Człowieczy siedzieć będzie po prawej stronie Wszechmocy Bożej. **E.** Zawołali wszyscy: **T.** Więc Ty jesteś Synem Bożym? **E.** Odpowiedział im: + Tak. Jestem Nim. **E.** A oni zawołali: **T.** Na co nam jeszcze potrzeba świadectwa? Sami przecież słyszeliśmy z ust Jego.

Jezus przed Piłatem

E. Teraz całe ich zgromadzenie powstało; i poprowadzili Go przed Piłata. Tam zaczęli oskarżać Go: **T.** Stwierdziliśmy, że ten człowiek podburza nasz naród, że odwodzi od płacenia podatków Cezarowi i że siebie podaje za Mesjasza - Króla. **E.** Piłat zapytał Go: **I.** Czy Ty jesteś Królem żydowskim? **E.** Jezus odpowiedział mu: + Tak, Ja Nim jestem. **E.** Piłat więc oświadczył arcykapłanom i tłumom: **I.** Nie znajduję żadnej winy w tym człowieku. **E.** Lecz oni nastawali i mówili: **T.** Podburza lud, szerząc swą naukę po całej Judei, od Galilei, gdzie rozpoczął, aż dotąd. **E.** Gdy Piłat to usłyszał, zapytał, czy człowiek ten jest Galilejczykiem. A gdy się upewnił, że jest spod władzy Heroda, odesłał Go do Heroda, który w tych dniach również przebywał w Jerozolimie.

Jezus przed Herodem

Na widok Jezusa Herod bardzo się ucieszył. Od dawna bowiem chciał Go ujrzeć, ponieważ słyszał o Nim i spodziewał się, że zobaczy jaki znak, zdziałany przez Niego. Zasypał Go też wieloma pytaniami, lecz Jezus nic mu nie odpowiedział. Arcykapłani zaś i uczeni w Piśmie stali i gwałtownie Go oskarżali. Wówczas wzgardził Nim Herod wraz ze swoją strażą; na pośmiewisko kazał ubrać Go w lśniący płaszcz i odesłał do Piłata. W tym dniu Herod i Piłat stali się przyjaciółmi. Przedtem bowiem żyli z sobą w nieprzyjaźni.

Jezus ponownie przed Piłatem

Piłat więc kazał zwołać arcykapłanów, członków Wysokiej Rady oraz lud i rzekł do nich: **I.** Przywiedliście mi tego człowieka pod zarzutem, że podburza lud. Otóż ja przesłuchałem Go wobec was i nie znalazłem w Nim żadnej winy w sprawach, o które Go oskarżacie. Ani też Herod - bo odesłał Go do nas; a oto nie popełnił On nic godnego śmierci. Każę Go więc wychłostać i uwolnię.

Jezus odrzucony przez swój naród

E. A był obowiązany uwalniać im jednego na święta. Zawołali więc wszyscy razem: **T.** Strać Tego, a uwolnij nam Barabasa! **E.** Był on wtrącony do więzienia za jakiś rozruch powstały w mieście i za zabójstwo. Piłat, chcąc uwolnić Jezusa, ponownie przemówił do nich. Lecz oni wołali: **T.** Ukrzyżuj, ukrzyżuj Go! **E.** Zapytał ich po raz trzeci: **I.** Cóż On złego uczynił? Nie znalazłem w Nim nic zasługującego na śmierć. Każę Go więc wychłostać i uwolnię. **E.** Lecz oni nalegali z wielkim wrzaskiem, domagając się, aby Go ukrzyżowano; i wzmagały się ich krzyki. Piłat więc zawyrokował, żeby ich żądanie zostało spełnione. Uwolnił im tego, którego się domagali, a który za rozruch i zabójstwo był wtrącony do więzienia; Jezusa zaś zdał na ich wolę.

Droga krzyżowa

Gdy Go wyprowadzili, zatrzymali niejakiego Szymona z Cyreny, który wracał z pola, i włożyli na niego krzyż, aby go niósł za Jezusem. A szło za Nim mnóstwo ludu, także kobiet, które zawodziły i płakały nad Nim. Lecz Jezus zwrócił się do nich i rzekł: + Córki jerozolimskie, nie płaczcie nade Mną; płaczcie raczej nad sobą i nad waszymi dziećmi! Oto bowiem przyjdą dni, kiedy mówić będą: Szczęśliwe nieplodne łona, które nie rodziły, i piersi, które nie karmiły. Wtedy zaczną wołać do gór: Padnijcie na nas; a do pagórków: Przykryjcie nas! Bo jeśli z zielonym drzewem to czynią, cóż się stanie z suchym? E. Przyprawiono też dwóch innych - złoczyńców, aby ich z Nim stracić.

Ukrzyżowanie

Gdy przyszli na miejsce, zwane Czaszką, ukrzyżowali tam Jego i złoczyńców, jednego po prawej, drugiego po lewej Jego stronie. Lecz Jezus mówił: + Ojcze, przebacz im, bo nie wiedzą, co czynią. E. Potem rozdzielili między siebie Jego szaty, rzucając losy.

Wyszydzenie na krzyżu

A lud stał i patrzył. Lecz członkowie Wysokiej Rady drwiąco mówili: T. Innych wybawiał, niechże teraz siebie wybawi, jeśli On jest Mesjaszem, Wybrańcem Bożym. E. Szydzili z Niego i żołnierze; podchodzili do Niego i podawali Mu ocet, mówiąc: T. Jeśli Ty jesteś królem żydowskim, wybaw sam siebie. E. Był także nad Nim napis w języku greckim, łacińskim i hebrajskim: To jest Król żydowski.

Dobry łotr

Jeden ze złoczyńców, których [tam] powieszono, urągał Mu: I. Czy Ty nie jesteś Mesjaszem? Wybaw więc siebie i nas. E. Lecz drugi, karcąc go, rzekł: I. Ty nawet Boga się nie boisz, chociaż tę samą karę ponosisz? My przecież - sprawiedliwie, odbieramy bowiem słuszną karę za nasze

uczynki, ale On nic złego nie uczynił. **E.** I dodał: **I.** Jezu, wspomnij na mnie, gdy przyjdiesz do swego królestwa. **E.** Jezus mu odpowiedział: + Zaprawdę, powiadam ci: Dziś ze Mną będziesz w raju.

Śmierć Jezusa

E. Było już około godziny szóstej i mrok ogarnął całą ziemię aż do godziny dziewiątej. Słońce się zaćmiło i zasłona przybytku rozdarła się przez środek. Wtedy Jezus zawołał donośnym głosem: + Ojcze, w Twoje ręce powierzam ducha mego. **E.** Po tych słowach wyzionął ducha.

Po śmierci Jezusa

Na widok tego, co się działo, setnik oddał chwałę Bogu i mówił: **I.** Istotnie, człowiek ten był sprawiedliwy. **E.** Wszystkie też tłumy, które zbiegły się na to widowisko, gdy zobaczyły, co się działo, wracały bijąc się w piersi. Wszyscy Jego znajomi stali z daleka; a również niewiasty, które Mu towarzyszyły od Galilei, przypatrywały się temu.

Pogrzeb Jezusa

Był tam człowiek dobry i sprawiedliwy, imieniem Józef, członek Wysockiej Rady. Nie przystał on na ich uchwałę i postępowanie. Był z miasta żydowskiego Arymatei, i oczekiwał królestwa Bożego. On to udał się do Piłata i poprosił o ciało Jezusa. Zdjął je z krzyża, owinął w płótno i złożył w grobie, wykutym w skale, w którym nikt jeszcze nie był pochowany. Był to dzień Przygotowania i szabat się rozjaśniał. Były przy tym niewiasty, które z Nim przyszły z Galilei. Obejrzały grób i w jaki sposób zostało złożone ciało Jezusa. Po powrocie przygotowały wonności i olejki; lecz zgodnie z przykazaniem zachowały spoczynek szabatu.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Dla nas Chrystus stał się posłusznym aż do śmierci, a była to śmierć na krzyżu. Dlatego Bóg wywyższył Go nad wszystko i dał Mu imię, które jest ponad wszelkie imię” (por. Flp 2, 8-9).

Zastanawia nas to posłuszeństwo Syna Bożego, staramy się zrozumieć naturę Boga w Trzech Osobach. Relacja Syna z Ojcem też jest nam bliska, bo pochodzimy z rodzin ludzkich, gdzie miłość rodzicielska i synowska są podstawą istnienia naszego i całego ludzkiego świata.

Posłuszeństwo Syna Bożego i potrzeba wyrównania dobrem zła całego świata stały się podstawą relacji w tajemnicy Trójcy Przenajświętszej. Stwierdzenie, że „Dla nas Chrystus stał się posłusznym aż do śmierci” pobudza naszą wyobraźnię. Syn Boży wybiera śmierć za nas i dla naszego dobra.

Bóg mógł zbawić świat jedną decyzją swej mocy, lecz wybrał śmierć swojego Syna do dzieła zbawienia. To dla nas, i dla naszego zbawienia dokonała się taka forma odkupienia naszych ludzkich win.

2. Śmierć Chrystusa na krzyżu

Śmierć na krzyżu w ówczesnych czasach była hańbą, skazywano na nią największych zbrodniarzy i przeciwników ówczesnego systemu politycznego. Najważniejszy był cesarz i jego autorytarna władza. Wielokrotnie powtarza się ta prawda w relacjach społecznych – władza dokonuje największych zbrodni w imię swojej wszechwładzy. „Dlatego Bóg wywyższył Go nad wszystko i dał Mu imię, które jest ponad wszelkie imię” (por. Flp 2, 9). Dla Boga Ojca w śmierci Syna Bożego dokonało się odpuszczenie wszystkich grzechów i win świata, a *Imię* Syna Bożego doznało największej chwały poprzez Jego zmartwychwstanie.

Właśnie od zmartwychwstania rozpoczęła się droga nawrócenia, nowa droga wiary, nastąpiła nowa era, nastąpiły nowe czasy już ostateczne, a śmierć stała się tylko przejściem do wieczności Chrystusa dla wszystkich tych, którzy mu uwierzą.

Liturgicznie wchodzimy w tajemnice reprezentowane przez Wielki Tydzień, przypominamy i włączamy się poprzez Wielki Piątek, Wielką Sobotę i Niedzielę Zmartwychwstania w sens ludzkiego cierpienia, przyjętego i realizowanego w Osobie Jezusa Chrystusa.

Liturgia Niedzieli Palmowej przypomina uroczysty wjazd Chrystusa do Jerozolimy. Zebrany lud krzyczał i wiwatował na cześć Króla Wszechświata. Ten sam lud później będzie krzyczał: Na krzyż z nim! Zmienność ludzkich poglądów i postaw jest nieustannie wykorzystywana we wszelkich formach kłamstwa, propagandy zła i nienawiści.

Liturgia Męki Pańskiej przypomina ludzkie słabości moralne, skłania do refleksji i powrotu do najważniejszych wartości: sprawiedliwości, prawdy, pokoju, wolności, solidarności i miłości. Każdy konflikt ludzki można rozwiązać, kierując się tymi wartościami, każdą krzywdę ludzką można naprawić, jeśli się zważy na miłość i miłosierdzie Boże.

3. Z nauczania papieskiego

„Bolesna droga Jezusa, droga krzyżowa, powinna być dla nas cennym wezwaniem do uznania wartości naszego codziennego cierpienia; nauką, że nie trzeba unikać go, korzystając z pretekstów, jakie podsuwa nam oportunizm, lub niepotrzebnych mistyfikacji; bodźcem do tego, by – przeciwnie – ofiarować je Temu, który nas umiłował (por. Rz 8, 37), z przekonaniem, iż w ten sposób budujemy nową cywilizację miłości i współpracujemy w Boskim planie zbawiciela. Jezus umiera na krzyżu. W wydarzeniach ukrzyżowania i śmierci Jezusa uczestniczą niebo i ziemia, podobnie jak w innych wielkich wydarzeniach historii

zbawienia: w stworzeniu, w narodzinach Jezusa, w zmartwychwstaniu i ostatecznym przyjściu, czyli paruzji Chrystusa⁵⁴.

4. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 22

„Ty zaś, o Panie, nie stój z daleka:
pomocy moja spiesz mi na ratunek. [...]
Będę głosił swym braciom Twoje imię
i będę Cię chwalił w zgromadzeniu wiernych:
«Chwalcie Pana, wy, którzy się Go boicie,
niech się Go lęka całe potomstwo Izraela»”.

---

54 Jan Paweł II, *Komentarz do Ewangelii...*, dz. cyt., s. 528.

NIEDZIELA ZMARTWYCHWSTANIA PAŃSKIEGO

CZYTANIA

Dz 10, 34a. 37-43; Ps 118 (117), 1b-2. 16-17. 22-23 (R.: por. 24);
Kol 3, 1-4; 1 Kor 5, 7b-8a; J 20, 1-9.

I CZYTANIE (Dz 10, 34a. 37-43)

Gdy Piotr przybył do domu setnika Korneliusza w Cezarei, przemówił w dłuższym wywodzie: [...] „Wiecie, co się działo w całej Judei, począwszy od Galilei, po chrzcie, który głosił Jan. Znacie sprawę Jezusa z Nazaretu, którego Bóg namaścił Duchem Świętym i mocą. Dlatego że Bóg był z Nim, przeszedł On, dobrze czyniąc i uzdrawiając wszystkich, którzy byli pod władzą diabła.

A my jesteśmy świadkami wszystkiego, co działał w ziemi żydowskiej i w Jeruzalem. Jego to zabili, zawiesiwszy na drzewie. Bóg wskrzesił Go trzeciego dnia i pozwolił Mu ukazać się nie całemu ludowi, ale nam, wybranym uprzednio przez Boga na świadków, którzy z Nim jedliśmy i piliśmy po Jego zmartwychwstaniu.

On nam rozkazał ogłosić ludowi i dać świadectwo, że Bóg ustanowił Go sędzią żywych i umarłych. Wszyscy prorocy świadczą o tym, że każdy, kto w Niego wierzy, przez Jego imię otrzymuje odpuszczenie grzechów”.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 118 (117), 1b-2. 16-17. 22-23
(R.: por. 24))

REFREN: W tym dniu wspaniałym wszyscy się weselmy.

Dziękujcie Panu, bo jest dobry,

bo Jego łaska trwa na wieki.

Niech dom Izraela głosi:

„Jego łaska na wieki”. [...]

Prawica Pana wzniesiona wysoko,
prawica Pańska moc okazała.
Nie umrę, ale żyć będę
i głosić dzieła Pana. [...]

Kamień odrzucony przez budujących
stał się kamieniem węgielnym.
Stało się to przez Pana
i cudem jest w naszych oczach.

II CZYTANIE (Kol 3, 1-4)

Bracia: Jeśli razem z Chrystusem powstałście z martwych, szukajcie tego, co w górze, gdzie przebywa Chrystus, zasiadający po prawicy Boga. Dążcie do tego, co w górze, nie do tego, co na ziemi. Umarliście bowiem i wasze życie jest ukryte z Chrystusem w Bogu. Gdy się ukaze Chrystus, nasze Życie, wtedy i wy razem z Nim ukazecie się w chwale.

AKLAMACJA (por. 1 Kor 5, 7b-8a)

Chrystus został ofiarowany jako nasza Pascha.
Odprawiajmy nasze święto w Panu.

EWANGELIA (J 20, 1-9)

Pierwszego dnia po szabacie, wczesnym rankiem, gdy jeszcze było ciemno, Maria Magdalena udała się do grobu i zobaczyła kamień odsunięty od grobu. Pobiegła więc i przybyła do Szymona Piotra oraz do drugiego ucznia, którego Jezus kochał, i rzekła do nich: „Zabrano Pana z grobu i nie wiemy, gdzie Go położono”.

Wyszedł więc Piotr i ów drugi uczeń i szli do grobu. Biegli obydwoj razem, lecz ów drugi uczeń wyprzedził Piotra i przybył pierwszy do grobu. A kiedy się nachylił, zobaczył leżące płótna, jednakże nie wszedł do środka.

Nadszedł potem także Szymon Piotr, idący za nim. Wszedł on do wnętrza grobu i ujrzał leżące płótna oraz chustę, która była na Jego głowie, leżącą nie razem z płótnami, ale oddzielnie zwiniętą w jednym miejscu. Wtedy wszedł do wnętrza także i ów drugi uczeń, który przybył pierwszy do grobu. Ujrzał i uwierzył. Dotąd bowiem nie rozumieli jeszcze Pisma, które mówi, że On ma powstać z martwych.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Chrystus został ofiarowany jako nasza Pascha. Odprawiajmy nasze święto w Panu” (por. 1 Kor 5, 7b-8a).

Największe Święto, największa radość, najważniejsze wspomnienie i podstawa naszej wiary to Zmartwychwstanie Syna Bożego Jezusa Chrystusa. *Został On ofiarowany jako nasza Pascha*, czyli „przejście”. Przejście ze śmierci do życia. Przejście z niewoli grzechu do miłości i praktyki dobra, przejście w nawiązaniu do wydarzeń z epoki Mojżesza, kiedy w nadzwyczajny sposób Izraelici przeszli przez Morze Czerwone.

Paschą jest także nasze życie, pozostające przez wiarę w łączności duchowej z Jezusem Chrystusem. Paschą jest życie sakramentami świętymi, które wpływają na nasze codzienne postępowanie. Paschą jest nasze przechodzenie od zła do dobra, od grzechu do łaski uświęcającej, czyli do bycia z Bogiem, tu i teraz w sposób sakramentalny, szczególnie w tajemnicy Eucharystii.

Pascha Chrystusa, Jego przejście ze śmierci do życia zapowiada i wskazuje na naszą przyszłość. Chrystus nie zostawi nas, tutaj na ziemi. Powiedział: „Nie zostawię was sierotami” (J 14, 18a).

„Nie dziwcie się temu! Nadchodzi bowiem godzina, w której wszyscy, którzy spoczywają w grobach, usłyszą głos Jego: a ci, którzy pełnili dobre czyny, pójdą na zmartwychwstanie życia; ci, którzy pełnili złe czyny – na zmartwychwstanie potępienia” (J 5, 28-29).

W Niedzielę Palmową czytaliśmy opis Męki Pańskiej. W opisanych wydarzeniach mogliśmy spotkać, z jednej strony małość ludzką, zawiść, agresję, brak sprawiedliwości i brak prawdy, a z drugiej strony, ze strony Chrystusa, miłosierdzie, dobroć, przebaczenie, pokorę i bezgraniczną miłość. Przez mękę i krzyż Chrystus dokonał i nadal dokonuje wybawienia człowieka ze zła i wszelkiej niesprawiedliwości. Wybawia

człowieka od jego małości, a odartego z godności dziecka Bożego doprowadza ponownie do siebie. Stawia go wobec życia wiecznego jako jedynej, podstawowej i najważniejszej nagrody.

2. „A my jesteśmy świadkami wszystkiego” (Dz 10, 39a)

„A my jesteśmy świadkami wszystkiego” – tak zadeklarował się św. Piotr, a wraz z nim apostołowie i najbliżsi uczniowie. O tym opowiadają Dzieje Apostolskie. *Świadectwo wszystkiego* obejmowało całą historię zbawienia, wszystkie najważniejsze wydarzenia zbawcze, łącznie z historią Starego Testamentu. Wszystkie proroctwa wskazywały na Zbawiciela. On sam rozwinął Księgę Izajasza w synagodze i czytał o sobie, a wszystkie oczy były zwrócone na Niego⁵⁵. „Począł więc mówić do nich: «Dziś spełniły się te słowa Pisma, któreście słyszeli»” (Łk 4, 21).

Dzisiaj, w Niedzielę Zmartwychwstania, w liturgii wszystkie nasze oczy są zwrócone na Chrystusa Zmartwychwstałego. Zmartwychwstajemy wraz z Nim z naszych chorób, z pandemii koronawirusa, zmartwychwstajemy z naszych grzechów. Pragniemy pokoju i z miłością patrzemy na umęczony naród ukraiński.

3. „Jeśli razem z Chrystusem powstaliście z martwych...” (Kol 3, 1)

„Jeśli razem z Chrystusem powstaliście z martwych...” – taką alternatywę proponuje nam św. Paweł. Patrzemy na Chrystusa umierającego na krzyżu i Chrystusa Zmartwychwstałego – zwycięskiego. Święty Paweł utożsamia nasze życie z życiem Chrystusa zarówno, co do cierpienia,

---

55 „Zwinąwszy księgę oddał słudze i usiadł; a oczy wszystkich w synagodze były w Nim utkwione. Począł więc mówić do nich: «Dziś spełniły się te słowa Pisma, któreście słyszeli»” (Łk 4, 20-21).

jak i chwały zmartwychwstania. Dla chrześcijanina nie ma innej drogi rozumienia tej tajemnicy Bożej.

Mamy *dążyć do tego, co w górze*, to znaczy myśleć i zachowywać się jak stworzenia łączące dwa światy. Ten świat obecny, pełen cierpienia i umierania ze światem chwalebny, wieczny, nieprzemijającym, pełnym Boga i Jego miłości.

Jednak nasze życie obecne jest ważne, od niego zależy doczesność, a zarazem wieczność. Doczesne myślenie, postępowanie, a szczególnie wiara w zmartwychwstałego Chrystusa decydują o wieczności, o *ukazaniu się w chwale*. Chwała ta ma być nadzwyczajna, sprawiedliwa, wolna, prawdziwa i pełna miłości.

Święty Paweł w Pierwszym Liście do Koryntian określił życie wieczne w słowach: „Lecz właśnie głosimy, jak zostało napisane, to, czego ani oko nie widziało, ani ucho nie słyszało, ani serce człowieka nie zdołało pojąć, jak wielkie rzeczy przygotował Bóg tym, którzy Go miłują” (1 Kor 2, 9). Chrystus natomiast zapewnił swoich wyznawców: „Niech się nie trwoży serce wasze. Wierzycie w Boga? I we Mnie wierzcie! W domu Ojca mego jest mieszkań wiele. Gdyby tak nie było, to bym wam powiedział. Idę przecież przygotować wam miejsce. A gdy odejdę i przygotuję wam miejsce, przyjdę powtórnie i zabiorę was do siebie, abyście i wy byli tam, gdzie Ja jestem” (J 14, 1-3).

Tajemnica Bożej miłości jest nieograniczona, sięga ona ziemi, sięga naszych serc i sumień, dociera w tych Dniach Świątecznych do naszych rodzin. To w nich mamy wprowadzać pokój, zrozumienie, wzajemne wybaczenie, pomoc i wsparcie dla najbardziej potrzebujących.

4. Reakcje na zmartwychwstanie Chrystusa

Śledząc zachowanie ludzi na wieść o zmartwychwstaniu, widzimy reakcje bardzo spontaniczne. Maria Magdalena zaskoczona pustym grobem, biegnie z tą wiadomością do Szymona Piotra i mówi: „Zabrano

Pana z grobu i nie wiemy, gdzie Go położono” (J 20, 2b). Szymon Piotr i św. Jan biegną do grobu, nawzajem się wyprzedzając i załkniemi stwierdzają, że grób jest pusty. Dokonuje się akt wiary: „Ujrzał i uwierzył. Dotąd bowiem nie rozumieli jeszcze Pisma” (J 20, 8b-9a).

Reakcje i akty wiary apostołów, uczniów, kobiet i innych jeszcze świadków pozostaną już na wieki jako niezbite świadectwa, szczególnie wtedy, kiedy w pustym grobie wysłuchali słów anioła: „Anioł zaś przemówił do niewiast: «Wy się nie lękajcie! Gdyż wiem, że szukacie Jezusa Ukrzyżowanego. Nie ma Go tu, bo zmartwychwstał, jak powiedział»” (Mt 28, 5-6a).

Z łaski Bożej po raz kolejny stajemy wobec tajemnicy zmartwychwstania Chrystusa. Jakie są zatem nasze przemyślenia i jak wzmacnia się nasza wiara? Skorzystajmy z tej miłości Boga i życiem zadeklarujmy nasze przywiązanie do najważniejszych wartości. Tą wartością jest Bóg żywy!

5. Z nauczania papieskiego

„Człowieku naszych czasów! Człowieku, który żyjesz zanurzony w świecie, wierząc, że nad nim panujesz, gdy jesteś raczej jego ofiarą, Chrystus wyzwala cię z wszelkiego zniewolenia i posyła cię, abyś zdobył samego siebie, abyś zdobył miłość, która buduje i szuka dobra, miłość wymagającą, która sprawi, że będziesz budował, a nie niszczył swoje jutro, własną rodzinę, swoje środowisko, całe społeczeństwo”⁵⁶.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 118

„Prawica Pana wzniesiona wysoko,
prawica Pańska moc okazała.

---

56 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta...*, dz. cyt., s. 216.

Nie umrę, ale żyć będę
i głosić dzieła Pana. [...]
Kamień odrzucony przez budujących
stał się kamieniem węgielnym.
Stało się to przez Pana
i cudem jest w naszych oczach”.

II NIEDZIELA WIELKANOCNA MIŁOSIERDZIA BOŻEGO

CZYTANIA

Dz 5, 12-16; Ps 118 (117), 1. 4, 13-14. 22. 24 (R.: por. 1b);

Ap 1, 9-11a. 12-13. 17-19; J 20, 29; J 20, 19-31.

I CZYTANIE (Dz 5, 12-16)

Wiele znaków i cudów działo się przez ręce Apostołów wśród ludu. Wierzący trzymali się wszyscy razem w krużganku Salomona. A z obcych nikt nie miał odwagi dołączyć się do nich, lud zaś ich wychwalał. Coraz bardziej też rosła liczba mężczyzn i kobiet, przyjmujących wiarę w Pana. Wynoszono też chorych na ulice i kładziono na łożach i noszach, aby choć cień przechodzącego Piotra padł na któregoś z nich. Także z miast sąsiednich zbiegało się mnóstwo ludu do Jerozolimy, znosząc chorych i dręczonych przez duchy nieczyste, a wszyscy doznawali uzdrowienia.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 118 (117), 1. 4, 13-14. 22. 24 (R.: por. 1b))

REFREN: Dziękujcie Panu, bo jest miłosierny.

Dziękujcie Panu, bo jest dobry,
bo Jego łaska trwa na wieki. [...]

Niech bojący się Pana głoszą:
„Jego łaska na wieki”. [...]

Uderzono mnie i pchnięto, bym upadł,
lecz Pan mnie podtrzymał.

Pan moją mocą i pieśnią,
On stał się moim Zbawcą. [...]

Kamień odrzucony przez budujących
stał się kamieniem węgielnym. [...]
Oto dzień, który Pan uczynił,
radujmy się w nim i weselmy.

II CZYTANIE (Ap 1, 9-11a. 12-13. 17-19)

Ja, Jan, wasz brat i współuczestnik w ucisku i królestwie, i wytrwałości w Jezusie, byłem na wyspie, zwanej Patmos, ze względu na słowo Boże i świadectwo Jezusa. Doznałem zachwycenia w dzień Pański i posłyszałem za sobą potężny głos jak gdyby trąby mówiącej: „Co widzisz, w księdze napisz i pošlij siedmiu Kościołom, które są w Azji”. I obróciłem się, by widzieć, co za głos do mnie mówił; a obróciwszy się, ujrzałem siedem złotych świeczników, i pośród świeczników kogoś podobnego do Syna Człowieczego, obleczonego w szatę do stóp i przepasanego na piersiach złotym pasem. [...] Kiedym Go ujrzał, upadłem jak martwy do Jego stóp, a On położył na mnie prawą rękę, mówiąc: „Przestań się lękać! Jam jest Pierwszy i Ostatni, i Żyjący. Byłem umarły, a oto jestem żyjący na wieki wieków i mam klucze śmierci i Otchłani. Napisz więc to, co widziałeś, i to, co jest, i to, co potem musi się stać”.

AKLAMACJA (por. J 20, 29)

Uwierzyłeś Tomaszu, bo Mnie ujrzałeś;
błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli.

EWANGELIA (J 20, 19-31)

Było to wieczorem owego pierwszego dnia tygodnia. Tam, gdzie przebywali uczniowie, drzwi były zamknięte z obawy przed Żydami. Jezus wszedł, stanął pośrodku i rzekł do nich: „Pokój wam!”. A to powiedziawszy, pokazał im ręce i bok. Uradowali się zatem uczniowie, ujrzawszy Pana. A Jezus znowu rzekł do nich: „Pokój wam! Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam”. Po tych słowach tchnął na nich i powiedział im:

„Weźmijcie Ducha Świętego! Którym odpuscicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane”.

Ale Tomasz, jeden z Dwunastu, zwany Didymos, nie był razem z nimi, kiedy przyszedł Jezus. Inni więc uczniowie mówili do niego: „Widzieliśmy Pana!”. Ale on rzekł do nich: „Jeżeli na rękach Jego nie zobaczę śladu gwoździ i nie włożę palca mego w miejsce gwoździ, i nie włożę ręki mojej do boku Jego, nie uwierzę”. A po ośmiu dniach, kiedy uczniowie Jego byli znowu wewnątrz domu i Tomasz z nimi, Jezus przyszedł mimo drzwi zamkniętych, stanął pośrodku i rzekł: „Pokój wam!”. Następnie rzekł do Tomasza: „Podnieś tutaj swój palec i zobacz moje ręce. Podnieś rękę i włoż ją do mego boku, i nie bądź niedowiarkiem, lecz wierzącym”. Tomasz mu odpowiedział: „Pan mój i Bóg mój!”. Powiedział mu Jezus: „Uwierzyłeś, bo Mnie ujrzałeś; błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli”. I wiele innych znaków, których nie zapisano w tej księdze, uczynił Jezus wobec uczniów. Te zaś zapisano, abyście wierzyli, że Jezus jest Mesjaszem, Synem Bożym, i abyście wierząc, mieli życie w imię Jego.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Uwierzyłeś Tomaszu, bo Mnie ujrzałeś; błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli” (J 20, 29).

Obchodzimy drugą niedzielę po Wielkanocy, zwaną także Niedzielą Miłosierdzia Bożego. Szczególnie dzisiaj zwracamy się do naszego Zbawiciela Jezusa Chrystusa o miłosierdzie, o darowanie nam wszystkich win i grzechów. Tym samym wyznajemy wiarę w zbawczą moc Syna Bożego, w Jego zmartwychwstanie, wiarę w nasze życie wieczne i w odpowiedzialność moralną za wszelkie dobro, a czasem zło, jakie popełniliśmy wobec Boga, naszych bliźnich i nas samych.

„W Dzienniczku pokornej służebnicy Bożej, świętej siostry Faustyny Kowalskiej jest wyjaśnione, że Święto Miłosierdzia Bożego ma być obchodzone na całym świecie w pierwszą niedzielę po Wielkanocy i, że kto w tym dniu przystąpi do spowiedzi świętej i Komunii dostąpi darowania wszystkich grzechów nawet tych najcięższych. To święto można porównać do chrztu świętego, jego moc oczyszczenia jest tak podobna jak chrzest. Warto, więc korzystać z tej ofiarowanej łaski, jaką daruje nam sam Bóg. Przygotowaniem do tego święta ma być dziewięciodniowa nowenna”⁵⁷.

Zatem, miłosierdzie Boże jest znakiem Boskiej natury Chrystusa, ta miłość jest nieograniczona, a nawet uprzedza nasze winy i grzechy. Zawsze w tej miłości i przez tę miłość dokonują się nadzwyczajne znaki, dokonuje się przemiana duchowa człowieka, z niewolnika grzechu stajemy się przyjacielem Boga, a zarazem dobra moralnego.

---

57 *Święto Bożego Miłosierdzia*, [online:] <https://www.milosierdzieboze.pl/> [dostęp: 20.04.2022].

Takie nieustające dobro moralne jest nam potrzebne, a w obecnym czasie niezbędne, bowiem na naszych oczach dokonuje się ogrom zła, agresji, cierpienia, mordowanie niewinnych, a świat zalewa lawina kłamstwa.

Droga nawrócenia stoi przed wszystkimi, a dla chrześcijan jest to specjalne poręczenie zawarte w miłosierdziu Bożym.

2. „Wiele znaków i cudów działo się przez ręce Apostołów wśród ludu” (Dz 5, 12a)

Po zmartwychwstaniu Chrystusa w środowisku nowych wyznawców działy się różne nadzwyczajne rzeczy. Apostołowie otrzymali specjalne dary i moce: „Wiele znaków i cudów działo się przez ręce Apostołów wśród ludu”. „Coraz bardziej też rosła liczba mężczyzn i kobiet, przyjmujących wiarę w Pana” (Dz 5, 14). Przynoszono chorych, aby spotkali się z darami uzdrowienia za pośrednictwem apostołów. A miłosierdzie Boże rozsiewało się wszędzie, powodując wzrost liczby ludzi wierzących w Chrystusa.

I tak pozostało przez wieki i trwa, mocą wiary, do naszych czasów. My także dzisiaj zwracamy się do takiego Miłosierdzia. Choroby, nieszczęścia, zarazy, wojny, niebezpieczeństwa, śmierć trapią nieustannie rodzaj ludzki, stąd potrzeba wiary w miłosierdzie Boże.

3. „Przestań się lękać! Jam jest Pierwszy i Ostatni, i Żyjący” (por. Ap 1, 17-18)

Otrzymaliśmy świadectwo św. Jana, który opowiadał o widzeniu na wyspie Patmos, dostał polecenie i zadanie: „Przestań się lękać! Jam jest Pierwszy i Ostatni, i Żyjący”.

We wszystkich ukazywaniach się Chrystusa po zmartwychwstaniu dostrzegamy wielką delikatność. Chrystus uprzedza kobiety, apostołów,

św. Jana, ukazując się mówi do wszystkich, aby się nie lękali, aby nie traktowali Go jako zjawy, dlatego ostrzega, rozmawia, nawet wspólnie spożywa posiłki, wskazuje miejsce późniejszego spotkania. Taka delikatność onieśmiela uczestników spotkań, ale później wszyscy są zachwyceni i wzajemnie wznoszą okrzyki radości: „Pan żyje!”.

Jednocześnie z ukazywaniem się Chrystusa Zmartwychwstałego uczestnicy spotkań otrzymują prawdę, że Chrystus jest Panem, jest Bogiem, jest Synem Bożym. Do św. Jana Chrystus powiedział wprost: „Jam jest Pierwszy i Ostatni, i Żyjący”. Takie są atrybuty Bożego majestatu i Bożej mocy. Bóg jest Wieczny, jest Najważniejszy, jest Jedyny i ma moc nad całym światem, łącznie ze śmiercią.

Wzwanie: „Przestań się lękać!” jest zaproszeniem dla nas wszystkich. Pomimo wielkości i wieczności Boga, który jest Duchem, ludzie wyznający wiarę nie powinni żyć w bojaźni, w przerażeniu, w niewiedzy, w wątpliwościach. Trzeba wierzyć i wyznawać wiarę w Boga Kochającego i Miłosiernego.

4. „Uwierzyłeś, bo Mnie ujrzałeś; błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli” (J 20, 29)

„Uwierzyłeś, bo Mnie ujrzałeś; błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli”, taką odpowiedź otrzymał apostoł Didymos po świadectwie ran Chrystusa. W tym świadectwie znajdą się już wszyscy następcy świadectwa apostołów i uczniów. W tym świadectwie znajdujemy się także i my! Nie każdemu i nie w każdym czasie, Chrystus będzie ukazywał się osobiście, wystarczą świadectwa świadków. Do wiary potrzebne jest zaufanie Bogu, potrzebne są informacje zawarte w Piśmie Świętym oraz nauczanie Kościoła. To Kościół ustanowiony przez Chrystusa ma ofiarować świadectwa, dowody, historię zbawienia i autoryzować wszelkie inne Boże interwencje.

Taką niewątpliwą interwencją było i jest objawienie siostrze Faustynie, w której jest potwierdzenie i zachęta do uczestnictwa w miłosierdziu Bożym.

5. Władza i moc odpuszczania grzechów

Zmartwychwstały Chrystus przekazał Kościołowi przez apostołów nadzwyczajną władzę, znaczenie i moc. „Weźmijcie Ducha Świętego! Którym odpuscicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane” (J 20, 22b-23). Moc Boża dotyczy Boga w Trójcy Jedynego, miłosierdzie Boże Ojca Wszchemogącego łączy się z ofiarą, ze śmiercią i ze zmartwychwstaniem Syna Bożego oraz z udziałem Ducha Świętego.

Miłosierdzie Boże oparte na Jego miłości do nas obejmuje wszystkie czasy, całą historię życia ludzkiego, obejmuje nasze słabości i niedoskonałości i przenosi nas w wymiar Boskiej natury. Jako dzieci Boga stajemy się dziedzicami⁵⁸ doczesności i wieczności!

6. Z nauczania papieskiego

„Spotkanie z widzialnymi przejawami miłości Boga może wzbudzić w nas uczucie radości, jakie rodzi się z doznania, że jest się kochanym. To spotkanie wymaga jednak również zaangażowania naszej woli i naszego intelektu. Rozpoznanie Boga żyjącego jest drogą wiodącą do miłości, a «tak» naszej woli na Jego wolę łączy rozum, wolę i uczucie w ogarniający wszystko akt miłości. Jest to jednak proces, który pozostaje w ciągłym rozwoju: miłość nigdy nie jest «skończona» i spełniona;

---

58 „Na dowód tego, że jesteście synami, Bóg wysłał do serc naszych Ducha Syna swego, który woła: Abba, Ojcze! A zatem nie jesteście już niewolnikami, lecz synem. Jeżeli zaś synem, to i dziedzicem z woli Bożej” (Ga 4, 6-7).

miłość zmienia się wraz z biegiem życia, dojrzewa i właśnie dlatego pozostaje wierna samej sobie⁵⁹.

7. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 118

„Dziękujcie Panu, bo jest dobry,
bo Jego łaska trwa na wieki. [...]
Niech bojący się Pana głoszą:
«Jego łaska na wieki»”.

---

59 Benedykt XVI, enc. *Deus caritas est*, dz. cyt., s. 32-33.

III NIEDZIELA WIELKANOCNA

CZYTANIA

Dz 5, 27b-32. 40b-41; Ps 30 (29), 2. 4. 5-6ab. 11-12a. 13b (R.: 2a);
Ap 5, 11-14; Aklamacja; J 21, 1-19.

I CZYTANIE (Dz 5, 27b-32. 40b-41)

Arcykapłan zapytał Apostołów: „Zakazaliśmy wam surowo, abyście nie nauczali w to imię, a oto napełniliście Jerozolimę waszą nauką i chcecie ściągnąć na nas krew tego człowieka?”. Odpowiedział Piotr i Apostołowie: „Trzeba bardziej słuchać Boga niż ludzi. Bóg naszych ojców wskrzesił Jezusa, którego straciliście, przybiwszy do krzyża. Bóg wywyższył Go na prawicę swoją jako Władcę i Zbawiciela, aby dać Izraelowi nawrócenie i odpuszczenie grzechów. Dajemy temu świadectwo my właśnie oraz Duch Święty, którego Bóg udzielił tym, którzy są Mu posłuszni”. [...] I zabronili Apostołom przemawiać w imię Jezusa, a potem zwolnili. A oni odchodzili sprzed Sanhedrynu i cieszyli się, że stali się godni cierpieć dla imienia Jezusa.

PSALM RESPONSORYJNY (Ps 30 (29), 2. 4. 5-6ab. 11-12a. 13b
(R.: 2a))

REFREN: Sławię Cię, Panie, bo mnie wybawiłeś.

Sławię Cię, Panie, bo mnie wybawiłeś

i nie pozwoliłeś mym wrogom naśmiewać się ze mnie. [...]

Panie, mój Boże, z krainy umarłych wywołałeś moją duszę

i ocaliłeś mi życie spośród schodzących do grobu.

Śpiewajcie psalm wszyscy miłujący Pana
i pamiętajcie o Jego świętości.

Gniew Jego bowiem trwa tylko przez chwilę,
a Jego łaska przez całe życie. [...]

Wysłuchaj mnie, Panie, zmiłuj się nade mną,
Panie, bądź moją pomocą.
Zamieniłeś w taniec mój żałobny lament, [...]
Boże mój i Panie, będę Cię słaawił na wieki.

II CZYTANIE (Ap 5, 11-14)

Ja, Jan, ujrzałem i usłyszałem głos wielu aniołów dokoła tronu i Zwierząt, i Starców, a liczba ich była miriady miriad i tysiące tysięcy, mówiących głosem donośnym: „Baranek zabity jest godzien wziąć potęgę i bogactwo, i mądrość, i moc, i cześć, i chwałę, i błogosławieństwo”. A wszelkie stworzenie, które jest w niebie i na ziemi, i pod ziemią, i na morzu, i wszystko, co w nich przebywa, usłyszałem, jak mówiło: „Siedzącemu na tronie i Barankowi błogosławieństwo i cześć, i chwała, i moc na wieki wieków”. A czworo Zwierząt mówiło: „Amen”. Starcy zaś upadli i oddali pokłon.

AKLAMACJA

Zmartwychwstał Chrystus, który wszystko stworzył
i zlitował się nad ludźmi.

EWANGELIA (J 21, 1-19)

Jezus ukazał się znowu nad Morzem Tyberiadzkim. A ukazał się w ten sposób: Byli razem Szymon Piotr, Tomasz, zwany Didymos, Natanael z Kany Galilejskiej, synowie Zebedeusza oraz dwaj inni z Jego uczniów. Szymon Piotr powiedział do nich: „Idę łowić ryby”. Odpowiedzieli mu: „Idziemy i my z tobą”. Wyszli więc i wsiedli do łodzi, ale tej nocy nic nie złowili. A gdy ranek zaświtał, Jezus stanął na brzegu. Jednakże uczniowie nie wiedzieli, że to był Jezus. A Jezus rzekł do nich: „Dzieci,

czy nie macie nic do jedzenia?”. Odpowiedzieli Mu: „Nie”. On rzekł do nich: „Zarzućcie sieć po prawej stronie łodzi, a znajdziecie”. Zarzucili więc i z powodu mnóstwa ryb nie mogli jej wyciągnąć. Powiedział więc do Piotra ów uczeń, którego Jezus miłował: „To jest Pan!”. Szymon Piotr, usłyszawszy, że to jest Pan, przywdział na siebie wierzchnią szatę, był bowiem prawie nagi, i rzucił się w morze. Reszta uczniów dobiła łodzią, ciągnąc za sobą sieć z rybami. Od brzegu bowiem nie było daleko, tylko około dwustu łokci. A kiedy zeszli na ląd, ujrzeli żarzące się na ziemi węgle, a na nich ułożoną rybę oraz chleb. Rzekł do nich Jezus: „Przynieście jeszcze ryb, któreście teraz ułowili”. Poszedł Szymon Piotr i wyciągnął na brzeg sieć pełną wielkich ryb w liczbie stu pięćdziesięciu trzech. A pomimo tak wielkiej ilości sieć się nie rozerwała. Rzekł do nich Jezus: „Chodźcie, posilcie się!”. Żaden z uczniów nie odważył się zadać Mu pytania: „Kto Ty jesteś?”, bo wiedzieli, że to jest Pan. A Jezus przyszedł, wziął chleb i podał im, podobnie i rybę. To już trzeci raz, jak Jezus ukazał się uczniom od chwili, gdy zmartwychwstał.

A gdy spożyli śniadanie, rzekł Jezus do Szymona Piotra: „Szymonie, synu Jana, czy miłujesz Mnie więcej aniżeli ci?” Odpowiedział Mu: „Tak, Panie, Ty wiesz, że Cię kocham”. Rzekł do niego: „Paś baranki moje”. I powtórnie powiedział do niego: „Szymonie, synu Jana, czy miłujesz Mnie?” Odparł Mu: „Tak, Panie, Ty wiesz, że Cię kocham”. Rzekł do niego: „Paś owce moje”. Powiedział mu po raz trzeci: „Szymonie, synu Jana, czy kochasz Mnie?” Zasmucił się Piotr, że mu po raz trzeci powiedział: „Czy kochasz Mnie?” I rzekł do Niego: „Panie, Ty wszystko wiesz, Ty wiesz, że Cię kocham”. Rzekł do niego Jezus: „Paś owce moje. Zaprawdę, zaprawdę powiadam ci: Gdy byłeś młodszy, opasywałeś się sam i chodziłeś, gdzie chciałeś. Ale gdy się zestarzejesz, wyciągniesz ręce swoje, a inny cię opasze i poprowadzi, dokąd nie chcesz”. To powiedział, aby zaznaczyć, jaką śmiercią uwielbi Boga. A wypowiedziawszy to rzekł do niego: „Pójdź za Mną!”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Zmartwychwstał Chrystus, który wszystko stworzył i zlitował się nad ludźmi”.

Liturgiczny czas Wielkanocy jest dla nas wierzących radością, a jednocześnie potwierdzeniem autentyczności naszej wiary. Wierzymy Chrystusowi, który zmartwychwstał i żyje, wierzymy świadectwu apostołów, którzy na kartach Nowego Testamentu opowiadają o własnych przeżyciach z Chrystusem Zmartwychwstałym.

Dopiero w połączeniu Pisma Świętego ze świadectwem świadków, w łączności z Kościołem, który w liturgii aktualizuje wielkie wydarzenia, odnośnie zbawienia świata i zbawienia nas samych, zaczynamy uczestniczyć w historii zbawienia.

Ta historia trwa na sposób Boski, bo Bóg tak chciał, aby każdy człowiek, z każdego plemienia, narodu i języka, mógł doświadczać wielkich dzieł miłości Boga, bowiem „Chrystus, który wszystko stworzył i zlitował się nad ludźmi”.

W wierze naszej, w wierze współczesnego człowieka „stworzenie” świata jest przyjmowane sceptycznie, bowiem ciągle nauka ludzka wskazuje na dylemat: Bóg, czy sama natura? Bóg, czy człowiek stwarza i rządzi światem? Wobec kataklizmów, wobec wojen, wobec kłamstwa i agresji międzyludzkiej prowadzącej do niszczycielskich tragedii czujemy się bezsilni i zwracamy się o pomoc do Boga Stworzyciela.

Chrystus podpowiada przez swoje zmartwychwstanie, że to On jest Miłością i z miłości dokonał odkupienia tego świata. Wobec takiej Miłości ustępuje nasza europejska, rozumowa i filozoficzna inteligencja. Spotykamy się z Miłością, nie tylko uczuciową, ale Miłością zawartą w wartościach: w sprawiedliwości, w prawdzie, w wolności, w pokoju i w solidarności.

Mądrość i dobroć Boga nas zdumiewa i zachwyca, bowiem obejmuje całość stworzenia, zarówno świata materialnego, jak i świata duchowego, w którym mamy taki właśnie udział. Bóg lituje się nad ludźmi, ponieważ jest Miłością i nie chce śmierci moralnej każdego z nas i całego ludzkiego świata. Przeciwnie, pragnie dobra moralnego, tu i teraz i w wieczności.

2. Przesłanie Dziejów Apostolskich

Przesłanie tego fragmentu Dziejów Apostolskich, który dzisiaj przytaczamy, przedstawia ówczesną atmosferę przyjmowania prawdy, obrony i cierpienia za głoszoną prawdę o zbawieniu dokonany przez Chrystusa Zmartwychwstałego.

Tradycja Starego Testamentu nie mogła przekształcić się w Nowy Testament w sposób łatwy i zgodny z prorocत्वami. Miały miejsce prześladowania, bezpodstawne zarzuty, a także kłamstwa, aby usprawiedliwić niewiarę. Nie wierzono w zmartwychwstanie, nie przyjmowano prawdy o największym cudzie, który udowodniał Boskość Jezusa Chrystusa, a tym samym zobowiązywał do nowej wiary.

Narracja: „A oni odchodzili sprzed Sanhedrynu i cieszyli się, że stali się godni cierpieć dla imienia Jezusa” (Dz 5, 41) była pełna wiary i zarazem wiedzy, bo widzieli Chrystusa Zmartwychwstałego. Ci, co uciekli spod Krzyża Cierpienia teraz stali się zagorzałymi świadkami, byli gotowi nawet przyjąć największe cierpienia i utratę życia. Nastąpiła przemiana: strachu w wiarę, bojaźni w odwagę i obowiązek głoszenia prawdy słowem, zachowaniem, świadectwem.

Kościół Chrystusa przytacza przykłady wiary pierwotnego Kościoła, aby powodować takie same przemiany i w naszych sercach i umysłach. Nauczanie Kościoła, liturgia okresu wielkanocnego, sakramenty święte ściśle powiązane z tym okresem, to znaczy spowiedź i Komunia

Święta, prowadzić mają do umocnienia, odnowienia i wyznawania wiary w Chrystusa Zmartwychwstałego.

3. „Barankowi błogosławieństwo i cześć, i chwała, i moc na wieki wieków” (por. Ap 5, 13)

Święty Jan Ewangelista w widzeniu nieba ukazuje wielkość Boga i jedność Trójcy Przenajświętszej. Wszystkie byty świadome i stworzone w każdym czasie oddają w niebie cześć Chrystusowi Zmartwychwstałemu: „Barankowi błogosławieństwo i cześć, i chwała, i moc na wieki wieków” (por. Ap 5, 13).

Ukazanie chwały nieba jest dla nas nauką i jednocześnie prawdą o zbawieniu i życiu wiecznym. Jeśli Chrystus zmartwychwstał, to i my zmartwychwstanjemy⁶⁰ (por. 1 Kor 15, 1-5) – z całą mocą zaświadcza św. Paweł w Pierwszym Liście do Koryntian.

Na niebo i my wierzący czekamy, ale ono jest już tu i teraz, jest w Bogu. Z Bogiem są niezliczone byty ziemskie i niebieskie, które Bogu Ojcu, Chrystusowi i Duchowi Świętemu nieustannie oddają chwałę.

4. Jezus ukazał się ponownie nad Morzem Tyberiadzkim

Dzisiejsza Ewangelia opowiada, jak Jezus ponownie ukazał się nad Morzem Tyberiadzkim. Było tam przynajmniej siedmiu apostołów i zarazem świadków. Chrystus na dowód, że żyje, spożywał z nimi posiłek, spożywał ryby, które zostały w nadzwyczajny sposób złowione

---

60 „Przypominam, bracia, Ewangelię, którą wam głosiłem, którąście przyjęli i w której też trwacie. Przez nią również będziecie zbawieni, jeżeli ją zachowacie tak, jak wam rozkazałem... Chyba żebyście uwierzyli na próżno. Przekazałem wam na początku to, co przejąłem: że Chrystus umarł – zgodnie z Pismem – za nasze grzechy, że został pogrzebany, że zmartwychwstał trzeciego dnia, zgodnie z Pismem: i że ukazał się Kefasowi, a potem Dwunastu” (1 Kor 15, 1-5).

i przygotowane, bowiem: „Kiedy zeszli na ląd, ujrzeni żarzące się na ziemi węgle, a na nich ułożoną rybę oraz chleb” (J 21, 9). Pokarm typowo rybacki, spożywany wspólnie z apostołami miał zaświadczyć, że Chrystus żyje.

Cudowny i obfity połów ryb miał potwierdzić obecność Chrystusa Zmartwychwstałego. Ten niezwykły znak nawiązywał do wcześniejszych cudów, których apostołowie byli świadkami i teraz ponownie zostali zaskoczeni i „Żaden z uczniów nie odważył się zadać Mu pytania: «Kto Ty jesteś?», bo wiedzieli, że to jest Pan” (J 21, 12b).

5. Trzykrotne wyznanie miłości św. Piotra

Nad Jeziorem Tyberiadzkim św. Piotr trzykrotnie wyznał miłość do Chrystusa. Sprawa była poważna, było to przygotowanie św. Piotra na przyszłe świadectwo, świadectwo w męczeństwie. Święty Piotr wyznał wiarę, miłość i gotowość, aby być świadkiem i umrzeć tak jak Chrystus na krzyżu.

Chrystus to wszystko przewidział swoją wszechwiedzą, dlatego powiedział: „Ale gdy się zestarzejesz, wyciągniesz ręce swoje, a inny cię opasze i poprowadzi, dokąd nie chcesz” (J 21, 18b).

Historia wiary i śmierci apostołów wprowadza nas w prawdę naszej wiary, która powinna być wyznawana w każdych warunkach i sytuacjach życiowych.

6. Z nauczania papieskiego

„Mówienie o wierze często wiąże się z mówieniem o bolesnych próbach, ale św. Paweł właśnie to postrzega jako najbardziej przekonujące głoszenie Ewangelii, ponieważ to w słabości i cierpieniu objawia się i zostaje odkryta moc Boża, przewyższająca nasze słabości i nasze cierpienia. Sam Apostoł stoi w obliczu bliskiej śmierci, która stanie się życiem dla

chrześcijan (por. 2 Kor 4, 7-12). Wiara oświeca nas w godzinie próby i właśnie w cierpieniu i słabości staje się jasne, że «nie głosimy [...] siebie samych, lecz Chrystusa Jezusa jako Pana» (2 Kor 4, 5). Rozdział 11. Listu do Hebrajczyków kończy się przypomnieniem tych, którzy cierpieli z powodu wiary (por. ww. 35-38), wśród nich szczególnie miejsce przypada Mojżeszowi, który znosił zniewagi dla Chrystusa (por. w. 26). Chrześcijanin wie, że nie da się wyeliminować cierpienia, ale może ono nabrać sensu, może stać się aktem miłości, powierzeniem się w ręce Boga, który nas nie opuszcza, i tym samym być etapem wzrostu wiary i miłości⁶¹.

7. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 30

„Sławię Cię, Panie, bo mnie wybawiłeś
i nie pozwoliłeś moim wrogom naśmiewać się ze mnie. [...] Panie, mój Boże, z krainy umarłych wywołałeś moją duszę i ocaliłeś mi życie spośród schodzących do grobu”.

---

61 Franciszek, enc. *Lumen Fidei*..., dz. cyt., s. 72-73.

IV NIEDZIELA WIELKANOCNA DOBREGO PASTERZA

CZYTANIA

Dz 13, 14. 43-52; Ps 100, 1-2. 3, 4b-5ab; Ap 7, 9. 14b-17; J 10, 14;
J 10, 27-30.

I CZYTANIE (Dz 13, 14. 43-52)

W owym czasie Paweł i Barnaba przeszedłszy przez Perge, dotarli do Antiochii Pizydyjskiej, weszli w dzień sobotni do synagogi i usiedli. [...] A wielu Żydów i pobożnych prozelitów towarzyszyło Pawłowi i Barnabie, którzy w rozmowie starali się zachęcić ich do wytrwania w łasce Boga. W następnym szabat zebrało się niemal całe miasto, aby słuchać słowa Bożego. Gdy Żydzi zobaczyli tłumy, ogarnęła ich zazdrość, i bluźniąc, sprzeciwiali się temu, co mówił Paweł. Wtedy Paweł i Barnaba powiedzieli odważnie: „Należało głosić słowo Boże najpierw wam. Skoro jednak odrzucacie je i sami uznajecie się za niegodnych życia wiecznego, zwracamy się do pogan. Tak bowiem nakazał nam Pan: «Ustanowiłem cię światłością dla pogan, abyś był zbawieniem aż po krańce ziemi»”. Poganie, słysząc to, radowali się i uwielbiali słowo Pańskie, a wszyscy, przeznaczeni do życia wiecznego, uwierzyli. Słowo Pańskie rozszerzało się po całym kraju. Ale Żydzi podburzyli pobożne a wpływowe kobiety i znaczniejszych obywateli, wywołali prześladowanie Pawła i Barnaby i wyrzucili ich ze swych granic. A oni otrząsnąwszy na nich pył z nóg, przyszli do Ikonium, a uczniów napełniało wesele i Duch Święty.

PSALM RESPONSORIJNY (Ps 100, 1-2. 3, 4b-5ab)

REFREN: My ludem Pana i Jego owcami.

Wykrzykujcie na cześć Pana wszystkie ziemie,
służcie Panu z weselem,

Stawajcie przed obliczem Pana z okrzykami radości.
Wiedźcie, że Pan jest Bogiem,
On sam nas stworzył, jesteśmy Jego własnością,
Jego ludem, owcami Jego pastwiska. [...]

W Jego bramy wstępujcie z dziękczynieniem,
z hymnami w Jego przedsionki. [...]
Albowiem Pan jest dobry,
Jego łaska trwa na wieki.

II CZYTANIE (Ap 7, 9. 14b-17)

Ja, Jan, ujrzałem wielki tłum, którego nie mógł nikt policzyć, z każdego narodu i wszystkich pokoleń, ludów i języków, stojących przed tronem i Barankiem. Odziani są w białe szaty, a w rękę ich palmy. [...] I rzekł do mnie jeden ze starców: „To ci, którzy przychodzą z wielkiego ucisku i opłukali swe szaty, i w krwi Baranka je wybielili. Dlatego są przed tronem Boga i w Jego świątyni cześć Mu oddają we dnie i w nocy. A Siedzący na tronie rozciągnie nad nimi namiot. Nie będą już łaknąć ani nie będą już pragnąć, i nie porazi ich słońce ani żaden upał, bo paść ich będzie Baranek, który jest pośrodku tronu, i poprowadzi ich do źródeł wód życia: i każdą łzę otrze Bóg z ich oczu”.

AKLAMACJA (J 10, 14)

Ja jestem dobrym pasterzem
i znam owce moje, a moje Mnie znają.

EWANGELIA (J 10, 27-30)

Jezus powiedział: „Moje owce słuchają mego głosu, a Ja znam je. Idą one za Mną i Ja daję im życie wieczne. Nie zginą one na wieki i nikt nie wyrwie ich z mojej ręki. Ojciec mój, który Mi je dał, jest większy od wszystkich. I nikt nie może ich wyrwać z ręki mego Ojca. Ja i Ojciec jedno jesteśmy”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Ja jestem dobrym pasterzem i znam owce moje, a moje Mnie znają”
(J 10, 14).

Obraz Pasterza i pasterzowania przedstawia relacje, jakie mogą być pomiędzy ludźmi, Bogiem a Synem Bożym Jezusem Chrystusem. Te relacje stają się ważne, wyjątkowe i zbawiające, jeśli wierzymy w cały depozyt, w całą prawdę, o tajemnicy zbawienia. Zbawienie, tak jak i nasze życie jest darem, jest łaską, czyli życiem Boga w naszym życiu. Tę prawdę każdy z nas powinien odkrywać na miarę swej inteligencji, wiedzy, doświadczenia, a nawet wieku.

Chrystus nazywa się Pasterzem, ponieważ nas kocha, dla Niego jesteśmy dziećmi Bożymi, dla Niego najbardziej cenna jest relacja miłości. W momentach najważniejszych naszego istnienia na tym świecie słyszymy, tak jak to słyszał św. Piotr Apostoł, pytania: „Piotrze czy miłujesz mnie?”. „A gdy spożyli śniadanie, rzekł Jezus do Szymona Piotra: «Szymonie, synu Jana, czy miłujesz Mnie więcej aniżeli ci?» Odpowiedział Mu: «Tak, Panie, Ty wiesz, że Cię Kocham». Rzekł do niego: «Paś baranki moje» (J 21, 15).

Na pozytywną odpowiedź, padła decyzja i zaproszenie do działalności apostołskiej: „Paś baranki moje”. Z wiary i wyznania miłości do Chrystusa i do Jego dzieł zbawienia, wynika obowiązek, zachęta i prośba, abyśmy działali na korzyść zaufania do Boga i na korzyść rozkrzewiania wiary.

W historii apostołów i historii Kościoła tak się stało i tak się dzieje. Kościół żyje łaską (obecnością) Chrystusa, Kościół głosi Chrystusa Zmartwychwstałego, Kościół przekazuje i liturgicznie sprawuje sakramenty święte. Rzesza ludzka w każdym czasie i w każdym pokoleniu otrzymuje od Boga ten wielki dar wiary, obecności i działania

zbawczego. Świat jest zbawiany, czyli uświęcany i kierowany do życia wiecznego dzięki Głównemu Pasterzowi, dzięki Chrystusowi.

Znajomość, jaką Chrystus obdarza każdego z nas, jest nadzwyczajna, pełna i prawdziwa. Nikt i nic nie umknie Bogu z naszego życia, chociaż jest nas miliardy i nieprzebrana rzesza zbawionych. Tak zaświadcza św. Jan w widzeniu, w Apokalipsie: „Ja, Jan, ujrzałem wielki tłum, którego nie mógł nikt policzyć, z każdego narodu i wszystkich pokoleń, ludów i języków, stojących przed tronem i Barankiem” (Ap 7, 9).

Pomimo naszych win i grzechów nieustannie trwa proces zbawienia, który ogarnia wszystkich i wszystko.

„To ci, którzy przychodzą z wielkiego ucisku i opłukali swe szaty, i w krwi Baranka je wybielili” (Ap 7, 14).

Następuje w niebie rozpoznanie każdego człowieka, rozpoznanie duchowe oparte na wierze, na zaufaniu i na historii życia. Z naszego życia w oczach Boga nic nie ginie, każdy gest dobra, każda ofiara na rzecz bliźniego i każde zachowanie zgodne z wiarą nabiera nadzwyczajnego znaczenia, dokonuje się przemiana wszelkiego dobra, w wielkie dzieło Boże, w zbawienie. Pochodzenie „z wielkiego ucisku” oznacza wszelkie cierpienia, trudności, niebezpieczeństwa, niedoskonałości życia każdego z nas. Cokolwiek uczyniliśmy jednemu z braci (wyznawców) Chrystusa, uczyniliśmy Jemu samemu. „Cokolwiek uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili” – stwierdził Chrystus (Mt 25, 40).

Obecnie naszymi braćmi są uchodźcy z Ukrainy, tam tracą wszelkie zabezpieczenie materialne, tracą bezpieczeństwo zdrowia i życia. Zryw naszego dobra wobec nich ma znaczenie obecne i liczyć się będzie w niebie.

2. „Dlatego są przed tronem Boga” (por. Ap 7, 15)

„Dlatego są przed tronem Boga i w Jego świątyni cześć Mu oddają we dnie i w nocy”.

Apokalipsa podpowiada, co będzie główną treścią życia wiecznego z Bogiem: oddawanie czci Bogu, co oznacza wiekuiste poznawanie wielkości Boga, Jego inteligencji, planów zbawienia, wszechmocy i wszechwiedzy.

Na ziemi cieszymy się miłością innych ludzi, w małżeństwie, w rodzinie, doświadczamy tak zwanego szczęścia. Pragniemy takiej miłości i nie wiemy skąd ona się bierze i do czego zmierza. Trudno jest nawet zdefiniować miłość ludzką, pomaga nam tylko to porównanie z miłością Boga do nas. Bóg jest Miłością i takiej miłości spodziewa się od nas. A dowodem była i jest jego męka, śmierć i zmartwychwstanie.

A nagroda w niebie jest wielka, świadczą o tym słowa: „Nie będą już łaknąć ani nie będą już pragnąć, i nie porazi ich słońce ani żaden upał, bo paść ich będzie Baranek, który jest pośrodku tronu, i poprowadzi ich do źródeł wód życia: i każdą łzę otrze Bóg z ich oczu” (Ap 7, 16-17).

3. „Moje owce słuchają mego głosu” (J 10, 27a)

Jezus powiedział: „Moje owce słuchają mego głosu” jest to nasze zapewnienie nie tylko o posłuszeństwie, które zawiera się w przykazaniach Bożych, ale także w błogosławieństwach, czyli w działaniach. Znamy przykazania Boże, znamy błogosławieństwa, znamy całą Ewangelię, wystarczy teraz słuchać głosu Boga.

Chrystus skierował do św. Piotra znamienne słowa: „Otóż i Ja tobie powiadam: Ty jesteś Piotr [czyli Skała], i na tej Skale zbuduję Kościół mój, a bramy piekielne go nie przemogą. I tobie dam klucze królestwa niebieskiego; cokolwiek zwiążesz na ziemi, będzie związane w niebie, a co rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane w niebie” (Mt 16, 18-19).

Nasze postępowanie jest proste, Chrystus przewidział wszelkie problemy i sytuacje życia ludzkiego, „a bramy piekła” nie przemogą mocy Boga. Ogrom zła, jakie może się rozlewać w sercach ludzkich i ogrom zniszczenia duchowego i materialnego, które dotyka rzeczywistość ludzką, łącznie z kłamstwem, brakiem wiary, musi ustąpić wobec Boga i tych, którzy Go miłują. „Jak wielkie rzeczy przygotował Bóg tym, którzy Go miłują” (1 Kor 2, 9).

4. Miłość w Trójcy Przenajświętszej

Dzisiejsza Ewangelia przypomina: „Ojciec mój, który Mi je dał, jest większy od wszystkich. I nikt nie może ich wyrwać z ręki mego Ojca” (J 10, 29) i zachęca do wiary w tajemnice Trójcy Przenajświętszej. Tą tajemnicą jest miłość, relacja miłości Trzech Osób Boskich. Ta miłość spowodowała, że niebo polega na miłości, polega na dialogu nieustającym z Bogiem i życiu w miłości trwającym wiecznie. Takie rozumienie nieba i Boga daje gwarancję wytrwania w doczesności, zgodnie z wolą Boga i naprzeciw wszelkiemu złu, które może zalewać świat tylko ludzki, doczesny i przemijający.

5. Z nauczania papieskiego

„Również Syn jest obecny u boku Ojca, gdy przychodzimy na świat, On, który przyjął nasze ludzkie ciało (por. J 1, 14), tak że mogły Go dotykać nasze ręce, mogliśmy Go słuchać na własne uszy i widzieć Go naszymi oczami (por. 1 J 1, 1). W istocie św. Paweł przypomina nam, że *istnieje tylko jeden Bóg, Ojciec, od którego wszystko pochodzi i dla którego my istniejemy, oraz jeden Pan, Jezus Chrystus, przez którego wszystko się stało i dzięki któremu także my jesteśmy* (1 Kor 8, 6). Każde stworzenie zostaje następnie powierzone tchnieniu Ducha Bożego, jak to głosi Psalmista: *Stwarzasz je, gdy ślesz swego Ducha* (Ps 104 [103], 30).

W świetle Nowego Testamentu można odczytać w tych słowach zapowiedź Trzeciej Osoby Trójcy Przenajświętszej. A więc u początków naszego życia odnajdujemy pełne miłości i błogosławieństwa działanie Trójcy Świętej⁶².

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 100

„Wykrzykujcie na cześć Pana wszystkie ziemie,
służcie Panu z weselem,
Stawajcie przed obliczem Pana
z okrzykami radości”.

---

62 Jan Paweł II, *Komentarz do Ewangelii*, dz. cyt., s. 616.

V NIEDZIELA WIELKANOCNA

CZYTANIA

Dz 14, 21b-27; Ps 145 (144), 8-9. 10-11. 12-13; Ap 21, 1-5a; J 13, 34;
J 13, 31-33a. 34-35.

I CZYTANIE (Dz 14, 21b-27)

Paweł i Barnaba wrócili do Listry, do Ikonium i do Antiochii, umacniając dusze uczniów, zachęcając do wytrwania w wierze, bo przez wiele ucisków trzeba nam wejść do królestwa Bożego. Kiedy w każdym Kościele wśród modlitw i postów ustanowili im starszych, polecieli ich Panu, w którego uwierzyli. Potem przeszli przez Pizydję i przybyli do Pamfilii. Nauczali w Perge, zeszli do Attalii, a stąd odpłynęli do Antiochii, gdzie za łaską Bożą zostali przeznaczeni do dzieła, które wykonali. Kiedy przybyli i zebrali miejscowy Kościół, opowiedzieli, jak wiele Bóg przez nich zdziałał i jak otworzył poganom podwoje wiary.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 145 (144), 8-9. 10-11. 12-13)

REFREN: Będę Cię wielbił, Boże mój i Królu.

Pan jest łagodny i miłosierny,
nieskory do gniewu i bardzo łaskawy.
Pan jest dobry dla wszystkich,
a Jego miłosierdzie nad wszystkim, co stworzył.

Niech Cię wielbią, Panie, wszystkie Twoje dzieła
i niech Cię błogosławią Twoi wyznawcy.
Niech mówią o chwale Twojego królestwa
i niech głoszą Twoją potęgę.

Aby synom ludzkim oznajmić Twoją potęgę
i wspaniałość chwały Twojego królestwa.
Królestwo Twoje królestwem wszystkich wieków,
przez wszystkie pokolenia Twoje panowanie.

II CZYTANIE (Ap 21, 1-5a)

Ja, Jan, ujrzałem niebo nowe i ziemię nową, bo pierwsze niebo i pierwsza ziemia przeminęły, i morza już nie ma. I Miasto Święte – Jeruzalem Nowe ujrzałem zstępujące z nieba od Boga, przystrojone jak oblubienica zdobna w klejnoty dla swego męża. I usłyszałem donośny głos mówiący od tronu: „Oto przybytek Boga z ludźmi: i zamieszka wraz z nimi, i będą oni Jego ludem, a On będzie „Bogiem z nimi”. I otrze z ich oczu wszelką łzę, a śmierci już nie będzie. Ani żałoby, ni krzyku, ni trudu już nie będzie, bo pierwsze rzeczy przeminęły”. I rzekł Zasiadający na tronie: „Oto czynię wszystko nowe”.

AKLAMACJA (J 13, 34)

Daję wam przykazanie nowe, abyście się wzajemnie miłowali,
tak jak Ja was umiłowałem.

EWANGELIA (J 13, 31-33a. 34-35)

Po wyjściu Judasza z wieczernika Jezus powiedział: „Syn Człowieczy został teraz uwielbiony, a w Nim został Bóg uwielbiony. Jeżeli Bóg został w Nim uwielbiony, to Bóg uwielbi Go także w sobie samym, i zaraz Go uwielbi. Dzieci, jeszcze krótko – jestem z wami. [...] Daję wam przykazanie nowe, abyście się wzajemnie miłowali, tak jak Ja was umiłowałem; żebyście i wy tak się miłowali wzajemnie. Po tym wszyscy poznają, żeście uczniami moimi, jeśli będziecie się wzajemnie miłowali”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Daję wam przykazanie nowe, abyście się wzajemnie miłowali, tak jak Ja was umiłowałem” (J 13, 34).

Dzisiaj, w tej Liturgii Piątej Niedzieli Wielkanocy, Chrystus Zmartwychwstały zwraca się do nas z nowym przykazaniem. Jest to przykazanie o tyle nowe, o ile porównamy je z Dziesięcioma przykazaniami Bożymi. Były one „stare” bo zostały przekazane w Starym Testamencie.

Chrystus nie zniósł Starego Prawa, a w nim Dziesięć przykazań Bożych nadanych za czasów Mojżesza⁶³, na Górze Synaj w XIII wieku przed narodzeniem Chrystusa (zob. Pwt 5, 1-22). Te przykazania, chociaż tak dawno nadane, nie są starością, przeciwnie – nadal obowiązują, ponieważ pochodzą od Boga, są objawione – powiedziane wprost do człowieka. Sensem tych przykazań jest pomoc moralna – aby każdy człowiek mógł godnie realizować swoje życie w społeczeństwie, w którym został powołany do istnienia.

Przykazanie nowe też zostało objawione, tym razem przez Chrystusa Zbawiciela Syna Bożego, który przyszedł na ziemię, aby zbawić rodzaj ludzki, to znaczy nas wszystkich. Sensem tego nowego przykazania jest miłość Boga do nas i świadczy o naturze Boga, który jest Miłością. „Kto trwa w miłości, trwa w Bogu, a Bóg trwa w nim” (1 J 4, 16) – tak stwierdza Pierwszy List św. Jana.

Miłość Boża zawarta w przykazaniu nowym ma się realizować pomiędzy ludźmi, a szczególnie wśród wyznawców Nowego Testamentu, wśród wszystkich wierzących. Nowy Testament (inaczej określając:

---

63 „Mojżesz – postać biblijna, przywódca Izraelitów w okresie ich wyjścia z Egiptu i wędrówki do Ziemi Obiecanej, święty prorok. Według niektórych źródeł żył prawdopodobnie w XIII wieku p.n.e., syn Amrama i Jokebed, brat Aarona i Miriam”. *Mojżesz*, [online:] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Moj%C5%BCesz> [dostęp: 11.05.2022].

nowy czas ludzkości, nowa era) rozpoczął się właśnie od narodzin⁶⁴ Chrystusa.

Argumentem praktykowania Przykazania miłości jest sam Chrystus. Stwierdza: „Tak jak Ja was umiłowałem”. W innym miejscu Chrystus określił zakres takiej miłości: „Nikt nie ma większej miłości od tej, gdy ktoś życie swoje oddaje za przyjaciół swoich. Wy jesteście przyjaciółmi moimi, jeżeli czynicie to, co wam przykazuję” (J 15, 13-14).

Chrystus oddał życie swoje za nas, aby nas zbawić, okazał ogrom miłości, którą, jako Syn Boży, objął całą ludzkość i cierpiał za wszystkie grzechy świata – przeszłe, obecne i przyszłe. Trudno jest nam to pojąć. Jak to jest możliwe? Ale mamy do czynienia z Synem Bożym, z Bogiem, który jest Duchem i Ciałem. W ciele ludzkim i w duchu Bożym dokonał zbawienia, w ten sposób mogła się spełnić cała tajemnica odkupienia, w której najważniejsza jest miłość.

Tę duchową wartość przypomina nam dzisiaj Chrystus i zachęca do jej praktykowania wobec naszych bliźnich. Patrzymy na umęczoną Ukrainę, tam tysiącami giną ludzie, bo nienawiść, antywartość miłości, opanowała ludzi, którzy zapomnieli o przykazaniu ze Starego Prawa – Nie zabijaj! Natomiast obrońcy ojczyzny, którzy oddają swoje życie z miłości do własnego narodu, do własnej ziemi, kultury i historii, spełniają Przykazanie miłości w sposób doskonały.

2. Miejscowy Kościół

Dzisiejszy fragment Dziejów Apostolskich przedstawia nam obraz pierwszych Kościołów, jak powstawały, jak się organizowały i jak działały apostołowie i uczniowie Chrystusa. Pierwsze wspólnoty powstawały

---

64 Znawcy Biblii, uwzględniając rozmaite teorie, uznali, że Jezus przyszedł na świat między 8 a 6 rokiem przed naszą erą, czyli w 746-748 roku, według kalendarza rzymskiego za panowania cesarza Oktawiana Augusta.

na świadectwie świadków: życia, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa. Apostołowie mieli także zdolność uzdrawiania. To św. Piotr w obecności św. Jana powiedział do chorego człowieka chromego od urodzenia, który nie mógł chodzić: „«Nie mam srebra ani złota – powiedział Piotr – ale co mam, to ci daję: W imię Jezusa Chrystusa Nazarejczyka, chodź!» I ująwszy go za prawą rękę, podniósł go. A on natychmiast odzyskał władzę w nogach i stopach. Zerwał się i stanął na nogach” (Dz 3, 6-8).

W obecnym czasie w wielu kościołach i sanktuariach także dokonują się nadzwyczajne znaki, uzdrowienia, szczególnie duchowe, mocą sakramentu spowiedzi. Ludzie powstają z grzechów, zmieniają sposób myślenia i postępowania, odzyskują zdrowie duchowe, a czasem i fizyczne. Często w naszych modlitwach wstawienniczych modlimy się o zdrowie dla nas samych i naszych najbliższych. Nieustannie dokonuje się duchowa wymiana dobra, Miłości pomiędzy nami a Bogiem, a także pomiędzy nami – wierzącymi.

3. „Bo pierwsze niebo i pierwsza ziemia przeminęły” (por. Ap 21, 1)

W Księdze Apokalipsy św. Jan mówi: „Ujrzałem niebo nowe i ziemię nową, bo pierwsze niebo i pierwsza ziemia przeminęły”. Jest to wizja nieba, stanu Bożej miłości i naszego przeznaczenia w przyszłości. Jest to także świadectwo miłości Boga, który przygotował nam miejsca w niebie. Chrystus zapewnił wierzących: „Niech się nie trwoży serce wasze. Wierzycie w Boga? I we Mnie wierzcie! W domu Ojca mego jest mieszkań wiele. Gdyby tak nie było, to bym wam powiedział. Idę przecież przygotować wam miejsce. A gdy odejdę i przygotuję wam miejsce, przyjdę powtórnie i zabiorę was do siebie, abyście i wy byli tam, gdzie Ja jestem” (J 14, 1-3).

Przemija bowiem postać tego świata⁶⁵ (por. 1 Kor 7, 29-32). Przemija i nasze życie, ma ono być przepełnione miłością. Tak trzeba widzieć skuteczność Ewangelii, która ma zmieniać ten przemijający świat i prowadzić przez wiarę do czasów ostatecznych!

„Syn Człowieczy został teraz uwielbiony, a w Nim został Bóg uwielbiony” (J 13, 31b).

Chrystus podjął ofiarę krzyżową, ofiarę zbawczą i w ten sposób, w miłości do Boga Ojca, wskazał na niezmierną Boga miłość. Wskazał w ofierze krzyżowej na naturę Boga, na nieustanną relację miłości pomiędzy Osobami Boskimi.

Do takiej Boskiej miłości zaprasza nas Chrystus, przez wiarę, przez Kościół i przez wszystkie wspólnoty tworzone przez ludzi w imię dobra.

4. Z nauczania papieskiego

„Wszyscy ludzie doświadczają wewnętrznego impulsu do miłowania w sposób autentyczny: miłość i prawda nigdy ich nie opuszczają całkowicie, ponieważ stanowią powołanie wpisane przez Boga w serce i umysł każdego człowieka. Jezus Chrystus oczyszcza i uwalnia od naszych ludzkich ograniczeń poszukiwanie miłości oraz prawdy i odsłania przed nami w całej pełni inicjatywę miłości i projekt prawdziwego życia, jaki Bóg nam przygotował. W Chrystusie *miłość w prawdzie* staje się Obliczem Jego Osoby, a dla nas powołaniem do miłowania naszych braci w prawdzie Jego projektu. On bowiem sam jest Prawdą (por. J 14, 6)”⁶⁶.

---

65 „Przemija bowiem postać tego świata. A ja chciałbym, żebyście byli wolni od utrapień” (1 Kor 7, 31b-32).

66 Benedykt XVI, enc. *Caritas in veritate*, Wydawnictwo M, Kraków 2009, s. 5.

5. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 145

„Pan jest łagodny i miłosierny,
nieskory do gniewu i bardzo łaskawy.
Pan jest dobry dla wszystkich,
a Jego miłosierdzie nad wszystkim, co stworzył”.

VI NIEDZIELA WIELKANOCNA

CZYTANIA

Dz 15, 1-2. 22-29; Ps 67 (66), 2-3. 4-5. 6 i 8; Ap 21, 10-14. 22-23; J 14, 23;
J 14, 23-29.

I CZYTANIE (Dz 15, 1-2. 22-29)

Niektórzy przybysze z Judei nauczali braci w Antiochii: „Jeżeli się nie poddacie obrzezaniu według zwyczaju Mojżeszowego, nie możecie być zbawieni”. Kiedy doszło do niemałych sporów i zatargów między nimi a Pawłem i Barnabą, postanowiono, że Paweł i Barnaba, i jeszcze kilku spośród nich udadzą się w sprawie tego sporu do Jerozolimy, do Apostołów i starszych. [...] Wtedy Apostołowie i starsi wraz z całym Kościołem postanowili wybrać ludzi przodujących wśród braci: Judę, zwanego Barsabas, i Sylasa i wysłać do Antiochii razem z Barnabą i Pawłem. Posłali przez nich pismo tej treści: „Apostołowie i starsi bracia przesyłają pozdrowienie braciom pogańskiego pochodzenia w Antiochii, w Syrii i w Cylicji. Ponieważ dowiedzieliśmy się, że niektórzy bez naszego upoważnienia wyszli od nas i zaniepokoiłi was naukami, siejąc wam zamęt w duszach, postanowiliśmy jednomyślnie wybrać mężów i wysłać razem z naszymi drogimi: Barnabą i Pawłem, którzy dla imienia Pana naszego Jezusa Chrystusa poświęcili swe życie. Wysyłamy więc Judę i Sylasa, którzy powtórzą wam ustnie to samo. Postanowiliśmy bowiem, Duch Święty i my, nie nakładać na was żadnego ciężaru oprócz tego, co konieczne. Powstrzymajcie się od ofiar składanych bożkom, od krwi, od tego, co uduszone, i od nierządu. Dobrze uczynicie, jeżeli powstrzymacie się od tego. Bywajcie zdrowi!”

PSALM RESPONSOJNY (Ps 67 (66), 2-3. 4-5. 6 i 8)

REFREN: Niech wszystkie ludy sławią Ciebie, Boże.

Niech Bóg się zmiłuje nad nami i nam błogosławi;

niech nam ukáže pogodne oblicze.

Aby na ziemi znano Jego drogę,

Jego zbawienie wśród wszystkich narodów.

Niech Ciebie, Boże, wysławiają ludy,

niech wszystkie narody oddają Ci chwałę. [...]

Niech się narody cieszą i weselą,

bo rządzisz ludami sprawiedliwie

i kierujesz narodami na ziemi.

Niech Ciebie, Boże, wysławiają ludy,

niech wszystkie narody oddają Ci chwałę.

Niech nam Bóg błogosławi

i niech cześć Mu oddają wszystkie krańce ziemi.

II CZYTANIE (Ap 21, 10-14. 22-23)

Uniósł mnie anioł w zachwyceniu na górę wielką i wyniosłą, i ukazał mi Miasto Święte Jeruzalem, zstępujące z nieba od Boga, mające chwałę Boga. Źródło jego światła podobne do kamienia drogocennego, jakby do jaspisu o przejrzystości kryształu: Miało ono mur wielki i wysoki, miało dwanaście bram, a na bramach dwunastu aniołów i wypisane imiona, które są imionami dwunastu szczepów synów Izraela. Od wschodu trzy bramy i od północy trzy bramy, i od południa trzy bramy, i od zachodu trzy bramy. A mur Miasta ma dwanaście warstw fundamentu, a na nich dwanaście imion dwunastu Apostołów Baranka. [...] A świątyni w nim nie dojrzałem: bo jego świątynią jest Pan Bóg wszechmogący oraz Baranek. I Miastu nie trzeba słońca ni księżyca, by mu świeciły, bo chwała Boga je oświetliła, a jego lampą Baranek.

AKLAMACJA (J 14, 23)

Jeśli Mnie kto miłuje, będzie zachowywał moją naukę,
a Ojciec mój umiłuje go i przyjdziemy do niego.

EWANGELIA (J 14, 23-29)

Jezus powiedział do swoich uczniów: „Jeśli Mnie kto miłuje, będzie zachowywał moją naukę, a Ojciec mój umiłuje go i przyjdziemy do niego, i mieszkanie u niego uczynimy. Kto nie miłuje Mnie, ten nie zachowuje słów moich. A nauka, którą słyszycie, nie jest moja, ale Tego, który Mnie posłał, Ojca. To wam powiedziałem, przebywając wśród was. A Paraklet, Duch Święty, którego Ojciec pošle w moim imieniu, On was wszystkiego nauczy i przypomni wam wszystko, co Ja wam powiedziałem. Pokój zostawiam wam, pokój mój daję wam. Nie tak jak daje świat, Ja wam daję. Niech się nie trwoży serce wasze ani się nie lęka. Słyszeliście, że wam powiedziałem: Odchodzę i przyjdę znów do was. Gdybyście Mnie miłowali, rozradowalibyście się, że idę do Ojca, bo Ojciec większy jest ode Mnie. A teraz powiedziałem wam o tym, zanim to nastąpi, abyście uwierzyli, gdy się to stanie”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Jeśli Mnie kto miłuje, będzie zachowywał moją naukę, a Ojciec mój umiłuje go i przyjdziemy do niego” (J 14, 23).

W aklamacji Chrystus mówi do nas o miłości, mówi o związku każdego z nas, o związku specjalnym, najważniejszym i najcenniejszym. W codziennych sprawach życia doczesnego Bóg proponuje nam relację miłości, czyli całkowitego zawierzenia, zaufania i oddania. Znamy miłość ludzką, miłość małżeńską, rodzinną, znamy także miłość przyjacielską, a nawet miłość do narodu i do ojczyzny. Wszystkie te postawy i zachowania pochodzą od Boga, bo Bóg jest miłością.

Zaproszenie do miłości Boga obejmuje całe nasze życie, od chrztu świętego, przez sakrament spowiedzi, przez Komunię Świętą, przez bierzmowanie, sakrament małżeństwa, sakrament kapłaństwa, aż po sakrament namaszczenia chorych. We wszystkich tych znakach Chrystus jest z nami, bo nas kocha, szanuje i prowadzi przez życie doczesne do życia wiecznego.

Wobec takiej trwałej i wszechogarniającej miłości człowiek wierzący powinien udzielić odpowiedzi. Na miłość odpowiada się także miłością, inaczej ona ginie, zamiera ze strony człowieka lub okazuje się słaba.

W dzisiejszej aklamacji Chrystus mówi o zachowaniu Jego nauki, czyli prawdy o stworzeniu i prawdy o zbawieniu. W tym zbawieniu mieści się cały ogrom Bożej miłości, mieści się przebacząca miłość Chrystusa, zwana miłosierdziem, mieści się plan naszego życia z założeniem, że będzie ono pobożne, dobre, wartościowe i skierowane do miłości Boga i człowieka.

Z deklaracji Chrystusa płynie do nas także następna perspektywa: „Ojciec mój umiłuje go i przyjdziemy do niego” (por. J 14, 23). To

stwierdzenie podkreśla zaangażowanie się całej Trójcy Przenajświętszej w miłość do człowieka. Miłość Boga do nas nie jest tylko teoretyczna. Ona jest, funkcjonuje i działa z całą mocą: Bóg Ojciec stwarza nas i opiekuje się nami, Chrystus zbawia, a Duch Święty towarzyszy nam w każdej chwili, nieustannie uzgadnia naszą wolę z planami Bożego zbawienia.

Przyjście Boga do człowieka oznacza cały proces zbawienia trwający w nas od momentu chrztu świętego, aż do sakramentu namaszczenia. „Mieszkanie u niego uczynimy” (por. J 14, 23) – odnosi się do godności każdego człowieka, którym nie wolno pogardzać, nie wolno go krzywdzić, zabijać, lekceważyć i potępiać, bo w nim, w nas mieszka cała Trójca Przenajświętsza. Godność i wielkość Boga przechodzi na nas i nas zobowiązuje, aby Boga reprezentować godnie, stąd wynikają obowiązki moralne: zachowanie przykazań, a szczególnie miłość bliźniego.

2. „Postanowiliśmy bowiem, Duch Święty i my” (Dz 15, 28a)

Pierwszy Kościół, a właściwie pierwsze Kościoły (zgromadzenia wiernych) za czasów apostołskich także doświadczały wielu prób. Starano się uporządkować cały depozyt wiary pochodzący od Chrystusa, starano się nie dopuścić do szerzenia się błędów, sugestii, zmian w formie sekt i herezji. Apostołowie bronili czystości wiary i powoływali się na autorytet Ducha Świętego, który nieustannie działa w Kościele, został przysłany przez Zmartwychwstałego Chrystusa w dzień Pięćdziesiątnicy. Ówczesny problem dotyczył kierowania nauki Chrystusa do pogan. Wierzący pochodzenia izraelskiego nie chcieli dzielić się skarbem wiary z niewiernymi, wyznającymi wiarę w wielu bogów i z nieznanymi całego kontekstu Starego i Nowego Testamentu.

Autorytet i świadectwo apostołów przeszły na cały Kościół, a Ewangelia Chrystusa – dobra nowina o zbawieniu – miała się rozszerzać

na cały świat, na następne wieki, pokolenia i zmieniające się historycznie wydarzenia. Dlatego i my w obecnym czasie z taką uwagą i pietyzmem słuchamy papieża i biskupów. Liczymy, że Kościół przez nich kierowany nie wprowadzi nas w błąd, ani nie wprowadzi w zamieszanie moralne.

3. „Miasto Święte Jeruzalem” (por. Ap 21, 2a)

W wizji św. Jana mamy porównanie nieba z Miastem Świętym, z Nowym Jeruzalem⁶⁷. Tradycja przewidywała największe szczęście i nawiązywała do piękna Jeruzalem. Miasto Święte, którym szczycono się ze względu na jego położenie, architekturę i na przepowiednie związane z końcem świata. Dwanaście fundamentów nawiązywało do 12 pokoleń Izraela, a także z punktu widzenia Nowego Testamentu do dwunastu apostołów.

W nauczaniu Chrystusa widzimy zmianę perspektyw odnośnie świątyni. Chrystus mówi o sobie jako najświętszej świątyni: „Jezus dał im taką odpowiedź: «Zburzcie tę świątynię, a Ja w trzech dniach wzniosę ją na nowo»” (J 2, 19).

Świątynią miał się stać każdy człowiek jako znak miłości Boga. „Czyż nie wiecie, żeście świątynią Boga i że Duch Boży mieszka w was? Jeżeli ktoś zniszczy świątynię Boga, tego zniszczy Bóg. Świątynia Boga jest świętą, a wy nią jesteście” (1 Kor 3, 16-17).

Zastanawiamy się, jak można zniszczyć świątynię Boga w każdym człowieku? Z doświadczenia możemy wyliczyć takie sytuacje:

---

67 „Kiedy nadszedł wreszcie dzień Pięćdziesiątnicy, znajdowali się wszyscy razem na tym samym miejscu. Nagle dał się słyszeć z nieba szum, jakby uderzenie gwałtownego wiatru, i napełnił cały dom, w którym przebywali. Ukazały się im też języki jakby z ognia, które się rozdzieliły, i na każdym z nich spoczął jeden. I wszyscy zostali napełnieni Duchem Świętym, i zaczęli mówić obcymi językami, tak jak im Duch pozwalał mówić” (Dz 2, 1-4).

- Ktoś niszczy wiarę w drugim człowieku.
- Daje zły przykład życia moralnego.
- Popęlnia ciężki grzech zabójstwa, przez wojnę, aborcję, eutanazję.
- Nie zachowuje Dziesięciu przykazań Bożych.
- Nie respektuje przykazania miłości.

A jak można czuć się w sposób właściwy „świętynią Boga”?

Droga Ewangelii zakłada posłuszeństwo Bogu, które prowadzi do czynnej miłości, w czynach miłosierdzia i dobra na korzyść bliźniego. Kto jest naszym bliźnim? Odpowiedź Chrystusa została przedstawiona w *Przypowieści o miłosiernym Samarytaninie*.

Wskazaniem bezpośrednim, aby być świętynią Boga, są błogosławieństwa płynące z ust Chrystusa: „Błogosławieni cisi, którzy wprowadzają pokój, czystego serca...”⁶⁸ (zob. Mt 5, 3-12).

4. „Pokój zostawiam wam, pokój mój daję wam” (J 14, 27a)

Przesłanie bezpośrednie, które dzisiaj nam daje Chrystus jest bardzo potrzebne, bowiem w Europie, obok nas trwa straszna wojna. Ta wojna jest niebezpieczna, powoduje, że jesteśmy przerażeni, ale jako ufający Bogu mamy nadzieję na pokój społeczny i pokój naszych serc,

---

68 „Błogosławieni ubodzy w duchu, albowiem do nich należy królestwo niebieskie. Błogosławieni, którzy się smucą, albowiem oni będą pocieszeni. Błogosławieni cisi, albowiem oni na własność posiadają ziemię. Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyceni. Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią. Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą. Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój, albowiem oni będą nazwani synami Bożymi. Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości, albowiem do nich należy królestwo niebieskie. Błogosławieni jesteście, gdy [ludzie] wam urągają i prześladowają was, i gdy z mego powodu mówią kłamliwie wszystko złe na was. Cieszcie się i radujcie, albowiem wasza nagroda wielka jest w niebie. Tak bowiem prześladowali proroków, którzy byli przed wami” (Mt 5, 3-12).

pragniemy, aby przykazania Boże dotarły do wszystkich na świecie i były respektowane.

5. Z nauczania papieskiego

„Jesteśmy świadkami Słowa i nasza obecność w społeczeństwie powinna odpowiadać temu bogactwu, które nie daje się zamknąć w jednym tylko wymiarze. Wymiar twórczy, dynamiczny, zbawczy Słowa będzie szerzony w świecie poprzez tworzenie wspólnoty, łączenie, uznanie, przyjęcie i wsparcie bliźniego. Wymiar, który ma ważny składnik uczucia, nie w powierzchownym znaczeniu, tylko w głębokim i wymagającym sensie przykazania miłości”⁶⁹.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 67

„Niech Ciebie, Boże, wysławiają ludy,
niech wszystkie narody oddają Ci chwałę!
Niech się narody cieszą i weselą,
że Ty ludami rządzisz sprawiedliwie
i kierujesz narodami na ziemi”.

---

69 Franciszek, *Słowo: objawiające i twórcze*, w: J.M. Bergoglio, *Kwiatki papieża Franciszka*, tłum. X. Bordas i in., Wydawnictwo M, Kraków 2013, s. 18.

VII NIEDZIELA WIELKANOCNA UROCZYŚĆ WNIĘBOWSTĄPIENIA PAŃSKIEGO

CZYTANIA

Dz 1, 1-11; Ps 47, 2-3. 6-9; Hbr 9, 24-28; 10, 19-23; Mt 28, 19. 20;

Łk 24, 46-53.

I CZYTANIE (Dz 1, 1-11)

Pierwszą książkę napisałem, Teofilu, o wszystkim, co Jezus czynił i nauczał od początku aż do dnia, w którym udzielił przez Ducha Świętego poleceń Apostołom, których sobie wybrał, a potem został wzięty do nieba. Im też po swojej męce dał wiele dowodów, że żyje: ukazywał się im przez czterdzieści dni i mówił o królestwie Bożym.

A podczas wspólnego posiłku kazał im nie odchodzić z Jerozolimy, ale oczekiwać obietnicy Ojca.

Mówił: „Słyszeliście o niej ode Mnie: Jan chrzczył wodą, ale wkrótce zostaniecie ochrzczeni Duchem Świętym”.

Zapytywali Go zebrani: „Panie, czy w tym czasie przywrócisz królestwo Izraela?”. Odpowiedział im: „Nie wasza to rzecz znać czas i chwile, które Ojciec ustalił swoją władzą, ale gdy Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego moc i będziecie moimi świadkami w Jerozolimie i w całej Judei, i w Samarii, i aż po krańce ziemi”.

Po tych słowach uniósł się w ich obecności w górę i obłok zabrał Go im sprzed oczu. Kiedy uporczywie wpatrywali się w Niego, jak wstępował do nieba, przystąpili do nich dwaj mężowie w białych szatach. I rzekli: „Mężowie z Galilei, dlaczego stoicie i wpatrujecie się w niebo? Ten Jezus, wzięty od was do nieba, przyjdzie tak samo, jak widzieliście Go wstępującego do nieba”.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 47, 2-3. 6-9)

REFREN: Pan wśród radości wstępuje do nieba.

Wszystkie narody klaskajcie w dłonie,
radosnym głosem wykrzykujcie Bogu,
bo Pan Najwyższy straszliwy,
jest wielkim Królem nad całą ziemią. [...]

Bóg wstępuje wśród radosnych okrzyków,
Pan wstępuje przy dźwięku trąby.
Śpiewajcie psalmy Bogu, śpiewajcie,
śpiewajcie Królowi naszemu, śpiewajcie.

Gdyż Bóg jest Królem całej ziemi,
hymn zaśpiewajcie!
Bóg króluje nad narodami,
Bóg zasiada na swym świętym tronie.

II CZYTANIE (Hbr 9, 24-28; 10, 19-23)

Chrystus wszedł nie do świątyni zbudowanej rękami ludzkimi, będącej odbiciem prawdziwej świątyni, ale do samego nieba, aby teraz wstawić się za nami przed obliczem Boga, ani nie po to, aby się wielokroć sam miał ofiarować, jak arcykapłan, który co roku wchodzi do świątyni z krwią cudzą, gdyż w takim przypadku musiałby cierpieć wiele razy od stworzenia świata. A tymczasem raz jeden ukazał się teraz na końcu wieków, aby zgładzić grzech przez ofiarę z samego siebie.

A jak postanowione ludziom raz umrzeć, potem zaś sąd, tak Chrystus raz jeden był ofiarowany dla zgładzenia grzechów wielu, drugi raz ukaże się nie w związku z grzechem, lecz dla zbawienia tych, którzy Go oczekują.

Mamy więc, bracia, pewność, iż wejdziemy do Miejsca Świętego przez krew Jezusa. On nam zapoczątkował drogę nową i żywą, przez

zasłone, to jest przez ciało swoje. Mając zaś kapłana wielkiego, który jest nad domem Bożym, przystąpmy z sercem prawym, z wiarą pełną, oczyszczeni na duszy od wszelkiego zła świadomego i obmyci na ciele wodą czystą. Trzymajmy się niewzruszenie nadziei, którą wyznajemy, bo godny jest zaufania Ten, który dał obietnicę.

AKLAMACJA (Mt 28, 19. 20)

Idźcie i nauczajcie wszystkie narody,
Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata.

EWANGELIA (Łk 24, 46-53)

Jezus powiedział do swoich uczniów: „Tak jest napisane: Mesjasz będzie cierpiał i trzeciego dnia zmartwychwstanie; w imię Jego głoszone będzie nawrócenie i odpuszczenie grzechów wszystkim narodom, począwszy od Jerozolimy. Wy jesteście świadkami tego.

Oto Ja ześlę na was obietnicę mojego Ojca. Wy zaś pozostaniecie w mieście, aż będziecie uzbrojeni mocą z wysoka”.

Potem wyprowadził ich ku Betanii i podniósłszy ręce błogosławił ich. A kiedy ich błogosławił, rozstał się z nimi i został uniesiony do nieba.

Oni zaś oddali Mu pokłon i z wielką radością wrócili do Jerozolimy, gdzie stale przebywali w świątyni, wielbiąc i błogosławiąc Boga.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Idźcie i nauczajcie wszystkie narody. Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata” (Mt 28, 19a. 20b).

Chrystus wstępuje do nieba, do Ojca Niebieskiego, ukazuje Boską naturę i ogłasza swoją duchową obecność na ziemi wśród wyznawców. Było to rozstanie z apostołami, z uczniami, z najbliższymi, łącznie z Najświętszą Maryją Panną – najdroższą Matką.

Rozstanie jest smutne, szczególnie wtedy, kiedy łączą nas więzy miłości, przyjaźni, znajomości, kiedy wiążą nas poglądy, emocje i przeżycia. Chrystus przewidywał, że Jego znajomi, przyjaciele i wyznawcy, będą cierpieć z powodu rozstania – oni do końca jeszcze nie rozumieli, jak realizowane będzie zbawienie następnych pokoleń ludzkich.

Padły znamienne słowa. Słowa rozesłania, słowa i polecenie, aby dzieło zbawienia ogarniało wszelkie stworzenie: „Idźcie i nauczajcie wszystkie narody” (Mt 28, 19a). Zatem, nikt nie powinien być pozbawiony Dobrej Nowiny, nikt nie powinien być pozbawiony perspektywy zbawienia, nikt też nie powinien cierpieć i umierać na tym świecie bez nadziei, wysłużonej na krzyżu zbawienia – krzyżu Chrystusowym.

My też należymy do tych narodów, które od ponad tysiąca lat zasłuchane są w piękno Ewangelii, w piękno zbawienia i piękno życia wiecznego z Bogiem. Otrzymaliśmy sakrament chrztu, od wieków otrzymujemy łaski Boga, przez posługę licznych powołań kapłańskich. Biskupi na przestrzeni wieków propagowali łączność ze Stolicą Apostolską, a największym darem był i jest dla nas Ojciec Święty Jan Paweł II.

Apostołowie, uczniowie z Matką Najświętszą Maryją wpatrzeni w niebo otrzymali gwarancję nadzwyczajną, którą tylko Bóg może składać: „Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata” (Mt 28, 20b).

Zaraz stawiamy pytanie: A kiedy będzie koniec świata? Apostołowie nie otrzymali odpowiedzi, bo nie rozumieli, że to ma się stać na przestrzeni następnych wieków i tysięcy lat, bowiem miłość stworcza Boga jest nieograniczona, pragnie On zbawienia niezliczonych rzesz ludzkich. Mamy świadomość obecności Chrystusa wśród nas, poprzez modlitwę, sakramenty święte, liturgię Mszy Świętej, Eucharystię, a szczególnie w momencie wykonywania jakiegokolwiek czynu dobrego na rzecz naszych bliźnich.

2. „Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego” (por. Dz 1, 8)

Nowy Kościół – Chrystusowy – otrzymuje moc Ducha Świętego. Prawda i ten dar były zapowiadane przez Chrystusa od dawna, teraz stawało się to zrozumiałe. Rozstanie już nie było tak bolesne, bowiem przychodziła wspaniała, nadzwyczajna moc, siła, wytrwałość, prawda, a szczególnie dało się odczuć wielką nadzieję, Bóg w Osobie Ducha Świętego miał odnowić „oblicze ziemi”⁷⁰.

Dzieje Apostolskie opisują moment wniebowstąpienia: „Ten Jezus, wzięty od was do nieba, przyjdzie tak samo, jak widzieliście Go wstępującego do nieba” (Dz 1, 11b). Od tego momentu każdy wierzący i wyznający wiarę w zmartwychwstanie będzie miał nadzieję, będzie się modlił i oczekiwał spotkania z „Chrystusem twarzą w twarz”.

„A kiedy ktoś zwraca się do Pana, zasłona opada. Pan zaś jest Duchem, a gdzie jest Duch Pański – tam wolność. My wszyscy z odsłoniętą

---

70 W 1979 r. na placu Zwycięstwa w Warszawie Jan Paweł II powiedział: „Niech zstąpi Duch Twój. Niech zstąpi Duch Twój! I odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!”. Zob. Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św. na placu Zwycięstwa*, w: tegoż, *Pielgrzymki do Ojczyzny: 1979, 1983, 1987, 1991, 1995, 1997, 1999, 2002. Przemówienia i homilie*, red. J. Poniewierski, wyd. Znak, Kraków 2012, s. 25. W 1999 r. w Parlamencie powiedział: „Niech Duch Święty nieustannie wspiera wielki proces przemian, służący odnowie oblicza ziemi. Tej naszej wspólnej ziemi!”. Zob. tamże, s. 1087.

twarzą wpatrujemy się w jasność Pańską jakby w zwierciadle; za sprawą Ducha Pańskiego, coraz bardziej jaśniejąc, upodabniamy się do Jego obrazu” (2 Kor 3, 16-18).

Spotkanie z Bogiem, z Chrystusem ma nie tylko znaczenie emocjonalne, nie jest tylko oglądaniem Boga. Każde, bowiem spotkanie z Bogiem, który jest Duchem, oznacza zmianę nas samych. Wobec Bożych przykazań, wobec przykazania miłości, stajemy się lepsi, a w wieczności dusze nasze i ciała będą podobne do Boga.

3. „Mamy więc, bracia, pewność, iż wejdziemy do Miejsca Świętego przez krew Jezusa” (Hbr 10, 19)

List do Hebrajczyków rozstrzyga sprawy dogmatyczne, dowiadujemy się o tym, że:

- Niebo jest świątynią, w której przebywa Chrystus;
- W obliczu Boga Chrystus wstawia się za nami;
- Chrystus już nie będzie się ofiarowywał powtórnie. Ofiara krzyżowa odbyła się tylko raz;
- Raz ukazał się [Chrystus] teraz na końcu wieków. Nasze czasy są ostateczne;
- Postanowione ludziom raz umrzeć, potem zaś sąd;
- Chrystus raz jeden był ofiarowany dla zgładzenia grzechów wielu;
- Drugi raz ukaże się nie w związku z grzechem, lecz dla zbawienia tych, którzy Go oczekują;
- Wejdziemy do Miejsca Świętego przez krew Jezusa;
- On [Chrystus] nam zapoczątkował drogę nową i żywą;
- Mając [mamy] zaś kapłana wielkiego.
- Mamy też konkretne wskazania:
- Przystąpmy z sercem prawym, z wiarą pełną, oczyszczeni na duszy od wszelkiego zła świadomego;

– Trzymajmy się niewzruszenie nadziei, którą wyznajemy, bo godny jest zaufania Ten, który dał obietnicę.

Wyznawana wiara, zachowanie doktryny, nadzieja i czyny miłosierdzia Chrystusa prowadzą nas do zbawienia.

4. „W imię Jego głoszone będzie nawrócenie i odpuszczenie grzechów wszystkim narodom” (Łk 24, 47a)

Patrzmy na współczesny świat, zastanawiamy się dokąd on zmierza: wojny, niesprawiedliwość, śmierć bliźnich, zło i grzech. Pytamy, czy my z tym światem zostaniemy zbawieni?

Liczymy na nieograniczone miłosierdzie Boże, ale mamy świadomość własnej odpowiedzialności. Bóg czeka na naszą poprawę, nie pragnie naszej zguby, pragnie ofiarować życie i zbawienie innym, przyszłym pokoleniom. Jest miłosierny, ale także sprawiedliwy, dlatego nieustannie daje nam szansę poprawy, żalu w sakramencie pokuty, nieustannie śle nam z nieba Ducha Świętego, aby odnawiał oblicze ziemi, aby odnawiał oblicza naszych serc, naszej świadomości o wierze i zbawieniu.

5. Z nauczania papieskiego

„Wniebowstąpienie Chrystusa jest jednym z głównych etapów «historii zbawienia», czyli planu miłosiernej i zbawiającej miłości Boga do ludzkości, święty Tomasz z Akwinu, w swoich rozważaniach na temat «tajemnic życia Chrystusa», z właściwą sobie przenikliwością i jasnością ukazuje w sposób zdumiewający, że Wniebowstąpienie jest przyczyną naszego zbawienia [...]”⁷¹.

---

71 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta...*, dz. cyt., s. 307.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 47

„Gdyż Bóg jest Królem całej ziemi,
hymn zaśpiewajcie
Bóg króluje nad narodami,
Bóg zasiada na swym świętym tronie”.

NIEDZIELA ZESŁANIA DUCHA ŚWIĘTEGO

CZYTANIA

Dz 2, 1-11; Ps 104, 1. 24. 29-31. 34; Rz 8, 8-17; J 16, 7. 13;
J 14, 15-16. 23b-26.

I CZYTANIE (Dz 2, 1-11)

Kiedy nadszedł dzień Pięćdziesiątnicy, znajdowali się wszyscy razem na tym samym miejscu. Nagle spadł z nieba szum, jakby uderzenie gwałtownego wiatru, i napełnił cały dom, w którym przebywali. Ukazały się im też języki jakby z ognia, które się rozdzielały, i na każdym z nich spoczął jeden. I wszyscy zostali napełnieni Duchem Świętym, i zaczęli mówić obcymi językami, tak jak im Duch pozwalał mówić.

Przebywali wtedy w Jerozolimie pobożni Żydzi ze wszystkich narodów pod słońcem. Kiedy więc powstał ów szum, zbiegli się tłumnie i zdumiali, bo każdy słyszał, jak przemawiali w jego własnym języku.

Pełni zdumienia i podziwu mówili: „Czyż ci wszyscy, którzy przemawiają, nie są Galilejczykami? Jakżeż więc każdy z nas słyszy swój własny język ojczysty? – Partowie i Medowie, i Elamici, i mieszkańcy Mezopotamii, Judei oraz Kapadocji, Pontu i Azji, Frygii oraz Pamfilii, Egiptu i tych części Libii, które leżą blisko Cyreny, i przybysze z Rzymu, Żydzi oraz prozelici, Kreteńczycy i Arabowie – słyszymy ich głoszących w naszych językach wielkie dzieła Boże”.

PSALM RESPNSORYJNY (Ps 104, 1. 24. 29-31. 34)

REFREN: Niech zstąpi Duch Twój i odnowi ziemię.

Błogosław, duszo moja, Pana,

o Boże mój, Panie, Ty jesteś bardzo wielki.

Jak liczne są dzieła Twoje, Panie,

ziemia jest pełna Twych stworzeń.

Gdy odbierasz im oddech, marnieją
i w proch się obracają.
Stwarzasz je napełniając swym duchem
i odnawiasz oblicze ziemi.

Niech chwała Pana trwa na wieki,
niech Pan się raduje z dzieł swoich.
Niech miła Mu będzie pieśń moja,
będę radował się w Panu.

II CZYTANIE (Rz 8, 8-17)

Bracia: Ci, którzy według ciała żyją, Bogu podobać się nie mogą. Wy jednak nie żyjecie według ciała, lecz według Ducha, jeśli tylko Duch Boży w was mieszka.

Jeżeli zaś ktoś nie ma Ducha Chrystusowego, ten do Niego nie należy. Skoro zaś Chrystus w was mieszka, ciało wprawdzie podlega śmierci ze względu na skutki grzechu, duch jednak ma życie na skutek usprawiedliwienia. A jeżeli mieszka w was Duch Tego, który Jezusa wskrzesił z martwych, to Ten, co wskrzesił Chrystusa Jezusa z martwych, przywróci do życia wasze śmiertelne ciała mocą mieszkającego w was swego Ducha.

Jesteśmy więc, bracia, dłużnikami, ale nie ciała, byśmy żyć mieli według ciała. Bo jeżeli będziecie żyli według ciała, czeka was śmierć. Jeżeli zaś przy pomocy ducha uśmiercać będziecie popędy ciała, będziecie żyli.

Albowiem wszyscy ci, których prowadzi Duch Boży, są synami Bożymi. Nie otrzymaliście przecież ducha niewoli, by się znowu pogrążyć w bojaźni, ale otrzymaliście ducha przybrania za synów, w którym możemy wołać: „Abba, Ojcze”.

Sam Duch wspiera swym świadectwem naszego ducha, że jesteśmy dziećmi Bożymi. Jeżeli zaś jesteśmy dziećmi, to i dziedzicami:

dziedzicami Boga, a współdziedzicami Chrystusa, skoro wspólnie z Nim cierpimy, by też wspólnie mieć udział w chwale.

SEKWENCJA

Przybądź, Duchu Święty,
Ześlij z nieba wzięty
Światła Twego strumień.
Przyjdź, Ojczy ubogich,
Przyjdź, Dawco łask drogich,
Przyjdź, Światłości sumień.
O, najmiłszy z gości,
Słodka serc radości,
Słodkie orzeźwienie.
W pracy Tyś ochłodą,
W skwarze żywą wodą,
W płaczu utulenie.
Światłości najświętsza,
Serc wierzących wnętrza
Podдай Twjej potędze.
Bez Twojego tchnienia,
Cóż jest wśród stworzenia?
Tylko cierń i nędze.
Obmyj, co nieświęte,
Oschłym wlej zachętę,
Ulecz serca ranę.
Nagnij, co jest harde,
Rozgrzej serca twarde,
Prowadź zabłąkane.
Daj Twoim wierzącym,
W Tobie ufającym,
Siedmiorakie dary.

Daj zasługę męstwa,
Daj wieniec zwycięstwa,
Daj szczęście bez miary.

AKLAMACJA (J 16, 7. 13)

Przyjdź, Duchu Święty, napełnij serca swoich wiernych
i zapal w nich ogień swojej miłości.

EWANGELIA (J 14, 15-16. 23b-26)

Jezus powiedział do swoich uczniów: „Jeżeli Mnie miłujecie, będziecie zachowywać moje przykazania. Ja zaś będę prosił Ojca, a innego Parakleta da wam, aby z wami był na zawsze.

Jeśli Mnie kto miłuje, będzie zachowywał moją naukę, a Ojciec mój umiłuje go i przyjdziemy do niego, i mieszkanie u niego uczynimy. Kto nie miłuje Mnie, ten nie zachowuje słów moich. a nauka, którą słyszycie, nie jest moja, ale Tego, który Mnie posłał, Ojca.

To wam powiedziałem, przebywając wśród was. A Paraklet, Duch Święty, którego Ojciec pošle w moim imieniu, On was wszystkiego nauczy i przypomni wam wszystko, co Ja wam powiedziałem”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Przyjdź, Duchu Święty, napełnij serca swoich wiernych i zapal w nich ogień swojej miłości” (J 16, 7. 13).

Obchodzimy Uroczystość Zesłania Ducha Świętego, wydarzenie nadzwyczajne, potwierdzające zapowiedź⁷² Chrystusa skierowaną do apostołów, zapowiedź prawdy o naturze Boga, o Trójcy Przenajświętszej. Zmartwychwstały Jezus Chrystus odchodzi do nieba, ale swoich uczniów nie pozostawia samych – dzieli się Boską naturą, kieruje na świat apostołów i wszystkich wyznawców oraz ludzi dobrego serca, moc Ducha Świętego.

Trzecia Osoba Trójcy Przenajświętszej, Duch Święty – Pocieszycielem zwany – ma pocieszyć ludzkość, bo Syn Boży po dokonaniu dzieła zbawienia odszedł do nieba, odszedł do Ojca Niebieskiego.

Świadomi tej objawionej prawdy modlimy się dzisiaj z całym Kościołem o nieustanną obecność Ducha Świętego. Dzisiaj wołamy z otwartym sercem: „Przyjdź, Duchu Święty”. Z Katechizmu znamy dary Ducha Świętego, które mają umocnić naszą wiarę, mają wpływać na nasze codzienne życie. Tradycyjnie wymienia się ich siedem: Dar Mądrości, Dar Rozumu, Dar Rady, Dar Męstwa, Dar Umiejętności, Dar Pobożności i Dar Bojaźni Bożej.

Te nadzwyczajne dary i ta duchowa obecność Trzeciej Osoby Trójcy Świętej potrzebują naszego przygotowania, nasze serca mają być przygotowane, aby zostały napełnione mocą z nieba. Dary mają umocnić naszą

---

72 Mowa pożegnalna Chrystusa przed męką i śmiercią na krzyżu. „Bo jeżeli nie odejdę, Pocieszyciel nie przyjdzie do was. A jeżeli odejdę, pošlę Go do was. Gdy zaś przyjdzie On, Duch Prawdy, doprowadzi was do całej prawdy. Bo nie będzie mówił od siebie, ale powie wszystko, cokolwiek usłyszysz, i oznajmi wam rzeczy przyszłe” (J 16, 7b-8).

wiarę, mają wpływać na codzienne życie, napełniane nadzwyczajnymi mocami do życia dobrego, moralnego, świętego i zasługującego.

Podstawą tych darów jest miłość Boga, miłość Osób Boskich, dlatego dzisiaj wołamy:

„I zapal w nich [sercach naszych] ogień swojej miłości”. Najlepszym obrazem i porównaniem miłości – uczucia i związku – jest ogień, który ogrzewa, oświeca i jest niezbędny.

W dzisiejszą uroczystość wspominamy ze szczególną czcią sakrament bierzmowania, znak obecności Ducha Świętego w naszym życiu wiary. Przyrzekaliśmy wtedy, wspominając chrzest święty, że będziemy autentycznymi świadkami wiary i prawd Bożych.

Dzieje Apostolskie wspominają skuteczność działania Ducha Świętego. „I wszyscy zostali napełnieni Duchem Świętym” (Dz 2, 4a) – ludzie z różnych stron ówczesnego świata, ludzie różnych języków doznawali nadzwyczajnego cudu, rozumieli siebie, rozumieli apostołów. „Czyż ci wszyscy, którzy przemawiają, nie są Galilejczykami?» – mówili pełni zdziwienia i podziwu. «Jakżeż więc każdy z nas słyszy swój własny język ojczysty?»” (Dz 2, 7-8a).

2. Albowiem wszyscy ci, których prowadzi Duch Boży, są synami Bożymi (Rz 8, 14)

Z Listu do Rzymian dowiadujemy się, że poprzez wiarę i sakramenty święte przysługuje nam tytuł bycia „synami Bożymi”. Zastanawiamy się, co to oznacza? Być synem Boga, i jak do takiej godności dochodzić? Niewątpliwie inicjatywa pochodzi od Boga, każda Osoba Boska dokonuje we wspólnym działaniu nadzwyczajnego dzieła. Pierwsze synostwo odnosi się do Boga Ojca Stworzyciela, drugie synostwo spowodował Chrystus swoją Męką i Zmartwychwstaniem, a ostateczne synostwo ustanawia Duch Święty.

W Liście do Rzymian pada także deklaracja: „Ten, co wskrzesił Chrystusa Jezusa z martwych, przywróci do życia wasze śmiertelne ciała mocą mieszkającego w was swego Ducha” (Rz 8, 11b). Miłość Boga, synostwo Boże, oznacza także coś więcej, odnosi się nie tylko do doczesności. Synowie Boga – to znaczy my – mamy obiecane życie wieczne, będziemy jak Bóg⁷³. „Albowiem wszyscy ci, których prowadzi Duch Boży, są synami Bożymi” (Rz 8, 14).

Z takiego tytułu wynikają obowiązki – mamy dawać świadectwo Bogu i ludziom, że rozumiemy nasze powołanie, naszą szansę i nadzwyczajny dar – życie wieczne z Bogiem. Dar życia wiecznego jest ofiarowany, ale zobowiązuje do pokonywania wszelkich trudności, zagrożeń, cierpień, a nawet ostatecznego poświęcenia, bowiem: „Skoro wspólnie z Nim cierpimy, by też wspólnie mieć udział w chwale” (Rz 8, 17b).

W obliczu Boga i Jego dzieł wobec nas, nasze życie nabiera specjalnego sensu, znaczenia i wyjątkowości. Na tym ludzkim świecie, nieraz bardzo wymagającym, trudnym i tajemniczym, dokonują się rzeczy nadzwyczajne, jesteśmy zbawiani w każdej chwili naszego istnienia. W każdej sytuacji życiowej Bóg okazuje swoją miłość, przyznaje się do nas i do naszych win z miłosierdziem, i z łaską swojej obecności, która zbawia.

3. Warunek miłości Chrystusa do nas

W dzisiejszej Ewangelii słyszymy warunek miłości Boga do nas i sposób weryfikacji naszej odpowiedzi. „Jezus powiedział do swoich uczniów: „Jeżeli Mnie miłujecie, będziecie zachowywać moje przykazania»” (J 14, 15). Pamiętamy, że chodzi o Dziesięć przykazań Bożych

---

73 „Dalej Pan powiedział do Mojżesza: «Mów do całej społeczności Izraelitów i powiedz im: Bądźcie świętymi, bo Ja jestem święty, Pan, Bóg wasz!»” (Kpł 19, 1-2).

i o Przykazanie miłości. Chrystus nie zniósł Bożych przykazań, ale kazał je wypełniać.

Jezus powiedział: „Nie sądźcie, że przyszedłem znieść Prawo albo Proroków. Nie przyszedłem znieść, ale wypełnić. Zaprawdę, bowiem powiadam wam: Dopóki niebo i ziemia nie przemina, ani jedna jota, ani jedna kreska nie zmieni się w Prawie, aż się wszystko spełni” (Mt 5, 17-18).

Nieustannie wypełniamy warunek miłości, nieustannie trzymamy się duchowo Przykazań Bożych i Przykazania miłości bliźniego. Nasze sumienia działają, mówią nam, co jest dobrem, a co złem? Duch Święty kieruje naszymi sumieniami, naszymi planami, naszą nadzieją i naszą świętością.

Skutkiem wierności przykazaniom będzie nasze uświęcenie. Bóg będzie mieszkał w naszych sumieniach i duszach. Pada, bowiem jasna deklaracja: „Ojciec mój umiłuje go i przyjdziemy do niego, i mieszkanie u niego uczynimy” (J 14, 23b).

Nasze sumienia, nasza miłość do Boga, nasze poszanowanie przykazań powinny być przygotowane na taką wizytę, wizytę Boga w duszy człowieka. Na tym polega ta wspianiała Boża Dobra Nowina.

Wielokrotnie patrzymy na życie i działanie świętych, pragniemy ich naśladować. Ich świadectwo miłości Boga nas zachwyca. Patrzymy na Matkę Bożą, na Jej wiarę i współudział w dziele zbawienia, patrzymy na niezliczone rzesze męczenników, z każdego narodu i kraju, z każdego ludzkiego języka. Było także wielu wyznawców, ogłoszonych przez Kościół, ich drogi były wypełnianiem czynnym i prawdziwym przestrzeganiem Przykazań Bożych i Przykazania miłości bliźniego. A teraz my z Duchem Świętym, z Jego darami możemy dokonać wiele dobra na tym świecie.

4. Z nauczania papieskiego

„Czas Kościoła rozpoczął się wraz z «przyjściem», czyli zesłaniem Ducha Świętego na Apostołów, zgromadzonych w jerozolimskim Wieczerniku wspólnie z Maryją, Matką Pana (por. Dz 1, 14). Czas Kościoła rozpoczął się z chwilą, gdy owe *obietnice i zapowiedzi*, które tak wyraźnie odnosiły się do Pocieszyciela, do Ducha Prawdy, zaczęły z całą mocą i oczywistością wypełniać się na Apostołach, przesądzając o narodzeniu się Kościoła. Mówią o tym w wielkiej obfitości i w wielu miejscach *Dzieje Apostolskie*. Wynika z nich, że według świadomości pierwszej wspólnoty, której wiarę wyraża św. Łukasz, *Duch Święty objął niewidzialne* – a równocześnie poniekąd «wyczuwalne» – kierownictwo tych, którzy po odejściu Pana głęboko przeżywali osierocenie»⁷⁴.

5. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 104

„Niech chwała Pana trwa na wieki,
niech Pan się raduje z dzieł swoich.
Niech miła Mu będzie pieśń moja,
będę radował się w Panu”.

---

74 Jan Paweł II, enc. *Dominum et vivificantem*, w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. S. Małysiak, Wydawnictwo Świętego Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 1996, s. 206.

XI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO UROCZYSTOŚĆ NAJŚWIĘTSZEJ TRÓJCY

CZYTANIA

Prz 8, 22-31; Ps 8, 4-5. 6-7. 8-9; Rz 5, 1-5; por. Ap 1, 8; J 16, 12-15.

I CZYTANIE (Prz 8, 22-31)

To mówi Mądrość Boża: „Pan mnie stworzył, swe arcydzieło, przed swymi czynami, od dawna. Od wieków jestem stworzona, od początku, zanim ziemia powstała. Jestem zrodzona, gdy jeszcze bezmiar wód nie istniał ani źródła, co wodą tryskają, i zanim góry stanęły. Poczęta jestem przed pagórkami, nim ziemię i pola uczynił, początek pyłu na ziemi.

Gdy niebo umacniał, z Nim byłem, gdy kreślił sklepienie nad bezmiarem wód, gdy w gorze utwierdzał obłoki, gdy źródła wielkiej otchłani umacniał, gdy morzu stawiał granice, by wody z brzegów nie wyszły, gdy kreślił fundamenty pod ziemię. Ja byłem przy Nim mistrzynią, rozkoszą Jego dzień po dniu, cały czas igrając przed Nim, igrając na okręgu ziemi, znajdując radość przy synach ludzkich”.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 8, 4-5. 6-7. 8-9)

REFREN: Jak jest przedziwne imię Twoje, Panie.

Gdy patrzę na Twoje niebo, dzieło palców Twoich,
na księżyc i gwiazdy, któreś Ty utwierdził:
czym jest człowiek, że o nim pamiętasz,
czym syn człowieczy, że troszczysz się o niego?

Uczyliś go niewiele mniejszym od aniołów,
uwieńczyliś go czcią i chwałą.

Obdarzyliś go władzą nad dziełami rąk Twoich,
wszystko złożyliś pod jego stopy:

Owce i bydło wszelakie,
i dzikie zwierzęta,
ptaki niebieskie i ryby morskie,
wszystko, co szlaki mórz przemierza.

II CZYTANIE (Rz 5, 1-5)

Bracia: Dostąpiwszy usprawiedliwienia przez wiarę, zachowajmy pokój z Bogiem przez Pana naszego Jezusa Chrystusa, dzięki któremu, w której trwamy i chlubimy się nadzieją chwały Bożej. Ale nie tylko to, lecz chlubimy się także z ucisków, wiedząc, że ucisk wyrabia wytrwałość, a wytrwałość wypróbowaną cnotę, wypróbowana cnota zaś nadzieję. A nadzieja zawieść nie może, ponieważ miłość Boża rozlana jest w sercach naszych przez Ducha Świętego, który został nam dany.

AKLAMACJA (por. Ap 1, 8)

Chwała Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu,
Bogu, który jest i który był, i który przychodzi.

EWANGELIA (J 16, 12-15)

Jezus powiedział swoim uczniom: „Jeszcze wiele mam wam do powiedzenia, ale teraz jeszcze znieść nie możecie. Gdy zaś przyjdzie On, Duch Prawdy, doprowadzi was do całej prawdy. Bo nie będzie mówił od siebie, ale powie wszystko, cokolwiek słyszy, i oznajmi wam rzeczy przyszłe. On Mnie otoczy chwałą, ponieważ z mojego weźmie i wam oznajmi.

Wszystko, co ma Ojciec, jest moje. Dlatego powiedziałem, że z mojego bierze i wam objawi”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Chwała Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu, Bogu, który jest i który był, i który przychodzi” (por. Ap 1, 8).

Dzisiaj oddajemy cześć Bogu Wszechmogącemu w Trójcy Jedynemu. Kończymy Okres Wielkanocny, następne niedziele roku liturgicznego będą nam przypominać o Niedzieli Zmartwychwstania Pańskiego, bowiem każda niedziela jest pamiątką zmartwychwstania Chrystusa.

Ukazanie się Trójcy Przenajświętszej dokonało się w momencie chrztu Pana Jezusa w rzece Jordan, o miłości Trzech Osób Boskich nauczał Jezus i zapowiadał moc Ducha Świętego, która ma zstąpić na Kościół, i ma prowadzić wszystkich wierzących do zbawienia.

Oprócz chwały, jaką oddajemy Trójcy Przenajświętszej, w *Aklamacji* wyznajemy wiarę w Boga, „który jest i który był, i który przychodzi” (por. Ap 1, 8). Bóg jest wieczny, jest Duchem, przedstawia się człowiekowi w miłości i do miłości zaprasza. Patrząc na historię życia człowieka, widzimy także, dzięki Chrystusowi, historię miłości Boga do nas. Z wielką delikatnością, z wielkim rozeznaniem Chrystus wszedł do natury ludzkiej i ukazał moc Bożą i miłość Bożą, tak w kontaktach i nauczaniu ewangelicznym, jak i w sposobie zbawienia na Krzyżu i w mocy zmartwychwstania.

Zastanawia nas piękno Boga, jedność i troistość Jego natury, w której się ukazuje człowiekowi i zaprasza do istnienia dusz ludzkich na modłę Bożą, wieczną, doskonałą i miłosierną.

Dzisiaj w tę niedzielę Trójcy Przenajświętszej doznajemy także miłosierdzia Bożego, bo Bóg jest z nami, jest obok nas, jest włączony w historię każdego człowieka, historię narodów i we wzajemną odpowiedzialność ludzi, którzy żyją łaskami Bożymi.

Szczególnie teraz w czasie wojny w Europie obok nas dokonują się straszne zbrodnie, brat zabija brata w imię ludzkich planów i ambicji, w imię dominacji i posiadania dóbr ziemskich, które i tak przemijają. Szczególnie teraz zwracamy się do Trójcy Przenajświętszej z prośbą, z modlitwą, z uwielbieniem, z wiarą, że nastąpi ludzkie opamiętanie i powrót do przykazań Bożych, a szczególnie do przykazania: Nie zabijaj!

2. Co mówi Mądrość Boża?

Pierwsze czytanie odpowiada na to pytanie. Ta Mądrość w sposób doskonały przynależy Bogu, a dobry Bóg dzieli się nią z człowiekiem. To Mądrość Boga, czyli sam Bóg ma swoje istnienie wieczne. Ta Mądrość stworzyła świat dla człowieka i innych stworzeń. Ta Mądrość pomogła wyjść człowiekowi z niewoli grzechu mocą i ofiarą Chrystusa w taki sposób, że każdy może zrozumieć i poznać, na czym polega zbawienie. Ta Mądrość, jak mówi tekst, „znajdując radość przy synach ludzkich” (Prz 8, 31b), cieszy się z dzieła stworzenia świata i człowieka, cieszy się z narodzin każdego z nas. Nasze narodziny w rodzinie też mają swoje radości, nawet Chrystus, współczując rodzącej kobiecie, mówił o matczynej i rodzinnej radości. „Kobieta, gdy rodzi, doznaje smutku, bo przyszła jej godzina. Gdy jednak urodzi dziecko, już nie pamięta o bólu z powodu radości, że się człowiek narodził na świat” (J 16, 21). Dlatego Kościół tak zdecydowanie staje w obronie każdego poczętego człowieka, bowiem każdy z nas jest dziełem nie tylko natury, ale także miłości Boga. Jesteśmy także Jego własnością, o którą upomina się w każdym czasie naszego istnienia.

Piękno Boga wyraża się w dziele człowieka i w zaproszeniu rodziców do tworzenia nowych istnień ludzkich, poczętych, narodzonych, wychowywanych, nauczanych i przejmujących wiarę w domu

rodzinnym. Dzieło narodzin trwa dzięki Mądrości zawartej w Trójcy Przenajświętszej.

Piękno Boga wysławia cały świat i wszechświat z planetami, z gwiazdami, z naturą nieożywioną i ożywioną, z człowiekiem i ludzką odpowiedzialnością za to wielkie dzieło stworzenia. Dzieło stworzenia to pierwsza Ewangelia, którą należy „czytać” z pomocą łaski Bożej.

3. „Uzyskaliśmy przez wiarę dostęp do tej łaski” (por. Rz 5, 2)

Bóg jest Duchem, Bóg jest Mądrością, jest Stwórcą, do którego my, stworzenia ludzkie mamy dostęp, bo Bóg jest Miłością. Możemy uczestniczyć w chwale Bożej, jeśli wypełniamy wolę Boga zawartą w przykazaniach. Nie dodajemy nic Bogu, jest On doskonały, ale nasza duchowość prowadzi nas do źródła Miłości.

List do Rzymian wymienia trudy ludzkiego życia: „lecz chlubimy się także z ucisków, wiedząc, że ucisk wyrabia wytrwałość, a wytrwałość wypróbowaną cnotę, wypróbowana cnota zaś nadzieję” (por. Rz 1, 3-4). Trzy stopnie, po których wspinamy się do łaski Bożej, a wzorem jest Mądrość Boża, czyli sam Bóg. W Mądrości Bożej odgadujemy tajemnice naszej historii życia, historię wysiłków wiary i miłości bliźniego, historię miłości ludzkiej: małżeńskiej, rodzinnej, powołania zawodowego i historię każdego zdarzenia, w którym mogliśmy zachować się zgodnie z miłosierdziem i dobrocią Bożą.

4. „Jeszcze wiele mam wam do powiedzenia” (J 16, 12a)

Chrystus zapowiadał wobec uczniów ogrom wiedzy, którą człowiek ma przed sobą do poznania i umocnienia swojej wiary. Z naszej ludzkiej strony proces poznawania Boga nieustannie trwa w asyście Ducha Świętego. Poznajemy Stary i Nowy Testament, poznajemy Tradycję

Kościół, a w niej wiele form życia w całej historii zbawienia. W tej historii mieści się każdy z nas, każdy naród, z każdej kultury i języka.

Chrystus przez nasze dusze, przez naszą inteligencję „mówi do nas” na różne sposoby. Mówi delikatnie, bez narzucania się, mówi zgodnie z naszą wolnością i wyborami. Ta mowa realizuje się poprzez nasze sumienia, poprzez sumienia naszych bliźnich, których traktujemy z zainteresowaniem, troską i miłością, bo Bóg mieszka w nas.

Każdy człowiek jest jak świątynia, a w świątyniach dokonuje się chwała Boża. „My bowiem jesteśmy pomocnikami Boga, wy zaś jesteście uprawną rolą Bożą i Bożą budowlą” (1 Kor 3, 9) – stwierdza Pierwszy List do Koryntian św. Pawła. Dalszy tekst jest zdecydowany: „Czyż nie wiecie, żeście świątynią Boga i że Duch Boży mieszka w was? Jeżeli ktoś zniszczy świątynię Boga, tego zniszczy Bóg. Świątynia Boga jest świętą, a wy nią jesteście” (1 Kor 3, 16-17).

Mądrość Boga przynależy do Trzech Osób Boskich, ta Mądrość udziela się nam w taki sposób, abyśmy oddawali cześć i dziękczynienie za wiele łask, a szczególnie za życie materialne i duchowe, za miłość w rodzinach i w narodzie, za stworzony świat i za czas, w którym dane jest nam istnieć.

5. Z nauczania papieskiego

„«Jeśli widzisz miłość, widzisz Trójcę» pisał św. Augustyn. W dotychczasowej refleksji mogliśmy patrzeć na Tego, którego przebili (por. J 19, 37; Za 12, 10), rozpoznając zamysł Ojca, który poruszony miłością (por. J 3, 16) posłał swojego jednorodzonego Syna na świat, aby odkupił człowieka. Umierając na krzyżu – jak relacjonuje Ewangelista – Jezus «oddał Ducha» (por. J 19, 30), zadatek tego daru Ducha Świętego, którego miał udzielić po zmartwychwstaniu (por. J 20, 22). W ten sposób miała się zrealizować obietnica o strumieniach wody żywej, które – dzięki wylaniu Ducha Świętego – wypływają z serc wierzących (por. J 7, 38-39).

Duch bowiem objawia się jako wewnętrzna moc, która harmonizuje ich serca z Sercem Chrystusa i uzdalnia ich do miłowania braci, tak jak On ich miłował, kiedy pochylał się, aby umywać nogi uczniom (por. J 13, 1-13), a zwłaszcza, gdy oddał za nas życie (por. J 13, 1; 15, 13)⁷⁵.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 8

„Gdy patrzę na Twoje niebo, dzieło palców Twoich,
na księżyc i gwiazdy, któreś Ty utwierdził:
Czym jest człowiek, że o nim pamiętasz,
czy syn człowieczy, że troszczysz się o niego?”

---

75 Benedykt XVI, enc. *Deus caritas est*, dz. cyt., s. 37.

XII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Za 12, 10-11; 13, 1; Ps 63, 2. 3-4. 5-6. 8-9; Ga 3, 26-29; Łk 9, 23;
Łk 9, 18-24.

I CZYTANIE (Za 12, 10-11; 13, 1)

To mówi Pan: „Na dom Dawida i na mieszkańców Jeruzalem wyleję Ducha pobożności. Będą patrzeć na tego, którego przebili, i boleć będą nad nim, jak się boleje nad jedynakiem, i płakać będą nad nim, jak się płacze nad pierworodnym.

W owym dniu będzie wielki płacz w Jeruzalem, podobny do płaczu w Hadad-Rimmon na równinie Megiddo. [...]

W owym dniu wytryśnie źródło, dostępne dla domu Dawida i dla mieszkańców Jeruzalem, na obmycie grzechu i zmazy”.

PSALM RESPONSORIJNY (Ps 63, 2. 3-4. 5-6. 8-9)

REFREN: Ciebie, mój Boże, pragnie moja dusza.

Boże, mój Boże, szukam Ciebie

i pragnie Ciebie moja dusza.

Ciało moje tęskni za Tobą,

jak ziemia zeschła i łaknąca wody.

Oto wpatruję się w Ciebie w świątyni,

by ujrzeć Twą potęgę i chwałę.

Twoja łaska cenniejsza od życia,

więc słać Cię będą moje wargi.

Będę Cię wielbił przez całe me życie

i wzniosę ręce w imię Twoje.

Moja dusza syci się obficie,
a usta Cię wielbią radosnymi wargami. [...]

Bo stałeś się dla mnie pomocą
i w cieniu Twych skrzydeł wołam radośnie:
Do Ciebie lgnie moja dusza,
prawica Twoja mnie wspiera.

II CZYTANIE (Ga 3, 26-29)

Bracia: Wszyscy dzięki wierze jesteście synami Bożymi w Chrystusie Jezusie. Bo wy wszyscy, którzy zostaliście ochrzczeni w Chrystusie, przyoblekliście się w Chrystusa. Nie ma już żyda ani poganina, nie ma już niewolnika ani człowieka wolnego, nie ma już mężczyzny ani kobiety, wszyscy bowiem jesteście kimś jednym w Chrystusie Jezusie.

Jeżeli zaś należycie do Chrystusa, to jesteście też potomstwem Abrahama i zgodnie z obietnicą dziedzicami.

AKLAMACJA (Łk 9, 23)

Jeśli kto chce iść za Mną, niech się zaprze samego siebie,
niech weźmie krzyż swój i niech Mnie naśladuje.

EWANGELIA (Łk 9, 18-24)

Gdy Jezus modlił się na osobności, a byli z Nim uczniowie, zwrócił się do nich z zapytaniem: „Za kogo uważają Mnie tłumy?”

Oni odpowiedzieli: „Za Jana Chrzciciela; inni za Eliasza; jeszcze inni mówią, że któryś z dawnych proroków zmartwychwstał”.

Zapytał ich: „A wy, za kogo Mnie uważacie?”. Piotr odpowiedział: „Za Mesjasza Bożego”. Wtedy surowo im przykazał i napomniął ich, żeby nikomu o tym nie mówili. I dodał: „Syn Człowieczy musi wiele wycierpieć: będzie odrzucony przez starszych, arcykapłanów i uczonych w Piśmie; będzie zabity, a trzeciego dnia zmartwychwstanie”.

Potem mówił do wszystkich: „Jeśli kto chce iść za Mną, niech się zaprze samego siebie, niech co dnia weźmie swój krzyż i niech Mnie naśladuje. Bo kto chce zachować swoje życie, straci je, a kto straci swe życie z mego powodu, ten je zachowa”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Jeśli kto chce iść za Mną, niech się zaprze samego siebie, niech weźmie krzyż swój i niech Mnie naśladowe” (Łk 9, 23).

Zakończyły się uroczystości związane z okresem wielkanocnym i kończące czas tajemnic objawienia Bożego; Uroczystość Bożego Ciała, Uroczystość Trójcy Przenajświętszej i Niedziela Zesłania Ducha Świętego. Przechodzimy do okresu zwykłego w ciągu roku, w poszczególnych niedzielach wspominając będziemy nauczanie Chrystusa o najważniejszych prawdach dotyczących naszego zbawienia.

Dzisiejsza aklamacja jest zaproszeniem: „Jeśli kto chce iść za Mną” – to zaproszenie, ale liczące na naszą zgodę i na naszą wiedzę na temat Chrystusa, bo „iść” za Chrystusem oznacza zachowanie przykazań Bożych i przykazania miłości bliźniego. A ten bliźni jest obok nas.

Swego czasu Jezus nauczył, wskazał i obrazowo przedstawił, w formie przypowieści, prawdę o bliźnim. Jest to przypowieść o Samarytanie (Łk 10, 30-37). Tak jak dawniej, my jako znający prawo miłości, możemy zapytać: „A oto powstał jakiś uczony w Prawie i wystawiając Go na próbę, zapytał: «Nauczycielu, co mam czynić, aby osiągnąć życie wieczne?». „Jezus mu odpowiedział: «Co jest napisane w Prawie? Jak czytasz?» On rzekł: Będiesz miłował Pana, Boga swego, całym swoim sercem, całą swoją duszą, całą swoją mocą i całym swoim umysłem; a swego bliźniego jak siebie samego. Jezus rzekł do niego: «Dobrześ odpowiedział. To czyn, a będziesz żył». Lecz on, chcąc się usprawiedliwić, zapytał Jezusa: «A kto jest moim bliźnim?» (Łk 10, 25-29).

Dzisiaj my pytamy, jak w obecnych warunkach możemy osiągnąć życie wieczne? Z Ewangelii pada ta sama odpowiedź. Trzeba zachowywać Prawo Dziesięciu przykazań i przykazanie miłości. Bliźnich

znajdujemy obok siebie, a przez media dowiadujemy się o bliźnich z dalekich i bliskich krajów, w których ludzie liczą na naszą pomoc.

„Pójdźcie za Chrystusem” wymaga wysiłku poznania spraw bliźnich i udzielania im konkretnej pomocy. To jest wysiłek, poświęcenie, zrezygnowanie z wygody, z tak zwanego świętego spokoju i podjęcie konkretnych działań. Tu i teraz!

Dlatego na wstępie Chrystus pyta każdego z nas i ostrzega: „Niech się zaprze samego siebie” (por. Łk 9, 23). Zaparcie się siebie oznacza rezygnację z egoizmu, w własnej dumy, z własnego ja, z poczucia, kim ja jestem. Zaparcie się samego siebie oznacza służbę bliźniemu. Tak jak to uczynił Zbawiciel, poszedł do wszystkich, gromadził chorych, ułomnych i potrzebujących, praktycznie ukazywał, jak kochać bliźnich. Stąd płynie zalecenie: „Niech [każdy] weźmie krzyż swój i niech Mnie naśladuje” (por. Łk 9, 23).

Odnajdywanie własnych krzyży jest zadaniem każdego chrześcijanina, są to trudne doświadczenia życiowe, są to zagrożenia życia naszego i innych, są to obowiązki codzienne domowe i w pracy, są to różne sposoby, aby poradzić sobie w codziennej egzystencji i w niej dostrzegać także potrzeby innych.

Nasz egoizm buntuje się, sprzeciwiamy się cierpieniom, poświęceniom, wyrzeczeniom, chorobom, i tak zwanemu przegrywaniu swojej życiowej szansy. Chrystus, pragnie dzielić z nami te życiowe szanse i przekształcać je w coś wielkiego, niezniszczalnego, służącego teraz i dla wieczności. Chrystus podpowiada, aby potraktować wszelkie doświadczenia, jako drogę krzyżową, drogę cierpienia i poświęcenia. Dla Chrystusa droga ta zakończyła się zwycięstwem i zbawieniem wszystkich ludzi. Dla nas również droga Dziesięciu przykazań i przykazania miłości ma się zakończyć podobnie.

2. „Na dom Dawida i na mieszkańców Jeruzalem wyleję Ducha pobożności” (Za 12, 10a)

Proroctwo Zachariasza: „Na dom Dawida i na mieszkańców Jeruzalem wyleję Ducha pobożności”, może odnosić się także do nas. Potrzebny jest nam „Duch pobożności”, świat i my laicyzujemy się, coraz trudniej jest nam zrozumieć naukę Ewangelii, coraz trudniej wybierać jest nam drogi poświęcenia i oddania. Świat proponuje i łudzi nas nadzieją na wygodne życie, na zabawę i przelotne szczęście, świat nie lubi prawdy o cierpieniu i poświęceniu, raczej żąda poświęcenia dla niego – świata, żąda poświęcenia dla złudnych idei i propozycji.

3. Trzeba rozpoznać Chrystusa

W naszych poszukiwaniach prawdy, trzeba rozpoznać Chrystusa, tak jak mówił św. Jan Paweł II. „[...] człowiek nie może siebie sam do końca zrozumieć bez Chrystusa. Nie może zrozumieć, ani kim jest, ani jaka jest jego prawdziwa godność, ani jakie jest jego powołanie i ostateczne przeznaczenie”⁷⁶.

Według proroctwa Zachariasza wszyscy powinni zrozumieć, że „Będą patrzeć na tego, którego przebili, i boleć będą nad nim, jak się boje nad jedynakiem, i płakać będą nad nim, jak się płacze nad pierworodnym” (Za 12, 10b).

Historia życia każdego chrześcijanina, jeśli ma prowadzić do zbawienia, musi przechodzić tą samą drogą. Drogą mądrości Bożej i drogą ofiary dla innych, drogą zasługującą, tu na ziemi i w wieczności.

---

76 Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św. na placu Zwycięstwa*, w: tegoż, *Pielgrzymki do Ojczyzny...*, dz. cyt., s. 23.

4. „Wszyscy dzięki wierze jesteście synami Bożymi w Chrystusie Jezusie” (Ga 3, 26)

Święty Paweł pociesza nas, mówi: „Wszyscy dzięki wierze jesteście synami Bożymi w Chrystusie Jezusie”. Następnie św. Paweł wyjaśnia, co to znaczy? Być synem Boga, oznacza być blisko Boga, być z Bogiem „spokrewnionym”. Zostaliśmy spokrewnieni z Chrystusem, właśnie przez Jego Krew wylaną na krzyżu, a wcześniej zostaliśmy stworzeni, mamy życie doczesne i nieśmiertelne od Boga. Teraz łatwiej nam zrozumieć przesłanie: „Jeżeli zaś należycie do Chrystusa, to jesteście też potomstwem Abrahama i zgodnie z obietnicą dziedzicami” (Ga 3, 29).

Zatem, mamy udział w wielkich dziełach Boga, w stworzeniu, w zbawieniu, a teraz w uświęceniu, czyli upodobnieniu się duchowym do dziedzictwa synostwa Bożego. Stąd płynie nadzieja, doczesna i wieczna, Bóg nie dopuści, aby nam stała się jakaś duchowa krzywda, abyśmy utracili wartości: wiarę, miłość i czynienie dobra. Mamy być dobrzy jak Bóg.

5. „A wy, za kogo Mnie uważacie?” (por. Łk 9, 20)

Ze strony Chrystusa zawsze pada to pytanie, kierowane w każdym czasie naszego życia, w czasie próby i poświęcenia dla bliźnich: „A wy, za kogo Mnie uważacie?” (por. Łk 9, 20).

W świątyni odpowiedź jest łatwa – idziemy za Chrystusem, ale po wyjściu z atmosfery modlitwy i kultu, w momentach trudnych, ponownie musimy zdawać egzamin miłości. Egzamin trudny, ale szlachetny jest możliwy ze zrozumieniem i przyjęciem Ewangelii Chrystusa.

6. Z nauczania papieskiego

„W pytaniu Jezusa o własną Jego tożsamość wyraża się subtelna pedagogia Tego, który nie ufa pochopnym odpowiedziom, lecz oczekuje odpowiedzi dojrzałej, poprzedzonej długim niekiedy czasem refleksji i modlitwy oraz uważnym i intensywnym wsłuchiowaniem się w prawdę wyznawaną i głoszoną przez Kościół wiary chrześcijańskiej”⁷⁷.

7. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 63

„Oto wpatruję się w Ciebie w świątyni,
by ujrzeć Twą potęgę i chwałę.
Twoja łaska cenniejsza od życia,
więc sławić Cię będą moje wargi”

---

⁷⁷ Jan Paweł II, *Komentarz do Ewangelii*, dz. cyt., s. 439.

XIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

1 Krl 19, 16b. 19-21; Ps 16, 1-2. 5. 7-11; Ga 5, 1. 13-18; 1 Sm 3, 9; J 6, 68b;
Łk 9, 51-62.

I CZYTANIE (1 Krl 19, 16b. 19-21)

Pan rzekł do Eliasza: „Elizeusza, syna Szafata z Abel-Mechola, namaszcisz na proroka po tobie”. [...] Poszedł wkrótce stamtąd Eliasz i odnalazł Elizeusza, syna Szafata, orzącego wołami: dwanaście par wołów przed nim, a on przy dwunastej. Wtedy Eliasz, podszedłszy do niego, zarzucił na niego swój płaszcz.

Wówczas Elizeusz zostawił woły i pobiegłszy za Eliaszem, powiedział: „Pozwól mi ucałować mego ojca i moją matkę, abym potem poszedł za tobą”.

On mu odpowiedział: „Idź i wracaj, bo po co to ci uczyniłem?”. Wtedy powrócił do niego i zaraz wziął parę wołów, złożył ją na ofiarę, a na jarzmie wołów ugotował ich mięso oraz dał ludziom, aby zjedli. Następnie wybrał się i poszedłszy za Eliaszem, stał się jego sługą.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 16, 1-2. 5. 7-11)

REFREN: Pan mym dziedzictwem, moim przeznaczeniem.

Zachowaj mnie, Boże, bo chronię się do Ciebie,
mówię do Pana: Tyś jest Panem moim. [...]

Pan moim dziedzictwem i przeznaczeniem,
to On mój los zabezpiecza. [...]

Błogosławię Pana, który dał mi rozsądek,
bo serce napomina mnie nawet nocą.

Zawsze stawiam sobie Pana przed oczy,
On jest po mojej prawicy, nic mną nie zachwieje.

Dlatego cieszy się moje serce i dusza raduje,
a ciało moje będzie spoczywać bezpiecznie,
bo w kraju zmarłych duszy mej nie zostawisz
i nie dopuścisz, bym pozostał w grobie.

Ty ścieżkę życia mi ukazesz,
pełnię Twojej radości
i wieczną rozkosz
po Twojej prawicy.

II CZYTANIE (Ga 5, 1. 13-18)

Bracia: Ku wolności wyswobodził nas Chrystus. A zatem trwajcie w niej i nie poddawajcie się na nowo pod jarzmo niewoli.

Wy zatem, bracia, powołani zostaliście do wolności. Tylko nie bierzcie tej wolności za zachętę do hołdowania ciału, wręcz przeciwnie, miłością ożywni służcie sobie wzajemnie. Bo całe Prawo wypełnia się w tym jednym nakazie: „Będziesz miłował bliźniego swego jak siebie samego”. A jeśli u was jeden drugiego kąsa i pożera, baczcie, byście się wzajemnie nie zjedli. Oto, czego uczyć: postępujcie według ducha, a nie spełnicie pożądania ciała. Ciało bowiem do czego innego dąży niż duch, a duch do czego innego niż ciało, i stąd nie ma między nimi zgody, tak że nie czynicie tego, co chcecie. Jeśli jednak pozwolicie się prowadzić duchowi, nie znajdziecie się w niewoli Prawa.

AKLAMACJA (1 Sm 3, 9; J 6, 68b)

Mów, Panie, bo sługa Twój słucha;
Ty masz słowa życia wiecznego.

EWANGELIA (Łk 9, 51-62)

Gdy dopełniał się czas wzięcia Jezusa z tego świata, postanowił udać się do Jerozolimy i wysłał przed sobą posłańców. Ci wybrali się w drogę i przyszedli do pewnego miasteczka samarytańskiego, by Mu przygotować pobyt. Nie przyjęto Go jednak, ponieważ zmierzał do Jerozolimy. Widząc to, uczniowie Jakub i Jan rzekli: „Panie, czy chcesz, a powiemy, żeby ogień spadł z nieba i zniszczył ich?”. Lecz On odwróciwszy się zabronił im. I udali się do innego miasteczka. A gdy szli drogą, ktoś powiedział do Niego: „Pójdę za Tobą, dokądkolwiek się udasz”. Jezus mu odpowiedział: „Lisy mają nory i ptaki powietrzne gniazda, lecz Syn Człowieczy nie ma miejsca, gdzie by głowę mógł wesprzeć”.

Do innego rzekł: „Pójdź za Mną”. Ten zaś odpowiedział: „Panie, pozwól mi najpierw pójść i pogrzebać mojego ojca”. Odparł mu: „Zostaw umarłym grzebanie ich umarłych, a ty idź i głos królestwo Boże”.

Jeszcze inny rzekł: „Panie, chcę pójść za Tobą, ale pozwól mi najpierw pożegnać się z moimi w domu”. Jezus mu odpowiedział: „Ktokolwiek przykłada rękę do pługa, a wstecz się ogląda, nie nadaje się do królestwa Bożego”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Mów, Panie, bo sługa Twój słucha; Ty masz słowa życia wiecznego”
(1 Sm 3, 9; J 6, 68b).

Otwieramy się duchowo na głos Boga, słuchamy Go przez Pismo Święte, przez nauczanie Kościoła, a szczególnie przez głos sumienia. Dzięki Bogu mamy taką zdolność, potrafimy odróżniać dobro od zła, potrafimy kierować się wartościami, a wśród nich: miłością, sprawiedliwością, prawdą, pokojem, wolnością, a nawet solidarnością. Wykazaliśmy się solidarnością z cierpiącym narodem ukraińskim. Jak się w nas rodzą dobre postawy? Skąd pochodzi poszanowanie wartości?

Słuchanie sumienia, słuchanie tego, co jest dobre, jest słuchaniem samego Boga. Następnym krokiem jest wypełnianie naszego życia dobrem. „Nie każdy, który Mi mówi: «Panie, Panie!», wejdzie do królestwa niebieskiego, lecz ten, kto spełnia wolę mojego Ojca, który jest w niebie” (Mt 7, 21) – Chrystus zawsze nas upomina. Jaka jest wola Ojca Niebieskiego? To Dziesięć przykazań Bożych i przykazanie miłości.

Bóg – z jednej strony i nasze sumienia – z drugiej prowadzą do zbawienia, czyli uzyskania jedności z Bogiem, który jest Duchem. Nazywamy to Królestwem Bożym, stanem zbawienia, stanem zjednoczenia doskonałego, bez grzechu, ani jakiegokolwiek „zmazy”. Słowa Chrystusa są znamienne: „Nadchodzi jednak godzina, owszem już jest, kiedy to prawdziwi czciciele będą oddawać cześć Ojcu w Duchu i prawdzie, a takich to czcicieli chce mieć Ojciec. Bóg jest duchem: potrzeba więc, by czciciele Jego oddawali Mu cześć w Duchu i prawdzie” (J 4, 23-24).

Tylko Bóg ma „słowa życia wiecznego”, On sam jest wieczny, a z Nim i my możemy dostąpić szczęśliwej wieczności. Przy takiej wierze życie doczesne staje się łatwiejsze, zasługujące, ma sens i nie kończy się tylko naturalną śmiercią.

2. Kultura świata antycznego Starego Testamentu

Pierwsza Księga Królewska w krótkim opisie przedstawia nam scenę mianowania Elizeusza na proroka. Kandydat był rolnikiem, był związany ze swoją rodziną, dlatego potrzebował pożegnania z ojcem, a następnie zachował się już zgodnie z powołaniem. Jezus nawiąże do takiej postawy, kiedy będzie mówił o prawdziwych i natychmiastowych powołaniach, jednoznacznie oznajmi: „Ktokolwiek przykłada rękę do pługa, a wstecz się ogląda, nie nadaje się do królestwa Bożego” (Łk 9, 62b).

Ponownie Jezus nawiązał do pracy na roli, do tak potrzebnego zajęcia, zależnego od kaprysów pogody, od troski o plony, ponieważ one gwarantowały wyżywienie i egzystencję materialną.

Powołanie ze Starego Testamentu różni się od powołania z Nowego Testamentu. Dawniej można było poczekać, podziękować rodzinie przed rozstaniem. Jezus zmienia ten styl ważności. Ewangelia jest najważniejsza i nie może być przedkładana nad rodzinę, pole czy inne zajęcia. Ewangelia zbawia, tu i teraz! Łaska Boża, życie Boże w nas wymaga natychmiastowej decyzji i pójścia za Chrystusem.

3. „Ku wolności wyswobodził nas Chrystus” (Ga 5, 1)

Święty Paweł podkreśla wagę Chrystusowej Ewangelii, która nie tylko odnosi życie ludzkie do wieczności, ale sprawia przez wiarę wielkie zmiany w osobowości człowieka, prowadzi do wolności. Przez wiarę człowiek jest wolny, jest wolny od doczesności i wszelkich czasowych zobowiązań. Nie tylko patrzy pod swoje stopy i zamartwia się, mówiąc: „Panie co będziemy jedli i czym będziemy się odziewali?”. Padła odpowiedź: „Nikt nie może służyć dwom panom, bo jednym gardzić będzie, a drugiego polubi; o jednego dbał będzie, a drugiego zlekceważy. Nie możecie służyć Bogu i mamonie. Dlatego mówię wam: nie martwcie

się o swoje życie, co będziecie jeść, lub co pić będziecie; ani o swoje ciało, czym się przyodziejecie (Mt 6, 24-25).

Chrystus pragnął, aby człowiek oderwał się od drastycznego przywiązania do doczesności. Chrystus pragnął, aby człowiek przypomniał sobie o swoim najważniejszym powołaniu, aby myślał i żył duchem, bo ze stworzenia i tajemnicy zbawienia jest powołany do wieczności, a w doczesności ma zachowywać się jak dziecko Boże. W Pierwszym Liście św. Jana czytamy: „Popatrzcie, jaką miłością obdarzył nas Ojciec: zostaliśmy nazwani dziećmi Bożymi i rzeczywiście nimi jesteśmy. Świat zaś dlatego nas nie zna, że nie poznał Jego. Umiłowani, obecnie jesteśmy dziećmi Bożymi, ale jeszcze się nie ujawniło, czym będziemy” (1 J 3, 1-2).

4. Prawo miłości

Od czasów Nowego Testamentu, od czasów przyjścia Chrystusa na ziemię, wszystkich ludzi, a szczególnie wierzących, obowiązuje prawo miłości: „Będziesz miłował bliźniego swego jak siebie samego”. Każdy z nas z natury myśli o sobie, o własnych sprawach, o karierze doczesnej, bo tak nakazuje nam prawo natury, jesteśmy stworzeniami tego świata i rządzą nami prawa tego świata. Chrystus przez Ewangelię, przez Dobrą Nowinę zmienia tę zależność, wyzwala nas z doczesności, daje wolność ducha, który jest nieśmiertelny i nie jest szczęśliwy „dopóki nie spocznie w Bogu” (św. Augustyn).

Dawne Prawo zostało odrzucone, a było to prawo zemsty: „Oko za oko, ząb za ząb! „Twe oko nie będzie miało litości. Życie za życie, oko za oko, ząb za ząb, ręka za rękę, noga za nogę” (Pwt 19, 21). Dawne Prawo zemsty prowadziło do wzajemnej nienawiści, dlatego św. Jan ostrzega: „A jeśli u was jeden drugiego kąsa i pożera, bacście, byście się wzajemnie nie zjedli” (Ga 5, 15).

Współcześnie także jesteśmy świadkami nienawiści, świadkami wojny, świadkami złudnej wolności od przykazań Bożych, szczególnie od przykazania: Nie zabijaj!

5. Autentyczna wiara

W dzisiejszej Ewangelii Chrystus ostrzega przed pozorną wiarą, przed emocjonalnym, chwilowym zachwytem. „Pójdę za Tobą, dokądkolwiek się udasz” (Łk 9, 57b). Jezus odpowiedział i podpowiedział, że droga zbawienia jest trudna, dlatego wiara ma być prawdziwa, wyrażana ciałem i duchem.

Staramy się zrozumieć to powiedzenie Chrystusa: „Lisy mają nory i ptaki powietrzne gniazda, lecz Syn Człowieczy nie ma miejsca, gdzie by głowę mógł wesprzeć” (Łk 9, 58b), przecież ciągle była mowa o Królestwie Bożym, o domu Ojca. Była deklaracja: „Niech się nie trwoży serce wasze. Wierzycie w Boga? I we Mnie wierzcie! W domu Ojca mego jest mieszkań wiele. Gdyby tak nie było, to bym wam powiedział” (J 14, 1-2).

Trzeba odróżniać życie doczesne od wiecznego i nie wyobrażać sobie Królestwa Niebieskiego na wzór królestw ziemskich. Królestwa ziemskie niosą wiele kłopotów, zawiści, wojen, niezgody, przemijają. „Każde królestwo wewnętrznie skłócone pustoszeje i dom na dom się wali” (Łk 11, 17).

Dom ludzki to dom ducha i materii, dom trudny do zamieszkania, ale jedyny, przez który możemy być zbawieni. Dlatego słuchajmy Chrystusa i *nasze codzienne sprawy*⁷⁸ traktujmy jako drogę do wieczności.

---

78 Pieśń: „Wszystkie nasze codzienne sprawy, Przyjm litośnie Boże prawy, A gdy będziem zasypiali, Niech Cię nawet sen nasz chwali”.

6. Z nauczania papieskiego

„Św. Jan wyraził doniosłość osobistej relacji z Jezusem dla naszej wiary, posługując się na różne sposoby czasownikiem wierzyć. Oprócz «wierzyć, że» prawdą jest to, co mówi Jezus (por. J 14, 10; 20, 31), Jan używa także wyrażen: «wierzyć» Jezusowi oraz «wierzyć w» Jezusa. «Wierzemy» Jezusowi, gdy przyjmujemy Jego słowo, Jego świadectwo, ponieważ On jest prawdomówny (por. J 6, 30). «Wierzemy w» Jezusa, gdy przyjmujemy Go osobiście w naszym życiu, przyłączając się do Niego w miłości oraz idąc za Nim na naszej drodze (por. J 2, 11; 6, 47; 12, 44)”⁷⁹.

7. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 16

„Błogosławię Pana, który dał mi rozsądek,
bo serce napomina mnie nawet nocą.
Zawsze stawiam sobie Pana przed oczy,
On jest po mojej prawicy, nic mną nie zachwieje”

---

79 Franciszek, enc. *Lumen Fidei*..., dz. cyt., s. 23.

XIV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Iz 66, 10-14c; Ps 66, 1-3. 4-7. 16. 20; Ga 6, 14-18; Kol 3, 15a. 16a;
Łk 10, 1-12. 17-20.

I CZYTANIE (Iz 66, 10-14c)

Radujcie się wraz z Jerozolimą, weselcie się w niej wszyscy, co ją miłujecie. Cieszcie się z nią bardzo wy wszyscy, którzyście się nad nią smucili.

Ażebyście ssać mogli aż do nasycenia z piersi jej pociech; ażebyście ciągnęli mleko z rozkoszą z pełnej piersi jej chwały.

To bowiem mówi Pan: „Oto skieruję do niej pokój jak rzekę i chwałę narodów jak strumień wezbrany. Ich niemowlęta będą noszone na rękach i na kolanach będą pieszczone. Jak kogo pociesza własna matka, tak Ja was pocieszać będę; w Jerozolimie doznacie pociechy.

Na ten widok rozraduje się serce wasze, a kości wasze nabiorą świeżości jak murawa. Ręka Pana da się poznać Jego sługom”.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 66, 1-3. 4-7. 16. 20)

REFREN: Niech cała ziemia chwali swego Boga.

Z radością sławcie Boga, wszystkie ziemie,

opiewajcie chwałę Jego imienia,

cześć Mu wspaniałą oddajcie.

Powiedzcie Bogu: „Jak zadziwiająco są Twe dzieła!

Niechaj Cię wielbi cała ziemia i niechaj śpiewa Tobie,
niech Twoje imię opiewa”.

Przyjdźcie i patrzcie na dzieła Boga:

zadziwiających rzeczy dokonał wśród ludzi.

Morze na suchy ląd zamienił,
pieszo przeszli przez rzekę:
Nim się przeto radujmy!
Jego potęga władza na wieki. [...]

Przyjdźcie i słuchajcie mnie wszyscy,
którzy boicie się Boga,
opowiem, co uczynił mej duszy.
Błogosławiony Bóg, który nie odepchnął mej prośby
i nie oddalił ode mnie swej łaski.

II CZYTANIE (Ga 6, 14-18)

Bracia: Nie daj Boże, bym się miał chlubić z czego innego, jak tylko z krzyża Pana naszego Jezusa Chrystusa, dzięki któremu świat stał się ukrzyżowany dla mnie, a ja dla świata.

Bo ani obrzezanie nic nie znaczy, ani nieobrzezanie, tylko nowe stworzenie. Na wszystkich tych, którzy się tej zasady trzymać będą, i na Izraela Bożego niech zstąpi pokój i miłosierdzie. Odtąd niech już nikt nie sprawia mi przykrości: przecież ja na ciebie swoim noszę blizny, znamię przynależności do Jezusa.

Łaska Pana naszego Jezusa Chrystusa niech będzie z duchem waszym, bracia. Amen.

AKLAMACJA (Kol 3, 15a. 16a)

Sercami waszymi niech rządzi Chrystusowy pokój, [...]
słowo Chrystusa niech w nas przebywa z całym swoim bogactwem.

EWANGELIA (Łk 10, 1-12. 17-20)

Jezus wyznaczył jeszcze innych siedemdziesięciu dwóch uczniów i wysłał ich po dwóch przed sobą do każdego miasta i miejscowości, dokąd sam przyjąć zamierzał. Powiedział też do nich: „Żniwo wprawdzie

wielkie, ale robotników mało; proście więc Pana żniwa, żeby wyprawił robotników na swoje żniwo. Idźcie, oto was posyłam jak owce między wilki. Nie noście z sobą trzosa ani torby, ani sandałów; i nikogo w drodze nie pozdrawiajcie.

Gdy do jakiego domu wejdziecie, najpierw mówcie: «Pokój temu domowi». Jeśli tam mieszka człowiek godny pokoju, wasz pokój spocznie na nim; jeśli nie, powróci do was. W tym samym domu zostańcie, jedząc i pijąc, co mają; bo zasługuje robotnik na swą zapłatę. Nie przechodźcie z domu do domu. Jeśli do jakiego miasta wejdziecie i przyjmą was, jedzcie, co Wam podadzą; uzdrawiajcie chorych, którzy tam są, i mówcie im: «Przybliżyło się do was królestwo Boże». Lecz jeśli do jakiego miasta wejdziecie, a nie przyjmą was, wyjdźcie na jego ulice i powiedzcie: «Nawet proch, który z waszego miasta przyłgnął nam do nóg, strząsamy wam. Wszakże to wieście, że bliskie jest królestwo Boże». Powiadam wam: Sodomie lżej będzie w ów dzień niż temu miastu». [...]

Wróciło siedemdziesięciu dwóch z radością mówiąc: „Panie, przez wzgląd na Twoje imię nawet złe duchy nam się poddają”.

Wtedy rzekł do nich: „Widziałem szatana spadającego z nieba jak błyskawica. Oto dałem wam władzę stąpania po węzach i skorpionach, i po całej potędze przeciwnika, a nic wam nie zaszkodzi. Jednak nie z tego się cieszcie, że duchy się wam poddają, lecz cieszcie się, że wasze imiona zapisane są w niebie”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Sercami waszymi niech rządzi Chrystusowy pokój, słowo Chrystusa niech w nas przebywa z całym swoim bogactwem” (Kol 3, 15a. 16a).

Słowo pokój brzmi w naszych uszach jak nadzieja, albowiem z trwogą śledzimy wydarzenia w Ukrainie. Potrzebny jest nam pokój, bo inaczej nasze życie jest zagrożone, to niebezpieczeństwo rozlewa się na całą Europę i na cały świat.

Pokój Chrystusowy dotyczy nie tylko pokojowych układów i współżycia międzynarodowego, pokój Chrystusowy odnosi się do naszego życia duchowego, do naszego stanu duszy. Pokój, bowiem daje działanie sumienia, które jest niespokojne, ale szczęśliwe, bo spoczywa w Panu⁸⁰.

O Bożym pokoju mówił także Chrystus: „Lecz Jezus mu odrzekł: «Napisane jest: Panu, Bogu swemu, będziesz oddawał pokłon i Jemu samemu służyć będziesz»” (Łk 4, 8).

Swego czasu Chrystus, zachęcając do przestrzegania przykazań Bożych, zaznaczył, że zainteresowany jest niedaleko od królestwa Bożego. „Niedaleko jesteś od królestwa Bożego” (Mk 12, 34).

Zatem pokój Chrystusowy prowadzi przez zachowanie przykazań Bożych i przykazania miłości, miłości bliźniego, a szczególnie potrzebującego. Wtedy miłość Boża jest rozlana w sercach naszych. „A nadzieja zawieść nie może, ponieważ miłość Boża rozlana jest w sercach naszych przez Ducha Świętego, który został nam dany” – mówi nam List do Rzymian (Rz 5, 5).

Bogactwo słowa Chrystusa odnosi się do Jego godności jako Syna Bożego, Zbawiciela i Odkupiciela. Bogactwo tegoż słowa przedstawia

---

80 „Otwórzcie bramy! Niech wejdzie naród sprawiedliwy, dochowujący wierności; jego charakter stateczny. Ty kształtujesz w pokoju, w pokoju, bo Tobie zaufał” (Iz 26, 2-3).

nam Pismo Święte – słowa Boga kierowane do człowieka w całym procesie historii zbawienia. Do tej historii i my możemy wejść, przez tajemnice i zakres naszej wiary. Słowo Chrystusa jest jasne: Jeśli ktoś chce być zbawiony niech uwierzy i ochrzci się⁸¹. Wiara i chrzest łączą się i dają gwarancję, że Słowo Chrystusa może spocząć na nas i dać nam pokój duchowy zarówno w teraźniejszości, jak i w wieczności.

Bogactwo Chrystusa odczytujemy z Pisma Świętego, ono opowiada nam o Jego dobroci, miłosierdziu, opowiada o Jego pośrednictwie między nami a Bogiem Ojcem. Jezus chodził po ziemi i czynił dobre rzeczy: uzdrawiał, wskrzeszał zmarłych, dokonywał znaków (Kana Galilejska), rozmawiał z grzesznikami i ze źle się mającymi. Ostatecznie dokonał zbawienia na Krzyżu, umarł i zmartwychwstał, jak zapowiedział (Mt 28, 1-10).

2. Radujcie się wraz z Jerozolimą (Iz 66, 10a)

Księga Proroka Izajasza zaprasza nas do radości. Dawna przepowiednia o dobrym Bogu jest tematem wszystkich Ksiąg Starego Testamentu. Wiara w Starym Testamencie opierała się na przepowiadaniu i objawieniu miłości Boga do człowieka. Radość Jeruzalem nawiązywała do wielkich dzieł zbawienia, jakie miały nadejść wraz z Synem Bożym Jezusem Chrystusem.

Teraz my, bogaci w objawienie Nowego Testamentu, powinniśmy się radować, bo Bóg jest z nami, a nasza wiedza o zbawieniu jest pełna, potwierdzona przez samego Syna Bożego.

---

81 „Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony; a kto nie uwierzy, będzie potępiony” (Mk 16, 16).

3. Chłuba chrześcijańska z Krzyża

Święty Paweł Apostoł w Liście do Galatów podkreśla chlubę i dumę chrześcijańską, która odnosi się do Chrystusa i do Jego czynów zbawczych, które opierały się na służbie, cierpieniu, umieraniu i zmartwychwstaniu.

Idąc za tym wskazaniem, chrześcijanie otrzymują specjalną godność, są wyznawcami, naśladowcami i głoszącymi nadzieję w zmartwychwstanie. Chłuba to wielka i godna, aby nią się chwalić i rozszerzać liczbę wierzących.

4. Niech zstąpi pokój i miłosierdzie!

Do pokoju i miłosierdzia są zaproszeni wszyscy ludzie dobrej woli, ludzie pokojowo nastawieni do siebie i do innych, ludzie miłosierni, którzy potrafią przebaczać, tak jak to czynił Chrystus: Bądźcie miłosierni, albowiem miłosierdzia dostąpicie – mówił Chrystus. „Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią” (Mt 5, 7).

5. Znamię przynależności do Jezusa

Każdy chrześcijanin, każdy z nas nosi na sobie, w swej duszy, w swoim sumieniu znamię przynależności do Jezusa. Znamię określa się jako znak na ciele, charakterystyczną cechę lub przeznaczenie. Tym znamieniem jest nasz chrzest, przyjęty w imię Trójcy Przenajświętszej, w Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego.

Najczęściej tym znamieniem – chrztem świętym zostaliśmy obdarzeni w okresie wczesnego dzieciństwa. Gwarantami naszego pójścia duchowego za tym znamieniem byli nasi rodzice i rodzice chrzestni. Oni gwarantowali już w naszym wczesnym dzieciństwie, że pójdziemy drogą Chrystusa, drogą pokoju, zbawienia i królestwa Bożego.

6. „Jezus wyznaczył jeszcze innych siedemdziesięciu dwóch uczniów i wysłał ich po dwóch przed sobą” (por. Łk 10, 1)

Do historii zbawienia, do historii Kościoła i do naszej historii wiary są kierowane słowa posłania. „Jezus wyznaczył jeszcze innych siedemdziesięciu dwóch uczniów i wysłał ich po dwóch przed sobą” (por. Łk 10, 1). Było to zadanie zaszczytne, ważne, ale także i potrzebne. Do nas przemawia takie działanie – przygotowanie ludzi do wielkiego daru, jakim jest zbawienie. Kościół Chrystusowy podąża za tą wskazówką, prowadzi szeroką działalność duszpasterską, bowiem do tajemnicy wiary potrzebna jest wolność, prawda, sprawiedliwość i pokój.

7. „Przybliżyło się do was królestwo Boże” (Łk 10, 9b)

Wszelka dobra działalność chrześcijan przybliży królestwo Boże. Dobry przykład, życie według wartości, postawa miłosierna i wprowadzanie pokoju są zwiastunami i uobecniają obecność Boga. Bóg jest z nami, jeśli czynimy dobro, jeśli głosimy wartości Ewangelii, jeśli postępujemy zgodnie z Błogosławieństwami (Mt 5, 1-12).

8. „Oto dałem wam władzę stąpania po wężach i skorpionach, i po całej potędze przeciwnika, a nic wam nie zaszkodzi” (Łk 10, 19)

Uczniowie Chrystusa zostali wyposażeni w wielką władzę i jednocześnie nadzieję na zwycięstwo w głoszeniu królestwa Bożego. „Oto dałem wam władzę stąpania po wężach i skorpionach, i po całej potędze przeciwnika, a nic wam nie zaszkodzi” (Łk 10, 19).

Ta władza i moc nadal w Kościele Chrystusowym działają, zawsze prowadzić będą do zwycięstwa dobra nad złem, miłosierdzia nad grzechem, pokoju nad wojną i litości nad agresją.

9. Z nauczania papieskiego

„Cierpienie przypomina nam, że posługa wiary dobru wspólnemu jest zawsze posługą nadziei, która patrzy przed siebie wiedząc, że tylko u Boga, w przyszłości ofiarowanej przez zmartwychwstałego Jezusa, nasze społeczeństwo może odnaleźć mocne i trwałe fundamenty. W tym sensie wiara łączy się z nadzieją, ponieważ nawet jeśli niszczeje przybytek naszego doczesnego zamieszkania, istnieje wieczne mieszkanie, które Bóg już otworzył w Chrystusie, w Jego ciele (por. 2 Kor 4, 16 – 5, 5). Dynamika wiary, nadziei i miłości (por. 79 1 Tes 1, 3; 1 Kor 13, 13) sprawia zatem, że bliskie są nam troski wszystkich ludzi, na naszej drodze prowadzącej do tego miasta, «którego architektem i budowniczym jest sam Bóg» (Hbr 11, 10), ponieważ «nadzieja zawieść nie może» (Rz 5, 5)”⁸².

10. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 66

„Przyjdźcie i słuchajcie mnie wszyscy,
którzy boicie się Boga,
opowiem, co uczynił mej duszy.
Błogosławiony Bóg, który nie odepchnął mej prośby
i nie oddalił ode mnie swej łaski”.

---

82 Franciszek, enc. *Lumen Fidei*..., dz. cyt., s. 73-74.

XV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Pwt 30, 10-14; Ps 69, 14. 17. 30-31. 36ab. 37; Kol 1, 15-20; J 13, 34;
Łk 10, 25-37.

I CZYTANIE (Pwt 30, 10-14)

Mojżesz powiedział do ludu: „Będziesz słuchał głosu Pana Boga swego, przestrzegając Jego poleceń i postanowień zapisanych w księdze tego Prawa; wrócisz do Pana Boga swego z całego swego serca i z całej swej duszy.

Gdyż polecenie to, które Ja ci dzisiaj daję, nie przekracza twych możliwości i nie jest poza twoim zasięgiem. Nie jest w niebiosach, by można było powiedzieć: «Któż dla nas wstąpi do nieba i przyniesie je nam, a będziemy słuchać i wypełnimy je». I nie jest za morzem, aby można było powiedzieć: «Któż dla nas uda się za morze i przyniesie je nam, a będziemy słuchać i wypełnimy je». Gdyż słowo to jest bardzo blisko ciebie: w twych ustach i w twoim sercu, byś je mógł wypełnić”.

PSALM RESPONSORYJNY (Ps 69, 14. 17. 30-31. 36ab. 37)

REFREN: Ożyje serce szukających Boga.

Lecz ja, Panie, modłę się do Ciebie
w czas łaski, o Boże;
wysłuchaj mnie w Twojej wielkiej dobroci,
w Twojej zbawczej wierności. [...]

Wysłuchaj mnie, Panie, bo łaskawa jest Twoja miłość,
spójrz na mnie w ogromie swego miłosierdzia. [...]
Ja zaś jestem nędzny i pełen cierpienia;

niech pomoc Twa, Boże, mnie strzeże.
Pieśnią chcę chwalić imię Boga
i wielbić Go z dziękczynieniem. [...]

Bóg bowiem ocali Syjon i miasta Judy zbuduje. [...]
To będzie dziedzictwem potomstwa sług Jego,
miłujący Jego imię przebywać tam będą.

II CZYTANIE (Kol 1, 15-20)

Chrystus Jezus jest obrazem Boga niewidzialnego, Pierworodnym wobec każdego stworzenia, bo w Nim zostało wszystko stworzone: i to, co w niebiosach, i to, co na ziemi, byty widzialne i niewidzialne, czy Trony, czy Panowania, czy Zwierzchności, czy Władze. Wszystko przez Niego i dla Niego zostało stworzone. On jest przed wszystkim i wszystko w Nim ma istnienie. I On jest Głową Ciała – Kościoła. On jest Początkiem, Pierworodnym spośród umarłych, aby sam zyskał pierwszeństwo we wszystkim. Zechciał bowiem Bóg, aby w Nim zamieszkała cała Pełnia, i aby przez Niego znów pojednać wszystko z sobą: przez Niego i to, co na ziemi, i to, co w niebiosach, wprowadziwszy pokój przez krew Jego krzyża.

AKLAMACJA (J 13, 34)

Daję wam przykazanie nowe, abyście się wzajemnie miłowali,
jak Ja was umiłowałem.

EWANGELIA (Łk 10, 25-37)

Powstał jakiś uczony w Prawie i wystawiając Jezusa na próbę, zapytał: „Nauczycielu, co mam czynić, aby osiągnąć życie wieczne?”. Jezus mu odpowiedział: „Co jest napisane w Prawie? Jak czytasz?”

On rzekł: „Będziesz miłował Pana Boga swego całym swoim sercem, całą swoją duszą, całą swoją mocą i całym swoim umysłem; a swego bliźniego jak siebie samego”.

Jezus rzekł do niego: „Dobrześ odpowiedział. To czyn, a będziesz żył”.

Lecz on, chcąc się usprawiedliwić, zapytał Jezusa: „A kto jest moim bliźnim?”

Jezus, nawiązując do tego, rzekł: „Pewien człowiek schodził z Jerozolimy do Jerycha i wpadł w ręce zbójców. Ci nie tylko go obdarli, lecz jeszcze rany mu zadali i zostawiwszy na pół umarłego, odeszli. Przypadkiem przechodził tą drogą pewien kapłan; zobaczył go i minął. Tak samo lewita, gdy przyszedł na to miejsce i zobaczył go, minął.

Pewien zaś Samarytanin, będąc w podróży, przechodził również obok niego. Gdy go zobaczył, wzruszył się głęboko: podszedł do niego i opatrzył mu rany, zalewając je oliwą i winem; potem wsadził go na swoje bydło, zawiózł do gospody i pielęgnował go.

Następnego zaś dnia wyjął dwa denary, dał gospodarzowi i rzekł: «Miej o nim staranie, a jeśli co więcej wydasz, ja oddam tobie, gdy będę wracał».

Któryż z tych trzech okazał się, według twego zdania, bliźnim tego, który wpadł w ręce zbójców?”

On odpowiedział: „Ten, który mu okazał miłosierdzie”.

Jezus mu rzekł: „Idź, i ty czyn podobnie”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Daję wam przykazanie nowe, abyście się wzajemnie miłowali, jak Ja was umiłowałem” (J 13, 34).

Nowe przykazanie – przykazanie miłości, o tyle okazało się nowym wobec Starego Przykazania, że wносиło wartość miłości bliźniego. Jednak przed jego ogłoszeniem to Chrystus nauczał apostołów, uczniów i ludzi dobrej woli, słowem i przykładem. Nowe przykazanie jest bowiem wskazaniem na konkretną działalność, na konkretne zachowanie wobec bliźniego, wobec drugiego człowieka, który znalazł się w potrzebie. Chrystus okazywał swoje zainteresowanie, realizował plan zbawienia w konkretnych warunkach socjalnych, ekonomicznych i politycznych. Szczególnie pomagał słowem i mocą Bożą mającym się źle, chorym, umierającym, reagował na prośby najbliższych, wybawiał z opresji burzy na morzu, a nawet sprawiał, że zmartwychwstawali ci, którzy umarli (córka Jaira – Łk 8, 49-56; Łazarz – J 11, 1-44).

Nowe przykazanie jest potwierdzeniem godności człowieka – każdego człowieka, nie jesteśmy na poziomie świadomości egoistycznej, samolubnej, nie żyjemy na tym świecie w oderwaniu od innych społeczności, od rodziny, narodu, państwa, a nawet społeczności międzynarodowych. Obecna wojna na terenach Ukrainy wybitnie ukazuje naszą wspólną rzeczywistość, jeśli ktoś tam na granicy cierpi, walczy, umiera i tą postawą broni wolności innych, to jest to wyraz największej miłości bliźniego. Jeszcze raz możemy sobie przypomnieć słowa i zachowanie Chrystusa, który mówił o autentycznej miłości: „Nie ma większej miłości od tej, jeśli ktoś oddaje życie swoje za przyjaciół swoich” (J 15, 13-17).

Wskazanie nowego przykazania kieruje naszą uwagę na „miłość” jako zasadę życia, jako postawę, bez której niemożliwe jest istnienie na tym świecie. Doświadczamy miłości rodziców, dziadków, dzieci, szkoły,

społeczeństwa zorganizowanego w państwo. Z miłością łączy się nadzieja – następna cnota – nadzieja na dalsze życie i trwanie z najbliższymi w relacjach miłości. W miłości i nadziei wychowywaliśmy się od pierwszych chwil naszego życia. Tę okazaną nam miłość mamy przekazywać innym, mamy uczyć innych, jak kochać, szanować, być wdzięcznym i jak budować królestwo Boże na ziemi i w niebie.

Wzorem miłości zawsze pozostaje Chrystus, On podjął się zadania zbawienia wszystkich, zbawienie dokonało się na Krzyżu. On wykazał moc zbawczą – zmartwychwstał, zwyciężył śmierć i obdarował nas Duchem Świętym. Te wszystkie dzieła zbawienia otrzymujemy darmo, tylko z miłości Boga do nas.

2. „Będziesz słuchał głosu Pana Boga swego” (Pwt 30, 10a)

Polecenie słuchania Boga zawarte w Starym Testamencie odnosiło się do aktu wiary. Przecież nadal obowiązują nas Przykazania Boże, one regulują życie ludzkie, bez ich zachowania życie ludzkie wypełnia się cierpieniem, wojnami, niesprawiedliwością. Zachowanie podstawowych praw Bożych jest gwarantem istnienia rodzaju ludzkiego na tym świecie. Wszystkie parlamenty w swoich preambułach i paragrafach zawierają tę prawdę, a czasami odnoszą się do samego ich pochodzenia, do Boga.

Słuchanie głosu Pana Boga odbywa się na różne sposoby, podstawowym jest słuchanie Słowa Bożego zawartego w Piśmie Świętym, w nauczaniu rodziny i Tradycji, w nauczaniu Kościoła, w nauczaniu szkolnym i akademickim, w nauczaniu społecznym.

Najważniejszym i niezbędnym sposobem słuchania Słowa Bożego jest nasze sumienie, wewnętrzny głos duszy, który potrafi odróżnić dobro od zła⁸³. Nic i nikt nie zdoła zagłuszyć naszego sumienia, odwo-

---

83 „Osoba ludzka przez swoje świadome czyny dostosowuje się lub nie do dobra obiecanego przez Boga i potwierdzonego przez sumienie moralne” (KKK 1700).

łujemy się do niego, mówiąc o godności człowieka, o jego niepowtarzalności, o jego powołaniu do dobra wspólnego, o jego znaczeniu w życiu doczesnym i wiecznym.

3. „Gdyż polecenie to, które Ja ci dzisiaj daję, nie przekracza twych możliwości i nie jest poza twoim zasięgiem” (Pwt 30, 11)

Wola Boża zawarta w Dziesięciu przykazaniach Bożych nie przekracza naszych możliwości. Dzisiaj to słyszymy w dialogu Mojżesza z Bogiem: „Gdyż polecenie to, które Ja ci dzisiaj daję, nie przekracza twych możliwości i nie jest poza twoim zasięgiem” (Pwt 30, 11). Siłami własnego rozumu⁸⁴ możemy dojść do prawdy, aby drugiemu człowiekowi nie czynić krzywdy.

Ale to już nie wystarcza w Nowym Testamencie, w nowym przykazaniu miłości. Nie tylko nie czynić krzywdy, ale czynić dobro, okazać troskę, pomoc, zainteresowanie, być tak jak Bóg⁸⁵ (zob. Rdz 3, 1-24).

4. „I On jest Głową Ciała – Kościoła. On jest Początkiem, Pierworodnym spośród umarłych, aby sam zyskał pierwszeństwo we wszystkim” (Kol 1, 18)

Święty Paweł w Liście do Kolosan wskazuje na Chrystusa: „I On jest Głową Ciała – Kościoła. On jest Początkiem, Pierworodnym spośród umarłych, aby sam zyskał pierwszeństwo we wszystkim” (Kol 1, 18).

Aby zrozumieć wielkie sprawy Boże trzeba „udać” się do Chrystusa, do Jego historii, do Jego Ewangelii, do Jego miłości, do Jego

---

84 „Gdyż słowo to jest bardzo blisko ciebie: w twych ustach i w twoim sercu, byś je mógł wypełnić” (Pwt 30, 14).

85 „Ale wie Bóg, że gdy spożyjecie owoc z tego drzewa, otworzą się wam oczy i tak jak Bóg będziecie znali dobro i zło” (Rdz 3, 5).

znaków i cudów, do Jego zmartwychwstania, a także do Jego miłosierdzia. Ogarnięci tym miłosierdziem potrafimy i my być miłosiernymi wobec własnego życia i życia naszych bliźnich.

5. Poszukiwanie bliźnich

Zadaniem, jakie wypływa dla nas z dzisiejszej Ewangelii, jest poszukiwanie bliźnich. Gdzie oni są? Chrystus opowiada przypowieść o miłosierdnym Samarytaninie. Opowiada ją uczonemu w Prawie Mojżeszowym, w Starym Testamencie. Opieka nad biedną ofiarą napaści zbójców jest dokładnie, szczegółowo opisana, z detalami: dezynfekcja, opatrywanie ran, transport do gospody, a także poniesienie dużych kosztów.

To jest wzór, zachęta i nauka dla nas. Pomoc bliźniemu, pomoc potrzebującemu powinna być konkretna, skuteczna, a tym samym zasługująca na uznanie.

W innym miejscu Chrystus ocenił nawet najmniejszą pomoc bliźniemu: „Kto poda kubek świeżej wody do picia jednemu z tych najmniejszych, dlatego że jest uczniem, zaprawdę powiadam wam, nie utraci swojej nagrody” (Mt 10, 42).

6. Z nauczania papieskiego

„Przypowieść o dobrym Samarytaninie (por. Łk 10, 25-37) prowadzi przede wszystkim do dwóch ważnych wyjaśnień. Podczas, gdy pojęcie «bliźniego» odnosiło się, aż do ówczesnego czasu, zasadniczo do rodaków i cudzoziemców, którzy osiedlili się na ziemi Izraela, czyli do solidarnej wspólnoty danego kraju i danego ludu, teraz to ograniczenie zostaje zniesione. Ktokolwiek mnie potrzebuje, a ja mogę mu pomóc, jest moim bliźnim. Pojęcie bliźniego zyskuje wymiar uniwersalny, a jednak pozostaje konkretne. Pomimo rozszerzenia go na wszystkich ludzi, nie ogranicza się ono do wyrażenia miłości ogólnej i abstrakcyjnej,

która sama w sobie nie zobowiązuje, ale takiej, która wymaga mojego praktycznego zaangażowania tu i teraz. Zadaniem Kościoła pozostaje interpretowanie wciąż na nowo, z perspektywy praktyki życia jego członków, związku między tym, co dalekie, a tym, co bliskie”⁸⁶.

7. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 69

„Wysłuchaj mnie, Panie, bo łaskawa jest Twoja miłość,
spójrz na mnie w ogromie swego miłosierdzia.
Ja zaś jestem nędzny i pełen cierpienia;
niech pomoc Twa, Boże mnie strzeże”.

---

86 Benedykt XVI, enc. *Deus caritas est*, dz. cyt., s. 29.

XVI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Rdz 18, 1-10a; Ps 15 (14), 1b-2. 3 i 4b. 4c-5 (R.: por. 1b); Kol 1, 24-28;
por. Łk 8, 15; Łk 10, 38-42.

I CZYTANIE (Rdz 18, 1-10a)

Pan ukazał się Abrahamowi pod dębami Mamre, gdy ten siedział u wejścia do namiotu w najgorętszej porze dnia. Abraham, spojrzawszy, dostrzegł trzech ludzi naprzeciw siebie. Ujrzawszy ich, podążył od wejścia do namiotu na ich spotkanie.

A oddawszy im pokłon do ziemi, rzekł: „O Panie, jeśli darzysz mnie życzliwością, racz nie omijać Twego sługi! Przyniosę trochę wody, wy zaś raczcie obmyć sobie nogi, a potem odpocznijcie pod drzewami. Ja zaś pójdę wziąć nieco chleba, abyście się pokrzepili, zanim pójdziecie dalej, skoro przechodzicie koło sługi waszego”. A oni mu rzekli: „Uczyń tak, jak powiedziałeś”.

Abraham poszedł więc śpiesznie do namiotu Sary i rzekł: „Prędko zacyń ciasto z trzech miar najczystszej mąki i zrób podpłomyki”. Potem Abraham podążył do trzody i wybrawszy tłuste i piękne cielę, dał je słudze, aby ten szybko je przyrządził. Po czym, wzięwszy twaróg, mleko i przyrządzone cielę, postawił przed nimi, a gdy oni jedli, stał przed nimi pod drzewem.

Zapytali go: „Gdzie jest twoja żona, Sara?” – Odpowiedział im: „W tym oto namiocie”.

Rzekł mu jeden z nich: „O tej porze za rok znów wrócę do ciebie, twoja zaś żona, Sara, będzie miała wtedy syna”.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 15 (14), 1b-2. 3 i 4b. 4c-5 (R.: por. 1b))

REFREN: Prawy zamieszka w domu Twoim, Panie.

Kto będzie przebywał w Twym przybytku, Panie,

któ zamieszka na Twej górze świętej?

Ten, kto postępuje nienagannie, działa sprawiedliwie

i mówi prawdę w swym sercu.

Kto swym językiem oszczerstw nie głosi,

któ nie czyni bliźniemu nic złego

i nie ubliża swoim sąsiadom, [...]

ale szanuje tego, który oddaje cześć Bogu.

Kto dotrzyma przysięgi niekorzystnej dla siebie,

któ nie daje swych pieniędzy na lichwę

i nie da się przekupić przeciw niewinnemu.

Kto tak postępuje, nigdy się nie zachwieje.

II CZYTANIE (Kol 1, 24-28)

Bracia: Teraz raduję się w cierpieniach za was i ze swej strony dopełniam niedostatki udręk Chrystusa w moim ciele dla dobra Jego Ciała, którym jest Kościół. Jego sługą stałem się z powodu zleconego mi wobec was Bożego wódarstwa: mam wypełnić posłannictwo głoszenia słowa Bożego.

Tajemnica ta, ukryta od wieków i pokoleń, została teraz objawiona Jego świętym, którym Bóg zechciał oznajmić, jakie jest bogactwo chwały tej tajemnicy pośród pogan. Jest nią Chrystus pośród was – nadzieja chwały. Jego to głosimy, upominając każdego człowieka i ucząc każdego człowieka z całą mądrością, aby każdego człowieka przedstawić jako doskonałego w Chrystusie.

AKLAMACJA (por. Łk 8, 15)

Błogosławieni, którzy w sercu dobrym i szlachetnym zatrzymują słowo Boże i wydają owoc dzięki swojej wytrwałości.

EWANGELIA (Łk 10, 38-42)

Jezus przyszedł do jednej wsi. Tam pewna niewiasta, imieniem Marta, przyjęła Go w swoim domu. Miała ona siostrę, imieniem Maria, która usiadłszy u nóg Pana, słuchała Jego słowa.

Marta zaś uwijała się około rozmaitych posług. A stanąwszy przy Nim, rzekła: „Panie, czy Ci to obojętne, że moja siostra zostawiła mnie samą przy usługiwaniu? Powiedz jej, żeby mi pomogła”.

A Pan jej odpowiedział: „Marto, Marto, martwisz się i niepokoisz o wiele, a potrzeba mało albo tylko jednego. Maria obrała najlepszą część, której nie będzie pozbawiona”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Błogosławieni, którzy w sercu dobrym i szlachetnym zatrzymują słowo Boże i wydają owoc dzięki swojej wytrwałości” (por. Łk 8, 15).

Sumienie każdego człowieka podpowiada mu, że jest szlachetny i dobry. Dzisiejsza aklamacja zachęca nas do zrobienia rachunku ze swego życia duchowego, ze swoich poglądów i zachowań. Czy mamy rzeczywiście serce dobre i szlachetne? Powszechnie uważa się, że każdy człowiek jest dobry i szlachetny, dopiero w spotkaniu z rzeczywistością przestępstw, agresji, kłamstwa i cwaniactwa przekonujemy się, że jeszcze nam daleko do powszechnego zachowania dzieci Bożych.

Normą zachowań szlachetnych jest prawo Boże zawarte w dziesięciu przykazaniach, a w wypadku nauczania Chrystusa normą szlachetności jest miłość bliźniego. Należy zaznaczyć, że bliźnim w opinii Chrystusa jest każdy z nas, jeśli znajdujemy się w jakiegokolwiek potrzebie. Z tego wynika, że liczymy na szlachetność i dobro innych, a nie zawsze my zachowujemy się szlachetnie i dobrze.

Przy rachunku sumienia odczuwamy ten wielki brak: nie zatrzymujemy Słowa Bożego. Dlaczego? Są różne powody:

- Nie znamy i nie potrafimy właściwie rozumieć Pisma Świętego;
- Nikt nie dał nam przykładu dobra i szlachetności;
- Straciliśmy wiarę lub nasza wiara jest słaba, aby wartości chrześcijańskie dominowały w życiu.

W każdym z tych przypadków, braków w naszym życiu duchowym, ponownie musimy udać się do źródła, do przykładów miłości prawdziwej okazywanej nam przez Chrystusa. On, nasz Zbawiciel, ponownie zaprasza nas do poznania zasad Ewangelii na podstawie opisów cudów, jakich dokonywał oraz wzorów traktowania bliźnich. Na przykład mówi: „Nie każdy, który Mi mówi: „Panie, Panie!”, wejdzie do królestwa

niebieskiego, lecz ten, kto spełnia wolę mojego Ojca, który jest w niebie” (Mt 7, 21). Święty Apostoł Jakub wyjaśnia: „Jaki z tego pożytek, bracia moi, skoro ktoś będzie utrzymywał, że wierzy, a nie będzie spełniał uczynków? Czy [sama] wiara zdoła go zbawić? Jeśli na przykład brat lub siostra nie mają odzienia lub brak im codziennego chleba, a ktoś z was powie im: «Idźcie w pokoju, ogrzejcie się i najedzcie do syta!» – a nie dacie im tego, czego koniecznie potrzebują dla ciała – to na co się to przyda? Tak też i wiara, jeśli nie byłaby połączona z uczynkami, martwa jest sama w sobie” (Jk 2, 14-17).

Dobra i szlachetności nauczyliśmy się od naszych rodziców, w murach naszych szkół i uniwersytetów. Historia naszego narodu wskazuje na skutki działania międzynarodowego, skutki dobre i szlachetne, jeśli działania były oparte na wartościach: na miłości, sprawiedliwości i pokoju.

Przy słabnącej wierze trudno jest być człowiekiem dobrym i szlachetnym. Przy słabej wierze nie ma motywacji, aby kierować się miłością wobec bliźniego, wtedy opieramy się raczej na sprawiedliwości, żądamy, aby oddano nam wszystko, co do nas należy, nawet żądamy, aby zapłacono nam za obrazę naszej godności.

2. „O Panie, jeśli darzysz mnie życzliwością, racz nie omijać Twego sługi!” (por. Rdz 18, 3)

W pierwszym czytaniu mieliśmy okazję usłyszeć modlitwę Abrahama: „O Panie, jeśli darzysz mnie życzliwością, racz nie omijać Twego sługi!” (por. Rdz 18, 3). Abraham wobec trzech osób przybywających okazał wielką życzliwość i gościnność. Taką życzliwość miała okazać także jego żona Sara.

Bóg ofiaruje swoją życzliwość każdego dnia, zarówno w dziele stworzenia świata, warunków przetrwania na tym świecie oraz w dziele zbawienia, jakiego Chrystus dokonał na Krzyżu – kiedyś, a obecnie

dokonuje tego zbawienia mocami: swojej nauki, sakramentami świętymi i wieloma darami, o jakie aktualnie prosimy. Aby mieć odwagę moralną i prosić Boga o jakiś osobisty znak, pomoc i interwencję, trzeba wykazać się dobrocią wobec bliźnich. Jedynym argumentem naszej dobroci wobec innych jest dobroć samego Boga.

Najlepszym sposobem, aby pogłębić naszą wiarę w obecność Boga na ziemi, jest czynienie dobra dla innych. „Bóg jest miłością”⁸⁷, dlatego poznamy Go w miłości i w czynieniu dobra.

3. Przesłanie św. Pawła Apostoła

Przesłanie św. Pawła Apostoła w Liście do Kolosan jest znamienne: „Teraz raduję się w cierpieniach za was i ze swej strony dopełniam niedostatki udreń Chrystusa w moim ciele dla dobra Jego Ciała, którym jest Kościół” (Kol 1, 24).

Pomimo, że cierpienia Chrystusa były i są dostateczne, to Apostoł zaprasza nas do włączania i naszych cierpień, i niedostatków do wielkiego dzieła zbawienia. Proces zbawienia wiecznie trwa, my do niego dołączamy, bo żyjemy w danym czasie i przestrzeni. Bóg jest wieczny⁸⁸ ogarnie wszystko i wszystkich, podobnie dzieje się ze zbawieniem płynącym od Chrystusa, ale i my możemy się czynnie włączać w to dzieło, możemy nasze modlitwy, cierpienia, zmartwienia i wszelkie

---

87 „Kto trwa w miłości, trwa w Bogu, a Bóg trwa w nim” (1 J 4, 16).

88 „Duch Święty działa z Ojcem i Synem od początku aż do wypełnienia zamysłu naszego zbawienia. Dopiero jednak w „czasach ostatecznych”, zapoczątkowanych odkupieńczym Wcieleniem Syna, zostaje On objawiony i udzielony, uznany i przyjęty jako Osoba. Wtedy Boski zamysł, zrealizowany w Chrystusie, „Pierworodnym” i Głowie nowego stworzenia, będzie mógł urzeczywistnić się w ludzkości przez wylanie Ducha Świętego jako Kościół, komunია świętych, odpuszczenie grzechów, zmartwychwstanie ciała, życie wieczne” (KKK 686).

słabości ludzkie polecać Bogu. On jest sprawiedliwy, ale osądzać nas będzie także z naszego miłosierdzia wobec innych.

Bóg obejmuje nas wszystkich swoją miłością, tworzymy razem z Chrystusem Kościół – wspólnotę wierzących, razem wspólnie idziemy drogą zbawienia. W Kościele odbywa się ten proces i spełnia się zadanie nauczania: „Jego to głosimy, upominając każdego człowieka i ucząc każdego człowieka z całą mądrością” (Kol 1, 28 a). Każdy chrześcijanin przez sakrament chrztu staje się członkiem Kościoła, jest zobowiązany i odpowiada za drogi zbawienia przebiegające w Kościele i przez Kościół.

4. Upomnienie Marty

Dzisiaj słyszymy w Ewangelii upomnienie skierowane do Marty: „«Marto, Marto, martwisz się i niepokoisz o wiele, a potrzeba mało albo tylko jednego. Maria obrała najlepszą część, której nie będzie pozbawiona»” (Łk 10, 41b-42). Tą najlepszą częścią jest Chrystus. Tak jak Maria mamy być wpatrzeni w nasze zbawienie, którym jest Chrystus.

Wykonując dobre czyny, zarówno duchowe jak i materialne na rzecz bliźniego, nie możemy zapomnieć, kto jest autorem miłości. Tylko Chrystus nas jednoczy. On sprawia, że stanowimy wspólnotę zbawionych i idących drogą zbawienia.

5. Z nauczania papieskiego

„Jezus, który zalecał modlitwę wszystkim uczniom, chciał ukazać wartość życia, modlitwy i kontemplacji na przykładzie kobiety, Marii z Betanii, którą pochwalił, ponieważ wybrała «najlepszą część» (Łk 10,42). Kontekst czasownika «troszczyć się» lub «szukać» w Ewangelii Łukasza, ucznia Pawłowego, wskazuje, że naprawdę należy

troszczyć się jedynie o królestwo Boże (por. Łk 12,31), o to, co stanowi «najlepszą cząstkę» [...]»⁸⁹.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 15

„Kto będzie przebywał w Twym przybytku, Panie,
kto zamieszka na Twej górze świętej?
Ten, kto postępuje nienagannie, działa sprawiedliwie
i mówi prawdę w swym sercu”.

---

89 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta...*, dz. cyt., s. 487.

XVII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Rdz 18, 20-32; Ps 138 137, 1b-2a. 2b-3. 6-7d. 7e-8; Kol 2, 12-14;
Rz 8, 15bc; Łk 11, 1-13.

I CZYTANIE (Rdz 18, 20-32)

Bóg rzekł do Abrahama: „Głośno się rozlega skarga na Sodomę i Gomore, bo występki ich mieszkańców są bardzo ciężkie. Chcę więc zstąpić i zobaczyć, czy postępują tak, jak głosi oskarżenie, które do Mnie doszło, czy nie; dowiem się”.

Wtedy to dwaj mężowie odeszli w stronę Sodomy, a Abraham stał dalej przed Panem. Podszedłszy do Niego, Abraham rzekł: „Czy zamierzasz wygubić sprawiedliwych wespół z bezbożnymi? Może w tym mieście jest pięćdziesięciu sprawiedliwych; czy także zniszczysz to miasto i nie przebaczysz mu przez wzgląd na owych pięćdziesięciu sprawiedliwych, którzy w nim mieszkają? O, nie dopuść do tego, aby zginęli sprawiedliwi z bezbożnymi, aby stało się sprawiedliwemu to samo, co bezbożnemu! O, nie dopuść do tego! Czyż Ten, który jest sędzią nad całą ziemią, mógłby postąpić niesprawiedliwie?”

Pan odpowiedział: „Jeżeli znajdę w Sodomie pięćdziesięciu sprawiedliwych, przebaczę całemu miastu przez wzgląd na nich”.

Rzekł znowu Abraham: „Pozwól, o Panie, że jeszcze ośmielę się mówić do Ciebie, choć jestem pyłem i prochem. Gdyby wśród tych pięćdziesięciu sprawiedliwych zabrakło pięciu, czy z braku tych pięciu zniszczysz całe miasto?”

Pan rzekł: „Nie zniszczę, jeśli znajdę tam czterdziestu pięciu”.

Abraham znów odezwał się tymi słowami: „A może znalazłoby się tam czterdziestu?”

Pan rzekł: „Nie dokonam zniszczenia przez wzgląd na tych czterdziestu”.

Wtedy Abraham powiedział: „Niech się nie gniewa Pan, jeśli rzeknę: może znalazłoby się tam trzydziestu?” A na to Pan: „Nie dokonam zniszczenia, jeśli znajdę tam trzydziestu”.

Rzekł Abraham: „Pozwól, o Panie, że ośmielę się zapytać: gdyby znalazło się tam dwudziestu?”

Pan odpowiedział: „Nie zniszczę przez wzgląd na tych dwudziestu”.

Na to Abraham: „Niech mój Pan się nie gniewa, jeśli raz jeszcze zapytam: gdyby znalazło się tam dziesięciu?” Odpowiedział Pan: „Nie zniszczę przez wzgląd na tych dziesięciu”.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 138 (137), 1b-2a. 2b-3. 6-7d. 7e-8)

REFREN: Pan mnie wysłuchał, kiedy Go wzywałem.

Będę Cię słauił, Panie, z całego serca,
bo usłyszałaś słowa ust moich.

Będę śpiewał Ci psalm wobec aniołów,
pokłon Ci oddam w Twoim świętym przybytku.

I będę słauił Tve imię za łaskę i wierność Twoją,
bo ponad wszystko wywyższyłaś Tve imię i obietnicę.
Wysłuchałaś mnie, kiedy Cię wzywałem,
pomnożyłaś moc mojej duszy. [...]

Zaprawdę, Pan jest wzniosły,
patrzy łaskawie na pokornego,
pyszałka zaś dostrzega z daleka.
Gdy chodzę wśród utrapienia, Ty podtrzymujesz me życie,
wyciągasz swoją rękę przeciw gniewowi mych wrogów.

Wybawia mnie Twoja prawica.
Pan za mnie wszystkiego dokona.
Panie, Twa łaska trwa na wieki,
nie porzucaj dzieła rąk swoich.

II CZYTANIE (Kol 2, 12-14)

Bracia: Z Chrystusem pogrzebani jesteście w chrzcie, w którym też razem zostaliście wskrzeszeni przez wiarę w moc Boga, który Go wskrzesił.

I was, umarłych na skutek występków i „nieobrzezania” waszego grzesznego ciała, razem z Nim przywrócił do życia. Darował nam wszystkie występki, skreślił zapis dłużny, przygniatający nas nakazami. To właśnie, co było naszym przeciwnikiem, usunął z drogi, przygwoździwszy do krzyża.

AKLAMACJA (Rz 8, 15bc)

Otrzymaliście Ducha przybrania za synów,
w którym wołamy: „Abba, Ojcze”.

EWANGELIA (Łk 11, 1-13)

Jezus, przebywając w jakimś miejscu, modlił się, a kiedy skończył, rzekł jeden z uczniów do Niego: „Panie, naucz nas modlić się, tak jak i Jan nauczył swoich uczniów”.

A On rzekł do nich: „Kiedy będziecie się modlić, mówcie: Ojcze, niech się święci Twoje imię; niech przyjdzie Twoje królestwo! Naszego chleba powszedniego dawaj nam na każdy dzień i przebacz nam nasze grzechy, bo i my przebaczymy każdemu, kto przeciw nam zawini; i nie dopuść, byśmy ulegli pokusie”.

Dalej mówił do nich: „Ktoś z was, mając przyjaciela, pójdzie do niego o północy i powie mu: «Przyjacielu, pożycz mi trzy chleby, bo mój przyjaciel przybył do mnie z drogi, a nie mam co mu podać». Lecz tamten odpowie z wewnątrz: «Nie naprzykrzaj mi się! Drzwi

są już zamknięte i moje dzieci są ze mną w łóżku. Nie mogę wstać i dać tobie». Powiadam wam: Chociażby nie wstał i nie dał z tego powodu, że jest jego przyjacielem, to z powodu jego natręctwa wstanie i da mu, ile potrzebuje.

I Ja wam powiadam: Proście, a będzie wam dane; szukajcie, a znajdziecie; kołaczcie, a zostanie wam otworzone. Każdy bowiem, kto prosi, otrzymuje; kto szuka, znajduje; a kołączącemu zostanie otworzone. Jeżeli któregoś z was, ojców, syn poprosi o chleb, czy poda mu kamień? Albo o rybę, czy zamiast ryby poda mu węża? Lub też gdy prosi o jajko, czy poda mu skorpiona? Jeśli więc wy, choć źli jesteście, umiecie dawać dobre dary swoim dzieciom, to o ileż bardziej Ojciec z nieba udzieli Ducha Świętego tym, którzy Go proszą”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Otrzymaliście Ducha przybrania za synów, w którym wołamy:
«Abba, Ojcze»”(Rz 8, 15bc).

Ta sentencja nobilituje nas, jesteśmy adoptowani przez samego Boga, otrzymujemy godność dzieci Bożych, bez żadnego wysiłku z naszej strony, bez pełnego zrozumienia, co się dzieje. Bóg za darmo nazywa nas swoimi dziećmi.

Otrzymujemy synostwo Boże jako dar z założeniem, że będziemy go strzegli, że przyjmiemy go z otwartością i wdzięcznością. Tak jak w rodzinie przyjmowane są propozycje ojca. Ojciec dba o swoje potomstwo, zapewnia mu bezpieczeństwo aż do osiągnięcia dorosłości. Podobnie i Bóg Ojciec postępuje ze swoimi wyznawcami, stwarza im warunki życia i oferuje życie wieczne w królestwie niebieskim.

W ciągu naszej ludzkiej egzystencji mamy zaproszenie, a nawet obowiązek zapoznać się z wolą Ojca Niebieskiego, mamy obowiązek zapoznać się z pełnym Objawieniem, które na ziemię przyniósł Jezus Chrystus. Obecność Chrystusa na ziemi jest wystarczającym dowodem miłości i troski o nasz los ze strony Boga Ojca.

Ponadto otrzymaliśmy nadzwyczajny dar, jest nim obecność duchowa Trzeciej Osoby Boskiej. Akłamacja wprost mówi: „Otrzymaliście Ducha przybrania za synów, w którym wołamy: «Abba, Ojcze»”(Rz 8, 15bc).

Wszystkie te dary: dar stworzenia pochodzący od Boga Ojca, dar zbawienia pochodzący od Syna Bożego Jezusa Chrystusa i dar uświęcenia, którego wykonawcą jest Duch Święty, świadczą o miłości Boga do nas, świadczą o nadzwyczajnym wybraniu i ukochaniu każdego człowieka, jako dziecka Bożego.

2. „Abraham stał dalej przed Panem” (Rdz 18, 22b)

Księga Rodzaju podaje nam specyficzny dialog Boga z Abrahamem, rozmowę Boga Ojca z człowiekiem na temat sprawiedliwości i miłosierdzia. Konkluzje wydają się nam jasne. Wielokrotna prośba o miłosierdzie nad sprawiedliwymi mieszkańcami Sodomy i Gomory skierowana przez Abrahama została wysłuchana i znikoma sprawiedliwa część mieszkańców tych miast mogła się uratować. Bóg jest sprawiedliwy i zarazem miłosierny! Deklaracja z Jego strony jest oczywista: „Jeżeli znajdę w Sodomie pięćdziesięciu sprawiedliwych, przebaczę całemu miastu przez wzgląd na nich” (Rdz 18, 26b).

Z tej deklaracji wynika prawda, że sprawiedliwi mogą wpływać na miłosierdzie Boże, sprawiedliwi mogą wstawić się, tak jak Abraham, za niesprawiedliwych – w naszym pojęciu grzeszników. Zatem otwiera się wielkie pole współpracy, pomiędzy niebem a ziemią, pomiędzy zbawionymi i nami, którzy jeszcze tkwią na tym łożu padole. Życie ziemskie nie tylko oceniamy jako miejsce cierpienia i umierania, dzieło stworzenia świata i człowieka należy odczytywać pozytywnie, otrzymujemy przecież tyle dobra.

Pierwszym dobrem jest nasze życie w ciele i w duchu, życie w rodzinie, życie w zorganizowanym społeczeństwie, życie nauki i osiągnięć technicznych. Ten obecny świat możemy sobie podporządkować, jak mówi Księga Rodzaju: „czyńcie sobie ziemię poddaną” (Rdz 1, 28). Dzięki zachowaniu wartości: sprawiedliwości, prawdy, wolności, pokoju i miłości świat ludzki może stawać się bardziej miły, przez wiarę może stawać się przyjazny Bogu, a tym samym prowadzić do zbawienia.

3. „W którym też razem zostaliście wskrzeszeni przez wiarę w moc Boga” (Kol 2, 12b)

Nauczanie św. Pawła w Liście do Kolosan mówi o chrzcie świętym, o sakramencie, który jest drogą do wiary i do zbawienia. Otrzymaliśmy ten dar w dzieciństwie, bez naszej świadomości, teraz należy zrozumieć w pełni łaskę Boga i zaproszenie do życia wiarą. Za chrztem świętym podążają inne sakramenty: sakrament pokuty, Eucharystia, sakrament bierzmowania, sakrament małżeństwa, sakrament kapłaństwa i sakrament namaszczenia chorych.

Te sakramenty są jak ramiona miłości Boga do nas, obejmują całe nasze życie, Chrystus w tych znakach jest obecny i umacnia nas duchowo na drodze uświęcenia, prowadzi nas do zbawienia.

W sakramencie chrztu dokonała się także przemiana istoty naszego życia: „Z Chrystusem pogrzebani jesteście w chrzcie” (Kol 2, 12a), mówi św. Paweł. Nikt zatem ochrzczony nie umrze na wieki, po ziemskim życiu mamy zagwarantowane życie wieczne. Do tej prawdy potrzeba zrozumienia nauki Chrystusa i wiary. Naukę mamy w Piśmie Świętym w Tradycji, w życiu Kościoła i we własnej praktyce, doświadczeniach, modlitwie, służbie dla bliźnich.

4. Znaczenie męki i śmierci Chrystusa

W Liście do Kolosan św. Pawła otrzymujemy także nauczanie o skutkach męki i śmierci Chrystusa: „Darował nam wszystkie występki, skreślił zapis dłużny, przygniatający nas nakazami. To właśnie, co było naszym przeciwnikiem, usunął z drogi, przygwoździwszy do krzyża” (Kol 2, 13-14).

Nasz przeciwnik to grzech, bez Chrystusa jest niemożliwe uzyskanie usprawiedliwienia, a zobowiązania zaciągnięte w Starym Testamencie „zapis dłużny”, dotyczące pierwszej umowy Boga z człowiekiem

po stworzeniu, Księga Rodzaju (Rdz 1, 26) i drugi opis (Rdz 2, 9)⁹⁰, zostały odwołane.

Człowiek jest stworzony na obraz i podobieństwo Boga, a przez własną złą wolę sam chciał być jak bogowie, chciał dorównać Bogu własnymi siłami, a okazało się, że nie był w stanie zachować się właściwie wobec swojego brata, a nawet wobec pokusy dorównania Bogu.

5. „Kiedy będziecie się modlić, mówcie: Ojcze” (por. Łk 11, 2)

W dzisiejszej Ewangelii Chrystus uczy apostołów, a pośrednio i nas, jak się modlić, jak rozmawiać z Bogiem. Zwracamy się do Boga jako do Ojca, oddajemy cześć Bogu, który jest w niebie i jest święty. Prosimy, aby Jego królestwo zapanowało także na naszej ludzkiej ziemi, łącznie z przykazaniami Bożymi i przykazaniem miłości.

W modlitwie o chleb powszedni zawarte są wszystkie wartości materialne i duchowe potrzebne do godnego życia. Prosimy o miłosierdzie, o odpuszczenie naszych win, które były obrazą Boga i ludzi. Gwarantujemy, że i my będziemy stosować miłosierdzie, przebaczenie i pojednanie wobec win zaciągniętych przez naszych bliźnich. Tak jak Bóg przebacza, tak i my powinniśmy przebaczać.

Prosimy o taki przebieg życia, aby trudności, niebezpieczeństwa materialne i duchowe nie zmniejszyły naszej wiary i pełnego zaufania do prawd o Bogu i zbawieniu.

---

90 Dwa drzewa rajske są symbolami: „drzewo życia” – symbolem daru nieśmiertelności, jakim się cieszył człowiek przed upadkiem; „drzewo poznania dobra i zła” – symbolem osądzenia tego, co jest moralnie dobre, a co złe – słowem, samowiedzy moralnej i samostanowienia.

6. Z nauczania papieskiego

„Wiara otwiera nam drogę i towarzyszy nam na przestrzeni dziejów. Dlatego jeśli chcemy zrozumieć, czym jest wiara, powinniśmy opowiedzieć jej historię, drogę ludzi wierzących, o której w pierwszym rzędzie świadczy Stary Testament. Szczególne miejsce należy się Abrahamowi, naszemu ojcu w wierze. W jego życiu wydarza się rzecz wstrząsająca: Bóg kieruje do niego Słowo, objawia się jako Bóg, który mówi i wzywa po imieniu. Wiara wiąże się ze słuchaniem. Abraham nie widzi Boga, ale słyszy Jego głos. W ten sposób wiara otrzymuje osobisty charakter. Dlatego Bóg nie jest Bogiem jakiegoś miejsca ani nawet Bogiem związanym z jakimś specyficznym świętym czasem, ale jest Bogiem osoby, Bogiem właśnie Abrahama, Izaaka i Jakuba, zdolnym do nawiązania kontaktu z człowiekiem i do ustanowienia z nim przymierza. Wiara stanowi odpowiedź na Słowo skierowane do osoby, daną pewnemu «Ty», które nas woła po imieniu»⁹¹.

7. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 138

„Będę Cię słauił, Panie, z całego serca,
bo usłyszałeś słowa ust moich.
Będę śpiewał Ci psalm wobec aniołów,
pokłon Ci oddam w Twoim świętym przybytku”.

---

91 Franciszek, enc. *Lumen Fidei*..., dz. cyt., s. 13.

XVIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Koh 1, 2; 2, 21-23; Ps 90 (89), 3-4. 5-6. 12-13. 14 i 17; Kol 3, 1-5. 9-11;
Mt 5, 3; Łk 12, 13-21.

I CZYTANIE (Koh 1, 2; 2, 21-23)

Marność nad marnościami, powiada Kohelet, marność nad marnościami – wszystko jest marnością.

Jest nieraz człowiek, który w swej pracy odznacza się mądrością, wiedzą i dzielnością, a udział swój musi on oddać człowiekowi, który nie włożył w nią trudu. To także jest marność i wielkie zło. Cóż bowiem ma człowiek z wszelkiego swego trudu i z pracy ducha swego, którą mozoli się pod słońcem? Bo wszystkie dni jego są cierpieniem, a zajęcia jego utrapieniem. Nawet w nocy serce jego nie zazna spokoju. To także jest marność.

PSALM RESPONSORYJNY (Ps 90 (89), 3-4. 5-6. 12-13. 14 i 17)

REFREN: Panie, Ty zawsze byłeś nam ucieczką.

Obracasz w proch człowieka
i mówisz: «Wracajcie, synowie ludzcy».
Bo tysiąc lat w Twoich oczach
jest jak wczorajszy dzień, który minął,
albo straż nocna.

Porywasz ich, stają się niby sen poranny,
jak trawa, która rośnie:
rankiem zielona i kwitnąca,
wieczorem więdnie i usycha. [...]

Naucz nas liczyć dni nasze,
byśmy zdobyli mądrość serca.
Powróć, Panie, jak długo będziesz zwlekał?
Bądź litościwy dla sług Twoich!

Nasyć nas o świcie swoją łaską,
abyśmy przez wszystkie dni nasze
mogli się radować i cieszyć. [...]
Dobroć Pana, Boga naszego, niech będzie nad nami
i wspieraj pracę rąk naszych,
dzieło rąk naszych wspieraj!

II CZYTANIE (Kol 3, 1-5. 9-11)

Bracia: Jeśli razem z Chrystusem powstałiście z martwych, szukajcie tego, co w górze, gdzie przebywa Chrystus, zasiadający po prawicy Boga. Dążcie do tego, co w górze, nie do tego, co na ziemi. Umarliście bowiem i wasze życie jest ukryte z Chrystusem w Bogu. Gdy się ukaże Chrystus, nasze Życie, wtedy i wy razem z Nim ukażecie się w chwale. Zadajcie więc śmierć temu, co przyziemne w członkach: rozpuście, nieczystości, lubieżności, złej żądzy i chciwości, bo ona jest bałwochwalstwem. [...]

Nie okłamujcie się nawzajem, bo zwlekliście z siebie dawnego człowieka z jego uczynkami, a przyoblekliście nowego, który wciąż się odnawia ku głębszemu poznaniu Boga, na obraz Tego, który go stworzył. A tu już nie ma Greka ani Żyda, obrzezania ani nieobrzezania, barbarzyńcy, Scyty, niewolnika, wolnego, lecz wszystkim we wszystkich jest Chrystus.

AKLAMACJA (Mt 5, 3)

Błogosławieni ubodzy w duchu,
albowiem do nich należy królestwo niebieskie.

EWANGELIA (Łk 12, 13-21)

Ktoś z tłumu rzekł do Jezusa: „Nauczycielu, powiedz mojemu bratu, żeby się podzielił ze mną spadkiem”. Lecz On mu odpowiedział: „Człowieku, któż Mnie ustanowił nad wami sędzią albo rozjemcą?”

Powiedział też do nich: „Uważajcie i strzeżcie się wszelkiej chciwości, bo nawet gdy ktoś ma wszystkiego w nadmiarze, to życie jego nie zależy od jego mienia”.

I opowiedział im przypowieść: „Pewnemu zamożnemu człowiekowi dobrze obrodziło pole. I rozważał w sobie: «Co tu począć? Nie mam, gdzie pomieścić moich zbiorów». I rzekł: «Tak zrobię: zburzę moje spichlerze, a pobuduję większe i tam zgromadzę całe moje zboże i dobra. I powiem sobie: Masz wielkie dobra, na długie lata złożone; odpoczywaj, jedz, pij i używaj!» Lecz Bóg rzekł do niego: «Głupcze, jeszcze tej nocy zażądamy twojej duszy od ciebie; komu więc przypadnie to, co przygotowałeś?».

Tak dzieje się z każdym, kto skarby gromadzi dla siebie, a nie jest bogaty u Boga”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Błogosławieni ubodzy w duchu, albowiem do nich należy królestwo niebieskie” (Mt 5, 3).

Dzisiejsze czytania mszalne każą nam spojrzeć w niebo, rozpoznać to, co jest najważniejsze – sprawy ducha i sprawy zbawienia.

Niewątpliwie jesteśmy dziećmi tej ziemi, na niej się rodzimy, żyjemy się owocami ziemi, poszukujemy wygodnego i dostatniego życia, a nawet kariery. W takim doczesnym i zmieniającym się świecie łatwo jest zapomnieć o wartościach i naturze ducha, o naszej nieśmiertelnej duszy.

Objawienie Boże i nasze doświadczenia życiowe nieustannie nas upominają, wskazują na niebo, na przyszłość, na życie z Bogiem, na wieczne trwanie w królestwie niebieskim.

Ludzka natura to duch i ciało, nadzwyczajne dzieło Boże i naturalne dzieło tej ziemi. Tylko Bóg mógł tak połączyć ducha i ciało człowieka, i wskazać mu drogę życia doczesnego i wiecznego zarazem. Naszym zadaniem jest skorzystanie z Bożej i ludzkiej mądrości (doświadczenia) i takie rozwijanie ducha, aby panował nad ciałem, które na ziemi potrzebuje wiele dobra materialnego.

W dzisiejszej aklamacji słyszymy: „Błogosławieni ubodzy w duchu” (Mt 5, 3a). Trzeba rozpoznawać wartości, aby wiara, nadzieja i miłość rozwijały nasze myślenie i działanie. Na ziemi jest nie tylko materia, ale także potrzebne są rozeznania wartości ducha, nasi bliscy, nasze rodziny, nasz naród i ludzie świata potrzebują takich duchowych wartości. Potrzebują wiedzy, potrzebują pokoju, potrzebują nadziei, że nie zabraknie ludzi dobrej woli i świat podąży drogami wartości, a nie tylko drogami materii, zysku, agresji i wojny.

Błogosławieństwo odnośnie ducha dotyczy także królestwa niebieskiego, obejmuje życie wieczne z Bogiem. Doczesny świat przemija, św. Jan Paweł II mówił: „Czas ucieka, wieczność czeka”⁹². Połączenie wieczności z doczesnością jest zadaniem chrześcijanina, mamy na to wiele argumentów, takich jak: Objawienie Boże, Ewangelia, sakramenty święte, stała obecność Chrystusa w Kościele, którym my jesteśmy. Mamy również doświadczenia życiowe, osobiste, naszych bliskich, naszych przodków, bohaterów znanych i mało znanych, którzy postawili wartości duchowe nade wszystko i oddali swe życie za wielu.

Najdoskonalszym przykładem łączenia nieba z ziemią jest Chrystus. Przeszedł przez życie doczesne, wszystkim dobrze czyniąc. „Dlatego, że Bóg był z Nim, przeszedł On dobrze czyniąc i uzdrawiając wszystkich” (Dz 10, 38). Z Chrystusem uzdrowienie ciała łączy się z uzdrawianiem ducha, „aby nas grzech nie opanował”. W odnawianych przyrzeczeniach chrzcielnych deklarujemy się: „Czy wyrzekacie się grzechu, aby żyć w wolności dzieci Bożych?”, odpowiadamy: „Wyrzekamy się”. „Czy wyrzekacie się wszystkiego, co prowadzi do zła, aby was grzech nie opanował? – Wyrzekamy się”.

2. „Jest nieraz człowiek, który w swej pracy odznacza się mądrością” (por. Koh 2, 21)

„Jest nieraz człowiek, który w swej pracy odznacza się mądrością” (por. Koh 2, 21). Słuchamy dzisiaj pierwszego czytania z Księgi Kohelta i zastanawiamy się nad sprawiedliwością tego świata, nad sprawiedliwą oceną naszej pracy, trudów i wysiłków. Chcielibyśmy z nich korzystać w sposób mądry, owocny, pełny. A tymczasem wola natury i Boga jest inna. Jesteśmy bytami przygodnymi, nie musimy istnieć tyle lat, ile

---

92 Jan Paweł II, *Przemówienie do mieszkańców Wadowic*, w: tegoż, *Pielgrzymki do Ojczyzny...*, dz. cyt., s. 1178.

zaplanujemy. Nie jesteśmy panami tego świata i nie rządymy naszym życiem. Takie doświadczenie powinno prowadzić do refleksji, a następnie do wiary, do zawierzenia Bogu w duchu i w prawdzie, dlatego, że: „Bóg jest duchem; potrzeba więc, by czciciele Jego oddawali Mu cześć w Duchu i prawdzie (J 4, 21-24).

3. „Dążcie do tego, co w górze, nie do tego, co na ziemi”
(Kol 3, 2)

Pouczenie św. Pawła z Listu do Kolosan jest wskazaniem dla ludzkiej duszy. Choć jesteśmy synami tej ziemi, to jednak nasza dusza pragnie wartości nieprzemijających, wiecznych ze swej natury, dąży do prawdy, sprawiedliwości, pokoju, wolności i miłości. Te wartości przysługują Bogu w sposób doskonały, a my jesteśmy synami tej ziemi i synami Bożymi. „Umilowani, teraz jesteśmy dziećmi Bożymi, ale jeszcze się nie objawiło, czym będziemy. Wiemy jednak, że gdy on się objawi, będziemy podobni do niego, gdyż ujrzymy go takim, jakim jest” (1 J 3, 2).

Bóg jest Duchem i tylko naszą duszą możemy Go rozpoznać, uczcić, podziękować za życie doczesne i prosić o życie wieczne.

„Nie okłamujcie się nawzajem, bo zwlekliście z siebie dawnego człowieka z jego uczynkami, a przyoblekliście nowego, który wciąż się odnawia ku głębszemu poznaniu Boga” (Kol 3, 9-10) – dalej poucza św. Paweł.

Okłamywanie może dokonywać się na różne sposoby: przez zaprzeczanie istnienia Boga, przez zaprzeczanie dziełom zbawienia Chrystusa, przez obojętność wobec działania Ducha Świętego.

Mamy mówić o Bogu i zbawieniu, najlepszą drogą jest okazanie miłości naszym bliźnim, oni są dziećmi tego świata, tak jak my, ale

przez nich możemy w miłości do nich, odnajdywać Boga. Aby cały świat zobaczył, jak my się miłujemy⁹³.

4. „Uważajcie i strzeżcie się wszelkiej chciwości” (por. Łk 12, 15)

Wezwanie i ostrzeżenie Chrystusa padające w dzisiejszej Ewangelii pobudza refleksję nad sensem naszego życia. Chciwość może zaślepić człowieka, staje się on groźny, nieuczciwy, niesprawiedliwy i kieruje się tylko własnym egoizmem. Chciwość prowadzi do braku zaufania Bogu i bliźniemu. Chciwiec chce mieć więcej i więcej. Chciwość może stać się poważną chorobą duszy, wchodzi w zakres grzechów głównych, takich jak: pycha, chciwość, nieczystość, zazdrość, nieumiarkowanie w jedzeniu i piciu, gniew, lenistwo.

Bóg przez Kościół ostrzega nas przed niebezpieczeństwami, czyhającymi na nasze dusze. Ostateczna sentencja Chrystusa też jest pouczeniem: „Tak dzieje się z każdym, kto skarby gromadzi dla siebie, a nie jest bogaty u Boga” (Łk 12, 21).

5. Z nauczania papieskiego

„W duszy człowieka nieustannie pojawia się pytanie o własny los. To wielkie i trudne pytanie ma charakter decydujący: *co będzie ze mną w przyszłości*. Istnieje przy tym ryzyko, że złe odpowiedzi mogą prowadzić do fatalizmu, rozpacz, a także do pychy i ślepej pewności siebie. *Głupcze jeszcze tej nocy umrzesz* – ostrzega Bóg (por. Łk 12,20). Właśnie tutaj ujawnia się niewyczerpana łaska Bożej Opatrzności. To

93 „Patrzcie, jak oni się miłują!” – to słynne zdanie jest zapisane w Apologetyku Tertuliana. Jest to wyraz zdumienia pogan, którzy widzą jedność chrześcijan. *Patrzcie, jak oni się miłują*, [online:] <https://seminarium-krakow.pl/2020/05/16/patrzcie-jak-oni-sie-miluja/> [dostęp: 26.07.2022].

Jezus wnosi tu istotne światło. On bowiem, mówiąc w Kazaniu na Górze o Opatrzności Bożej, kończy je wezwaniem: *Starajcie się naprzód o królestwo Boga i o Jego sprawiedliwość, a to wszystko będzie Wam dodane* (Mt 6,33; por. także Łk 12,31)⁹⁴.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 90

„Naucz nas liczyć dni nasze,
byśmy zdobyli mądrość serca.
Powróć, Panie, jak długo będziesz zwlekał?
Bądź litościwy dla sług Twoich!”

---

94 Jan Paweł II, *Komentarz do Ewangelii*, dz. cyt., s. 463.

XIX NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Mdr 18, 6-9; Ps 33 (32), 1 i 12. 18-19. 20 i 22; Hbr 11, 1-2. 8-19;
Mt 24, 42a. 44; Łk 12, 32-48.

I CZYTANIE (Mdr 18, 6-9)

Noc wyzwolenia oznajmiono wcześniej naszym ojcom, by nabrali otuchy, wiedząc dobrze, jakim przysięgom zawierzali. I lud Twój oczekiwał ocalenia sprawiedliwych, a zatury wrogów. Czym bowiem pokarałeś przeciwników, tym wślawiłeś nas, powołanych.

Pobożni potomkowie dobrych składali w ukryciu ofiary i ustanowili zgodnie Boskie prawo, że jednakowo te same dobra i niebezpieczeństwa podejmą święci, i już zaczęli śpiewać hymny przodków.

PSALM RESPONSORYJNY (Ps 33 (32), 1 i 12. 18-19. 20 i 22)

REFREN: Szczęśliwy naród wybrany przez Pana.

Sprawiedliwi, radośnie wołajcie na cześć Pana,

prawym przystoi pieśń chwały. [...]

Błogosławiony lud, którego Pan jest Bogiem,

naród, który On wybrał na dziedzictwo dla siebie. [...]

Oczy Pana zwrócone na bogobojnych,

na tych, którzy oczekują Jego łaski,

aby ocalił ich życie od śmierci

i żywił ich w czasie głodu.

Dusza nasza oczekuje Pana,

On jest naszą pomocą i tarczą. [...]

Panie, niech nas ogarnie Twoja łaska,
według nadziei pokładanej w Tobie.

II CZYTANIE (Hbr 11, 1-2. 8-19)

Bracia: Wiara jest poręką tych dóbr, których się spodziewamy, dowodem tych rzeczywistości, których nie widzimy. To dzięki niej przodkowie otrzymali świadectwo. [...]

Dzięki wierze ten, którego nazwano Abrahamem, usłuchał wezwania, by wyruszyć do ziemi, którą miał objąć w posiadanie. Wyszedł, nie wiedząc, dokąd idzie. Dzięki wierze przywędrował do Ziemi Obiecanej, jako ziemi obcej, pod namiotami mieszkając z Izaakiem i Jakubem, współdziedzicami tej samej obietnicy. Oczekiwał bowiem miasta zbudowanego na silnych fundamentach, którego architektem i budowniczym jest sam Bóg.

Dzięki wierze także i sama Sara, mimo podeszłego wieku, otrzymała moc poczęcia. Uznała bowiem za godnego wiary Tego, który udzielił obietnicy. Przeto z człowieka jednego, i to już niemal obumarłego, powstało potomstwo tak liczne jak gwiazdy na niebie, jak niezliczone ziarenka piasku na wybrzeżu morza. W wierze pomarli oni wszyscy, nie osiągnąwszy tego, co im przyrzeczono, lecz patrzyli na to z daleka i witali, uznawszy siebie za obcych i gości na tej ziemi. Ci bowiem, co tak mówią, wykazują, że szukają ojczyzny. Gdyby zaś tę wspominali, z której wyszli, znaleźliby sposobność powrotu do niej. Teraz zaś do lepszej dążą, to jest do niebieskiej. Dlatego Bóg nie wstydzi się być nazywanym ich Bogiem, gdyż przysposobił im miasto.

Dzięki wierze Abraham, wystawiony na próbę, ofiarował Izaaka, i to jedyne syna składał na ofiarę, on, który otrzymał obietnicę, któremu powiedziane było: „Z Izaaka będzie dla ciebie potomstwo”.

Pomyślał bowiem, iż Bóg mocen jest wskrzesić także umarłych, i dlatego odzyskał go, na podobieństwo śmierci i zmartwychwstania Chrystusa.

AKLAMACJA (Mt 24, 42a. 44)

Czuwajcie i bądźcie gotowi, [...]

bo o godzinie, której się nie domyślacie, Syn Człowieczy przyjdzie.

EWANGELIA (Łk 12, 32-48)

Jezus powiedział do swoich uczniów: „Nie bój się, mała trzódka, gdyż spodobało się Ojcu waszemu dać wam królestwo.

Sprzedajcie wasze mienie i dajcie jałmużnę. Sprawcie sobie trzosi, które nie niszczeją, skarb niewyczerpany w niebie, gdzie złodziej się nie dostaje ani mól nie niszczy. Bo gdzie jest skarb wasz, tam będzie i serce wasze.

Niech będą przepasane biodra wasze i zapalone pochodnie. A wy bądźcie podobni do ludzi oczekujących swego pana, kiedy z uczyty weselnej powróci, aby mu zaraz otworzyć, gdy nadejdzie i zakołacze. Szczęśliwi owi słudzy, których pan zastanie czuwających, gdy nadejdzie. Zaprawdę, powiadam wam: Przepasze się i każe im zasiąść do stołu, a obchodząc, będzie im usługiwał. Czy o drugiej, czy o trzeciej straży przyjdzie, szczęśliwi oni, gdy ich tak zastanie.

A to rozumiejcie, że gdyby gospodarz wiedział, o której godzinie przyjść ma złodziej, nie pozwoliłby włamać się do swego domu. Wy też bądźcie gotowi, gdyż o godzinie, której się nie domyślacie, Syn Człowieczy przyjdzie”.

Wtedy Piotr zapytał: „Panie, czy do nas mówisz tę przypowieść, czy też do wszystkich?”

Pan odpowiedział: „Któż jest owym rządcą wiernym i roztroptym, którego pan ustanowi nad swoją służbą, żeby rozdawał jej żywność we właściwej porze? Szczęśliwy ten sługa, którego pan, powróciwszy, zastanie przy tej czynności. Prawdziwie powiadam wam: Postawi go nad całym swoim mieniem. Lecz jeśli sługa ów powie sobie w sercu: Mój pan się ociąga z powrotem, i zacznie bić sługi i służące, a przy tym jeść, pić i upijać się, to nadejdzie pan tego sługi w dniu, kiedy się nie

spodziewa, i o godzinie, której nie zna; surowo go ukarze i wyznaczy mu miejsce z niewiernymi. Ów sługa, który poznał wolę swego pana, a nic nie przygotował i nie uczynił zgodnie z jego wolą, otrzyma wielką chłostę. Ten zaś, który nie poznał jego woli, a uczynił coś godnego kary, otrzyma małą chłostę. Komu wiele dano, od tego wiele wymagać się będzie; a komu wiele powierzono, tym więcej od niego żądać będą”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Czuwajcie i bądźcie gotowi, bo o godzinie, której się nie domyślacie, Syn Człowieczy przyjdzie” (Mt 24, 42a. 44).

Wezwanie Chrystusa Syna Bożego do czuwania odnosi się także do nas. Bóg pragnie nam przypomnieć, że jest obecny w naszym życiu. On czuwa nad nami, nad naszym życiem duchowym, nad naszą wiarą, nad naszymi myślami i postępowaniem.

Czuwanie, gotowość człowieka opiera się na świadomości, że Bóg jest obecny duchowo wśród nas; oprócz tego, że nas kocha, to także troszczy się o nasze zbawienie. Nie jesteśmy Mu obojętni; chociaż w ciężkich chwilach, gdy człowiek zмага się z życiem, wydaje mu się, że Bóg o nim zapomniał. Tymczasem w Liście do Efezjan św. Paweł pisze: „A Bóg, będąc bogaty w miłosierdzie, przez wielką swą miłość, jaką nas umiłował, i to nas, umarłych na skutek występków, razem z Chrystusem przywrócił do życia. Łaską bowiem jesteście zbawieni” (Ef 2, 4-5).

„Być gotowym” na przyjście Boga oznacza traktowanie własnego życia jako drogi ku zbawieniu, ku życiu wiecznemu. „Być gotowym” oznacza odpowiedzialne podejście do Objawienia Bożego przekazanego przez Chrystusa w Kościele – Jego Kościele. „Być gotowym” oznacza zachowywanie przykazań Bożych, a szczególnie przykazania miłości bliźniego. Mamy do dyspozycji wiele wartości duchowych i zdolności intelektualnych oraz sumienie, które rozpoznaje i odróżnia dobro od zła.

„Nie znamy dnia ani godziny”, bowiem „Kościół modli się, by nikt nie ściągnął na siebie potępienia: «Panie, nie dozwól mi nigdy odłączyć się od Ciebie». Jeżeli jest prawdą, że nikt nie może zbawić sam siebie, to jest również prawdą, że Bóg «pragnie, by wszyscy ludzie zostali

zbawieni» (1 Tm 2, 4), i że «u Boga wszystko jest możliwe» (Mt 19, 26)” (KKK 1058).

Bóg Ojciec nie czyha na naszą moralną zgubę, przeciwnie, każdy z nas jest miły Bogu. Święty Paweł podpowiada: „Radujcie się zawsze w Panu; jeszcze raz powtarzam: radujcie się! Niech będzie znana wszystkim ludziom wasza wyrozumiała łagodność: Pan jest blisko! O nic się już zbytnio nie troskajcie, ale w każdej sprawie wasze prośby przedstawiajcie Bogu w modlitwie i błaganiu z dziękczynieniem!” (Flp 4, 4-6).

Łagodność i wyrozumiałość wobec naszych bliźnich powinniśmy okazywać tu i teraz, nie możemy odkładać jej na później, nasi bliscy oczekują miłości w każdym czasie. My pragniemy spotkania z Bogiem w miłości a każdy bliźni pragnie takiego spotkania z nami.

„Syn Człowieczy przyjdzie” zapowiada tekst biblijny, ale to przyście następuje już teraz, w każdej chwili naszego życia, jeśli tylko nasze sumienie i nasze przywiązanie do Boga na to pozwalają. Ostatecznie spotkamy się z Bogiem Ojcem w momencie naszego odejścia z ziemi. Przyście Chrystusa do całej ludzkości nastąpi w dniu Sądu Ostatecznego: „dlatego powiadam wam: Każdy grzech i bluźnierstwo będą odpuszczone ludziom, ale bluźnierstwo przeciwko Duchowi nie będzie odpuszczone. «Jeśli ktoś powie słowo przeciw Synowi Człowieczemu, będzie mu odpuszczone, lecz jeśli powie przeciw Duchowi Świętemu, nie będzie mu odpuszczone ani w tym wieku, ani w przyszłym» (Mt 12, 31-32)”.

2. „Noc wyzwolenia oznajmiono wcześniej naszym ojcom, by nabrali otuchy” (por. Mdr 18, 6)

„Noc wyzwolenia oznajmiono wcześniej naszym ojcom, by nabrali otuchy”, taki tekst znajdujemy w Księdze Mądrości. Te słowa odnoszą się do narodu izraelskiego, wybranej społeczności, aby podtrzymać ich na duchu w czasie niewoli. Obecnie można „czas niewoli” odnieść

do niewoli grzechu, jako bariery duchowej pomiędzy Bogiem a nami. Jednakże w Pierwszym Liście Świętego Jana są słowa o nadziei: „Każdy, kto narodził się z Boga, nie grzeszy, gdyż trwa w nim nasienie Boże; taki nie może grzeszyć, bo się narodził z Boga” (1 J 3, 9). Pocieszeniem jest także to wyjaśnienie pełne nadziei: „Popatrzcie, jaką miłością obdarzył nas Ojciec: zostaliśmy nazwani dziećmi Bożymi: i rzeczywiście nimi jesteśmy. Świat zaś dlatego nas nie zna, że nie poznał Jego. Umiłowani, obecnie jesteśmy dziećmi Bożymi, ale jeszcze się nie ujawniło, czym będziemy. Wiemy, że gdy się objawi, będziemy do Niego podobni, bo ujrzymy Go takim, jakim jest” (1 J 3, 1-2).

Obecnie Boga nie możemy oglądać twarzą w twarz, to jest zastrzeżone tylko dla świętych i błogosławionych przebywających już w królestwie niebieskim. Obecnie Boga możemy odnajdywać, dostrzegać, słuchać, a także wypełniać Jego wolę w sposób duchowy, przez nasze sumienie i naszą duszę nieśmiertelną. Święty Paweł poucza: „Teraz widzimy jakby w zwierciadle, niejasno; wtedy zaś [zobaczymy] twarzą w twarz: Teraz poznaję po części, wtedy zaś poznam tak, jak i zostałem poznany” (1 Kor 13, 12-13).

3. „Bracia: Wiara jest poręką tych dóbr, których się spodziewamy, dowodem tych rzeczywistości, których nie widzimy” (Hbr 11, 1)

„Bracia: Wiara jest poręką tych dóbr, których się spodziewamy, dowodem tych rzeczywistości, których nie widzimy”, tak to wyjaśnia List do Hebrajczyków. To wyjaśnienie powinno nam wystarczyć, tłumaczy postawę wiary w życiu ludzkim. List wspomina wiarę Abrahama i Sary, ich zawierzenie i pełne zaufanie do Boga. Minęło wiele stuleci i epok, aż do spełnienia się całkowitego planu zbawienia i przyjścia na ziemię, do nas, Zbawiciela: „Bóg mocen jest wskrzesić także umarłych, i dlatego

odzyskał go, na podobieństwo śmierci i zmartwychwstania Chrystusa” (Hbr 11, 18).

4. Nauczanie i wskazania Chrystusa dla nas

Ewangelia, a w niej nauczanie Chrystusa, dotyczy nas bezpośrednio. Co mamy zrobić?

- „Nie bój się, mała trzódko,
- spodobało się Ojcu waszemu dać wam królestwo.
- Sprzedajcie wasze mienie i dajcie jałmużnę!
- Sprawcie sobie trzosi, które nie niszczeją, skarb niewyczerpany w niebie [...]” (Łk 12, 32-33).
- „Niech będą przepasane biodra wasze i zapalone pochodnie! A wy bądźcie podobni do ludzi oczekujących swego pana [...]” (Łk 12, 35-36).
- „Wy też bądźcie gotowi, gdyż o godzinie, której się nie domyślicie, Syn Człowieczy przyjdzie” (Łk 12, 40).

„Komu wiele dano, od tego wiele wymagać się będzie; a komu wiele powierzono, tym więcej od niego żądać będą” (Łk 12, 48). Nauczanie Pisma Świętego jest zdecydowane, proste, zrozumiałe i zachęcające, ponieważ nagroda za naszą wiarę i dobre uczynki jest wielka w niebie.

5. Z nauczania papieskiego

„Decyzja o losie wiecznym zapada w ostatniej chwili życia. Dlatego Jezus upomina, że trzeba wytrwać do końca, aby osiągnąć zbawienie (por. Mt 10, 22). Główne zadanie życia polega na przygotowaniu się do śmierci w łasce Bożej. Pewnie, brama zbawienia może otworzyć się także przed tymi, którzy tylko w ostatniej chwili żałują szczerze za swoje winy i proszą Boga o całkowite oczyszczenie. Jak dobry łotr u boku

umierającego Jezusa. Miłosierdzie Boże jest nieskończone i może dokonać jakiegoś cudu”⁹⁵.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 33

„Dusza nasza oczekuje Pana,
On jest naszą pomocą i tarczą.
Panie, niech nas ogarnie Twoja łaska,
według nadziei pokładanej w Tobie”.

---

95 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta...*, dz. cyt., s. 512.

XX NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Jr 38, 4-6. 8-10; Ps 40 (39), 2-3. 4. 18; Hbr 12, 1-4; J 10, 27; Łk 12, 49-53.

I CZYTANIE (Jr 38, 4-6. 8-10)

W czasie oblężenia Jerozolimy przywódcy, którzy trzymali Jeremiasza w więzieniu, powiedzieli do króla: „Niech umrze ten człowiek, bo naprawdę obezwładnia on ręce żołnierzy, którzy pozostali w tym mieście, i ręce całego ludu, gdy mówi do nich podobne słowa. Człowiek ten nie szuka przecież pomyślności dla tego ludu, lecz nieszczęścia”.

Król Sedecjasz odrzekł: „Oto jest w waszych rękach!” Nie mógł bowiem król nic uczynić przeciw nim. Wzięli więc Jeremiasza i wtrącili go, spuszczać na linach, do cysterny Malkiasza, syna królewskiego, która się znajdowała na dziedzińcu wartowni. W cysternie zaś nie było wody, lecz błoto; zanurzył się więc Jeremiasz w błocie. [...]

Ebedmelek wyszedł z domu królewskiego i rzekł do króla: „Panie mój, królu! Źle zrobili ci ludzie, tak postępując z prorokiem Jeremiaszem i wrzucając go do cysterny. Przecież umrze z głodu w tym miejscu, zwłaszcza że nie ma już chleba w mieście”.

Rozkazał król Kuszycie Ebedmelekowi: „Weź sobie stąd trzech ludzi i wyciągnij proroka Jeremiasza z cysterny, zanim umrze”.

PSALM RESPORSORYJNY (Ps 40 (39), 2-3. 4. 18)

REFREN: Panie, mój Boże, pośpiesz mi z pomocą.

Z nadzieją czekałem na Pana,

a On pochylił się nade mną

i wysłuchał mego wołania.

Wydobył mnie z dołu zagłady, z błotnego grzęzawiska,

stopy moje postawił na skale
i umocnił moje kroki.

Włożył mi w usta pieśń nową,
śpiew dla naszego Boga.
Wielu to ujrzy i przejmie ich trwoga,
i zaufają Panu. [...]

Ja zaś jestem ubogi i nędzny,
ale Pan troszczy się o mnie.
Ty jesteś moim współzycielem i wybawcą,
Boże mój, nie zwlekaj!

II CZYTANIE (Hbr 12, 1-4)

Bracia: Mając dokoła siebie takie mnóstwo świadków, zrzuciwszy wszelki ciężar, a przede wszystkim grzech, który nas łatwo zwodzi, biegnijmy wytrwale w wyznaczonych nam zawodach. Patrzmy na Jezusa, który nam w wierze przewodzi i ją wydoskonala. On to zamiast radości, którą Mu obiecywano, przecierpiał krzyż, nie bacząc na jego hańbę, i zasiadł po prawicy na tronie Boga. Zważcie więc na Tego, który ze strony grzeszników tak wielką wycierpiał wrogość wobec siebie, abyście nie ustawali, załamani na duchu. Jeszcze nie opieraliście się aż do krwi, walcząc przeciw grzechowi.

AKLAMACJA (J 10, 27)

Moje owce słuchają mego głosu,
Ja znam je, a one idą za Mną.

EWANGELIA (Łk 12, 49-53)

Jezus powiedział do swoich uczniów: „Przyszedłem ogień rzucić na ziemię i jakże pragnę, ażeby już zapłonął. Chrztost mam przyjąć, i jakiej doznaję udręki, aż się to stanie.

Czy myślicie, że przyszedłem dać ziemi pokój? Nie, powiadam wam, lecz rozłam. Odtąd bowiem pięcioro będzie podzielonych w jednym domu: troje stanie przeciw dwojgu, a dwoje przeciw trojgu; ojciec przeciw synowi, a syn przeciw ojcu; matka przeciw córce, a córka przeciw matce; teściowa przeciw synowej, a synowa przeciw teściowej”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Moje owce słuchają mego głosu, Ja znam je, a one idą za Mną” (J 10, 27).

Dzisiejsza akklamacja nawiązuje do pojęcia owczarni, na czele której stoi Pasterz. Naszego Pana i Zbawiciela Jezusa Chrystusa nazywamy Dobrym Pasterzem, a my jesteśmy członkami wielkiej owczarni, którą stanowi Kościół.

Nawiązujemy także do posłuszeństwa, świadomego i dobrowolnego wobec woli i nauczania Dobrego Pasterza, który pragnie tylko naszego dobra i pragnie nas prowadzić po drogach zbawienia. Te drogi przebiegają poprzez lata naszego życia, aby stały się czasem doskonalenia moralnego, duchowego. Dobry Pasterz ukazuje nam swoje życie na kartach Ewangelii, naucza nas poprzez Kościół, udostępnia sakramenty święte, działa z mocami Ducha Świętego, abyśmy postępowali zgodnie z zasadami i wartościami chrześcijańskim. Do tych wartości zaliczamy przykazania Boże i przykazanie miłości.

W owczarni Chrystusa, wśród wiernych wyznawców Ewangelii mają panować normy i zasady ewangeliczne, które zostały ogłoszone przez Chrystusa na Górze Błogosławieństw (por. Mt 5, 3-12).

Bóg jest Duchem, dlatego zna nasze sumienia, zna nasze plany życiowe, zna nasze dobre strony charakteru, zna nasze myśli, zna także złe zamiary i właściwie ocenia nasze postępowanie. Potrzeba tak kształtować nasze sumienia, myśli i działania, aby były zgodne z wolą i nauczaniem Boga.

2. Przesłanie z życia proroka Jeremiasza⁹⁶

Co głosił prorok Jeremiasz? Zapowiadał spustoszenie Judy i Jerozolimy. Działał przez 40 lat. Spisywanie księgi, w której zawarł napomnienia i groźby dla Izraelitów, zapowiedzi upadku państwa i niewoli oraz proroctwa głoszące oswobodzenie z niewoli i ostateczne zbawienie, zakończył w 585 p.n.e. Był jednym z czterech proroków większych.

W Starym Testamencie mamy zapisy historyczne i proroctwa odnoszące się do pokoleń Izraelskich, które miały przekazywać starotestamentalne nauczanie Boże i przygotowywać człowieka do pełnej historii zbawienia, którą wypełnił dokładnie Syn Boży Jezus Chrystus, ale dopiero na początku naszej ery.

Chrystus nawiązał do nauczania proroków: „Nie sądzicie, że przyszedłem znieść Prawo, albo Proroków. Nie przyszedłem znieść, ale wypełnić” (Mt 5, 17). Nakazy Starego Prawa są zawarte w Dekalogu ogłoszonym za czasów Mojżesza (por. Pwt 5, 23-33). Te przykazania działają nieustannie w sumieniach ludzkich, one gwarantują sprawiedliwość pomiędzy ludźmi, wskazują, jak żyć, jak traktować drugiego człowieka w życiu indywidualnym i społecznym. Bez zachowania przykazań życie ludzkie się załamuje, zaczyna panować grzech i niewiara, człowiek ustanawia ludzkie prawa dostosowane do własnych ambicji i sytuacji życiowych.

---

96 „Jeremiasz (ok. 650 p.n.e. – po 586 p.n.e.) – prorok judzki działający od 626 r. p.n.e., zaliczany do proroków większych; znany głównie z biblijnej Księgi Jeremiasza, zawierającej zbiór jego proroctw, uporządkowanych i rozwiniętych na poziomie redakcji późniejszej”. Zob. *Jeremiasz*, [online:] <https://encyklopedia.pwn.pl/encyklopedia/Jeremiasz.html> [dostęp: 7.08.2022].

3. „Grzech, który nas łatwo zwodzi” (por. Hbr 12, 1)

Myślenie, planowanie i wykonywanie czynów niezgodnych z nauczaniem przykazań Bożych prowadzi do grzechu. Przypominamy sobie, co on oznacza? Katechizm Kościoła Katolickiego stwierdza: „Grzech jest wykroczeniem przeciw rozumowi, prawdzie, prawemu sumieniu; jest brakiem prawdziwej miłości względem Boga i bliźniego z powodu niewłaściwego przywiązania do pewnych dóbr. Rani on naturę człowieka i godzi w ludzką solidarność. Został określony jako «słowo, czyn lub pragnienie przeciwne prawu wiecznemu» (św. Augustyn)” (KKK 1849).

Przykazania Boże są zatem prawem wiecznym, unikanie grzechów jest myśleniem i działaniem chrześcijańskim. Do pełnego niszczenia skutków grzechu niezbędna jest łaska Boża, wysłużona i zagwarantowana mocą Chrystusa, przez Jego mękę, śmierć i zmartwychwstanie.

List do Hebrajczyków wprost wskazuje na znaczenie, godność i działanie Syna Bożego: „Patrzmy na Jezusa, który nam w wierze przewodzi i ją wydoskonalą. On to zamiast radości, którą Mu obiecywano, przecierpiał krzyż, nie bacząc na jego hańbę, i zasiadł po prawicy na tronie Boga” (Hbr 12, 2).

Grzech niszczy, chociaż traci swą moc i znaczenie wobec łaski wysłużonej na krzyżu. Wobec wielkości i miłości Boga do nas, stawia człowieka w opozycji do wartości wiecznych. Człowiek w grzechu pragnie zaistnieć samodzielnie, samolubnie i stawia się na równi z Bogiem, tym samym Boga obraża. Grzech przeciw Duchowi Świętemu neguje obecność Boga, neguje Boże działanie, tu i teraz, wobec nas i świata.

4. Walka z grzechem

Z nauczania Bożego wynika konieczność walki z grzechem, polega ona na stałym ocenianiu, co jest dobre, a co złe. Patrzymy na przykład świętych, staramy się ich naśladować. Wypełniając nasze ludzkie obowiązki,

wypełniamy wolę Bożą i zarazem spełniamy nasze powołania wynikające ze zdolności, z naszej pracowitości i ze służby bliźniemu.

Przy intensywnym działaniu ducha i ciała grzech nie ma moralnego, ani czasowego miejsca, aby nas opanować. Strzeżcie się, aby was grzech nie opanował – mówi Chrystus. „Uważajcie na siebie, aby wasze serca nie były ociężałe wskutek obżarstwa, pijaństwa i trosk doczesnych, żeby ten dzień nie przypadł na was zniecka, jak potrzask. Przyjdzie on bowiem na wszystkich, którzy mieszkają na całej ziemi. Czuwajcie więc i módlcie się w każdym czasie, abyście mogli uniknąć tego wszystkiego, co ma nastąpić, i stanąć przed Synem Człowieczym” (Łk 21, 34-36).

5. „Przyszedłem ogień rzucić na ziemię” (por. Łk 12, 49)

W Kościele wśród braci czekamy i staramy się wprowadzać pokój. Tymczasem dzisiejsza wypowiedź Chrystusa jest zastanawiająca: „Przyszedłem ogień rzucić na ziemię” (por. Łk 12, 49). To wezwanie jest skierowane do nas, dlatego staramy się je zrozumieć. Tym ogniem jest łaska Boża, tym ogniem jest Jezus Chrystus zatroskany o nasze zbawienie. Nie ma dużo czasu na zastanawianie się, czy zbawienie warte jest naszych starań.

Przykazania Boże i przykazanie miłości dzielą ludzi. Stwarzają rywalizację pomiędzy dobrem a złem, do tego stopnia, że dzieją się smutne rzeczy: „Odtąd bowiem pięcioro będzie podzielonych w jednym domu: troje stanie przeciw dwojgu, a dwoje przeciw trojgu; ojciec przeciw synowi, a syn przeciw ojcu; matka przeciw córce, a córka przeciw matce; teściowa przeciw synowej, a synowa przeciw teściowej” (Łk 12, 52-53).

Podział ludzi w wierze i przez wiarę trwa, walka o królestwo Boże trwa w sumieniu, w duszy, w rodzinie, w narodzie i w ludzkości.

6. Z nauczania papieskiego

„Hedonistyczny konsumpcjonizm może nam wyrządzić niedźwiedzią przysługę, ponieważ, ogarnięci obsesją dobrej zabawy, w końcu nadmiernie koncentrujemy się na sobie, na naszych prawach i roszczeniach, by mieć czas wolny na korzystanie z życia. Trudno będzie nam zaangażować się i poświęcać energię na pomoc osobom, których sytuacja jest niedobra, jeśli nie będziemy pielęgnować w sobie pewnej wstrzeмиęźliwości, jeśli nie będziemy walczyli z tą gorączką, jaką narzuca nam społeczeństwo konsumpcyjne, by nam sprzedawać rzeczy, i która w końcu zamienia nas w biednych malkontentów, którzy chcą mieć wszystko i spróbować wszystkiego. Również konsumpcja informacji powierzchownych oraz form szybkiej i wirtualnej komunikacji może być czynnikiem oszalamiającym, który zabiera nam cały czas i odciąga nas od cierpiącego ciała braci. W tej współczesnej otchłani Ewangelia rozbrzmiewa na nowo, aby nam dać inne, zdrowsze i szczęśliwsze życie”⁹⁷.

7. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 40

„Z nadzieją czekałem na Pana,
a On pochylił się nade mną
i wysłuchał mego wołania.
Wydobył mnie z dołu zagłady, z błotnego grzęzawiska,
stopy moje postawił na skale
i umocnił moje kroki”

---

97 Franciszek, adh. *Gaudete et exsultate*, dz. cyt., s. 84-85.

XXI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Iz 66, 18-21; Ps 117 (116), 1b-2; Hbr 12, 5-7. 11-13; J 14, 6; Łk 13, 22-30.

I CZYTANIE (Iz 66, 18-21)

Tak mówi Pan: „Ja znam ich czyny i zamysły. Przybędę, by zebrać wszystkie narody i języki; przyjdą i ujrzą moją chwałę. Ustanowię u nich znak i wyślę niektórych ocalałych z nich do narodów Tarszisz, Put, Lud, Meszek i Rosz, Tubal i Jawan, do wysp dalekich, które nie słyszały o mojej sławie ani nie widziały mojej chwały. Oni rozgłoszą chwałę moją wśród narodów.

Z wszelkich narodów przyprowadzą jako dar dla Pana wszystkich waszych braci – na koniach, na wozach, w lektykach, na mułach i na dromaderach – na moją świętą górę w Jeruzalem – mówi Pan – podobnie jak Izraelici przynoszą ofiarę pokarmową w czystych naczyniach do świątyni Pana. Z nich także wezmę sobie niektórych jako kapłanów i lewitów” – mówi Pan.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 117 (116), 1b-2)

REFREN: Całemu światu głosicie Ewangelię.

Chwalcie Pana, wszystkie narody,
wysławiajcie Go, wszystkie ludy,
bo potężna nad nami Jego łaska,
a wierność Pana trwa na wieki.

II CZYTANIE (Hbr 12, 5-7. 11-13)

Bracia: Zapomnieliście o napomnieniu, z jakim Bóg się zwraca do was jako do synów: „Synu mój, nie lekceważ karcenia Pana, nie upadaj

na duchu, gdy On cię doświadcza. Bo kogo miłuje Pan, tego karci, chłoscze zaś każdego, którego za syna przyjmuje”.

Trwajcie w karności! Bóg obchodzi się z wami jak z dziećmi. Jakież to bowiem syn, którego by ojciec nie karcił? [...] Wszelkie karcenie na razie nie wydaje się radosne, ale smutne, potem jednak przynosi tym, którzy go doświadczyli, błogi plon sprawiedliwości. Dlatego wyprostujcie opadłe ręce i osłabłe kolana! Proste ślady czyńcie nogami, aby kto chromy, nie zbłądził, ale był raczej uzdrowiony.

AKLAMACJA (J 14, 6)

Ja jestem drogą i prawdą, i życiem.

Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej jak tylko przeze Mnie.

EWANGELIA (Łk 13, 22-30)

Jezus przemierzał miasta i wsie, nauczając i odbywając swą podróż do Jerozolimy.

Raz ktoś Go zapytał: „Panie, czy tylko nieliczni będą zbawieni?” On rzekł do nich: „Usiłujcie wejść przez ciasne drzwi; gdyż wielu, powiadam wam, będzie chciało wejść, a nie zdołają. Skoro Pan domu wstanie i drzwi zamknie, wówczas, stojąc na dworze, zaczniecie kołatać do drzwi i wołać: «Panie, otwórz nam!», lecz On wam odpowie: «Nie wiem, skąd jesteście». Wtedy zaczniecie mówić: «Przecież jadaliśmy i piliśmy z Tobą, i na ulicach naszych nauczałeś».

Lecz On rzecze: «Powiadam wam, nie wiem, skąd jesteście. Odstąpcie ode Mnie wszyscy, którzy dopuszczacie się niesprawiedliwości!» Tam będzie płacz i zgrzytanie zębów, gdy ujrzycie Abrahama, Izaaka i Jakuba, i wszystkich proroków w królestwie Bożym, a siebie samych precz wyrzuconych. Przyjdą ze wschodu i zachodu, z północy i południa i siądą za stołem w królestwie Bożym.

Tak oto są ostatni, którzy będą pierwszymi, i są pierwsi, którzy będą ostatnimi”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Ja jestem drogą i prawdą, i życiem. Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej jak tylko przeze Mnie” (J 14, 6).

Chrystus ukazuje się nam jako jedyna droga zbawienia, jedyny sposób osiągnięcia królestwa Bożego. On jest „drogą i prawdą, i życiem”. Droga, jaką mamy przejść w ciągu kilkudziesięciu lat naszego istnienia na ziemi, nie jest łatwa. Wymaga wysiłku, przede wszystkim wysiłku moralnego, który polega na ustawicznym zmaganiu się, aby zachować najważniejsze wartości: życie, miłość, sprawiedliwość, pokój, prawdę i solidarność z innymi.

W ciągu życia zmagamy się także z otaczającą nas rzeczywistością niewiary, błędów, wygórowanych ambicji i materialnego, a nawet duchowego zdobywania dominacji nad innymi.

Świat współczesny wydaje się wielu ludziom jedyną wartością, poza którą, mocą śmierci, niestety nie możemy wykroczyć. Tymczasem Chrystus wskazuje na siebie: „To wam powiedziałem, abyście pokój we Mnie mieli. Na świecie doznacie ucisku, ale miejcie odwagę: Jam zwyciężył świat” (J 16, 33).

Chrystus jest „drogą” prowadzącą do świata ducha, wartości i rzeczywistości wiecznej, nazywanej biblijnie królestwem. Ta droga ma swoje własne drogowskazy, jest to Dziesięć Przykazań Bożych⁹⁸. Najważniejszym drogowskazem jest miłość Boga i bliźniego⁹⁹. Drogowskazy to także Osiem Błogosławieństw (Mt 5, 3-12). Drogowskazy i przypowieści ewangeliczne Chrystusa są bogactwem chrześcijan,

98 Dziesięć Przykazań Bożych: Wj 20; Pwt 5.

99 Przykazanie miłości bliźniego. „Będziesz miłował Pana, Boga swego, z całego serca swego i z całej duszy swojej, i z całej myśli swojej, i z całej siły swojej. A drugie jest to: Będziesz miłował bliźniego swego jak siebie samego” (Mt 22, 37-40); zob. (Ga 5, 14-15),

Kościół katolicki i ludzi dobrej woli. Są to kamienie milowe, z którymi należy się zapoznać. Kamienie te są dla niewytrwałych moralnie przeszkodami w drodze do królestwa niebieskiego. Nawet i my wierzący potykamy się o nie, ale zawsze mamy zachęę Chrystusa, aby się moralnie podnosić i iść dalej.

Chrystus jest „prawdą”, Jego nauka, czyny zbawcze (męka, śmierć i zmartwychwstanie) oraz miłosierdzie gwarantują zbawienie. Prawda Chrystusa wyzwala nas z błędów moralnych, z błędów ideologicznych, wyzwala nas z doczesności i śmierci wiecznej – duchowej.

Chrystus jest życiem, bo zmartwychwstał i zasiada w królestwie Bożym¹⁰⁰. Gdyby Chrystus nie zmartwychwstał, nasza wiara byłaby daremna (1 Kor 15, 14-15). To znaczy bez skutku wiecznego.

Zmartwychwstałego Chrystusa widzieli apostołowie, uczniowie, a więc znane osoby współcześnie z Nim żyjące. Zmartwychwstanie Chrystusa jest podstawą wiary, podstawą Kościoła i podstawą życia moralnego na tym świecie.

W objawieniu Chrystusa „Ja jestem drogą i prawdą, i życiem” jest także objawiona prawda o Ojcu Niebieskim: „Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej jak tylko przeze Mnie” (J 14, 6b). Królestwo Boże tu na ziemi i w niebie zawiera bogactwo życia w Trójcy Przenajświętszej. Pamiętamy o deklaracji Chrystusa „Ja i Ojciec Jedno jesteśmy” (J 10, 30).

2. Zainteresowanie Boga ludzkim życiem

Prorok Izajasz w dzisiejszym pierwszym czytaniu wskazuje na zainteresowanie Boga życiem i losami ludzkimi. Bo woła Boga było i jest: „Przybędę, by zebrać wszystkie narody i języki; przyjdą i ujrzą moją chwałę” (Iz 66, 18b). Człowiek, z każdego narodu i każdej kultury i każdego czasu życia historycznego, jest zobowiązany oddawać chwałę Bogu,

---

100 Zob. 1 Kor 15; Ef 1, 7; Ef 2, 13; 1 P 1, 19.

jest zobowiązany rozpoznać działanie Boga w swoim osobistym życiu i w życiu społeczeństw.

Nasz naród ma aż nadto dowodów interwencji Boga w historię, wielokrotnie byliśmy bezsilni wobec wrogów i wobec niechętnych nam układów politycznych. Wojny, zarazy, nieprzyjaciele, klęski żywiołowe, błędy gospodarcze sprowadziły na nasz naród wiele cierpienia i śmierci. Dzisiaj patrzemy na naród ukraiński, podziwiamy jego odwagę, bohaterstwo i miłość do własnej ojczyzny.

Głos z dalekiej historii, głos proroka Izajasza nadal jest pocieszającą: „Z wszelkich narodów przyprowadzą jako dar dla Pana wszystkich waszych braci [...] na moją świętą górę w Jeruzalem – mówi Pan” (por. Iz 66, 20).

3. „Bóg się zwraca do was [nas] jako do synów” (por. Hbr 12, 5)

Obraz Boga, natura Boga z postawą miłości na wzór miłości rodzinnej, czyni nas dziećmi Bożymi¹⁰¹. Boga nazywamy Ojcem, wyobrażamy sobie Boga jako Ojca, który kocha, wychowuje, utrzymuje przy życiu, zapewnia dostatek, broni, osłania od zła, a na końcu potrafi wszystko przebaczyć.

Synostwo jednak zobowiązuje. Przypowieść o synu marnotrawnym jest wystarczająco przekonująca (Łk 15, 11-32). O synostwie wobec Boga świadczy nasza dusza nieśmiertelna, inteligencja, zdolności, możliwość abstrakcyjnego myślenia, zdolność poświęcania się dla innych

---

101 „Nie otrzymaliście przecież ducha niewoli, by się znowu pogrążyć w bojaźni, ale otrzymaliście Ducha przybrania za synów, w którym możemy wołać: «Abba, Ojcze!» Sam Duch wspiera swym świadectwem naszego ducha, że jesteśmy dziećmi Bożymi. Jeżeli zaś jesteśmy dziećmi, to i dziedzicami: dziedzicami Boga, a współdziedzicami Chrystusa; skoro wspólnie z Nim cierpimy, to po to, by wspólnie mieć udział w chwale” (Rz 8, 15-17).

i zdolność kochania innych, w małżeństwie i w rodzinie. Do Boga jesteśmy podobni właśnie przez te duchowe atrybuty. Bóg Ojciec jest zainteresowany nie tylko naszym doczesnym życiem, ale także pragnie nas mieć na wieki w królestwie niebieskim.

4. „Panie, otwórz nam!” (por. Łk 13, 25)

„Panie, otwórz nam!” – to krzyk wielu ludzi, narodów i ludzi wiary. Otwieranie drzwi do królestwa niebieskiego już jest rozpoczęte. Tu i teraz musimy moralnie przyznawać się do Boga, do moralności, do życia wiecznego, do stosowania przykazań Bożych i respektowania Jego woli.

„A świadectwo jest takie: że Bóg dał nam życie wieczne, a to życie jest w Jego Synu. Ten, kto ma Syna, ma życie, a kto nie ma Syna Bożego, nie ma też i życia” (1 J 5, 11-12).

Aby znać i „mieć” Syna Zbawiciela, aby mieć życie wieczne należy zachowywać się godnie, zgodnie z godnością dziecka Bożego, z godnością własnego człowieczeństwa. O człowieczeństwie mówił św. Jan Paweł II: „Moralność jest miarą właściwą człowieczeństwa. W niej i przez nią człowiek realizuje siebie, gdy czyni dobrze; gdy postępuje źle, niszczy ład mądrości w sobie samym, a także w międzyludzkim i społecznym zasięgu swego bytowania”¹⁰².

5. Z nauczania papieskiego

„Kiedy ktoś ma odpowiedzi na wszystkie pytania, pokazuje, że nie podąża właściwą drogą i możliwe, że jest fałszywym prorokiem, który używa religii dla własnej korzyści, w służbie swoich elukubracji psychologicznych i mentalnych. Bóg nas nieskończenie przerasta, zawsze jest

---

102 Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy św. beatyfikacyjnej matki Bolesławy Lament*, w: tegoż, *Pielgrzymki do Ojczyzny...*, dz. cyt., s. 643.

zaskoczeniem i nie my decydujemy o tym, w jakich okolicznościach historycznych można Go spotkać, bo nie od nas zależy czas i miejsce, i sposób spotkania. Ten, kto chce, aby wszystko było jasne i pewne, usiłuje zapanować nad transcendencją Boga¹⁰³.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 117

„Chwalcie Pana, wszystkie narody,
wysławiajcie Go, wszystkie ludy,
bo potężna nad nami Jego łaska,
a wierność Pana trwa na wieki”

---

103 Franciszek, adh. *Gaudete et exsultate*, dz. cyt., s. 46-47.

XXII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Syr 3, 17-18. 20. 28-29; Ps 68, 4-7. 10-11; Hbr 12, 18-19. 22-24a;
Mt 11, 29ab; Łk 14, 1.7-14.

I CZYTANIE (Syr 3, 17-18. 20. 28-29)

Synu, z łagodnością wykonuj swe sprawy, a każdy, kto jest prawy, będzie cię miłował. O ile wielki jesteś, o tyle się unizaj, a znajdziesz łaskę u Pana. Wielka jest bowiem potęga Pana i przez pokornych bywa chwalony. [...]

Na chorobę pyszałka nie ma lekarstwa, albowiem nasienie zła w nim zapaściło korzenie. Serce rozumnego rozważa przypowieści, a ucho słuchacza jest pragnieniem mędrca.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 68, 4-7. 10-11)

REFREN: Ty, dobry Boże, biednego ochraniaasz.

Sprawiedliwi cieszą się i weselą przed Bogiem,
i rozkoszują radością.

Śpiewajcie Bogu, grajcie Jego imieniu,
cieszcie się Panem, przed Nim się weselcie.

Ojcem sierot i wdów opiekunem
jest Bóg w swym świętym mieszkaniu.
Bóg dom gotuje dla opuszczonych,
jeńców prowadzi ku lepszemu życiu. [...]

Deszcz obfity zesłałeś, Boże,
Tyś orzeźwił swoje znużone dziedzictwo.
Twoja rodzina, Boże, znalazła to mieszkanie,
które w swej dobroci dałeś ubogiemu.

II CZYTANIE (Hbr 12, 18-19. 22-24a)

Bracia: Nie przystąpiliście do dotykającego i płonącego ognia, do mgły, do ciemności i burzy ani też do grzmiących trąb i do takiego dźwięku słów, iż wszyscy, którzy go słyszeli, prosili, aby do nich nie mówił.

Wy natomiast przystąpiliście do góry Syjon, do miasta Boga żyjącego, Jeruzalem niebieskiego, do niezliczonej liczby aniołów, na uroczyste zebranie, do Kościoła pierworodnych, którzy są zapisani w niebiosach, do Boga, który sędzi wszystkich, do duchów sprawiedliwych, które już doszły do celu, do pośrednika Nowego Testamentu, Jezusa.

AKLAMACJA (Mt 11, 29ab)

Węźcie moje jarzmo na siebie i uczcie się ode Mnie,
bo jestem cichy i pokorny sercem.

EWANGELIA (Łk 14, 1. 7-14)

Gdy Jezus przyszedł do domu pewnego przywódcy faryzeuszów, aby w szabat spożyć posiłek, oni Go śledzili. I opowiedział zaproszonym przypowieść, gdy zauważył, jak sobie wybierali pierwsze miejsca. Tak mówił do nich: „Jeśli cię kto zaprosi na ucztę, nie zajmuj pierwszego miejsca, by czasem ktoś znakomitszy od ciebie nie był zaproszony przez niego. Wówczas przyjdzie ten, kto was obu zaprosił, i powie ci: «Ustąp temu miejsca»; i musiałbyś ze wstydem zająć ostatnie miejsce.

Lecz gdy będziesz zaproszony, idź i usiądź na ostatnim miejscu. Wtedy przyjdzie gospodarz i powie ci: «Przyjacielu, przesiądź się wyżej»; i spotka cię zaszczyt wobec wszystkich współbiedników. Każdy bowiem, kto się wywyższa, będzie poniżony, a kto się poniża, będzie wywyższony”.

Do tego zaś, który Go zaprosił, rzekł: „Gdy wydajesz obiad albo wieczerzę, nie zapraszaj swoich przyjaciół ani braci, ani krewnych, ani zamożnych sąsiadów, aby cię i oni nawzajem nie zaprosili, i miałbyś

odpłatę. Lecz kiedy urządzasz przyjęcie, zaproś ubogich, ułomnych, chromych i niewidomych.

A będziesz szczęśliwy, ponieważ nie mają czym tobie się odwdzińczyć; odpłatę bowiem otrzymasz przy zmartwychwstaniu sprawiedliwych”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Weźcie moje jarzmo na siebie i uczcie się ode Mnie, bo jestem cichy i pokorny sercem” (Mt 11, 29ab).

Chrystus nieustannie przemawia do nas słowami Ewangelii, posługuje się przykładami z życia, przedstawia wiele przypowieści, stara się przybliżyć nam tajemnice królestwa niebieskiego, do którego jesteśmy zapraszani. Często przykładem tegoż królestwa staje się obraz uczyty, z gospodarzem i z uczestnikami.

W nauczaniu Chrystusa widzimy specjalną troskę o potrzebujących, błądzących i poszukujących sensu życia, poszukujących kontaktu z Bogiem Jedynym, Prawdziwym, Dobrym, Przebaczącym i Miłosiernym.

Dzisiaj Chrystus nakazuje nam: „Weźcie moje jarzmo na siebie” (Mt 11, 29a). Należy tak zorganizować nasze doczesne życie, aby opierało się ono na prawdzie, sprawiedliwości, miłości, wolności i solidarności. Chrystus posługuje się psychologią przykładu, właśnie siebie stawia jako przykład, proponuje włączyć się w dzieło zbawienia. Człowiek doświadczony grzechem pierwotnym ma wiele trudności, aby zrozumieć sens wysiłków w dziele zbawienia. Całościowy wysiłek zbawienia Chrystus wziął na siebie, nawet przyjął naturę ludzką, a w niej wszelkie przypadłości, łącznie z cierpieniem i śmiercią.

Mówiąc o „jarzmie” sugeruje nam obowiązek, postawę niezłomną, wiarę i działanie w różnych zakresach. Wskazaniem tych zakresów są Błogosławieństwa (Mt 5, 3-11), w których są wymienione wszelkie trudności, niedogodności, poświęcenia, postawy pełne pokory i miłości względem biednych, potrzebujących, zatroskanych, ale pragnących zbawienia ze wszystkich sił.

Mamy się uczyć od Chrystusa drogi zbawienia. On jest najlepszym Nauczycielem, zawsze mówi prawdę, mówi ze względu na nasze dobro

moralne, zawsze wskazuje na przyszłość, na skutki doczesnego życia i życia wiecznego.

W nauczaniu Chrystus jest „cichy i pokorny sercem”, nigdy nie narzuca siłą swojej nauki, w spotkaniach z ludźmi najpierw starał się zrozumieć postawę potrzebującego, chociaż na podłość, podstęp, zdradę i przewrotność ówczesnych faryzeuszy potrafił zareagować spontanicznie¹⁰⁴. Aby wyrazić głębokie zainteresowanie wobec słuchaczy i uczestników, używał nadzwyczajnych działań – cudów.

„Pokorne serce” Chrystus okazywał i okazuje wobec grzeszników i ludzi złej woli, Chrystus wykazywał swoją Boską moc nadzwyczaj rzadko¹⁰⁵, nawet nie potępił jawno grzesznicy (J 8, 1-11), tylko czekał, aż oskarżyciele wycofają się, ujrawszy znaki swoich grzechów na piasku.

2. „Serce rozumnego rozważa przypowieści” (Sy 3, 29a)

Nawet Stary Testament w Księdze Syracha – Mądrości wskazuje na rozum człowieka, który ma dominować oraz korzystać z doświadczeń własnych i innych.

Literatura, przypowieści, historia danego kraju i narodu, doświadczenia społeczne i osobiste dostarczają wystarczających argumentów, które powinny dominować w decyzjach. Dla nas, dla członków Kościoła katolickiego literaturą obowiązującą jest Stary i Nowy Testament. Kościoły regionalne wydają także swoje własne, posynodalne dokumenty, Kościół Powszechny ma do dyspozycji Katechizm i Kodeks Prawa Kanonicznego. Cała ta literatura jest bogata, dlatego można wyznawać wiarę chrześcijańską i wyznanie katolickie w sposób rozumny z poczuciem sprawiedliwości, prawdy i miłości.

---

104 Jezus oczyszcza świątynię (J 2, 13-25).

105 Przypowieść o pszenicy i kłokolu zwana jest też inaczej przypowieścią o chwaście (Mt 13, 24-30).

3. „Synu, z łagodnością wykonuj swe sprawy” (Syr 3, 17)

„Synu, z łagodnością wykonuj swe sprawy”, taką sugestią podpowiada nam Księga Syracha. Ta sugestia zawsze jest aktualna, we wszystkich kulturach i relacjach międzynarodowych. A szczególnie teraz, kiedy doświadczamy wojny w Ukrainie, w sąsiednim kraju. Dziwimy się, że ludzkie sprawy, polityczne, gospodarcze, narodowe w XXI wieku są rozwiązywane poprzez agresję, wojnę, morderstwa, bombardowania, śmierć i zniszczenie.

Z doświadczenia wiemy, że do dialogu i współpracy potrzebne są dwie strony, dobro ma się spotkać ze strony dwojga ludzi, dwojga narodów, dwojga kultur i zwyczajów. Podobnie i ambicje ludzkie powinny mieć swoje granice, tymi granicami od wieków są przykazania Boże, a dla chcących doskonałości tą wartością bez granic jest miłość.

4. „Wy natomiast przystąpiliście [...] do Kościoła pierwotnych, którzy są zapisani w niebiosach” (Hbr 12, 22-23)

Nam, wyznawcom Chrystusa zgromadzonym w Kościele przez chrzest święty, List do Hebrajczyków przypomina godność i przynależność: „do Kościoła pierwotnych, którzy są zapisani w niebiosach” (Hbr 12, 23a). Jesteśmy przypisani do Boga, mocą Jego miłości, miłości stwarzającej, miłości uświęcającej i miłości zbawiającej.

Nie przystoi nam, postępować inaczej, jak zgodnie z Ewangelią, zgodnie z nauką i przykładem Chrystusa. Postępować pokornie, łagodnie, z miłością, bo każdy nasz czyn ma odbicie wieczne w niebie.

Każdy z nas nosi imię chrześcijańskie otrzymane na chrzcie świętym, to był początek, który rozpoczyna istnienie człowieka, zarówno tu na ziemi jak i w niebiosach. Trwając w takiej świadomości, możemy podejmować to jarzmo ciężkie, a zarazem lekkie, jarzmo zbawienia siebie i naszych najbliższych.

5. „Zauważył, jak sobie wybierali pierwsze miejsca” (por. Łk 14, 7)

Nasz Pan i Zbawiciel był i nadal jest spostrzegawczy: „zauważył, jak sobie wybierali pierwsze miejsca” (por. Łk 14, 7). Zachowanie przywódców faryzeuszy było typowe dla ówczesnej kultury, Chrystus wykorzystał to zdarzenie i odniósł go do nauczania dobrego zachowania, ale wskazał też na niebo. W królestwie zbawionych nie będzie lepszych i gorszych miejsc, każdy otrzyma zatwierdzenie godowej szaty zbawionego, i każdy będzie wpatrzony w Głównego Gospodarza, w Boga pełnego miłosierdzia, przebaczenia, dobroci i miłości.

6. Wskazanie praktyczne na życie doczesne

Chrystus daje nam dzisiaj praktyczne wskazanie, które ma swoje konsekwencje na ziemi i w niebie. Mówi: „zaprosz ubogich, ułomnych, chromych i niewidomych. A będziesz szczęśliwy, ponieważ nie mają czym tobie się odwdzięczyć; odpłatę bowiem otrzymasz przy zmartwychwstaniu sprawiedliwych” (por. Łk 14, 13-14).

7. Z nauczania papieskiego

„Natomiast rodziny otwarte i solidarne czynią miejsce dla ubogich, są zdolne do nawiązania przyjaźni z tymi, którzy mają od nich gorzej. Jeśli naprawdę zależy im na Ewangelii, to nie mogą zapomnieć o tym, co Jezus mówi: «Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili» (Mt 25, 40). Krótko mówiąc, żyją tym, czego się od nas w tym tekście tak wymownie wymaga: «Gdy wydajesz obiad albo wieczerzę, nie zapraszaj swoich przyjaciół ani braci, ani krewnych, ani zamożnych sąsiadów, aby cię i oni nawzajem nie zaprosili, i miałbyś odpłatę. Lecz kiedy urządzasz przyjęcie, zaprosz

ubogich, ułomnych, chromych i niewidomych. A będziesz szczęśliwy» (Łk 14, 12-14). Będziesz szczęśliwy! Oto tajemnica szczęśliwej rodziny.

Swoim świadectwem, a także i słowem, rodziny mówią innym o Jezusie, przekazują wiarę, wzbudzają pragnienie Boga i ukazują piękno Ewangelii i stylu życia, jaki nam ona proponuje. W ten sposób małżeństwa chrześcijańskie kolorują szarość, wypełniając przestrzeń publiczną barwami braterstwa, wrażliwości społecznej, obrony osób słabych oraz jaśniejszej wiary i czynnej nadziei. Ich płodność rozszerza się i przekłada na tysiące sposobów, aby uobecnić miłość Boga w społeczeństwie¹⁰⁶.

8. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 68

„Deszcz obfity zesłałeś, Boże,
Tyś orzeźwił swoje znużone dziedzictwo.
Twoja rodzina, Boże, znalazła to mieszkanie,
które w swej dobroci dałeś ubogiemu”.

---

106 Franciszek, adh. *Amoris laetitia*, dz. cyt., s. 145-146.

XXIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Mdr 9, 13-18b; Ps 90, 3-4. 5-6. 12-13. 14 i 17; Flm 9b-10. 12-17;
Ps 119, 135; Łk 14, 25-33.

I CZYTANIE (Mdr 9, 13-18b)

Któż z ludzi rozezna zamysł Boży albo któż pojmie wolę Pana? Nieśmiałe są myśli śmiertelników i przewidywania nasze zawodne, bo śmiertelne ciało przygniata duszę i ziemski przybytek obciąża lotny umysł.

Mozolnie odkrywamy rzeczy tej ziemi, z trudem znajdujemy, co mamy pod ręką, a któż wysledzi to, co jest na niebie? Któż poznał Twój zamysł, gdybyś nie dał Mądrości, nie zesłał z wysoka Świętego Ducha swego?

I tak ścieżki mieszkańców ziemi stały się proste, a ludzie poznali, co Tobie przyjemne, a wybawiła ich Mądrość.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 90, 3-4. 5-6. 12-13. 14 i 17)

REFREN: Panie, Ty zawsze byłeś nam ucieczką.

Obracasz w proch człowieka

i mówisz: „Wracajcie, synowie ludzcy”.

Bo tysiąc lat w Twoich oczach jest

jak wczorajszy dzień, który minął,

albo straż nocna.

Porywasz ich, stają się niby sen poranny,

jak trawa, która rośnie:

rankiem zielona i kwitnąca,

wieczorem więdnie i usycha. [...]

Naucz nas liczyć dni nasze,
byśmy zdobyli mądrość serca.
Powróć, o Panie, jak długo będziesz zwlekał?
Bądź litościwy dla sług Twoich!

Nasyć nas o świcie swoją łaską,
abyśmy przez wszystkie dni nasze mogli się radować i cieszyć. [...] Dobroć Pana Boga naszego niech będzie nad nami!
wspieraj pracę rąk naszych, dzieło rąk naszych wspieraj.

II CZYTANIE (Flm 9b-10. 12-17)

Najdroższy: Jako stary Paweł, a teraz jeszcze więzień Chrystusa Jezusa, proszę cię za moim dzieckiem, za tym, którego zrodziłem w kajdanach, za Onezymem. [...] Jego ci odsyłam; ty zaś jego, to jest serce moje, przyjmij do domu. Zamierzałem go trzymać przy sobie, aby zamiast ciebie oddawał mi usługi w kajdanach noszonych dla Ewangelii. Jednakże postanowiłem nie uczynić niczego bez twojej zgody, aby dobry twój czyn był nie jakby z musu, ale z dobrej woli. Może bowiem po to oddalił się od ciebie na krótki czas, abyś go odebrał na zawsze, już nie jako niewolnika, lecz więcej niż niewolnika, jako brata umiłowanego. Takim jest on zwłaszcza dla mnie, ileż bardziej dla ciebie zarówno w doczesności, jak w Panu. Jeśli więc się poczuwasz do łączności ze mną, przyjmij go jak mnie.

AKLAMACJA (Ps 119, 135)

Okaz Twemu słudze światło swego oblicza
i naucz mnie Twoich ustaw.

EWANGELIA (Łk 14, 25-33)

Wielkie tłumy szły z Jezusem. On zwrócił się i rzekł do nich: „Jeśli kto przychodzi do Mnie, a nie ma w nienawiści swego ojca i matki,

żony i dzieci, braci i siostr, nadto i siebie samego, nie może być moim uczniem.

Kto nie nosi swego krzyża, a idzie za Mną, ten nie może być moim uczniem. Bo któż z was, chcąc zbudować wieżę, nie usiądzie wpierw, a nie oblicza wydatków, czy ma na wykończenie? Inaczej gdyby założył fundament, a nie zdołałby wykończyć, wszyscy patrząc na to zaczęliby drwić z niego: «Ten człowiek zaczął budować, a nie zdołał wykończyć».

Albo który król, mając wyruszyć, aby stoczyć bitwę z drugim królem, nie usiądzie wpierw i nie rozważy, czy w dziesięć tysięcy ludzi może stawić czoło temu, który z dwudziestu tysiącami nadciąga przeciw niemu? Jeśli nie, wyprawia poselstwo, gdy tamten jest jeszcze daleko, i prosi o warunki pokoju.

Tak więc nikt z was, kto nie wyrzeka się wszystkiego, co posiada, nie może być moim uczniem”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Okaż Twemu słudze światło swego oblicza i naucz mnie Twoich ustaw”
(Ps 119, 135).

Zwracamy się do Chrystusa z prośbą, w formie modlitwy, o światło dla naszego umysłu. Rozum, chociaż tak rozwinięty, napotyka trudności w odnajdywaniu działania Bożego w ludzkim życiu. Pewne zakresy wiedzy nas przewyższają, pocieszamy się tzw. wiedzą powszechną. Posługujemy się Internetem i tam zapisanymi mądrościami. Niestety Internet to też tylko rozum ludzki usystematyzowany, opisany, posługujący się doświadczeniem naukowym, a sama nauka nie wystarczy, aby żyć mądrze. Można mieć szeroką wiedzę z wielu dziedzin, a jednak nie potrafić rozwiązać podstawowych problemów egzystencjalnych.

Problemem dla człowieka jest odkrywanie sensu życia. Ten sens jest trudniej znaleźć, kiedy życie przepełnione jest cierpieniem. Trudno jest odkrywać sens życia, kiedy wokół nas żyją ludzie obojętni, nieżyczliwi, a czasami złośliwi. Brak miłości w rodzinie, w pracy, we własnych środowiskach utrudnia odnalezienie Boga.

Do Boga zwracamy się z pozycji sługi, ten termin relacji był używany szczególnie w Starym Testamencie. Chrystus przemienił tę relację w przyjaźń: „Już was nie nazywam sługami, bo sługa nie wie, co czyni jego pan, ale nazwałem was przyjaciółmi, albowiem oznajmiłem wam wszystko, co usłyszałem od Ojca mego” (J 15, 15).

Dobrze wiemy, co czyni nasz Pan. On nas zbawia, zbawia wszystkie pokolenia, zbawia w sposób szlachetny, dobrowolny z naszej strony, zachowuje szacunek do naszej wolnej woli, nie zmusza, ukazuje swoją Boską miłość.

Światłem oświecającym nasz umysł jest objawienie Boże: to naturalne, wynikające ze stworzenia świata widzialnego i objawienie przez

Osobę Jezusa Chrystusa. Jest to objawienie pozytywne oparte na fakcie życia, działania, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa.

Bóg jest Duchem, nie ukazuje nam teraz swego „oblicza”, będzie to możliwe w spotkaniu ostatecznym naszej duszy z Bogiem miłosiernym i sprawiedliwym. Wtedy ujrzymy oblicze Boga, twarzą w twarz! Święty Paweł w Pierwszym Liście do Koryntian, w Hymnie o miłości wyraźnie nas poucza: „Teraz widzimy jakby w zwierciadle, niejasno; wtedy zaś [zobaczymy] twarzą w twarz: Teraz poznaję po części, wtedy zaś poznam tak, jak i zostałem poznany” (1 Kor 13, 12).

Prosimy w modlitwie, w aklamacji o wskazówki, jak myśleć, postępować, planować, aby być dobrym. Znamy zakres wskazań Bożych, jest to Dziesięć Przykazań Bożych, w nich zawarta jest mądrość Boża kierowana do mądrości człowieka. Chrystus powiedział do młodzieńca pragnącego doskonałości: „«Nauczycielu, wszystkiego tego przestrzegalem od mojej młodości». Wtedy Jezus spojrział na niego z miłością i rzekł mu: «Jednego ci brakuje. Idź, sprzedaj wszystko, co masz, i rozdaj ubogim, a będziesz miał skarb w niebie. Potem przyjdź i chodź za Mną». Lecz on spochmurniał na te słowa i odszedł zasmucony, miał bowiem wiele posiadłości” (Mk 10, 17-30).

Na pytanie faryzeusza, które przykazanie jest najważniejsze, Chrystus odpowiedział: „Będziesz miłował Pana Boga swego całym swoim sercem, całą swoją duszą i całym swoim umysłem. To jest największe i pierwsze przykazanie. Drugie podobne jest do niego: Będziesz miłował swego bliźniego jak siebie samego. Na tych dwóch przykazaniach opiera się całe Prawo i Prorocy” (Mk 12, 30-31).

Przykazania Boże i przykazanie miłości są najlepszymi ustawami, które pomagają w zbawieniu. Dlaczego, zatem prosimy w modlitwie o bezpośrednią pomoc Bożą? Nauka ze strony Boga zawsze trwa, nasza dusza jest w bezpośrednim kontakcie z łaską Bożą, a w tej łasce jest obecny Bóg. Modląc się osobiście, a nawet wspólnie, powodujemy,

że Bóg jest z nami! „Bo gdzie są dwaj albo trzej zebrani w imię moje, tam jestem pośród nich” (Mt 18, 20).

2. „Któż pojmie wolę Pana?” (por. Mdr 9, 13)

Księga Mądrości stawia pytanie: „Któż pojmie wolę Pana?” (por. Mdr 9, 13). Wola Boga jest największą świętością, jest wpisana w naszą ludzką naturę. Mamy duszę nieśmiertelną, inteligencję, rozum, doświadczenie, możemy planować nasze życie, interesujemy się rzeczami niematerialnymi: muzyką, śpiewem, rzeźbą, malarstwem, fascynuje nas architektura, a nawet życie na innych planetach. Nasz duch wyrывa się do gór, do morza, do jezior, aby podziwiać ich piękno. Nasz mikrokosmos małżeński, rodzinny, szkolny i zawodowy oparty jest na wartościach duchowych, na: miłości, sprawiedliwości, wolności, pokoju, prawdzie i solidarności.

Dzisiaj w modlitwie dziękujemy Bogu za te wszystkie dary, dziękujemy słowami z Księgi Mądrości: „I tak ścieżki mieszkańców ziemi stały się proste, a ludzie poznali, co Tobie przyjemne, a wybawiła ich Mądrość”.

3. Niewolnik staje się bratem w Chrystusie

Kościół Chrystusowy działa w różnych epokach, kulturach, systemach politycznych i gospodarczych. Każdy wierzący porównuje Ewangelię z życiem codziennym. Trzeba prosić Boga o mądrość w danym przedziale swojego życia, w danej kulturze i historii. Święty Paweł to zrozumiał i polecał, aby niewolnika czasów rzymskich traktować w sposób wolny duchowo, aby został przyjęty jak brat, bowiem miłość Boża przekracza wszelkie bariery ustrojowe i zwyczajowe, oparta jest na równości wszystkich wobec Boga.

4. „Kto nie nosi swego krzyża” (Łk 14, 27a)

W nauczaniu Chrystusa widzimy wielki realizm, Chrystus nie zmienia tu na ziemi losów ludzkiej natury, nie likwiduje cierpienia, ani śmierci. Chrystus ciągle przypomina o ciężarze życia i nazywa to „ciężarem krzyża”. Było to i jest przygotowaniem wierzących, wyznawców chrześcijaństwa do drogi zbawienia. Chrystus również wybrał cierpienie i umieranie jako formę zbawienia.

5. „Tak więc nikt z was, kto nie wyrzeka się wszystkiego, co posiada, nie może być moim uczniem” (Łk 14, 33)

Taką sentencję otrzymujemy na zakończenie dzisiejszej Ewangelii. Jest to prawda o autentycznej miłości do Chrystusa, do Jego przykazania miłości bliźnich. Mamy „posiadać” Boga, a z Nim prawdę o życiu, cierpieniu i umieraniu. Aby podołać wszelkim trudnościom doczesnego istnienia, niezbędna jest duchowa pomoc Boga. W innym miejscu Ewangelii Chrystus obiecał: „I każdy, kto dla mego imienia opuści dom, braci lub siostry, ojca lub matkę, dzieci lub pole, stokroć tyle otrzyma i życie wieczne odziedziczy” (Mt 19, 29).

6. Z nauczania papieskiego

„Dobrze wiecie, że przyłgnięcie do Chrystusa to wybór trudny. Nie przypadkiem Jezus mówi o «krzyżu». Jednakże natychmiast dodaje: «za Mną». Są to ważne słowa – nie tylko my niesiemy krzyż. Przed nami idzie on, oświecając nam drogę swoim przykładem i mocą swojej miłości. Kiedy w Ewangelii Jezus powołał pierwszych Apostołów, by czynić ich «rybakami ludzi» (Mt 4, 19; Mk 1, 17; por. Łk 5, 10), oni «zostawili wszystko i poszli za Nim» (Łk 5, 11; por. Mk 4, 20.22; Mk 1, 18.20). [...] Jezus nie wymagał od wszystkich swoich uczniów radykalnego

wyrzeczenia się życia w rodzinie, ale żądał, by wszyscy przyznali Mu pierwsze miejsce w swoich sercach [...]”¹⁰⁷.

7. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 90

„Nasyć nas o świcie swoją łaską,
abyśmy przez wszystkie dni nasze mogli się radować i cieszyć.
Dobroć Pana Boga naszego niech będzie nad nami!
I wspieraj pracę rąk naszych, dzieło rąk naszych wspieraj”

---

107 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta...*, dz. cyt., s. 546-547.

XXIV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Wj 32, 7-11. 13-14; Ps 51, 3-4. 12-13. 17 i 19; 1 Tm 1, 12-17; 2 Kor 5, 19;
Łk 15, 1-32.

I CZYTANIE (Wj 32, 7-11. 13-14)

Gdy Mojżesz przebywał na górze Synaj, Bóg rzekł do niego: „Zstąp na dół, bo sprzeniewierzył się lud twój, który wyprowadziłeś z ziemi egipskiej. Bardzo szybko odwrócili się od drogi, którą im nakazałem, i utworzyli sobie posąg cielca ulany z metalu, i oddali mu pokłon, i złożyli mu ofiary, mówiąc: «Izraelu, oto twój bóg, który cię wyprowadził z ziemi egipskiej»”.

I jeszcze powiedział Pan do Mojżesza: „Widzę, że lud ten jest ludem o twardym karku. Zostaw Mnie przeto w spokoju, aby rozпалиł się gniew mój na nich. Chcę ich wyniszczyć, a ciebie uczynić wielkim ludem”.

Mojżesz jednak zaczął usilnie błagać Pana, Boga swego, i mówić: „Dlaczego, Panie, płonie gniew Twój przeciw ludowi Twemu, który wyprowadziłeś z ziemi egipskiej wielką mocą i silną ręką? [...] Wspomnij na Abrahama, Izaaka i Izraela, Twoje sługi, którym przysięgłeś na samego siebie, mówiąc do nich: «Uczynię potomstwo wasze tak liczne jak gwiazdy niebieskie i całą ziemię, o której mówiłem, dam waszym potomkom, i posiadą ją na wieki»”.

Wówczas to Pan zaniechał zła, jakie zamierzał zesłać na swój lud.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 51, 3-4. 12-13. 17 i 19)

REFREN: Wstanę i wrócę do mojego ojca.

Zmiłuj się nade mną, Boże, w łaskowości swojej,
w ogromie swej litości zgładź moją nieprawość.

Obmyj mnie zupełnie z mojej winy
i oczyść mnie z grzechu mojego.

Stwórz, o Boże, we mnie serce czyste
i odnów we mnie moc ducha.
Nie odrzucaj mnie od swego oblicza
i nie odbieraj mi świętego ducha swego. [...]

Panie, otwórz wargi moje,
a usta moje będą głosić Twoją chwałę. [...]
Boże, moją ofiarą jest duch skruszony,
pokornym i skruszonym sercem Ty, Boże, nie gardzisz.

II CZYTANIE (1 Tm 1, 12-17)

Dzięki składam Temu, który mię przyoblekł mocą, Chrystusowi Jezusowi, naszemu Panu, że uznał mnie za godnego wiary, skoro przeznaczył do posługi mnie, ongiś bluźniercę, prześladowcę i oszczercę. Dostałem jednak miłosierdzia, ponieważ działałem z nieświadomości, w niewierze. A nad miarę obfitą okazała się łaska naszego Pana wraz z wiarą i miłością, która jest w Chrystusie Jezusie.

Nauka to zasługująca na wiarę i godna całkowitego uznania, że Chrystus Jezus przyszedł na świat zbawić grzeszników, spośród których ja jestem pierwszy. Lecz dostałem miłosierdzia po to, by we mnie pierwszym Jezus Chrystus pokazał całą wielkoduszność jako przykład dla tych, którzy w Niego wierzyć będą dla życia wiecznego.

A Królowi wieków nieśmiertelnemu, niewidzialnemu, Bogu samemu cześć i chwała na wieki wieków. Amen.

AKLAMACJA (2 Kor 5, 19)

W Chrystusie Bóg pojednał świat ze sobą,
nam zaś przekazał słowo pojednania.

EWANGELIA (Łk 15, 1-32)

Zbliżali się do Jezusa wszyscy celnicy i grzesznicy, aby Go słuchać. Na to szemrali faryzeusze i uczeni w Piśmie: „Ten przyjmuje grzeszników i jada z nimi”.

Opowiedział im wtedy następującą przypowieść: „Któż z was, gdy ma sto owiec, a zgubi jedną z nich, nie zostawia dziewięćdziesięciu dziewięciu na pustyni i nie idzie za zgubioną, aż ją znajdzie? A gdy ją znajdzie, bierze z radością na ramiona i wraca do domu; sprasza przyjaciół i sąsiadów i mówi im: «Cieszcie się ze mną, bo znalazłem owcę, która mi zginęła».

Powiadam wam: Tak samo w niebie większa będzie radość z jednego grzesznika, który się nawraca, niż z dziewięćdziesięciu dziewięciu sprawiedliwych, którzy nie potrzebują nawrócenia.

Albo jeśli jakaś kobieta, mając dziesięć drachm, zgubi jedną drachmę, czyż nie zapala światła, nie wymiata domu i nie szuka starannie, aż ją znajdzie? A znalazszy ją, sprasza przyjaciółki i sąsiadki i mówi: «Cieszcie się ze mną, bo znalazłam drachmę, którą zgubiłam».

Tak samo, powiadam wam, radość powstaje u aniołów Bożych z jednego grzesznika, który się nawraca”.

Powiedział też: „Pewien człowiek miał dwóch synów. Młodszy z nich rzekł do ojca: «Ojcze, daj mi część majątku, która na mnie przypada».

Podzielił więc majątek między nich. Niedługo potem młodszy syn, zabrawszy wszystko, odjechał w dalekie strony i tam roztrwonił swój majątek, żyjąc rozrzutnie.

A gdy wszystko wydał, nastał ciężki głód w owej krainie i on sam zaczął cierpieć niedostatek. Poszedł i przystał do jednego z obywateli owej krainy, a ten posłał go na pola, żeby pasł świnie. Pragnął on napełnić swój żołądek strąkami, którymi żywiły się świnie, lecz nikt mu ich nie dawał.

Wtedy zastanowił się i rzekł: «Iluż to najemników mojego ojca ma pod dostatkiem chleba, a ja tu z głodu ginę. Zabiorę się i pójdę do mego ojca, i powiem mu: Ojcze zgrzeszyłem przeciw Bogu i względem ciebie, już nie jestem godzien nazywać się twoim synem: uczyni mię choćby jednym z najemników».

Wybrał się więc i poszedł do swojego ojca.

A gdy był jeszcze daleko, ujrzał go jego ojciec i wzruszył się głęboko; wybiegł naprzeciw niego, rzucił mu się na szyję i ucałował go. A syn rzekł do niego: «Ojcze, zgrzeszyłem przeciw Bogu i względem ciebie, już nie jestem godzien nazywać się twoim synem».

Lecz ojciec rzekł do swoich sług: «Przynieście szybko najlepszą suknię i ubierzcie go; dajcie mu też pierścień na rękę i sandały na nogi. Przyprawdźcie utuczone cielę i zabijcie: będziemy ucztować i bawić się; ponieważ ten mój syn był umarły, a znów ożył; zaginął, a odnalazł się». I zaczęli się bawić.

Tymczasem starszy jego syn przebywał na polu. Gdy wracał i był blisko domu, usłyszał muzykę i tańce. Przywołał jednego ze sług i pytał go, co to znaczy. Ten mu rzekł: «Twój brat powrócił, a ojciec twój kazał zabić utuczone cielę, ponieważ odzyskał go zdrowego».

Na to rozgniewał się i nie chciał wejść; wtedy ojciec jego wyszedł i tłumaczył mu. Lecz on odpowiedział ojcu: «Oto tyle lat ci służy i nigdy nie przekroczyłem twojego rozkazu; ale mnie nie dałeś nigdy koźlęcia, żebym się zabawił z przyjaciółmi. Skoro jednak wrócił ten syn twój, który roztrwoniał twój majątek z nierządnicami, kazałeś zabić dla niego utuczone cielę».

Lecz on mu odpowiedział: «Moje dziecko, ty zawsze jesteś przy mnie i wszystko moje do ciebie należy. A trzeba się weselić i cieszyć z tego, że ten brat twój był umarły, a znów ożył; zaginął, a odnalazł się».

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„W Chrystusie Bóg pojednał świat ze sobą, nam zaś przekazał słowo jednania” (2 Kor 5, 19).

Dziękujemy Panu Jezusowi Chrystusowi za dzieło zbawienia, którym ogarnia cały świat, ogarnia każdego z nas i nieustannie zaprasza do swojego królestwa, królestwa zbawionych, królestwa wiecznego, królestwa świętego.

Dzieło zbawienia dokonuje się mocą miłości Boga do nas, mocą zgody Syna Bożego na dzieło odkupienia dokonane na krzyżu. Dzieło zbawienia jest połączeniem nieba z ziemią, spraw ludzkich ze sprawami Bożymi. Połączenie to trwało od momentu stworzenia, bo Bóg stworzył wszystko dobre. „Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię” (Rdz 1, 1). „A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre” (Rdz 1, 31).

Obecnie wczytujemy się w Pismo Święte, w Księgę Rodzaju i zastanawiamy się, dlaczego na świecie nie wszystko jest dobre. Ciągłe mamy braki fizyczne, psychiczne, materialne i duchowe. Widocznie nastąpił jakiś rozdźwięk pomiędzy dziełem Boga i działaniem człowieka, pomiędzy niebem a ziemią.

Katechizm katolicki podpowiada, że stało się to za sprawą nieposłuszeństwa człowieka, który skorzystał z wolnej woli, pragnął postawić się w miejscu Boga i po swojemu urządzać ludzki świat. Grzech i utrata wiary opisane są właśnie w Księdze Rodzaju: nieposłuszeństwo pierwszych rodziców (Rdz 3, 7-24), zabójstwo brata Abła (Rdz 4, 1-16), nieudana konstrukcja wieży Babel (Rdz 11, 1-9). Autor natchniony pragnął nam wytłumaczyć skutki złego działania człowieka. To złe działanie ludzkie trwa do tej pory w wielu zakresach: społecznych, materialnych, moralnych i duchowych, odnośnie sprawiedliwości i braku miłości pomiędzy nami – ludźmi.

Dzisiaj zwracamy się do Chrystusa z wiarą, aby „Bóg pojednał świat ze sobą”. Nasze ludzkie wysiłki nie wystarczają, nadal boimy się wojny, nadal ludzie giną z powodu nienawiści, nadal brakuje chleba, nadal zabijają nas choroby i nadal przechodzimy przez straszne doświadczenia życiowe, a nasze cierpienia kończą się śmiercią.

Pojednanie świata obecnego, przeszłego i przyszłego dokonało się w Chrystusie, ale pozostają skutki grzechu pierwotnego i grzechów uczynkowych – obecnych, ludzkich (KKK 1853)¹⁰⁸, (KKK 1849)¹⁰⁹.

Pomimo licznych niedoskonałości Chrystus wzywa nas do dobrego, do właściwego rozumienia postawy miłości do siebie i do innych: „nam zaś przekazał słowo jednania”. Słowa jednania są zawarte w przykazaniach Bożych i w przykazaniu miłości.

2. „Zstąp na dół, bo sprzeniewierzył się lud twój” (Wj 32, 7b)

„Zstąp na dół, bo sprzeniewierzył się lud twój” takie wezwanie było skierowane do Mojżesza, podobne wezwanie zostało skierowane do Syna Bożego: „Ale jak jest napisane o Synu Człowieczym? Ma On wiele

108 „Można rozróżnić grzechy w zależności od ich przedmiotu, tak jak w przypadku każdego czynu ludzkiego, w zależności od cnót, jakim przeciwstawiają się przez nadmiar bądź brak, lub w zależności od przykazań, którym są przeciwne. Można je uporządkować również w zależności od tego, czy dotyczą Boga, bliźniego czy siebie samego; można je podzielić na grzechy duchowe i cielesne bądź też grzechy popełnione «myślą, mową, uczynkiem i zaniedbaniem». Źródłem grzechu jest serce człowieka i jego wolna wola, zgodnie z nauczaniem Pana: «Z serca bowiem pochodzą złe myśli, zabójstwa, cudzołóstwa, czyny nierządne, kradzieże, fałszywe świadectwa, przekleństwa. To właśnie czyni człowieka nieczystym» (Mt 15, 19-20). W sercu także przebywa zasada dobrych i czystych uczynków – miłość, którą rani grzech”. KKK 1853.

109 „Grzech jest to «słowo, czyn lub pragnienie przeciwne prawu wiecznemu» [Św. Augustyn, *Contra Faustum manichaeum*, 22: PL 42, 418]”. KKK 1871. „Grzech jest aktem przeciwnym rozumowi. Rani on naturę człowieka i godzi w ludzką solidarność”. KKK 1872.

cierpieć i być wzgardzonym” (Mk 9, 12b). Syn Boży zstąpił na ziemię, przyjął ludzką naturę, wypełnił wolę Ojca Niebieskiego.

Działo się tak, dlatego że Bóg kierował się miłością, do tej miłości kierował się także Mojżesz: „Mojżesz jednak zaczął usilnie błagać Pana, Boga swego” (Wj 32, 11a). Usilne błagania, modlitwa, wiara i zaufanie do Boga mogą odmieniać ludzkie losy. Ostatecznie Bóg zadeklarował: „Wówczas to Pan zaniechał zła, jakie zamierzał zesłać na swój lud” (Wj 32, 14).

Wszelkie zło materialne i moralne należy pokonywać w łączności z łaską Bożą, w łączności z Bogiem.

3. „Dzięki składam Temu, który mię przyoblekł mocą, Chrystusowi Jezusowi” (1 Tm 1, 12a)

„Dzięki składam Temu, który mię przyoblekł mocą, Chrystusowi Jezusowi” (1 Tm 1, 12a), św. Paweł w Pierwszym Liście do Tymoteusza pokorną modlitwą wyznaje, że wcześniej kierował się agresją wobec Kościoła Chrystusowego: „ongis bluźniercę, prześladowcę i oszczercę” (1 Tm 1, 13), teraz Chrystus wyznaczył go na apostoła, na godnego wyznawcę zbawienia mocami Jezusa Chrystusa. To dzieło będzie prowadził wśród Hebrajczyków, a także wśród pogan. To właśnie im historią swojego życia udowadniał, że Bóg jest dobry: „Jezus Chrystus pokazał całą wielkoduszność jako przykład dla tych, którzy w Niego wierzyć będą dla życia wiecznego” (por. 1 Tm 1, 16).

Dzisiaj ten tekst jest skierowany do nas. Okazuje się, że Bóg przebacza dawne winy, grzechy, nawet najcięższe, i nadal oferuje dobro w postaci zbawienia i życia wiecznego. Wystarczy tylko chcieć, wystarczy docenić ofiarę Chrystusa i postępować zgodnie z przykazaniem miłości.

4. „Zbliżali się do Jezusa wszyscy celnicy i grzesznicy, aby Go słuchać” (Łk 15, 1)

Tak było za czasów Chrystusa – dawniej: „Zbliżali się do Jezusa wszyscy celnicy i grzesznicy, aby Go słuchać” (Łk 15, 1), tak jest i dzisiaj. Do Chrystusa zbliżają się również obecni grzesznicy. Przychodzimy ze swoimi wadami, grzechami, z zapomnieniem o dobru, z obojętnością wobec potrzebujących, ale z deklaracją poprawy. Mamy nadzieję na udział w życiu wiecznym. Dzisiaj Jezus ukazuje obraz uczyty, radość po odzyskaniu syna marnotrawnego, daje nam przykład dobra, miłości, przebaczenia i pokoju. Jezus daje przykłady w przypowieściach o zaginionej owcy i o zgubionym pieniążku – drachmie. Najważniejsze jest nawrócenie, a potem radość: „Tak samo, powiadam wam, radość powstaje u aniołów Bożych z jednego grzesznika, który się nawraca” (Łk 15, 10).

Syn marnotrawny został powitany z radością: „będziemy ucztować i bawić się; ponieważ ten mój syn był umarły, a znów ożył; zaginął, a odnalazł się” (por. Łk 15, 32). Nie była to śmierć fizyczna, była to śmierć moralna. Człowiek miał wiele możliwości i talentów, aby żyć właściwie, zmarnował wszystko, poza sumieniem, które nakazało mu powrót.

Każdy z nas powinien robić takie rachunki sumienia: najpierw zastanowić się, ile dobrych możliwości otrzymujemy od Boga, ile talentów marnujemy, ile czasu tracimy na rzeczy nieważne, przemijające?

Powstaje także problem sprawiedliwości, upominał się o nią starszy syn z przypowieści. Otrzymał odpowiedź: „Moje dziecko, ty zawsze jesteś przy mnie i wszystko moje do ciebie należy” (Łk 15, 31). To stwierdzenie oznacza ludzi wiernych przykazaniom. Bóg ich uspokaja, oni już nazywani są „dziećmi” Bożymi, a Bóg Dobry Ojciec pragnie zgromadzić wszystkich, bo wszyscy jesteśmy Jego dziećmi.

5. Z nauczania papieskiego

„Tajemnica «powrotu do domu» wspaniale opisuje spotkanie Ojca z ludzkością, miłosierdzia ze słabością, w kręgu miłości, który obejmuje nie tylko syna marnotrawnego, lecz wszystkich.

W zaproszeniu na ucztę skierowanym przez ojca do starszego syna, zawiera się wezwanie Ojca niebieskiego, aby wszyscy członkowie rodziny ludzkiej również byli miłosierni. Doświadczenie Bożego ojcostwa zakłada zgodę na „braterstwo”, ponieważ Bóg jest Ojcem wszystkich, również brata, który błądzi.

W przypowieści tej Jezus nie tylko mówi o Ojcu, ale również odsłania swoje uczucia. Faryzeuszom i uczonym w Piśmie oskarżającym Go o to, że przyjmuje grzeszników i jada z nimi (por. Łk 15, 2), daje do zrozumienia, że woli grzeszników i celników przychodzących do Niego z ufnością (por. Łk 15, 1), manifestując w ten sposób, że został posłany, aby objawić miłosierdzie Ojca¹¹⁰.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 51

„Zmiłuj się nade mną, Boże, w łaskawości swojej,
w ogromie swej litości zgładź moją nieprawość.
Obmyj mnie zupełnie z mojej winy
i oczyść mnie z grzechu mojego”.

---

110 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta...*, dz. cyt., s. 557.

XXV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Am 8, 4-7; Ps 113, 1-2. 4-6. 7-8; 1 Tm 2, 1-8; 2 Kor 8, 9; Łk 16, 1-13.

I CZYTANIE (Am 8, 4-7)

Słuchajcie tego wy, którzy gnębicie ubogiego i bezrolnego pozostawiacie bez pracy, którzy mówicie: „Kiedyż minie nów księżycy, byśmy mogli sprzedawać zboże? Kiedyż szabat, byśmy mogli otworzyć spichlerz? A będziemy zmniejszać efę, powiększać syki i wagę podstępnie fałszować. Będziemy kupować biednego za srebro, a ubogiego za parę sandałów i plewy pszenicy będziemy sprzedawać”.

Przysiągł Pan na dumę Jakuba: „Nie zapomnę nigdy wszystkich ich uczynków”.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 113, 1-2. 4-6. 7-8)

REFREN: Pana pochwalcie, On dźwiga biednego.

Chwalcie słudzy Pańscy,

chwalcie imię Pana.

Niech imię Pana będzie błogosławione,

teraz i na wieki. [...]

Pan jest wywyższony nad wszystkie ludy,
ponad niebiosy sięga Jego chwała.

Kto jest jak nasz Pan Bóg,

co ma siedzibę w górze,

i w dół spogląda na niebo i na ziemię. [...]

Podnosi z prochu nędzarza

i dźwiga z gnoju ubogiego,

by go posadzić wśród książąt,
wśród książąt swojego ludu.

II CZYTANIE (1 Tm 2, 1-8)

Zalecam przede wszystkim, by prośby, modlitwy, wspólne błagania, dziękczynienia odprawiane były za wszystkich ludzi: za królów i za wszystkich sprawujących władzę, abyśmy mogli prowadzić życie ciche i spokojne z całą pobożnością i godnością. Jest to bowiem rzecz dobra i miła w oczach Zbawiciela naszego, Boga, który pragnie, by wszyscy ludzie zostali zbawieni i doszli do poznania prawdy.

Albowiem jeden jest Bóg, jeden też pośrednik między Bogiem a ludźmi, człowiek, Chrystus Jezus, który wydał siebie samego na okup za wszystkich jako świadectwo we właściwym czasie. Ze względu na nie ja zostałem ustanowiony głosiцеlem i apostołem – mówię prawdę, nie kłamię – nauczycielem pogan w wierze i prawdzie.

Chcę więc, by mężczyźni modlili się na każdym miejscu, podnosząc ręce czyste bez gniewu i sporu.

AKLAMACJA (2 Kor 8, 9)

Jezus Chrystus, będąc bogaty, dla was stał się ubogim,
aby was swoim ubóstwem ubogacić.

EWANGELIA (Łk 16, 1-13)

Jezus powiedział do swoich uczniów: „Pewien bogaty człowiek miał rządcę, którego oskarżono przed nim, że trwoni jego majątek. Przywołał go do siebie i rzekł mu: «Cóż to słyszę o tobie? Zdadz sprawę z twego zarządu, bo już nie będziesz mógł być rządcą».

Na to rządca rzekł sam do siebie: «Co ja pocznę, skoro mój pan pozbawia mnie zarządu? Kopać nie mogę, żebrać się wstydzę. Wiem, co uczynię, żeby mi ludzie przyjęli do swoich domów, gdy będę usunięty z zarządu».

Przywołał więc do siebie każdego z dłużników swego pana i zapytał pierwszego: «Ile jesteś winien mojemu panu?». Ten odpowiedział: «Sto beczek oliwy». On mu rzekł: «Weź swoje zobowiązanie, siadaj prędko i napisz: pięćdziesiąt». Następnie pytał drugiego: «A ty, ile jesteś winien?». Ten odrzekł: «Sto korcy pszenicy». Mówi mu: «Weź swoje zobowiązanie i napisz: osiemdziesiąt». Pan pochwalił nieuczciwego rządcę, że roztropnie postąpił. Bo synowie tego świata roztropniejsi są w stosunkach z ludźmi podobnymi sobie niż synowie światła.

Ja także wam powiadam: Zyskujcie sobie przyjaciół niegodziwą mamoną, aby gdy wszystko się skończy, przyjęto was do wiecznych przybytków.

Kto w drobnej rzeczy jest wierny, ten i w wielkiej będzie wierny; a kto w drobnej rzeczy jest nieuczciwy, ten i w wielkiej nieuczciwy będzie. Jeśli więc w zarządzie niegodziwą mamoną nie okazaliście się wierni, prawdziwe dobro kto wam powierzy? Jeśli w zarządzie cudzym dobrem nie okazaliście się wierni, kto wam da wasze?

Żaden sługa nie może dwom panom służyć. Gdyż albo jednego będzie nienawidził, a drugiego miłował; albo z tamtym będzie trzymał, a tym wzgardzi.

Nie możecie służyć Bogu i Mamonie”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Jezus Chrystus, będąc bogaty, dla was stał się ubogim, aby was swoim ubóstwem ubogacić” (2 Kor 8, 9).

Tak dzisiaj aklamacja przedstawia naszego Pana i Zbawiciela. Bogactwo Chrystusa nie odnosi się do wartości materialnych tego świata, bogactwo Boga polega na Jego doskonałości. Bóg jest Duchem, wartości dusz ludzkich są dla Niego i przez Niego są najważniejsze.

W życiu człowieka, w naszym życiu, mamy do czynienia z połączeniem wartości duchowych z wartościami materialnymi. Bóg, stwarzając człowieka, przekazał mu obie te wartości. Na początku człowiek potrafił wprowadzić właściwą hierarchię wartości. Dominował duch, a materia była jemu podległa. Niestety, duch ludzki chciał także dorównać sprawom i mocy boskiej, był to grzech pierworodny. Człowiek uległ pokusie „Bądźciecie jak bogowie”¹¹¹, powiedział kusiciel, a człowiek uległ tej pokusie, kierował się własną wolą.

Problem ten nie jest tylko rozważany teoretycznie na podstawie Biblii. Dotyczy on każdego pokolenia ludzkiego i każdego człowieka. Świat materialny kusi, ciągle obiecuje jakieś nowe wartości, a nawet nieśmiertelność. Problem rzeczywistości śmierci traktuje statystycznie.

Tajemnica zbawienia przebiega przez te wartości ducha i doczesności, tylko Chrystus Syn Boży mógł dzięki naturze Boskiej i ludzkiej dokonać zbawienia, zadość uczynił za nasze grzechy. Uczynił to z pobudek duchowych, uczynił to z miłości do nas. Był i jest bogaty w moc Bożą i w miłość.

---

111 „Wtedy rzekł wąż do niewiasty: «Na pewno nie umrzecie! Ale wie Bóg, że gdy spożycie owoc z tego drzewa, otworzą się wam oczy i tak jak Bóg będziecie znali dobro i zło»” (Rdz 3, 4-5).

Chrystus „dla was stał się ubogim” (por. 2 Kor 8, 9) – w sensie zgody na przyjęcie natury ludzkiej i ubogim szczególnie w przyjęciu cierpienia i umierania na Krzyżu. To „ubóstwo”, a właściwie bogactwo miłości Chrystusa stwarza dla nas możliwość zbawienia, możliwość uwolnienia się od grzechów, możliwość duchowego życia wiecznego, a w przyszłości nawet zmartwychwstania ciał.

2. Możliwości odnowienia łączności z Bogiem

Późniejsza historia zbawienia przedstawia możliwości odnowienia łączności – przyjaźni z Bogiem. Dziać się to może poprzez spełnianie – wypełnianie przykazań Bożych i przykazania miłości.

Już Księga proroka Amosa wskazuje na konieczność właściwego traktowania swoich bliźnich, a szczególnie ludzi będących w jakiegokolwiek potrzebie. Są tam ostrzeżenia, które funkcjonują aż do tej pory:

- którzy gnębiecie ubogiego; (pozostawić kogoś bez pomocy materialnej);
  - bezrolnego pozostawiacie bez pracy; (pracodawcy powinni zapewnić poziom właściwej pracy i płacy);
  - będziemy zmniejszać efę; (zło wynikające z inflacji);
  - powiększać syki; (uczynić coś większym pod względem rozmiarów danych towarów);
- wagę podstępnie fałszować.

Ostatnie zdanie to konkluzja i ostrzeżenie: „Przysiągł Pan na dumę Jakuba: «Nie zapomnę nigdy wszystkich ich uczynków»” (Am 8, 7), jest też wskazanie na wieczność Boga i Jego wszechwiedzę o słabościach, błędach i grzechach ludzkich.

3. Sposoby prześlągania Boga i moŹliwosci odnowienia łączności z Bogiem

Sposoby prześlągania Boga i moŹliwosci odnowienia łączności z Bogiem ukazane są w drugim czytaniu z Listu św. Pawła do Tymoteusza. Podstawą jest modlitwa: „Zalecam przede wszystkim, by prośby, modlitwy, wspólne błągania, dziękczynienia odprawiane były za wszystkich ludzi” (1 Tm 2, 1).

Mamy moŹliwość skutecznej modlitwy – rozmowy z Bogiem we wszystkich sprawach, a szczególnie w sprawach o pomocy dla najbardziejniejszych tak duchowo, jak i materialnie. Najbardziejniejszymi duchowo, są ci, którzy nie znają Boga, nie rozumieją tajemnicy Objawienia, zostali wychowani bez tradycji chrześcijańskich. Najłatwiej zapobiegać w potrzebach materialnych, ale trzeba rozumieć i nasze ogólne potrzeby, ostatnio związane z pozyskiwaniem i kosztami energii cieplnej, elektrycznej i ogólnie ekonomicznej. Normą wysokości pomocy zawsze jest nasz własny stan majątkowy, moŹliwosci techniczne i stan społeczny społeczeństwa.

W nauczaniu św. Paweł odnosi się do praw obywatelskich: „abyśmy mogli prowadzić życie ciche i spokojne z całą pobożnością i godnością” (1 Tm 2, 2b). To pragnienie życia godnego i spokojnego obecnie jest w marzeniach. Na Wschodzie toczy się bowiem zażarta wojna, grozi nam zapaść energetyczna i ekonomiczna. Ideał życia spokojnego i cichego winien być obecny w naszych modlitwach i prośbach kierowanych także do Wszechmogącego Boga. „Albowiem jeden jest Bóg, jeden też pośrednik między Bogiem a ludźmi, człowiek, Chrystus Jezus, który wydał siebie samego na okup za wszystkich jako świadectwo we właściwym czasie” (1 Tm 2, 5-6).

Stwierdzenie św. Pawła: „Ja zostałem ustanowiony głóscielem i apostołem” (por. 1 Tm 2, 7) odnosi się teraz do każdego z nas. Z chwilą naszego chrztu św., z chwilą przyjęcia sakramentu bierzmowania,

wszyscy stajemy się misjonarzami. Nie wolno nikomu z nas zaprzestać głosić prawdy o Chrystusie. Nieustannie, bowiem Chrystus nam przypomina nakaz misyjny: „Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu! Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony; a kto nie uwierzy, będzie potępiony” (Mk 16, 15-16).

4. „Wiem, co uczynię, żeby mię ludzie przyjęli do swoich domów, gdy będę usunięty z zarządu” (Łk 16, 4a)

„Wiem, co uczynię, żeby mię ludzie przyjęli do swoich domów, gdy będę usunięty z zarządu” (Łk 16, 4a) – taka była reakcja urzędnika z dzisiejszej przypowieści. Należy rozumieć to nauczanie zgodnie z duchem wskazań Chrystusa. Już nie chodzi o domy naszych przyjaciół, tu chodzi o dom zbawienia, o królestwo Boże. A nasze zasługi tak doczesne, jak i duchowe, uczynione na korzyść naszych bliźnich, będą świadczyć za nami. W dniu ostatecznym otrzymamy to błogosławieństwo: „Zyskujcie sobie przyjaciół niegodziwą mamoną, aby gdy wszystko się skończy, przyjęto was do wiecznych przybytków” (por. Łk 16, 9). Wniosek teologiczny wskazuje na wartość duchową naszego doczesnego życia. Ma być ono traktowane jako sposobność do czynienia dobra. Taki jest religijny sens naszej doczesności, aby ona służyła do osiągnięcia królestwa Bożego – do osiągnięcia życia wiecznego z Bogiem i braćmi, z tymi szczególnie, którym pomogliśmy poznać Boga na ziemi.

5. Z nauczania papieskiego

„Łukasz nie mówi o ubóstwie «ducha», ale o byciu «ubogim» i nic więcej (por. Łk 6, 20). Zatem zachęca nas do życia surowego i ogołconego. W ten sposób wzywa nas, abyśmy uczestniczyli w życiu najbardziej potrzebujących, w życiu, jakie prowadzili apostołowie, a na koniec,

abyśmy upodobnili się do Jezusa, który «będąc bogaty, dla nas stał się ubogim» (2 Kor 8, 9). Bycie ubogim w sercu, to właśnie jest świętość¹¹².

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 113

„Pan jest wywyższony nad wszystkie ludy,
ponad niebiosą sięga Jego chwała.
Kto jest jak nasz Pan Bóg,
co ma siedzibę w górze,
i w dół spogląda na niebo i na ziemię”.

---

112 Franciszek, adh. *Gaudete et exsultate*, dz. cyt., s. 64.

XXVI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Am 6, 1a. 4-7; Ps 146 (145), 6c-7. 8-9a. 9b-10; 1 Tm 6, 11-16; 2 Kor 8, 9;
Łk 16, 19-31.

I CZYTANIE (Am 6, 1a. 4-7)

To mówi Pan wszechmogący: „Biada beztroskim na Syjonie i dufnym na górze Samarii. [...] Leżą na łożach z kości słoniowej i wylegują się na dywanach; jedzą jagnięta z trzody i cielęta ze środka obory. Fałszywie śpiewają przy dźwiękach harfy i jak Dawid obmyślają sobie instrumenty do grania. Piją czaszami wino i najlepszym olejkiem się namaszczają, a nic się nie martwią upadkiem domu Józefa. Dlatego teraz ich poprowadzę na czele wygnańców, a zniknie krzykliwe grono hulaków”.

PSALM RESPONSORYJNY (Ps 146 (145), 6c-7. 8-9a. 9b-10)

REFREN: Chwal, duszo moja, Pana, Stwórcę swego.

On wiary dochowuje na wieki,
uciśnionym wymierza sprawiedliwość,
chlebem karmi głodnych,
wypuszcza na wolność uwięzionych.

Pan przywraca wzrok ociemniałym,
Pan dźwiga poniżonych,
Pan kocha sprawiedliwych,
Pan strzeże przybyszów.

Ochronia sierotę i wdowę,
lecz występnych kieruje na bezdroża.
Pan króluje na wieki,

Bóg twój, Syjonie, przez pokolenia.

II CZYTANIE (1 Tm 6, 11-16)

Ty, o człowiecze Boży, podążaj za sprawiedliwością, pobożnością, wiarą, miłością, wytrwałością, łagodnością. Walcz w dobrych zawodach o wiarę, zdobądź życie wieczne: do niego zostałeś powołany i o nim złożyłeś dobre wyznanie wobec wielu świadków.

Nakazuję w obliczu Boga, który ożywia wszystko, i Chrystusa Jezusa, Tego, który złożył dobre wyznanie za Poncjusza Piłata, ażebyś zachował przykazanie nieskalane bez zarzutu aż do objawienia się naszego Pana, Jezusa Chrystusa. Ukaże je we właściwym czasie błogosławiony i jedyny Władca, Król królujących i Pan panujących, jedyny, mający nieśmiertelność, który zamieszkuje światłość niedostępną, którego żaden z ludzi nie widział ani nie może zobaczyć: Jemu cześć i moc wiekuista. Amen.

AKLAMACJA (2 Kor 8, 9)

Jezus Chrystus będąc bogaty, dla was stał się ubogim, aby was swoim ubóstwem ubogacić.

EWANGELIA (Łk 16, 19-31)

Jezus powiedział do faryzeuszów: «Żył pewien człowiek bogaty, który ubierał się w purpurę i bisior i dzień w dzień świetnie się bawił. U bramy jego pałacu leżał żebrak okryty wrzodami, imieniem Łazarz. Pragnął on nasycić się odpadkami ze stołu bogacza; nadto i psy przychodziły i lizały jego wrzody.

Umarł żebrak i aniołowie zanieśli go na łono Abrahama. Umarł także bogacz i został pogrzebany. Gdy w Otchłani, pogrążony w mękach, podniósł oczy, ujrzał z daleka Abrahama i Łazarza na jego łonie. I zawołał: „Ojczy Abrahامية, ulituj się nade mną i pošlij Łazarza; niech

koniec swego palca umoczy w wodzie i ochłodzi mój język, bo strasznie cierpię w tym płomieniu”.

Lecz Abraham odrzekł: „Wspomnij, synu, że za życia otrzymałeś swoje dobra, a Łazarz przeciwnie, nie dołą; teraz on tu doznaje pociechy, a ty męki cierpisz. A prócz tego między nami a wami zionie ogromna przepaść, tak że nikt, choćby chciał, stąd do was przejść nie może ani stamtąd do nas się przedostać”.

Tamten rzekł: „Proszę cię więc, ojcze, pošlij go do domu mojego ojca. Mam bowiem pięciu braci: niech ich przestrzeże, żeby i oni nie przyszli na to miejsce męki”.

Lecz Abraham odparł: „Mają Mojżesza i Proroków, niechże ich słuchają”.

Tamten odrzekł: „Nie, ojcze Abrahamie, lecz gdyby kto z umarłych poszedł do nich, to się nawrócą”. Odpowiedział mu: „Jeśli Mojżesza i Proroków nie słuchają, to choćby kto z umarłych powstał, nie uwierzą».

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Jezus Chrystus, będąc bogaty, dla was stał się ubogim, aby was swoim ubóstwem ubogacić” (2 Kor 8, 9).

Poszukujemy bogactwa duchowego, a czasami brak nam bogactwa materialnego (wartości). W życiu ludzkim te dwie kategorie wymieniają się, czasami mieszają, a czasami sprawiają problem, co wybrać? Czy być bardziej materialistą, czy bardziej człowiekiem z bogactwem duchowym i być bardziej po stronie godności człowieczeństwa?

„«W samym bowiem człowieku wiele elementów zwalcza się nawzajem. Będąc bowiem stworzeniem, doświadcza on z jednej strony wielorakich ograniczeń, z drugiej strony czuje się nieograniczony w swoich pragnieniach i powołany do wyższego życia. Przyciągany wielu pojętami musi wciąż wybierać między nimi i wyrzekać się niektórych. Co więcej, będąc słabym i grzesznym, nierzadko czyni to, czego nie chce, nie zaś to, co chciałby czynić. Stąd cierpi rozdarcie w samym sobie, z czego z kolei tyle i tak wielkich rozdźwięków rodzi się w społeczeństwie» [Sobór Watykański II, *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym Gaudium et spes*, nr 10: AAS 58(1966) 1032]”¹¹³.

Zastanawiamy się, co Chrystus nam daje, czym nas ubogaca?

Największą wartością, pochodzącą od Syna Bożego, jest objawienie Boże, nieustanna mowa Boga w naszych sumieniach. Chrystus powołuje do wiary łaską i zdolnością naszej woli.

Bogactwo Chrystusa zawiera się w Jego mocy, jest Zbawicielem, uwalnia człowieka od grzechu mocą męki, śmierci i zmartwychwstania. Moc takiego zbawienia obejmuje każdego człowieka i dzięki temu każdy z nas może być przedstawiany Bogu Ojcu jako dziecko Boże,

---

113 Jan Paweł II, enc. *Redemptor hominis*, dz. cyt., s. 36.

a skutki tego dziecięstwa opisał św. Paweł: „Umiłowani, obecnie jesteśmy dziećmi Bożymi, ale jeszcze się nie ujawniło, czym będziemy. Wiemy, że gdy się objawi, będziemy do Niego podobni” (1J 3, 2). To ujawnienie może dokonywać się już tutaj w czasie doczesnego życia. Przykładem są wszyscy święci i błogosławieni, oni wypełnili zaproszenie Chrystusa do współdziałania w dobrym, w okazywaniu miłości bliźniemu, tu i teraz.

Święty Jan Paweł II podpowiada: „I dlatego właśnie Chrystus-Odkupiciel, jak to już zostało powiedziane, «objawia w pełni człowieka samemu człowiekowi». To jest ów – jeśli tak wolno się wyrazić – ludzki wymiar Tajemnicy Odkupienia. Człowiek odnajduje w nim swoją właściwą wielkość, godność i wartość swego człowieczeństwa”¹¹⁴.

Tyle mamy wartości duchowych, zbawiających, wpływających na życie ludzkie, na politykę, na relacje między państwami, na życie gospodarcze, naukowe, społeczne narodowe. Bogactwo objawienia Bożego w Chrystusie służy człowiekowi wtedy i tylko wtedy, kiedy człowiek postępuje godnie, zachowuje przykazania Boże i przykazanie miłości.

2. Dramat ludzki nadal trwa

Dramat ludzki nadal trwa, o tym dramacie opowiada pierwsze czytanie z Księgi proroka Amosa. Są tam wymienione ludzkie postawy pełne przewrotności, dumy, materializmu i obojętności wobec bliźniego. „Beztroska na Syjonie” (por. Am 6, 1) – odnosi się do ludzi obojętnych na losy narodu, „dufnym na górze Samarii” (por. Am 6, 1) – odnosi się do ludzi odrzucających wiarę chrześcijańską na korzyść fałszywych wiar wymyślonych dla własnego interesu. „Leżą na łożach z kości słoniowej i wylegają się na dywanach, jedzą jagnięta z trzody i cielęta ze środka

---

114 Tamże, s. 24.

obory” (Am 6, 4) – odnosi się do ludzi korzystających z wszelkich radości, uciech, beztroskich zabaw, bez refleksji nad życiem duchowym, a w konsekwencji nad życiem wiecznym. „Fałszywie śpiewają przy dźwiękach harfy” (Am 6, 5a) – odnosi się do ludzi beztroskich, działających bez odpowiedzialności za siebie i bliźnich. „Piją czasami wino” (Am 6, 6a) – odnosi się do nadużywających alkoholu, pijaków i alkoholików, marnujących ludzką godność i godność dziecka Bożego. „Najlepszym olejkiem się namaszczają” (Am 6, 6b) – odnosi się do ludzi dbających nadmiernie o swój wygląd, o swoje zdrowie, ukrywających swój wiek. „Nic się nie martwią upadkiem domu Józefa” (Am 6, 6b) – dotyczy ludzi obojętnych na życie społeczne, na historię narodu i przyszłość wszystkich narodów świata, ludzi niedbających o ekologię, o zasoby naturalne, które są przeznaczone dla wszystkich pokoleń ludzkich.

Ostatni werset: „Dlatego teraz ich poprowadzę na czele wygnańców, a zniknie krzykliwe grono hulaków” (Am 6, 7) – odnosi się do wszechwiedzy i wszechmocy Boga, do Jego obecności w ludzkim świecie i do Bożej sprawiedliwości, która widzi myśli, zamiary i czyny każdego z nas, każdego z ludzi.

3. Porady św. Pawła

Dzisiaj św. Paweł udziela porad bardzo konkretnych: „Ty, o człowiecze Boży, podążaj za sprawiedliwością, pobożnością, wiarą, miłością, wytrwałością, łagodnością” (1 Tm 6, 11). Takie mają być przymioty chrześcijanina. Takie przymioty i takie działania gwarantują królestwo niebieskie, gwarantują zbawienie razem z łaską Bożą.

Święty Paweł zachęca nas do duchowej walki o zbawienie zawarte w wierze i zaufaniu do nauki Chrystusa: „Walcz w dobrych zawodach o wiarę, zdobądź życie wieczne: do niego zostałeś powołany i o nim złożyłeś dobre wyznanie wobec wielu świadków” (1 Tm 6, 12). Z tego

wynika, że nasze życie jest walką duchową o wartości nieba, życia wiecznego i łączności z Bogiem przez wiarę.

4. Przypowieść o bogaczu i żebraku

W przypowieści o bogaczu i żebraku Chrystus naucza nas o rzeczach ostatecznych, do nich należą, jak mówi Katechizm: 1. Śmierć, 2. Sąd Boży, 3. Niebo albo piekło. W takich kategoriach wartości rozgrywa się nasze życie. Prawdą jest, że kiedyś usłyszymy: „Zdaj sprawę z twego zarządu” (por. Łk 16, 2), oznacza to także prawdę o duszy ludzkiej, której przysługuje nieśmiertelność.

5. Tajemnica wiary

Tajemnica wiary zawarta jest w przewidywaniu Boga na temat zbawienia, jest to postawiona wątpliwość w inteligencję ludzką, która nie potrafi odczytywać znaków czasu i znaków własnego ludzkiego życia. Znakiem ostatecznym jest Jezus Chrystus Zbawiciel świata, o Nim mowa w ostatnim wersecie Ewangelii: „Jeśli Mojżesza i Proroków nie słuchają, to choćby kto z umarłych powstał, nie uwierzą” (por. Łk 16, 31).

Chrystus zmartwychwstał, o tym świadczą Pisma i Apostołowie i inni ówczesni świadkowie. Część ludzi przyjmuje wiarę, która jest Objawiona, udokumentowana, jest propozycją wobec wolnej woli ludzkiej i jest do zaakceptowania we wszystkich filozofiach (antropologiach) rozpoznawanych na tej ziemi.

6. Z nauczania papieskiego

„Być Kościołem znaczy być Ludem Bożym, zgodnie z wielkim planem miłości Ojca. Oznacza to być zaczynem Bożym pośród ludzkości. Czyli głosić i nieść zbawienie Boże w ten nasz świat, który często jest

zagubiony, potrzebuje odpowiedzi dodającej odwagi, dającej nadzieję, dodającej siły w drodze”¹¹⁵.

7. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 146

„Bóg wiary dochowuje na wieki,
uciśnionym wymierza sprawiedliwość,
chlebem karmi głodnych,
wypuszcza na wolność uwięzionych.
Pan przywraca wzrok ociemniałym,
Pan dźwiga poniżonych.
Pan kocha sprawiedliwych,
Pan strzeże przybyszów.
Ochrania sierotę i wdowę,
lecz występnych kieruje na bezdroża.
Pan króluje na wieki,
Bóg twój, Syjonie, przez pokolenia”

---

115 Franciszek, adh. *Evangelii gaudium*, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2013, s. 85.

XXVII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Ha 1, 2-3; 2, 2-4; Ps 95 (94), 1-2. 6-7ab. 7c-9; 2 Tm 1, 6-8. 13-14;
1 P 1, 25; Łk 17, 5-10.

I CZYTANIE (Ha 1, 2-3; 2, 2-4)

Dokądże, Panie, wzywać Cię będę, a Ty nie wysłuchujesz? Wołać będę ku Tobie: „Krzywda mi się dzieje”, a Ty nie pomagasz? Czemu każesz mi patrzeć na nieprawość i na zło spoglądasz bezczynnie? Oto ucisk i przemoc przede mną, powstają spory, wybuchają waśnie. [...]

I odpowiedział Pan tymi słowami: „Zapisz widzenie, na tablicach wyryj, by można było łatwo je odczytać. Jest to widzenie na czas oznaczony, lecz wypełnienie jego niechybnie nastąpi; a jeśli się opóźnia, ty go oczekuj, bo w krótkim czasie przyjdzie niezawodnie. Oto zginie ten, co jest ducha nieprawego, a sprawiedliwy żyć będzie dzięki swej wierności”.

PSALM RESPONSORIJNY (Ps 95 (94), 1-2. 6-7ab. 7c-9)

REFREN: Słyszac głos Pana, serc nie zatwardzajcie.

Przyjdźcie, radośnie śpiewajmy Panu,
wznośmy okrzyki ku chwale Opoki naszego zbawienia.
Stańmy przed obliczem Jego z uwielbieniem,
radośnie śpiewajmy Mu pieśni. [...]

Przyjdźcie, uwielbiajmy Go, padając na twarze,
zegnijmy kolana przed Panem, który nas stworzył.
Albowiem On jest naszym Bogiem,
a my ludem Jego pastwiska i owcami w Jego ręku. [...]

Obyście dzisiaj usłyszeli głos Jego
„Niech nie twardnieją wasze serca jak w Meriba,
jak na pustyni w dniu Massa,
gdzie Mnie kusili wasi ojcowie,
doświadczali Mnie, choć widzieli moje dzieła”.

II CZYTANIE (2 Tm 1, 6-8. 13-14)

Najdroższy: Przypominam ci, abyś rozpałił na nowo charyzmat Boży, który jest w tobie przez włożenie moich rąk. Albowiem nie dał nam Bóg ducha bojaźni, ale mocy i miłości, i trzeźwego myślenia. Nie wstydz się zatem świadectwa Pana naszego ani mnie, Jego więźnia, lecz weź udział w trudach i przeciwnościach znoszonych dla Ewangelii według danej mocy Boga. [...]

Zdrowe zasady, któreś posłyszał ode mnie, miej za wzorzec w wierze i miłości w Chrystusie Jezusie. Dobrego depozytu strzeż z pomocą Ducha Świętego, który w nas mieszka.

AKLAMACJA (1 P 1, 25)

Słowo Pana trwa na wieki,
to słowo ogłoszono wam jako Dobrą Nowinę.

EWANGELIA (Łk 17, 5-10)

Apostołowie prosili Pana: „Przymnóż nam wiary”. Pan rzekł: „Gdybyście mieli wiarę jak ziarnko gorczycy, powiedzielibyście tej morwie: «Wyrwij się z korzeniem i przesadź się w morze», a byłaby wam posłuszna.

Kto z was, mając sługę, który orze lub pasie, powie mu, gdy on wróci z pola: «Pójdź i siądź do stołu»? Czy nie powie mu raczej: «Przygotuj mi wieczerzę, przepasz się i usługuj mi, aż zjem i napiję się, a potem ty będziesz jadł i pił?» Czy dziękuje słudze za to, że wykonał to, co mu polecono?

Tak mówcie i wy, gdy uczynicie wszystko, co wam polecono:
«Słudzy nieużyteczni jesteśmy; wykonaliśmy to, co powinniśmy
wykonać».

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Słowo Pana trwa na wieki, to słowo ogłoszono wam jako Dobrą Nowinę”
(1 P 1, 25).

Słowo Pana trwa na wieki, ponieważ pochodzi od Boga. Jest to nauka zawarta w przykazaniach Bożych i w przykazaniu miłości. Słowo Pana ma nam pomagać w zrozumieniu tajemnic świata i tajemnic naszego życia, aby ono stało się dobre, Bogu i ludziom przyjemne.

List do Rzymian poucza: „A zatem proszę was, bracia, przez miłosierdzie Boże, abyście dali ciała swoje na ofiarę żywą, świętą, Bogu przyjemną, jako wyraz waszej rozumnej służby Bożej. Nie bierzcie więc wzoru z tego świata, lecz przemieniajcie się przez odnawianie umysłu, abyście umieli rozpoznać, jaka jest wola Boża: co jest dobre, co Bogu przyjemne i co doskonałe” (Rz 12, 1-2).

Słowo Pana jest Dobrą Nowiną, na którą czekali przez wieki Izraelici, na którą czeka każdy człowiek, a którą w sposób doskonały wypełnił Jezus Chrystus. To On jest tą Dobrą Nowiną, On zniszczył grzech ludzki, dokonał odkupienia i ponownie pojednał ludzkość z Bogiem Ojcem.

Dobra Nowina odnosi się do wszystkich ludzi dobrej woli, którzy poszukują woli i obecności Boga, którzy pragną prowadzić życie doczesne w taki sposób, aby zapewnić sobie królestwo niebieskie.

Dobra Nowina pociesza nas w każdym utrapieniu, w czasie wojny, niedostatku, w czasie choroby, pod koniec życia, w czasie umierania.

Szanujemy tę Dobrą Nowinę, szanujemy naszą wiarę i jej Autora, Który przez śmierć i zmartwychwstanie swoje świat odkupił raczył¹¹⁶.

---

116 Droga krzyżowa, Stacja I: Pan Jezus na śmierć skazany. „Kłaniamy Ci się Panie Jezu Chryste i błogosławimy Tobie, żeś przez krzyż i mękę swoją świat odkupił raczył”.

2. „Dokądże, Panie, wzywać Cię będę” (Ha 1, 2)

Na Dobrą Nowinę ze strony Pana Boga, ze strony Zbawiciela Jezusa Chrystusa musimy odpowiedzieć, jako wierzący i uznający we wszystkim autorytet Boga. Pierwszym zadaniem będzie modlitwa. Prorok Habakuk¹¹⁷ podpowiada nam, od jakich nieszczęść interwencja Boża może nas uchronić. „«Krzywda mi się dzieje», a Ty nie pomagasz? Czemu każesz mi patrzeć na nieprawość i na zło spoglądasz bezczynnie? Oto ucisk i przemoc przede mną, powstają spory, wybuchają waśnie” (por. Ha 1, 2-3).

Prorok Habakuk zapewnia także o Bożej sprawiedliwości, która niechybnie nadejdzie, nawet za czasów doczesnego życia. „Bo w krótkim czasie przyjdzie niezawodnie. Oto zginie ten, co jest ducha nieprawego, a sprawiedliwy żyć będzie dzięki swej wierności” (Ha 2, 4).

Życie wiarą, respektowanie nakazów religijnych, życie moralne jest zadaniem chrześcijanina. Wartości moralne, a także duchowe powodują inne spojrzenie na życie doczesne, nie jest ono tylko pasmem problemów, trudności i cierpień, ale służy do osiągnięcia dobra tak doczesnego, jak i wiecznego.

Wzywanie Boga, przez modlitwę i dobre czyny na rzecz bliźniego powoduje zmianę naszej mentalności, jesteśmy bardziej zdeterminowani do czynienia dobra. Jesteśmy, przez wiarę, zapewniani o życiu wiecznym. niesprawiedliwość doczesna, która nas dotyka, będzie w rękach Boga, Który jest sprawiedliwy i zarazem miłosierny.

---

117 „Habakuk – jeden z proroków mniejszych Starego Testamentu, uważany za autora Księgi Habakuka. Jego imię w języku akadyjskim oznacza nazwę rośliny (hambakuku), a w hebrajskim serdeczny uścisk (objęcie). Habakuk był prorokiem, który przepowiedział unicestwienie Ziemi”. *Habakuk*, [online:] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Habakuk> [dostęp: 27.09.2022].

3. „Abyś rozpałił na nowo charyzmat Boży” (2 Tm 1, 6b)

Przyglądamy się naszemu życiu i życiu naszych najbliższych. Nieustannie robimy rachunki sumienia. W tych rozważaniach trzeba rozpoznać Boga i Bogu podziękować za nasze zdolności, umiejętności, za naszą zaradność, za postęp naukowy, za dobro społeczne, które pozwala nam żyć na poziomie właściwym i godnym, stosownie do ludzkiej inteligencji. Inne stworzenia nie otrzymały tak wiele jak człowiek. Święty Paweł w 2 Liście do Tymoteusza o tym zaświadcza: „Albowiem nie dał nam Bóg ducha bojaźni, ale mocy i miłości, i trzeźwego myślenia” (2 Tm 1, 7). Za tym trzeźwym myśleniem kryje się także postawa miłości wobec Boga i bliźniego. Życie doczesne ma swój naturalny koniec, trzeba zatem myśleć „trzeźwo”, tu i teraz być dobrym. Na takim zaufaniu do Boga i do siebie samego można budować teraźniejszość i przyszłość. W dobrym moralnym życiu nic nie ginie, przeciwnie, takie dobre życie gwarantuje dobry stan naszych sumień, gwarantuje pokój osobisty i społeczny.

Obserwujemy to, co dzieje się z innymi narodami, które weszły na szlak wojenny, to prowadzi do strasznych zniszczeń, do strachu dla całego świata, prowadzi do braków podstawowych produktów, nie rozwiązuje sporów ani wątpliwości. Agresja budzi agresję, produkcja zbrojeniowa prowadzi do jeszcze większej produkcji środków zniszczenia. Zamarła sprawiedliwość, zamarł pokój, wszyscy cierpią wobec eskalacji wojny. Ludzie zapominają o swojej godności dziecka Bożego. Od św. Pawła słyszymy wezwanie: „Dobrego depozytu strzeż z pomocą Ducha Świętego, który w nas mieszka” (2 Tm 1, 14).

4. „Przymnóż nam wiary” (Łk 17, 5b)

Aktualne jest dzisiaj wołanie: „Przymnóż nam wiary” (Łk 17, 5b), wołanie niezbędne, aby odnowić ducha wiary, miłości i nadziei. Chrystus

natomiast upomina się nawet o minimalną wiarę: „Gdybyście mieli wiarę jak ziarnko gorczycy” (por. 17, 6b), to wszystkie pragnienia i wszystkie wołania o dobro, o pokój, o miłość pomiędzy narodami spełniłyby się.

Drugim wołaniem i wskazaniem dla nas płynącym od Chrystusa jest pokora, postawa zrozumienia dla bytów rozumnych, doczesnych, jakimi my jesteśmy.

„Słudzy nieużyteczni jesteśmy; wykonaliśmy to, co powinniśmy wykonać” (por. Łk 17, 10) – tak mamy się modlić i dziękować Bogu za doczesne i wieczne życie.

Z braku pokory wobec Boga i ludzi przychodzi postawa arogancji, nienawiści i obojętności. Człowiek uważa, że sam może i powinien kierować się własnym interesem spraw, bez względu na przykazania Boże ani też na przykazanie miłości. We współczesnym świecie, w Europie, wobec kryzysu wiary powstaje wielkie pole do ponownej chrystianizacji, do ponownego działania misyjnego. Okazuje się, że bez Boga nie udaje się stworzyć doskonałego szczęścia. Zawodzi człowiek wychowany bez wartości tak humanitarnych, jak i religijnych.

5. Z nauczania papieskiego

„Ten właściwy sposób służenia czyni posługującego pokornym. Nie wynosi się on nad drugiego, jakkolwiek nędzna byłaby w danym momencie jego sytuacja. Chrystus zajął ostatnie miejsce na świecie – krzyż – i właśnie z tą radykalną pokorą odkupił nas i nieustannie nam pomaga. Kto pomaga, dostrzega, że właśnie w ten sposób i jemu jest udzielana pomoc; nie jest jego zasługą, ani tytułem do chluby fakt, że może pomagać. To zadanie jest łaską. Im bardziej ktoś angażuje się na rzecz

innych, tym bardziej zrozumie i przyjmie słowo Chrystusa: «Słudzy nieużyteczni jesteśmy» (Łk 17, 10)¹¹⁸.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 95

„Przyjdźcie, radośnie śpiewajmy Panu,
wznośmy okrzyki ku chwale Opoki naszego zbawienia.
Stańmy przed obliczem Jego z uwielbieniem,
radośnie śpiewajmy Mu pieśni.
Przyjdźcie, uwielbiajmy Go, padając na twarze,
zegnijmy kolana przed Panem, który nas stworzył.
Albowiem On jest naszym Bogiem,
a my ludem Jego pastwiska i owcami w Jego ręku”.

---

118 Benedykt XVI, enc. *Deus caritas est*, dz. cyt., s. 62-63.

XXVIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

2 Krl 5, 14-17; Ps 98, 1. 2-3ab. 3cd-4; 2 Tm 2, 8-13; 1 Tes 5, 18;
Łk 17, 11-19.

I CZYTANIE (2 Krl 5, 14-17)

Wódz syryjski Naaman, który był trędowaty, zanurzył się siedem razy w Jordanie według słowa proroka Elizeusza, a ciało jego na powrót stało się jak ciało małego dziecka i został oczyszczony.

Wtedy wrócił do męża Bożego z całym orszakiem, wszedł i stanął przed nim, mówiąc: „Oto przekonałem się, że na całej ziemi nie ma Boga poza Izraelem. A teraz zechciej przyjąć dar wdzięczności od twego sługi”. On zaś odpowiedział: „Na życie Pana, przed którego obliczem stoję, nie wezmę!”. Tamten nalegał na niego, aby przyjął, lecz on odmówił. Wtedy Naaman rzekł: „Jeśli już nie chcesz, to niechże dadzą twemu słudze tyle ziemi, ile para mułów unieść może, ponieważ odtąd twój sługa nie będzie składał ofiary całopalnej ani ofiary krwawej innym bogom, jak tylko Panu”.

PSALM RESPONSORYJNY (Ps 98, 1. 2-3ab. 3cd-4)

REFREN: Pan Bóg okazał ludom swe zbawienie.

Śpiewajcie Panu pieśń nową,
albowiem uczynił cuda.

Zwycięstwo Mu zgotowała Jego prawica
i święte ramię Jego.

Pan okazał swoje zbawienie,
na oczach pogan objawił swoją sprawiedliwość.

Wspomnił na dobroć i na wierność swoją
dla domu Izraela.

Ujrzały wszystkie krańce ziemi
zbawienie Boga naszego.

Wołaj z radości na cześć Pana, cała ziemia,
cieszcie się, weselcie i grajcie.

DRUGIE CZYTANIE (2 Tm 2, 8-13)

Najmilszy: Pamiętaj na Jezusa Chrystusa, potomka Dawida. On według Ewangelii mojej powstał z martwych. Dla niej znoszę niedolę aż do więzów jak złoczyńca; ale słowo Boże nie uległo skrępowaniu. Dlatego znoszę wszystko przez wzgląd na wybranych, aby i oni dostąpili zbawienia w Chrystusie Jezusie razem z wieczną chwałą.

Nauka to zasługująca na wiarę: Jeżeliśmy bowiem z Nim współumarli, współ z Nim i żyć będziemy. Jeśli trwamy w cierpliwości, współ z Nim też królować będziemy. Jeśli się będziemy Go zapierali, to i On nas się zaprze. Jeśli my odmawiamy wierności, On wiary docho-
wuje, bo nie może się zaprzeć siebie samego.

AKLAMACJA (1 Tes 5, 18)

Za wszystko dziękujcie Bogu,
taka jest bowiem wola Boża względem was w Jezusie Chrystusie.

EWANGELIA (Łk 17, 11-19)

Stało się, że Jezus zmierzając do Jerozolimy przechodził przez pogranicze Samarii i Galilei. Gdy wchodził do pewnej wsi, wyszło naprzeciw Niego dziesięciu trędowatych. Zatrzymali się z daleka i głośno zawołali: „Jezusie, Mistrzu, ulituj się nad nami”. Na ich widok rzekł do nich: „Idźcie, pokażcie się kapłanom”. A gdy szli, zostali oczyszczeni.

Wtedy jeden z nich widząc, że jest uzdrowiony, wrócił chwaląc Boga donośnym głosem, upadł na twarz do nóg Jego i dziękował Mu. A był to Samarytanin.

Jezus zaś rzekł: „Czy nie dziesięciu zostało oczyszczonych? Gdzie jest dziewięciu? Żaden się nie znalazł, który by wrócił i oddał chwałę Bogu, tylko ten cudzoziemiec?”. Do niego zaś rzekł: „Wstań, idź, twoja wiara cię uzdrowiła”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Za wszystko dziękujcie Bogu, taka jest bowiem wola Boża względem was w Jezusie Chrystusie” (1 Tes 5, 18).

Czytania dzisiejszej niedzieli skłaniają nas do moralnego obowiązku dziękowania Bogu za wszystkie dary, które otrzymujemy od Opatrzności Bożej. Pierwszym i podstawowym darem Bożym jest życie. Żyjemy dzięki woli Bożej wyrażonej w dziele stworzenia, albowiem należymy do świata naturalnego, nasze życie trwa kilkadziesiąt lat i kończy się śmiercią. Umieramy tak jak wszystkie organizmy żywe. Wystarczy spojrzeć na rośliny, drzewa, na życie zwierząt. Cykl życia rozpoczyna się poczęciem, potem następuje rozwój, następnie wiek dojrzały, starzenie się i śmierć. Tylko śmierć ciała dotyczy ludzi, bowiem mamy od Boga następny wielki dar, mamy duszę nieśmiertelną, która z łaską Bożą podąża na sąd ostateczny i do królestwa niebieskiego.

Do wielkich darów Bożych należy zaliczyć ludzką inteligencję, dar wolnej woli, dar świadomości na temat naszej egzystencji, tzw. samoświadomość. Wiemy, że istniejemy, wiemy, że czas naszego życia z biegiem lat upływa. Dar wolnej woli uzdalnia nas do świadomych i wolnych czynów w zakresie myślenia, analizowania i wybierania danych opcji życiowych. Ten wielki dar wolności zawiera w sobie wartość odpowiedzialności za nasze czyny, z tego wypływa wartość i znaczenie naszego człowieczeństwa¹¹⁹.

---

119 Por. C. Bartnik, *Personalizm teologiczny według kardynała Karola Wojtyły*, „Zeszyty Naukowe KUL” 1979 nr 1-3, s. 51-60. J. Galarowicz, *Spór o człowieka a personalizm Karola Wojtyły*, w: *Servo veritatis. Materiały międzynarodowej konferencji dla uczczenia 25-lecia pontyfikatu Jego Świątobliwości Jana Pawła II, Uniwersytet Jagielloński, 9-11 października 2003 r.*, red. S. Koperek, S. Szczur, Wydawnictwo Naukowe PAT, Kraków 2003, s. 389-404.

Dziękczynienie Bogu za dar życia jest obowiązkiem a zarazem radością wyrażaną przez wiarę. Mamy świadomość godności dzieci Bożych, świadomość dialogu z Bogiem. Jest to dialog przez rzeczy stworzone, dziękujemy Bogu za materialne warunki istnienia na ziemi. Jest też dialog duchowy, wyrażany przez modlitwę, kontemplację, poprzez czynione dobro moralne. W tym dialogu duchowym ważną rolę odgrywają sakramenty święte, czyli znaki obecności Boga dla dobra człowieka. Pod znakiem sakramentu mieszczą się także obowiązki podejmowane, aby głosić prawdę o obecności i o działaniu Boga na ziemi, a szczególnie o Jego działaniu w naszym życiu.

2. „Oto przekonałem się, że na całej ziemi nie ma Boga poza Izraelem” (por. 2 Krl 5, 15)

Przykład życia, wiary i zmiany religii opisany jest, a nam dzisiaj przedstawiany, w II Księdze Królewskiej Starego Testamentu. Dumny wódz syryjski Naaman zachorował na nieuleczalny trąd. Za przyczyną proroka Elizeusza skorzystał z cudu uzdrowienia, potrzebne było jego zaufanie w Boga Jedyneho wyznawanego w tradycji judaistycznej.

Podziwiamy reakcję wodza syryjskiego Naamana, okazał wielką wdzięczność Bogu, zobowiązał się do nowego kultu: „Odtąd twój sługa nie będzie składał ofiary całopalnej ani ofiary krwawej innym bogom, jak tylko Panu” (por. 2 Krl 5, 17).

Podziwiamy także wiarę i pokorę proroka Elizeusza, nie przywłaszczył on sobie mocy dokonanego cudu, a całą wdzięczność skierował na rzecz mocy Boga. „Na życie Pana, przed którego obliczem stoję, nie wezmę!” (por. 2 Krl 5, 16) – nie chciał żadnego podarunku od uzdrowionego. Prorok Elizeusz wyznał głęboką wiarę i świadomość, że każdy człowiek stoi przed obliczem Pana.

3. „Pamiętaj na Jezusa Chrystusa” (por. 2 Tm 2, 8)

W Liście Drugim do Tymoteusza św. Paweł z pokorą wyznaje swoją wiarę i wiedzę na temat Syna Bożego Jezusa Chrystusa – mówi: „Pamiętaj na Jezusa Chrystusa” (por. 2 Tm 2, 8). Obowiązkiem apostołów było głoszenie Chrystusa zmartwychwstałego, oni byli świadkami nauczania, świadkami męki, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa, oni mieli nakaz misyjny: „Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu” (Mk 16, 15). Apostołowie i uczniowie byli bezpieczni: „A takie znaki będą towarzyszyć tym, którzy uwierzą: w moim imieniu będą wypędzać demony, będą mówić nowymi językami; Będą brać węże, a choćby wypili coś śmiertcionośnego, nie zaszkodzi im; na chorych będą kłaść ręce, a ci odzyskają zdrowie” (Mk 16, 17-18).

Ani apostołowie, ani św. Paweł nie przypisywali sobie mocy Bożej, mocy czynienia cudów we własnym imieniu. Święty Paweł, mówiąc o „mojej Ewangelii”, miał na myśli swoje głębokie przekonanie w jedyną Ewangelię, jedyną Dobrą Nowinę, w Ewangelię Jezusa Chrystusa.

Podobnie zachował się św. Piotr w zdarzeniu uzdrowienia opisanego przez Dzieje Apostolskie. „«Nie mam srebra ani złota – powiedział Piotr – ale co mam, to ci daję: w imię Jezusa Chrystusa Nazarejczyka, chodź!» i ujawszy go za prawą rękę, podniósł go. A on natychmiast odzyskał władzę w nogach i stopach” (Dz 3, 6-7).

Reakcja uzdrowionego była podobna do wodza syryjskiego ze Starego Testamentu: „Zerwał się i stanął na nogach, i chodził, i wszedł z nimi do świątyni, chodząc, skacząc i wielbiąc Boga” (Dz 3, 8).

Powinniśmy brać przykład z reakcji apostołów. Najpierw powinniśmy mieć świadomość obecności Boga w naszym życiu, powinniśmy dziękować Bogu za wszystkie dary naturalne i nadnaturalne, do których należy Objawienie Boże. A jeśli uzyskujemy jakieś uzdrowienie fizyczne, duchowe tak dla nas, jak i dla naszych bliskich, należy wyznać wiarę w Boga, w sposób szczery, wdzięczny i chwalebny.

Święty Paweł uświadamia nam następną prawdę, ukazuje kolejne stopnie wtajemniczenia w naturę Boga i Jego miłość do człowieka: „Nauka to zasługująca na wiarę: Jeżeliśmy bowiem z Nim współumarli, wspólnie z Nim i żyć będziemy” (2 Tm 2, 11). Jest jeszcze dalsza perspektywa: „Jeśli trwamy w cierpliwości, wspólnie z Nim też królować będziemy” (2 Tm 2, 12ab).

Cierpliwość w sprawach wiary odnosi się do skończoności naszego czasu na ziemi, cierpliwość gwarantuje wielką nagrodę, cierpliwość jest znakiem zaufania Bogu w każdej sytuacji życiowej.

4. „Jezusie, Mistrzu, ulituj się nad nami” (Łk 17, 13b)

Dziesięciu trędowatych w Ewangelii wołało: „Jezusie, Mistrzu, ulituj się nad nami” (Łk 17, 13b). Oni mieli zaufanie w moc Syna Bożego, ponieważ słyszeli o wcześniejszych cudach uzdrowień z ręki Jezusa. Wołali z daleka, bo trędowatym w owym czasie nie wolno się było zbliżać do zdrowych ludzi. Zostali uzdrowieni wszyscy, a tylko jeden zdobył się na powrót i podziękowania. Reakcja Chrystusa była pełna pokory i miłości. Pochwalił tego, który podziękował i nie odwołał uzdrowienia niewdzięcznikom.

Z tej wymownej sceny uzdrowienia trędowatych płynie nauka. Należy zwracać się do Boga z wdzięcznością, należy dziękować za wszelkie uzdrowienia. Poprzez sakrament spowiedzi uzyskujemy uzdrowienie duszy a nasza mentalność poszerza się, doceniamy życie duchowe, doceniamy wiarę, doceniamy miłosierdzie Boże.

5. Z nauczania papieskiego

„Wiara rodzi się w spotkaniu z Bogiem żywym, który nas wzywa i ukazuje nam swoją miłość, miłość nas uprzedzającą, na której możemy się oprzeć, by trwać niezłomnie i budować życie. Przemienieni przez tę

miłość, otrzymujemy nowe oczy, doświadczamy, że jest w niej zawarta wielka obietnica pełni i kierujemy spojrzenie w przyszłość”¹²⁰.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 98

„Ujrzały wszystkie krańce ziemi
zbawienie Boga naszego.
Wołaj z radości na cześć Pana, cała ziemi,
cieszcie się, weselcie i grajcie”.

---

120 Franciszek, enc. *Lumen Fidei*..., dz. cyt., s. 8.

XXIX NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

Wj 17, 8-13; Ps 121 (120), 1b-2. 3-4. 5-6. 7-8; 2 Tm 3, 14 – 4, 2;
por. Hbr 4, 12; Łk 18, 1-8.

I CZYTANIE (Wj 17, 8-13)

Amalekici przybyli, aby walczyć z Izraelitami w Refidim. Mojżesz powiedział wtedy do Jozuego: «Wybierz sobie mężów i wyrusz z nimi do walki z Amalekitami. Ja jutro stanę na szczycie góry z laską Bożą w rękę». Jozue spełnił polecenie Mojżesza i wyruszył do walki z Amalekitami. Mojżesz, Aaron i Chur wyszli na szczyt góry. Jak długo Mojżesz trzymał ręce podniesione do góry, Izrael miał przewagę. Gdy zaś ręce opuszczał, miał przewagę Amalekita. Gdy zdrętwiały Mojżeszowi ręce, wzięli kamień i położyli pod niego, i usiadł na nim. Aaron zaś i Chur podparli jego ręce, jeden z tej, a drugi z tamtej strony. W ten sposób aż do zachodu słońca były ręce jego stale wzniesione wysoko. I tak pokonał Jozue Amaleka i jego lud ostrzem miecza.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 121 (120), 1b-2. 3-4. 5-6. 7-8)

REFREN: Naszą pomocą jest Zbawiciel świata.

Wznoszę swe oczy ku górom:
skąd nadejść ma dla mnie pomoc?
Pomoc moja od Pana,
który stworzył niebo i ziemię.

On nie pozwoli, by potknęła się twa noga,
ani się nie zdrzemnie Ten, który ciebie strzeże.
Nie zdrzemnie się ani nie zaśnie
Ten, który czuwa nad Izraelem.

Pan ciebie strzeże,
jest cieniem nad tobą,
stoi po twojej prawicy.
We dnie nie porazi cię słońce
ani księżyc wśród nocy.

Pan cię uchroni od zła wszelkiego,
ochroni twoją duszę.
Pan będzie czuwał nad twoim wyjściem i powrotem,
teraz i po wszystkie czasy.

II CZYTANIE (2 Tm 3, 14 – 4, 2)

Trwaj w tym, czego się nauczyłeś i co ci powierzono, bo wiesz, od kogo się nauczyłeś. Od lat bowiem niemowlęcych znasz Pisma święte, które mogą cię nauczyć mądrości wiodącej ku zbawieniu przez wiarę w Chrystusie Jezusie. Wszelkie Pismo jest przez Boga natchnione i pożyteczne do nauczania, do przekonywania, do poprawiania, do wychowania w sprawiedliwości – aby człowiek Boży był doskonały, przysposobiony do każdego dobrego czynu. Zaklinam cię na Boga i Chrystusa Jezusa, który będzie sądził żywych i umarłych, oraz na Jego pojawienie się i na Jego królestwo: głosź naukę, nastawaj w porę i nie w porę, wykazuj błąd, napominaj, podnoś na duchu z całą cierpliwością w każdym nauczaniu.

AKLAMACJA (por. Hbr 4, 12)

Żywe jest słowo Boże i skuteczne,
zdolne osądzić pragnienia i myśli serca.

EWANGELIA (Łk 18, 1-8)

Jezus opowiedział swoim uczniom przypowieść o tym, że zawsze powinni się modlić i nie ustawać: „W pewnym mieście żył sędzia, który

Boga się nie bał i nie liczył się z ludźmi. W tym samym mieście żyła wdowa, która przychodziła do niego z prośbą: «Obroń mnie przed moim przeciwnikiem!» Przez pewien czas nie chciał; lecz potem rzekł do siebie: «Chociaż Boga się nie boję ani z ludźmi się nie liczę, to jednak, ponieważ naprzykrza mi się ta wdowa, wezmę ją w obronę, żeby nie nachodziła mnie bez końca i nie zadręczała mnie». I Pan dodał: „Słuchajcie, co mówi ten niesprawiedliwy sędzia. A Bóg, czyż nie weźmie w obronę swoich wybranych, którzy dniem i nocą wołają do Niego, i czy będzie zwlekał w ich sprawie? Powiadam wam, że prędko weźmie ich w obronę. Czy jednak Syn Człowieczy znajdzie wiarę na ziemi, gdy przyjdzie?».

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Żywe jest słowo Boże i skuteczne, zdolne osądzić pragnienia i myśli serca” (por. Hbr 4, 12).

Każdej niedzieli otrzymujemy Słowo Boże, a nawet, jeśli uczestniczymy w codziennych Mszach Świętych, każdego dnia. Ponieważ Bóg jest z nami, On podtrzymuje nasze życie doczesne i kieruje nas do życia wiecznego. Wszystkie te działania pochodzą od Boga, który jest Duchem i duchowo może ogarniać całą ludzkość, tak doczesną jak i wieczną. Bóg obejmuje wszystkie pokolenia, nasze pokolenie także.

Skuteczność Słowa Bożego należy rozumieć, zakładając wszechmoc Bożą, Bóg wszystko widzi, wszystko wie, zna przeszłość, teraźniejszość i przyszłość. Tylko On może gwarantować, że Jego nauka nie zostanie zmarnowana przez człowieka.

Z naszej obserwacji siebie i innych wiemy, że nie wszyscy ochrzczeni słuchają Słowa Bożego, a wraz z dojściem do dojrzałości, dochodzą do używania wolnej woli i decydują się na życie wiarą, albo unikają wiary. Bóg szanuje decyzje człowieka, co więcej, jeśli się człowiek nawróci, to w każdym momencie może zwrócić się do miłosiernego Boga.

Katechizm Kościoła Katolickiego (211) stwierdza: „Imię Boże «Ja Jestem» lub «On Jest» wyraża wierność Boga, który mimo niewierności ludzkiego grzechu i kary, na jaką człowiek zasługuje, zachowuje «swą łaskę w tysiączne pokolenie» (Wj 34, 7). Bóg objawia, że jest «bogaty w miłosierdzie» (Ef 2, 4), aż do dania swojego jedyne Syna. Jezus, oddając swoje życie, by wyzwolić nas z grzechu, objawił, że On sam nosi imię Boże: «Gdy wywyższycie Syna Człowieczego, wtedy poznacie, że JA JESTEM» (J 8, 28)”.

Miłosierdzie Boże nie zmienia woli człowieka, jeśli nie chce on odpowiedzieć na Boże wezwanie, dlatego mówi się i naucza o Sądzie

Bożym, Sądzie Ostatecznym. Katechizm Kościoła Katolickiego (679) poucza: „Chrystus jest Panem życia wiecznego. Do Niego jako do Odkupiciela świata należy pełne prawo ostatecznego osądzenia czynów i serc ludzi. «Nabył» On to prawo przez swój Krzyż. W taki sposób Ojciec «cały sąd przekazał Synowi» (J 5, 22) (por. J 5, 27; Mt 25, 31; Dz 10, 42; 17, 31; 2 Tm 4, 1). Syn jednak nie przyszedł, by sądzić, ale by zbawić (por. J 3, 17) i dać życie, które jest w Nim (por. J 5, 26). Przez odrzucenie łaski w tym życiu każdy osądza już samego siebie (por. J 3, 18; 12, 48), otrzymuje według swoich uczynków (por. 1 Kor 3, 12-15) i może nawet potępić się na wieczność, odrzucając Ducha miłości (por. Mt 12, 32; Hbr 6, 4-6; 10, 26-31)”.

Z tego nauczania wynika, że kiedyś ostatecznie nastąpi weryfikacja ludzkich czynów ze sprawiedliwością i jednocześnie z miłosierdziem Bożym. Co, zatem mamy czynić, jeśli Bóg zna każdego, zna „myśli serca”?

2. „Mojżesz, Aaron i Chur wyszli na szczyt góry. Jak długo Mojżesz trzymał ręce podniesione do góry, Izrael miał przewagę” (por. Wj 17, 10-11)

Starotestamentalna Księga Wyjścia przedstawia scenę walki Izraelitów z Amalekitami: „Mojżesz, Aaron i Chur wyszli na szczyt góry. Jak długo Mojżesz trzymał ręce podniesione do góry, Izrael miał przewagę”. Trzeba zatem i nam trzymać „ręce w górze”, co oznacza, postawę nieustannej modlitwy, oddawanie chwały Bogu i proszenie Go o odpuszczenie naszych grzechów. Jest także ścieżka życia duchowego skierowana na naszych bliźnich. Chrystus powiedział: „Cokolwiek uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili” (Mt 25, 40). Wiemy, kto należy do tych „braci najmniejszych”, to są nasi bliźni, nasi domownicy, nasi współmałżonkowie, nasze rodziny, sąsiedzi i koledzy

z pracy. Wszyscy ci, którzy znaleźli się w jakiegokolwiek potrzebie, a my możemy im pomóc.

Walkę Izraelitów z Amalekitami możemy rozumieć jako wydarzenie historyczne, ale także jako alegorię¹²¹ naszej walki duchowej, walki o dobro w naszym osobistym życiu i w życiu społeczeństw. Moralnie nie walczy się bronią, ale modlitwą, miłosierdziem, przykładem, współczuciem, akceptacją i wszelkiego rodzaju pomocą. Pismo Święte nie prowokuje nas do prowadzenia wojen, sporów, do agresji i dominacji nad innymi, przeciwnie – Pismo Święte, czyli słowo Boga skierowane do nas, wskazuje na konieczność walki duchowej z samym sobą, aby być dobrym w oczach Bożych i ludzkich.

3. „Trwaj w tym, czego się nauczyłeś i co ci powierzono”
(por. 2 Tm 3, 14)

Wskazania św. Pawła dla Tymoteusza mogą być przyjęte również przez nas. „Trwaj w tym, czego się nauczyłeś i co ci powierzono”. Święty Paweł wskazuje na „Pisma święte, które mogą [cię] nauczyć mądrości wiodącej ku zbawieniu przez wiarę w Chrystusie Jezusie” (por. 2 Tm 3, 14b-15). W czasach apostołskich powstawał Nowy Testament, ale aby zrozumieć w pełni cały depozyt wiary, źródła wiary, należy odwoływać się także do Starego Testamentu. Do pomocy w poznaniu tajemnicy wiary mamy również Katechizm Kościoła katolickiego i Prawo kanoniczne. Kościół, zgodnie z nakazem misyjnym Chrystusa, przejął obowiązek głoszenia, rozkrzewiania, nauczania i rozwijania wiary wobec całego świata, wobec wszystkich ludów na całej ziemi. Ten nakaz brzmiał i nadal brzmi:

---

121 „Alegoryczna interpretacja Biblii, alegoreza – metoda hermeneutyczna polegająca na odkrywaniu w tekście biblijnym poziomu pozaliteralnego, mająca na celu pogłębianie chrześcijańskiego poznania i wiary oraz uobecnienie i aktualizację orędzia biblijnego”. *Alegoreza*, [online:] <https://sztetl.org.pl/pl/sloownik/alegoreza> [dostęp: 7.10.2022].

„Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu! Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony; a kto nie uwierzy, będzie potępiony” (Mk 16, 15-16).

Dalsze wskazania św. Pawła także odnoszą się do nas, ludzi wierzących: „Wszelkie Pismo jest przez Boga natchnione i pożyteczne do nauczania, do przekonywania, do poprawiania, do wychowania w sprawiedliwości – aby człowiek Boży był doskonały, przysposobiony do każdego dobrego czynu” (2 Tm 3, 16-17).

Nasze dobre czyny, pragnienia i plany powinny mieć zatem podkład ewangeliczny, powinny zawierać naukę Chrystusa podawaną przez Kościół. Wiara nasza powinna opierać się na wiedzy i zaufaniu. Wiedzę przekazuje Pismo Święte, a wiary poszukujemy w łasce Bożej skierowanej do każdego człowieka dobrej woli.

4. „Jezus opowiedział swoim uczniom przypowieść o tym, że zawsze powinni się modlić i nie ustawać” (por. Łk 18, 1)

„Jezus opowiedział swoim uczniom przypowieść o tym, że zawsze powinni się modlić i nie ustawać” – taką wskazówkę otrzymujemy z dzisiejszej Ewangelii. Słuchamy przypowieści o sędzi, który wykazał się przezornością, ale Chrystus pragnął pogłębić naszą wiarę, wiarę w Słowo Boże, wiarę w skuteczność modlitwy i wiarę w miłosiernego Boga, który nie będzie się kierował ludzkim naprzykrzaniem się, ale miłosierdziem wobec proszącego dziecka, albowiem dziećmi Boga jesteśmy. „Na dowód tego, że jesteście synami, Bóg wysłał do serc naszych Ducha Syna swego, który woła: Abba, Ojczy! A zatem nie jesteś już niewolnikiem, lecz synem. Jeżeli zaś synem, to i dziedzicem z woli Bożej” (Ga 4, 6-7).

5. Z nauczania papieskiego

„Pierwszą i najwspanialszą formą życia duchowego jest modlitwa. Kierując się tym przeświadczeniem, nauczyciele i przewodnicy duchowi często określają je jako życie modlitwy. Głównym sprawcą tego życia w nas, tak jak niegdyś w Chrystusie, jest Duch Święty. Wiemy, że w czasie swojej działalności mesjańskiej Chrystus wielokrotnie modlił się w samotności i całe dni spędzał na modlitwie (por. Łk 6, 12). Wybrał raczej do tego miejsca pustynne, sprzyjające rozmowie z Bogiem, której potrzebuje i pragnie każda dusza wrażliwa na tajemnicę Boskiej transcendencji (por. Mk 1, 35; Łk 5, 16)”¹²².

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 121

„Pan cię ochroni od zła wszelkiego,
ochroni twoją duszę.
Pan będzie czuwał nad twoim wyjściem i powrotem,
teraz i po wszystkie czasy”.

---

122 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta...*, dz. cyt., s. 592.

XXX NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Syr 35, 12-14. 16-18; Ps 34 (33), 2-3. 17-18. 19 i 23 (R.: por. 7a);
2 Tm 4, 6-9. 16-18; por. 2 Kor 5, 19; Łk 18, 9-14.

I CZYTANIE (Syr 35, 12-14. 16-18)

Pan jest sędzią, który nie ma względu na osoby. Nie będzie miał On względu na osobę przeciw biednemu, owszem, wysłucha prośby pokrzywdzonego. Nie zlekceważy błagania sieroty ani wdowy, kiedy się skarży. [...]

Kto służy Bogu, z upodobaniem zostanie przyjęty, a błaganie jego dosięgnie obłoków. Modlitwa pokornego przeniknie obłoki i nie dozna pociechy, zanim nie osiągnie celu. Nie odstąpi, aż wejrzy Najwyższy i ujmie się za sprawiedliwymi, i wyda słuszny wyrok.

PSALM RESPONSORIJNY (Ps 34 (33), 2-3. 17-18. 19 i 23 (R.: por. 7a))

REFREN: Biedak zawołał i Pan go wysłuchał.

Będę błogosławił Pana po wieczne czasy,

Jego chwała będzie zawsze na moich ustach.

Dusza moja chlubi się Panem,

niech słyszą to pokorni i niech się weselą. [...]

Pan zwraca swe oblicze przeciw zło czyniącym,
by pamięć o nich wymazać z ziemi.

Pan słyszy wołających o pomoc
i ratuje ich od wszelkiej udręki.

Pan jest blisko ludzi skruszonych w sercu,
ocala upadłych na duchu. [...]

Pan odkupi dusze sług swoich,
nie zazna kary, kto się do Niego ucieka.

II CZYTANIE (2 Tm 4, 6-9. 16-18)

Najdroższy: Krew moja już ma być wylana na ofiarę, a chwila mojej rozłąki nadeszła. W dobrych zawodach wystąpiłem, bieg ukończyłem, wiary ustrzegłem. Na ostatek odłożono dla mnie wieniec sprawiedliwości, który mi w owym dniu odda Pan, sprawiedliwy Sędzia, a nie tylko mnie, ale i wszystkim, którzy umiłowali pojawienie się Jego.

Pośpiesz się, by przybyć do mnie szybko. [...] W pierwszej mojej obronie nikt przy mnie nie stanął, ale wszyscy mnie opuścili: niech im to nie będzie policzone! Natomiast Pan stanął przy mnie i wzmocnił mnie, aby się przeze mnie dopełniło głoszenie Ewangelii i aby wszystkie narody je posłyszały; wyrwany też zostałem z paszczy lwa.

Wybawi mnie Pan od wszelkiego złego czynu i ocali mnie, przyjmując do swego królestwa niebieskiego; Jemu chwała na wieki wieków. Amen.

AKLAMACJA (por. 2 Kor 5, 19)

W Chrystusie Bóg pojednał świat z sobą,
nam zaś przekazał słowo jednania.

EWANGELIA (Łk 18, 9-14)

Jezus opowiedział niektórym, co dufni byli w siebie, że są sprawiedliwi, a innymi gardzili, tę przypowieść:

„Dwóch ludzi przyszło do świątyni, żeby się modlić, jeden faryzeusz, a drugi celnik. Faryzeusz stanął i tak w duszy się modlił: «Boże, dziękuję Ci, że nie jestem jak inni ludzie: zdziercy, niesprawiedliwi, cudzołożnicy, albo jak i ten celnik. Zachowuję post dwa razy w tygodniu, daję dziesięcinę ze wszystkiego, co nabywam». A celnik stał z daleka i nie

śmiał nawet oczu wznieść ku niebu, lecz bił się w piersi, mówiąc: «Boże, miej litość dla mnie, grzesznika!»

Powiadam wam: Ten odszedł do domu usprawiedliwiony, nie tamten. Każdy bowiem, kto się wywyższa, będzie poniżony, a kto się unia, będzie wywyższony”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„W Chrystusie Bóg pojednał świat z sobą, [...] nam zaś przekazał słowo jednania” (por. 2 Kor 5, 19).

Chrystus głosi Dobrą Nowinę, Ewangelię wszelkiemu stworzeniu. Głosi to Objawienie przez Kościół, a w czasach apostoelskich głosił tę prawdę On sam i Jego uczniowie. Sednem Dobrej Nowiny jest miłość Boga do człowieka i oczekiwanie, że ze strony człowieka będzie odpowiedź, nawiąże się duchowy dialog oparty na ewangelicznych wartościach: na miłości, prawdzie, wolności, sprawiedliwości i pokoju.

Patrzemy na Ewangelię Chrystusa z perspektywy dwóch tysięcy lat, a w przypadku naszej polskiej kultury, wrastamy w wartości ewangeliczne od tysiąca lat. Zastanawiamy się, jak Dobra Nowina Chrystusa zmieniała świat, jak zmieniała mentalność ludzi w poszczególnych kulturach, systemach społecznych i politycznych, w całej historii istniało przecież niewolnictwo, potem feudalizm, kapitalizm, socjalizm, komunizm, a w naszych czasach dominuje filozofia neomodernistyczna.

Zastanawiamy się, czy rzeczywiście udało się Chrystusowi pojednać świat ze sobą, to znaczy, czy wszyscy ludzie w danej epoce zrozumieli godność dziecka Bożego, godność jaką otrzymywali przez sakrament chrztu i inne sakramenty? Badania historyczne, kulturowe i społeczne mówią nam o wielkich osiągnięciach chrześcijaństwa, mówią o zmianach mentalności ludzkiej, wspominają wielu świętych i błogosławionych, których działalność potrafiła łagodzić obyczaje ludzkie. Było także wiele braków, potknięć i pomieszania Słowa Ewangelii ze zwykłym ludzkim egoizmem, z wieloma ideami i działaniami ateistycznymi i indyferentyzmem osobistym, wszak Ewangelia głoszona jest na zasadzie wolności.

„Słowo jednania” człowieka z Bogiem i człowieka z człowiekiem nada trwa, Słowo to dotyczy każdego z nas. To my sami mamy ulegać

miłości Boga, Jego dobroci i Jego miłosierdziu, wszak nadal obowiązuje przykazanie i wskazanie: „Słyszeliście, że powiedziano: Będziesz miłował swego bliźniego, a nieprzyjaciela swego będziesz nienawidził¹²³. A Ja wam powiadam: Miłujcie waszych nieprzyjaciół i módlcie się za tych, którzy was prześladują; tak będziecie synami Ojca waszego, który jest w niebie” (Mt 5, 43-45).

„Słowo jednania” jest także odkrywane przez umysł ludzki, siłami własnego rozumu dochodzimy do wniosku, że nie ma innej drogi dla ludzkości jak pokój, zrozumienie, troska o wszystkich i gesty miłości, bowiem wszyscy ludzie są dziećmi Bożymi. Nasz rozum ludzki i Objawienie spotykają się w aktach wiary, wiara nas ubogaca, stwarza wielką perspektywę dla doczesności i wieczności.

2. „Pan jest sędzią, który nie ma względu na osoby” (Syr 35, 12)

Objawienie ze Starego Testamentu z Księgi Syracha mówi wprost, że: „Pan jest sędzią, który nie ma względu na osoby” (Syr 35, 12). Katechizm Kościoła Katolickiego stwierdza: „Pan jest sędzią sprawiedliwym, który za dobre wynagradza, a za złe karze”¹²⁴ i upomina, abyśmy byli świadomi naszej odpowiedzialności osobistej i społecznej.

---

123 „W Starym Testamencie nie ma polecenia nienawiści nieprzyjaciół (por. Kpł 19, 18), natomiast była ona nakazem sekty w Qumran. Podobnie rabinii tłumaczyli nakazy dotyczące niektórych sąsiadów (np. Pwt 7, 2-5; Pwt 15, 3; Pwt 20, 13-18; Pwt 25, 19). Jezus odwołuje się i do nakazu Prawa, i do potocznej jego interpretacji”. *Ewangelia wg św. Mateusza. Komentarz*, [online:] <https://wbiblii.pl/szukaj/Mt+5%2C38-48> [dostęp: 13.10.2022].

124 *Mały katechizm katolicki* wymienia sześć głównych prawd wiary: „1. Jest jeden Bóg. 2. Bóg jest Sędzią sprawiedliwym, który za dobro wynagradza, a za zło karze. 3. Są trzy Osoby Boskie: Bóg Ojciec, Syn Boży i Duch Święty. 4. Syn Boży stał się człowiekiem i umarł na krzyżu dla naszego zbawienia. 5. Dusza ludzka jest nieśmiertelna. 6. Łaska Boża jest do zbawienia konieczna”. *Mały katechizm katolicki*, dz. cyt., s. 8.

Sądzenie kogokolwiek zakłada autorytet sędziego i znajomość wprowadzonego prawa. W kategoriach wiary sędzią jest najwyższy autorytet, którym jest Bóg, Jego autorytet wynika z dzieła stworzenia świata i człowieka, zostało to objawione i zapisane w sumieniach ludzkich. Od Chrystusa otrzymaliśmy pełnię Objawienia, łącznie z prawdą o naturze Boga w Trójcy Jedynej.

Osąd czynów ludzkich ze strony Boga dokonuje się na podstawie Bożej wszechwiedzy, osąd chrześcijan, którzy weszli do społeczności Kościoła, dokonuje się na podstawie Ewangelii, Dobrej Nowiny, opartej na miłości Boga i bliźniego. Teksty Ewangelii mówią: „Kto uwierzy i ochrzczi się będzie zbawiony” (Mk 16, 16a). „Zaprawdę, powiadam wam: Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili” (Mt 25, 40); „Kto was przyjmuje, Mnie przyjmuje; a kto Mnie przyjmuje, przyjmuje Tego, który Mnie posłał” (Mt 10, 40); „Kto poda kubek świeżej wody do picia jednemu z tych najmniejszych, dlatego że jest uczniem, zaprawdę powiadam wam, nie utraci swojej nagrody” (Mt 10, 42).

3. „W dobrych zawodach wystąpiłem, bieg ukończyłem,
wiary ustrzegłem” (2 Tm 4, 7)

„W dobrych zawodach wystąpiłem, bieg ukończyłem, wiary ustrzegłem” (2 Tm 4, 7), tak ocenił swoje życie i działalność apostołską św. Paweł. Jest to bardzo chwalebna ocena, oby każdy z nas, każdy chrześcijanin tak ocenił własne życie i postępowanie. Święty Paweł ufał, że: „Na ostatek odłożono dla mnie wieniec sprawiedliwości, który mi w owym dniu odda Pan, sprawiedliwy Sędzia” (2 Tm 4, 8a). Tak reprezentowana wiara, pełne zaufanie do Boga, poświęcenie swego życia dla głoszenia prawd Ewangelii zasługiwały na nagrodę. Święty Paweł określa ją jako „wieniec sprawiedliwości”. Tym znakiem – wieńcem – obdarza się ludzi wytrwałych w sprawiedliwości, można to też rozumieć i tak, że tym

wieńcem była i jest bezpośrednia łaska otrzymana od Boga, czyli sam Chrystus. Święty Paweł miał świadomość obecności Chrystusa w każdej własnej działalności, przecież mówił: „Natomiast Pan stanął przy mnie i wzmacnił mnie, aby się przeze mnie dopełniło głoszenie Ewangelii” (2 Tm 4, 17a).

Dzieło Ewangelii, nasza wiara, nasze dobre czyny, nasze budowanie Kościoła i nasza droga do zbawienia odbywają się zawsze w obecności Zbawiciela Chrystusa. My tylko dopełniamy swój wkład w dzieło zbawienia, a wszystko i tak zależy od Chrystusa. W każdym utrapieniu naszych, wątpliwościach, niepewnościach i zagrożeniach powinniśmy okazywać, tak jak św. Paweł to czynił, zaufanie do Chrystusa: „Wybawi mnie Pan od wszelkiego złego czynu i ocali mnie, przyjmując do swego królestwa niebieskiego” (2 Tm 4, 18a).

4. „Boże, miej litość dla mnie, grzesznika!” (Łk 18, 13b)

„Boże, miej litość dla mnie, grzesznika! (Łk 18, 13b)”, tak modlił się celnik, człowiek pogardzany przez wszystkich i posądzany o wielkie krzywdy podatkowe nakładane w komorze celnej. Wszyscy sądzili, że dla takiego grzesznika nie ma już zbawienia, ani możliwości naprawy, łącznie z przebaczeniem Bożym. Tymczasem Chrystus ukazał zupełnie inną perspektywę zasług obu tych ludzi. Wskazał na pokorę celnika, pychę faryzeusza oraz wartość duchową obu postaw. Najważniejsza okazała się pokora wobec Boga i ludzi, wartość wyrażająca uznanie dla wielkości Boga i godności ludzkiej. Dla nas aktualne jest wskazanie Boże: „Każdy bowiem, kto się wywyższa, będzie poniżony, a kto się unią, będzie wywyższony (Łk 18, 14b)”.

5. Z nauczania papieskiego

„Kapłan jako szafarz sakramentu pokuty, powinien wzorować się w spełnianiu tego szlachetnego i wzniosłego zadania na Jezusie – nauczycielu prawdy, lekarzu dusz, wyrozumiałym przyjacielu, który nie tyle karci, co raczej napomina i dodaje otuchy, niczym najsprawiedliwszy i najszlachetniejszy sędzia, przenikający głębię sumienia i strzegący jego tajemnicy. Upodobniony do Jezusa, kapłan-spowiednik powinien móc zakończyć swą rozmowę z penitentem słowami, które budzą uzasadnioną ufność i w których brzmi echo nieskończonego miłosierdzia Chrystusa: «I Ja ciebie nie potępiam. – Idź, a od tej chwili już nie grzesz!» (J 8, 11)»¹²⁵.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 34

„Pan jest blisko ludzi skruszonych w sercu,
ocala upadłych na duchu.
Pan odkupi dusze sług swoich,
nie zazna kary, kto się do Niego ucieka”.

---

125 Jan Paweł II, *Komentarz do Ewangelii*, dz. cyt., s. 500-501.

XXXI NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Mdr 11, 22 – 12, 2; Ps 145 (144), 1-2. 8-9. 10-11. 13cd-14; 2 Tes 1, 11 – 2, 2;
J 3, 16; Łk 19, 1-10.

I CZYTANIE (Mdr 11, 22 – 12, 2)

Panie, świat cały przy Tobie jak ziarnko na szali, kropla rosy porannej, co spadła na ziemię. Nad wszystkim masz litość, bo wszystko w Twej mocy, i oczy zamykasz na grzechy ludzi, by się nawrócili. Miłujesz bowiem wszystkie stworzenia, niczym się nie brzydzisz, co uczyniłeś, bo gdybyś miał coś w nienawiści, nie byłbyś tego uczynił.

Jakżeby coś trwać mogło, gdybyś Ty nie powołał do bytu? Jak by się zachowało, czego byś nie wezwał? Oszczędzasz wszystko, bo to wszystko Twoje, Panie, miłośniku życia.

Bo we wszystkim jest Twoje nieśmiertelne tchnienie. Dlatego nieznanie karzesz upadających i strofujesz, przypominając, w czym grzeszą, by wyzbywszy się złości, w Ciebie, Panie, uwierzyli.

PSALM RESPONSORYJNY (Ps 145 (144), 1b-2. 8-9. 10-11. 13-14)

REFREN: Będę Ciebie wielbił, Boże mój i Królu.

Będę Ciebie wielbił, Boże mój i Królu,
i słał Twoje imię przez wszystkie wieki.
Każdego dnia będę błogosławił Ciebie
i na wieki wysławiał Twoje imię. [...]

Pan jest łagodny i miłosierny,
nieskory do gniewu i bardzo łaskawy.
Pan jest dobry dla wszystkich,
a Jego miłosierdzie nad wszystkim, co stworzył.

Niech Cię wielbią, Panie, wszystkie Twoje dzieła
i niech Cię błogosławią Twoi wyznawcy.
Niech mówią o chwale Twojego królestwa
i niech głoszą Twoją potęgę. [...]

Królestwo Twoje królestwem wszystkich wieków,
przez wszystkie pokolenia Twoje panowanie.
Pan podtrzymuje wszystkich, którzy upadają,
i podnosi wszystkich zgnębionych.

II CZYTANIE (2 Tes 1, 11 – 2, 2)

Bracia: Modlimy się zawsze za was, aby Bóg nasz uczynił was godnymi swego wezwania, aby z mocą udoskonalił w was wszelkie pragnienie dobra oraz czyn płynący z wiary. Aby w was zostało uwielbione imię Pana naszego, Jezusa Chrystusa, a wy w Nim, za łaską Boga naszego i Pana Jezusa Chrystusa.

W sprawie przyjścia Pana naszego, Jezusa Chrystusa, i naszego zgromadzenia wokół Niego prosimy was, bracia, abyście się nie dali zbyt łatwo zachwiać w waszym rozumieniu ani zastraszyć bądź przez ducha, bądź przez mowę, bądź przez list rzekomo od nas pochodzący, jakoby już nastawał dzień Pański.

AKLAMACJA (J 3, 16)

Tak Bóg umiłował świat, że dał swojego Syna Jednorodzonego;
każdy, kto w Niego wierzy, ma życie wieczne.

EWANGELIA (Łk 19, 1-10)

Jezus wszedł do Jerycha i przechodził przez miasto. A był tam pewien człowiek, imieniem Zacheusz, zwierzchnik celników i bardzo bogaty. Chciał on koniecznie zobaczyć Jezusa, kto to jest, ale nie mógł z powodu

tłumu, gdyż był niskiego wzrostu. Pobiegł więc naprzód i wspiał się na sykomorę, aby móc Go ujrzyć, tamtędy bowiem miał przechodzić.

Gdy Jezus przyszedł na to miejsce, spojrział w górę i rzekł do niego: „Zacheuszu, zejdz prędko, albowiem dziś muszę się zatrzymać w twoim domu”. Zszedł więc z pośpiechem i przyjął Go rozradowany. A wszyscy widząc to szemrali: „Do grzesznika poszedł w gościnę”.

Lecz Zacheusz stanął i rzekł do Pana: „Panie, oto połowę mego majątku daję ubogim, a jeśli kogo w czym skrzywdziłem, zwracam poczwórnje”. Na to Jezus rzekł do niego: „Dziś zbawienie stało się udziałem tego domu, gdyż i on jest synem Abrahama. Albowiem Syn Człowieczy przyszedł szukać i zbawić to, co zginęło”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Tak Bóg umiłował świat, że dał swojego Syna Jednorodzonego; każdy, kto w Niego wierzy, ma życie wieczne” (J 3, 16).

Poszukujemy Boga, poszukujemy życia wiecznego, poszukujemy obecności Boga w naszych myślach, pragnieniach i modlitwach. Dla poszukujących Boga i znajdujących Go doczesne życie napełnione doświadczeniami staje się piękne, nabiera sensu, nabiera znaczenia, ponieważ jest darem od Boga.

Odkrywanie miłości Boga do świata stworzonego i nabieranie przeświadczenia, że Bóg nas kocha staje się piękną drogą zbawienia i piękną drogą miłości Boga i bliźniego. Ewangeliczne stwierdzenie: „Tak Bóg umiłował świat” (J 3, 16a) budzi naszą nadzieję, co do trwania świata i braku zwycięstwa zła na tym świecie. Zło, bowiem odradza się, świat bez Boga staje się doczesny, nieodpowiedzialny, staje się egoistyczny, staje się nieprzychylny dla starszych, chorych i bezradnych. Świat bez Boga traci sens, nie ma w nim miłości, a jest kłamstwo, lenistwo, kradzież, agresja i poszukiwanie nieograniczonej władzy doczesnej. Są wojny, grabieże, prześladowania, tortury. „Człowiek człowiekowi staje się wilkiem”¹²⁶, tak to określał angielski filozof Thomas Hobbes¹²⁷.

---

126 „Człowiek człowiekowi wilkiem” – teza siedemnastowiecznego filozofa Thomasa Hobbesa. Człowiek jest egoistą, najważniejsze są jego potrzeby, nie myśli o innych.

127 „Thomas Hobbes (ur. 5 kwietnia 1588 w Westport (Wiltshire), ob. Malmesbury, zm. 4 grudnia 1679 w Hardwick Hall) – angielski filozof, myśliciel społeczny, twórca kontraktualizmu, autor dzieła *Lewiatan* (1651), traktatu z zakresu filozofii społecznej i filozofii politycznej, w którym dowodzi, że człowiek wyszedł z hipotetycznego stanu natury, czyli stanu wojny każdego z każdym”. *Thomas Hobbes*, [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Thomas_Hobbes [dostęp: 16.10.2022].

Spotkanie dwóch filozofii życia: miłości z nienawiścią jest niestannym zmaganiem się ludzi i świata, świata obecnego, przeszłego i prawdopodobnie przyszłego. Bóg umiłował świat, a człowiek przez zło „znienawidził świat”, w tej nienawiści zatracą się sens życia dobrego, miłosiernego, a z Bogiem wiecznego. Można stwierdzić, że bez Boga człowiek ma łatwość w postępowaniu złym, bo nie wierzy w jakąkolwiek odpowiedzialność. Od odpowiedzialności doczesnej broni się stosowaniem jeszcze większego zła, pozbawionego sprawiedliwości, a od odpowiedzialności wiecznej chroni się w niewiarę.

Darem Boga dla człowieka jest Syn Boży – Chrystus. „Tak Bóg umiłował świat, że dał swojego Syna Jednorodzonego” (por. J 3, 16). Ten dar wiecznie trwa, dar historyczny, poparty świadkami, poparty Nowym Testamentem, a szczególnie świadectwem Dziejów Apostolskich. Dar nauczany przez Kościół Katolicki, przez świętych, błogosławionych, przez wszystkich wierzących i ludzi dobrej woli.

Skutkiem przyjęcia wiary jest obietnica Boża: „Kto w Niego wierzy, miał [ma] życie wieczne” (por. J 3, 16). Mówiąc: „życie wieczne”, przyjmujemy, że to jest daleka przyszłość, że jeszcze zostało nam wiele lat życia. Jest to założenie błędne, jest to złudne psychologiczne „ratowanie” się od przyszłości wiecznej. Ta przyszłość zawsze nadejdzie, stanie się faktem, dlatego Chrystus upomina: „Nie znacie dnia ani godziny” (por. Mt 25, 13). Przypowieść o pannach roztropnych i nieroztropnych mówi: „Gdy one szły kupić, nadszedł pan młody. Te, które były gotowe, weszły z nim na ucztę weselną, i drzwi zamknięto. W końcu nadchodzą i pozostałe panny, prosząc: «Panie, panie, otwórz nam!» Lecz on odpowiedział: «Zaprawdę, powiadam wam, nie znam was». Czuwajcie więc, bo nie znacie dnia ani godziny” (Mt 25, 10-13).

2. „Panie ... wszystko w Twojej mocy” (por. Mdr 11, 23)

Autor Księgi Mądrości wyznaje wiarę: „Panie ... wszystko w Twojej mocy” (por. Mdr 11, 23). Trzeba i nam rozejrzeć się po świecie i dostrzec to, na co zwraca uwagę ta Księga: świat cały, ziarnko na szali, kropla rosy porannej. „Jakżeby coś trwać mogło, gdybyś Ty nie powołał do bytu? Jak by się zachowało, czego byś nie wezwał?” (Mdr 11, 25).

Księga Mądrości odkrywa także naturę Boga: „Nad wszystkim masz litość, bo wszystko w Twojej mocy, i oczy zamykasz na grzechy ludzi, by się nawrócili. Miłujesz bowiem wszystkie stworzenia, niczym się nie brzydzisz, co uczyniłeś, bo gdybyś miał coś w nienawiści, nie byłbyś tego uczynił” (Mdr 11, 24). „Bo we wszystkim jest Twoje nieśmiertelne tchnienie. (Mdr 12, 1).

Bóg w swojej naturze i miłości tak się zachowuje w jednym podstawowym celu: „By wyzbywszy się złości, w Ciebie, Panie, uwierzyli” (Mdr 12, 2a). Trzeba, zatem postępować dobrze, aby rozpoznać Boga w dziełach stworzonych, w życiu moralnym człowieka i w sprawiedliwym życiu społecznym.

3. Wezwanie do modlitwy

W 2 Liście św. Pawła do Tymoteusza otrzymujemy wezwanie do modlitwy, do postawy wiary i zaufania Bogu. Modlitwa jest dialogiem – rozmową duchową z Bogiem, jest skuteczna i owocna, nobilituje człowieka, potwierdza, że jest on dzieckiem Boga.

Modlitwa zmienia nas, stajemy się silniejsi moralnie, odważniejsi wobec trudów życia, modlitwa zmienia także rzeczywistość doczesną naszych działań: Święty Paweł poucza: „Aby z mocą udoskonalili w was wszelkie pragnienie dobra oraz czyn płynący z wiary” (por. 2 Tes 1, 11). Każdy czyn ludzki poparty wiarą nigdy nie traci na wartości, przeciwnie jest wieczny w oczach Bożych. O tym zaświadcza wizja św. Jana

w Apokalipsie: „I usłyszałem głos, który z nieba mówił: «Napisz: Błogosławieni, którzy w Panu umierają – już teraz. Zaiste, mówi Duch, niech odpoczną od swoich mokołów, bo idą wraz z nimi ich czyny»” (Ap 14, 13).

Ludzką sprawą jest obserwacja i zrozumienie historii zbawienia. Niektórzy z nas, tak jak za czasów apostołskich, spodziewają się, że powtórne przyjście Chrystusa na ziemię nastąpi już za naszego życia, tymczasem nie znamy terminu końca zbawienia i nie wiemy, ile jeszcze pokoleń ludzkich ma być zbawionych. Dlatego św. Paweł pouczał: „Prosimy was, bracia, abyście się nie dali zbyt łatwo zachwiać w waszym rozumieniu ani zastraszyć bądź przez ducha, bądź przez mowę, bądź przez list rzekomo od nas pochodzący, jakoby już nastawał dzień Pański” (2 Tes 2, 1-2). „Dniem pańskim” jest dla nas moment osobistego odejścia z tego świata i przedstawienie się wraz z naszymi dobrymi uczynkami na sądzie Bożym.

4. Przykład idący z zachowania Zacheusza

Dzisiejsza Ewangelia opowiada o zachowaniu Zacheusza – „był zwierzchnikiem celników i był bardzo bogaty”, pragnął spotkać się z Chrystusem, okazał się sprytny, skorzystał z drzewa sykomory, ale wcześniej dowiedział się, którędy Zbawiciel miał przechodzić. Okazał wielkie zainteresowanie i za to spotkała go nagroda, bowiem usłyszał: „Zacheuszu, zejźdź prędko, albowiem dziś muszę się zatrzymać w twoim domu” (por. Łk 19, 5). Skutki tego spotkania były znamienne, dokonała się przemiana duchowa i moralna. My także spotykamy się z Chrystusem, na modlitwie, na Mszach Świętych, a także w dobrych czynach na rzecz potrzebujących. Trzeba się zastanowić, czy te spotkania nas zmieniają.

5. Z nauczania papieskiego

„Fragment Ewangelii według św. Łukasza, który liturgia przedkłada do rozważania w 31. niedzielę w ciągu roku, przypomina epizod, jaki miał miejsce, kiedy Jezus przechodził przez miasto Jerycho. Było to wydarzenie tak bardzo znamienne, że chociaż znane jest na pamięć, trzeba jeszcze raz rozważyć z uwagą jego poszczególne elementy. Zacheusz był nie tylko celnikiem (tak jak był nim Lewi – potem Apostoł Mateusz), lecz «zwierzchnikiem celników» i był bardzo «bogaty». Kiedy Jezus przechodził blisko jego domu, Zacheusz za wszelką cenę «chciał zobaczyć Jezusa» (Łk 19, 3), i w tym celu – ponieważ był niskiego wzrostu – tego dnia wspiął się na drzewo (ewangelista mówi «sykomorę»), «aby móc Go ujrzeć» (Łk 19, 4). Chrystus w ten sposób zobaczył Zacheusza i zwrócił się do niego ze słowami, które dają wiele do myślenia, Chrystus nie tylko dał do zrozumienia, że zobaczył go [...] na drzewie, lecz co więcej, oświadczył wobec wszystkich, że chce «zatrzymać się w jego domu» (por. Łk 19, 5)¹²⁸.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 145

„Pan jest łagodny i miłosierny,
nieskory do gniewu i bardzo łaskawy.
Pan jest dobry dla wszystkich,
a Jego miłosierdzie nad wszystkim, co stworzył”

---

128 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta...*, dz. cyt., s. 618-619.

XXXII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

2 Mch 7, 1-2. 9-14; Ps 17 (16), 1. 5-6. 8 i 15; 2 Tes 2, 16 – 3, 5; Ap 1, 5-6;
Łk 20, 27-38.

I CZYTANIE (2 Mch 7, 1-2. 9-14)

Zdarzyło się, że siedmiu braci razem z matką zostało schwytanych. Bito ich biczami i rzemieniami, gdyż król chciał ich zmusić, aby skosztowali wieprzowiny zakazanej przez Prawo. Jeden z nich, przemawiając w imieniu wszystkich, tak powiedział: „O co pragniesz zapytać i czego dowiedzieć się od nas? Jesteśmy bowiem gotowi raczej zginąć, aniżeli przekroczyć ojczyście prawa”. [...]

Drugi zaś brat, w chwili gdy oddawał ostatnie tchnienie, powiedział: „Ty zbrodniarzu, odbierasz nam to obecne życie. Król świata jednak nas, którzy umieramy za Jego prawa, wskrzesi i ożywi do życia wiecznego”.

Po nim był męczony trzeci. Na żądanie natychmiast wysunął język, a ręce wyciągnął bez obawy i mężnie powiedział: „Z nieba je otrzymałem, ale dla Jego praw nimi gardzę, a spodziewam się, że od Niego ponownie je otrzymam”. Nawet sam król i całe jego otoczenie zdumiewało się odwagą młodzieńca, jak za nic miał cierpienia.

Gdy ten już zakończył życie, takim samym katuszom poddano czwartego. Konając, tak powiedział: „Lepiej jest nam, którzy ginimy z ludzkich rąk, a którzy w Bogu pokładamy nadzieję, że znowu przez Niego będziemy wskrzeszeni. Dla ciebie bowiem nie ma wskrzeszenia do życia”.

PSALM RESPNSORYJNY (Ps 17 (16), 1. 5-6. 8 i 15)

REFREN: Gdy zmartwychwstanę, będę widział Boga.

Rozważ, Panie, moją słuszną sprawę,

usłysz moje wołanie,
wysłuchaj modlitwy
moich warg nieobłudnych. [...]

Moje kroki mocno trzymały się Twoich ścieżek,
nie zachwiały się moje stopy.
Wołam do Ciebie, bo Ty mnie, Boże, wysłuchasz;
nakłoń ku mnie Tve ucho, usłysz moje słowo.

Strzeż mnie jak źrenicy oka,
skryj mnie w cieniu Twych skrzydeł.
A ja w sprawiedliwości ujrzę Tve oblicze,
ze snu powstając nasycę się Twym widokiem.

II CZYTANIE (2 Tes 2, 16 – 3, 5)

Bracia: Sam Pan nasz Jezus Chrystus i Bóg, Ojciec nasz, który nas umiłował i przez łaskę udzielił nam niekończącego się pocieszenia i dobrej nadziei, niech pocieszy serca wasze i niech utwierdzi we wszelkim czynie i dobrej mowie.

Poza tym, bracia, módlcie się za nas, aby słowo Pańskie rozszerzało się i rozsławiało, podobnie jak to jest pośród was, abyśmy byli wybawieni od ludzi przewrotnych i złych, albowiem nie wszyscy mają wiarę. Wierny jest Pan, który umocni was i ustrzeże od złego. Co do was, ufamy w Panu, że to, co nakazujemy, czynicie i będziecie czynić. Niechaj Pan skieruje serca wasze ku miłości Bożej i cierpliwości Chrystusowej.

AKLAMACJA (Ap 1, 5-6)

Jezus Chrystus jest Pierworodnym umarłym,
Jemu chwała i moc na wieki wieków.

EWANGELIA (Łk 20, 27-38)

Podeszło do Jezusa kilku saduceuszów, którzy twierdzą, że nie ma zmartwychwstania, i zagadnęli Go w ten sposób: „Nauczycielu, Mojżesz tak nam przepisał: «Jeśli umrze czyjś brat, który miał żonę, a był bezdzietny, niech jego brat weźmie wdowę i niech wzbudzi potomstwo swemu bratu». Otóż było siedmiu braci. Pierwszy wziął żonę i umarł bezdzietnie. Wziął ją drugi, a potem trzeci, i tak wszyscy pomarli, nie zostawiwszy dzieci. W końcu umarła ta kobieta. Przy zmartwychwstaniu więc którego z nich będzie żoną? Wszyscy siedmiu bowiem mieli ją za żonę”.

Jezus im odpowiedział: „Dzieci tego świata żenią się i za mąż wychodzą. Lecz ci, którzy uznani są za godnych udziału w świecie przyszłym i w powstaniu z martwych, ani się żenić nie będą, ani za mąż wychodzić. Już bowiem umrzeć nie mogą, gdyż są równi aniołom i są dziećmi Bożymi, będąc uczestnikami zmartwychwstania. A że umarli zmartwychwstają, to i Mojżesz zaznaczył tam, gdzie jest mowa o krzaku, gdy Pana nazywa «Bogiem Abrahama, Bogiem Izaaka i Bogiem Jakuba». Bóg nie jest Bogiem umarłych, lecz żywych; wszyscy bowiem dla Niego żyją”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Jezus Chrystus jest Pierworodnym umarłych, Jemu chwała i moc na wieki wieków” (Ap 1, 5-6).

Po Uroczystości Wszystkich Świętych i po Wspomnieniu Wszystkich Wiernych Zmarłych, czytania XXXII Niedzieli zwykłej ponownie odnoszą się do prawdy o życiu wiecznym i o królestwie Bożym. Chrystus podaje naukę wprost i argumentuje życie wieczne na podstawie Pisma ze Starego Testamentu, z Księgi Wyjścia (Wj 3, 6a).

„Jezus Chrystus jest Pierworodnym umarłych” (por. Ap 1, 5), ponieważ pierwszy z ludzi, mocą Boskiej natury zmartwychwstał i ukazywał się Apostołom, uczniom i wielu ludziom z tamtego czasu. Pokonanie śmierci przez Chrystusa jest najważniejszym argumentem naszej wiary, jest treścią wiary, tak bowiem powtarzamy w Credo¹²⁹: „Trzeciego dnia zmartwychwstał; wstąpił na niebiosa, siedzi po prawicy Boga, Ojca wszechmogącego. Stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych”.

Dzieło zbawienia pochodzące od Chrystusa trwa, obejmuje wszystkie narody ze wszystkich pokoleń, obejmuje także nas wszystkich, a także naszych najbliższych zmarłych. Poprzez wiarę w Chrystusa możemy zrozumieć sens życia na ziemi i sens naszego umierania. Musimy także pomyśleć o odpowiedzialności, na niej będzie opierał się ostateczny sąd nad nami. Jest to odpowiedzialność za nasze myśli, plany i czyny szczególnie skierowane do bliźnich.

---

129 „Symbol Apostolski został nazwany w ten sposób, ponieważ słusznie jest uważany za wierne streszczenie wiary Apostołów. Jest to starożytny symbol chrześcijaństwa Kościoła rzymskiego. Jego wielki autorytet wynika z faktu, że «jest on symbolem, którego strzeże Kościół rzymski, Kościół, gdzie miał siedzibę Piotr, pierwszy z Apostołów, i dokąd przyniósł wyrażenie wspólnej wiary» (św. Ambroży)” (KKK 194).

„Jemu chwała i moc na wieki wieków” (por. Ap 1, 6). Bogu Wszemogącemu Zbawicielowi nie możemy przekazać niczego z naszych ludzkich wartości, bowiem Bóg jest doskonały i jest Autorem całego świata, ludzkiego także. Możemy tylko oddać chwałę Bogu poprzez naszą wiarę. Cokolwiek czynimy dobrego na tym świecie, czynimy także mocą miłości pochodzącej od Boga.

W działalności duszpasterskiej, w przekazywaniu tajemnic wiary, która odkrywa obecność Boga w ludzkim życiu, dokonuje się największe dzieło miłe Bogu, dokonuje się powiększanie liczby dzieci Bożych, których życie jest świadectwem wartości nieprzemijających – wiecznych.

2. Świadectwo płynące ze Starego Testamentu

Druga Księga Machabejska przekazuje nam świadectwo wiary w życie wieczne człowieka, w życie niematerialne, pozaziemskie, życie duchowe, życie naszych dusz. Zatem, nie wszystko umiera w człowieku. Przez wiarę odkrywamy pierwiastek wieczny – ludzki, ale podobny także do Boga, bo On także jest Duchem.

„Siedmiu braci razem z matką” (por. 2 Mch 7, 1) wykazało wytrwałość w wierze pomimo doznawanych tortur. Dali oni świadectwo odwagi, bohaterstwa w wierze i wierności aż po grób. W pewnym *dalekim* sensie wskazują nam, współczesnym, na wartość życia duchowego, które z Bogiem się nie kończy, ale trwa w Jego miłości przez wieczność.

Świadectwo śmierci i zmartwychwstania wziął na siebie także Jezus Chrystus, umierając na krzyżu i manifestując po trzech dniach, że żyje. Ukazywał się apostołom, uczniom i wielu innym świadkom.

Charakterystyczne było także świadectwo matki siedmiu braci. „Przede wszystkim zaś godna podziwu i trwałej pamięci była matka. Przyglądała się ona w ciągu jednego dnia śmierci siedmiu synów i zniosła to mężnie. Nadzieję bowiem pokładała w Panu. Pełna szlachetnych myśli, zagrzewając swoje kobiece usposobienie męską odwagą, każdego

z nich upominała w ojczystym języku. Mówiła do nich: «Nie wiem, w jaki sposób znaleźliście się w moim łonie, nie ja wam dałam tchnienie i życie, a członki każdego z was nie ja ułożyłam Stwórca świata bowiem, który ukształtował człowieka i wynalazł początek wszechrzeczy, w swojej litości ponownie odda wam tchnienie i życie, dlatego że wy gardzicie sobą teraz dla Jego praw» (2 Mch 7, 20-23).

Wiara tej zrozpaczonej matki obejmowała zaufanie do Boga Stworzyciela i do autorstwa Bożego w każdej formie życia. Stwierdzenie, że [Bóg] „w swojej litości ponownie odda wam tchnienie i życie” (por. 2 Mch 7, 23), odnosi się do każdego z nas, do każdego wyznającego wiarę w życie wieczne.

3. „Sam Pan nasz Jezus Chrystus i Bóg, Ojciec [...] udzielił nam niekończącego się pocieszenia i dobrej nadziei” (2 Tes 2, 16)

W drugim czytaniu z 2 Listu do Tesaloniczan (2 Tes 2, 16 – 3, 5), św. Paweł przekazuje pocieszenie: „Sam Pan nasz Jezus Chrystus i Bóg, Ojciec [...] udzielił nam niekończącego się pocieszenia i dobrej nadziei” (2 Tes 2, 16). Te słowa nadziei odnosiły się do pierwszych wyznawców Chrystusa. W owym czasie, tuż po dokonanej akcie zbawienia Chrystusa, na wierzących, na tzw. pierwsze Kościoły (wspólnoty) spadły prześladowania. Mordowano chrześcijan z wielu powodów: politycznych, wyznaniowych, kulturowych, a najczęściej z motywów podle wymyślonych, mówiono, że chrześcijanie spożywają mięso ludzkie, a chodziło przecież o Ciało Eucharystyczne Chrystusa.

Dzisiaj patrzymy na tamte wydarzenia z pozycji historii, ale także dostrzegamy wielki przykład wiary, dzięki tamtym wierzącym wiara dotarła również do nas. Ten przykład powinien i nas mobilizować do wyznawania wiary autentycznie, także inaczej powinniśmy spoglądać na nasze osobiste cierpienia i na trudności w wierze. Pomimo

wszelkich trudności, pomimo laicyzacji, pomimo różnych poglądów filozoficznych, naszym zadaniem chrześcijańskim jest przekazywanie wiary innym, przekazywanie wiary następnym pokoleniom, one także winny znaleźć się w dziele zbawienia i życia wiecznego.

Na zakończenie, św. Paweł błogosławi: „Niechaj Pan skieruje serca wasze ku miłości Bożej i cierpliwości Chrystusowej” (2 Tes 3, 5).

4. „Którzy twierdzą, że nie ma zmartwychwstania” (por. Łk 20, 27)

Znamienna okazała się odpowiedź Jezusa dla tych, którzy „twierdzą, że nie ma zmartwychwstania” (por. Łk 20, 27). Chrystus powiedział: „Bóg nie jest Bogiem umarłych, lecz żywych; wszyscy bowiem dla Niego żyją” (Łk 20, 38). Wszelkie argumenty wiedzy ludzkiej, wszelkie starania o zrozumienie tajemnicy śmierci, ustępują wobec faktu zmartwychwstania Chrystusa. Święty Paweł w Liście do Koryntian stwierdza, daje świadectwo, bo słyszał Chrystusa zmartwychwstałego: „Tymczasem jednak Chrystus zmartwychwstał jako pierwszy spośród tych, co pomarli” (1 Kor 15, 20).

5. Z nauczania papieskiego

„Jezus Chrystus, «Pierworodny spośród umarłych» (Kol 1, 18), czyli Ten, który «zmartwychwstał jako pierwszy spośród tych, co pomarli» (1 Kor 15, 20), głosi i gwarantuje swym boskim słowem, dając temu świadectwo rzeczywistością swego zmartwychwstania – pozaziemskie przeznaczenie każdego człowieka i transcendentne znaczenie całych ludzkich dziejów. Kultura dzisiejsza jest w tym względzie często dwuznaczna i sprzeczna, podczas gdy objawienie Chrystusa, będące zapowiedzią Prawdy, zapewnia o tym, że dusza jest nieśmiertelna i odpowiedzialna, że ciało zmartwychwstanie w dniu ostatecznym.

W ten sposób chrześcijanin posiada pewność, że musi zmartwychwstać oraz tak nastawia i przeżywa swoją egzystencję, aby zmartwychwstać w chwale”¹³⁰.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 17

„Strzeż mnie jak źrenicy oka,
skryj mnie w cieniu Twych skrzydeł.
A ja w sprawiedliwości ujrzę Twe oblicze,
ze snu powstając nasycę się Twym widokiem”.

---

130 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta...*, dz. cyt., s. 629.

XXXIII NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO

CZYTANIA

Ml 3, 19-20a; Ps 98 (97), 5-6. 7-8. 9 (R.: por. 9); 2 Tes 3, 7-12;
Łk 21, 28bc; Łk 21, 5-19.

I CZYTANIE (Ml 3, 19-20a)

Oto nadchodzi dzień palący jak piec, a wszyscy pyszni i wszyscy czyniący nieprawość będą słomą, więc spali ich ten nadchodzący dzień, mówi Pan Zastępów, tak że nie pozostawi po nich ani korzenia, ani gałązki.

A dla was, czczących moje imię, wszędzie słońce sprawiedliwości i uzdrowienie w jego skrzydłach.

PSALM RESPONSORYJNY (Ps 98 (97), 5-6. 7-8. 9 (R.: por. 9))

REFREN: Pan będzie sądził ludy sprawiedliwie.

Śpiewajcie Panu przy wtórze cytry,
przy wtórze cytry i przy dźwięku harfy.
Przy trąbach i przy głosie rogu,
na oczach Pana, Króla, się radujcie.

Niech szumi morze i wszystko, co w nim żyje,
krąg ziemi i jego mieszkańcy.
Rzeki niech klaszczą w dłonie,
góry niech razem wołają z radości.

W obliczu Pana, który nadchodzi,
aby osądzić ziemię.
On będzie sądził świat sprawiedliwie
i ludy według słuszności.

II CZYTANIE (2 Tes 3, 7-12)

Bracia: Sami wiecie, jak należy nas naśladować, bo nie wzbudzaliśmy wśród was niepokoju ani u nikogo nie jedliśmy za darmo chleba, ale pracowaliśmy w trudzie i zmęczeniu, we dnie i w nocy, aby dla nikogo z was nie być ciężarem. Nie żebyśmy nie mieli do tego prawa, lecz po to, aby dać wam samych siebie za przykład do naśladowania. Albowiem gdy byliśmy u was, nakazywaliśmy wam tak: Kto nie chce pracować, niech też nie je!

Słyszymy bowiem, że niektórzy wśród was postępują wbrew porządkowi: wcale nie pracują, lecz zajmują się rzeczami niepotrzebnymi. Tym przeto nakazujemy i napominamy ich w Panu Jezusie Chrystusie, aby pracując ze spokojem, własny chleb jedli.

AKLAMACJA (Łk 21, 28bc)

Nabierzcie ducha i podnieście głowy,
ponieważ zbliża się wasze odkupienie.

EWANGELIA (Łk 21, 5-19)

Gdy niektórzy mówili o świątyni, że jest przyozdobiona pięknymi kamieniami i darami, Jezus powiedział: „Przyjdzie czas, kiedy z tego, na co patrzycie, nie zostanie kamień na kamieniu, który by nie był zwalony”.

Zapytali Go: „Nauczycielu, kiedy to nastąpi? I jaki będzie znak, gdy to się dzieć zacznie?”

Jezus odpowiedział: „Strzeżcie się, żeby was nie zwiedziono. Wielu bowiem przyjdzie pod moim imieniem i będą mówić: «To ja jestem» oraz: «Nadszedł czas». Nie podążajcie za nimi! I nie trwóźcie się, gdy posłyszycie o wojnach i przewrotach. To najpierw «musi się stać», ale nie zaraz nastąpi koniec”.

Wtedy mówił do nich: „Powstanie naród przeciw narodowi i królestwo przeciw królestwu. Wystąpią silne trzęsienia ziemi, a miejscami głód i zaraza; ukażą się straszne zjawiska i wielkie znaki na niebie.

Lecz przed tym wszystkim podniosą na was ręce i będą was prześladować. Wydadzą was do synagog i do więzień oraz z powodu mojego imienia wlec was będą przed królów i namiestników. Będzie to dla was sposobność do składania świadectwa. Postanówcie sobie w sercu nie obmyślać naprzód swej obrony. Ja bowiem dam wam wymowę i mądrość, której żaden z waszych prześladowców nie będzie mógł się oprzeć ani sprzeciwić.

A wydawać was będą nawet rodzice i bracia, krewni i przyjaciele i niektórych z was o śmierć przyprawią. I z powodu mojego imienia będziecie w nienawiści u wszystkich. Ale włos z głowy wam nie spadnie. Przez swoją wytrwałość ocalicie wasze życie”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Nabierzcie ducha i podnieście głowy, ponieważ zbliża się wasze odkupienie” (Łk 21, 28bc).

Powoli zbliżamy się do zakończenia Roku liturgicznego. Czytania ostatnich niedziel nawiązują do rzeczy ostatecznych, mówią o sądzie Bożym, wskazują na naszą odpowiedzialność za dobro i zło uczynione w tym ostatnim czasie. Rok liturgiczny obejmuje 52 niedziele, które upamiętniają zmartwychwstanie Chrystusa, a także uroczystości i święta, z wyraźnym wskazaniem na okresy liturgiczne, takie jak: Wielki Post, Okres Wielkanocny, Adwent i Okres Bożego Narodzenia. Kościół w nauczaniu o tajemnicach Bożego działania poprzez Liturgię pragnie w jednym roku życia ludzkiego zamknąć podstawowe wydarzenia zbawcze Chrystusa. Tak czasowo zamknięte prawdy Boże skierowane do wierzących mają na uwadze właściwe kierownictwo duchowe wszystkich, którym Słowo Boże jest miłe i z radością przyjmowane.

Poszczególne okresy Roku liturgicznego, a szczególnie jego koniec, wskazują na obowiązek moralnego rozliczania się z duchowych i materialnych dokonań opartych właśnie na Słowie Bożym i na działaniach zbawczych Jezusa Chrystusa.

Mamy wobec wskazań aklamacji „nabrać ducha i podnieść głowy” (por. Łk 21, 28bc). Nabieranie ducha polega na zdobywaniu wiedzy o naszej wierze, o naszej nadziei pokładanej w Bogu. „A nadzieja zwyciężać nie może, ponieważ miłość Boża rozlana jest w sercach naszych przez Ducha Świętego, który został nam dany” – mówi List do Rzymian (Rz 5, 5).

Chrześcijańską nadzieją dzielimy się z Ukraińcami, pomagamy, a szczególnie wspieramy ich modlitwami w walce o wolność i godność. Podziwiamy ten naród, który z odwagą i poświęceniem walczy ze złem,

agresją i niesprawiedliwą dominacją. Patrząc na naród ukraiński, sami nabieramy ducha i wyrażamy nadzieję, że dobro zwycięży. Błogosławiony ks. Jerzy Popiełuszko¹³¹ rozpowszechnił ewangeliczną¹³² prawdę o pokonywaniu zła dobrem.

„Podnoszenie głów” (por. Łk 21, 28bc) odnosi się do poczucia i świadomości naszej godności chrześcijańskiej. Na tyle ta godność ma podstawę w rzeczywistości, na ile my sami jesteśmy wiarygodni w wyznawaniu prawdy o Bogu i Zbawicielu.

Zawsze mamy świadomość, że zbliża się „wasze [nasze] odkupienie” (por. Łk 21, 28bc). Żyjemy w czasie, liczymy lata, liczymy dobre dzieła, ale liczymy również nasze słabości i grzechy. Tylko w Chrystusie jest nadzieja, w Jego miłości i w dziele odkupienia dokonany na Drzewie Krzyża.

2. „Oto nadchodzi dzień pałacy jak piec” (por. Ml 3, 19)

„Oto nadchodzi dzień pałacy jak piec” (Ml 3, 19) – prorok Malachiasz¹³³ upomina i przypomina nam prawdę o ostatecznym rozrachunku z Bogiem i z ludźmi. Ten rozpalony piec jest synonimem sądu Bożego. Jeśli nasze sumienie jest uspokojone modlitwą, spowiedzią, żalem za grzechy, wypełnieniem pokuty oraz poprawą, to nasze obawy powinny przemienić się w radość ze spotkania ostatecznego z Bogiem. Jeśli jednak czegoś brakuje, to jeszcze jest czas na naprawę, bowiem „Bóg nie chce

---

131 Jerzy Popiełuszko – urodził się 14 września 1947 we wsi Okopy koło Suchowoli, zmarł 19 października 1984 roku. Kapelan ruchu społecznego „Solidarność”.

132 „Nie daj się zwyciężyć złu, ale zło dobrem zwyciężaj!” (Rz 12, 21).

133 Malachiasz – żyjący w V wieku p.n.e. prorok, autor Księgi Malachiasza. Jest ona ostatnią w grupie dwunastu ksiąg proroków mniejszych Starego Testamentu. Malachiasz jest świętym zarówno Kościoła katolickiego, jak i Cerkwi prawosławnej.

śmierci grzesznika” (Ez 33, 11a)¹³⁴ – oczywiście śmierci duchowej, czyli potępienia wiecznego.

A dla nas: „A dla was, czczących moje imię, wszędzie słońce sprawiedliwości i uzdrowienie” (Ml 3, 20a). Słońce sprawiedliwości to symbol właściwych relacji pomiędzy nami – ludźmi i pomiędzy nami a Bogiem. W tym „słońcu sprawiedliwości” zawarte jest piękno Boga, Jego doskonałość, ale także wiedza o każdym naszym czynie.

Jesteśmy uzdrawiani Bożą łaską, czyli Bożą obecnością, w modlitwie, w Eucharystii i w dobrych czynach na rzecz bliźniego. Do tej obecności dodajemy naszą świadomość i naszą nadzieję, że:

„Wszystkie nasze dzienne sprawy,
Przyjm litośnie Boże prawy;
A gdy będziem zasypiali,
Niech Cię nawet sen nasz chwali”¹³⁵.

3. „Kto nie chce pracować, niech też nie je!” (por. 2 Tes 3, 10)

W Drugim Liście do Tesaloniczan, św. Paweł rozwiązuje problem oczekiwania na dzień ostateczny i problem marności rzeczy dnia codziennego, co do pracy i co do wartości materialnych. Stwierdzenie jest jasne: „Kto nie chce pracować, niech też nie je!” (por. 2 Tes 3, 10). Zatem wszelkie wątpliwości związane z życiem doczesnym, we wszelkich warunkach materialnych, są kierowane do wysiłku zawartego w pracy. Święty Jan Paweł II skierował do całego świata encyklikę *Laborem exercens*¹³⁶ – dokument stwierdzający o godności każdej pracy i o obowiązku pracy

134 „Bóg nie chce śmierci grzesznika, ale by się nawrócił i żył” (Ez 33, 11).

135 *Wszystkie nasze dzienne sprawy*, w: *Śpiewnik kościelny*, red. M.M. Mioduszewski, Kraków 1838, [online:] https://pl.wikisource.org/wiki/%C5%9Apiewnik_ko%C5%9Bcielny/Wszystkie_nasze_dzienne_sprawy [dostęp: 8.II.2022].

136 Encyklika *Laborem exercens* została ogłoszona przez papieża Jana Pawła II 14 września 1981 roku.

dla każdego zdolnego psychicznie i fizycznie człowieka. Praca rozwija, praca uszlachetnia, praca daje podstawy do doczesnej egzystencji. Praca wymaga sumiennosci, a wykonywany obowiazek uswięca człowieka, czyni go godnym twórcą rzeczy doczesnych na podstawie inteligencji otrzymanej od Boga.

4. „Wtedy mówił” (por. Łk 21, 10)

Wtedy mówił Chrystus i dzisiaj mówi: „Powstanie naród przeciw narodowi i królestwo przeciw królestwu. Wystąpią silne trzęsienia ziemi, a miejscami głód i zaraza” (Łk 21, 10-11). Spełniają się zatem słowa Zbawiciela na naszych oczach. Jaka więc powinna być nasza reakcja? Mamy postępować zgodnie z nauką Ewangelii. Mamy zachować spokój i pewność, że jesteśmy w rękach Boga, jesteśmy Jego dziećmi.

Mamy też nauczać innych o odpowiedzialności wobec Boga i bliźnich, a szczególnie o miłości, która powinna panować wśród ludzi. Przykład chrześcijańskiej miłości pochodzi od Boga, od Chrystusa: „Jeden drugiego brzemiona noście i tak wypełniamcie prawo Chrystusowe” (Ga 6, 2).

5. Z nauczania papieskiego

„Kościół jest przekonany, że praca stanowi podstawowy wymiar bytowania człowieka na ziemi. W przekonaniu tym umacnia się również, gdy uwzględnia cały dorobek różnorodnych nauk poświęconych człowiekowi: antropologia, paleontologia, historia, socjologia, psychologia i inne – wszystkie zdają się świadczyć o tym w sposób niezbity. Kościół jednak czerpie to swoje przekonanie przede wszystkim z objawionego Słowa Bożego i dlatego to, co jest *przeświadczeniem rozumu*, nabiera równocześnie charakteru *przekonania wiary*. Kościół bowiem – to warto zauważyć już tutaj – wierzy w człowieka: *nie tylko* w świetle

doświadczenia historycznego, nie tylko przy pomocy wielorakich metod poznania naukowego *myśli o człowieku* i odnosi się do niego – ale myśli o nim przede wszystkim w świetle objawionego Słowa Boga Żywego, a odnosząc się do człowieka, stara się być *wyrazicielem* tych odwiecznych *zamierzeń* i tych transcendentnych przeznaczeń, jakie z człowiekiem związał ten *Żywy Bóg*: Stwórca i Odkupiciel¹³⁷.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 98

„W obliczu Pana, który nadchodzi,
aby osądzić ziemię.
On będzie sądził świat sprawiedliwie
i ludy według słuszności”.

---

137 Jan Paweł II, enc. *Laborem exercens*, w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, wyd. Znak, Kraków 2009, s. 150.

XXXIV NIEDZIELA OKRESU ZWYKŁEGO
UROCZYSTOŚĆ JEZUSA CHRYSZTUSA
KRÓLA WSZECHŚWIATA

CZYTANIA

2 Sm 5, 1-3; Ps 122 (121), 1b-2. 4-5 (R.: por. 1bc); Kol 1, 12-20;
por. Mk 11, 9c. 10a; Łk 23, 35-43.

I CZYTANIE (2 Sm 5, 1-3)

Wszystkie pokolenia izraelskie zeszyły się u Dawida w Hebronie i oświadczyły mu: „Oto my jesteśmy kości twoje i ciało. Już dawno, gdy Saul był królem nad nami, ty odbywałeś wyprawy na czele Izraela. I Pan rzekł do ciebie: Ty będziesz paść mój lud – Izraela, i ty będziesz wodzem nad Izraelem”.

Cała starszyczna Izraela przybyła do króla do Hebronu. I zawarł król Dawid przymierze z nimi wobec Pana w Hebronie. Namaścili więc Dawida na króla nad Izraelem.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 122 (121), 1b-2. 4-5 (R.: por. 1bc))

REFREN: Idźmy z radością na spotkanie Pana.

Albo: Alleluja

Ucieszyłem się, gdy mi powiedziano:

„Pójdziemy do domu Pana”.

Już stoją nasze stopy

w twoich bramach, Jeruzalem. [...]

Do niego wstępują pokolenia Pańskie,
aby zgodnie z prawem Izraela wielbić imię Pana.
Tam ustawiono trony sędziowskie,
trony domu Dawida.

II CZYTANIE (Kol 1, 12-20)

Bracia: Dziękujcie Ojcu, który was uzdolnił do uczestnictwa w dziele świętych w światłości. On to uwolnił nas spod władzy ciemności i przeniósł do królestwa swego umiłowanego Syna, w którym mamy odkupienie – odpuszczenie grzechów.

On jest obrazem Boga niewidzialnego – Pierworodnym wobec każdego stworzenia, bo w Nim zostało wszystko stworzone: i to, co w niebiosach, i to, co na ziemi, byty widzialne i niewidzialne, czy to Trony, czy Panowania, czy Zwierzchności, czy Władze. Wszystko przez Niego i dla Niego zostało stworzone. On jest przed wszystkim i wszystko w Nim ma istnienie.

I On jest Głową Ciała – Kościoła. On jest Początkiem. Pierworodnym spośród umarłych, aby sam zyskał pierwszeństwo we wszystkim. Zechciał bowiem Bóg, aby w Nim zamieszkała cała Pełnia i aby przez Niego znów pojednać wszystko z sobą: przez Niego – i to, co na ziemi, i to, co w niebiosach, wprowadziwszy pokój przez krew Jego krzyża.

AKLAMACJA (por. Mk 11, 9c. 10a)

Błogosławiony, który przybywa w imię Pańskie.

Błogosławione Jego królestwo, które nadchodzi.

EWANGELIA (Łk 23, 35-43)

Gdy ukrzyżowano Jezusa, lud stał i patrzył. A członkowie Sanhedrynu szydzili: „Innych wybawiał, niechże teraz siebie wybawi, jeśli jest Mesjaszem, Bożym Wybrańcem”.

Szydzili z Niego i żołnierze; podchodzili do Niego i podawali Mu ocet, mówiąc: „Jeśli Ty jesteś Królem żydowskim, wybaw sam siebie”.

Był także nad Nim napis w języku greckim, łacińskim i hebrajskim: „To jest Król żydowski”.

Jeden ze złoczyńców, których tam powieszono, urągał Mu: „Czyż Ty nie jesteś Mesjaszem? Wybaw więc siebie i nas”.

Lecz drugi, karcąc go, rzekł: „Ty nawet Boga się nie boisz, chociaż tę samą karę ponosisz? My przecież – sprawiedliwie, odbieramy bowiem słuszną karę za nasze uczynki, ale On nic złego nie uczynił”. I dodał: „Jezu, wspomnij na mnie, gdy przyjdiesz do swego królestwa”.

Jezus mu odpowiedział: „Zaprawdę, powiadam ci: Dziś będziesz ze Mną w raju”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Błogosławiony, który przybywa w imię Pańskie. Błogosławione Jego królestwo, które nadchodzi” (por. Mk 11, 9c. 10a).

Dzisiaj śpiewamy Alleluja, z tym okrzykiem wyznajemy wiarę w moc zbawienia dokonaną przez Jezusa Chrystusa. To zbawienie dotyczy każdego z nas, dotyczy naszego pokolenia Polaków, dotyczy całego świata. Jeśli Bóg zwycięża, to i my zwyciężamy. Udało się nam przecież przezwyciężyć wiele zła w życiu osobistym, rodzinnym i społecznym.

Zwycięstwo Syna Bożego jest pełne, bowiem cały świat został zbawiony, a nam ludziom na tej ziemi pozostało w danym czasie dokonywać zwycięstw doczesnych – czasowych. Dlatego w naszym ludzkim rozumieniu potrzebujemy „podzielić” czas wieczny na czas zegarowy – słoneczny, czas każdego z nas, bowiem tylko ten czas został nam dany!

Chrystus Syn Boży był, jest i będzie! Jeśli jest z nami, „któż przeciwko nam!” (Rz 8, 31b)¹³⁸. Królestwo Boże już jest, ono nieustannie się tworzy, ono jest żywe bowiem wchodzą do niego nowi ludzie, jest żywe i wieczne wiecznością Boga.

„Błogosławione Jego królestwo” (Mk 11, 10a) – ponieważ jest święte, świętością Boga i zaproszonych do królestwa niebieskiego bytów świętych: aniołów, świętych, błogosławionych i tych zbawionych, których oficjalnie jeszcze Kościół nie ogłosił. Świętość oznacza w naszym ludzkim rozumieniu doskonałość bliską Bogu. Świętość w nauczaniu Kościoła oznacza wypełnienie przykazań Bożych i przykazania miłości. Świętość określa Katechizm Kościoła Katolickiego: „Kościół jest na tym świecie sakramentem zbawienia, znakiem i narzędziem jedności Boga i ludzi” (780). „Kościół jest świątynią Ducha Świętego. Duch jest jakby

---

138 „Cóż więc na to powiemy? Jeżeli Bóg z nami, któż przeciwko nam?” (Rz 8, 31).

duszą Ciała Mistycznego, zasadą jego życia, jedności w różnorodności oraz bogactwa jego darów i charyzmatów” (KKK 809).

Świętość Kościoła jest realizowana we wspólnocie, najważniejszą i podstawową wspólnotą jest każda rodzina chrześcijańska. Katechizm Kościoła Katolickiego podpowiada:

„Chrystus chciał przyjść na świat i wzrastać w łonie Świętej Rodziny Józefa i Maryi. Kościół jest «rodziną Bożą». Od początku istnienia jego załączkiem często byli ci, którzy «z całym swoim domem» stawali się ludźmi wierzącymi (por. Dz 18, 8). Gdy nawracali się, pragnęli, by także «cały ich dom» był zbawiony (por. Dz 16, 31 i 11, 14). Rodziny te, przyjmując wiarę, były oazami życia chrześcijańskiego w niewierzącym świecie” (KKK 1655).

„Królestwo, które nadchodzi” (por. Mk 11, 10). Przyzwyczajeni jesteśmy do królestw ziemskich, o tym mówi tradycja i historia, a obecnie kojarzymy pojęcie królestwa z dobrymi rządami, z dostatkiem, ze sprawiedliwością i z dobrą przyszłością. Tymczasem królestwo niebieskie ma inne wartości: jest wieczne, doskonałe, sprawiedliwe, na jego czele stoi Chrystus Zbawiciel i Odkupiciel. Królestwo niebieskie jest święte – czyli doskonałe, doskonałością ducha Bożego.

Nasza doskonałość ludzka oparta na inteligencji jest czasowa, skończona i ograniczona, wprawdzie każde pokolenie jest mądrzejsze, przez zdobywaną i gromadzoną wiedzę, ale używanie tej wiedzy przynależy mądrości, przynależy do właściwego stosowania zdobytej wiedzy, uzależnionej od woli człowieka. Niestety doświadczenie wieków i współczesna rzeczywistość wskazują na relatywność wolnej woli ludzkiej, nie zawsze ta wola kieruje się do dobra, do dobra społecznego.

Dlatego królestwo niebieskie jest już na ziemi, mocą i obecnością Boga, ale jest ciągle niedoskonałe słabością ludzkiej woli.

2. „Pan rzekł do ciebie: «Ty będziesz pasł mój lud»”
(por. 2 Sm 5, 2)

Dawne dzieje Izraela, zapisane w Drugiej Księdze Samuela pouczają, a zarazem przypominają o godności i miłości Boga do człowieka. Dawne historyczne wydarzenia miały zapowiadać ostateczny czas i ostateczną formę zbawienia.

Dzisiaj wspominamy godność Zbawiciela jako Chrystusa Króla, Który króluje w królestwie zbawionych, w królestwie świętych i ludzi wiary.

Wprawdzie Rok liturgiczny kończy się, ale nadal trwają wartości ewangeliczne, nadal trwa zbawienie mocami Trójcy Przenajświętszej, nadal trwa rywalizacja dobra ze złem i nadal ma zwyciężać Prawda o Bogu i o zbawionym człowieku. Do tej rywalizacji dołączamy duchowo i materialnie. To zawodnictwo powinno się zrealizować ostatecznym dobrem dla nas. Wtedy powiemy słowami św. Pawła: „W dobrych zawodach wystąpiłem, bieg ukończyłem, wiary ustrzegłem. Na ostatek odłożono dla mnie wieniec sprawiedliwości, który mi w owym dniu odda Pan, sprawiedliwy Sędzia, a nie tylko mnie, ale i wszystkim, którzy umiłowali pojawienie się Jego” (2 Tym 4, 7-8).

3. „On jest Początkiem. Pierworodnym spośród umarłych, aby sam zyskał pierwszeństwo we wszystkim”
(por. Kol 1, 18)

Święty Paweł poucza nas i wskazuje na Chrystusa: „On jest Początkiem. Pierworodnym spośród umarłych, aby sam zyskał pierwszeństwo we wszystkim” (por. Kol 1, 18).

Ciągle zapatrzeni w Chrystusa analizujemy nasze życie, szukamy pocieszenia, szukamy cierpliwości i zrozumienia tego, co wokół nas się dzieje. Przynależymy do Kościoła – społeczności zbawionych

i zbawianych. To Chrystus jest Głową tej nadzwyczajnej kościelnej wspólnoty, my Jego członkami (zob. Ef 5, 32). Przez naszą świadomość, wiedzę i dobrą wolną wolę możemy czynić dobro. Czynmy, zatem dobro, i tak wypełniamy *zakon* Chrystusowy! (zob. Ga 6, 2); (zob. Rz 2, 13).

4. „Gdy ukrzyżowano Jezusa, lud stał i patrzył” (Łk 23, 35)

Na zakończenie Roku liturgicznego Ewangelia wskazuje na Chrystusa. „Gdy ukrzyżowano Jezusa, lud stał i patrzył” (Łk 23, 35). Następuje opis śmierci, opis reakcji ludu, opis tragedii na Drzewie Krzyża i opis miłosierdzia Bożego.

Z Krzyża Chrystusowego płynie nauka i przykład dla każdego ludzkiego życia, płynie nauka o wierze, o braku wiary, o zdradzie, o braku zrozumienia i o wytrwałości w wierze wykazanej przez Matkę Najświętszą.

Każdy z nas doświadcza własnych krzyży i słabości. Oczekujemy od Boga odpowiedzi. Na stwierdzenie: „My przecież – sprawiedliwie, odbieramy bowiem słuszną karę za nasze uczynki” (Łk 23, 41a), stawiamy pytanie: Dlaczego?

Chrystus z Krzyża odpowiada: „Zaprawdę, powiadam ci: [Dziś] będziesz ze Mną w raju” (Łk 23, 43).

5. Z nauczania papieskiego

„*Miłość w prawdzie* stawia człowieka wobec zdumiewającego doświadczenia, jakim jest dar. W swoim życiu otrzymuje on darmo wiele różnych rzeczy, co często nie jest uznawane z powodu wyłącznie produktywistycznej i utylitarystycznej wizji życia. Istota ludzka została stworzona do daru, który ją wyraża i urzeczywistnia jej wymiar transcendentny. Czasem człowiek współczesny żywi mylne przekonanie, że jest jedynym twórcą samego siebie, swojego życia i społeczeństwa. To mniemanie jest

konsekwencją egoistycznego skupienia się na sobie, które wywodzi się – mówiąc językiem wiary – z *grzechu pierworodnego*. Mądrość Kościoła zawsze sugerowała, że należy brać pod uwagę grzech pierworodny także w interpretacji faktów społecznych i budowie społeczeństwa [...]”¹³⁹.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 122

„Do niego wstępują pokolenia Pańskie,
aby zgodnie z prawem Izraela wielbić imię Pana.
Tam ustawiono trony sędziowskie,
trony domu Dawida”.

---

139 Benedykt XVI, enc. *Caritas in veritate*, dz. cyt., s. 40.

| ANEKS

UROCZYSTOŚĆ NARODZENIA PAŃSKIEGO

CZYTANIA

Iz 52, 7-10; Ps 98 (97), 1. 2-3ab. 3cd-4. 5-6 (R.: por. 3cd); Hbr 1, 1-6;
Aklamacja; J 1, 1-18.

I CZYTANIE (Iz 52, 7-10)

O jak są pełne wdzięku na górach nogi zwiastuna radosnej nowiny, który ogłasza pokój, zwiastuje szczęście, który obwieszcza zbawienie, który mówi do Syjonu: „Twój Bóg zaczął królować”. Głos! Twoi strażnicy podnoszą głos, razem wznoszą okrzyki radosne, bo oglądają na własne oczy powrót Pana na Syjon. Zabrzmiście radosnym śpiewaniem, wszystkie ruiny Jeruzalem! Bo Pan pocieszył swój lud, odkupił Jeruzalem. Pan obnażył już swe ramię święte na oczach wszystkich narodów; I wszystkie krańce ziemi zobaczą zbawienie naszego Boga.

PSALM RESPONSORYJNY (Ps 98 (97), 1. 2-3ab. 3cd-4. 5-6
(R.: por. 3cd))

REFREN: Ziemia ujrzała swego Zbawiciela.

Śpiewajcie Panu pieśń nową,
albowiem uczynił cuda.

Zwycięstwo Mu zgotowała Jego prawica
i święte ramię Jego.

Pan okazał swoje zbawienie,
na oczach pogan objawił swoją sprawiedliwość.
Wspomniał na dobroć i wierność swoją
dla domu Izraela.

Ujrzały wszystkie krańce ziemi
zbawienie Boga naszego.
Wołaj z radości na cześć Pana, cała ziemi,
cieszcie się, weselcie i grajcie.

Śpiewajcie Panu przy wtórze cytry,
przy wtórze cytry i przy dźwięku harfy.
Przy trąbach i przy dźwięku rogu,
na oczach Pana i Króla się radujcie.

II CZYTANIE (Hbr 1, 1-6)

Wielokrotnie i na różne sposoby przemawiał niegdyś Bóg do ojców przez proroków, a w tych ostatecznych dniach przemówił do nas przez Syna. Jego to ustanowił dziedzicem wszystkich rzeczy, przez Niego też stworzył wszechświat. Ten Syn, który jest odblaskiem Jego chwały i odbiciem Jego istoty, podtrzymuje wszystko słowem swej potęgi, a dokonawszy oczyszczenia z grzechów, zasiadł po prawicy Majestatu na wysokościach. On o tyle stał się wyższym od aniołów, o ile odziedziczył wyższe od nich imię. Do którego bowiem z aniołów powiedział kiedykolwiek: „Ty jesteś moim Synem, Jam Cię dziś zrodził?” I znowu: „Ja będę Mu ojcem, a On będzie mi synem”. Skoro zaś znowu wprowadzi Pierworodnego na świat, powie: „Niech Mu oddają pokłon wszyscy aniołowie Boży”.

AKLAMACJA

Zajaśniał nam dzień święty, pójďte narody, oddajcie pokłon Panu,
bo wielka światłość zstąpiła dzisiaj na ziemię.

EWANGELIA (J 1, 1-18)

Na początku było Słowo, a Słowo było u Boga i Bogiem było Słowo. Ono było na początku u Boga. Wszystko przez Nie się stało, a bez Niego nic

się nie stało, co się stało. W Nim było życie, a życie było światłością ludzi, a światłość w ciemności świeci i ciemność jej nie ogarnęła. Pojawił się człowiek posłany przez Boga, Jan mu było na imię. Przyszedł on na świadectwo, aby zaświadczyć o Światłości, by wszyscy uwierzyli przez niego. Nie był on światłością, lecz posłanym, aby zaświadczyć o Światłości. Była Światłość prawdziwa, która oświeca każdego człowieka, gdy na świat przychodzi. Na świecie było Słowo, a świat stał się przez Nie, lecz świat Go nie poznał. Przyszło do swojej własności, a swoi Go nie przyjęli. Wszystkim tym jednak, którzy Je przyjęli, dało moc, aby się stali dziećmi Bożymi, tym, którzy wierzą w imię Jego, którzy ani z krwi, ani z żądz ciała, ani z woli męża, ale z Boga się narodzili. Słowo stało się ciałem i zamieszkało między nami. I oglądaliśmy Jego chwałę, chwałę, jaką Jednorodzony otrzymuje od Ojca, pełen łaski i prawdy. Jan daje o Nim świadectwo i głośno woła w słowach: „Ten był, o którym powiedziałem: Ten, który po mnie idzie, przewyższył mnie godnością, gdyż był wcześniej ode mnie”. Z Jego pełni wszyscyśmy otrzymali łaskę po łasce. Podczas gdy Prawo zostało nadane przez Mojżesza, łaska i prawda przysły przez Jezusa Chrystusa. Boga nikt nigdy nie widział. Jednorodzony Bóg, który jest w łonie Ojca, o Nim pouczył.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Zajaśniał nam dzień święty, pójdźcie narody, oddajcie pokłon Panu,
bo wielka światłość zstąpiła dzisiaj na ziemię”.

Ta aklamacja jest pełna radości, wdzięczności i zachęty do oddawania czci Bogu. Przez wiarę doświadczamy radości spotkania z Synem Bożym, ze Zbawicielem – Bogiem Jedynym w Trójcy Świętej. Cały świat raduje się z Bożego Narodzenia, ta radość tak powszechna wynika z naszej duchowej natury. Potrzebujemy relacji z Bogiem, a przez Niego i dla Niego dokonuje się spotkanie z miłością, dobrocią, wdzięcznością, przebaczeniem i radością bycia dzieckiem Boga.

W czasie Bożego Narodzenia wszyscy czujemy się dziećmi poprzez atmosferę miłości rodzinnej. Dziękujemy Bogu Synowi Bożemu, że narodził się w rodzinie ludzkiej i w Świętej Rodzinie. Doceniamy wartości płynące z naszego naturalnego powołania, aby tworzyć nieustannie, z pokolenia na pokolenie nowe rodziny oparte na zasadzie miłości, wolności i spełnienia się naszych natur, bycia mężczyzną i kobietą.

Rodziny w każdej postaci zmierzają do nadzwyczajnego ideału, jakim jest Święta Rodzina. Matka Maryja i ojciec – opiekun reprezentujący Boga Ojca oraz Syn tworzą, a dzisiaj wprost ukazują, na czym ma polegać ludzkie rodzinne szczęście. Szczęście życia, wspólnego przebywania, szczęście służenia sobie nawzajem i szczęście wychowywania. Wychowywanie jest zawsze nastawione na przyszłość, w której widzi się dziecko, jego szczęście i dobro jakie ma przekazywać, dalej i dalej aż po krańce życia ludzkiego.

W Świętej Rodzinie widzimy dar macierzyństwa i ojcostwa, dwa wielkie dary, które łącznie tworzą źródło życia i bezgranicznej miłości. Z takiej miłości każdy z nas pochodzi i do takiej miłości jesteśmy wychowywani. Jest to miłość pochodząca wprost z nieba, wprost od

Boga Stworzyciela, a rozlewa się w naszych sercach. Doświadczając takiej miłości, każdy z nas stara się być życzliwym, sympatycznym, współpracującym, pomagającym, stara się być po prostu dobrym człowiekiem, bo miłość rodzinna jest dobra. Ona pomaga spotkać Boga, bo Bóg jest miłością!

„Bo wielka światłość zstąpiła dzisiaj na ziemię”, tak mówi dzisiejsza aklamacja i wskazuje na wartość życia tu i teraz. Boże Narodzenie nie jest tylko tradycją, która opiera się na prezentach, choince i świecących lampkach. Bóg jest zawsze z nami, a w dzień Bożego Narodzenia pragniemy naszego odrodzenia się, ponownego stawania w Prawdzie, wytrwałości w wierze oraz abyśmy byli lepszymi, wrażliwsi, bardziej uczuciowymi, bardziej społecznymi i kochającymi ludźmi. Boże Narodzenie jest kolejnym darem od Boga, który przychodzi jako Dziecię, niosąc ze sobą niezmiernie wartości: prawdę, dobro, sprawiedliwość, wolność, pokój i solidarność.

Świat jest w ciągłym ruchu, ciągle się zmienia, świat jest zamieszany w wojny, konflikty, krzywdy ludzkie i niesłuszne ambicje panowania jednych nad drugimi. Świat straszy cierpieniem, zabijaniem, chorobami i pandemiemi. A my uciekamy się dzisiaj do Świętej Rodziny i oczekujemy pokoju w Jej ramionach.

2. „Twój Bóg zaczął królować” (por. Iz 52, 7)

„Twój Bóg zaczął królować”. Tak ogłaszał stan łaski prorok Izajasz, niosąc nadzieję na przyszłość Izraela. To królowanie miało być wypełnieniem odwiecznych prorocत्व i odpowiedzią na potrzeby ludzkich serc. A były to potrzeby powszechne, obejmujące całą historię ludzkości, bowiem ten Król miał przynieść wartości: „Ogłasza pokój, zwiastuje szczęście, który obwieszcza zbawienie” (por. Iz 52, 7). Pokój to dar i jednocześnie umiejętność porozumiewania się ludzi na ziemi, przeciwnieństwami są wojny, zarazy, nienawiść, niesprawiedliwość, a także

wszelkie nieszczęścia naturalne. Pokój ciała nie wyczerpuje potrzeb serca człowieka, potrzebny jest także pokój ducha, a szczytem tego pokoju ciała i ducha jest szczęście, stan nieustannie upragniony i poszukiwany, w którym człowiek może się całkowicie realizować.

Ponadto prorocтво o Mesjaszu, który miał przyjść, zawierało *obwieszczane zbawienie*, to wartość najwyższa, przekraczająca ludzkie, ziemskie szczęście, to wartość sięgająca samego Boga, bo tylko Bóg zbawia. „Ale teraz jawną się stała sprawiedliwość Boża niezależna od Prawa, poświadczona przez Prawo i Proroków. Jest to sprawiedliwość Boża [dostępna] przez wiarę w Jezusa Chrystusa dla wszystkich, którzy wierzą” (Rz 3, 21-22a) – poucza św. Paweł w Liście do Rzymian. Z całej nauki Starego i Nowego Testamentu wynika, że podstawą jest wiara, szczególnie jej wymiar dotyka nas w czasie Bożego Narodzenia, a zasięg tej wiary jest wielki: „I wszystkie krańce ziemi zobaczą zbawienie naszego Boga” (Iz 52, 10b).

3. „Wielokrotnie i na różne sposoby przemawiał niegdyś Bóg” (por. Hbr 1, 1)

„Wielokrotnie i na różne sposoby przemawiał niegdyś Bóg”, tak rozpoczyna się List do Hebrajczyków, a następnie są wymienione wielkie dzieła Pana:

- Narodzenie Boga na ziemi było najdoskonalszą mową Boga do człowieka, przez Syna Jednorodzonego;
- „Jego to ustanowił dziedzicem wszystkich rzeczy” (Hbr 1, 2b) – Syn Boży jest na równi z Bogiem Ojcem;
- „Przez Niego też stworzył wszechświat” (Hbr 1, 2c) – często myślimy, że Bóg stworzył świat tylko dla nas, z przesłania Listu do Hebrajczyków wynika, że świat został stworzony także dla samego Boga, aby Bóg mógł się podzielić miłością ze swoim Synem

i z Duchem Świętym. Stworzenie zatem należy do natury Trójcy Przenajświętszej;

- „Ten Syn, który jest odbłaskiem Jego chwały i odbiciem Jego istoty, podtrzymuje wszystko słowem swej potęgi” (Hbr 1, 3a) – Syn Boży stanowi jedno z Bogiem Ojcem, sprawuje tę samą władzę;
- „A dokonawszy oczyszczenia z grzechów, zasiadł po prawicy Majestatu na wysokościach” (Hbr 1, 3b) – podstawową rolę Syna Bożego było oczyszczenie świata z grzechów – naszych grzechów.

Obchodząc w radości uroczystość Bożego Narodzenia cieszymy się, że dzięki Chrystusowi jesteśmy oczyszczani z grzechów, które oddzielają nas od Boga.

4. „Łaska i prawda przyszły przez Jezusa Chrystusa” (J 1, 17)

„Łaska i prawda przyszły przez Jezusa Chrystusa”, tak stwierdza dzisiejsza Ewangelia św. Jana, a rozpoczęło się to i trwa w Tradycji od Narodzenia Syna Bożego. I ostatnie stwierdzenie i pouczenie św. Jana: „Boga nikt nigdy nie widział. Jednorodzony Bóg, który jest w łonie Ojca, o Nim pouczył” (J 1, 18). Zatem cała prawda o naszej perspektywie spotkania się z Bogiem tkwi w Jezusie Chrystusie, to znaczy w Jego nauce, od Narodzenia aż po Zmartwychwstanie. I więcej, po każde spotkanie z nami w Tradycji, w sakramentach, modlitwie i dobrych uczynkach.

5. Z nauczania papieskiego

„Redemptor mundi! W Nim objawiła się niejako na nowo ta podstawowa prawda o stworzeniu, którą Księga Rodzaju wyznaje, powtarzając po tylekroć: «widział Bóg, że było dobre (...) że było bardzo dobre» (por. Rdz 1). Dobro ma swoje źródło w Mądrości i Miłości. W Jezusie Chrystusie świat widzialny, stworzony przez Boga dla człowieka (por. Rdz 1, 26 nn.) – świat, który wraz z grzechem został poddany

marności – odzyskuje na nowo swą pierwotną więź z samym Boskim źródłem Mądrości i Miłości, Tak bowiem «Bóg umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał» (J 3, 16). I tak jak w człowieku-Adamie ta więź została zerwana, tak w Człowieku-Chryście zostaje ona nawiązana na nowo (por. Rz 5, 12 nn.). Czyż do nas, ludzi XX wieku nie przemawiają swą wstrząsającą wymową słowa Apostoła Narodów o stworzeniu, które «aż dotąd jęczy i wzdycha w bólach rodzenia» (Rz 8, 22) i «oczekuje objawienia się synów Bożych...» (Rz 8, 19), o stworzeniu, które «poddane jest marności»? Czyż olbrzymi, nie znany przedtem postęp, jaki dokonał się w ciągu tego zwłaszcza stulecia w dziedzinie opanowania świata przez człowieka, nie ujawnia zarazem w stopniu przedtem nieznanym owego wielorakiego «poddania marności»? Wystarczy wspomnieć choćby o takich zjawiskach jak zagrożenie ludzkiego środowiska w miejscach gwałtownej industrializacji, jak wciąż wybuchające i odnawiające się konflikty zbrojne, jak perspektywa samozniszczenia przy pomocy broni atomowej, wodorowej, neutronowej i innych, jak brak poszanowania dla życia nie narodzonych. Czyż świat nowej epoki, świat lotów kosmicznych, nieosiągalnych przedtem zdobyczy nauki i techniki, nie jest równocześnie tym światem, który «jęczy i wzdycha» (Rz 8, 22), gdyż wciąż «z upragnieniem oczekuje objawienia się synów Bożych»? (Rz 8, 19)¹.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 98

„Śpiewajcie Panu pieśń nową,
albowiem uczynił cuda.
Zwycięstwo Mu zgotowała Jego prawica
i święte ramię Jego”.

---

1 Jan Paweł II, enc. *Redemptor hominis*, dz. cyt., s. 12-13.

UROCZYSTOŚĆ ŚWIĘTEJ BOŻEJ RODZICIELKI MARYI

CZYTANIA

Lb 6, 22-27; Ps 67 (66), 2-3. 5. 8 (R.: por. 2a); Ga 4, 4-7; Hbr 1,1-2a;
Łk 2, 16-21.

I CZYTANIE (Lb 6, 22-27)

Pan mówił do Mojżesza tymi słowami: „Powiedz Aaronowi i jego synom: tak oto macie błogosławić synom Izraela. Powiecie im: «Niech cię Pan błogosławi i strzeże. Niech Pan rozpromieni oblicze swe nad tobą, niech cię obdarzy swą łaską. Niech zwróci ku tobie swoje oblicze i niech cię obdarzy pokojem». Tak będą wzywać imienia mojego nad synami Izraela, a Ja im będę błogosławił”.

PSALM RESPONSORYJNY (Ps 67 (66), 2-3. 5. 8 (R.: por. 2a))

REFREN: Bóg miłosierny niech nam błogosławi.
Niech Bóg się zmiłuje nad nami i nam błogosławi;
niech nam ukáže pogodne oblicze.
Aby na ziemi znano Jego drogę,
Jego zbawienie wśród wszystkich narodów. [...]

Niech się narody cieszą i weselą,
że rządzisz ludami sprawiedliwie,
i kierujesz narodami na ziemi.
Niechaj nam Bóg błogosławi,
niech się Go boją wszystkie krańce ziemi.

II CZYTANIE (Ga 4, 4-7)

Bracia: Gdy nadeszła pełnia czasu, Bóg zesłał swojego Syna, zrodzonego z niewiasty, zrodzonego pod Prawem, aby wykupił tych, którzy podlegali Prawu, abyśmy mogli otrzymać przybrane synostwo. Na dowód tego, że jesteście synami, Bóg wysłał do serc naszych Ducha Syna swego, który woła: „Abba, Ojcze”. A zatem nie jesteś już niewolnikiem, lecz synem. Jeżeli zaś synem, to i dziedzicem z woli Bożej.

AKLAMACJA (por. Hbr 1, 1-2a)

Wielokrotnie przemawiał niegdyś Bóg do ojców przez proroków, a w tych ostatecznych dniach przemówił do nas przez Syna.

EWANGELIA (Łk 2, 16-21)

Pasterze pospiesznie udali się do Betlejem i znaleźli Maryję, Józefa i Niemowlę, leżące w żłobie. Gdy Je ujrzeli, opowiedzieli o tym, co im zostało objawione o tym Dziecięciu. A wszyscy, którzy to słyszeli, dziwili się temu, co im pasterze opowiadali. Lecz Maryja zachowywała wszystkie te sprawy i rozważała je w swoim sercu. A pasterze wrócili, wielbiąc i wysławiając Boga za wszystko, co słyszeli i widzieli, jak im to było powiedziane. Gdy nadszedł dzień ósmy i należało obrzezać Dziecię, nadano Mu imię Jezus, którym Je nazwał anioł, zanim się poczęło w łonie Matki.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Wielokrotnie przemawiał niegdyś Bóg do ojców przez proroków, a w tych ostatecznych dniach przemówił do nas przez Syna” (Hbr 1, 1-2a).

Obchodzimy Uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki Maryi, rozpoczynamy z Maryją nowy rok kalendarzowy, podczas którego będą się działy nasze sprawy i sprawy całego świata. Pragniemy z Maryją żyć, działać, wyznawać wiarę w Jezusa Chrystusa i ponownie głosić sobie i światu Dobrą Nowinę. Jakże nam jest potrzebna ta Dobra Nowina! Wobec szalejącej pandemii, wobec coraz to nowszych odmian koronawirusa jesteśmy bezradni. Tak wielu od nas odeszło! A ilu jeszcze pochłonie pandemia? W poprzednich wiekach, w czasie innych zaraz ludzkość czuła się bezradna, dlatego zwracała się do Boga. My dziś zwracamy się do Matki Najświętszej, aby nas ratowała.

W liturgii Bożego Narodzenia dziękujemy Bogu Najwyższemu za dar nieba i za dar Syna Bożego. On przyszedł do nas, bo był zapowiadany na przestrzeni tysięcy lat, bowiem „wielokrotnie przemawiał niegdyś Bóg do ojców przez proroków” (Hbr 1, 1). Przyszedł i pozostał w swoim Kościele, w sakramentach świętych, w przykazaniach, a szczególnie w przykazaniu miłości. O tę miłość dziś prosimy przez ręce Maryi. Wiemy, że obecne czasy są ostateczne, a właściwie każde życie ludzkie jest ostateczne, dlatego trzeba się spieszyć z okazywaniem miłości naszym bliźnim, bez wyjątku, a szczególnie powinniśmy pamiętać o biednych, opuszczonych, chorych i umierających. Trzeba wybaczać tym, którzy nie wierzą w Boga, nie wierzą w szczepionki i pozostał im tylko „ślepy los”.

Ten smutny „ślepy los” trzeba oddać w ręce Maryi Matki Bożego Miłosierdzia². To Matka nas wszystkich, a matka nie wybiera, nie odrzuca, nie opuszcza, ani nie zapiera się swojego dziecka, a my jesteśmy dziećmi Boga! Najświętsza Maryja Panna stała pod Krzyżem. „Kiedy więc Jezus ujrzał Matkę i stojącego obok Niej ucznia, którego miłował, rzekł do Matki: «Niewiasto, oto syn Twój». Następnie rzekł do ucznia: «Oto Matka twoja». I od tej godziny uczeń wziął Ją do siebie” (J 19, 26-27).

Kierując się tym testamentem przyjmujemy Maryję do siebie: do naszych domów, do rodzin, do naszych chorób, do naszego umierania. Matka Bożej miłości potrafi ukoić nasz ból i wytłumaczyć, jak każda matka, dlaczego tak się dzieje: dlaczego chorujemy i dlaczego umieramy!

2. Błogosławieństwo Boga

Błogosławieństwo Boga nadal jest z nami, Bóg czuwa nad nami! Za Księgą Liczb ze Starego Testamentu powtarzamy: „Niech cię Pan błogosławi i strzeże. Niech Pan rozpromieni oblicze swe nad tobą, niech cię obdarzy swą łaską. Niech zwróci ku tobie swoje oblicze i niech cię obdarzy pokojem” (Lb 6, 24-26). Pokój płynie do nas z Ewangelii przez Maryję, która i dzisiaj do nas mówi: „Czyńcie cokolwiek Syn mój wam powie” (J 2, 5). Było to w Kanie Galilejskiej, kiedy zapanował smutek i konsternacja wśród gości weselnych. My także możemy przyrównać się do tych gości, bo jesteśmy jedynie gośćmi na tej ziemi, nasze życie

---

2 „«Maryję nazywamy Matką Miłosierdzia, ponieważ jest Matką Jezusa, w którym Bóg objawił światu swoje Serce przepelnione miłością» – nauczał Jan Paweł II [...]. Maryja pokornie wyznaje w słowach skierowanych do św. Siostry Faustyny Kowalskiej: «jestem wam Matką z niezgłębionego Miłosierdzia Boga». Ona to dała ludzkości Największy Dar Nieba – Syna Ojca Przedwiecznego i tym samym nieustannie świadczy ludzkości największe miłosierdzie”. Zob. *Matka Boża Miłosierdzia*, [online:] <https://milosierdzielodz.pl/2020/11/16/matka-boza-milosierdzia/> [dostęp: 10.11.2022].

trwa kilkadziesiąt lat wypełnionych: radością, doświadczeniem, miłością małżeńską i rodzinną. Za to wszystko trzeba Bogu dziękować. W tym przykazaniu miłości ludzkiej i Boskiej zarazem, dokonuje się wielka jedność naszej ofiary życia z Boską ofiarą zbawienia.

Trzeba mieć nadzieję, bo wypełniając testament Chrystusa uczestniczymy w wielkim planie Boga wobec ziemi, ludzi, świata, a na końcu tego planu Bożego jest zbawienie! W tym dziele Boga uczestniczy Maryja; historycznie, duchowo i miłosiernie. W Maryi mamy Matkę duchową, mamy też matkę biologiczną wyznaczoną nam w historii życia. Obie te Matki kochają nas niezmiernie, modlą się za nas, wychowują nas, wstawiają się za nami i błogosławią naszemu życiu niezależnie od tego, jak ono jest trudne i ciężkie.

3. „A zatem nie jesteś już niewolnikiem, lecz synem. Jeżeli zaś synem, to i dziedzicem z woli Bożej” (Ga 4, 7)

„A zatem nie jesteś już niewolnikiem, lecz synem. Jeżeli zaś synem, to i dziedzicem z woli Bożej”. W tę prawdę trzeba nam uwierzyć! Znamy dziedzictwa ziemskie, gdzie dobra przechodzą na następne pokolenia, w dziedzictwie Boga jest ta sama zasada. Mamy wielki skarb – wiarę w Jezusa Chrystusa, mamy drugi wielki skarb – Maryję, która jest ogłoszona naszą Królową! Tak bogaci duchowo możemy sprostać zadaniom życia doczesnego i wiecznego, a miłosierdzie Boże reprezentowane przez Maryję trzeba przekazywać w wierze innym, następnym pokoleniom, które, być może, będą zmuszone nieść większe ciężary życia.

4. Niemowlę, leżące w żłobie

W dzisiejszą uroczystość Ewangelia ukazuje nam *Niemowlę, leżące w żłobie* i Maryję zatroskaną po ludzku, w duszy pytającą Ojca Niebieskiego: Co z nami będzie? Tak jak kiedyś pytała: *Jakże się to stanie?*

A wszystko stało się za sprawą Ducha Świętego. „Na to Maryja rzekła do anioła: «Jakże się to stanie?» [...] «Duch Święty zstąpi na Ciebie i moc Najwyższego osłoni Cię. Dlatego też Święte, które się narodzi, będzie nazwane Synem Bożym»” (Łk 1, 34a. 35) – padła odpowiedź.

Co narodzi się z naszego życia? Jakie dobro? Przecież nasze istnienie jest „zwiastowaniem” Bożym. Bóg mówi nam wyraźnie, co mamy czynić „w każdym utrapieniu naszym”³, w każdej potrzebie naszej i naszych najbliższych.

5. „A pasterze wrócili, wielbiąc i wysławiając Boga za wszystko, co słyszeli i widzieli” (Łk 2, 20a)

„A pasterze wrócili, wielbiąc i wysławiając Boga za wszystko, co słyszeli i widzieli”. My też widzimy wielkie sprawy Boże i małość ludzką, sprawy Boże i sprawy ludzkie łączą się w naszych umysłach, sercach i duszach. O ile, na sprawy ludzkie mamy wpływ, trzeba je rozwiązywać po Bożemu, zgodnie z prawem i testamentem miłości, to sprawy Boże, za przyczyną Matki Najświętszej, mamy pozostawić Bogu – w Duchu Świętym.

6. Z nauczania papieskiego

„Macierzyństwo Maryi, przeniknięte do głębi oblubieńczą postawą «służebnicy Pańskiej», stanowi pierwszy i podstawowy wymiar owego pośrednictwa, które w odniesieniu do Niej Kościół wyznaje i głosi i «stale zaleca sercu wiernych» w sposób szczególny i wyjątkowy, gdyż pokłada w nim wielką nadzieję. Należy wszakże przyznać, że przede wszystkim

---

3 „Który nas pociesza w każdym utrapieniu naszym, abyśmy mogli i sami pocieszać tych, co są w jakimkolwiek ucisku, przez pociechę, której i sami doznajemy od Boga” (2 Kor 1, 4).

sam Bóg, Ojciec Przedwieczny, zawierzył Dziewicy nazaretańskiej, oddając Jej swego Syna w tajemnicy Wcielenia. To Jej wyniesienie do najwyższego urzędu i godności Matki Syna Bożego – w znaczeniu ontycznym – odnosi się do samej rzeczywistości zjednoczenia obu natur w osobie Słowa (unia hipostatyczna). Ten podstawowy fakt bycia Matką Syna Bożego jest od początku w pełni otwarty na osobę Chrystusa oraz na Jego dzieło, na całe Jego posłannictwo. Słowa: «oto Ja, służebnica Pańska» świadczą o tym otwarciu ducha Maryi, która urzeczywistnia w sobie w sposób doskonały miłość właściwą dla dziewictwa i miłość macierzyńską, złączone i jakby stopione w jedno”⁴.

7. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 67

„Niech Bóg się zmiłuje nad nami i nam błogosławi;
niech nam ukáže pogodne oblicze.
Aby na ziemi znano Jego drogę,
Jego zbawienie wśród wszystkich narodów”.

---

4 Jan Paweł II, enc. *Redemptoris Mater*, w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. I, red. S. Małysiak, Wydawnictwo Świętego Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 1996, s. 301.

UROCZYSTOŚĆ OBJAWIENIA PAŃSKIEGO

CZYTANIA

Iz 60, 1-6; Ps 72 (71), 1-2. 7-8. 10-11. 12-13 (R.: por. 11); Ef 3, 2-3a. 5-6;
Mt 2, 3; Mt 2, 1-12.

I CZYTANIE (Iz 60, 1-6)

Powstań, świeć, Jeruzalem, bo przyszło twe światło i chwała Pana roz-
błyska nad tobą. Bo oto ciemność okrywa ziemię i gęsty mrok spowija
ludy, a ponad tobą jaśniej Pan i Jego chwała jawi się nad tobą. I pój-
dą narody do twojego światła, królowie do blasku twojego wschodu. Pod-
nieś oczy wokoło i popatrz: Ci wszyscy zebrani zdążają do ciebie. Twoi
synowie przychodzą z daleka, na rękach niesione twe córki. Wtedy
zobaczysz i promienieć będziesz, zadrży i rozszerzy się twoje serce,
bo do ciebie napłyną bogactwa zamorskie, zasoby narodów przyjdą ku
tobie. Zaleje cię mnogość wielbłądów, dromadery z Madianu i z Efy.
Wszyscy oni przybędą ze Saby, ofiarują złoto i kadzidło, nucąc radośnie
hymny na cześć Pana.

PSALM RESPONSORYJNY (Ps 72 (71), 1b-2. 7-8. 10-11. 12-13
(R.: por. 11))

REFREN: Uwielbią Pana wszystkie ludy ziemi.

Boże, przekaż Twój sąd Królowi,

a Twoją sprawiedliwość synowi królewskiemu.

Aby Twoim ludem rządził sprawiedliwie

i ubogimi według prawa. [...]

Za dni Jego zakwitnie sprawiedliwość,
i wielki pokój, aż księżyc nie zgaśnie.

Będzie panował od morza do morza,
od Rzeki aż po krańce ziemi. [...]

Królowie Tarsisz i wysp przyniosą dary,
królowie Szeby i Saby złożą daninę.
I oddadzą Mu pokłon wszyscy królowie,
wszystkie narody będą Mu służyły. [...]

Wyzwoli bowiem biedaka, który Go wzywa,
i ubogiego, co nie ma opieki.
Zmiłuje się nad biednym i ubogim,
nędzarza ocali od śmierci.

II CZYTANIE (Ef 3, 2-3a. 5-6)

Bracia: Przecież słyszeliście o udzieleniu przez Boga łaski danej mi dla was, że mianowicie przez objawienie oznajmiona mi została ta tajemnica. [...] Nie była ona oznajmiona synom ludzkim w poprzednich pokoleniach, tak jak teraz została objawiona przez Ducha świętym Jego apostołom i prorokom, to znaczy że poganie już są współdziedzicami i współczłonkami Ciała, i współuczestnikami obietnicy w Chrystusie Jezusie przez Ewangelię.

AKLAMACJA (Mt 2, 2b)

Ujrzeliśmy Jego gwiazdę na Wschodzie
i przybyliśmy złożyć pokłon Panu.

EWANGELIA (Mt 2, 1-12)

Gdy Jezus narodził się w Betlejem w Judei za panowania króla Heroda, oto Mędrcy ze Wschodu przybyli do Jerozolimy i pytali: „Gdzie jest nowo narodzony król żydowski? Ujrzeliśmy bowiem Jego gwiazdę na Wschodzie i przybyliśmy oddać Mu pokłon”. Skoro usłyszał to król

Herod, przeraził się, a z nim cała Jerozolima. Zebrał więc wszystkich arcykapłanów i uczonych ludu i wypytywał ich, gdzie ma się narodzić Mesjasz. Ci mu odpowiedzieli: „W Betlejem judzkim, bo tak napisał prorok: A ty, Betlejem, ziemio Judy, nie jesteś zgoła najlichsze spośród głównych miast Judy, albowiem z ciebie wyjdzie władca, który będzie pasterzem ludu mego, Izraela”. Wtedy Herod przywołał potajemnie Mędrców i wypytał ich dokładnie o czas ukazania się gwiazdy. A kierując ich do Betlejem, rzekł: „Udajcie się tam i wypytajcie starannie o Dziecię, a gdy Je znajdziecie, donieście mi, abym i ja mógł pójść i oddać Mu pokłon”. Oni zaś wysłuchawszy króla, ruszyli w drogę. A oto gwiazda, którą widzieli na Wschodzie, szła przed nimi, aż przysła i zatrzymała się nad miejscem, gdzie było Dziecię. Gdy ujrzeli gwiazdę, bardzo się uradowali. Weszli do domu i zobaczyli Dziecię z Matką Jego, Maryją; upadli na twarz i oddali Mu pokłon. I otworzywszy swe skarby, ofiarowali Mu dary: złoto, kadzidło i mirrę. A otrzymawszy we śnie nakaz, żeby nie wracali do Heroda, inną drogą udali się do ojczyzny.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Ujrzeliśmy Jego gwiazdę na Wschodzie i przybyliśmy złożyć pokłon Panu” (Mt 2, 2b).

Dzisiaj w liturgii słowa mamy przypomnienie wielkiego wydarzenia, jakim było otwarcie się młodego, pierwotnego Kościoła na cały świat, wszystkie narody, kultury, aby głosić wielkie sprawy Boga, aby głosić zbawienie przyniesione przez Jezusa Chrystusa.

Ewangelia św. Mateusza opowiada to wydarzenie w obrazowy sposób, wspomina akt oddania czci i uznania Chrystusa Królem przez trzech magów, reprezentujących wszystkie narody świata, którzy złożyli symboliczne dary: złoto, kadzidło i mirrę. W Tradycji Kościoła trzej królowie wyrazili deklarację w imieniu nas wszystkich: „Ujrzeliśmy Jego gwiazdę na Wschodzie i przybyliśmy złożyć pokłon Panu” (Mt 2, 2b).

Sensem tej uroczystości jest wielkie dzieło miłości Boga do wszystkich narodów świata na przestrzeni tysięcy lat istnienia gatunku ludzkiego. Bóg – Syn Boży był zapowiadany, narodził się i dał się poznać już jako Dziecię w tajemnicy wcielania, w danym momencie historii ludzkości.

Tradycyjna Gwiazda Betlejemska symbolizuje dobroć i miłość Boga do człowieka. Światło Gwiazdy Betlejemskiej symbolizuje łaskę Boga, a w tym wypadku Jego dobroć i pragnienie zbliżenia się do natury ludzkiej, do tego stopnia, że natura Boska połączona została z naturą ludzką! Gwiazda Betlejemska, wcielony Syn Boży oświeca nas i całe nasze życie, nadaje sens naszemu istnieniu i znaczenie wszystkiemu, co spotyka nas w życiu, niezależnie od wieku, poziomu kultury, wykształcenia i warunków społeczno-politycznych. Syn Boży jest ponad tym wszystkim, co nazywamy doczesnością, i jednocześnie jest z nami w tej aktualnej doczesności.

Znajdujemy się w trudnych czasach. W trudnych czasach narodził się także Zbawiciel, aby uswięcać ludzkie niedole, zagrożenia, niepewność, brak środków do życia. Symbolizuje to biedna stajenka betlejemka.

Kłaniający się trzej królowie reprezentują także nasz hołd oddawany Bogu Ojcu wobec Syna Bożego i wobec Ducha Świętego – łącznie wobec prawdy o Trójcy Przenajświętszej. Ten pokłon trzech króli jest znakiem naszej wiary, a złoto, kadzidło i mirra symbolizują oddanie, miłość i dobre czyny w naszym życiu. Kłaniamy się Bogu, oddajemy Mu to, co najlepsze, a otrzymujemy błogosławieństwo, czyli Bożą obecność w naszych ludzkich sprawach, tak doczesnych, jak i wiecznych.

2. „Podnieś oczy wokoło i popatrz” (Iz 60, 4a)

„Podnieś oczy wokoło i popatrz: Ci wszyscy zebrani zdążają do ciebie” (Iz 60, 4ab) – to prośba i zarazem modlitwa, aby Bóg spojrział na nas łaskawie w naszych czasach, spojrział na nasze pokolenie. Czy każdy z nas zdąża do Boga, do Ewangelii, do Chrystusa? W narodzie wybranym te prorocтва proroka Izajasza dotrwały do naszych czasów. Zostały one potwierdzone i zaaprobowane przez Syna Bożego. Przypominamy znamienne słowa Chrystusa: „Jezus powiedział do swoich uczniów: «Nie sądzicie, że przyszedłem znieść Prawo albo Proroków. Nie przyszedłem znieść, ale wypełnić. Zaprawdę bowiem powiadam wam: Dopóki niebo i ziemia nie przeminą, ani jedna jota, ani jedna kreska nie zmieni się w Prawie, aż się wszystko spełni. Ktokolwiek więc zniósłby jedno z tych przykazań, choćby najmniejszych, i uczyłby tak ludzi, ten będzie najmniejszy w królestwie niebieskim. A kto je wypełnia i uczy wypełniać, ten będzie wielki w królestwie niebieskim»” (Mt 5, 17-19).

Błogosławieństwo płynące od Bożej Dzieciny, potwierdzone przez życie, śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa jest obietnicą królestwa niebieskiego, obiecuje życie wieczne, szczęście oglądania Boga twarzą

w twarz: „Teraz widzimy niewyraźnie jak w zwierciadle, potem będziemy oglądać twarz w twarz. Teraz poznaję po części, potem poznam tak, jak sam zostałem poznany” (1 Kor 13, 12) – poucza św. Paweł w Liście do Koryntian.

3. „[Tajemnica] teraz została objawiona przez Ducha świętym Jego apostołom i prorokom (Ef 3, 5b)

Tajemnica „teraz została objawiona przez Ducha świętym Jego apostołom i prorokom” – stwierdza św. Paweł tym razem w Liście do Efezjan. A zatem, ci co wierzą w posłannictwo apostołów, ci co uznają historię zbawienia ogłaszana przez proroków też mogą się przyłączać do świętych, mogą brać udział w wielkich dziełach Bożych! Potwierdza to Psalm 111:

„Z całego serca chcę chwalić Pana
w radzie sprawiedliwych i na zgromadzeniu.

Wielkie są dzieła Pańskie,
mogą ich doświadczyć wszyscy, którzy je miłują” (Ps 111, 1-2).

Objawienie Pańskie ukazuje nam wielkie dzieła Boże, cenniejsze od złota, cenniejsze niż doczesność i wszelakie ludzkie wartości. Trzeba się zakochać w Bogu, aby zrozumieć tę wielką godność dzieci Bożych, jakimi jesteśmy i wielką szansę, jaką mamy na zbawienie!

4. Co ofiarujemy Bogu dzisiaj?

Towarzysząc trzem królom ofiarującym dary Synowi Bożemu, zastanówmy się, co my dzisiaj możemy Bogu ofiarować? Możemy w tym miejscu wyliczyć wszystkie słabości obecnego świata: wojny, nienawiść, bezdomność, brak pewności jutra, bezradność wobec pandemii. Te zagrożenia występowały zawsze, a my jesteśmy bytami przygodnymi, nie mamy wpływu na globalne problemy świata. Ale mamy wpływ

na nasz świat duchowy, moralny, w którym jest sprawiedliwość, prawda i miłość! Mamy wpływ, żeby czynić wiele dobra naszym najbliższym, naszym bliźnim.

Trzej królowie nie tylko złożyli dary, ale także „inną drogą udali się do ojczyzny” (Mt 2, 12b). W tych własnych ojczyznach na pewno nie zostali niemymi świadkami. Ogłaszali wszystkim, że spotkali Króla świata, oddali cześć Bogu, którego widzieli, oddali pokłon, i zapewne od tego czasu w swoich narodach głosili nową, prawdziwą wiarę. Z pewnością wyczekiwali wiadomości, co stanie się z tym Dzieciąciem – Królem narodów, Królem świata?! Interesujące jest, jak zareagowali na nauczanie Chrystusa, na Jego mękę i śmierć? Czy zwątpili? Zapewne nie, bo do naszych czasów dotarła cała pełnia Ewangelii. Chrystus zmartwychwstał! Chrystus żyje! Chrystus jest z nami, w swoim Słowie, w sakramentach świętych, w naszych modlitwach, a szczególnie w naszej wierze i dobrych uczynkach, czyli w naszej duszy i w naszym życiu.

5. Z nauczania papieskiego

„Człowiek pobożny stara się rozpoznać znaki Boże w codziennych doświadczeniach swego życia, w następstwie pór roku, w urodzajności ziemi i w całym ruchu kosmosu. Bóg jest światłością i może Go spotkać również ten, kto Go poszukuje ze szczerym sercem. Obrazem tego poszukiwania są Mędrcy, prowadzeni przez gwiazdę aż do Betlejem (por. Mt 2, 1-12). Im światło Boże ukazało się jako szlak, jako gwiazda, która przewodzi na drodze prowadzącej do odkryć. Gwiazda mówi więc o cierpliwości Boga wobec naszych oczu, które muszą się przyzwyczaić do Jego blasku. Człowiek pobożny jest w drodze i musi być gotów pozwolić się prowadzić, wyjść poza siebie, by odnaleźć Boga, który zawsze zdumiewa”⁵.

---

5 Franciszek, enc. *Lumen Fidei*..., dz. cyt., s. 44-45.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 72

„Wyzwoli bowiem biedaka, który Go wzywa,
i ubogiego, co nie ma opieki.
Zmiłuje się nad biednym i ubogim,
nędzarza ocali od śmierci”.

PONIEDZIAŁEK W OKTAWIE WIELKANOCY

CZYTANIA

Dz 2, 14. 22-32; Ps 16 (15), 1-2a. 5. 7-8. 9-10. 11 (R.: por. 1b);
Ps 118 (117), 24; Mt 28, 8-15.

I CZYTANIE (Dz 2, 14. 22-32)

W dniu Pięćdziesiątnicy stanął Piotr razem z Jedenastoma i przemówił donośnym głosem: „Mężowie Judejczycy i wszyscy mieszkańcy Jerozolimy, przyjmijcie do wiadomości i posłuchajcie uważnie mych słów. [...] Mężowie izraelscy, słuchajcie tego, co mówię: Jezusa Nazarejczyka, Męża, którego posłannictwo Bóg potwierdził wam niezwykłymi czynami, cudami i znakami, jakich Bóg przez Niego dokonał wśród was, o czym sami wiecie, tego Męża, który z woli, postanowienia i przewidywania Bożego został wydany, przybiliście rękami bezbożnych do krzyża i zabiliście. Lecz Bóg wskrzesił Go, zerwawszy więzy śmierci, gdyż niemożliwe było, aby ona panowała nad Nim. Dawid bowiem mówił o Nim: «Miałem Pana zawsze przed oczami, gdyż stoi po mojej prawicy, abym się nie zachwiał. Dlatego ucieszyło się moje serce i rozradował się mój język, także i moje ciało spoczywać będzie w nadziei, że nie zostawisz duszy mojej w Otchłani ani nie dasz Świętemu Twemu ulec skażeniu. Dałeś mi poznać drogi życia i napełnisz mnie radością przed obliczem Twoim».

Bracia, wolno powiedzieć do was otwarcie, że patriarcha Dawid umarł i został pochowany w grobie, który znajduje się u nas aż po dzień dzisiejszy. Zatem jako prorok, który wiedział, że Bóg przysiągł mu uroczyście, iż jego potomek zasiądzie na jego tronie, widział przyszłość i przepowiedział zmartwychwstanie Mesjasza, że ani nie pozostanie

w Otchłani, ani ciało Jego nie ulegnie rozkładowi. Tego właśnie Jezusa wskrzesił Bóg, a my wszyscy jesteśmy tego świadkami”.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 16 (15), 1-2a. 5. 7-8. 9-10. 11

(R.: por. 1b))

REFREN: Strzeż mnie, o Boże, Tobie zaufałem.
Zachowaj mnie Boże, bo uciekam się do Ciebie,
mówię do Pana: „Tyś jest Panem moim”. [...]
Pan moim dziedzictwem i przeznaczeniem,
to On mój los zabezpiecza. [...]

Błogosławię Pana, który dał mi rozsądek,
bo serce napomina mnie nawet nocą.
Zawsze stawiam sobie Pana przed oczy,
On jest po mojej prawicy, nic mną nie zachwieje.

Dlatego cieszy się moje serce i dusza raduje,
a ciało moje będzie spoczywać bezpiecznie
bo w kraju zmarłych duszy mej nie zostawisz
i nie dopuścisz, bym pozostał w grobie.

Ty ścieżkę życia mi ukazesz,
pełnię Twojej radości
i wieczną rozkosz
po Twojej prawicy.

AKLAMACJA (Ps 118 (117), 24)

Oto dzień, który Pan uczynił,
radujmy się w nim i weselmy.

EWANGELIA (Mt 28, 8-15)

Gdy anioł przemówił do niewiast, one pośpiesznie oddaliły się od grobu, z bojaźnią i wielką radością, i biegly oznajmić to Jego uczniom. A oto Jezus stanął przed nimi i rzekł: „Witajcie”. One podeszły do Niego, objęły Go za nogi i oddały Mu pokłon. A Jezus rzekł do nich: „Nie bójcie się. Idźcie i oznajmijcie moim braciom: niech idą do Galilei, tam Mnie zobaczą”. Gdy one były w drodze, niektórzy ze straży przyszli do miasta i powiadomili arcykapłanów o wszystkim, co zaszło. Ci zebrali się ze starszymi, a po naradzie dali żołnierzom sporo pieniędzy i rzekli: „Rozpowiadajcie tak: Jego uczniowie przyszli w nocy i wykradli Go, gdyśmy spali. A gdyby to doszło do uszu namiestnika, my z nim pomówimy i wybawimy was z kłopotu”. Ci więc wzięli pieniądze i uczynili, jak ich pouczono. I tak rozniosła się ta pogłoska między Żydami i trwa aż do dnia dzisiejszego.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Oto dzień, który Pan uczynił, radujmy się w nim i weselmy” (Ps 118, 24).

Przeżywamy drugi dzień Świąt, doświadczamy radości Zmartwychwstania Pańskiego. Chrystus zmartwychwstał, a wierząc Mu i my zmartwychwstaniemy do nowego życia, do pełnego życia z Bogiem.

Z nadzieją czytamy ewangeliczne i apostołskie opisy ukazywania się Chrystusa Pana, doświadczamy emocji i wspólnie zastanawiamy się, jak było to możliwe, że Chrystus pokonał śmierć. Chrystus nadał innego znaczenia temu, co nazywamy cierpieniem, smutkiem, brakiem nadziei, bo jeśli Chrystus zmartwychwstał, nadzieja nasza jest pełna, a wiara jest drogą do zbawienia. Święty Paweł stwierdził: „A jeśli Chrystus nie zmartwychwstał, daremne jest nasze nauczanie, próżna jest także wasza wiara” (1 Kor 15, 14).

Prawdę o zmartwychwstaniu rozważali apostołowie, św. Paweł wyraźnie to określił: „Jeżeli głosi się, że Chrystus zmartwychwstał, to dlaczego twierdzą niektórzy spośród was, że nie ma zmartwychwstania?” (1 Kor 15, 12). Ostatecznie jednak świadectwo oznajmia: „Tymczasem jednak Chrystus zmartwychwstał jako pierwszy spośród tych, co pomarli” (1 Kor 15, 20).

My jesteśmy spadkobiercami wiedzy apostołów, wierzymy w zmartwychwstanie i pragniemy połączyć nasze dusze nieśmiertelne z Bogiem Wszchemogącym, stąd dzisiaj z mocą wiary mówimy: „Oto dzień, który Pan uczynił, radujmy się w nim i weselmy” (Ps 118, 24).

Ten Dzień opisują Dzieje Apostolskie. Święty Piotr daje świadectwo, z odwagą głosi, że mężowie izraelscy dokonali strasznego dzieła, pragnęli udowodnić, że Chrystus jest tylko człowiekiem, śmiertelnym jak każdy z nas. Zawiedli się, bo: „Lecz Bóg wskrzesił Go, zerwawszy więzy śmierci, gdyż niemożliwe było, aby ona panowała nad Nim” (Dz 2, 24).

2. „Tego właśnie Jezusa wskrzesił Bóg, a my wszyscy jesteśmy tego świadkami” (Dz 2, 32)

„W dniu pięćdziesiątnicy stanął Piotr razem z Jedenastoma i przemówił do nich donośnym głosem” (Dz 2, 14a). Święty Piotr mówił donośnym głosem, już się nie obawiał o swoje życie, bo jeśli Pan zmartwychwstał, to cała wartość życia, cierpienia, strachu i umierania zmieniła się. Zatem, nie miał chwili do stracenia, bo zmartwychwstanie Chrystusa należało teraz głosić całemu światu. Dlatego odważnie mówił: „Tego właśnie Jezusa wskrzesił Bóg, a my wszyscy jesteśmy tego świadkami”.

Świadectwo zmartwychwstania potwierdzone wieloma znakami i ukazywaniem się Chrystusa po śmierci stało się podstawą nowej wiary i podstawą nowego Kościoła – wspólnot wierzących i praktykujących wyznawców.

Nawróciła się część narodu izraelskiego, św. Paweł zaczął głosić wiarę narodom pogańskim, świadkowie Ewangelii – Dobrej Nowiny rozszerzali zakres swojej działalności. Świat współczesny w ramach Cesarstwa Rzymskiego powoli, ale stale zmieniał swoją kulturę. Powstawały nowe kierunki kształcenia i myśli filozoficznych, inaczej patrzono na wartość ludzkiego życia, zaczęły liczyć się wartości ducha, a wartości ciała pozostawały uzależnione od woli człowieka zdominowanego wiarą w życie wieczne. Świat mógł stawać się lepszym, miłszym człowiekowi, przepelnionemu dobrem zasługującym na życie wieczne.

3. Współczesne głoszenie wiary w zmartwychwstanie

Ten długi proces zmiany mentalności człowieka trwa nadal, bowiem nie wszyscy uwierzyli i nie wszyscy chcą przyjąć prawdę o zmartwychwstałym Chrystusie i o życiu wiecznym. I w naszych czasach doświadczamy niewiary, ateizmu, filozoficznego materializmu. I w naszych czasach

doświadczamy agresji, wojny, zwalczania się systemów politycznych, opartych na dominacji człowieka nad człowiekiem.

Życie Kościoła, jego świadectwo i nauczanie nadal trwa. Przez Kościół i w Kościele dokonały się wielkie nawrócenia, nawet całych narodów. Tylko sam Bóg wie, jakimi drogami łaska Boża – łaska wiary dociera do świadomości ludzkiej.

Życie liturgiczne Kościoła zawsze uobecnia wielkie tajemnice Bożej miłości, a szczególnie życie, działalność, mękę i zmartwychwstanie Chrystusa. Potrzeba, aby nadal powstawały ośrodki wiary i nadal działali świadkowie, tacy jak św. Piotr i apostołowie.

Kościół nieustannie wzywa do nawrócenia, do wartości chrztu świętego, wprowadzającego wyznawców Chrystusa na drogę zbawienia. Wyścig dobra ze złem nadal trwa, a tajemnica zmartwychwstania porusza sumienia ludzkie.

4. „A oto Jezus stanął przed nimi i rzekł: «Witajcie!»”
(Mt 28, 9a)

Dzisiejsza Ewangelia opowiada o spotkaniu niewiast ze zmartwychwstałym Chrystusem: „A oto Jezus stanął przed nimi i rzekł: «Witajcie!»” (Mt 28, 9a).

To zdarzenie i ta tajemnica naszego spotkania z Chrystusem trwa nadal. Chrystus na różne sposoby staje przed nami. Staje w naszych sumieniach, staje w miejscach naszego życia i pracy. Staje, i pyta o nasze sposoby życia, myślenia, działania. Pyta o stan naszej wiary, a szczególnie pyta o stan naszej miłości do bliźnich.

Niewiasty zachowały się godnie. „One podeszły do Niego, objęły Go za nogi i oddały Mu pokłon” (Mt 28, 9b), wyraziły wdzięczność i radość, a następnie wykonały polecenie: „Nie bójcie się. Idźcie i oznajmijcie moim braciom: niech idą do Galilei, tam Mnie zobaczą”

(Mt 28, 10). Prawda i wieść o zmartwychwstałym Chrystusie rozeszły się po całym świecie i dotarły do naszych czasów!

5. Świadcstwo ludzi małej wiary

Dzisiejsza Ewangelia przedstawia także ludzi małej wiary, arcykapłanów, straż, która dała się przekupić i kłamców, którzy widzieli, ale nie zaświadczyli, że Chrystus zmartwychwstał. „I tak rozniosła się ta pogłoska między Żydami i trwa aż do dnia dzisiejszego” (Mt 28, 15b).

Z jednej strony świadcstwo, a z drugiej kłamstwo. Każdy z nas w tych dniach „wspaniałych” musi się opowiedzieć, po której stronie się znajduje i jakie wartości reprezentuje.

6. Z nauczania papieskiego

„Ta osoba, ze wszystkimi jej słabościami, jest powołana do pełni nieba. Tam ulegnie całkowitemu przekształceniu przez zmartwychwstanie Chrystusa i nie będzie już jej słabości, ciemności czy też patologii. Tam autentyczna istota tej osoby będzie jaśnieć z całą swoją mocą dobra i piękna. Pozwala nam to także pośród udręk tej ziemi patrzeć na tę osobę z podziwem, spojrzeniem nadprzyrodzonym, w świetle nadziei, i oczekiwać owej pełni, jaką pewnego dnia otrzyma w królestwie niebieskim, pomimo że teraz nie można jej dostrzec”⁶.

7. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 16

„Dlatego cieszy się moje serce i dusza raduje,
a ciało moje będzie spoczywać bezpiecznie
bo w kraju zmarłych duszy mej nie zostawisz

---

6 Franciszek, adh. *Amoris laetitia*, dz. cyt., s. 93.

i nie dopuścisz, bym pozostał w grobie.
Ty ścieżkę życia mi ukażesz,
pełnię Twojej radości
i wieczną rozkosz
po Twojej prawicy”.

UROCZYSTOŚĆ NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY KRÓLOWEJ POLSKI

CZYTANIA

Ap 11, 19a; 12, 1. 3-6a. 10ab; Jdt 13, 18-20; Kol 1, 12-16; J 19, 27; J 19, 25-27.

I CZYTANIE (Ap 11, 19a; 12, 1. 3-6a. 10ab)

Świątynia Boga w niebie się otwarła, i Arka Jego Przymierza ukazała się w Jego świątyni. [...] Potem wielki znak się ukazał na niebie: Niewiasta obleczone w słońce i księżyc pod jej stopami, a na jej głowie wieniec z gwiazd dwunastu. [...] I inny znak się ukazał na niebie: Oto wielki Smok barwy ognia, mający siedem głów i dziesięć rogów – a na głowach jego siedem diademów – i ogon jego zmiata trzecią część gwiazd nieba: i rzucił je na ziemię. I stanął Smok przed mającą rodzić Niewiastą, ażeby skoro porodzi, pożreć jej dziecię. I porodziła syna – mężczyznę, który wszystkie narody będzie pał różgą żelazną. I zostało porwane jej Dziecię do Boga i do Jego tronu. A Niewiasta zbiegła na pustynię, gdzie miejsce ma przygotowane przez Boga. [...] I usłyszałem donośny głos mówiący w niebie: Teraz nastąpi zbawienie, potęga i królowanie Boga naszego i władza Jego Pomazańca.

PSALM RESPONSORIJNY (Jdt 13, 18-20)

REFREN: Tyś wielką chlubą naszego narodu.

Błogosławiona jesteś, córko, przez Boga Najwyższego
spomiędzy wszystkich niewiast na ziemi.

i niech będzie błogosławiony Pan Bóg,
Stwórca nieba i ziemi.

Twoja ufność nie zatrze się aż na wieki
w sercach ludzkich wspominających moc Boga.

Niech Bóg to sprawi,
abyś była wywyższona na wieki.

II CZYTANIE (Kol 1, 12-16)

Z radością dziękujcie Ojcu, który was uzdolnił do uczestnictwa w dziele świętych w światłości. On uwolnił nas spod władzy ciemności i przeniósł do królestwa swego umiłowanego Syna, w którym mamy odkupienie – odpuszczenie grzechów. On jest obrazem Boga niewidzialnego – Pierworodnym wobec każdego stworzenia, bo w Nim zostało wszystko stworzone: i to, co w niebiosach, i to, co na ziemi, byty widzialne i niewidzialne, czy Trony, czy Panowania, czy Zwierzchności, czy Władze. Wszystko przez Niego i dla Niego zostało stworzone.

AKLAMACJA (J 19, 27)

Jezus powiedział do ucznia: „Oto Matka twoja”,
i od tej godziny uczeń wziął Ją do siebie.

EWANGELIA (J 19, 25-27)

Obok krzyża Jezusowego stały: Matka Jego i siostra Matki Jego, Maria, żona Kleofasa, i Maria Magdalena. Kiedy więc Jezus ujrzał Matkę i stojącego obok Niej ucznia, którego miłował, rzekł do Matki: Niewiasto, oto syn Twój. Następnie rzekł do ucznia: Oto Matka twoja. I od tej godziny uczeń wziął Ją do siebie.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Jezus powiedział do ucznia: Oto Matka twoja, i od tej godziny uczeń wziął Ją do siebie” (J 19, 27).

Aklamacja przed Ewangelią w Uroczystość Najświętszej Maryi Panny kieruje nas pod krzyż naszego Pana Jezusa Chrystusa. Tam padły te znamienne słowa: „Oto Matka twoja”.

Nieustannie analizujemy ten testament przekazany w tragicznym momencie. Zastanawiamy się, jak Matka Boża mogła znosić tak wielki ból, kiedy patrzyła na umieranie swojego Jedyne Syna.

Podziwiamy wiarę Najświętszej Maryi Panny, przecież ona wiedziała, że jest to Syn Boży i to od samego poczęcia, od momentu kiedy przyszedł do niej anioł ze zwiastowaniem, była przekonana o wielkiej i natychmiastowej interwencji Boga Ojca. Zdziwiający jest działanie Boga, że wybrał dla swego Syna taką drogę odkupienia ludzkości.

Testament z Krzyża Chrystusowego zawiera także przekazanie Matki Bożej całej ludzkości, bowiem św. Jan reprezentował przecież każdego człowieka dobrego serca i wiary. Dzieła zbawcze Boga nigdy się nie kończą, są wieczne. Ofiara krzyżowa zrealizowała się tylko raz, ale skutki i odtwarzanie ofiary, już niekrwawej, dokonuje się w sposób liturgiczny na każdej Mszy Świętej.

Ta prawda, że „uczeń wziął Ją do siebie” jest wielokrotnie realizowana przez nas wierzących. To my za każdym aktem wiary „bierzemy” Matkę Bożą do siebie, a razem z Matką Bożą bierzemy wszystko „cokolwiek Syn Boży nam powie”. Tak było przy pierwszym znaku w Kanie Galilejskiej: „Wtedy Matka Jego powiedziała do sług: «Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie»” (J 2, 5).

Jednak cud zmartwychwstania zdarzyć się miał dopiero po trzech dniach, zgodnie z pismem. Pod Krzyżem i na Krzyżu dokonywał się

tragiczny akt miłości, cierpienia i umierania, w którym tak bezpośrednio uczestniczyła Matka Boża.

2. Przesłanie Księgi Apokalipsy

Przesłanie widzenia św. Jana zapisane w Księdze Apokalipsy kieruje nas do nieba: „Świątynia Boga w niebie się otwarła” (Ap 11, 19), w tej świątyni naczelne miejsce zajmuje Najświętsza Maryja Panna. Jest pięknie przedstawiona: „Niewiasta obleczone w słońce i księżyc pod jej stopami, a na jej głowie wieniec z gwiazd dwunastu” (Ap 12, 1). Piękno nieba nas urzeka, piękno Matki Bożej nas zachwyca i pomaga w wyznawaniu wiary w zmartwychwstanie Syna Bożego i w życie wieczne. Piękno nieba jest duchową nagrodą, za wszystkie akty wiary, a także za cierpienia doczesnego życia, za trudy głoszenia wiary, za wszystkie wysiłki duchowe i materialne, aby prawda o Bogu Zbawicielu nieustannie trwała i rozwijała się.

Przesłanie widzenia św. Jana zapisane w Księdze Apokalipsy zawiera także inny obraz, tragiczny, przerażający. Jest to obraz piekła na czele którego stoi szatan. Duchowa walka dobra ze złem, piękna z potwornością dokonuje się nieustannie także i na ziemi, wśród życia ludzkości. Szczególnie teraz widzimy taki obraz zła, zniszczenia, potworności nienawiści obecnej wojny w Ukrainie. Czujemy lęk, że ta straszna wojna może zataczać coraz większe kręgi, może dotyczyć innych państw, a także i naszej ojczyzny.

Wszyscy w Europie i na całym świecie uważali, że w XXI wieku już do takich strasznych zbrodni nie dojdzie, a jednak, dalej trwa walka dobra ze złem, w której jest ogrom cierpienia, rozpacz i umierania.

Opis nieba i piekła w Apokalipsie kończy się pozytywnie, jest zwycięstwo dobra. Bóg to przewidział i zrealizował, dla nas docześnie, a w wymiarze nieba – wiecznie. „Teraz nastąpiło zbawienie, potęga i królowanie Boga naszego i władza Jego Pomazańca” (Ap 12, 10a).

3. „On jest obrazem Boga niewidzialnego” (Kol 1, 15a)

Święty Paweł w Liście do Kolosan wskazuje na Chrystusa, mówi: „On jest obrazem Boga niewidzialnego”, to znaczy, że człowiek, że my ludzie mamy ogląd Boga, także tu i teraz. Widzieć Boga przez wiarę, czyli duchowo, oznacza inspirować do rzeczy ostatecznych, do zbawienia i do życia wiecznego. „Widzenie” Boga zobowiązuje do takiego życia i postępowania, jak Najświętsza Maryja Panna, Królowa Polski⁷, Matka Kościoła⁸. Ona doświadczyła błogosławieństwa, próby życia, próby wiary przekraczającej wszelkie możliwe wyobrażenia.

W historii zbawienia Najświętsza Maryja Panna nieustannie zajmuje zaszczytne miejsce, nadal pośredniczy między nami a Jej Synem, naszym Zbawicielem, nadal uczestniczy w realizacji testamentu z Krzyża, bowiem każdy wierzący „bierze” Najświętszą Maryję Pannę do swojego domu, to znaczy do swojego serca, do swego umysłu, a szczególnie do wyznawania wiary.

Nieustannie uczestniczymy w wielkim dziele zbawienia dokonującym się w tajemnicy walki dobra ze złem. Świadectwo św. Pawła brzmi: „On uwolnił nas spod władzy ciemności i przeniósł do królestwa swego umiłowanego Syna, w którym mamy odkupienie – odpuszczenie grzechów” (Kol 1, 13).

Sumienia ludzkie, sumienia nasze, nie akceptują zła moralnego, a szczególnie zła przeciwnego piątemu Przykazaniu Bożemu – Nie zabijaj. Patrząc dzisiaj na Najświętszą Maryję Pannę, zdobywamy się

---

7 1 kwietnia 1656 r. w katedrze lwowskiej król Jan Kazimierz w sposób oficjalny ślubował przed wizerunkiem Matki Bożej Łaskawej: „Ciebie za patronkę moją i za królowę państw moich dzisiaj obieram”.

8 *Ogłaszam Maryję Matką Kościoła. Przemówienie Pawła VI na zakończenie III Sesji Soboru Watykańskiego II*, 21.11.1964, „Wiadomości Archidiecezji Warszawskiej”, rok LV, marzec 1965, nr 3, s. 49-56.

na akty wiary, akty uwielbienia, a także na akty postanowienia poprawy, akty obrony pokoju w sercach naszych i na świecie.

4. „Jezus ujrzał Matkę i stojącego obok Niej ucznia” (J 19, 26a)

„Jezus ujrzał Matkę i stojącego obok Niej ucznia”. Zadziwiające świadectwo reakcji Syna Bożego w momencie strasznego konania, dostrzega nie tylko swoją Matkę, ale także ucznia, „którego miłował”. To była i jest nadzwyczajna miłość Chrystusa do człowieka, a jednocześnie zapowiedź powszechności miłości Boga do nas. Bóg zawsze nas dostrzega, nawet w najtrudniejszych momentach naszego życia i za przykład wskazuje swoją Matkę.

5. Z nauczania papieskiego

„Jeżeli zapis Ewangelii Janowej o Kanie Galilejskiej mówi o macierzyńskiej trosce Maryi u początku mesjańskiej działalności Chrystusa, to istnieje inny jeszcze zapis tej samej Ewangelii, który owo Maryjne macierzyństwo w zbawczej ekonomii łaski potwierdza w momencie szczytowym, to znaczy wówczas, gdy spełnia się ofiara krzyżowa Chrystusa, Jego paschalna tajemnica. [...]

Niewątpliwie trzeba widzieć w tym wydarzeniu wyraz szczególnej troski Syna o Matkę, którą pozostawiał w tak wielkiej bolesti. Jednakże o znaczeniu tej troski Chrystusowy *testament z Krzyża* mówi więcej. Jezus uwydatnia nową więź pomiędzy *Matką* a *Synem*. Ta więź zostaje uroczyście potwierdzona w całej swojej prawdzie i rzeczywistości”⁹.

---

9 Jan Paweł II, *Komentarz do Ewangelii*, dz. cyt., s. 677.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu Jdt 13, 18-20

„Błogosławiona jesteś, córko, przez Boga Najwyższego
spomiędzy wszystkich niewiast na ziemi
i niech będzie błogosławiony Pan Bóg,
Stwórca nieba i ziemi”.

UROCZYSTOŚĆ NAJŚWIĘTSZEGO CIAŁA I KRWI CHRYSTUSA

CZYTANIA

Rdz 14, 18-20; Ps 110, 1-2. 3-4; 1 Kor 11, 23-26; J 6, 51; Łk 9, 11b-17.

I CZYTANIE (Rdz 14, 18-20)

W owych dniach: Melchizedek, król Szalemu, wyniósł chleb i wino; a ponieważ był on kapłanem Boga Najwyższego, błogosławił Abrama, mówiąc: „Niech będzie błogosławiony Abram przez Boga Najwyższego, Stwórcę nieba i ziemi. Niech będzie błogosławiony Bóg Najwyższy, który w twe ręce wydał twoich wrogów”. Abram dał mu dziesiątą część ze wszystkiego.

PSALM RESPONSORYJNY (Ps 110, 1-2. 3-4)

REFREN: Jesteś kapłanem, tak jak Melchizedek.

Rzekł Pan do Pana mego: „Siądź po mojej prawicy,
aż uczynię Twych wrogów podnóżkiem stóp Twoich”.

Pan rozciągnie moc Twego berła z Syjonu:

„Panuj wśród Twych nieprzyjaciół.

Przy Tobie panowanie w dniu Twojego triumfu,

w blasku świętości,

z łona jutrzeńki zrodziłem Cię jak rosę”.

Pan przysiągł i nie będzie żałował:

„Ty jesteś kapłanem na wieki na wzór Melchizedeka”.

II CZYTANIE (1 Kor 11, 23-26)

Bracia: Ja otrzymałem od Pana to, co wam przekazałem, że Pan Jezus tej nocy, kiedy został wydany, wziął chleb i dzięki uczyniwszy połamał i rzekł: „To jest Ciało moje za was wydane. Czyńcie to na moją pamiątkę”.

Podobnie skończywszy wieczerzę wziął kielich, mówiąc: „Ten Kielich jest Nowym Przymierzem we Krwi mojej. Czyńcie to, ile razy pić będziecie, na moją pamiątkę”. Ilekroć bowiem spożywacie ten chleb albo pijecie kielich, śmierć Pańską głosicie, aż przyjdzie.

AKLAMACJA (J 6, 51)

Ja jestem chlebem żywym, który zstąpił z nieba.

Jeśli kto spożywa ten chleb, będzie żył na wieki.

EWANGELIA (Łk 9, 11b-17)

Jezus opowiadał rzeszom o królestwie Bożym, a tych, którzy leczenia potrzebowali, uzdrowił. Dzień począł się chylić ku wieczorowi. Wtedy przystąpiło do Niego Dwunastu mówiąc: „Odpraw tłum; niech idą do okolicznych wsi i zagród, gdzie znajdują schronienie i żywność; bo jesteśmy tu na pustkowiu”. Lecz On rzekł do nich: „Wy dajcie im jeść”. Oni odpowiedzieli: „Mamy tylko pięć chlebów i dwie ryby; chyba że pójdziemy i nakupimy żywności dla wszystkich tych ludzi”. Było bowiem około pięciu tysięcy mężczyzn.

Wtedy rzekł do swych uczniów: „Kaźcie im rozsiać się gromadami mniej więcej po pięćdziesięciu”. Uczynili tak i rozmieścili wszystkich.

A On wziął te pięć chlebów i dwie ryby, spojrzął w niebo i odmówiwszy nad nimi błogosławieństwo, połamał i dawał uczniom, by podawali ludowi. Jedli i nasycili się wszyscy, i zebrano jeszcze dwanaście koszów ułomków, które im zostały.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Ja jestem chlebem żywym, który zstąpił z nieba. Jeśli kto spożywa ten chleb, będzie żył na wieki” (J 6, 51).

Obchodzimy Uroczystość Bożego Ciała, Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa, oddajemy hołd, dziękujemy za obecność Chrystusa pod postaciami chleba i wina. Sam Bóg tak zdecydował, że zechciał być z każdym z nas, w każdym miejscu w którym żyjemy, w każdym sercu ludzkim o dobrej woli. Trzeba tylko naszej wiary, świadomości i posłuszeństwa słowom Chrystusa, które idą przez wieki i docierają do ludzi, że „On jest chlebem żywym, który zstąpił z nieba” (por. J 6, 51a).

To zstępowanie dokonuje się na każdej Mszy Świętej podczas Przejścia, a następnie podczas indywidualnego przyjmowania Chrystusa w Komunii Świętej. Na naszych oczach nieustannie dokonuje się cud skierowany do ludzi dobrej woli, do ludzi wierzących, do ludzi zachowujących przykazania Boże i praktycznie wykonujących przykazanie miłości.

Za każdym razem następuje oryginalne spotkanie Boga z człowiekiem, następuje proces uświęcenia i uzdolnienia człowieka do życia wiecznego z Bogiem i z braćmi.

Mamy wielką obietnicę: „Jeśli kto spożywa ten chleb, będzie żył na wieki” (J 6, 51b). To jest zaproszenie, zachęta i błogosławieństwo. Komunia Święta zaprasza do wieczności w przyszłości, a obecnie skłania nas do czynienia dobra. Wszystko to się dzieje w kategoriach duchowych, w naszym sumieniu, dzieje się to w prawdzie i w świętości, bowiem do Komunii Świętej przystępujemy po sakramencie spowiedzi wtedy, kiedy nasze grzechy i winy są odpuszczone na mocy miłosierdzia Bożego.

Tę wielką prawdę pragniemy przekazywać wszystkim, dlatego z monstancją z Ciałem Chrystusa wychodzimy na ulice naszego miasta, błogosławimy Ciałem Chrystusa domy, osiedla, mieszkania i ludzi. Przede wszystkim ludzi, zachęcając wszystkich do otwarcia się na ten dar Bożej obecności.

2. Przesłanie ze Starego Testamentu

W Pierwszym czytaniu z Księgi Rodzaju słyszymy o wielkim błogosławieństwie, jakie otrzymał Abraham: „Niech będzie błogosławiony Abram przez Boga Najwyższego, Stwórcę nieba i ziemi” (Rdz 14, 19b). To było błogosławieństwo na tamte czasy, długo przed przyjściem Chrystusa na ziemię, miało ono przygotowywać narody do rozpoznawania miłości Boga do ludzi żyjących na przestrzeni wieków. Tamto objawienie miało wystarczyć i uświadomić rozumnemu człowiekowi, skąd świat pochodzi i skąd pochodzi człowiek. Tamtemu człowiekowi błogosławieństwo Boże miało służyć do oddawania czci Bogu i do wiary w moce stwórcze Boga.

Tamte pokolenia odeszły, nastał Nowy Testament i nowa mowa Boga do człowieka, to zadanie wykonał Chrystus w sposób doskonały.

3. Świadczenie apostoelskie

Dzisiaj słyszymy świadectwo Apostoła św. Pawła w 1 Liście do Koryntian: „Pan Jezus tej nocy, kiedy został wydany, wziął chleb i dzięki uczyniwszy połamał i rzekł: «To jest Ciało moje za was wydane. Czyńcie to na moją pamiątkę»” (1 Kor 11, 23b-24).

Wcześniej przez ostatnią wieczerzę wielokrotnie Chrystus zapowiadał swoją mękę i śmierć na krzyżu, zapowiadał swoje zmartwychwstanie i odejście do nieba, zapowiadał zesłanie Ducha Świętego i – co najważniejsze – zapowiadał swoje pozostanie z wierzącymi i oddanymi

uczniami na wieki: „Niech się nie trwoży serce wasze. Wierzycie w Boga? I we Mnie wierzcie! W domu Ojca mego jest mieszkań wiele. Gdyby tak nie było, to bym wam powiedział. Idę przecież przygotować wam miejsce. A gdy odejdę i przygotuję wam miejsce, przyjdę powtórnie i zabiorę was do siebie, abyście i wy byli tam, gdzie Ja jestem” (J 14, 1-3).

Ta deklaracja i zaproszenie do domu Ojca odnoszą się do każdego z nas. Nie trwoży się nasze serce, ponieważ Chrystus jest obecny w Eucharystii, spotykamy Go, wielbimy, rozmawiamy o Nim, o naszych sprawach. Już nie potrzeba większego objawienia, jest nim sam Syn Boży, dokonał zbawienia i nadal zbawia nas, z każdego narodu, języka, kultury, zwyczaju, czasu narodzenia i życia.

Bóg jest z nami! Jest Ciałem i Krwią pod postaciami chleba i wina. Ten, który dokonał tylu cudów, Ten, który nieustannie lituje się nad naszymi ludzkimi losami, Ten, który przebacza i kocha każdego, nazywa nas swoimi dziećmi, Ten, który prowadzi nas do wieczności, zasługuje na wdzięczność, adorację, poświęcenie i oddawanie się w łaskę Bożą do dobrego życia.

4. „Jezus opowiadał rzeszom o królestwie Bożym” (Łk 9, 11b)

„Jezus opowiadał rzeszom o królestwie Bożym”, rzesze słuchały, zgromadzeni zapomnieli nawet o jedzeniu, tak ich to fascynowało. Wykazali zainteresowanie, wiarę w życie wieczne nazywane *Królestwem Bożym*. Oni i my znamy królestwa ziemskie, znamy państwa i narody podporządkowane prawu. Znamy dobrobyt ziemski, który niestety zawsze ma swój koniec. Znamy także poczucie sprawiedliwości i pokoju, potrzebnego w każdym czasie, ale rzeczywistość ziemska jest ulotna, czasowa, przemijająca. Stąd zafascynowanie tamtych słuchaczy Chrystusa *Królestwem Bożym*, stąd też i nasze zafascynowanie życiem wiecznym, obiecany i wysłużony przez Chrystusa.

Tamci ludzie otrzymali nadzieję w nauczaniu Chrystusa, a także nagrodę, mogli się najeść do syta, zaczynając od pięciu chlebów i dwóch ryb! Chrystus „spojrzał w niebo i odmówiwszy nad nimi błogosławieństwo, połamał i dawał uczniom, by podawali ludowi. Jedli i nasycili się wszyscy, i zebrano jeszcze dwanaście koszów ułomków, które im zostały” (Łk 9, 16b-17).

Ten cud powtarza się także przed naszymi oczami. Na Mszy Świętej w Eucharystii, każdy może być „nasycony” Bogiem. A Bóg zbiera swoje żniwo miłości, dobra i zbawienia. W oczach Boga nie jesteśmy „ułomkami”, każdy ma godność dziecka Bożego, każdy ma własną historię życia, historię wiary i zaufania. Teraz potrzeba w tę Uroczystość Ciała i Krwi Chrystusa podziękować za wszystkie łaski, podziękować za siebie, za rodzinę i za braci, którzy obok nas żyją.

5. Z nauczania papieskiego

„Chrystus nasza Pascha ofiarował się za nas! Wydał samego siebie za nas. Za nas pielgrzymujących po tym świecie, abyśmy karmiąc się nim mogli wzrastać w prawdzie i miłości. W ten sposób Eucharystia staje się uczą braterskiej komunii, lekarstwem boskiej nieśmiertelności, źródłem nowej ewangelizacji oraz zwiastunem nadziei. Eucharystia staje się źródłem miłości przemieniającej, uświęcającej i przygotowującej nas pośród mroków świata, który przemija, do niezniszczalnej radości życia wiecznego. Nie samym chlebem żyje człowiek, lecz wszelkim słowem pochodzącym od Boga, a tym słowem – stałym i sakramentalnym – jest Eucharystia”¹⁰.

---

10 Jan Paweł II, *Komentarz do Ewangelii*, dz. cyt., s. 589.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 110

„Przy Tobie panowanie w dniu Twojego triumfu,
w blasku świętości,
z łona jutrzyenki zrodziłem Cię jak rosę.
Pan przysiągł i nie będzie żałował:
«Ty jesteś kapłanem na wieki na wzór Melchizedeka»”.

UROCZYSTOŚĆ WNIEBOWZIĘCIA NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY

CZYTANIA

Ap 11, 19a; 12, 1-6a. 10ab; Ps 45, 7. 10-12. 14-15; 1 Kor 15, 20-26;
Aklamacja; Łk 1, 39-56.

I CZYTANIE (Ap 11, 19a; 12, 1-6a. 10ab)

Świątynia Boga w niebie się otwarła i Arka Jego Przymierza ukazała się w Jego świątyni. [...] Potem wielki znak ukazał się na niebie: Niewiasta obleczona w słońce, i księżyc pod jej stopami, a na jej głowie wieniec z gwiazd dwunastu. A jest brzemienna. I woła, cierpiąc bóle i męki rodzenia. I inny znak się ukazał na niebie: Oto wielki Smok barwy ognia, mający siedem głów i dziesięć rogów – a na głowach jego siedem diademów. A ogon jego zmiata trzecią część gwiazd z nieba: i rzucił je na ziemię. I stanął Smok przed mającą rodzić Niewiastą, ażeby skoro porodzi, pożreć jej Dziecię. I porodziła Syna – Mężczyznę, który wszystkie narody będzie paść różgą żelazną. I zostało uniesione jej Dziecię do Boga i do Jego tronu. A Niewiasta zbiegła na pustynię, gdzie ma miejsce przygotowane przez Boga. [...] I usłyszałem donośny głos mówiący w niebie: „Teraz nastąpiło zbawienie, potęga i królowanie Boga naszego i władza Jego Pomazańca”.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 45, 7. 10-12. 14-15)

REFREN: Stoi Królowa po Twojej prawicy.

Tron Twój, Boże, trwa na wieki,

berłem sprawiedliwym berło Twego królestwa. [...]

Córki królewskie wychodzą na spotkanie z tobą,

królowa w złocie z Ofiru stoi po twojej prawicy.

Posłuchaj, córko, spójrz i nakłoń ucha,
zapomnij o swym ludzie, o domu swego ojca.
Król pragnie twego piękna,
on twoim panem, oddaj mu pokłon. [...]

Córa królewska wchodzi pełna chwały, w złotogłów odziana.
W szacie wzorzystej do króla ją prowadzą,
za nią przywodzą do ciebie dziewice, jej drużny.

II CZYTANIE (1 Kor 15, 20-26)

Bracia: Chrystus zmartwychwstał jako pierwociny spośród tych, co pomarli. Ponieważ bowiem przez człowieka przyszła śmierć, przez Człowieka też dokona się zmartwychwstanie. I jak w Adamie wszyscy umierają, tak też w Chrystusie wszyscy będą ożywieni, lecz każdy według własnej kolejności: Chrystus jako pierwociny, potem ci, co należą do Chrystusa, w czasie Jego przyjścia. Wreszcie nastąpi koniec, gdy przekaze królowanie Bogu i Ojcu i gdy pokona wszelką Zwierzchność, Władzę i Moc. Trzeba bowiem, ażeby królował, aż położy wszystkich nieprzyjaciół pod swoje stopy. Jako ostatni wróg zostanie pokonana śmierć.

AKLAMACJA

Maryja została wzięta do nieba,
radują się zastępy aniołów.

EWANGELIA (Łk 1, 39-56)

W tym czasie Maryja wybrała się i poszła z pośpiechem w góry do pewnego miasta w ziemi Judy. Weszła do domu Zachariasza i pozdrowiła Elżbietę. Gdy Elżbieta usłyszała pozdrowienie Maryi, poruszyło się dzieciątko w jej łonie, a Duch Święty napełnił Elżbietę. Wydała ona głośny okrzyk i powiedziała: „Błogosławiona jesteś między niewiastami

i błogosławiony jest owoc Twojego łona. A skądże mi to, że Matka mojego Pana przychodzi do mnie? Oto bowiem, skoro głos Twego pozdrowienia zabrzmiał w moich uszach, poruszyło się z radości dzieciątko w moim łonie. Błogosławiona jest, która uwierzyła, że spełnią się słowa powiedziane Jej od Pana”. Wtedy rzekła Maryja: „Wielbi dusza moja Pana i raduje się duch mój w Bogu, Zbawicielu moim. Bo wejrzał na uniżenie swojej Służebnicy. Oto bowiem odtąd błogosławić mnie będą wszystkie pokolenia, gdyż wielkie rzeczy uczynił mi Wszechmocny, a Jego imię jest święte. Jego miłosierdzie z pokolenia na pokolenie nad tymi, którzy się Go boją. Okazał moc swego ramienia, rozproszył pyszniących się zamysłami serc swoich. Strącił władców z tronu, a wywyższył pokornych. Głodnych nasycił dobrami, a bogatych z niczym odprawił. Ujął się za swoim sługą, Izraelem, pomny na swe miłosierdzie. Jak obiecał naszym ojcom, Abrahamowi i jego potomstwu na wieki”. Maryja pozostała u Elżbiety około trzech miesięcy; potem wróciła do domu.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Maryja została wzięta do nieba, radują się zastępy aniołów”.

Obchodzimy Uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, Matki naszego Pana Zbawiciela Jezusa Chrystusa. W Polsce i wielu innych krajach europejskich dzień ten jest często nazywany świętem Matki Bożej Zielnej. W kościołach święci się wówczas zioła, kwiaty i wieńce dożynkowe. W sanktuariach maryjnych gromadzą się wielkie rzesze pielgrzymów. Na Jasną Górę przybywa ich kilkaset tysięcy.

Pius XII, ogłaszając dogmat, nie rozstrzygnął sporu teologicznego na temat odejścia Matki Bożej, użył sformułowania „po zakończeniu ziemskiego życia”. Dopiero Jan Paweł II w katechezie z 25 czerwca 1997 r. postawił pytanie: „Czy jest możliwe, aby Maryja z Nazaretu doświadczyła w swym ciele dramatu śmierci?”¹¹. I odpowiedział, że jest to możliwe, bo choć śmierć według Biblii jest karą za grzech, a Maryja została zachowana od grzechu, to jednak „z chwilą, gdy Chrystus umarł, byłoby trudno przyjąć coś przeciwnego w odniesieniu do Jego Matki”¹².

„Według tradycji Zaśnięcie NMP mogło się dokonać ok. 45 r. na Górze Syjon, gdzie od IV w. istnieje bazylika (kilkakrotnie burzona i odbudowywana) utożsamiana z Wieczernikiem i miejscem zaśnięcia. Według innych źródeł św. Jan Apostoł miał zabrać Maryję ze sobą do Efezu i tam miała Ona zakończyć swe ziemskie życie”¹³.

---

11 Jan Paweł II, *Katecheza*, 25.06.1997, [online:] http://www.sodalicja.pl/z_zycia_kosciola/rok_2021/nauczanie_sw._jana_pawla_ii_-_katecheza_25.06.1997_r./ [dostęp: 7.08.2022].

12 Tamże.

13 *Uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny*, [online:] <https://niezbednik.niedziela.pl/arttykul/898/Uroczystosc-Wniebowzięcia-Najswietszej> [dostęp: 7.08.2022].

Zarówno Tradycja, jak i nasza wiara czczą Maryję jako Matkę Syna Bożego, od którego otrzymujemy zbawienie. Dzieło zbawienia trwa, a do tego nadzwyczajnego działania Boga, także wchodzimy i my, wchodzą poszczególne pokolenie ludzkie przechodzące przez dzieje świata stworzonego. W dziele zbawienia, w Tradycji, przez wiarę i przez Pismo Święte, uczestniczymy razem z Maryją, którą traktujemy z całą godnością, miłością i nadzieją. Wiemy, że Maryja jest z nami na naszej drodze zbawienia. Tak jak w sposób nadzwyczajny uczestniczyła w życiu, nauczaniu i aktach zbawczych swojego Syna Jezusa Chrystusa.

Maryja urodziła Zbawiciela i była z Nim przez 33 lata Jego działalności, aż do śmierci i zmartwychwstania. Na końcu tych dzieł zbawczych staje się Matką Kościoła – naszą Matką.

Sobór Watykański II po ogłoszeniu Maryi „najznakomitszym członkiem Kościoła”, „typicznym wyrażeniem” i „wzorcem” Kościoła, stwierdza: „Kościół [...] katolicki, pouczony przez Ducha Świętego, darzy Ją synowskim uczuciem i czci jako matkę najmiłszą” (Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*, 53).

2. „Niewiasta obleczona w słońce i księżyc pod jej stopami, a na jej głowie wieniec z gwiazd dwunastu”
(por. Ap 12, 1)

Obraz Maryi zawarty w Apokalipsie św. Jana ukazuje Jej piękno: „Niewiasta obleczona w słońce i księżyc pod jej stopami, a na jej głowie wieniec z gwiazd dwunastu” (por. Ap 12, 1). Ukazane zostało piękno, oddany został hołd, wyrażona została miłość wszystkich ludzi, którzy rozpoznają w Maryi swoją i Syna Bożego Matkę. Usynowienie nasze względem Maryi zostało dokonane w testamencie krzyża: „Oto Matka twoja, Oto syn twój” (por. J 19, 26-27).

„A obok krzyża Jezusowego stały: Matka Jego i siostra Matki Jego, Maria, żona Kleofasa, i Maria Magdalena. Kiedy więc Jezus ujrzał Matkę

i stojącego obok Niej ucznia, którego miłował, rzekł do Matki: «Niewiasto, oto syn Twój». Następnie rzekł do ucznia: «Oto Matka twoja». i od tej godziny uczeń wziął Ją do siebie” (J 19, 25-27).

Naszym zadaniem jest teraz godne zachowanie, czczenie Maryi i proszenie jej o łaski potrzebne do zbawienia naszego i naszych bliskich.

Dzisiaj sanktuaria są pełne pielgrzymów, wielu podjęło trud wędrówki, aby lepiej zrozumieć prawdy Boże, aby lepiej przyjąć miłość Maryi i Jej Syna Jezusa Chrystusa. Na naszych oczach dokonują się nadzwyczajne znaki: uzdrowienia ciała, a szczególnie uzdrowienia dusz ludzkich ze zmały grzechów.

W sobotę 6 sierpnia zdarzył się straszny wypadek pielgrzymów udających się do sanktuarium w Medjugorie. Pytamy, dlaczego tak się stało? Niektórzy z tego powodu tracą nadzieję, a nawet wiarę. Nie mamy pełnego wytłumaczenia tragicznych zdarzeń w życiu człowieka. Chrystus odpowiedział apostołom: „Albo myślicie, że owych osiemnastu, na których zawaliła się wieża w Siloe i zabiła ich, było większymi winowajcami niż inni mieszkańcy Jerozolimy? Bynajmniej, powiadam wam; lecz jeśli się nie nawrócicie, wszyscy tak samo zginiecie” (Łk 13, 4). Z tego wyjaśnienia wynika prawda, że wszystko, co się dzieje w naszym życiu jest w rękach Boga. On decyduje o najważniejszych wydarzeniach życia ludzkiego: narodzinach, dorastaniu, życiu w określonych czasach historii, naszej wierze i odejściu z tego świata do wieczności.

Ponownie musimy zaufać Zbawicielowi za pośrednictwem Jego i naszej Matki – Maryi. Możemy przytoczyć nauczanie św. Pawła z 1 Listu do Koryntian: „Bracia: Chrystus zmartwychwstał jako pierwszy spośród tych, co pomarli. Ponieważ bowiem przez człowieka przyszła śmierć, przez człowieka też dokona się zmartwychwstanie. I jak w Adamie wszyscy umierają, tak też w Chrystusie wszyscy będą ożywieni, lecz każdy według własnej kolejności” (1 Kor 15, 20-23a).

3. „Błogosławiona jesteś między niewiastami i błogosławiony jest owoc Twojego łona” (Łk 1, 42b)

Tajemnica nawiedzenia św. Elżbiety, jej okrzyk radości: „Błogosławiona jesteś między niewiastami i błogosławiony jest owoc Twojego łona”, napawa także nas radością. Powtarzamy ten hymn, modlimy się nim, wysławiamy miłość Maryi do ludzi i świata, za pośrednictwem Maryi docieramy do Zbawiciela.

Za Maryją dzisiaj powtarzamy: „Wielbi dusza moja Pana i raduje się duch mój w Bogu, moim Zbawcy”. Uwielbienie, wdzięczność za wiarę w zbawienie i życie wieczne są naszą wspólną radością, naszą i Niebiańskiej Matki. Wpatrzeni w Jej obrazy uczyniony ludzkimi zdolnymi rękami, dostrzegamy w sanktuariach potrzebną nadzieję w miłosierdzie Boże i nasze zbawienie.

4. Z nauczania papieskiego

„[...] Maryja, po wydarzeniach zmartwychwstania i wniebowstąpienia, wszedłszy wraz z Apostołami do Wieczernika w oczekiwaniu Pięćdziesiątnicy, pozostawała tam jako Matka uwielbionego Pana. Nie tylko była Tą, «która szła w pielgrzymce wiary i utrzymała wiernie swe zjednoczenie z Synem aż do Krzyża», ale *była równocześnie tą «służebnicą Pańską», którą Syn pozostawił jako Matkę wśród rodzącego się Kościoła: «Oto Matka twoja»*. Zaczęła się więc kształtować szczególna łączność pomiędzy tą Matką a Kościołem. Wszak ten rodzący się Kościół był owocem Krzyża i zmartwychwstania Jej Syna. Maryja, która od początku oddała się bez reszty osobie i dziełu Syna, nie mogła tego macierzyńskiego oddania nie przenieść na Kościół. Macierzyństwo Jej – po odejściu Syna – pozostaje w Kościele jako pośrednictwo

macierzyńskie: wstawiając się za wszystkimi swoimi dziećmi, Matka współdziała w zbawczym dziele Syna, Odkupiciela świata”¹⁴.

5. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 132

„Pan bowiem wybrał Syjon,
tej siedziby zapragnął dla siebie.
«Oto miejsce mego odpoczynku na wieki,
tu będę mieszkał, bo wybrałem go sobie»”.

---

14 Jan Paweł II, enc. *Redemptoris Mater*, dz. cyt., s. 411.

UROCZYSTOŚĆ NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY CZĘSTOCHOWSKIEJ

CZYTANIA

Prz 8, 22-35; Ps 48, 2-3ab. 9. 10-11. 13-15 (R.: Jdt 15, 9d); Ga 4, 4-7;
Łk 1, 28; J 2, 1-11.

I CZYTANIE (Prz 8, 22-35)

To mówi Mądrość Boża: „Pan mnie stworzył, swe arcydzieło, przed swymi czynami, od dawna, od wieków jestem stworzona, od początku, nim ziemia powstała.

Jestem zrodzona, gdy jeszcze bezmiar wód nie istniał ani źródła, co wodą tryskają, i zanim góry stanęły. Poczęta jestem przed pagórkami, nim ziemię i pola uczynił, początek pyłu na ziemi. Gdy niebo umacniał, z Nim byłem, gdy kreślił sklepienie nad bezmiarem wód, gdy w górze utwierdzał obłoki, gdy źródła wielkiej otchłani umacniał, gdy morzu stawiał granice, by wody z brzegów nie wyszły, gdy kreślił fundamenty pod ziemię. Ja byłem przy Nim mistrzynią, rozkoszą Jego dzień po dniu, cały czas igrając przed Nim, igrając na okręgu ziemi, znajdując radość przy synach ludzkich.

Więc teraz, synowie, słuchajcie mnie, szczęśliwi, co dróg moich strzegą. Przyjmijcie naukę i stańcie się mądrzy, pouczeń mych nie odrzucajcie. Błogosławiony ten, kto mnie słucha, kto co dzień u drzwi moich czeka, by czuć u progu mej bramy, bo kto mnie znajdzie, ten znajdzie życie i uzyska łaskę u Pana”.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 48, 2-3ab. 9. 10-11. 13-15
(R.: Jdt 15, 9d))

REFREN: Tyś wielką chlubą naszego narodu.

Wielki jest Pan i godzien wielkiej chwały

w mieście naszego Boga.
Święta Jego góra, wspaniałe wzniesienie,
radością jest całej ziemi. [...]

Cośmy słyszeli, to zobaczyliśmy
w mieście Pana Zastępów,
w mieście naszego Boga;
Bóg je umacnia na wieki.

Rozważamy, Boże, Twoją łaskawość
we wnętrzu Twojej świątyni.
Jak imię Twe, Boże, tak i chwała Twoja
sięga po krańce ziemi.
Prawica Twoja pełna jest sprawiedliwości. [...]

Obejdźcie dokoła Syjon,
policzcie jego wieże.
By powiedzieć przyszłym pokoleniom,
że Bóg jest naszym Bogiem na wieki.

II CZYTANIE (Ga 4, 4-7)

Bracia: Gdy nadeszła pełnia czasu, Bóg zesłał swojego Syna, zrodzonego z niewiasty, zrodzonego pod Prawem, aby wykupił tych, którzy podlegali Prawu, abyśmy mogli otrzymać przybrane synostwo. Na dowód tego, że jesteście synami, Bóg wysłał do serc naszych Ducha Syna swego, który woła: „Abba, Ojcze”. A zatem nie jesteś już niewolnikiem, lecz synem. Jeżeli zaś synem, to i dziedzicem z woli Bożej.

AKLAMACJA (Łk 1, 28)

Zdrowaś Maryjo, łaski pełna, Pan z Tobą,
błogosławionaś Ty między niewiastami.

EWANGELIA (J 2, 1-11)

W Kanie Galilejskiej odbywało się wesele i była tam Matka Jezusa. Zaproszono na to wesele także Jezusa i Jego uczniów.

A kiedy zabrakło wina, Matka Jezusa mówi do Niego: „Nie mają już wina”. Jezus Jej odpowiedział: „Czyż to moja lub Twoja sprawa, Niewiasto? Jeszcze nie nadeszła moja godzina”. Wtedy Matka Jego powiedziała do sług: „Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie”. Stało zaś tam sześć stągwi kamiennych przeznaczonych do żydowskich oczyszczeń, z których każda mogła pomieścić dwie lub trzy miary. Rzekł do nich Jezus: „Napełnijcie stągwie wodą”. I napełnili je aż po brzegi. Potem do nich powiedział: „Zaczerpnijcie teraz i zanieście staroście weselnemu”. Ci zaś zanieśli.

A gdy starosta weselny skosztował wody, która stała się winem, i nie wiedział, skąd ono pochodzi, ale słudzy, którzy czerpali wodę, wiedzieli, przywołał pana młodego i powiedział do niego: „Każdy człowiek stawia najpierw dobre wino, a gdy się napiją, wówczas gorsze. Ty zachowałeś dobre wino aż do tej pory”.

Taki to początek znaków uczynił Jezus w Kanie Galilejskiej. Objawił swoją chwałę i uwierzyli w Niego Jego uczniowie.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Zdrowaś Maryjo, łaski pełna, Pan z Tobą, błogosławionaś Ty między niewiastami” (Łk 1, 28).

Z radością obchodzimy Uroczystość Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej, nasze serca kierują się do największego i najslawniejszego sanktuarium Maryjnego w Polsce – do Częstochowy. Wspominamy również inne sanktuaria Maryjne na całym świecie, wspominamy każde miejsce na ziemi, w którym oddaje się hołd Matce Zbawiciela.

Dziękujemy Maryi za nieustanną pomoc w zbawianiu nas i całego świata. Wspominamy także intencje zanoszone przez niezliczonych pielgrzymów, którzy dotarli do sanktuarium w Częstochowie, zanieśli oni tam wiele podziękowań i prośb w intencji ojczyzny, w intencji całego narodu polskiego i w intencjach osobistych, rodzinnych, zdrowotnych. Szczególnie dziękujemy za intencje skierowane za naszą młodzież.

Powtarzamy nieustannie „pozdrowienie anielskie”: „Zdrowaś Maryjo, łaski pełna”. Słowo „zdrowaś” kojarzy się nam ze zdrowiem, a następnie z życiem i przesłaniem najlepszych życzeń z wdzięcznością. Maryja jest nieustannie „pełna łaski”, inaczej mówiąc pełna obecności Boga. Ona przybliży nas do swego, i Boga Ojca Syna, naszego Zbawiciela i Pana. Ona nieustannie ukazuje niebo, a przez swoje doświadczenie życia na tej ziemi ukazuje nam drogi zbawienia. Ona przeszła wszelkie próby życia ludzkiego, próbę wiary, szczególnie będąc pod krzyżem zbawienia, próbę miłości. Nie tylko ukochała swojego Syna, ale także potrafiła kochać apostołów, uczniów, ludzi w potrzebie, a na końcu potrafiła kochać nas w Kościele Chrystusowym.

Na podstawie miłości Maryi dokonują się cuda, znaki, nadzwyczajne zdarzenia. Dokonują się nawrócenia na wiarę chrześcijańską. W tragicznych momentach dokonują się działania ratujące Polaków.

Nieustannie trwa dialog modlitwy, uwielbienia, prośb i aktów zaufania, dialog pomiędzy nami i Maryją dlatego, że Maryja jest nieustannie pełna „łaski”, jest pełna Boga. Kierując nasze słowa do Niej, kierujemy je wprost do Syna Zbawiciela i wybawiciela losu ludzkiego z wszelkich doświadczeń.

Maryja jest szczególnie wielbiona, szanowana i uczestniczy w dialogu z niewiastami, jest „błogosławiona między niewiastami”, reprezentuje szlachetne cechy serc niewieścich, cechy miłości matczynej, cechy miłości ludzkiej, reprezentuje bowiem Świętą Rodzinę.

Historia życia Maryi na tle Świętej Rodziny jest nadzwyczajna. Boża Rodzicielka nieustannie oferuje pomoc duchową dla wszystkich rodzin świata. Pomaga pokonywać niedostatki, niebezpieczeństwa, trudności materialne, wskazuje wszystkim rodzinom moc miłości rodzinnej, rodzicielskiej, wychowawczej. Przykład Świętej Rodziny pobudza nas do wierności, wytrwałości i woli poświęcenia się jednego człowieka na rzecz drugiego.

Maryja jest wzorem pięknej miłości, której źródłem jest sam Bóg.

2. Maryja przykładem mądrości

Dzisiejsze pierwsze czytanie ze Starego Testamentu wychwala mądrość, utożsamia ją z mądrością samego Boga. Dobra płynące z Bożej mądrości dotyczą także i nas. Musimy być mądrzy na tej ziemi, aby osiągać dobra duchowe tak doczesne, jak i wieczne. Mądrość Boża wzywa nas bezpośrednio: „Przyjmijcie naukę i stańcie się mądrzy, pouczeń mych nie odrzucajcie. Błogosławiony ten, kto mnie słucha, kto co dzień u drzwi moich czeka, by czuwać u progu mej bramy, bo kto mnie znajdzie, ten znajdzie życie i uzyska łaskę u Pana” (Prz 8, 33-35).

W Litanii Loretańskiej nazywamy Maryję „stolicą mądrości”, dlatego że reprezentuje w sposób doskonały mądrość Bożą i mądrość

ludzką. Matka Najświętsza potrafiła połączyć mądrość nieba z mądrością ziemi, sprawy ludzkie ze sprawami Bożymi.

3. Gdy nadeszła pełnia czasu

W nadejściu „pełni czasu” Najświętsza Maryja Panna miała, i nadal ma, wyjątkowy udział. Została wybrana na Matkę Zbawiciela, w Niej dokonano się poczęcie natury ludzkiej Chrystusa, przez Nią dokonały się następne akty miłości: wychowanie Dzieciątka Jezus, edukacja i towarzyszenie Jezusowi w szerokiej pracy nauczycielskiej.

Możemy także stwierdzić, że przez Maryję otrzymujemy: „wykupienie tych, którzy podlegali Prawu”. Dawniej było to prawo bezwzględnej sprawiedliwości: oko za oko, ząb za ząb” (Mt 5, 38-39), a Chrystus zmienił je: „A Ja wam powiadam: Nie stawiajcie oporu złemu. Lecz jeśli cię kto uderzy w prawy policzek, nadstaw mu i drugi!” (Mt 5, 39). Było to nowe prawo miłości, które reprezentuje i którego uczy Maryja.

Przez Maryję otrzymaliśmy także obiecane synostwo, zostaliśmy usynowieni testamentem z krzyża. Słowa Chrystusa są jasne: „Niewiasto oto syn Twój, synu oto Matka Twoja” (por. J 19, 25-27). Narracja ewangeliczna zaświadcza, że „I od tej godziny uczeń wziął Ją do siebie” (J 19, 27c).

Decyzja Boga Syna Bożego, polecenie skierowane do ucznia św. Jana i jego reakcja nakładają na wierzących ten sam obowiązek. Mamy przyjąć Maryję do siebie, ma się to dokonywać duchowo, stale, w duchu miłości i wdzięczności.

Święty Paweł w Liście do Galatów stopniuje naszą przynależność do Boga: „A zatem nie jesteś już niewolnikiem, lecz synem. Jeżeli zaś synem, to i dziedzicem z woli Bożej” (Ga 4, 7).

Postawa niewolnicza skończyła się wraz z wyzwoleniem nas z niewoli grzechu na Drzewie Krzyża. Idąc za przykładem Maryi, możemy być wolni od wszelkiego zła, a nagrodą będzie powrót do stanu łaski,

do stanu synostwa. Chrystus natomiast otwiera jeszcze inną, większą perspektywę, byśmy byli „dziedzicami”. Dziedziczenie królestwa niebieskiego jest zaproszeniem do grona zbawionych, a tytuł dziedzica jest gwarancją, że się tak stanie, że będziemy w królestwie niebieskim razem z Maryją, ze świętymi i naszymi najbliższymi, z którymi dane nam było istnieć na tej ziemi.

4. „Taki to początek znaków uczynił Jezus w Kanie Galilejskiej” (J 2, 11a)

Do dzisiejszej uroczystości przypisana jest Ewangelia opisująca pierwszy znak, pierwszy cud dokonany przez Chrystusa na oczach apostołów, uczniów i na prośbę samej Matki Maryi. „Taki to początek znaków uczynił Jezus w Kanie Galilejskiej” (J 2, 11a). W dalszej działalności Chrystusa nastąpiły inne znaki, inne uzdrowienia, rozmnożenie chleba, aż do samego zmartwychwstania. W taki sposób Chrystus okazywał swoją moc i chwałę Bożą, w taki sposób okazywał także swoje miłosierdzie wobec grzeszników, niewiernych i wątpiących.

5. Z nauczania papieskiego

„szczególnie wymowny jest zapis Ewangelii Janowej, który ukazuje nam Maryję obecną na weselu w Kanie. Maryja pojawia się tam jako Matka Jezusa na początku Jego życia publicznego: «Odbywało się *wesele w Kanie Galilejskiej* i była tam Matka Jezusa. Zaproszono na to wesele także Jezusa i Jego uczniów» (J 2, 1-2). Z tekstu wynikałoby, że Jezus i uczniowie zaproszeni są razem z Maryją i jakby z tej racji, że Ona była tam obecna. Wydaje się, że zaproszono Syna ze względu na Matkę. Znana jest dalsza kolej wydarzeń związanych z tym zaproszeniem – ów «początek znaków», jaki uczynił Jezus: woda przemieniona w wino – tak,

że Ewangelista dodaje: «objawił swą chwałę i uwierzyli w Niego Jego uczniowie» (J 2, 11)¹⁵.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 48

„Rozważamy, Boże, Twoją łaskawość
we wnętrzu Twojej świątyni.
Jak imię Tve, Boże, tak i chwała Twoja
sięga po krańce ziemi.
Prawica Twoja pełna jest sprawiedliwości”.

---

15 Jan Paweł II, enc. *Redemptoris Mater*, dz. cyt., s. 382.

UROCZYSTOŚĆ WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH

CZYTANIA

Ap 7, 2-4. 9-14; Ps 24, 1-2. 3-4ab. 5-6 (R.: por. 6); 1 J 3, 1-3; Mt 11, 28;
Mt 5, 1-12a.

I CZYTANIE (Ap 7, 2-4. 9-14)

Ja, Jan, ujrzałem innego anioła, wstępującego od wschodu słońca, mającego pieczęć Boga żywego. Zawołał on donośnym głosem do czterech aniołów, którym dano moc wyrządzić szkodę ziemi i morzu: „Nie wyrządzajcie szkody ziemi ani morzu, ani drzewom, aż opieczętujemy na czołach sługi Boga naszego”. I usłyszałem liczbę opieczętowanych: sto czterdzieści cztery tysiące opieczętowanych ze wszystkich pokoleń synów Izraela. [...]

Potem ujrzałem wielki tłum, którego nikt nie mógł policzyć, z każdego narodu i wszystkich pokoleń, ludów i języków, stojący przed tronem i przed Barankiem. Odziani są w białe szaty, a w ręku ich palmy. I głosem donośnym tak wołają: „Zbawienie Bogu naszemu, Zasiadającemu na tronie, i Barankowi”.

A wszyscy aniołowie stanęli wokół tronu i Starców, i czworga Zwierząt, i na oblicze swe padli przed tronem, i pokłon oddali Bogu, mówiąc: „Amen. Błogosławieństwo i chwała, i mądrość, i dziękczynienie, i cześć, i moc, i potęga Bogu naszemu na wieki wieków. Amen!”

A jeden ze Starców odezwał się do mnie tymi słowami: „Ci przyodziani w białe szaty kim są i skąd przybyli?” I powiedziałem do niego: „Panie, ty wiesz”. I rzekł do mnie: „To ci, którzy przychodzą z wielkiego ucisku, i opłukali swe szaty, i wybielili je we krwi Baranka”.

PSALM RESPONSOJNY (Ps 24, 1-2. 3-4ab. 5-6 (R.: por. 6))

REFREN: Oto lud wierny, szukający Boga.

Do Pana należy ziemia i wszystko, co ją napęlnia,
świat i jego mieszkańcy.

Albowiem On go na morzach osadził
i utwierdził ponad rzekami.

Kto wstąpi na górę Pana,
kto stanie w Jego świętym miejscu?
Człowiek rąk nieskalanych i czystego serca,
który nie skłonił swej duszy ku marnościam. [...]

On otrzyma błogosławieństwo od Pana
i zapłatę od Boga, swego Zbawcy.

Oto pokolenie tych, co Go szukają,
którzy szukają oblicza Boga Jakuba.

II CZYTANIE (1 J 3, 1-3)

Najmilsi: Popatrzcie, jaką miłością obdarzył nas Ojciec: zostaliśmy nazwani dziećmi Bożymi i rzeczywiście nimi jesteśmy. Świat zaś dlatego nas nie zna, że nie poznał Jego.

Umiłowani, obecnie jesteśmy dziećmi Bożymi, ale jeszcze się nie ujawniło, czym będziemy. Wiemy, że gdy się objawi, będziemy do Niego podobni, bo ujrzymy Go takim jaki jest.

Każdy zaś, kto pokłada w Nim nadzieję, uswięca się, podobnie jak On jest święty.

AKLAMACJA (Mt 11, 28)

Przyjdźcie do Mnie wszyscy,
którzy utrudzeni i obciążeni jesteście, a Ja was pokrzepię.

EWANGELIA (Mt 5, 1-12a)

Jezus, widząc tłumy, wyszedł na górę. A gdy usiadł, przystąpili do Niego Jego uczniowie. Wtedy otworzył swoje usta i nauczał ich tymi słowami:

„Błogosławieni ubodzy w duchu, albowiem do nich należy królestwo niebieskie. Błogosławieni, którzy płaczą, albowiem oni będą pocieszeni. Błogosławieni cisi, albowiem oni na własność posiadą ziemię. Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyceni. Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią. Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą. Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój, albowiem oni będą nazwani synami Bożymi. Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości, albowiem do nich należy królestwo niebieskie. Błogosławieni jesteście, gdy ludzie wam urągają i prześladowają was, i gdy mówią kłamliwie wszystko złe na was z mego powodu. Ciescie się i radujcie, albowiem wielka jest wasza nagroda w niebie”.

HOMILIA

1. Wprowadzenie

„Przyjdźcie do Mnie wszyscy, którzy jesteście utrudzeni i obciążeni, a Ja was pokrzepię” (Mt 11, 28).

Razem z Kościołem Chrystusowym z radością obchodzimy Uroczystość Wszystkich Świętych. Oprócz tej specjalnej liturgii mamy zwyczaj odwiedzania grobów naszych najbliższych. Wspominamy tych, którzy są pełni zasług dla Ojczyzny, dla kultury, a także dla naszych spraw osobistych. To byli nasi rodzice, krewni, znajomi, przyjaciele. Wszyscy odegrali ważne role w naszym życiu. Wspominamy ich i zastanawiamy się, czy za wszelkie dobro uczynione nam i innym otrzymali już nagrodę w królestwie niebieskim? Czy dołączyli już do wielkiego grona świętych, błogosławionych i ludzi dobrej woli w królestwie Pana i Zbawiciela Jezusa Chrystusa?

Dzisiaj mamy rozpoznanie wielkiej rodziny ludzkiej połączonej z miłością Boga w jedną całość, w jedną historię życia doczesnego połączonego z życiem wiecznym, z Bogiem. Taki też sens, wnikający z wiary, prowadzi nas na cmentarze, prowadzi nas do świątyń, prowadzi nas do pamiątek zapisanych na zdjęciach i skrzętnie przechowywanych przy sercu.

Wszystkich nas w tym *dniu wspaniałym*¹⁶ jednoczy miłość, miłość Boga do człowieka i miłość człowieka do człowieka. Oby tej miłości ludzkiej i Bożej przybywało, oby człowiek rozumiał, że miłość jest silniejsza od zła, od wojny, od nienawiści, od zniszczenia i od poszukiwania doczesnej władzy dla własnych celów. Święty Paweł w Liście

---

16 Ps 118 (117), 1b-2. 16-17. 22-23 (R.: por. 24). *W tym dniu wspaniałym wszyscy się weselmy*. Albo: *Alleluja. Dziękujcie Panu, bo jest dobry*, [online:] <https://liturgia.wiara.pl/doc/5367918.W-tym-dniu-wspanialym-wszyscy-sie-weselmy> [dostęp: 25.10.2022].

do Filipian podpowiada: „a niczego nie pragnąc dla niewłaściwego współzawodnictwa ani dla próżnej chwały, lecz w pokorze oceniając jedni drugich za wyżej stojących od siebie. Niech każdy ma na oku nie tylko swoje własne sprawy, ale też i drugich!” (Flp 2, 3-4).

Pamiętamy także, stojąc przy grobach zmarłych, o obowiązku modlitwy, jest ona znakiem naszej pamięci, a także znakiem wdzięczności za życie, wychowanie, opiekę i wszelkie dobro. Modlitwa łączy sprawy ziemskie ze sprawami Bożymi, modlitwa łączy żywych z umarłymi i modlitwa uprasza miłosierdzie Boże nad wszystkimi.

W aklamacji słyszymy zaproszenie: „Przyjdźcie do Mnie wszyscy” (Mt 11, 28a), to znaczy wszyscy zbawieni i wszyscy na tej ziemi, a szczególnie: „którzy jesteście utrudzeni i obciążeni” (Mt 11, 28b). Wszyscy mają dostęp do Boga (zob. Ps 4, 3). Pierwszeństwo chrześcijańskie przystępowania do oblicza Bożego mają ci, którzy są najbardziej potrzebujący, oni pierwsi są wysłuchani i otrzymują „pokrzepienie”, czyli pomoc duchową, a czasem materialną.

2. Obraz nieba z Bogiem

Obraz nieba ukazany w wizji i zapisany w Apokalipsie św. Jana ma nas zachwycić, ma nas uczynić zainteresowanymi do tego stopnia, że najpierw wybieramy Boga, a z Nim królestwo niebieskie. O Bogu w wyjątkowy sposób mówił św. Jan Paweł II: „Chrystus – Syn Boży, który z Ojcem zjednoczony jest jednością Bóstwa współistotny Syn, zjednoczony z Ojcem w Duchu Świętym. Tak przeto w absolutnej jedności Bóstwa urzeczywistnia się odwiecznie jedność, która jest niewypowiedzianą Komunią Osób.

Taki jest Bóg, który wszystko ogarnia i wszystko przenika: «W Nim żyjemy, poruszamy się i jesteśmy» (Dz 17, 28).

Ten Bóg sam w sobie jest absolutną Pełnią Istnienia. Ten Bóg sam w sobie jest Miłością¹⁷. Papież Jan Paweł II mówi o istocie Boga, tak jak to uczynił swego czasu Mojżesz, który otrzymał odpowiedź: „Jestem Który Jestem” (Wj 3, 14). Imię to jednocześnie najtrafniej określa Byt Najwyższy – Absolut. Święty Paweł dodaje: „A choćby byli na niebie i na ziemi tak zwani bogowie – jest zresztą mnóstwo takich bogów i panów – dla nas istnieje tylko jeden Bóg, Ojciec, od którego wszystko pochodzi i dla którego my istniejemy, oraz jeden Pan, Jezus Chrystus, przez którego wszystko się stało i dzięki któremu także my jesteśmy” (1 Kor 8, 5-6).

Mówiąc o pięknie, wielkości i obecności Boga, mamy świadomość Bożego dzieła stworzenia. Patrząc na piękno świata, na jego złożoność i przydatność, a nawet przychylność dla człowieka, odczytujemy Boga jako najwyższe Dobro.

3. Obraz nieba z Chrystusem

Najważniejszą i najpiękniejszą wartością nieba jest sama Trójca Przenajświętsza. To właśnie o Bogu w Trójcy Jedynej nauczał Jezus.

Znamy Jezusa przed dziełem zbawienia i znamy Chrystusa po dziele zbawienia, „Który przez krzyż świat odkupił raczył”¹⁸. Chrystus sam powiedział o sobie: „Kto Mnie zobaczył, zobaczył także i Ojca. Dlaczego więc mówisz: «Pokaż nam Ojca?» Czy nie wierzysz, że Ja jestem w Ojcu, a Ojciec we Mnie? Słów tych, które wam mówię, nie wypowiadam od siebie. Ojciec, który trwa we Mnie, On sam dokonuje tych

---

17 Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św. beatyfikacyjnej biskupa Michała Kozala, odprawionej na placu Defilad na zakończenie II Krajowego Kongresu Eucharystycznego*, w: tegoż, *Pielgrzymki do Ojczyzny...*, dz. cyt., s. 542.

18 Droga krzyżowa. Stacja I – Pan Jezus na śmierć skazany. Kłaniamy Ci się Panie Jezu i błogosławimy Tobie Żeś przez krzyż i mękę swoją świat odkupił raczył.

dział. Wiercie Mi, że Ja jestem w Ojcu, a Ojciec we Mnie. Jeżeli zaś nie – wiercie przynajmniej ze względu na same dzieła!” (por. J 14, 9-11).

Dziełem Chrystusa jest zbawienie, dar największy, obejmujący wszystkich, a szczególnie ludzi dobrej woli. Wielu malarzy starało się namalować oblicze Chrystusa w różnych sytuacjach: przy uzdrowieniach i cudach, podczas męki i zmartwychwstania. Wszystkie te oblicza wyrażają miłość Syna Bożego do człowieka, a w przykazaniu miłości znajdujemy odbicie oblicza Chrystusa w każdym rysach twarzy ludzkich. Natomiast piękno duchowe człowieka jest najlepszym obrazem miłości Zbawiciela do nas.

4. Obraz nieba w Duchu Świętym

Cała pełnia Bóstwa realizuje się w Duchu Świętym. Ewangelia nam podpowiada: „A spożywając z nimi posiłek, nakazał im: Nie oddalajcie się z Jerozolimy, lecz oczekujcie obietnicy Ojca, o której słyszeliście ode mnie; Jan bowiem chrzczył wodą, ale wy po niewielu dniach będziecie ochrzczeni Duchem Świętym” (Dz 1, 4-5).

„Idźcie tedy i czyńcie uczniami wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego, ucząc je przestrzegać wszystkiego, co wam przykazałem. A oto Ja jestem z wami po wszystkie dni aż do skończenia świata” (Mt 28, 19-20).

Duch Święty działał, łączy w miłości całą Trójcę Przenajświętszą, powoduje skuteczność dzieła zbawienia. To, co Chrystus zapowiadał w Ośmiu błogosławieństwach, spełnia się przez wolną wolę człowieka i w mocy Ducha Świętego.

5. Z nauczania papieskiego

„Dzisiejsze święto przywołuje i poddaje wspólnej medytacji niektóre fundamentalne elementy naszej wiary chrześcijańskiej. W centrum

liturgii znajdują się przede wszystkim wielkie zagadnienia dotyczące świętych obcowania, uniwersalnego przeznaczenia zbawienia, źródła wszelkiej świętości, którym jest sam Bóg, pewnej nadziei na przyszłość i nieprzemijające zjednoczenie z Panem, relacji istniejącej pomiędzy zbawieniem i cierpieniem oraz stanu szczęśliwości, jaka już od tej chwili jest udziałem tych, którzy znajdują się w warunkach opisanych przez Jezusa w ewangelii według św. Mateusza¹⁹.

6. Zakończenie. Modlitwa słowami Psalmu 24

„Kto wstąpi na górę Pana,
kto stanie w Jego świętym miejscu?
Człowiek rąk nieskalanych i czystego serca,
który nie skłonił swej duszy ku marnościom”.

---

19 Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta...*, dz. cyt., s. 728.

| BIBLIOGRAFIA
I NETOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA

1. Teksty biblijne

Pismo Święte Nowego Testamentu, oprac. K. Romaniuk, Wydawnictwo M, Kraków 2015.

Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu, wyd. Pallottinum, Poznań 2003.

Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu, t. 1-2, oprac. K. Romaniuk, Wydawnictwo M, Kraków 2015.

Pismo Święte. Stary i Nowy Testament, red. M. Patera, M. Wolniewicz, wyd. Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 2005.

2. Dokumenty Kościoła Powszechnego

Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.

Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele Lumen gentium*, w: tegoż, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, red. M. Przybył, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 104-166.

3. Dokumenty i nauczanie papieskie

Benedykt XVI, enc. *Caritas in veritate*, Wydawnictwo M, Kraków 2009.

- Benedykt XVI, enc. *Deus caritas est*, Polskie Wydawnictwo Encyklopedyczne, Radom 2006.
- Franciszek, adh. *Amoris laetitia*, Wydawnictwo M, Kraków 2016.
- Franciszek, adh. *Evangelii gaudium*, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2013.
- Franciszek, adh. *Gaudete et exultate*, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2018.
- Franciszek, enc. *Fratelli tutti*, Wydawnictwo M, Kraków 2020.
- Franciszek, enc. *Lumen Fidei*, Wydawnictwo M, Kraków 2013.
- Franciszek, *Słowo: objawiające i twórcze*, w: J.M. Bergoglio, *Kwiatki papieża Franciszka*, tłum. X. Bordas i in., Wydawnictwo M, Kraków 2013, s. 18.
- Jan Paweł II, adh. *Familiaris consortio*, w: *Adhortacje apostolskie Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. M. Romanek, wyd. Znak, Kraków 2006, s. 91-216.
- Jan Paweł II, enc. *Dominum et vivificantem*, w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. S. Małysiak, Wydawnictwo Świętego Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 1996, s. 187-256.
- Jan Paweł II, enc. *Laborem exercens*, w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, wyd. Znak, Kraków 2009, s. 141-213.

- Jan Paweł II, enc. *Redemptor hominis*, w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 1, red. S. Małysiak, Wydawnictwo Świętego Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 1996, s. 1-53.
- Jan Paweł II, enc. *Redemptoris Mater*, w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. I, red. S. Małysiak, Wydawnictwo Świętego Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 1996, s. 257-317.
- Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św. beatyfikacyjnej biskupa Michała Kozala, odprawionej na placu Defilad na zakończenie II Krajowego Kongresu Eucharystycznego*, w: tegoż, *Pielgrzymki do Ojczyzny: 1979, 1983, 1987, 1991, 1995, 1997, 1999, 2002. Przemówienia i homilie*, red. J. Poniewierski, wyd. Znak, Kraków 2012, s. 541-546.
- Jan Paweł II, *Homilia w czasie Mszy św. na placu Zwycięstwa*, w: tegoż, *Pielgrzymki do Ojczyzny: 1979, 1983, 1987, 1991, 1995, 1997, 1999, 2002. Przemówienia i homilie*, red. J. Poniewierski, wyd. Znak, Kraków 2012, s. 20-25.
- Jan Paweł II, *Homilie na niedziele i święta. Rok ABC*, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2011.
- Jan Paweł II, *Katecheza*, 25.06.1997, [online:] http://www.sodalicja.pl/zycia_kosciola/rok_2021/nauczanie_sw._jana_pawla_ii_-_katecheza_25.06.1997_r./ [dostęp: 7.08.2022].
- Jan Paweł II, *Komentarz do Ewangelii*, oprac. M. Czeakański, T. Rowiński, Wydawnictwo M, Kraków 2011.

Jan Paweł II, *List apostolski Mulieris dignitatem*, w: tegoż, *Listy apostolskie Ojca Świętego Jana Pawła II*, red. M. Romanek, wyd. Znak, Kraków 2007, s. 311-388.

Jan Paweł II, *Nie bój się, wypłyn na głębię*, [online:] <https://deon.pl/wideo/nie-boj-sie-wyplyn-na-glebie,1639565> [dostęp: 2.02.2022].

Ogłaszam Maryję Matką Kościoła. Przemówienie Pawła VI na zakończenie III Sesji Soboru Watykańskiego II, 21.11.1964, „Wiadomości Archidiecezji Warszawskiej”, rok LV, marzec 1965, nr 3, s. 49-56.

4. Literatura pomocnicza

Bartnik C., *Personalizm teologiczny według kardynała Karola Wojtyły*, „Zeszyty Naukowe KUL” 1979 nr 1-3, s. 51-60.

Dziadosz D., *Relacja o powołaniu Mojżesza jako trudny i ważny tekst Starego Testamentu*, „Teologia i Człowiek”, 3(2005), z. 5, s. 55-77.

Galarowicz J., *Spór o człowieka a personalizm Karola Wojtyły*, w: *Servo veritatis. Materiały międzynarodowej konferencji dla uczczenia 25-lecia pontyfikatu Jego Świątobliwości Jana Pawła II*, Uniwersytet Jagielloński, 9-11 października 2003 r., red. S. Koperek, S. Szczur, Wydawnictwo Naukowe PAT, Kraków 2003, s. 389-404.

Mały katechizm katolicki, zebrał i oprac. M. Wojciechowski, wyd. PE-TRUS, Kraków 2015.

Mojżesz, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 13, red. S. Wilk, wyd. Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2009, k. 51-55.

NETOGRAFIA

Akt oddania się miłosierdziu Bożemu, [online:] <https://www.milosierdzieboze.pl/> [dostęp: 20.04.2022].

Alegoreza, [online:] <https://sztetl.org.pl/pl/slownik/alegoreza> [dostęp: 7.10.2022].

Dialogi konfucjańskie, [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Dialogi_konfucja%C5%84skie [dostęp: 14.02.2022].

Ewangelia wg św. Łukasza. Komentarz, [online:] <https://wbiblii.pl/szukaj/%C5%81k+3%C4.6> [dostęp: 1.12.2021].

Ewangelia wg św. Mateusza. Komentarz, [online:] <https://wbiblii.pl/szukaj/Mt+5%C38-48> [dostęp: 13.10.2022].

Habakuk, [online:] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Habakuk> [dostęp: 27.09.2022].

Jeremiasz, [online:] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Jeremiasz> [dostęp: 27.11.2021].

Jeremiasz, [online:] <https://encyklopedia.pwn.pl/encyklopedia/Jeremiasz.html> [dostęp: 7.08.2022].

Jozue, [online:] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Jozue> [dostęp: 25.03.2022].

Księga Nehemiasza, [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Ksi%C4%99ga_Nehemiasza [dostęp: 19.01.2022].

Księgi Powtórzonego Prawa (Powtórzone Prawo; łac. Deuteronomium), [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Ksi%C4%99ga_Powt%C3%B3rzonego_Prawa [dostęp: 19.01.2022].

Matka Boża Miłosierdzia, [online:] <https://milosierdzielodz.pl/2020/11/16/matka-boza-milosierdzia/> [dostęp: 10.11.2022].

Micheasz z Moreszet, [online:] [https://pl.wikipedia.org/wiki/Micheasz_\(prorok_mniejszy\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Micheasz_(prorok_mniejszy)) [dostęp: 13.12.2021].

Mojżesz, [online:] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Moj%C5%BCesz> [dostęp: 11.05.2022].

Nehemiasz, [online:] [https://pl.wikipedia.org/wiki/Nehemiasz_\(posta%C4%87_biblijna\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Nehemiasz_(posta%C4%87_biblijna)) [dostęp: 19.01.2022].

Oścień, [online:] <https://sjp.pwn.pl/szukaj/o%C5%9Bcie%C5%84.html> [dostęp: 23.02.2022].

Patrzcie, jak oni się miłują, [online:] <https://seminarium-krakow.pl/2020/05/16/patrzcie-jak-oni-sie-miluja/> [dostęp: 26.07.2022].

Pierwsza Świątynia, [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Pierwsza_%C5%9Awi%C4%85tynia [dostęp: 2.02.2022].

Prorok Samuel, [online:] [https://pl.wikipedia.org/wiki/Samuel_\(posta%C4%87_biblijna\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Samuel_(posta%C4%87_biblijna)) [dostęp: 14.02.2022].

Saul, [online:] [https://pl.wikipedia.org/wiki/Saul_\(kr%C3%B3l_Izraela\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Saul_(kr%C3%B3l_Izraela)) [dostęp: 14.02.2022].

Sofoniasz, [online:] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Sofoniasz> [dostęp: 7.12.2021].

Syjon, [online:] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Syjon> [dostęp: 12.01.2022].

Święto Bożego Miłosierdzia, [online:] <https://www.milosierdzieboze.pl/> [dostęp: 20.04.2022].

Thomas Hobbes, [online:] https://pl.wikipedia.org/wiki/Thomas_Hobbes [dostęp: 16.10.2022].

Uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, [online:] <https://niezbednik.niedziela.pl/artikul/898/Uroczystosc-Wniebowzięcia-Najswietszej> [dostęp: 7.08.2022].

W tym dniu wspaniałym wszyscy się weselmy. Albo: Alleluja. Dziękujcie Panu, bo jest dobry, [online:] <https://liturgia.wiara.pl/doc/5367918.W-tym-dniu-wspanialym-wszyscy-sie-weselmy> [dostęp: 25.10.2022].

Wszystkie nasze codzienne sprawy, w: *Śpiewnik kościelny*, red. M.M. Mioduszeński, Kraków 1838, [online:] https://pl.wikisource.org/wiki/%C5%9A%piwnik_ko%C5%9Bcielny/Wszystkie_nasze_codzienne_sprawy [dostęp: 8.11.2022].

POLSKIE SKRÓTY KSIĄG BIBLIJNYCH
WEDŁUG BIBLIИ TYSIĄCLECIA

Rdz	Ks. Rodzaju	Prz	Ks. Przysłów
Wj	Ks. Wyjścia	Koh	Ks. Koheleta
Kpł	Ks. Kapłańska	Pnp	Pieśń nad Pieśniami
Lb	Ks. Liczb	Mdr	Ks. Mądrości
Pwt	Ks. Powtórzonego Prawa	Syr	Mądrość Syracha
Joz	Ks. Jozuego	Iz	Ks. Izajasza
Sdz	Ks. Sędziów	Jr	Ks. Jeremiasza
Rt	Ks. Rut	Lm	Lamentacje
1 Sm	1 Ks. Samuela	Ba	Ks. Barucha
2 Sm	2 Ks. Samuela	Ez	Ks. Ezechiela
1 Krl	1 Ks. Królewska	Dn	Ks. Daniela
2 Krl	2 Ks. Królewska	Oz	Ks. Ozeasza
1 Krn	1 Ks. Kronik	Jl	Ks. Joela
2 Krn	2 Ks. Kronik	Am	Ks. Amosa
Ezd	Ks. Ezdrasza	Ab	Ks. Abdiasza
Ne	Ks. Nehemiasza	Jon	Ks. Jonasza
Tb	Ks. Tobiasza	Mi	Ks. Micheasza
Jdt	Ks. Judyty	Na	Ks. Nahuma
Est	Ks. Estery	Ha	Ks. Habakuka
1 Mch	1 Ks. Machabejska	So	Ks. Sofoniasza
2 Mch	2 Ks. Machabejska	Ag	Ks. Aggeusza
Hi	Ks. Hioba	Za	Ks. Zachariasza
Ps	Ks. Psalmów	Ml	Ks. Malachiasza

NT - Nowy Testament

Mt	Ew. wg św. Mateusza	1 Tm	1 List do Tymoteusza
Mk	Ew. wg św. Marka	2 Tm	2 List do Tymoteusza
Łk	Ew. wg św. Łukasza	Tt	List do Tytusa
J	Ew. wg św. Jana	Flm	List do Filemona
Dz	Dzieje Apostolskie	Hbr	List do Hebrajczyków
Rz	List do Rzymian	Jk	List św. Jakuba
1 Kor	1 List do Koryntian	1 P	1 List św. Piotra
2 Kor	2 List do Koryntian	2 P	2 List św. Piotra
Ga	List do Galatów	1 J	1 List św. Jana
Ef	List do Efezjan	2 J	2 List św. Jana
Flp	List do Filipian	3 J	3 List św. Jana
Kol	List do Kolosan	Jud	List św. Judy
1 Tes	1 List do Tesaloniczan	Ap	Apokalipsa św. Jana
2 Tes	2 List do Tesaloniczan		